Cat. 83

2°

Repertoriū Montalui.

Tabula

Breuis ac perutilis tabula ad perquirendum commodius

quecunque hoc in volumine continentur secundum ordinem alphabeti et numerum foliorum annotatum. In qua quisque fidelis lector intentionem auctoris et materiam clarius intelliget circa vnamquamque dictionem in hac tabula contentam.

Tabula

¶ De littera. D.

Tabula

Tabula

Finis Tabule.

Jncipit secūda cōpilatio legū et ordinationū regni

Castelle: que a regibus hyspanie in generalibus curijs cōdite et promulgate fuerunt: vsqz ad Serenissimū et inuictissimū dnm regē Ferdināndū et Serenissimā reginā Helisabeth dnam nostram eius cōiugem laboriose et vtiliter cōpilate et abreuiate per Egregiū doctorē Alfonsū de Montaluo doctorū dnorum regū auditorē et sui consilij: et de ydeomate in latinum trāslate. Jncipit proemium feliciter.

Cum plures leges ordinationes pragmaticeqz sanctiones a regibus hyspanie suis temporibus secundū occurrentia facta: edite. alie vero correcte: alie tēporales: et alie locales alie vero correcte: et alie in melius reformate: alie autem per desuetudinē. Et tēporum mutationes abiecte omnesqz sicut iura ciuile pampinianū sine ordine late diuerse cōposite sunt: vt. ff. de ori. iu. l. ij §. Postea aūt circa fi. Et cū alicuius legis ordinationū memoriā habemus laboriose et cū difficultate scimus inuenire tēpus amittētes in reperiēdo. Et erubescamur cū sine lege loquimur: vt in aucten. de trien. et semi. §. Cū desideremus et C. de collat. l. illā. Maiorqz labor ē qz reperire volumus nō possumus pp̄ter voluminū prolixitatē et legū intricationem. Delliberaui itaqz diuino auxilio inuocato laboriose leges predictas sūmarie decidēdo per alphabetū seriatim tabulare inutiles. Et quas ī desuetudinē abierūt obmittēdo: vt per nomina sinonima: vel per correlaria: seu per cōtraria opponentis et priuatiue: vel per specialia: vel p̄ generalia nomina reperiri possit quicquid in dictis legibus perqratur. Jtaqz de vno nomine ad aliud quandoqz decisio remittitur. Tu ergo lector siquid minus bene positum tibi videtur: increpationi nō insistas. Sed cum bene cōpositis vtilitatē cōpēses: et labori meo veniam dato.

Cum plures ordinatiōes q̄ sūt generales cōstitutiōes. Et iste modis omnibus sunt seruāde vt. l. fi. C. Si cōtra ius vel vtil. publi. Et. c. j. de constitu. Pragmatica. dicitur enī pragmatica que sit vocatū patricijs in modū cause facta ventilatiōe corā principe. Et de hoc sacra scriptura: vt no glo in. l. Jubemus nulla. C. de sacro san. ec. et in §. Rescripta. xxv q. ij Pragmatica enim sanctio nō ad singulorū preces super priuatis negocijs est proferēda. Sed ī quādo corpus aut schols vel officiū vel curia vel ciuitas vel prouincia: vel hominū vniuersitas ob causā publicā fuderit preces et cetera: vt. l. Vniuersa. C. de diuersis rescriptis. Dicitur etiā pragmatica sanctio cōfirmatio sine scriptura a principe facta cū cause cognitione super permutatiōe vel alienatione alicuius rei. vt. e. j. et ibi glo de rerū permuta. et § Sed et permutare. x. q ij. Et de hac loquitur allegata. l. Vniuersa. Annotatio autē sit motu proprio principis. De qua in. l. fi. C. Si contra ius vel vti publi. Et notat glo in alle §. Rescripta. xxv. q. ij. De pragmatica sāctione quod sit vide glo in. c. fi. e. di. Jtē nota qz principis sentencia diffinitiua lata cum plena cause cognitione sine nouo casu nō deciso a iure cōmuni debet pro lege generali seruari notat bal. C. de legi. Lex legis. Jdem in sententia principis q̄ vēit ad declarādū aliquod dubiū iuris. vt nu. e. tit. l. Si imperialis. Et temporū mutationes Nā secundum varietatē tēporū iura variātur humana: vt c. Nō debet de cōsangui. et affini. xxxj. q. iiij. §. His ita. Sepe enim pro necessitate vel vtilitate mutilātur et laxantur canonū precepta: vt. j. q. vij. Ut si illa ī fi. Et quod paulatim irrepserit conuenit reuocari: vt ī auctentica. De questo. circa prin. colla. vj. Et nihil pene in semetipso manet sed currit. Nā se de multas euoluēs mutationes quas nec preuidere facile ē nec predicere. vt in auct. Ut ōēs obe iudi pro §. Si vero me. colla. vj. Et nil est qz mutabilitatē non sentiat: vt in auct. De non alie aut permu §. Nos igitur colla ij. et lex. vt. di. Ad hoc de cōst. di. v. Ne tales in fi. Spe. ī sui operis pri. v. Huic ergo claritatis.

¶ Increpationi. Nã si labor est in dãno cres- cit mortalis egestas scdm catbonem no. glo. in auct. De iudicibus. §. Si quis autẽ colla. vj. Uirtuosis tñ ꝛ laborantibus premia sunt danda. C. de statuis ꝛ imaginibus l. j. vnde se neca. Componite mẽtes ad magnum virtutis opus summosqꝫ labores.

Serenissimus dña. r. Jo. ij. in curijs de madrid ãno do mini millesimo. cccc. xxxiij. Ad petitionem procuratorum regni precepit vt omnium legum ordinationum vnum dũtaxat volumen fieret. In quo omnes dicte leges ꝛ ordinationes copilarẽtur per brevia ꝛ bene composita verba vt ibi peti. xxxvj.

¶ Itẽ dominus rex hen. iiij. in curijs cor dube ãno millesimo. cccc. lv. statuit ꝙ omnes leges regni pragmaticasqꝫ sanctiones a domino patre suo editas in generalibus curijs a vel alias omnes seruarent. Et debite traderent executioni: licet vsqꝫ nunc obseruate non fuissent. Nec in vsu per consuetudinem tradite exceptis legibus: q̃ reuocate abrogate derogate seu emendate reperiuntur.

¶ Item idem rex hen. iiij. in curijs ꝺ madrid anno domini millesimo. cccc. lviij. p̃cepit omnes dictas leges ꝛ pragmaticas sanctiones tam decessorũ suorum q̃ domini regia patria sui realiter ꝛ cum effectu obseruari. Item ꝛ p̃cepit ciuitatibus ꝛ villis regni sui omnes dictas leges ꝛ ordinationes in curijs ꝛ extra conditas in vnum coniungerent ꝛ redigerẽt volumẽ. Et in archa poneretur ꝛ cõseruaretur cuiuslibet concilij.

Absens per contumaciã cõdemnatus ad mortem vel membri mutilationẽ secundum dispositionẽ legis absqꝫ eo ꝙ informatio recipiatur: talis ob quam condemnatus si presens fuisset posset ad questionem poni. si veniat ꝛ se in carcerem representet seu incarceratus fuerit: iudex tenetur eum ex integro audire ac si condemnatus non eẽt. Si vero insons reperitur vel quod maioris pene est reus iudex causaꝫ prout de iure repererit diffiniat. Super contumacijs tamen citationibus expensis seu homicidio non audiatur. O. vi. regis io. i. Briuiesca. l. xxxiij.

Absens legis fori. que est foro legũ li. ij. ti. iij. l. iiij. Cuius rigor per hanc legem temperatur. Ex qua nota ꝙ sola contumacia non est sufficiens delicti ad hoc ꝙ absens contumax puniatur. Et est ratio: quia ex suspitione quis damnandus non est: vt l. Absentem. Et quod ibi no. Bar. ff. de penis. Et vbi de salute hominis agitur dilĩgẽt debet esse examinatio ꝛ probatio luce clarior: vt l. fi. C. De probati. Condemnatio ergo facta in absentis contumaciam secundum formam dicte legis fori solum prodest ad hoc vt contumax super contumacijs ꝛ expẽsis minime audiatur: vt hic vide. Nisi iustum doceat impedimentuꝫ vt ibi. Auditur ergo taliter sine informatione cõdẽnatus super crimine. ꝛ ex integro potest innocentiam suam ostendere: vt hic. De quo vide quod ad plenum dixi super dicta lege fori legum. Ad questionem poni. f. de iure regni: videlicet si est fama publica. Et vnus bonus testis est sufficiens iudicium contra infamatuꝫ aut vilem: vt. vij. parti. ti. iij. l. iij. ꝛ ti. xxxj. l. viij. ꝛ ti. j. l. xxvj. Et sic nota: ꝙ delicti presuppito ob contumaciam absentis legitime citati non comparentis iunctim cum dicta informatione est sufficiens delicti probatio ad puniendum: vt hic ¶ Item nota ꝙ licet accusans nolit delictum contra contumacem probare: iudex ex officio debet accusati querere defensiones: vt dicta. l. Absentem ꝛ. l. Et si non defendatur. ff. De penis. Et si aliquod accusatuꝫ delictum non commisisse non puniet eũ: vt no. Bar. in dicta. l. Absentem. Quod vult ista lex qualiter probabitur absentia. Uide practicaꝫ Bar. in. l. iij. §. Ait pretor. ff. De dam. infec. ¶ Item no. ꝙ regulariter id quod potest fieri me absẽte potest fieri me inuicto. ff. De minu ref. l. Ergo. §. Illud An ꝛ quãdo retractetur processus ꝛ sententia lata contra absentẽ ex necessaria vel probabili causa. Uide quod scribit Odofre. in. l. absentem. C. de procuratori. Et ibi glo. ꝛ. l. fi. ff. De inte. resti. ¶ Absens condemnatus an debet restitui. vide Ins

nocen. in. c. Querelam de procu.

¶ Absens non dimittes procurationem: verū teneatur ibidem. ¶ Absens an potest ab excommunicatione absolui. Archi. in. c. Eos. de senten. excommu. li. vj. ¶ Absentes an sint vocandi ad electionem doctores in. c. Coram de electio. ꝛ. c. Quia propter ꝛ. c. Quod sicut eo titu. ¶ Absentiarum genera quot sunt. Et an absens restituatur. vide glo. magistralem in. l. si. ff de in inte. resti.

¶ Actio ꝛ si non sit in scriptis posita processus non annullatur. Vide infra Processus. a. ꝛ. c. Inquisitio. b.

¶ Actio personalis per decennium prescribitur. Vide infra Prescriptio.

¶ Accipiens. Vide infra Capiens.

¶ Actor non iurans de calumnia: vel non respondens ad articulos ꝛ positiones vt debet punitur: vt infra. c. positiones. a.

¶ Accusatio de repto super proditione vel aleuosia qualiter fiat: vide infra. Reptare. a.

¶ Adalilis qui cepit maurum intra limites regni castelle habeat illum pro suo sine alicuius impedimento. Ordi. regis io. ij. in ocaña peti. j. anno domini millesimo. cccc. xxij.

¶ Adalilis quod sit officium adalilis quis potest eum creare: ꝛ qualiter creatur: ꝛ quis potestatem habet: vide. ij. parti. titu. xxij. per totum. ¶ Item adalilis dicitur esculca vel explorator: vt. c. Ut puidem ꝛ ibi glo. xxij. q. viij.

¶ Adelantatus qui preses prouincie dicitur: ꝛ merinus obseruare tenentur ciuitatum ꝛ locorum priuilegia circa prandium quod leuare debent: ꝛ circa iurisdictionem: vide infra. c. merinus. b.

¶ Adelantatus. Ideo hic apposui nomē eius ad sonum vocis vt facilius possit perquiri. De hoc autem preside prouincie ꝛ quod sit officium eius: ꝛ de quibus potest se intromittere: ꝛ in quo loco tenetur continue habitare vide. ij. parti. ti. ix. l. xxij.

¶ Adelantatus sit talis qui seruicium regis zelet: ꝛ defendat terram a damnis: ꝛ per seipsum officium exerceat cum quo duo deputentur pretores confinium locorum: ꝛ duo tabelliones digni honore ꝛ diuitijs abundantes ad petitionem adelantati. Et nil ipse faciat circa sui officij executionem sine pretorum iudicio. Ordi. regis al. in Madrid peti. xx.

¶ Defendat terram a damnis. Nam illicitas exactiones ꝛ violentias factas metu. venditiones ꝛ cetera. Debet prohibere preses prouincie. Et alia tenetur agere de quibus in. l. Illicitas cum precedentibus legibus ꝛ sequentibus. ff. De officio presidis cum. l. Congruit eo. ti.

¶ per seipsum. Item in prouincia tantum habet imperium. Nam si excesserit priuatus est: vt. l. iij. ff eo. titu. Concor. iij. parti. ti. iiij. l. vj.

¶ Adelantatus: merinus: pretor vel eorum locum tenentes aliqua damna in officijs inferentes restituant cum duplo. Si vero delinquerit pena plectūtur corporali. Ea. ordi. peti. xxj.

¶ Damna. Hic namq; preses cupiditati non sit deditus: aut violentias aliquas vel ipse inferat: aut iudicibus seu officialibus eius: aut quibascunq; alijs colatoribus inferre permittat. vt tex. C. de offi. prefec. preto. l. j. §. Optamus.

¶ Adelantatus qui captos in carcerem custodit si incarcerati fugiant: vel eos liberet eadem pena qua alij carcerum custodes puniuntur. De qua infra. c. Custodes. Ordi. regis al. de alcala titu. xx. l. vij Et eiusdem regis segobie. l. vij.

¶ Adelantatum vel eius locum tenentē occidens percutiens vel capiens punitur: vt infra. c. Consiliarios. j. ꝛ. c. occidens. b.

¶ Adelantati seu merini eorum loco in officijs familie deputare tenentur: vide infra. c. Merini. o.

¶ Duo sunt dumtaxat pretores principales in presidatu seu adelantamiento ꝛ horum quilibet loco sui duos ponat pretores minores qui in locis resideant. In quibus iurisdictionem exercere maiores

consueuerunt. Et dictis officijs non vtantur donec cum nominatione aduiantati maioris coram rege in suo presententur consilio vt ibi eorum videantur persone et rescriptum approbationis obtineant. Et eundem suis officijs vtantur et non alias. Et idem in his qui nunc sunt pretorum officijs deputati est obseruandum. Ord. regis ferdi. et regine helisabeth in Madrigal anno domini millesimo.cccc lxxvi. pen.xvi.

¶ Administrator rerum omnes res quas administrat punitur: vt infra. c. Tutor. a. vide peregrinis. administratio.

¶ Administratio. In ecclesijs ad quem expectat vide in. c. Edoceri de rescriptis.

¶ Administratio. Mortuo prelato an expectet ad capitulum docto. in. c. Scriptum de electio. i. c. Uerum de foro competen.

¶ Administrator. An presumitur subtraxisse bona omnia que apud eum reperiuntur Scrip si soro legum li. j. tt. De custodia rerum ecclesiasticarum l iij.

¶ Administratorum ecclesie seu ciuitatis bona sunt dominis obligata et pignorata. Scripsi soro legum li. iij. tt. de pignoribus l. vj. Vide Aduo. a. b.

¶ Aduocati non debent allegare determinationes doctorum vltra Bartolum et Jo. an. Nec debent in processu disputare. vide infra. c. Leges. a. c. et infra. c. b.

¶ Aduocati: vltra Bartolum de modo disputandi. Uide eleganter per Spec. ti. De disputationibus et allega per totum. vide quod dicam in remissionibus.

¶ Aduocati causarum: necnon pretores: alguazilli: rectores et iurati: fermeri: fideles: iudices: maiordomi: procuratores causarum: notarij de numero: medici et cirurgici: magistri grammatice: et scribe qui sciebant docere scribendi. arrendatores: inquisitores: collectores: et impatronatores a guerre vocatione nisi sint regis vasalli excusantur. Ord. regis Jo. ij. zamore pen. xiij. et. xxiiij. et. l. iij. et. iiij. et ordi. eiusdem regis burgis anno. xxx. pen. xxxij. cum sequen.

¶ Aduocati. Non in merito aduocati a guerra excusantur. quia non minus prouident humano generi quam si prelijs ac vulneribus patriam parentesque saluarent vt supra De aduocatis diuersi. iudi. l. Aduocati. Ista tamen. l. est contra legem Neminem. C. de sacro. sanc. ecclesie. Nisi principi cum in expeditionem vadat omnes etiam clerici et monachi cum personis et rebus occurrere debent. Uide infra Rex. f. l.

¶ Item nota quod aduocatus potest iudex interdicere ius aduocandi et administrandi quando riosus est et cauillosus. ff. De offi. procura. cessa. l fi.

¶ Item nota quod aduocatus potest esse illitteratus quando per consuetudinem potest habere peritiam aduocandi: vt no. glo. in l j. § postulare de postulan. Sed ibi Bar. tenet contrarium.

¶ Item nota: quod aduocare non compellitur quis nec pro inimico nec contra amicum: vt e. l. §. Ait pretor.

¶ Item nota quod aduocatus licet egit in petitione: non tamen tenetur. Nisi sit in dolo no. in. c. Cum ex his. extra de iure. testi. et in l j. § 4. ff. Si mensor fal. mo. di.

¶ Item nota quod aduocatus non potest esse iudex in causa quam aduocat. nec eodem tempore: nec diuerso. C. De postu l. Quisquis. Et ibi glo. Ex. ibi contra facit. C. De assesso. l. fi.

¶ Item nota: quod quando aduocatus nimium loquitur potest ei iudex silentium imponere ff. De bis qui in testa delen. l proxima.

¶ Item nota quod aduocatum subtrahens alteri parti presumitur iniustam litem fouere. Et contra eum pronunciandum est vt supra De postu. l. Prouidendum ad fi. et l. fi.

¶ Item nota quod qui excedit annum septuagesimum habet excusationem a muneribus personalibus l. Si vltima. C. De decurio.

¶ Item nota quod immunitas non tribuit excusationem ab actu quod breuiter expeditur: vt. l Decurio. C. De decurionibus.

¶ Item ex hac. l notatur maioribus honoribus factos sumptos ad minores euocari non oportere. rom est. l. Maioribus. C. Quemadmodum ciuilia iura inducuntur. li. x.

¶ Item est notandum quod si quis vadit ad guerram pro alio et alterius sumptu non habet aliquam excusationem a solutione debitorum propter dilationem a rege concessam omnibus euntibus generaliter ad guerram. ar. l. Filius. ff. Delegationibus. Et ibi doctores.

¶ Aduocati curie regis iurent in manibus pretorum domus regis quod bene

& fideliter postulabunt: & quod iniustam causam non fouebunt. Et si hoc contingerit illico iniquam causam dimittent. Si vero curie aduocatus post hoc comminatur maliciosam causam fouere tanquam periurus a curia expellatur: & in ea amplius officium non habeat. Ordi. regis al. in Madrid Peti. iij. & peti. lxxiij. vide infra Pretores. c.

¶ Item auditores necnon alie curie regis iudices & pretores quandocunque viderint expedire compellant aduocatos quod iurent vt ius disponit. Quod si renuerint iurare ipso facto patrocinij officio sint priuati.

¶ Item fiscus regis hoc idem seruare tenetur nec audeat patrocinium impendere in aliqua lite seu causa que regem seu fiscum suum tangat directe vel indirecte contra regem: nec contra fiscum. alias eo ipso officium perdat.

¶ Item cessante legitimo impedimento fiscus tenetur per seipsum non per substitutum in officio deseruire. Ordi. Regis Joan. ij. Guadal. Anno. xxx. sexto. l. decima.

¶ Aduocati iurent. Habuit ortum ista l. a lege. Rem non nouam. §. patroni. C. De iudic. Ubi aduocati iurare debent quod cum omni virtute sua omnique ope quod iustum & dignum existimauerint clientulis suis inferre procurent. nihil studij relinquentes quod sibi possibile est. Non autem creditor sibi causo cognita quod improba sit. vel penitus desperata. & ex mendacibus allegationibus composita: ipsi scientes prudentesque mala conscientia liti reprehendende non patrocinentur. Sed & si certamine procedente aliquid sibi tale cognitum fuerit a causa recedant & cetera. notat Specu. titu. De requisitio. consilij. §. vnico v. Item fac eos iurare cum ibi notatis & allegatis. Concor. cum hac. l. iij. parti titu. vj. l. xij Non souebunt. Hinc est quod si aduocatus instruit partem suam falsum respondere tenetur parti aduerse ad damna. no. De confessis. c. j. glo. j li. vj. Et Specu. titu. De aduoca. §. fina v. Sed quid ex industria.

¶ Item nota ad hanc. l. Quod si aduocatus ex industria causam prorogat punitur in duabus libris auri. Et clientulus eius ex hac dilatione lesus pot contra eum agere. ar C. De iudic. l. Procurandum. §. Illo procul dubio.

¶ Item ex industria aduocati alterius partis lesus potest contra eum agere actione de dolo. vt. ff. De dolo. l. Arbitrio §. penultimo. & l. Si dolo. Et si ille aduocatus soluendo non fuerit clientulus ille contra partem aduersam restituitur: ne ex dolo eius aliquid lucretur. ff De eo per quem fac. est. l. fina. in princi. Et Specu. titu. De aduoca. §. fina. v. Porro.

¶ Item nota quod si aduocatus propter imprudentiam perdit causam litem facit suam. notat Barto. ff. De postulan. l. j. §. Nunciuz & Specu. De aduocati. §. fina. v. Quid si imprudens.

¶ Item quid si aduocatus suscepit causam sub certo salario: deinde inuenit malam causam et eam dimittit secundum formam istius legis. Nunquid nihilominus integrum salarium habebit. Notat Cy. in dicta. l. Rem non nouam q. iiij.

¶ Aduocatus in regis curia non sit clericus: vide infra clericus. a.

¶ Aduocatus si petatur a reo vel ab actore sibi dari detur & per iudicem compellatur patrocinium prestare. Et petena ante litem contestatam habet ad hoc dilationem trium dierum a die proposite actionis: post litem vero contesta. habeat nouem dies querendi aduocatum. Ordina. regis Alfon. de alcala titu. iij. l. j.

¶ Aduocatus. Compellantur. Nota quod ad officium iudicis pertinet prouidere partibus de aduocatis cum alias habere non possint: vt hic concor. c. j. De offi. iudi. Et ibi glo. ij. & doctores. Idem si quis ambitione aduersarij vel metu patroni non inuenit: vt l. j. §. Ait pretor. ff. De postulan. Et compellitur ad hoc per iudicem: vt l. Prouidendum. C. de postulan. Non tamen aduocatus dabitur gratis. Sed cum salario clientuli pro facundia aduocati: & sou consuetudine: vt. ff. De varijs & extra or. cogni. l. j. §. In honorarija Et ibi Barto. In hoc tamen debet iudex esse discretus: ne faciat inimicum iurare. vel contra amicum postulare: vt. C. de excusati. tu. l. Humanitatis. notat glo. in dicto §.

Ait pretor. Quod autem aduocatus possit cõpelli patrocinium prestare. Est tex. cum hac l. concordans. C. De postulan. l. prouidẽdũ. Et vide quod ibi no.

¶ Item pena nolentis patrocinari. Vide foro legum eo. titu. l. j. Vide. iij. parti. titu. v. l. xiij. Dilationem. No. ergo q inducie dans de reo ad querendum aduocatum que hodie sunt taxate vt hic. Licet olim erant arbitrarie vt. ff. Ex quibus causis maio. l. Ab hostibus §. Sed quod simpliciter. & l. Ait pretor. §. vltimo. De quo vide quod no. glo. iij. in. c. j. Ut lite non contesta. Et per hanc. l. tollitur hodie differentia quam Cy. facit in. l. Uelamento. C. De postulan. Hinc est quod siue aduocatus sit impeditus siue non dabitur in foro ciuili reo dilatio. de qua hic. Et idem si habuit aduocatum aliquem: sed nec est absens. Nam etiam propter absentiam aduocatis datur dilatio. ff. Ex quibus causis. l. Sed si per pretorem. Et no. in. l. j. C. De repu. bo. posse. Et in. l. Uelamento. C. De postulan. in c. j. Ut lite non contesta. Et ibi est tex. Et est talis aduocatus qui nouit merita cause expectandus: vt ibi no. quod est verum quando est in proximo reuersurus. secus si longo tempore vel via esset vel fuit affuturus. Nã tunc debet sibi alium aduocatum querere. Ita notat Barto. in. l. Sed si vnius. §. procuratorẽ. ff. de iniuris. Et in. l. pretor ff. De vaca mu. Est tamen verum quod si tempore sententie diceret non habui aduocatum non retractaretur sententia: vt est tex. in alle. l. Uelamento. Et in alle. l. j. Et no. in alle. glo. c. j. Licet fallant in fisco & ecclesia: vt ibi notatur. Idem de iure fori. ll. li. j. titu. ix. l. j. Et ibi vide quantum debet aduocatus habere pro salario. Quod intellige secundum legem. xiiij. titu. vj. iij. parti. Et per notata per Barto. in. l. j. §. Licita. ff. De varijs: & extra ordi. cogni. Secundum Cinoen. concordat de postulan. l. prouidendum. §. Si quis. Dicitur ibi. q si non peruenerit carebit foro eiusdem iudicis. Vide. iij. parti. titu. vj. l. vj.

¶ Aduocatus non sit in regis curia auditor nec pretor regis: sub pena priuationis officij. Ordina. Regis Hen. j. Tauri. l. iij.

¶ Hoc idem. Quod auditor non sit aduocatus si habeat quitationem cum officio. alias perdit ipso iure quitationem. & illam de libris rex iubet deleri. & reuocantur licentie ad hoc per regem date. Ordina. regis hen. iiij. Tolet anno millesimo quadringentesimo sexagesimosecundo. peti. iiij.

¶ Aduocatus non sit pretor: nec iudex: seu tabellio litium que coram eis ventilantur. Ordina. regis Jo. j. Segobie. Peti. decimanona.

¶ Aduocatus. Uentilantur. Concor. l. Quisquis. C. De postulan. potest tñ his qui fuit iudex nũc in causa patrocinari. Quia cessat causa affectionis erga causam in qua fuit aduocatus: vt ibi no. Cy. q. j.

¶ Aduocatus: vel procurator: seu pars principalis replicans seu repilogans id quod iam est allegatum et in processu scriptum. dc. soluat moro. camere Regis applicandos centum: quorum accusatori. alia vero centum iudici coram quo causa vertitur applicentur. permittitur tamen sic in processu allegari. Dico quod supra dixi. Et peto quod petij insuper in secunda instantia allego hoc de nouo. Hoc idem et sub eadem pena obseruandum est in requisitionibus vel interpellationibus: que in iudicio vel extra fiunt. iudicibus. pretoribus. merinis. vel algazylis: vt rescripta Regis adimpleantur: ne fiant magna prolixitate processus inordinati: vt hactenus fiebant.

¶ Aduocati autem procuratores nec partes in processu non disputent. Sed quelibet partium simpliciter factum proponat. Lite tamen conclusa quilibet poterit partium aduocatorum seu procuratorum verbotenus ante sententiam iudicem de iure suo informare. Leges decreta seu decretales partitas vel foros allegando. Non tamen permittitur partibus nisi singula duntaxat allegationum scripta dare, quod si peta-

tur in fine processus ponantur. Non tamen negatur quando partes procuratores seu aduocati possint omni tempore iudicem verbo informare iura que voluerint allegando. Ordina Joan. j. Bri. uiesca. l. vicesimasexta circa fi. Vide infra Appellatione. Et infra Positiones Et infra Probare. Et. c. Testibus. Et c. Terminus. Vide infra. leges. c.

¶ Aduocatus. Replicans. Aduocatus enim breuiter repetere tenetur quod dixit: non cum loquacitate vel nimia verbositate: vt no. in auctenti. De defensor. ciuitatis. §. fina. Et ibi glo.

¶ Item si quis habuit aduocatum gratis: an possit cōputare id in expensis. vide tex. quod no. ibi Barto in. l. Quod si domus. ff. Loca. Et in. l. Stipulatus est. ff. de fideiussori.

¶ Aduocatus an tenetur habere salarium an te causam finitam. Scripsi Foro legum li. j. ti. De vociferatoribus. l. j.

¶ Aduocatus an potest esse clericus in causa sanguinis pro reo. Scripsi eo. titu. l. ij.

¶ Aduocatus an potest parti contrarie patrocinium prestare. Scripsi eo ti. l. iij.

¶ Aduocatus an potest esse infidelis eo. titu. l. j.

¶ An potest paciscí de quanta vel de quota parte litis eo. titu l. v. vbi scripsi. An beneficiatus in duabus ecclesijs possit pro vna contra aliam patrocinari. Et an tenetur pro eodem salario in causa appellationis patrocinari. Et an a parte transigente potest totum salarium petere et cetera.

¶ Item est notandum q non potest quis esse aduocatus nisi sit christianus: vt. l. Nemo. Et. l. fina. C. De postulan. Et. l. probatorias. C. De diuersis officijs. Et fuit lex imperatoris christianissimi qui multum auxit statum ecclesie: vt ibi no. glo. Et Jo. de platea.

¶ Adulterium. Mulier que sponsalia de presenti contraxit duodecim annorum etatis cum viro etatis quatuordecim annorum completorum. Si cum adultero simul inuenta fuerit sponsus potest vtrumque non vnum sine altero occidere: si vtrumque simul occidere potest. Si vero vtrumque accusauerit: vel eorum quemlibet adulter conuictus in sponsi accusantis potestate mittatur: vt ad libitum de corpore et bonis adulteri faciat. Preterea enim exceptionis adulterij viri vel spōsi mulier a dicta pena non excusetur. Ordina. Regis Alfon. de Alcala titu. De adulterijs. l. prima. Et eiusdem Regis Segobie. l. decimasexta.

¶ Adulterium. Mulier. Cuius venenia infi... ciuntur anime perditorum. De quo vide qđ scripsi Foro legum li. iij. titu. De adulterio. l. j. Utrumque.

¶ Nota quod per hanc. l. hodie limitantur leges Fori legum titu. De adulte. l. j. et. ij. cum. l. penul. eiusdem titu. Nam in dicta. l. j. dicitur quod potest vterque adulterorum occidi: et nō vnus sine alio. Et ista. l. dicit quod illud verū si vterque occidi potest.

¶ Item dicta. l. ij. eiusdem titu. dicit quod spōsa non potest propter adulterium occidi. Ista vero. l. disponit contrariū. Et est ratio. quia sponsa de presenti vere est vxor: et per sponsalia est matrimonium contractum: vt est expressum in. l. Nō fine. C. De donis qz li. Et scripsi in. l. j. Foro legum li. iij. ti. iij.

¶ Item. l. penul. eiusdem titu. cauetur quod pater vel fra. et cetera potest vnum adulterorum si maluerit occidere: et vnum relinquere. Quod habet hodie locum per hanc. l. Si vterque occidi non potest. Licet illa. l. penul. in suo tantum casu intelligatur. Cum ista loquitur de sponso: et illa non. Et vide quod ibi scripsi. Non excusatur. Corrigitur ergo per hanc. l. que disponit Foro legum li. iiij. titu. De adulte. l. iiij. Et. C. eodem titu. l. j. et l. Ita pudor. Concor. septima parti. titu. xvij. l. ij. An et quando vxor potest maritum de adulterio accusare. Hen. in. c. Lue de procura. ij. di. Et bonis. Concor. quod no. Barto in. l. Ab hostibus. ff. Solu. matri. De materia ista vide. vij. parti. titu. xvij. per totum et peregrina adulterium.

¶ Adulterium qualiter probatur scripsi Foro legum li. quarto titu. De adulte. l. sexta. et li. iij. titu. Delas arras. l. fi.

¶ Adulterium quis potest accusare scripsi eodem titu. l. ij.

¶ Adulterium quis potest occidere eodem ti

tulo. l. secta. De bonis. Si tamen filii stant ex eorum matrimonio tunc dos siue donatio ex pectat ad filios. glo. i in princi. c. i. vt lite nō contesta.

¶ Item nota quod nihil est furore amoris vehementius: vt in aucten. Quibus modis na. effi. le. §. Illud quoque colle. vi. et Hosti. in. c. Litteras de resti. spolia. Desponsata per verba de presenti vt infra dicitur. Nam talis sponsata potest accusari de adulterio: sicut iam cognita Ita tenet glo in alle. l. ii quem in hoc nō corrigitur: vt in. c. Quemadmodum de iure iuran. Et in. c. Discretioni de eo qui cogno. cōsan. vxo sue Secus tamen est in sponsa de futuro ar. a contrario bonum iurium et eorum que habentur C. de adulte. l. Propter violatam virginem. No adulterium committi cum sponsa de presenti non cognita vt hic apparet. Et etiam committitur stuprum. quod tantū committitur in virgine qualis forte erat ista. Que differentia sit inter ista vide glo. C. eo. in rubrica. Sermos. Concor. C. de donati inter virum et vxorem. Ubi nemo ingenuus ex supplicio fit seruus. Quod intellige si ei vita post condemnationem reseruatur. alias secus. Ita tenet Barto in. l. Quedam ff. de penis. Et in l Eius que. ff. de testa. Et tenet Hyp. et Bar. post eum in. l. Qui vltimo. ff. de pen. ¶ Exemplum Quod est euitandum propter timorem penarum: vt in. l. Capitalium. §. famosos. ff De pen. Et in. c. ii. de calum. possit nubere: vt in. c. f. et. ii per totum De sponsa duorum. Ideo faciunt vt no. ff. de publi iudi. l. Is qui Et. c. fina. De consti. ¶ Amplius bene dixit hoc. Nam proprium est constitutionis futura concernere in. c. fina et. c. Cognoscentes de consti. De ista materia aliquid dixi in prohemio supra in glo. que incipit. Nisi hoc diceretur. ¶ Etatis. Quia si minor esset non posset coire cum ea. Licet quandoque raro fuit repertum contrarium. Ut narrat beatus gregorius in quodam dyalogo de quodam puero nouem annorum: qui reddidit suam nutricem pregnantem. Et refert Abbas de spon. impube c. puberes Et glo. xx q. i. In summa Et de salomone qui habuit filium in vndecimo anno. Ita no. Jo. an. de eo qui cognouit consangui. vxoris sue. c. Jordane. vbi dicit: que Salomon cum esset vndecim annorum genuit filium duodecim annorum. Quare maior etas requiritur in viro que in vxore. Uide Abbatem in. c. preiecto. puberes. prefectorum. Numquid sufficit tetigisse vltimum diem ante quatuordecim vel duodecim. Dic vt no. in. c. Cum in cunctis de electi. et. c. Cum vicesimum de offi. dele. Et glo. in. §. Pater in sti. Quibus non est permissum facere testa. Junctum. Et idem si ipsum eam ipse in vno l uenit: et vnus eorum aufugit: et ipse immediate eum insequatur et occidit quia sine pena ē. Quia que incontinenti fiunt et cetera de electi. c. Officii Et de iure censetur quis esse in eodē loco vbi aufugit. tex est in. l. Litius. §. Legatum ff. De lega i Et ita tenet Salice. C. eodem titu. l. Gracos. Et facit quod in simili notat Barto in. l. Legatum. §. Allegato. possit. tamen de iure ciuili non est lex in mundo que dicat quod maritus possit occidere vxorem in adulterio deprehensam. ergo molto minus sponsam. Sed adulterum potest occidere si est vilis persona. vt in. l. Gracus. §. Non tamen. Deprehensum. Facit quod hic non distinguitur inter diem et noctem. ergo nec nos distinguimus per ea que dixi supra tit. quadragesimoseptimo. l. f. Ubi nullus tam iustum dolorem compescere potest. ff. eo. l. quod ait. Ipsi tamen patri bene est permissum de iure ciuili ambos occidere: et vnum sine altero non. vt ff. eo. l. Si adulterum. §. Imperatores. Et l pater. quod hodie non est mutatum. Tamē alias marito non licet vxorem occidere. Sed eam deprehendere et accusare. Et si conuicta fuerit imponitur ei pena. De qua in aucten. Hodie. C. eo. Et de conuersione coniugato. c. Gaudemus Et quod non possit est tex. in. l. Ab hostibus § Si vir. ff. Solu. matri. et ibi glo. et Bar. Imo si eam totaliter occidat perdat dotem quam alias lucrari debebat propter adulterium vt habetur in. l. plerumque. ff. de iure doti. Ex quo dicebat ibi bar. que si statuto caueatur quod maritus possit eam occidere in adulterium deprehensa non perdit dotem. Et ita tenet. l Et permittit l x. in isto titu in Foro ll titu viii li x. Uxorem. Imo dat ei omnia bona eius nisi sint filii in matrimonio. Nam tunc ista ad eos pertinebunt: vt in aucten. Liceat matri et auie. §. Si de adultecolla. viii. Et tenet glo. in. c. t. vt lite non contesta.

¶ Item quod dixi: que vir vel sponsus possit vxorem vel sponsam occidere habent locum etiam si sint pregnantes et partus vnius. et est ratio. Quia tam iustum dolorem et cetera: vt dixi supra, tenet Bar. in. l. Imperator de statu ho

mi.in princi. ¶ Sed quero eo ipso quod pos sum adulterum occidere si volo an possu͂ eum castrare. Et dic quod sic. Ita est in l. Nec in ea. §. Ius occidendi. ff. eo. ꝛ. l. Imperatores. eo ti. Et facit regula Cui licet quod est plus dere. iu. li vj. ꝛ c Ex parte de deci. Et vide q͂d dixi in alle §. Dimittere alterum Similiter in nlle. l. i. in foro legum Indicatum fuerit. Cir ca hoc dic. Quod licet inter adulterum ꝛ adulteram sit connexitas criminis: non tamen si contra vnum est tantum actum ipso condem nato ꝛ ipsa condemnata. Licet secus sit in absolutione adulterij. Ita est tex. ff. eo. l. denunci asse. ꝛ. vij parti. titu isto l. ix. Ad quod facit glo. de preben. c. dilecto. Et no. per Joan. an. de cleri. coniugatis. c. i. Quod voluerit. Circa hoc vide notata in. vij parti. ti. isto l. xv. Na͂ per legem istam ꝛ per. l. Fon videtur corrigi illa lex. xv. ꝛ aucten Sed hodie supra allegata Excusare. Hoc intellige in foro seculari. Cum agitur ad penam legalem infligendam. Et hoc per istam l. Secus de iure canonico: cum agitur ad separationem thori: vt in. c. vlti ꝛ per multa. extra eo titu. Commisit. No in l. i. C. eo. et in. l. f. isto ti. vij parti. Que dicit mulie rem non posse accusare virum suum d͂ adulte rio. Loquuntur in foro seculari ad penam legalem infligendam. Secus in foro canonico. Cum agitur ad separationem thori. quia illud est vt habetur in. c. f. vt lite non contesta. vbi mulier admittitur ad accusationem viri. Tamen si ipsa non accusaret virum: sed oppone ret de adulterio viri contra eundem virum eã accusantem etiam in foro canonico ad separa tionem thori bene admitteretur ista exceptio contra eu͂: vt supra dixi in prima glo. Sed id͂ in foro seculari cum vir eam accusat ad pena͂ legitimam infligendam per. l. ix. in alle. ti. vij. parti. ꝛ per l. iiij ti. isto. li. iiij foro legu͂: que per istam l in hoc passu reuocantur. Cu͂ hic contrarium dicatur. Et ita etiam tenet glo. in alle. l. iiij. Et sic verificat͂ illa regula. Cui no͂ damus actionem nec exceptionem: vt in regu la Que ad agendum de regu. iu. li. vj.

¶ Item nota hic aliud: q͂ sponsa de presenti co͂ paratur vxori: ꝛ etiam in odiosis: quod ideo e͂ propter expressionem huius l Et simile est in lege. lxxxiij In stilo. Et quod notat abbas i͂ rubrica de sponsa. In fauorabilibus tame͂ no͂ erat dubium. Et ibidem notatur per eum.

¶ Adulterans cum domini concubina: domicella: consanguinea: seruitrice vel sponsalia vel matrimonium contrahens Qualiter puniatur: vide infra Fornicationem. a.

¶ Agricultor non impeditur hereditate͂ laborare: vel domum inhabitare. Licet hereditas secrestetur: vide ifra Secresta tio. a.

¶ Agricultor an potest bona aratoria pigno rare. vide foro legum li. iij. titu. De pignoribus. l. v.

¶ Agriculture animalia vel alia ad agriculturam deputata capi: pignorari: secrestari: seu testari non possunt. vide in fra. Pignori. c.

¶ Agricultores per se populum: vel vni uersitatem facientes repartitiones non faciunt sine iustiçie ꝛ rectorum loci prese͂ tia ꝛ consensu. vide infra. Repartitiones.

¶ Agricultoris vnum par boum no͂ ap precietur in petis regis ꝛ concilij: nec tale par boum capiatur: nec vendatur: nec in eo fiat executio aliqua pretextu cuiusq͂ debiti. Sed tales exempti sint boues ꝛ liberi. Ordi. regis Jo. ij. Madrid. an no domini millesimo quadringentesimo xxxv. peti. xij.

¶ Alarde facere tenentur regis vasalli. vide infra. vasallus. b. ꝛ. c. Miles. h.

¶ Aleuosus est qui occidit. mutilat: seu capit regis consiliarios. pretores. algaze lum maiorem: ꝛ adelantatum. vide infra Consiliarios. i.

¶ Aleuosus. Vide Concordantias peregrine. Aleuosus.

¶ Aleuosus non potest dari generosus: nisi per Regem: vide infra. Reptare.

¶ Aleuosus medietatem perdit bonorum: ꝛ Regis camere applicatur. Ordina. regis Alfonsi Segobie. De penis l. prima.

¶ Aleuosus est qui frangit treugam vel securitatem: ⁊ dictam penam incurrit. ea dem ordi.l.ij. Et ordi. hen.ij. De penis l.prima. Vide infra Occides.e. ⁊ Treuga.a.

¶ Aleuosus est qui cum duabus vtraqꝫ viuente matrimonium contrahit. Et dictam penam medietatis bonorum incurrit. Idem de coniugato concubinam publice in domo tenente: ⁊ vxorem propriam abijciente. Ordi. Al. Segobie.l.vij. ⁊ ordi.hen.ij. De penis.l.vij.

¶ Aleuosus est mortem inferens securam medietatemqꝫ bonorum perdit. Ordi.hen.ij. de penis.l.ij.

¶ Aleuosus est falsam monetã cudens: vide infra Moneta.a.

¶ Aleuosus non potest reptare, vide infra Reptare.b.

¶ Aleuosiam vel proditionem contra aliquem intendens temptando qualiter hoc faciat, vide infra Reptare.a.

¶ Aleuosus non potest dari generosus: nisi per regem: vide infra Reptare.b.

¶ Algazelus domus regis sit talis qui deum timeat: ⁊ debito modo exerceat fideliter officium suum. Et si algazelus pretorum mandato aliquem capiat ad alicuius querelam vel infraganti delicto repertum ducat captum ad pretores antequam eum in carcerem mittat. Et si de nocte eum ceperit mittatur in carcerem ⁊ de die aduemente pretoribus notificet: ⁊ faciat quod per eos ei fuerit impetratum.

¶ Algazelus autem de bonis capti nil audeat extorquere, nisi delictum sit tale quod ademptio veniat bonorum. Tũc vero omnia sua bona per currie tabellionem scribantur: ⁊ sub fida custodia hospiti seu alio collationis viciano vel parrochie dentur.

¶ Item captus grauem incarcerationẽ seu tormentum non patiatur. Captus enim insons repertus per pretores liberetur a carcere cum integra omnium bonorum restitutione.

¶ Algazelus arabice id est iusticia latine. Ad quem expectat iusticie executionem in hominibus minoribus de iudicis mandato exercere. Et etiam sine mandato iudicis potest capere homines in rixa: vel percussiones: vt hic. Et homicidas depredatores ⁊ fures. Ad quem pertinet rixas sedare. ⁊ alia de quibus secunda parti. titu.xx.l.xx. Algazelus enim cui executiones committuntur sententiarum ⁊ preceptorum iudicis cum sint nudi articuli nullam tamen habent cognitionem cum est merus executor ⁊ nudus minister facti: vt.c. pastoralis de offi.dele. Ex.l. Si vt proponis. C. De execu rei iudi. Ex. c. decetero de re iudi. Ex l. Si pretor §.j.ff. de iudi. Est enim algazelus iste pita. ⁊ organum iudicis. Ideoqꝫ nullam habet cognitionem: vt.l. Magis puto. §. verum. ff. de rebus eo. Hinc est quod algazelus nullas admittet contra executionem sententie exceptiones. nisi eas que pertinent ad articulum executionis tantum vt modificatiuas: vt l. A diuo pio. §. Quod si super rebus. ff. de re iudi. vel etiam exceptiones que directe veniunt contra sententiam: ⁊ eam de nullitate impugnant: vt exceptio corruptele iudicis: vel falsorum instrumentorum: vt. c. decetero de re iudi. Ex alle.l. A diuo pio. in princi. Ex. l. Si pretor in princi. Ex. §. Marcellus. ff. de iudi. Attamen licet tales exceptiones admittat ⁊ non tamen cognoscat de eis sed supersedeat ⁊ remittat: vt alle. c. decetero. Si tamen exceptio falsi opponatur maliciose causa morande solutionis nõ admittitur exceptio: neqꝫ differtur executio: vt no. glo. in. c. pastoralis de offi. dele. Et est tex. in. l.ij. C. de fal. Facit ad hoc quia cum euidens est iudicis mandatum iniustum seu quod executio reparationem non recipit si fieret expectanda est secunda iussio. Iuxta notata in. c. Si quando de rescriptis Ex in c. Cum apud. xj. q.iij. Quando autem debeat iudicis mandato resisti vide quod scripsi in l.i. Foro legum titu.ii li.ii. Grauem incarcerationem vt videlicet ferreas manicas ⁊ ossibus inherentes. Et sic no. quod prohibetur per hanc.l. Crudelitas custodientis. Concor. l.i. C. De custo. reo. Et infra. l. proxima.

Et l. Nullus. C. de exhiben. re. nec aliquem capiat. Et sic no. quod debet precedere iudicis mandatum: ut. l. Neminem. C. de exhiben. reis. Et hoc intelligo: siue capiens sit priuatus siue officialis: ut ibi no. glo. et. ff. eo. titu. l. Diuus. Nisi talis officialis habeat generale mandatum: ut ibi.

¶ Item nota ex glo. et ex dictis doctorum in dicta l. Neminem: quod iudex potest dare licentiam cuilibet priuate persone malefactorem capiendi: et tunc si capiat non delinquit: facit C. De male. et mathe. l. fina. Et si resistentem vulnerat non tenetur: ut l. Seruus. C. De his qui ad eccle. confu. Et Salice. in dicta l. Neminem. Et hoc quod hic dicitur fallit in falsario monete: vel in militie desertore: et in publico latrone: vel in domus incendiario nocturno: aut arborum vinearum vel messium sectore. aut in virginis vel religiose raptore eam ducente: quos quis etiam priuatus capere etiam sine mandato potest: et ad iudicem tradere: ut vij. parti. titu. xxix. l. iij. vide infra Carcer. a. Et de his intelliguntur notata per Barto. in l. Si quis in seruitute in si. ff. de furtis. Et. C. quando li. sine iudi. vnicuique. l. j. et ij. Et notat Innocen. in c. ut fame de senten. excom. et in c. Dudum de offi. ordi. Quando autem accusatus est carcere emancipandus seu fideiussoribus dandus: vel antequam incarceretur sit informatio criminis necessaria vide notata per Salice. in l. Nullus. C. De exhiben. reis. Mandato. Concor. infra Merinus. a.

¶ Item no. circa hanc. l. Quod carcerati debent per iudicem visitari. videri. et prouideri de alimentis et extrahi ad lauacrum. C. de episcopali audi. l. Iudices.

¶ Item nota quod diebus paschalibus aperire debet carcer: preterquam in certis delinquentibus qui enumerantur. C. de episcopali audi. l. Nemo. Liberetur. vt innocens absoluatur: vel noxius puniatur: ut. l. j. C. de custo. reo. vel aut conuictum velox pena subducat: aut liberandum custodia diuturna non maceret. ut. l. fi. C. eo. ti. Iudex vero negligens punitur ut ibi.

¶ Item nota quod non est tolerandum quod ad instantiam accusatorum rei male tractentur a custodibus carceris: ut alle. l. j. §. Illud etiam. C. de custo. reo.

¶ Algazelus itaque circa iustitie executionem pretoribus sit obediens. Si vero contra hoc fecerit: vel contra formam fori et iuris: pro prima vice centum: pro secunda duo centos soluat modo. pro tercia autem vice officium perdat. pene autem huiusmodi tertia pars accusatori. residue vero partes pro redemptione applicentur captiuorum.

¶ Item iusticia maior sedeat cum pretoribus ad determinandum incarceratorum lites. Ordi. al. in madrid. peti. v.

¶ Sit obediens. Etiam si iniustum sit mandatum: nam licet ille iniuste facit precipiendo: iste tamen iuste facit parendo: ut. c. Quid culpatur in fi. xxiij. q. j. Et facit quod scripsi foro legum li. iiij. ti. de las fuerças. l. x.

¶ Algazelus regis hominesque sui: et alius quicunque captos in carceribus custodiens: dona pecunias et alia munera osculentum seu proculentum non accipiat a captis. Nec ab his qui ad curiam veniunt: vel in ea stant. vide infra Iudices. Nec sine pretorum mandato homines insontes compellat: nec aliquem capiat: nec captum sine pretorum mandato a carcere liberet: nec captionum grauitate captos compellat: nec captiones plus debito relaxet. Et pretextu sordium vel gratie non leuem captis captionem impendat. Nec ab his qui victualia in curia vendunt aliquid exigat. Si vero algazelus aliquem hominem propter alicuius querelam vel infraganti delicto repertum capiat: ducat eum ad pretores. aliter eum in carcerem non mittat: et nil a captis exigat: ut premittitur. nisi solum carcelagium quando eos a carcere extraxerit. Si autem contrarium fecerit perdat officium. alterius itaque officij penitus sit indignus: et penam subeat quam alij iudices et pretores similia facientes plectuntur. ut infra. c. Iudex curie. Et. c. pretores. Contra algazelos vero sit probatio sicut contra iudices. ut infra. c. pretores.

¶ Ea autem algazeli qui aliquem insontem sine pretorum mandato capiunt: seu aliquid extor

quent tenentur iniuriarum insuper exacta cum duplo restituunt: et in cathenis per annum iaceant. Et si soluendo non sint .xl. flagellis patiantur. Ordina. Regis al. Segobie. l. viij. et .vj. et Regis henri. j. Tauri. lxxviij. Et eiusdem regis burgis. peti. v.

¶ Algazeli qui sine iudicum mandato pro causis criminalibus captos permittunt libere sine compedibus ambulare: vltra alias penas harum legum suspendantur ab officijs et eis minime vtantur. Ordina. Regis henri. Madrid Anno millesimo quadringentesimo. lviij. peti. x.

¶ Algazelus curie regis tam de nocte quam de die ambulet: vt homines damna non patiantur. Et diligenter obseruet: ne damnum fiat in domibus. vineis. messibus: hortis. Nec in alijs non consentiant aliquid per vim auferri de his que venduntur. nec de alijs. Euitet scandala. et incitatores puniat. quod si non fecerit incurrit penam de qua supra. e. a. Ordi. al. Madrid peti. vj. Et hen. j. Tauri. xj. Et in alia ordinatione. Tauri. l. xiij.

¶ Algazelus. Ne damnum. Et si algazelus vel officialis timet ne in aliqua domo aliquod maleficium committatur potest licite et impune ingredi: et inquirere ne fiant ibi maleficia in. l. Omnis seruitus. C. de aque ductu. li. xj. et ibi Barto.

¶ Algazelus curie regis non capiat iura almotazanie: nec ex ludo taxillorum aliquid percipiat. habeat maior regis algazelus quitationem. lx. mill. moro. Nec ponat tabularios. Quia pro his fuit sibi applicata pena citationum et homicidiorum. Ordi. al. de madrid. peti. vij. ordi. hen. j. Tauri. l. iiij.

¶ Algazelus maior regis vel eius locum tenens non permittat in curia Regis quod fiat furtum. preda, nec aliud damnum. Quod si fiat id algazelus faciat emendare. Et si algazelus circa hoc culpabilis extitat cum duplo damnum passo resarcire tenetur. Ordi. al. de madrid peti. ix.

¶ Si algazelus pretorum mandatum non adimpleat quicunque regis balistarius adimplere poterit. E. ordi. l. vj. Et ordi. al. de alcala. titu. xx. l. iiij. Et ordi. segobie eiusdem regis. l. v. Et ordi. hen. j. Tauri. l. viij. Vide infra Balistarius. b.

¶ Confirmantur iste. lle. per Regem henricum. iiij. madrid. Anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo octauo. peti. sexta.

¶ Si algazelus. Non adimpleat. In exequendo enim iudicum mandata ita deferendum est iudicibus: vt iusticia non pereat. vt. c. Bone de offi. dele. ij. q. ix. c. fina. de voto. c. Ea que circa prin. Sed et si algazelus seu executor formam exequendo non obseruat fas est sibi obijcere manus: vt in. l. prohibitum. C. de iure fisci. li. x. Notat Spec. titu. de execu. sen. §. Sequitur videre. v. In summam.

¶ Algazelus seu alius carceris custos qui non bene custodiunt incarceratos: vel eos a carceribus liberant. Qualiter puniantur vide infra Custodes. b.

¶ Algazeli ciuitatum vel villarum loco suo non nisi vnum tantum deputent qui officium exerceat. nisi in ciuitatibus Toleti. hispalen. cordouben. Quia sunt magne ciuitates possunt ponere maiores singulos algazelos et Toleti quatuor minores: et hispalen. et corduben. vnum tantum locum tenentem minorem ponant. Ordi. al. segobie. l. viij. cum sequen. Et ordina. hen. j. Tauri. l. iij. et l. x. Vide infra Merinus. R.

¶ Algazeli tributa regis vel locorum non emant: nec conducant. Vide infra. pretores. l.

¶ Algazelus si iudicis mandatum non adi-

A f

pleat ab officio sit suspensus, donec rex prouideat. Et in eius desidiam iudex vel pretor potest illud adimplere. Concilium autem loci: et quiuis alius debet iudici imperanti auxilium ad exequendum impendere. Ordi. regis al. de alcala titu. vicesimo. l. iiij. Et ordi. hen. j. Tauri. l. xxvij.

¶ Algazelorum homines qui non bene custodiunt captos puniuntur: vt infra Custodes. b.

¶ Duo tantum sunt algazeli loco algazeli maioris regis in curia qui singulos possunt pro eis tantum minores algazeli maioris regis in curia q singulos possunt pro eis tantum minores algazelos in officijs substituere. Ordi. regis al. de alcala. titu. xx. l. vj. Et eiusdem regis Segobie. l. vij.

¶ Addit ad hanc. l. Rex Jo. ij. Guadalfajare anno tricesimo sexto. l. ij. Quod algazelus maior antequam dictos duos posuerit algazelos nominet et presentet eos coram rege per se vel per alium suo nomine. Et cum fuerint per regem approbati in presentia regis iurare tenentur quod bene vere et fideliter dictis vtentur officijs seruando leges que circa dicta officia loquuntur. Et quod non promiserunt seu dederunt: nec promittent: nec causa et ratione officiorum: nec pro eis pecunias seu alias res: nec suorum corporum seruicia: nec hominum: nec aliqua: nec de redditibus officiorum aliquid dabunt: nec promittent. Et hoc idem iuramentum dictus algazelus maior prestare tenetur cum eos presentauerit. Et si ipse vel ipsi contrarium fecerint: eo ipso sunt periuri: et infames: officiaque perdunt. Hoc idem iuramentum et presentatio sub eisdem penis facere tenentur coram rege alij algazeli quos isti duo nominauerint. Eadem ordinatione. l. ij. l. fina.

¶ Algazelos, iudices, pretores, merinos civitatum: vel locorum occidens, percutiens: vel impediens in iusticie executione punitur: vt infra. c. Judices. t.

¶ Algazelus vel merinus potest bannitum vel condemnatum seu acotatum ad mortem pro iusticia occidere: vide infra merini. m. d.

¶ Algazeli regis non capiant pro entrega vel executione in ciuitate hispalen. nisi vicesimam partem: Que est de mille quinquaginta. Ordi. Hen. j. Tauri. pe. ti. j.

¶ Algazelus non potest rentas Regis arrendare: nec fideiussorem esse, vide infra Officialis. c.

¶ Algazelus discretus ponatur per regem in sua audientia. Ordi. peti. regis Jo. j. Barniesca. Peti. xvj.

¶ Algazeli et merini solum teneant carcer publicum ad hoc deputatum: vide infra Carcer. a.

¶ Algazeli seu merini nullum capiant: seu incarcerent sine iudicis mandato: nisi aliquis fuerit in fraganti delicto repertus: tunc non debet talis in publico carcere poni donec per iudicem audiatur. Ordi. regi. Jo. ij. de Madrid. Peti. decima: alias Peti. xxv. infra Merinus. a.

¶ Algazeli merini et pretores debent per se non per substitutos in officijs deseruire: vide infra Pretores.

¶ Algazelus: pretor: seu merinus nō conducant seu arrendēt officia sua: alias puniuntur: vt infra. pretores.

¶ Aljama non soluens recuperatori regis redditus seu iura regis vsque ad destinatū terminum punitur: vt infra Consilium. c.

¶ Alferez. vide infra Capitaneus.

¶ Alienatio nulla fiat rei singlose: vide infra. Lite. c.

Alienare non licet ciuitates loca: castra: nec hereditates regis. vide infra. Rex. b.

¶ Alienatio rerum prohibetur: vide infra. Extrahens. Et. c. Equus. τ. c. vendens τ emens ros vetitas.

¶ Alienatio. vide. j parti. anu. iiij per totum τ peregrina. Alienatio. ¶ Et no. quod alienatio siue pignoris obligatio quādo est prohibita per statutum sub pena debet intelligi quando est processum ad contradictionem facti. alioquin ex simplici contractu venditionis vel pignoris: licet alias nudo consensu cōtrahatur: tamen pena non committitur. no. Bal. in l. feu. titu. Quibus modis feudum amit. c. j. §. Aut si libellario collatione x.

¶ Alienari non potest regulariter res que restitutioni subiacet. vt. l. si § Sed quia nostra C. Comm de le. nec vsu capio: nec longi temporis prescriptio alienationem potest validare. vt. §. Sin autem sub conditione eandem. l. Non ob. auct. Res que restitutioni. eo ti. sumpta ex. §. Quamobrem in auct. De resti. Et ea que parit colla. iiij. quia intelligitur secundum glo. ibi in dote τ donatione constituenda aggrauata persona τ est ratio: quia est fauor dotis τ donationis propter nupti. vt quis inueniat coniugem τ cetera. Et in quantum loquitur auct de dote concordat l. Mulier. §. Cum proponeretur. τ. l. A filia ff. ad trebelli. Cum ergo dictus. §. Quāobrem permittat facere obligationem dotis vel donationem ante nupti. Non tamen permittit vt talia res iam restitutioni subiecte possit obligari pro dote iam data. Item dicte. ll. Mulier. § Cum proponeretur. τ. l. a filia: loquuntur in dote constituenda. Ergo eodem casu debet intelligi dicta auct. Res que cum expediat iura iuribus concordare: vt. c. Cum expedat de electi li. vj. τ. l. Vna. C. de in offi. doti. Et hoc praemaxime cum glo. Dicte auctentice. Res q̄ loquitur sine fundamento τ etiam in casu diuerso: videlicet cum filijs fam. accepit dotem τ post est institutus τ rogatus restituere. nunc tamen loquitur cum postq̄ fuit institutus et rogatus contraxit matrimoniū. Et potest esse ratio diuersitatis: quia in casu glo. cum iā cōtraxit matrimonium τ dedit donationē propter nupti. τ accepit dotem erat certum q̄ de bonis que subiacebant restitutioni non poterat in aliquem casum alienare. Ideo nimirū si glo. Licet exorbitans det casum in quo alienetur. s. vt obligetur pro dote restituenda. Secus si ante fuit institutus: τ nondum contraxerat matrimonium erat iam rogatus restituere. τ sic poterat in aliquem casum alienare: videlicet in causam dotis vel donationis. τ quod sic debeat intelligi tenet ange. in auctenti. De resti. τ ea que parit. ij. colum. ad fi. Ubi dat intellectum ad. §. Quamobrē. s. quod habeat locum quoties quis promisit dotem vel donationē propter nupti. τ post instituitur heres τ rogatur restituere hereditatē. Quia ex istis rebus que subiacent restitutioni poterit soluere dotem vel donationem promissaꝫ. Secus si ante promissam talem dotem vel donatiōeꝫ est institutus τ rogatus quia tunc non possꝫ alienare seu obligare tales res restitutiōi subiacentes. τ vide ange. in dicta auct. Res que. τ glo. τ docto. i l. Obligamur. ff. De acti τ obli. τ abb. i. c. j. De spon. impube. Angelus tamen in alle. auct. De resti. τ ea que parit §. Quamobrem. Cōcludit q̄ ad hoc vt pro dote danda vel pro donatione constituenda res subiacentes restitutiōi possint alienari. est necesse q̄ obligatio dotis vel donationis dande precesserit grauamen. Nam si patua filia que est de restituendo grauata vellet de bonis que subiacent restitutioni dotem restituere pro se non posset. Sed si eam promiserat dare marito anteq̄ esset grauata τ postmoduꝫ heres instituitur τ grauatur bene potest dotem pro se marito promissaꝫ soluere de istis bonis. τ idē est in filio Et ita intelligitur dictus. §. τ auct. Res que. Uide in tractatu maioratus in fi. glosarum For legum que est addicio a. l. vnica. ti. De la guarda de los fijos del rey. Foro legū li. j.

¶ Alienigena non debet in regno beneficium ecclesiasticum obtinere. vide infra Beneficia. a. b.

¶ Alcauala soluatur de sellis τ frenis et calcaribus τ stribis quia armorum nomine non continētur sub penis legū quaterni de alcaualas. c. Ordi. xvij.

¶ Alcauala. vide infra. vectigal per totum.

¶ Alcauala seu gabella non debet solui de vinu clericorum quod venditur. No. Jaco. vt refert Bal. in recollectis in l. Omnis. C. De episcopis τ cleri. τ est. l. ij. Nec etiam debet solui de re inestimabili: quia ad illum casum ad quem non adaptantur verba legis non adaptatur dispositio eius; vt. c. Indemnitatibus.

§. Sed cum eis de electi. li. vj. Et no. Bar. in. l. Quod constitutum. ff. De sta. mili. vt refert Barbatius super rubrica. De commoda. Item no. quod si statutum dicat quod de quolibet contractu in quo ius transferatur debeat solui gabella: et aliquis vendidit predium cum pacto quod non transeat ius in emptorem nisi post mortem venditoris. Si nunc tempore contractus soluta gabella non soluetur: postea tempore iuris transeuntis ar. l. Sancimus vinis. C. de consuli. li. xij. Et ibi Bar. et Jo. de pla. Similiter de promissione seu de contractu promissionis de vendendo fuit soluta gabella non soluetur postea de venditione sequenti. Quia est complementum prime conditionis. De quo per Bar. in l. interdum. §. Quotiens. ff. de publi. Similiter si res vendita: de qua fuit soluta gabella redeat ad venditorem ex redibitione vel ex pacto legis commissorie vel in diem non soluetur noua gabella. Et hoc tenet ange. de peru. in. l. Si hominem. ff. de usu capi.

Amicitia debet inter generosos seruari: et hoc merinus exequatur. vide infra. Merini. m.

Amicitia fuit per generosos per pacem cum promissione bone fidei: et sine pena apposita: quam non licet sine diffidatione rumpere. Generosus autem contrafaciens est aleuosus. Ordi. regis al. de alcala ti. xxxvj. l. ij.

Amicitia. Que quidem amicitia secundum philosophum est voluntas bona erga aliquem causa illius. Huius officium est idem velle et idem nolle. amicum secrete ammonere: palam laudare. Et secundum senecam hec quidem lex est in amicitia: ut nec rogemus res torpes: nec faciamus rogati. Et secundum tullium alia lex est: ut cum amico cuncta deliberes: sed prius de ipso. Tercia ne studeas nosse quod ille vult latere. Quarta secundum lucanum ne asperitas amicitiam dirimat. Si enim vis amari ama. Item nota quod non videtur amicitiam seu pacem rumpere qui propter nouam discordiam alterum offendit quia de hoc non fuit cogitatum notat Bal. in. li. feudo. ti. de pace tene. et eius viola. c. j. in prin. super v. pacem. Item no. quod pax fuit inter nobiles sub certa pena applicanda ecclesie vel alteri domino si semel rumpatur licet postea nobiles se reconcilient et omnem iniuriam mittant tamen non preiudicatur ecclesie vel domino. no. Bal. in. l. Insulam. §. si. ff. solu. matri. Item no. quod minor cum iuramento potest facere pacem et obligatur ad penam seruandam no Bal. in ti. de pace iura. fir. c. j. in prin. ij. colum. Item no. quod paces rumpit qui alteri parti facit furtum vel dat enorme damnum Bal. in ti. de pace et eius viola. c. j. §. si in fine.

a ¶ Appellatio interposita a iudice ville vel loci ciuitati vel alij loco subiecti determinetur per iudicem ciuitatis vel loci ad quem de consuetudine pertinet: nisi sit priuilegium in contrarium. Ordi. regia al. vallid. peti. xxij. Appellari non licet ab interlocutoria sententia: nisi lata fuerit super

b peremptoria exceptione: vel super aliquo articulo negocio principali preiudicanti. vel si declinatoria fuit opposita: et iudex pronunciauit se iudicem. vel si iudex fuit vt suspectus recusatus et formam legis infra. c. Recusans non obseruauerit. vel si pars copiam petat publicati processus et iudex illam renuat dare. In his casibus dumtaxat non in aliis iudex tenetur appellationi ab interlocutoria deferre. Ordi. regia al. de alcala. ti. xiij. l. j.

¶ Ab interlocutoria. Et est ratio ne lites amplientur et dilatentur. C. de iudi. apertissimi. Item no. quod si iudex a quo appellatur a grauamine in responsione appellationis dicat: appellationem tuam non admitto: quia non grauiamen dictum grauamen reuoco. Quod tale grauamen est reuocatum pure non condicionaliter per l. Cum ad presens. ff. Si certum petatur. vbi hoc no. Bar. Et ideo ad iudicem ad quem non est necesse ire appellantem ex quo grauamen est reuocatum.

Et sic no. ex hac l. ordinationis quod quando interlocutoria preiudicat in principali facto vt l. Aut pretor. §. Permittitur. ff. de mino. vel tangit substantiam negocij principalis: vt. l. Intra vtile. ff. de mino. A tali interlocutoria bene appellatur. Idem dicit Bal. i. l. Ab arbitro. ff. Qui satis. de cogun. quando interlocutoria preiudicat in executione futura. vt no glo. in dicta. l. arbitro Idem quando fertur super executione lata sententia. C. Quorum appe. non recipi. l. ab executione. Idem quando non potest reparari grauamen aliter quam per appellationem ab interlocutoria: vt si iudex interlocutus est aliquem torquendum. ff. De appe. recipi.

l. ij. z. l. Si quis. Idē quādo interlocutoria est
lata super legitimatione personarū. Quia ta-
le grauamē non potest per diffinitiuam repa-
rari. C. de procura. l. Ita demum Siue feratur
super legitimatione persone iudicis: vt no. C.
Ne fi pro pe auct. habita Siue super legiti-
matiōe persone actoris: vt dicto §. Permitti-
tur. Siue super legitimatiōe persone tutoris:
vt. c. Ex parte iij. de appel Siue persone rei:
vt in alle l. Arbitrio. Siue persone testis: vt i
Spec. ti. De testi. § iij. v. Rescripta autez Ut
si iudex interloquatur testē esse admittendum vel
non z cetera no Bal in dicta. l. Arbitro.
Preiudicanti. Et sic no. § si est interlocutoria
que non potest in causa appellationis exami-
nari licite ab ea appellatur alioquin non: vt
hic. Concor l. Ab arbitro. ff. Qui satis dare co-
guntur. Ceterum si iudex pronunciat nullam
de exceptionibus propositis admittedā bene
poterit ab hac interlocutoria appellari. Quia
a beneficijs per iudicis iniuria de negatis ap-
pellatur. C. de inte. resti l. j. in fi. C. de appe. l
Si quis prouocatione. Et de tenui l. Ali pre
tor. §. Permittitur. Appellatur etiā a benefi-
cio executionis denegato ff Quādo appe. sit
l. j. § . Si quis tutor. z. ff de admi. tuto. l. Tu-
tores qui possunt. §. Tutor datus. Et regula
riter vbicunqz iudex grauat cōtra ius scriptū
est causa rationabilis appellandi: vt si dene-
gat iuris beneficiū vt dictum est. Et. xviij. di.
De his prope fi Et de secundis nupci. l pe. z
fi. Ut si iudex denegat restitutionem spoliato
priusqz de proprietate cognoscat: vel si negat
quartā productionem testium cū solēnitate
legali. iij. q ij. per totū De resti spolia. Et cō
questione. De testi Significauerunt: vel si ci
tat ad locum suspectum: vt c. Ex parte de ap
pe. vel si nō admittit recusationem: vt hic. z. c.
postremo. e. ti. Et in alijs casibus de quibus
per Spec. De appe. §. In quibus. v. porro
cū se. Copiā. Concor. C. Ut lite pen. l. ij. vbi
licite appellatur si parti petenti editio actorū
non fiat. Itē casus in quibus non admittitur
appellatio ponit spec. in dicto. §. In quibus
per totum.
Indistincte tamen de iure fori admittitur: vt
Foro legum li. ij. ti. De appellatiōe. l. j. Et vi
de quod ibi scripsi. De iure tamen partitarum
cauetur id qd hic dicitur. ij. parti. c. ti. l. xiij.
Regulariter est notandū qd vbicunqz iterlo-
cutoria īfert grauamē quod nō potest per ap-
pellationem reparari: habet locum appella-
tio: vt in l. ij ff. De appella. resti. Idē quan-
do post interlocutoriā non speratur diffiniti-
ua. Et sic loquitur ista l. Et notat late z notabi
liter Bar. i dicta. l. ij. De appella. resti. quam
vide.

¶ Appellationi nō defertur a sentēcia q̄
est lata in termino assignato ad eā profe-
c rendam. si anteqz iudex ab audientia sur-
gat pars non compareat ad audiendum
sentētiam nec ad appellādum ab ea. Si
tamen post diem certam ad sentenciādū
assignatam iudex pronunciet: vsqz ad tri-
duum pars poterit ab ea appellare. Or-
di. al. de alcala ti. xiij. l. ij.

¶ Appellationi ab audientia: an tota illa di-
es cedat partibus: vide quod dixi īfra Citatio
c. in fi Appellandum. Et hoc intelligo de ve-
ro seu euidenti contumace: non autez de ficto
De quo vide quod no glo magna in cle. vni
ca de dolo z contu. Triduum. Est tamē notā
dum qd licet triduum vel. x. dies transeant a tē
pore grauaminis: si pars iterum petat a iu-
dice iusticia sibi administrari z non faciat iu-
dex: poterit etiam vltra triduum a iudice appel-
lari. Quia de nouo videtur iusticiam denega-
re z grauare: vt notabiliter per Ven. i. c. Per
tuas de sen exco. z abbas in. c. Ad reprimen-
dam de offi. ordi.

¶ Appellans tenetur appellationē pro-
sequi z finire a die interposite appellati-
d onis vsqz ad annū. z nisi pars fuerit legi-
time impedita ex tunc sentēcia manet fir-
ma. Si tamen per appellationis iudicez
manet ne causa infra annum finiatur te-
netur partibus expēsas resarcire. Ordi.
al. de alcala. ti. xiij. l. iij.

¶ Appellans ad annum. Concor. clemen. Si
cut appellationem. e. ti. in cle. Nisi: vide glo.
notabilem Quādo incipit currere tēpus pro
sequende appellationis. Et quod no. C. de tē
por. appe. l. Cum antiquioribus. §. Illud. z
auct. Et q̄ z Spe. ti. de appe. §. Nunc breui-
ter circa pri. z. c. Si q̄s. ij. q. vj. z. c. Constitu-
tus de appe. Et vide quod scripsi foro. i. li.
ij. ti. Delas alçadas. l. ij. in fi. firma. Concor.
c. Cum sit romana: z. c. Sepe. e. ti. Impedita
concor. c. Ex ratione eo. ti. Et est iustum impe-
dimentū Si appellans vel eius procurator
in itinere capiatur. C. Qui. petant. tu. vel cu
ratores l. Cum a matribus. z. c. pe. de pig. vel
propter infirmitatem: vel tempestatem: vel in
opiā. v. q. iij. Si egrotans: z. c. Cum dilecti

de dolo et contu. et c. pe. De soluti. Et vide as
exempla iusti impedimēti. Et qualiter p̄o
betur per Spec. in dicto. §. Nūc breuiter. v.
p̄emissa cū sequētibus per appellationis iu
dicem. Concor. auct. Ut spō. lar. §. Hoc quo
q3. Consulo tamē qd̄ hoc publice protestetur
pars. vt. e. ti. co. ti. et Spec. vbi supra. v. Item
fallunt p̄emissa cum se.

¶ Appellans tenetur appellationē pro-
sequi. et cū processu p̄sentari corā appel
lationis iudice in termino sibi per iudicē
a quo assignato. Si vero terminus nō sit
per iudicē assignatus appellās suā appel
lationem vsq3 ad. xl. dies p̄sequi tenetur
si rex vltra portos fuerit. Et vsq3 ad. xv.
dies si rex intra portos steterit. Et si fue-
rit rex in villa vsq3 ad triduum. Et si ap-
pellatio iterponatur a pretoribus ville co
ram iudice maiori in villa existente vsq3
ad triduū. Et si a iudice appelletur in ter-
mino ville ad villam vsq3 ad. ix. dies. Al
ijs dilationis appellationis cōnumeran-
dos eosdē termios: habet pars appellās
ad conquerendū d̄ iudice qui nō defert ap
pellationi. Et nisi pars appellans in die
bus terminis appellationē fuerit prosecu-
ta vel de iudice vt p̄mittitur cōqueratur
sententia remanet firma: in appellatione
aūt que ad regē interponitur vltra termi
num per iudicē vel per legē assignatū ha
beat pars nouē dies. Et tres dies de pre-
conio secundū curie stilum. Item in di-
ctis terminis pars que appellationē pro-
sequitur cū toto processu se debet corā ap
pellationis iudice presentare. Et nisi fece
rit nō audiatur ad prosequendā appella
tionē et sententia manet firma: nec potest
appellans nec eius procurator excusari p̄
textu inopie vel q̄ dn̄s litis p̄curatori pe
cunias nō dedit ad soluēdum processum.
Si tamē procurator nomine dn̄i proba-
uerit eius paupertatē. Et q̄ nō est soluen
do processum: sententia nō transit in rem
iudicatam & potest appellationē p̄sequi.
Cōpellatur aūt tabellio in hoc casu pro
cessum sine pecunijs dare. Item senten

tia nō transit in rem iudicatā si appellās
aliud legitimū ostendat impedimentum
Ordi. regis. Alfon. de alcala. ti. xiij. l. iij.
¶ Presentari. No. qd̄ satisfacit appellans pre
sentando se coram iudice regis in appellatio-
nis prosecutione ac si corā rege presentatus es
set vt l. Precipimus. §. Hinc saluberrime C.
De appella. & glo. & docto. in. l. A procōsulis
bus. eo. ti. Assignato. Concor. e. Cū sit roma
na. & e. Sepe. eo ti. Triduū. Est tamē notandū
q̄ licet triduū vel. x. dies transeant a tempore
grauaminis si pars iterū petat a iudice iusti-
ciam sibi administrari & nō faciat iudex potest
etiā vltra triduum a iudice appellari. Quia de
nouo videt̄ iusticiā denegare & grauare: vt no
tabiliter per Hen. in. c. Per tuas de sen. exco. &
abbas in. c. Ad reprimendā de offi. ordi.
Qui nō defert. No. q̄ superior nō potest inhi
bere inferiori ne sua vtatur iurisdictione. no i
c. De persona. ij. q. j. Nisi ex causa deuoluta
ad superiorē vt ex causa appellationis. vel in
inte resti. vl̄ nullitatis ff. De accusati. l. iij. C.
De transacti. l. Non tamē. Et hoc verū nisi in
ferior habeat iurisdictionē commissam ff. De
iu. om iudi. l. Iudiciū no. Bal in. l. i. ff. De of-
fi. consul. Et circa hanc materiā no. incidēter
q̄ abiectus exceptionis & sola oblatio proba
tionis vel iactatio nō sufficit ad iustificandū
appellationē sed oportet q̄ incontinenti se of
ferat probaturū dicendo hodie constat: hodie
agatur nō astringo vt habeat instrumentū ad
vanebum nec veniat cū sacco paratus. ff. De
soluti. l. Quod eni. & l. Iratum Sed debet of-
ferri incontinēti causa finalis talis per quā ex
bigatur breuis probatio vt dilatandi suspi-
tio purget̄. Et ex quo offert se incontinēti p̄o
baturum omnis suspitio purgat̄ longeue di-
landi ar. l. Ille a quo in prin ff. Ut in posse.
le. & l. iij. §. Ibidem ff. Ad exhiben. & l. iij. §.
Cause ff. Ad carbo. cum se. & de resti. spolia. l.
frequens. Et melius est iudici. vt talē exceptis
onem admittat etiā si presumat̄ maliciosa sta
tuendo breuissimū tempus ad eā probandam
quā dubius legitimā & verā exceptionē quā-
doq3 reijciat sola sua capitanea suspitione ad
hoc alle. e. frequens. & e. Pia de excepti.
Item requirit̄ realis oblatio probationis nō
solū verbalis & q̄ infra modicū tempus pro-
bet vt purget̄ presumptio malitie vt hoc ple
nius no. Anto. i. c. Ex parte adoc. de testibus.
Item notandū q̄ sola propositio recusationis
cū causa legittima suspendit iurisdictionem iu
dicis adeo vt processus postea subsecutus sit

ipso iure nullus. Conclusio lapi sua allega. i. allegat glo. ca. Cum speciali de appella. et glo. c. Suspitionis de offi. dele. et Dosth. in alle. ca. Cum speciali. et Jo. an. post eum in c. Legitima de appella. Nam appellatio recusatio et relatio simul intitulantur: nam cuiusque pendentia iurisdictionem suspendit: unde sicut excommunicatio non tenet post appellationem: sic nec post recusationem. Sufficit ergo formalis propositio etiam si non sit appellatum: et hoc verum nisi iudex reijciat expresse recusationem tanquam notorie friuolam: quia in notorijs et cetera. c. Ad nostram de iure iurando no. Spec. ti. De peti. et posse. § i. in prin. et archi. in c. Frequens de testi. spo. li. vi. Requiritur tamen quod iudex causam exprimat in repulsione. s. quia notorie falsa. no. Paulus in clemen. Et quidez de concessio. preben. Concludit ergo lapus ubi supra. Quod ad finem suspendendi iurisdictionem non est necessaria appellatio: sed sic ad finem deuoluendi no. de appella. c. Dilectus. et Bar. de appella. l. Si expressim.

Item no. quod si iudex recusetur ut suspectus et postea cum reijciatur et non admittatur recusatio si propter hoc fuerit appellatum. processus habitus deserta appellatione remanet nullus: quia appellatio iusta transfert iurisdictionem in iudicem ad quem: et sic non remanet penes iudicez a quo: quia indiuisibilis et penes duos in solidum eodem modo esse non potest. ff. [illegible] i. Loquitur de iure patro. c. i. de seruitu. l. Uia. glo. in c. Pastoralis de offi. dele. Actus ergo nullius non suscitatur ex desertione appellationis et cetera. Lapus in dicta. alle. i.

Item no. si pendente appellatione ab interlocutoria fiat aliquis actus per iudicem seu ad aliam interlocutoriam procedatur pendente facta si postea deseratur vel renuncietur appellationi non valent talia acta vel pronunciationes eadem ratione: et poterunt per viam nullitatis retractari. Nam talia gesta post appellationem legitimam sunt nulla ipso iure licet sint aliqua in opinione donec fuerit cognitum appellationem fore legitimam ut c. Non solum de appe. li. vi. vel donec fuerit actum de exceptionis nullitate. Ex hiis infert anto. de butrio quod si iudex appellatione interposita ab interlocutoria ex causa legitima processit usque ad sententiam exclusiue et ante sententiam sit deserta appellatio. quod si aliqui actus precesserunt substantiales ad sententiam non tenebit sententia. Lapus in dicta alle. i.

Item no. quod gesta post appellationem legitimaz non validantur desertione nec renunciatione appellationis. no. Jo. an. de testi. in c. Ex parte adde et no. in c. Cum venissent de eo qui mittitur in possessionem et in c. Audita de electi. et in c. Sepe de appella. et in c. Ut sup eo. ti. li. vi. Supposito ergo quod suspensa sit potestas iudicis a quo: et quod in potestate deficiat sequitur quod eius executor debeat admittere exceptionem concludentem defectum potestatis in committente. Nam quis non potest committere alteri quod non habet ad hoc quod notat hosti. in c. Pastoralis de offi. dele. et ca. ex hiis eo. ti. et ibi Innocen. dicens quod executor non exequitur quando constat mandatum in dubium ex litteris reuocatum sic et hoc quando constat legitime appellatum. ut late per Lapum sua allegatione ii.

Item no. quod si iudex appellanti congruo loco et tempore sepius et instanter apostolos petenti nil respondit: sed postea infra iura terminos ipsum appellantem citauit ad apostolos recipiendos videtur quod dicte appellationi iudex detulisse videtur. ita quod inuictis partibus non possit in causa procedere nec grauamen quod intulit reuocarez nec apostolos mere refutatorios exhibere et hoc sic ostenditur. Nam non est dubium quod si detulisset neutrum predictorum inuictis partibus posset facere iudex. ut c. Cum appellationibus de appe. li. vi. Sed in casu premisso detulisse probatur ergo predicta non potest. Probo minorem. Denegare apostolos et requisitos non dare equiparantur in iure. ut in cle. Quamuis de appe. in si. sed denegare apostolos est deferre. ut c. Ab eo eo. ti. li. vi. ergo si in casu nostro iudex denegauit solum secundum interpretationem iuris apparet eum detulisse. et sic predicta facere non potuisse. Quod autem in casu predicto denegauerit ostenditur euidenter. nam si iudex requisitus respondeat se daturum nullo certo termino statuto denegasse intelligitur ut in dicta cle. Quamuis. Fortius denegasse intelligitur si nil respondit. quia plus est respondere se daturum licet sine certo termino: quam nil respondere. Et hoc sic concludit lapus sua alle. cxiiii. quod no. Excusari Imputetur autem parti vel eius procuratori cum non prosequitur appellationem iusto impedimento ut no. Bar. ff. Quod quisque iuris l. i. q. i. et ii. Judex etiam tenetur necessario appellationi deferre alias punitur. ut no. in l. iiii. § pe. ff. De dam. infec. Ubi etiam parte non petente apostolos debet iudex appellationi deferre cum per hoc non solum partis priuate utilitas versatur sed etiam superioris reuerentia ut ibi notat Bar. et in l. Judices. ff. De extra ordi. cogni.

Nota circa hanc materiam quod licet iudex deferat appellationi: nichilominus potest precipere parti ne attemptet id propter quod appellauit. quod sius

gularitēr no. Facit tex. iuncta glo. in. c. Ex litte
ris de matrimonio contracto cōtra inter. eccle
sie Et hoc idem tenet Jo. an. in. c. Cum appel
lantibus de appe. li. vj. Et ex hoc dicit dn̄s an
to in allegato. c. Ex litteris. Judicē a quo pos
se attemptare omnia tendentia in facilionē ex
pediendum cause appellationis: nō tamen cognoscē
do de viribus appellationis pro hoc. c. Qua
fronte de appe. vt no. abbas de cecilia in alle
gato c. Ex literis.

f ¶ Appellari potest libere a dn̄is locorum per vasallos suos ad regē vel ad suos p̄
tores. Et domini locorum tenētur appel
lationi deferre: & appellantes non impedi
re quos rex sub sua suscipit protectione. Ordi. hen. j. burgis. l. ij. Alias est ordina
tio eiusdem hen. j. Cauri. peti. vj. & Bur
gis. l. ij. era mill. cccc. xv. anno. Rex tamē
Jo. j. in curijs guadalfajare. l. x. dictam. l.
emendando & in melius reformando sta
tuit q̄ per vasallos dominorum locorum
a pretoribus ordinarijs coram dominis
vel suis pretoribus maioribus appellatur
a quorum sententijs grauati possunt libe
re. hi ad regem suosq̄ pretores vel audi
tores appellare qui appellationibus vt p̄
mittitur deferre tenentur: ne appellanti
bus propter hec impedimenta vel aliqua
damna in personis seu bonis inferant: cū
sub regis protectione vt dictum est appel
lantes recipiuntur. Si vero domini loco
rum per se vel per alios appellātes ne su
as lis prosequantur impediant eos occi
dendo percutiendo capiendo seu in exilium
deputando: vel sua bona propter hoc ca
piendo vltra alias penas a iure statutas
occidens vel mutilans suā perdat iurisdi
ctionē quā i alijs locis habet: percutiēs ve
ro sine mutilatione capiens seu exilio tra
dens vel bona capiens. x. mille soluat mo
ro. Quorū tertia pars regis camere: alia
accusatori: residua vero ville muris appli
centur: necnō & ablata appellātibus resti
tuātur. vt rex Jo. j. vbi supra. Cōfirma
tur ista lex guadalfajare per regē Jo. ij.
en vallid. anno mill. cccc. xlij. peti. xxxij.
¶ A dn̄is locorū. hoc tamē non habet locum
cū appellatur in locis ecclesie temporali iuris
dictioni subiectis: quia ad episcū vel papā est
appellādū vt. c. Romana §. Debet de appe.
li. vj. Et no. in. c. Si duobus de appe & in ca.
Quod clericus de foro cōpe. Idē in locis sub
iectis monasterio vel ordini religiosorū: quia
sede apostolica est approbatus cū eandem li
bertatē habeant monasteria & res eorum sicut
ecclesie. vt. c. Quam sit. & ca. Cognouit. ro.
xviij. q. ij. & c. Qui semel xx. q. iij. Loca enī q̄
nate fuerunt profana cū trāslata sunt in eccle
siā vel monasteriā statim sortiuntur naturam re
rum ecclesiasticarū: & nō possunt duplici iure
censeri. vt c. Dilectus. iij. de preben. & ca. Co
gnouimus. xij. q. ij. & ca. Cū in tua de deci. Et
temporalia ecclesiastica sunt a potestate & iuris
dictione regis separata vt c. Nouerint. x. q. i.
& c. Secundū canonicā. §. hinc datur. xxiij. q.
viij. Et circa hoc no. Quod ecclesia p̄ omnia
vendicat sibi iura principū in terris subiectis
ecclesie quo ad temporalem iurisdictionē. Un
de camera pape seu alterius prelati tenet locū
fisci. vt. c. Uergentis de hereticis facit clemen.
i eo ti & Jo an. in. c. Quia diuersitatē de con
cessi preben. Abbas in alle c. Uergētis. Et p
oppinione supradicta facit glo. notabilis in.
c. ij. De delictis puerorū supradictā concludit
net Jo. calde in suis consilijs. ti. De consti. cō
silio. xviij.

g ¶ Appellatio causarū criminaliū iudeo
rū a pretoribus vel ab alijs inferioribus
iudicibus pertinet ad regis curiam. Uide
infra. Judeus. cc.

h ¶ Appellans vel supplicās a sentētia in
curia regis lata qualiter se tenetur presen
tare & appellationem prosequi. Uide in
fra. Supplicantis. c.

i ¶ Appellatio seu supplicatio facta ab
auditoribus denegatur in casibus q̄ po
nūtur ifra auditoribus. & c. auditores. c. f.

k ¶ Appellari nō licet ab auditoribus. vi
de infra. Auditores. f.

l ¶ Appellationi nō deferēs in casu i quo
de iure deferendū est triginta tenetur mar
cas auri regi soluere. nisi lis super pecu
nijs redditū regis pēdeat. Circa qd̄ no.
secundū isidorum q̄ libra habet. vij. vnti
as. & quelibet vntia est valoris triginta &
duorū tornensiū argenti. Ordi. hen. j. de
penis. l. xxij.

¶ Appreciari debent bona debitorum regis si emptor non reperiatur. Vide infra. Collectores.c.

¶ Aque salinarum pertinent ad regem, vide infra. Munere.a.

¶ Aque. Statia enim no. quod illi per quorum predia aqua publica transit a sordibus muneribus sunt immunes. sed aque ductus foramina purgare tenentur et si fuerint negligentes eorum predia publicantur. Item inter dexteram et sinistram locorum per quos talis aqua transit debet esse latitudo .xv. pedum. Et si in dicta latitudine arbores pullulauerint sunt scindende. vt est casus in l.i. C. De aque ductu. li. xi. ¶ Item qui aquam ad suum fundum irrigandum ex aque ductu publico mutilauerit fundum perdit. l. ii eo. ti.
¶ Item aduertens aquam de publico aque ductu debet ipsum ducere per paruum foramen ne matrices fistule corrumpantur: contra faciens perdit aque ductum et punitur in corpore vt. l. Eos qui. C. eo. ti. De aque ductu. ¶ Item no. quod si officialis timet ne in aliqua domo aqua publica furetur vel aliquod maleficium committatur licite et impugne potest ingredi et inquirere ne fiant ibi maleficia. l. Omnis se uitus. et ibi Bar. C. eo ti. ¶ Item ad reparationem aque ductus pecunia ex vectigalibus inducta potest expendi. l. Ad reparationem eo ti. C. De aque ductu. ¶ Item no. quod aqua publica non potest fieri priuata. vt in ti. Si contro. fue. de inuesti. c. i. §. Si quis demanso. ¶ Item no. quod aque distributio fit quandoque arbitrio boni viri vt. no. de pace costan. §. Nos romanos per Baldum. Sed est notandum quod aque ductum non solum inspicimus in sui principio: sed etiam inspicimus loca vnde fluit et alueos et meatus vnde transit. et vetustissimum aque cursum. Et secundum istorum qualitatem de vsu aque iudicare debemus vt no. Bal. in allegato. §. Si quis demanso. ¶ Item no. quod aqua tam priuata quam publica et molendinorum antiqua commoditas non debet tolli nec alterari: quia in talibus multum est standum antiquitati no. Bal. in alle. §. Nos romanos.

a ¶ Arrendator collector vel fidelis tributorum vel iurium regis deputetur homo probus et diligens. Ordi. regis. Al. in vallad. Peti. xxvij.

b ¶ Arrendari debent decime a prelatis ecclesiarum. vide infra. Decime.b.

c ¶ Arrendari debent tributa vel vectigalia Regis pro minori precio christianis quam iudeis. Ordi. Hen. i. Burgis. Peti. xi.

d ¶ Arrendari non debent officia pretorum nec algazilorum. vide infra. Officia.e.

e ¶ Arrendari non debent officia pretorum de saccis. vide infra. Pretor.

Arrendator. vide concor. pegrine arrendatio.

f ¶ Arrendare vel conducere non possunt rectores locorum rentas consiliorum. Vide infra. Officialis.c.

g ¶ Rura seu loca alicui ciuitati vel ville subiecta tenentur rationem seu computum arrendatoribus dare de alcaualis seu vectigalibus loci: et si hoc fecerint non citantur ad ciuitates vel villas. Ordina. regis. Jo. i. Burgis. peti. x.

h ¶ Arrendator qui statim non soluit pecunias libramenti seu ponimenti cum sibi ostenditur: soluit expensas duplicatas. vide infra. Collector.d.

i ¶ Arrendator non exigat lucrum seu cohecho. vide infra. Collectores.e.

k ¶ Arrendatores citare non possunt ciuitatis vel ville vicinos nisi semel in septimana. vide infra. Citari.i.

l ¶ Arrendatores redditus regis ecclesiasticis personis non arrendent. vide infra. Clerici.f.

m ¶ Arrendator recuperatori regis tenetur notificare quomodo fuit sibi pecunia regis ablata. vide infra. Regis pecunia.r. Cum sequentibus.

n ¶ Arrendatores redditum pretorum seu iurium regis non soluentes collectoribus vel recuperatoribus regis pecunias quas debent ad terminum destinate solutionis et vsque ad. v. dies post terminum soluant regi: pro quacunque die quam transierit quinque moro. pro mille et in bonis arrendatorum fiat pro dicta pena executio. Ordi. regis. Jo. pri. Briuiesca. l. xi. vide infra. Consilium.c.

¶ Nulla ratio seu exceptio ab arrendatoribus redditum regis admittitur contra debitum libramenti seu ponimenti computatorum seu recuperatorum regis: nisi solum exceptio solutionis vel quitationis debiti seu abla

tio vel toma ab aliquo facta potenti quã statim vel infra .x. dies tenetur ostendere. Si vero causa cõputatorũ vel recuperatorũ regis arrendatorũ bona ex hausta & vendita fuerint cũ ipsi arrẽdatores nihil reperiatur debere cõputatores seu recuperatores damna q̃ hac occasione euenerint soluant arrẽdatoribus duplicata. Ordi. regis. Jo.j. Guadalfajare.l.iiij.

o ¶ Arrendatorum bona que reperiuntur in sua potestate dũ tamen nõ probentur aliena vendũtur pro debitis regis. vide infra. Bona.e.

p ¶ Arrendatorũ bona si nõ vendantur p iudicem tempore debito: ipse iudex punitur. vide infra. Judex.r.

¶ Arrendare nõ possunt pretores: rectores seu algazeli: nec alij pro eis ꝓpria bona locorũ. Item talia bona publica arrẽdari nõ valent: nisi prius assignetur dies in qua p preconiũ venditio debeat finiri. & p .ix. dies publice preconizetur. Ordi. regis. Jo.ij. in madrid.l.x. & Ordi. Jo.j. soric. Petri.ij. De hac materia vide infra. Collectores.&.c. Recuperatores.& infra. Officiales.c.

¶ Arrendare. No. q̃ predia publica locantur edictis ꝓpositis vt plus offerentibus detur. vt l. Loca. C. De locatione prediorũ ciuiliũ li. xj. possunt etiã locari imperpetuũ dũ tamen idoneis & publice locetur cũ idonea fideiussione alias tenet locãtes. vt l.j. eo. ti. Itẽ i locatibus rei publice ſtẽ cõtractũ dat plus offerenti post cõtractũ auditur minime vt. l.ij. eo. ti. Itẽ no. q̃ palatini nec milites nec curiales nõ hñt facultatẽ cõducendi res priuatas pricipis. vt. l. vnica. C. Quibus ad conductionẽ prediorũ fiscaliũ nõ licet. li. xj. cũ concor. glo. ¶ Itẽ no. q̃ res imperpetuũ locata potest vendi & aliena ri a conductore. nã res sic locata videtur data in emphiteosim. vt l. fi. & ibi glo. C. De locatione prediorũ ciuiliũ li. xj. ¶ Item no. q̃ p erbibus in solo publico constitutum debet pensio imponi. vt. l.j. C. de diuersis predijs ¶ Itẽ no. q̃ si susceptores sunt in mora recipiendi pecunia publica securus est debitor. vt. l.j. C. de susceptoribus prepositis & archarijs. li. x. Itẽ noiatores susceptorũ & aliorũ officialiũ si mi nus idonei sunt officiales ipsi noiatores tenentur. vt. l.ij. & l. Exactores eo. ti. Quod no. contra consilia locoꝝ qui nominãt fideles seu collectores minus idoneos. ¶ Item nota q̃ susceptores tenentur singulis annis computum dare vt. l. Neminem. eo. ti.

a ¶ Arma & equi militũ & generosorũ non pignorentur nec capiantur. Vide infra. Milites.

¶ Arma & equi debent p regis vasallos teneri in toto regno secũdum quãtitatẽ bonorũ vniuscuiusq;. vide extense p Ordi. regis. Jo.j. in vallas. p totum. Et pragma. sancti. eiusdem regis segobie per totũ. vide infra. Equus.a.

b ¶ Arma in ciuitatibus villis seu locis vbi sunt castra seu fortalicia nemo tradere vbi sunt vetita ꝓsumat: etiã si sit amicus accessus custodibus castrorum: nisi tales sint proprij custodũ familiares & cõtinue cõmensales. & tunc demũ arma tradãt cũ exierint p villã cũ dictis custodibus & nõ alias. nõ obstante quocũq; rescripto seu ꝓcepto a rege obtento siue optinendo. ordina. regis. Hen. iij. toleti. anno mill. ccc lxxxj. peti. xxix.

¶ Arma. Et circa hanc materiã incidẽter no. q̃ nõ licet episcopo habere officiales armatos ꝓ execution e iustitie: nisi haberet tẽporalẽ iurisdictionẽ i loco qd probat. nã expressũ videt qd ad executionẽ iustitie faciẽdã debet implorari officiũ: alias auxiliũ brachij secularis vt. c. Administratores. & c. pricipes. xxij. q. j. Itẽ sicut pro spũalibus debẽt principes recurrere ad ecclesia. Ita pro tẽporalibus debẽt prelati recurrere ad principes. vt. c. Cũ ad verũ. & c. Si imperator. xcvj. di. Nec promiscuis actibus sunt rerũ officia pturbanda vt l. Consultanombus. C. de sta. Item ecclesie fuit interdicta executio gladij tẽporalis dicente dño petro. Conuerte gladiũ tuũ & cetera. De hoc per doctores in. c. Nouit de iudicijs. Item q: arma clericorũ sunt lachrime & orationes c. Conuenior. xxiij. q. viij. Sic cõcludet abbas de ecclesia in. c. Significasti in fi. De offi dele. Castra. Quid cũ prebendat appellatione armorũ no. C. Queres expon. nã po li. si. et circa hãc materiã no. Quod officiales cõmunes possũt & debẽt arma portare ff. De offi presec. vigi. l. iij. vbi no. Bal. Quod idẽ de officialibus episcopi cũ habeant merũ imperiũ in sua diocc.

Item no. q arma portare phibitū est de iure C. Ut armo. vsus. l. Unica li. xij ꝛ in auct. De manda. prin. § si ꝛ §. Miles. colla iij. Et sic no. q ille qui portat arma vetita debet perdere arma. Nā ille qui portat arma presumit habere malū animū nisi portet ea ligata. licitum est tamē arma portare vt quis se defendat a latronibus. Et no. q ad palaciū regis nemo debet arma portare. Ista colligunt ex textu cum ibi no. p Bal. in rubrica De pace tenenda. c. j. §. Si quis rusticus in. li. Feudoꝝ. Adde opusculū Bar. de armis. infra in fi. libri. Uide peregrina Arma. vbi vide concor. partitarum.

An pena statuta per iudicē secularē cōtra portantes arma habeat locū contra clericos ꝛ videtur q nō: qr clerici subiecti nō sunt iudici seculari. vt in auct. Statuimus C. De episcopis ꝛ clericis. Nec leges ligant nō subiectos ff. de iuri. omni. iudi. l. fi. Contrariū credo. Nā clerico nun parcit si facit contra auctoritatē publicam. vt. l. Auditō. C. De episco. audi. Sed ex portatione armoꝝ ledit lex publica. vt. ff. De vi. pu. l. j. Nam facilius quis vigore armoꝝ facit malū cū sit audatior. vt. C. De his qui ad eccle. confu. l. ij. ergo ꝛ cetera. Item imperatori dedit clericis priuilegiū vt nō compareant corā seculari. vt auct. Statuimus. Quod priuilegiū sibi nō debet preiudicare. ar. C. De donis. quib. li. l fi. in fi. Item qr propter priuilegium nō debet res publica vacilare. C. De p̄uile. schola. l. ij. in fi. Cum igit fierēt crimina flagiciosa si eis pmitteret portare arma ergo ꝛ cetera pro quo videt rex Nam clericus tenetur de pace violata adminus vt p iudicē secularē pena pecuniaria puniri possit pro ecclesiastica pena vt li. feudo ti. De cle. viola. po. in prin. Sed dubiū nō est deferentē arma violare pacē in auct. De armis. § pe. ff ō re mili. l. Qui cōmeatū circa fi ꝛ. C. Ut vsus armoꝝ. p totū ff. de vi. publi. l. i. Nisi i casibus ibi exceptis. ꝛ in. l. Qui dolo. §. Excipit ergo ꝛ cetera. Itē quero an habenti iurisdictionē licet arma portare ad sui cōmodū vel defensionem sue iurisdictionis. ꝛ dic q sic Nā alias nō posset secure suā iurisdictionē exercere propter timorē resistentie. ar. l. i. in fi. ff. de officio eius. cui man. est iu. ꝛ l. ij. ff. de iuri. omni iudi ꝛ. l. Nemo. §. Sciendū. ff. de offi. pfec. vigi. ꝛ. C. de ppo. saco. cubi. l. fi. Sed quero an ille q̄ habet iurisdictionē in loco in quo portant arma possit ea portantibus auferre. Et videtur q non: cū ad ipsū principē ptineat cognitio armoꝝ. vt. C. Ut vsus armoꝝ p totum. Et in feudis q̄ sunt regalia. sed dico contra vt in feudo de cle. vio. pa. §. Si q̄s rusticus. Nā cū licear habenti iurisdictionē cognoscere ō homicidio q est plus. Multomagis de eo qd est minus C. de age. vili. nō rum. l. i. Sed in auct. de armis dicit q p̄sens punit portantes arma nomine principis ergo idē hodie eū confiscationē habeant q̄ habent iurisdictionē. Nam sicut punitiu armoꝝ ptinebat ad regē ꝛ salinarū et pedagioꝝ vides tamē hodie q plures habent pedagia ꝛ salinas pter pricipē. facit q iudices habētes territoria pnt deputare aliquē q̄ habeat auferre arma portātibus. ꝛ in quocūq3 loco vt in auct. de armis. §. hac igit. ꝟ deputātibus. Itē quero nūquid preses vel varo potest dare licētiā arma portandi. Et videt q sic ppter inimicos portātis ar ff de vi. ar. l. iij. §. Cū igit de vi. publi l. pe. Immo ꝛ inimico cōcedit. C. de mili. anno. l. Cū sepe. Nā securitatē dare ad principē ptinet. vt in auct. de man. prin. §. Patrocinia. C. de his q̄ ad eccle cōfu. l. de vincianeus. Sed tu dic contra qr dispensare contra legē ad solū principē vel ad senatum q̄ plenam habet potestatē ptinet. C. de legi. l. fi. de flumi. l. Quominus. de aqua plu. arcen. l. Quod principi. Cū igit lex phibeat arma portare vt supra dictū est. Sequit q non potest alius q̄ princeps concedere arma portari. Maxime quādo ex portatione armoꝝ timetur bellū vel rixa. vt. l. Post. ff. de caupo. ꝛ in auct. Ut iudi. sine quo su. §. Interdicimus. Et auc. de māda. prin. § Eos Et in auct. Ut nulli. iudi. in prin nec obstat si dicat q preses vel varo potest phibere arma portare Quia facilius permittit phibitio q permissio. ff. Quod vi aut clam l. iij. §. plane. de aqua plu. ar l. Si cui in prin. § fi. ꝛ l. Quod princi. Sed iuxta hoc est sciendū: q quedā sunt arma nō introducta immediate ad vsum armoꝝ: licet aliquē habeant effectū ad vsum armoꝝ. vt sunt lapides ꝛ fustes. Et ita loquit insti de inter. § Quē aūt de verbo. signi l. Armoꝝ Et talia arma q̄libet potest portare vt ff Ad. l. Aquili his verbis Et vt melius attendamus naturā q̄ effectū ad quē quis habet mentē Et ita pmittit q quis deferat paruū gladiū. Ut in au. de armis. § pe. Itē speciale q quis teneat deferre eo casu quando q̄s timet mortē ppter consuetudinē minātis ff. de extra or. cri. Seculares. § Quedā ergo in contrariū est ius cōe ff Ad munici. l. i. Istā partē tenet glo C. de subu. in rubrica. Unde frustra imperat q de iure cōi concedit. C. de thesau l. Unica Itē sunt alia oīa q̄ immediate sunt i vsu armoꝝ Et hic distinguit: qr quedā sunt defensiua vt scutū

quedã offensiõ vt lãcea. ensis τ similia. Et ois
ista sint ꝓhibita deferri. vt in aue. De armis.
§. pe. ff. de re. mili. l. Que cõmearũ circa fi. Et
est ratio: qꝛ interdũ arma defensionis sunt ar⸗
ma offensionis. ff. Ad l Acq̃ l. In sũma. §. sed
si defendere. τ li. fin. De cle. viola. pa. §. si mer
cator. Et ꝙ sint ꝓhibita facit. ff. de vi pu. l. j.
fallit vbi portant̃ causa nauigationis venati⸗
onis vel pegrinationis. ff. De vi. pub. l. j. τ l.
Que dolo §. exhibit̃. Et hoc credo verũ vbi
q̃s nõ potest habere copia iudicis vt. l. Gene
rali. C. De decre. causa. τ ff. De his q̃ in frau.
credi. l. Ait ptor. §. Si debitorẽ. Sꝫ vbi potest
q̃s habere copiã iudicis non est licitũ id ꝙ ex
ꝑsse concedit̃ q̃busdã. C. De ꝓposi. sacro. cu
bi. l. si. ergo in aliis denegat̃. Itẽ excipit̃ q̃n
do aliq̃s talia arma habet causa vendendi. ff. de
vi. pub. l. iij. De re mili. l. Miles. Et hoc credo
q̃ndo habet licentiã mercandi. vt in auct. De
armis. §. Ut ar. Itẽ excipit̃ cũ q̃s habet ar
ma ex causa hereditatis postq̃ꝫ predecessor ha
buit ex iusta causa. ff. De vi. pu. l. ij. τ de re. mi
li. l. Miles. τ de decurio l. decuriões. Et talia
arma defensionis vel offensionis nõ potest ꝑ
ses vel varo cõcedere: cũ ois armoꝝ vsus est ꝓ
hibitus. De vi pu l j. τ l. Que dolo. §. j. nec
ꝑses potest facere ꝙ his q̃ portat arma nõ in
cidat in l. Iuli de vi. ff. De furtis l. Nõ potest
Sed nũquid si sit certa pena ꝯ cõsuetudine sta
tuta cõtra portãtes arma: an vltra illã portãs
debet punire arma glo. ꝙ sic. In feudis de cleri.
sio. pa. §. Si q̃s iusticiarius ꝑ quo facit. ff. ꝯ
vi pu l. ij. Et videt̃ expressũ in auc. de armis.
§. j. Itẽ pone ꝙ est pena statuta cõtra portã⸗
tes arma. Aliq̃s repit̃ armatus i domo sua: nũ
quid incidat in pena statuti: dic ꝙ nõ. Nã ad
hoc ꝙ ipse teneat̃ requirit̃ ꝙ inueniat̃ extra
domũ cũ illis armis sicut fera bestia q̃ nõ dici
tur alicuius donec fuerit capta insti. De re. di
ui. §. fere. τ l. Naturale. §. j. ff. De acqui. re.
do. Pro hoc facit ꝙ fure. l. iij ff. De furtis. Et
hoc verũ nisi sit contra eũ ꝑsumptio. potissi⸗
me si deferat arma inuasionis ar. ff Ad l. cor
nelia. l. Lege cornelia in fi cũ l. sequẽti. ff. de in
iuriis l. Eius dẽ. §. j. τ l. Si quis aũt. §. Que
abortionis. ff. De penis. Sed quero quid si
q̃s repit̃ vna nocte pluribus vicibus arma
tus: nũquid pro q̃libet vice puniat̃ pena sta⸗
tuti videt̃ ꝙ sic. ar. l. Illud §. Si idẽ. ff. Ad l.
acqui. C. De seruis fu. l. Que quãdoqꝫ de re.
mili l. Contra ad fi. ff de fur l. j. τ l. Interdum
in prin. τ de iniuriis l. pretor edixit τ l. Sed si
plures τ. C. de consu l. Sancimus li. vj. Pro
hoc facit qꝛ prima pena nõ debet tolli ꝑ secũ⸗
dam. C. de digni l. iij. Et pro hoc facit ꝙ dicit̃
de muliere: q̃ secundo nubit q̃ habet relinque
re primã partẽ filiis primi matrimonii. C. de se
cundis nupti. l. Hac edictali in prin Itẽ facit ꝓ
hoc nã si quis cõmittit vno impetu incestum
τ adulteriũ ꝓ vtroqꝫ debet puniri vt l. Que
adulterio ff. de adulte τ l. Si adulteriũ cũ ince
stu in princi. Itẽ facit qꝛ pena vnius delicti
nõ debet esse remissio alterius. vt. ff. de priua.
l. ij. Concludit ergo ꝙ si pluries fuit reptus v
na nocte armatus ꝙ pro oibus debeat puniri
sicut dicimus in frangente arborẽ q̃ est inbtus
terram vna τ supra terrã sunt plures: tamẽ te⸗
net̃ in/ de pluriõ arboꝝ. ff. Arbo fu. cesa.
l. Si ergo arborũ. contra tamẽ videtur ꝙ pro
vna dũtaxat vice debeat puniri sicut dicimus
de eo qui noiauit filiũ legitimũ vnũ de natu⸗
ralibus vt sufficiat oibus vna noiatio. vt in
auct. Ut liceat ma τ aui. §. Ad hoc. Et q̃d dici⸗
tur de patre adoptante qui debet esse maior
adoptato per .xviij annos. Et si plures volu
erit adoptare sufficit sibi quantũ ad oẽs insti.
de adopti. §. Minorẽ cũ glo Tu tamen dic: ꝙ
si pluries fuit repertus vna nocte cũ armis to
tiens poterit puniri τ sic intelligitur l. Sanci⸗
mus supra alle. cũ distin tamẽ. Quia aut non
auferebant̃ sibi qualibet vice arma τ postea
repitur armatus: τ tunc ꝓ vna vice debet tan
tũ puniri. ar ff de furtis. l. Uulgaris in fi Ali⸗
as secus vt ibi. Sed quero an q̃s potest habe
re ensem in domo sua: τ videt̃ ꝙ nõ: qꝛ quan
do aliquibus est permissum ꝑ priuilegiũ iuris
cõis alias videtur prohibitũ. de no glo. C. de ꝓ
posi. sacro cubi. l si. li. xij. Itẽ quero nun⸗
q̃d liceat habere fustes τ lapides in domo sua
τ videt̃ ꝙ sic vt no glo. C. de fabri. in rubo.
Item quero an ille q̃ portat cornu secũ tenea⸗
tur pena statuta cõtra portantes arma. Et vic
ꝙ nõ: qꝛ hoc concessum est ad corporis tuitio
nẽ. τ talia arma possunt deferri impugne. ff de
vi. pu. l. pe. Nã statutũ debet intelligi de tali⸗
bus armis q̃ immediate sunt parata ad nocen
dũ. Sed quero an his q̃ portat lapidẽ in ma⸗
nu teneat̃ dicta pena. τ videt̃ ꝙ nõ per. l. Oẽ
delictũ. §. Qui a rome ff de re mili. pro quo fa
cit glo. C. de fabri. in rubo. Hoc tamen intelli
git quidã nisi cũ lapide fuerit damnũ datum.
qꝛ tunc tenet̃ de in. l. Armoꝝ ff de verbo. si⸗
gni. Et insti. de pu. iu §. Itẽ lex ff. de vi. τ vi.
ar. l. iij. ff. de eo. τ ar. le. l. Quãuis mittius cũ o
geret cũ eo q̃sã si essent alia arma. ff de crimi.
sacri. l. j. §. Que cũ conciane τ. §. Qui cũ mi
litone τ l. Si delictũ. Itẽ quero nũquid cõ
tra illũ q̃ defert tantũ vnũ gladium habeat lo

cum pena statuta cōtra portantes arma: vide tur q sic. qꝛ facit contra statutū ita si vnū gladiū portat sicut si plura arma portaret. ar. ff. de verbo. signi. l. In itinere. de verbo. obli. l. stipulationes § si. Et sicut dicimus ī arbore cessa. ff. Arbo. fur. cessa. l. furtū § .i. sic in aggregante homies ff. De vi. bono. rap. l. iij §. Si quis igit'. ꝛ § In hac sed si nō est certa pena statuta tunc credo q sit mitius agendū cum eo q si plura arma deferret sicut dicit' in surripiente malia ff. De abige. l. i §. Certū. ff. De penis. l. Aut facta. § Quātitas Sed quid si aliq̄s faciat garzoni secū eunti arma deferre an teneat' sicut ipse. ꝛ dico q nō. ff. De furtis. l. i. § Si quis preferendum.

c ¶ Arneses qui extra regnū portātur ad regnum castelle sint oēs vnius ꝛ eiusdem forme seu facture. s. platas planas atqꝫ fortes. ꝛ elmetes seu celadas fortes cū brazales ꝛ guardabraços ꝛ arneses crurium integros sicut consueuerunt in hoc regno tradi: vt de illis nulla possit fieri mutatio. Et si aliqui de alijs nouis formis talia arma seu arneses tradiderint illa perdāt: et camere regis applicātur. Ordi. regis hē. iiij. Tolen. anno mill. cccc. lxij. peti. xxj.

¶ Artem diuinatonia sortilegij augurium exercentes puniuntur. vt infra. Diuinatores. a.

a ¶ Asinum emissariū ad equas in archiepiscopatu Hispalensi: vel in episcopatibus Gadicen. Corduben. Jahē. Murcien. habens perdat illum. ꝛ insuper mille soluat moro. por regis camera. Ordi. Pen. De penis. l. si.

b ¶ Asinum emissariū vltra flumen de tajo nemo ad equas iactet nec illuz teneat. Ordi. regis. Hen. iiij. tolen. anno. Mill. cccc. lxij. peti. xxv.

¶ Assessores possūt regie curie pretores in causis q̄ coram eis ventilantur assumere: qui scd'm deum ꝛ veritatē consiliū prestent. ꝛ nō audeāt aliquid reuelare de his que secrete consulerint. Ordin. regis. Al. madrid. peti. iij.

¶ Assessores Assumere. s. si eis indigeant q ꝑ torū conscientie relinquit' de iure. ꝛ in tali casu de competenti salario per pretores moderādo debet eisdem assessoribus prouideri. vt ca. Statutū de rescriptis. li. vj. §. Assessorem. Qđ habet locū de iure in delegato nō in ordinario vt no Jo an an. c. Cū ab omni. de vita ꝛ ho. cleri. Et est ratio: qꝛ ordinarij debent esse periti ideo assessore nō indigent. vt c. i. De cōsti. ꝛ assil. Et no Dominicus in dicto §. Assessorem. De quo assessore vide q no. C. De offi. assesso. per totū ꝛ spec. ti. De asseſſo. § .i. ꝛ .ij. ꝛ ti. De consilij requisitis per totum.

¶ Assistentes deputati in ciuitatibus vel locis: necnon correctores seu inquisitores nō nisi per annū debent in locis officia exercere ꝛ cetera. Ordi. regis. Hen. iiij. Tolen. anno. lxij. peti. ij. Vide infra. Corrector. d.

¶ Assonata nō pmittatur fieri. Ordi. regis Alfon. Madrid. peti. lxiiij.

¶ Et ad hanc materiā no. q vbi est ista diuisio in ciuitate vel prouincia accidit eodem modo q in arbore si scinderet' per mediū vel presinderent' eius rami q cito desiccaret'. In tali enī morbo abscondūtur nerui ciuitatis. i. magni ciues. Unde ciuitati obueniūt spasm' ꝛ plerūqꝫ ad necessitatem tyrannis sicut experientia docet et imperiti ꝛ innobili vulgus nō diu sub sinet pressuras. Et dicebat quidā sapiens Januensis. q diuisio in ciuitate est vermis ingressus in caseo. vt refert Bal. C. De caducis. tollen. l. i. circa prin.

b ¶ Assonatas facientes si posita eis tregua per iudices vel ꝑ adelantados seu merinos vel regis mandato noluerint desistere nec ab assonata discedere: si domus habent fortes diruātur: ꝛ capti ducantur ad regē vt de eis ad libitū faciat. si vero domus fortes nō habeant exeant ꝑ quadrienniū a patria. Si aūt regis clementia veniā exilij consequātur ꝑ quadrienium nō possunt de alijs cōqueri nec aliqđ ab alijs petere. Lisqꝫ nemo cogitur respōdere. ipsi tamen alijs respondere tenētur. Ordi. regis. Al. de alcala. ti. xxxij. l. i. Et idem de ciuitatibus in auxiliū ad assonatā si ꝑ iudicē requisiti redire noluerit vt ibi.

c ¶ Euntes in auxiliū ad assonatā seu eundo vel redeundo damnū faciāt soluēt illđ regi cū pena quadrupli ꝛ dānificando duplū. Et de regis pena meritus executio

nō faciens tertiā habet partē: sz si cū principali factore auxiliū pstans auenit ipse principalis ad pdicta tenetur. et si p inquisitionē nō reperitur qs damna intulit: tenetur principalis super quo damno dn̄s behetrie aut solariegi vna cum laboratoribus iurabunt: et soluet principalis. et si soluendo nō sit exeat patriā duobus annis. Si tamen medio tēpore soluat: patriā intrare potest. sed et si post habeat bona tenetur soluere: prius tn̄ soluetur damnū cum duplo dānificato qs regis pena. Ordi. regis. Al. de alcala. ti. xxxij. l. ij.

¶ Nullus procer. miles. nec generosus in terra regis vel ecclesie recipiat conducho aut aliā rem ratione assonate seu alterius contentionis inter se vel ratione regie vocationis: alias regi quadruplū et dampnificato duplum soluat nisi receptum statim soluerit aut pro eo sufficiens pignus dederit. Si vero soluendo nō est punitur. Ut supra. l. Proxima. Ordi. Al. de Alcala. ti. xxxij. l. iij.

¶ Auditores audiētie regis sint septez q audientiā faciant in regis palacio vel regine si rex psens nō sit. Si in curia regis steterint vel in domo maioris cancellarij: si rex nec regina in loco nō sunt vel in ecclesia loci vbi cancellaria fuerit audiant: qz lites p petitiones et nō per libellos nec scripturas lites summarie diffiniant sine iudicij figura: possūt aūt iudicare et rescripta super litibus dare oēs vl maior pars vel ad minus ipsorū duo tribus diebus in septimana. s. lune. mercurij et veneris ad iudicium sedere debent.

¶ Sedere debēt. An auditores habeant ius p̄lationis et quis eorū preferat in sedendo loquēdo et discernēdo. vide q̄ no infra. Consiliū. b.

¶ Auditores aūt nō sint ptores vt liberius sua officia exercere possint et ius reddere p semetipsos nō p substitutos audiant nec alios ipsorū loco ponāt. a iudicio vero auditorū vl maioris ptis seu duorū vt pmittitur nō appellatur nec supplicatur. repositarij aūt regis vel regine stratū pfactis diebus audiētie auditoribus ponāt vt honorabiliter sedeant. auditores vero sex habeāt tabelliones camere nō plures q in audiētia corā eis scribāt. alij autē tabelliones in cancellaria officio nō vtātur nec etiā ipsi donec in manu iurēt cancellarij q fideliter officijs vtātur. Singuli vero auditorū habeāt qnqginta mille morō. in q̄tatione annuarim de redditibus et penis melioribus cācellarie et soluatur eis p tertios anni. Ordi. regis Hen. ij. tauri. l. i. era mill. cccc. ix. an. Itē rex Jo. i. in curijs guadalfa. anno mill. ccc. xc. Statuit q auditores iurent publice et iurēt in manibus illius cui iustitia est commissa ptenorē sequētē. ¶ Nos. f. et s. et c. auditores audientie serenissimi dn̄i nostri regis. et c. Juramus dn̄o nostro regi p deū et sancta euangelia q hic psentialiter sunt rescripta q vt auditores et iudices obediemus mādata q nobis p dictū dn̄m nostrū Regez verbo seu littera vel nuncio suo certo nobis fuerint ītimata et seruabimus dn̄ium et terrā: necnō et iura dicta dn̄i regis in oībus et p oia. Et secreta que dn̄s rex precepit q celentur nō reuelabimus. nō solū q rex verbo preceperit nō reuelari: sz etiā q iusserit p nunciū suū silentio teneri. Itez q pro posse et oīmode euictabimus damna q ad noticiā puenerint nostraz: et si forte nō poterimus sic facere q notificemus eidē dn̄o regi quā citius poterimus. Item q lites q corā nobis venerint decidemus breuius et melius quā poterimus bene et fideliter per leges fori et iurium regni et q amore, odio. seu metu nec domino seu promissione a veritate et iustitia nō deuiabimus: etiā si promissio fiat per partes siue per alium vel alios eorum nomine sic nos deus adiuuet et cetera.

¶ Item in loco in quo audientia accesserit dentur hospicia competentia auditoribus et officialibus et officijs suis decentia. Ordi. Tauri. l. xvj.

¶ Auditores. Nõ appellat᷑. hoc ideo q᷑ cre-
dit princeps eos͡dẽ auditores q̄ ob singularem
industriã exploratã eorũ fide ⁊ grauitate ad hu-
iusmodi officij magnitudinẽ adhibent᷑ nõ ali-
ter iudicaturos esse pro sapiẽtia ac luce digni-
tatis sue q̄ȝ ipse princeps iudicaturus foret.
Ideoqȝ ab eis minime appellat᷑ vt hic. Itez
de iure a sententijs eorũ minores etate ab alijs
magistratibus iussi ab ipsis nõ possunt resti-
tui. vt in. l. vnica. ff. de offici. prefec. pto. Nec
supplicat᷑: de iure tamẽ poterat ab eis suppli-
cari vt in. l. vnica. C. de sententijs prefec. pto.
⁊ in. l. Si quis aduersus eũ auct. Que suppli-
catio. C. de preci. impera. offe. ⁊ in. c. Ex litte-
ris de in integrũ resti. ⁊. c. Cũ ex literis. eo. ti. ⁊. c.
Cũ causam de re iudi. ⁊. ff. de mino. l. Prefecti.

d ¶ Auditor vnus faciat relaciones. Vide
infra. Relatio.

e ¶ Auditor regis non sit aduocatus. vide
supra. Aduocatus. f.

f ¶ Auditores sunt de consilio regis. Vide
infra. Consilium. cc.

g ¶ Auditores regis possunt aurum in ve-
stibus ⁊ ornamentis trahere. Vide infra.
Milites. a.

h ¶ Auditoribus regis oẽs cause tã ciuiles
q̄ȝ criminales regni quarũ cognitio ad re-
gẽ ptinebat: remittuntur a q̄bus appella-
tio vel supplicatio locũ nõ habet in cau-
sis q̄ ad eos per appellationẽ deuoluũtur
a sententijs latis p regis ptores ⁊ per iu-
dicẽ appellationũ curie cõfirmatis. Idez
a sententijs pretorũ ciuitatũ vel villarum
a q̄bus appellatur ad ptores curie p quos
sentẽtia confirmatur: ⁊ ab eis ad iudicem
appellationũ curie a quo etiã illa senten-
tia cõfirmatur. Et si causa deuoluatur ad
auditores p appellationẽ ⁊ illã cõfirma-
uerit denegatur in his casibus ab audito-
ribus appellatio seu supplicatio. Ordi.
peti. Jo. j. Briuiesca. l. iiij.

i ¶ Auditores si reuocauerit sententiã p i-
feriores latã ⁊ ab eis fuerit appellatũ vel
supplicatũ p eũ in cuius fauorẽ prime sen-
tentie late fuerũt: appellãs tenetur ĩfra. xx
dies a die late sentẽtie p auditores conu-
merãdos auditoribus q̄ fuerit p̄sentes in
audientia vel in relatiõibus reqrere corã
publico tabellione. Exprimereqȝ ⁊ decla-
rare p scriptũ causas: q̄re dicat se grauatũ
⁊ petat ab auditoribus reuocationẽ seu e-
mendationẽ sentẽtie: Auditores vero vs-
qȝ ad. x. proximos dies tenentur reuocare
vel emẽdare sententiã vel causã in scriptis
parti assignare q̄re hoc volũt facere. tũc
vero si dicens se grauatũ velit corã rege
cõqueri tenetur se cũ instrumẽto respõsio-
nis auditorũ corã rege vsqȝ ad. xx. dies a
die respõsionis numerãdos p̄sentare. q̄ si
nõ fecerit ex tũc nõ audiatur ⁊ sentẽtia ma-
net firma ⁊ executioni tradenda: cessante
tamẽ impedimẽto legitimo. Si aũt audi-
tores nolũt reuocare seu emendare senten-
tiã suã nec responsionẽ vt p̄mittitur in ter-
mino dare: pars eos nõ tenetur ãplius re-
q̄rere: sed tabellio corã quo requisitio est
facta debetur ex tũc instrumentũ signatũ
parti dare: vt corã rege se possit cũ eo in-
fra. xx. dies vt p̄mittitur p̄sentare. Pars i-
taqȝ dicẽs se grauatã si corã auditoribus
in sua reqsitione causas nõ exprimat gra-
uaminis vt dictũ est: auditores nõ tenen-
tur ei respõdere nisi solũ exprimere graua-
minis causas: ⁊ p̄pterea firmus corrigere ⁊
emendare sententiã nostrã tibiqȝ vt tene-
mur respõdere. Idẽ p oĩa obseruãdũ est
q̄ndo causa fuit a p̄cipio cepta corã au-
ditoribus p viã simplicis q̄rele: ⁊ pars di-
cit se grauatã: vel q̄ãdo vnã vel duas sẽ-
tentias ab ĩferioribus latas auditores re-
uocãt: q᷑ tũc debẽt etiã reqsitiones p sup-
plicantes vt p̄mittitur fieri ⁊ respõsiones
p auditores dari vt supra dictũ est. Ordi.
regis. Jo. j. peti. de Briuiesca. peti. iiij.

¶ Sed licet dicta ordinatio finez litibus
tradat preiudiciũ tamẽ honori defert au-
dientie: ⁊ alia sequũtur incõueniẽtia. Ideo
qȝ idẽ rex Jo. j. i ordinatiõe audiẽtie quã
fecit Segobie. anno mill. ccc. xc. in quita ra-
tione statuit q᷑ si lites gradatim venerint
coram auditoribus in q̄bus ipsi sententi-
as proferant confirmatorias: a talibus
sententijs nulla admittitur appellatio vi-

sta: nec supplicatio ad regem: nec ad auditores. Si tamen auditores in litibus q̄ gravatum ad eos deferuntur sententias revocent inferiorū vel aliquā earum. Et pars contra quā sententia revocatoria profertur infra decē dies coram auditoribus in audientia existentibus allegaverit in scriptis sententiā dictam continere gravamē eamq̄ petat emendari gravamina infra dictum terminum in scriptis exprimendo tenentur tunc auditores processuz revidere. Et si illatum gravamen reperiant suaz emendent sententiā: si vero allegatū gravamen verum nō esse inveniant: vel infra dictum tempus in scriptis eam partez nō expressisse: ex tunc firmum manet iudiciuz. Et a tali cōfirmatoria seu revocatoria sententia auditorum nulla admittitur tūc appellatio vista: nec supplicatio. Pars aūt que tale nō verū gravamē allegavit quadragesimam solvat partem actionis vel litis usq̄ ad quantitatem mille moro. con fraternitati cancellarie applicandam. Si vero coraz auditoribus noviter lis fuit cepta a sententia per eos lata: nulla admittetur appellatio ad regem nec ad alium. Pars tamen que senserit se gravatā potest a dicta sententia auditorum ad ipsosmet auditores supplicare gravamina in scriptis exprimendo infra. xx. dies: Infra quos nisi supplicaverit ꝛ gravamina vt premittitur nō expresserit: sententia firma manet nec āplius auditur. Si aūt īfra dictum terminū dicens se gravatum supplicaverit ꝛ gravamina expresserit: dicti auditores vel duo eorum ad minus cuz vno prelato auditore in audientia existēte revideant ꝛ expediant processum in supplicationis gradu: a quorū sententia in gradu supplicationis lata nulla admittitur appellatio nec supplicatio ad regē nec ad alios auditores. Unum tamē est q̄ si a sententia per auditores lata in lite coram eis noviter cepta pars diverit corā eis supplicandum: supplicans potest non allegata allegare ꝛ nō probata probare. Interim vero nulla fiat dicte sententie executio. do nec lis per secundā auditorum sententiaz sit finita: cum autē lis sic noviter corā auditoribus cepta ꝛ per secundā sententiam vt premittitur finita: a qua vt dictum est appellatio non admittitur fuerit magna seu ardua: pars que sēserit se gravata potest a dicta sententia ad regez supplicare: suaq̄ gravamina infra. xx. dies ponere. Pars tamen sic supplicās ad evitandam maliciaz ne lis prorogetur fideiussoreq̄z prestet infra dictos. xx. dies coram dictis auditoribus cautionē de solvendo mille ꝛ quingentas auri duplas: si per iudices a rege ad hoc deputandos sententia auditorū iusta reperiatur: q̄ si supplicans hoc nō fecerit non admittitur ei supplicatio: nec ei est concedenda. Cum vero per iudices a rege sup hoc deputatos sententia auditorū iusta reperitur ꝛ cōfirmetur pars supplicans: vel cuius noīe fuit supplicatum: remanet per hanc legem in predictis mille ꝛ quingētis duplis cōdemnata. De ne aūt huiusmodi tertia pars ei pro quo lata est sentēti a: alia vero auditoribus sententiā confirmatam pronūtiantibus. Residua regi applicantur. Ju premisso vero casu quando. s. a secunda sententia auditorum ad regē erunt supplicatum nulla fiat sententie executio: donec causa per iudices a rege deputatos sit per tertiā confirmatoriam sententiam finita. Ordi. regis. Jo. j. vbi supra.

¶ Auditores. Et nō p̄bata probare. Et circa hāc materiā est no. q̄ si a diffinitiva sētētia cōtinente plura capitula p vnā partē cōtra quā lata est appellat ꝛ non per aliā: dubitatur an iudex datus in causa appellatiōis possit ad instantiā partis appellātis pnūciare sup omissis in dicta sentētia ꝛ illa supplere in partē illiq̄z addere. Aliq̄ui tenent q̄ nō. q: pars appellata nō appellando a sententia videtur acquievisse sententie: ꝛ etiam ex toto tacite approbasse: ergo nil novi potest modo petere nisi illius confirmationem simpliciter de re iudi. capi. Quod ad consultationem de testa. Significa

cauerunt de appe. Concertationi li. vj. Iudex em appellationis potest dũ taxat sententiã su re iustã vel iniustã ꝛ nil aliud. Sed contrariũ tenent doctores signãter dñi de rotha in decissi onibus antiquis decisi. xx. Nã ex quo ꝑ vnã partẽ fuit appellatũ a tota sententia ꝑ dictã ap pellationẽ ipsius fuit effectus suspẽsus. ff. Ad turpilli. l. i. Et de iure iuran. c. Clementes Et si cut petitur ꝑ appellationẽ totaliter infirmari. ita pars aduersa potest eã petere confirmare ꝛ supplere omissa que forte in prima instantia nõ fuerũt adeo plene probata sicut in secũda. Et sic sup secũdo articulo omisso iudex appel lationis poterit pronũtiare de fide instru. Luz Jo. C. De tempo appe. l. Per hanc preterea si iudex potest eã in partẽ infirmare: ita ꝛ illi ad dere ꝛ supplere vt c. Raynuncius ꝛ Raynal dus de testa. ❡ Item si iudex appellationis succedit iudici primo oĩa que in prima instan tia ipse primus iudex potuit facere i causa po test ꝛ ipse appellationis iudex ar. in alle c. Cũ Jo. Preterea sepe cõsequit᷑ ꝙ ex ꝑsona alteri us ꝙ ex ꝑsona sua consequi nõ potest vt in l. petende. C. De resti in inte. De concessio pre ben. c. Auctoritate in ar. li. vj. Et si ex appel latione partis aduerse pars appellata hoc cõ sequit᷑ ꝙ alias nõ posset. ꝛ dictã appellationẽ appellatus potest sic prosequi sicut appellãs seruata distin. c. Oblate. ꝛ c. Ex insignuatione de appe. ꝛ de confir. vti vel inuti. c. Bone. Et hoc concludunt dicta dñi de rotha latius in di cta decisione.

❡ Sentẽtie executio. Et circa hoc no. ꝙ facta appellatione pendẽte: si appellãs succũbit of ficio iudicis appellationis restituunt᷑. vt l. Ci rographus. §. Ab eo. ff. De admi. ꝛ. l. i. ff. Nil inno appe pendẽ. Et ideo iudex q: non reci pit appellationẽ debet exprimere causaz qua re nõ recipit. vt. ff. De appe. l. Sciendum.

❡ Item no. ꝙ facta pendẽte appellatione re uocat᷑ in pristinũ statũ ꝑ officiũ iudicis appel lationis. vt dicto. §. Ab eo. Et ita intelligit ibi glo. Et idem no. in l. Furti. §. i. ff. De his qui no. infa. Et aduertendũ ꝙ ista reuocatio fit de mũ secuta victoria in causa appellationis. vt dicto. §. Ab eo. Et aduerte ꝙ reuocant᷑ oĩa fa cta tã per eũ qui appellauit vt ibi. Si ipse suc cũbit quã facta per iudicẽ contra eũ si senten tia irritatur. vt. l. Cũ ex causa. ff. De appe. in. in. c. Non solũ de appe. li. vj. Et no. etiã qđ ea dẽ ratione debent reuocari alienata lite pendẽ te. per titu. extra vt lite penden. ꝛ per l. Vlti. C. De litigiosis. no. Bar. in dicto. §. Ab eo.

❡ Sententie executio. Concor. predicta auct. Que supplicatio. Licet ibi cũ cautiõe ve qua loquit᷑ primit᷑ sententie executio. Cũ qua cõ cor. infra Sententia. c. Et. ij. parti. ti. xj. in fi. ꝛ Spec. in. De supplica. §. ij. per totũ. ❡ Ad rege supplicare ꝛ sic in hoc casu solum habet locũ ꝙ de iure cõmuni ꝑmittebatur supplica ri a sententijs ꝑfectorũ pretorio. vt. l. Si quis. ꝛ auct. Que supplicatio. C. De preci. impera to offe. Et no. supra c. a.

❡ Auditoribus soluatur pensio per mẽ ses. Et in mẽse quo seruierint: pensionem l habeant duplicatã mensis in quo steterit in domibus suis. Si vero auditor vnum mẽsem ꝑdat seruicij: perdat illius mensis pensionẽ duplicatã. que residẽtibus audi toribus applicetur. Et si vltra mẽsem nõ seruierit: perdat quitationẽ illius tpis in quo nõ resident nisi necessitas iusta eum excusauerit. vt audiẽtie visum fuerit. Alij aũt auditores iurent dictas exhigere pe nas. notificẽtq; regi quãdo alij defuerint auditores sub pena amissionis duorũ mẽ siũ pensiõis. Ordi. peti. regis Jo. ij. Bri uiesca. pe. xj. Ista lex cõfirmatur ꝑ regem Jo. ij. burgis. peti. xj. anno. xxix.

❡ Et vt melius iustitia administretur ꝛ exeqũtur statuit rex Hen. iiij. i curia toleti m anno dñi mill. cccc. lxij. Qđ ante finem cu iuslibet anni rex deputabit vnũ prelatuz ꝑsidentez in cancellaria: ꝛ. vj. auditores ꝛ tres ꝑtores q̃ in ea ꝑ totũ annũ resideant sequentẽ. a prima die anni vsq; ad eius fi nẽ: ꝛ ne ꝓpter defectũ alimẽtorũ residere dimittãt placuit regi vt certa morobe: sũ ma annuatim eisdẽ liberẽtur tẽpore quo liberabũtur acostamientos in locis certis ꝛ bene paratis ad soluẽdũ modo q̃ sequi tur. Prelato. s. presidenti primo q̃tatione ꝛ expen. iuuamine centũ mille moro. ꝛ. vj. auditoribus de suis q̃tationibus cuilibet trigita mille moro. ꝛ ꝑtio expen. iuuamie cuilibet viginti mille moro. Et sic singuli auditorũ quinq̃gita mille habebũt moro ꝛ tribus ꝑtoribus suas quitationes. ꝛ de cẽ mille moro pro iuuamine expen. ꝛ fisca li suam quitationem. Et idem de paupe rum aduocato. ❡ Item ꝙ diligens ꝛ

fodis quedã persona habeat curam di-
ctas recuperare pecunias que soluat i nu
merata pecunia dictas pecunias annua-
tim. Que quidem persona habeat pro la
bore quadraginta mõr. de mille. ⁊ nulli
alij liberentur auditores.
¶ Et deinde annuatim ante finẽ anni p
duos menses rex nominet atq; deputet p
sidentẽ: ⁊ auditores: ⁊ pretores: ⁊ soluãtur
vt pmittitur. Itẽ dictus psidens atq; au
ditores quolibet anno cũ incipiet reside-
re iurent illa q̃ continẽtur in .ll. guadalfa
iare p patrẽ suum regẽ. Jo. conditas. nec
nõ ⁊ in alijs .ll. que de audiẽtia ⁊ cancella
ria loquuntur obseruare.

n ¶ Auditores sint septẽ layci ⁊ duo pla-
ti. eadẽ Ordi. peti. x. ⁊ xj.

o ¶ Auditores prelati residere tenẽtur per
sex mẽses anni. in regis audientia. vt alij
auditores layci. ea. Ordi. peti. x.

p ¶ Lis cepta seu pendens corã auditori-
bus alijsq; ptoribus regis cãcellarie de-
terminetur. finiatur. ⁊ executiõi p eos tra-
datur: nõ obstãtibus cõmissionibus etiã
specialibus q̃ extra cãcellariã p regẽ alijs
sunt cõmissa: etiã si in eis verba cõtineãt
tur derogatoria nõ sunt obseruanda nisi
forte de verbo ad verbũ legis; quas sup
hoc rex. Jo. ij. cõdidit expressa fiat mẽtio
⁊ in cõmissionibus huiusmodi inserãtur.
et donec rex sup hoc consulatur ⁊ dclaret
q̃d intẽtionis sue est: vt dicta cõmissio seu
cõmissionis rescripta vel mãdata effectu
aliter cõpleantur reuocãtur ⁊ annullãtur
rescripta contra hoc edita: cõmissarij aũt
pretextu taliũ nõ cognoscant cõmissionũ
immo ipsi tabellionesq; pcessuũ causas
ad regis audiẽtiã remittãt. Pragma. san
cti. regis Hen. ij. in alcala. anno dñi mill.
ccc. lxxxiiij. Cõfirmatur p aliam pragma.
sanc. regis Jo. ij. Guadalfa. l. vj. quã cõ
didit in vallad. ãno. xxviij. ⁊ pragma. eius
de regis. Jo. ij. burgis. peti. xx. anno mill.
cccc. liij. Confirmatur per Regem Hen
ricum quartum. Toleti, anno, mill, cccc,
lxij. peti. ix.

q ¶ Auditorũ regis littere ⁊ rescripta obe
diantur ⁊ adimpleãtur ⁊ executiõi tradã
tur sicut ⁊ littere regis nomine subscripte
sub pena priuationis mercedis officiorũ-
q; regis: ⁊ sub pena duo mille duplarum
auri pro regis camara. Pragma. sancti.
regis Jo. ij.

r ¶ Auditoribus ⁊ officialibus dẽtur hos
picia scdm cuiusq; statũ: ⁊ taxẽtur p taxa
tores a rege deputãdos. Ordi. regis. Jo.
i. Guadalfa. anno mill. ccc. xc. in fi.

s ¶ Auditores nõ admittant nouas alle-
gationes nec exceptiones q̃ probationem
requirunt post attestationũ publicatiões
in prima instantia seu etiã in appellatio-
nis instantia p viam restitutionis: nec alĩ
as: nisi opponens primo se obligauerit ⁊
fideiussorẽ dederit de soluendo certam pe
nam auditorum arbitrio constituendam:
si non probauerit q̃ obiecit pragmaticã
sanctio. Regis Joan. ij. in valladolid.

t ¶ Auditorum sententia in gradu lata de
re iusta statum executioni mandatur ali-
qua oppositione nõ obstante. vide infra.
Sententia. c.

¶ Auditores registrum habeant senten-
v tiarum quas tulerunt. vide infra. Tabel-
lio. j.

x ¶ Auditores recipientes dona a litigan-
tibus qualiter puniantur. vide infra. Iu
dices. j.

¶ Auditorum mandata non adimplens
y puniatur. vt infra. Officialis. f.

¶ Auditor vnus relationem litium in au
z dientia legat. vide infra. Relatio. a.

¶ Auditores regis seu pretores prouin-
aa ciales ⁊ domus Regis non accipiant ter
ram vel feudum seu alia dona ab aliquo
regni magnate. Vide infra. Pretores.

¶ Duo auditores electi a prelato presi-
dente ⁊ ab alijs auditoribus tenentur cũ
bb pretoribus quolibet die veneris in carce-
ratos audire. vide infra. Incarceratus.

¶ Audientia regis debet per sex menses anni metine et olmedo stare in quolibet lo-
a co per tres menses. s. aprilem: madium: iu-nium: iulium: augustum: septembrem. Et per residuos sex anni menses debet audiē-tia stare in madrid et in alcala in quolibet loco per. iij. menses. Ordi. regis io. i. in bri-uiesca in fi. et in peti. de briuiesca. peti. viij. vide. Ordi. regis. io. i. burgis peti. xix.

¶ Postea tamen idem rex io. in ordinati-
b one audientie quā fecit segobie: statuit q̄ audientia staret continue in ciuitate sego-bien. et q̄d staret populata ad minus q̄d starēt in ea vnus auditor prelatus et qua-tuor auditores layci: et vnus generosorum pretorum alius appellationum.

¶ Item pretores prouinciarum et alij ne-cessarij officiales: qui quidem auditores pretores seu iudices curie regis diligant et timeant deū et regis seruicium vtilitatemq; regni: sint discreti litterati. et tales qui pro-pter scientie defectum nō videantur erra-re. iurare etiam debent secūdum formam positam in dicta ordi. regis io. vbi supra.

c ¶ Item vnus auditor prelatus cum alijs auditoribus in audientia residere tenetur ordi. regis io. ij. burgis. peti. xj. anno. xxx.

d ¶ Post hoc statuit rex io. ij. in vallis. an-no mill. cccc. xlij. peti. liij. quod audientia stet continue in vallad. et hoc cum rex fue-rit absens a dicta villa.

¶ Ante hoc tamē statuit dictus rex ī ma-drid. anno mill. cccc. xxxiij. q̄ audientia re-sideret annuatim per sex mēses vltra por-tos in turuegano: et intra portos per alios sex menses in cabas et grīion. et q̄ audito-res et pretores audientie resideant per sex menses certi eorum. et per alios sex mēses alij sub pena priuationis q̄tationis ipsi-us anni. et q̄ auditores et pretores cum ad residendum venerint: presentent se coram cancellario maiori et cetera vt dicta ordi. de madrid. peti. ij.

¶ Aurum vel argentum non extrahatur
a a regno ordinatio. regis hen. i. burgis. pe-ti. vj. et ordina. eiusdem regis delas saccas burgis. l. xj.

b ¶ Aurum ī vestibus quis trahere potest vide infra. Milites. a.

¶ Argentarij operentur argentum legis xj. denariorum et quattuor granorum: et ta-le argentum marquetur: et nō dum minore lege: et quicūq; argentam minoris legis marcauerit et argentarius qui tale argen-tum precio bono vendiderit penam falsa-riorum incurrat et argentū cum septenijs soluat: cuius medietas camere regum: et a-lia medietas accusatori applicetur. ea. or-dinati. peti. xiiij.

a ¶ Auxilium impendi debet per consilia locorum et per alios iudices ad exequēdū et ad sedandum scandala. vide supra. Al-gazelus. et ordina. regis Jo. ij. Zamore. peti. l.

¶ Auxiliū detur pretori delas saccas ad exequendum leges ordinationis. vide in-fra. Tendant. d. et c. Custodes. e.

¶ Auxilium. Vide concor. peregrine auxilium

Baccalarij in iure canonico vel ciuili nō excusātur a cō-tributione pentorū et mone-tarū et aliorū petorū rega-liū et cōsiliorū ad q̄ p̄ iusti-tias locorū cōpellantur: exceptis casibus qui a iure concedūtur. ordi. regis hen. iiij. madrid. anno mill. cccc. lviij.

¶ Balistarius. quiq; regis balistarij ci-
a uitatum non gaudent nisi solum de mone-tis. et hoc si sunt in quaterno monetarum collocati. Pragma. san. domini regis io. ij. palencie. anno. xxxj.

¶ Balistarij regis p̄torū adimpleāt ius-
b sa q̄ algazelus adimplere neglexerit. et si algazelus nō cōsenserit regis arbitrio pe-na subeat. ordi. regis. al. de alcala. ti. xx. l. iiij. et ordi. eiusdē regis segobie. l. v.

¶ Balistarij duo de maça sint regis con-
c silio. vide infra. Consilium. g.

¶ Balistarius regis supplere potest iu- d dicis negligētiam in executione fienda in bonis arrendatorum pro redditibus seu iuribus regis. vide infra. Iudex.

¶ Banitus vel acotatus potest per merinum vel algazelum pro iustitia occidi etiam sine pretorum mandato. Vide infra. Merinus. d.

¶ Banitus de ciuitate propter parcialitatē nō est infamis Bal. in. l. Cum mulier. §. Femina. ff. Solu. matri.

a ¶ Baratus nō pmittitur sub penis de q̄bus vide infra. Officiales. h.

¶ Nullus sit mediator nec tractās bara- b torum: alias pro prima vice p. x. dies stet in cathenis: pro secunda vero publice ei. l. x. dentur flagella. et sic deinceps pro quacūq3 vice. et super hoc fiat probatio sicut contra iudicem qui donū recepit. Ordi. regis. Io. ij. de madrid. peti. xij. anno. xxxiij.

¶ Behetria an potest per regem vel merinum accipi. Ordi. de Alcala. ti. xxxij. l. iiij. et per totum.

¶ Beneficia et prelatie regni nō nisi natu- a ralibus conferantur. Ordi. regis Hen. j. burgis. peti. vj. Era mill. cccc. xv. anno. et Ordi. regis Io. j. burgis. peti. xvj. et ordi. hen. ij. de otordesillas. peti. xij.

¶ Beneficia. Et est ratio: quia peregrinorum aliunde venientium minime est vita cognita. vt. c. Afros. cum c. sequēti. xcviij. di. Facit. c. fi. De cleri. peregri. Non ergo sunt recipiendi vt ibi sed de iure canonico cui in hoc est standum: quia de causa beneficiali agitur: determinatur contrarium. Quia si quis est vir litteratus et idoneus vndecūq3 originem ducat instituendus est. vt in c. Ad decorem de institutio. lvj. di. c. Vndecūq3. hi enim qui in dei ecclesia presunt non ex locorum vel generis dignitate: sed morum nobilitate: non vrbium claritate. sed fidei puritate innotescere debēt. vt. c. Nos qui. xl. di. Eo quod non est acceptio psonarum apud deum vt c. Venerabilis de preben. De materia beneficij ecclesiastici. vide. i. parti. xvj. per totum peregrina beneficiū.

¶ Et q supra dicitur q talia. s. beneficia b non debent extraneis a regno conferri habet locum nisi tales sint regni naturales: vel a rege habeant naturalitatis priuilegia. Ordi. regis al. Madrid. peti. lxxx. et Ordi. regis. Io. ij. in palençuela. peti. iij. et peti. x. Licet contra sit Ordi. regis jo. i. segobie. peti. ij.

c ¶ Beneficia ecclesiastica layci non teneantur nec eorum fructus exigant. vide infra Layci. c. et infra. Comenda.

a ¶ Bestie non ponantur in ecclesijs. vide infra. Hospicionarius. b.

b ¶ Bestias extrahēs a regno qualiter puniatur. Vide infra. Equus. et capi. Extraheus. b.

c ¶ Bestias vetitas vendens seu alienans extraneis a regno qualiter punitur. vide infra. Vendere.

d ¶ Bestias mittens in regno quā debet solennitatē obseruare. vide infra. Equos.

a ¶ Blasphemans de deo vel de virgine Maria: seu de alio sancto vel sancta penam in legibus partitarū statutam patiatur. Iudex autē vbi hoc cōtingerit ex suo officio super hoc inquirat: q si nō fecerit cum sibi hoc est nunciatum vel cum ipse scit officium perdat. Ordi. regi. Io. j. briuiesca. l. iij.

¶ Blasphemans. Partitarum. Que leges sunt vij. parti. xxx. per totum vbi fit differēcia de verbali obiurgatione: et de illa que fit facto. et de iudeo et xpiano blasphemante: q aūt sūt genera maledictorum seu blasphemantium: et que sit eorum pena de iure canonico vel ciuili vide docto. signanter hen. in. c. Statuimus de malecl. vbi vide per eum an maledicere sit peccatum.

Item blasphemia quid sit et in quo differt a maledicti. et an sit iniuria no. Bar. in. l. Item apud labeonem. ff. De iniurijs.

¶ Et vltra has penas quicūq3 blasphemauerit de deo seu de virgine maria in regis curia vel intra. v. leucas per girum ipso facto ligua eius scindatur: et centū patiatur flagella publice p iustitiā. Et si extra curiam blasfmauerit i quocūq3 regni loco publice eius ligua scindatur et medietatē pdit bonorū: quorū medietas accusa

tori et alia camere applicatur seu fisco regio. Nulla aűt supplicatione rex ad veniam huius pene moueatur. ordi. Hen. iiij. Toleti. anno mil. cccc. lxij. Peti. xvj.

¶ Confirmatur lex supra proxima p regem hen. iiij. madrid. anno. mil. cccc. lviij. peti. v. In qua precipit obseruari et leges partite supra proximas sup hoc loqntes.

c ¶ Blasphemans de Rege vel de regina seu de eorum filijs punitur vt infra. Maledicens.

¶ Confirmatur leges q contra blasphemos disponunt per regem Ferdi. et reginam Heli. in madrigal. anno mill. cccc. lxxvj. Et addunt q quicunqz audiuerit blasphemanté possit eum propria capere auctoritate et ad publicű carcerem ducere et in cópedibus ponere et carcelarius eű compellitur captum detinere vt eius iudices penas exequátur vt eadem ordi. Peti. xxxj.

a ¶ Bona sua nemini auferátur sine audientia et sententia. vide infra. hispalen. et c. rex. et c. rescriptum.

b ¶ Bona vacantia defuncti nemo sua auctoritate accipere audeat. vide infra. Possessionem.

c ¶ Bona tributaria a clericis empta an transeant cű onere suo. vide ífra. Clerici.

d ¶ Bona inuenta vel thesaurus notificentur regi. vide infra. Thesaurus. et c. Res inuente.

e ¶ Bona q in arrendatorű potestate reperiuntur: vendűtur pro debitis redditum regis: nő obstáte aliqua sequestratione per aliű quécunqz in bonis illis apponéda nisi per publicű instrumétű quis osténdat bona illa arrendatores conducta seu locata habere a sequestráte. Ordi regis. Jo. j. Guadalfa. l. v.

f ¶ Bona arrendatorum vel aliorum regis debitorum prohibens ne vendantur punitur vt infra. Pignus.

g ¶ Bona seu decimas ecclesiarum nemo propria auctoritate vsurpet. alias punitur. vt infra. Layci.

h Bona dimissa in locis regis permutáte domicilia vel ad abbatias sűt astricta ad soluendum pectum et tributa. vide infra. Domicilia.

i ¶ Bona tributaria nő transeant cű onere tributi ad generosos exemptos et suspéditur ordinatio in contrarium facta. Ordi. regis. Jo. ij. Zamo. Peti. x.

k ¶ Bona propria ciuitatum vel locorum nő possunt per regem donari. et donatio in contrariű nő valet quantűcunqz clausulá contineat derogatoriá. ordi. regis. al. ¶ Madrid. peti. xlvij cum duabus. ll. sequétibus. Et ordi. regis. Jo. ij. Madrid peti. viij. vide infra. rex. b.

l ¶ Bona propria locorum arrendari nő possunt per pretores. algazelos seu rectores. vide supra. Arrendare.

¶ Boues agriculture: vel alia animalia: vel res ad hoc deputate nő possunt p debito capi. vide infra. Pignori.

Cambia in ciuitatibus et villis et locis minime arrendétur: sed libera sint. et exempta cómuni aque omnibus Et quicunqz libere potest cábiare monetá sine aliquo precio. Quicűqz aűt ea arrendauerit omnia bona eo ipso perdat et regis camere applicétur. arrendatores aűt etiam si se obligarunt. et si pretextu obligationum et contractuű etiá cum iuramentis preciű arrendationis minime soluát. iustitie auté locorű hoc adimplere tenétur sub pena priuationis officiorű rex Hen. iiij. Cordube. anno mil. cccc. lv. Peti. xxiij.

¶ Cancellarius debet esse fidelis et officio conueniens qui officium suum sciat exercere. Ordi. regis. alfon. Madrid. peti. xxvij. Cű seqntibus. anno mil. ccc. lxxxvj

¶ Cancellarius. Et ad hoc no. quia littere male formate nő debent exire de cancelleria pncipis vt l. fi. C. de diuersis rescriptis. Nec littere imperfecte vt. l. Sacrisatus. co. ti. Nec lit

tare minus solemne. vt. l. Si quis e. ti. Et totū hoc pertinet ad officium cancellarij. ʒ ad sub scribas cācellarie. vt alle. l. fi. Et ibi Bal in fi. Debent enim scribi rescripta ʒ priuilegia im-periali ʒ imperiali bono incausto. De quo vide alle. l. Sacrisfatus.

¶ Cancellarius non plus accipiat ꝙ debeat pro iuribus suis. alias restituat cum duplo. E. ordi. peti. xxxj.

¶ Cancellarius non det in albo rescrip-tum vel litteram expeditam in cācellaria E. ordi. peti. xxxiij.

¶ Cancellarius cum quo sigillo tenetur rescripta ʒ litteras sigillare. Vide infra Sigillari.

¶ Cancellarius qualiter ʒ qñ debeat re gia rescripta ʒ litteras sigillare. vide or-di. regis hen. j. burgis. Que super hoc fit ut condita per totum.

¶ Cancellaria quocunqꝫ vadat detur sibi bona hospitia. vide infra. Hospi-tia.

¶ Cancellarie iura ponuntur extense in ordi. regis hen. j. Tauri. vbi vide.

¶ Cācellaria regis septē debꝫ hēre audi tores: vide supra. Auditores.

¶ Cancellaria ambulet cū rege: vel sit in loco decenti: vbi commode possint reg na lites determinari per iudices audiētie et ab ijs iudicibus cause committantur per regē. O. ordi. regis. Jo. j. burgis. Pe. n. xxvj. Et vide supra. Audientia p to-tum.

¶ Capiens vi vel furto castrum vel for talitium qualiter punitur. Vide infra. Castrum.

¶ Capiens. ¶ Circa hanc materiam nota ꝙ pactum quod quis capi possit pro debito nō transit ad heredes: vt notat Bar. ff. Qui satis dare cogun. l. Sciendum. ¶ Item nota ꝙ tali etiam pacto precedente non potest debi-tor capi pro debito: nisi bonis excussis: vt no tat glo. in. l. ij. §. Cicatum. ff. de suspec. tu. et Bal in. l. C. Qui. bo. cedere po.

¶ Nota ꝙ captus nemine citato relaxandus est nemine citato. Nam sicut de facto fuit cap tus: sic de facto relaxetur. ar. ff. de exit. l. Ali-nore in princi. Et Ja. de are. De no. operis nū ti. l. j. §. Annunciatio. Naꝫ quod de facto fit de facto reuocandum est. vt ibi. Et no. in. l. j. De ferijs. Jo calde. in suis consilijs ti. de dila-tio. consilio. j.

¶ Item nota incidenter: ꝙ delinquens debet teneri per iudicem vbicunqꝫ est pena corpo ralis: licet non capitalis. ¶ Item est detinen-dus vbicunqꝫ est torquendus vbi precesserūt indicia. ¶ Item in qualibet causa criminali de bet quis detineri propter inopiam fideiusso-ris: licet hoc vltimum fallit in muliere. Sed postꝙ iudici constat de innocentia: potest ac cusatum vel inquisitum dimittere etiam ante sententiam notat Bal. in. l. Si quis. ff. de te-sta ʒ in. l. Nemo. C. de episco. audi.

¶ Item no. ꝙ detentio persone non habet lo cum: nisi bonis excussis. no. Bal post glo. in l. Hec. n. cause. ff. de suspec. tuto. ʒ in. l. Si de-bitor. ff. de iudi.

¶ Capiens regis pecunias vel vi aufe-rens a potestate collectorum seu arren-datorum punitur: vt infra Regis pecu-nias.

¶ Capi non debet vxor pro debito per maritum contracto nec pro sua fideiussi one. vide infra. Uxor. a.

¶ Capi non debet quis: nec incarcera-ri sine iudicis mandato: vide supra. Al-gazelus. et infra Restitutio. c.

¶ Capti vel incarcerati qualiter custo-diantur: ʒ ab eis aliquid extorquēs qua liter puniatur. vide supra Algazelus. b.

¶ Captus ab algazelo regis de man-dato pretorum vel infraganti delicto re-pertus ducatur ad pretores ʒ cetera. vi-de supra. Algazelus. a. vide infra Incar ceratus.

¶ Capiēs sequestrans: seu depredans a nimalia vel res agriculture qualiter pu-nitur. vide infra. Pignus.

¶ Capiens seu impediēs vel sequestrās pecunias: panem: vinuꝫ: vel alias res re-gie: vel suis redditibus pertinentes resti tuat cum duplo. quod duplum regi ap-plicatur. Sint vero due partes recupe-ratori in cuius recuperatione hoc contin git. Residua vero para ei qui executio-

nem fecerit applicatur. Et ad hoc vendantur quecunq; habent bona seu loca culpabiles. Ordi. regis Jo. j. Guadalfa. l. ix. vide infra Regis pecunias.

¶ Capiens captum ab officialibus qua pena puniatur. vide infra. Judex. t.

¶ Capitanei guerrarum non tenentur mittere pro victualibus. Nisi ad loca ppinqua & non remota. Ordi. Jo. ij. burgis. anno. xxx. peti. xxxj.

¶ Capitanei & alfareses locorum teneãtur cum gentibus locorum vsq; ad regẽ venire: vt euitentur scandala. Ea. ordi. peti. xxxv.

¶ Caput peti. si sit in vno loco non pignoretur alius. vide infra Pignus.

¶ Cathedre studij salamantiñ. libere dentur: vide infra. Studium.

¶ Captiui si redimantur pro grege vel alijs bonis nulla iura pro bonis illis debent soluere. Ordi. regis Al. de madrid peti. lxvij.

¶ Captiui mauri qui sunt in potestate christianorum si pro rescate vel redemptione christianorum qui sunt in potestate maurorum emantur a christianis. Si christianus dominus mauri habuit illuz emptione seu pro mutatione: vel aliquid sibi constitit detur sibi predicti precij tertia pars magis ad rescatandum christianum. Et hoc si talis dominus mauri tenuit eum per annum. Et si vltra annum eum tenuit detur sibi medietas magis de precio quod sibi constitit. Sed si dominus mauri eum habuit quia eum in guerra seu alia presa ceperit. In tali casu in potestate sit domini exigere pro eo q̃tũz poterit.

¶ Sed si aliquis maurus in almoneta publica vendatur vel aliaser aliquis p eodem precio ad redimendum captiuum christianum voluerit detur sibi. Et etiaz si talis maurus sit venditus, potest infra lx. dies a tempore venditionis sca celebrati contractus eum pro eodem precio habere. Dum tamẽ eum retrahens iuret q eum pro redemptione christiani retrahit. Ordi. regis hen. iiij. Toleti. anno millesimo quadringentesimo. lxij. peti. lij.

¶ Carcerem. Nullus teneat ad homines incarcerandum: nisi algazili vel merini: & nõ in proprijs domibus. Sed publicum & ad hoc deputatum. Ordi. Regis Jo. ij. burgis. peti. j. Anno vicesimo nono & peti. decimaseptima. vide supra Capiens.

¶ Carcerem. Nullus ineat. Contra facientem priuati carceris crimine punitur & tanq̃ maiestatis violator vltimo supplicio est subiugandus. Et hac eadem pena & macula plectũtur iudices hoc facinus non opprimentes: v l. vnica. C. de priuo. car. & vij parti. titu. xxix. l fine & Foro iuz. li. vij. titu. ij. l. xxj. Seruum tamen proprium potest quis in domo propria in vinculis sub custodia detinere ne fugiat: vt alle l pom Sicut pater hoc potest ad moũ cohertionem filij: vt l. i & ij. C. de patria potestate. Et docto. in. l Ex facto § proinde ff De here insti. ¶ Ex quibus nota secundũ Salice. in allega. l. vnica. De priua. car. Quod quidam sunt qui habent ius capiendi & retinendi: vt pater filium: & dominus seruum: et hij non committunt priuatum carcerem per iura alle. Quidem sunt qui habent ius capiendi sed non retinendi. Et isti carcerem priuatum committunt Si vltra. xx. horas captum detinent: vt. l. Capite quinto. ff De adulte. Et nota in c. fina. C. De exiben. resti. Quidam non habent ius capiendi nec retinendi: & tunc isti captum dumtaxat retinent: & hoc crimen committunt: aut etiam occidunt vel vulnerant & vulneratum dimittunt. Et tunc aut immediate hoc faciunt dum capiunt: & tunc solum de occiso vel de vulnerato tenentur. arg l. Illud ff. Ad. l. acquile. Aut ex interuallo: et tunc vtrumq; crimen committunt: vt. l. Nũq̃ plura. ff. De priuo. delic.

¶ Item nota q hoc crimen committit is qui aliquem retinet taliter q volens recedere nõ potest siue sit in domo: siue in compedibus: siue ligatus: siue in vinculis: vt alle. l. vnica. Et no. Salice vbi supra.

¶ Carceris custodes qui non bene custodiunt captos: Qua pena plectantur:

vide infra. Custodes.

¶ Fugiens a carcere habetur pro deli- cti factore: et punitur vt infra Incarcera tus: vide supra. Capiens.

¶ Carceris tabellio in regis presentia iurare tenetur q suum officium bene ve re et fideliter exercebit. Et q maiora iura non exigit quã disponit. l. ordinationis se gobie.

¶ Item q non ponet substitutum: nisi causa legitima superueniente. Et q hoc prius notificet pretoribus et cum eorum licentia sub pena periurij et infamis: per datqz officium. Ordi. Jo. ij. Guadalfa. anno. xxvj. l. iiij.

¶ Carcerem visitent in curia duo de cõ silio regis: et in cancellaria duo auditores Uide infra. Incarceratus.

¶ Castra et fortalicia que sine regis mã dato sunt edificata destruãtur. Rex. Al. in vallis. Peti. xx. Et idem rex in Ma- drid. peti. viij. Et rex henri. i. Tauri. l. ix. vide infra. Fortalicia.

¶ Castra. Destruantur. Non enim debent sine regis mandato fieri: vt hic. et sine consilio suo rum consiliariorum: vt infra Fortalicia. a. Et si ad regis damnum aliquis hoc faciat: macu- lam proditionis incurrit: vt infra Proditio. b Et sic nota q ex eo q talia castra seu fortali- cia pro maiori parte fiunt ad emulationem al- terius ciuitatis. Et plerumqz viam seditionis prebent non licet ea sine principis iussu fieri. vt hic. Et est tex. in l. Opus nouum. ff. De o- peribus publi. et. C. de fundis limi. l. ij. li. xj. Ubi sicut nõ licet noua castra facere maxime cum iniuria sine emulatione. Ita nec incastel- lare vetera que non probantur habitata. fa- cit quod no. Innocen. in. c. pisanis de resti. spolia. glo. magna circa fi. x in. c. fina. De fi- de instru. Et quod no in. l. per prouinciã. C. de edifi priua. Et in. l. viros C. De diuer. of- fi. li. xij. Castrum tamen vel fortalicium quod a principio iuste et legitime factum est. Non ẽ diruendum Et si perueniat ad casuz a quo nõ potuit inchoari: per regulam factum legitime De regu. iu. li. vj. Cum ibi notatis. Quod au- tem non liceat facere castra ad emulationez ci uitatis no. Innocen. De excessi. prela. c. Dile

cta: et de offi. ordi. c. Cum ab ecclesiarum. Et Bar. in. l. i. ff. Qd cuiusqz vni.

¶ Item nota q castrum non intelligitur con- cessum licet concedatur caput castri. no. Bal. titu. De pace iura. fir. c. j. §. Ad hoc.

¶ Castrorum custodes debẽt deputari tales: de quibus infra. Custodes.

¶ Castra et fortaliciaz reparentur. vide infra. Muri.

¶ Ad reparationem castrorum et forta liciorum que sunt in frontaria statuit rex Jo. ij. in Madrid anno millesimo qua- dringentesimo. xxxij. Quod seruetur v- num compotum morobetinorum annua tim. Et quod deputentur ad recipiẽdum et consummandum dictas pecunias i di- cta reparatione bone persone et fideles: vt in dicta Ordi. peti. iij. Uide ifra. Rex r. Confirmatur per regem hẽri. iiij. To leti. peti. xxxj. anno millesimo quadringẽ tesimo. lxij.

¶ Castrorum custodes vltrã iura anti- qua nil exhibere a transeuntibus possunt. vide infra. Custodes.

¶ Castrorum custodes non sint corre- ctores neqz iudices: vide infra. Custo- des.

¶ Castrorum seu villarum frontarie so lutores deputentur annuatim homines probi, abonati. et bone fame concorditer per omnes pretores. rectores. iuratos. vi anosqz dictarum villarum seu castrorũ vel per maiorem eorum partem.

¶ Item computatores maiorca non re- cipiant: nec transire permittant procura tionem seu potestatem que taliter nõ ve nerit. Nec rectores iurati: nec tabellio cõ cilij non firment nec permittant: nec sigil lent talem potestatem seu procurationez Et si aliqua potestas super hoc aliter cõ cessa fuerit: illam annullent seu reuocent sub pena priuationis officiorum. Et rex pro reuocatis habet. Et hoc sic obserue- tur. Excepto vbi solutores fuerint perpe tuo deputati. Ordina. Regis henri. iiij.

Toleti. Anno millesimo quadringentesimo. lxij. peti. xl.

¶ Castra et domus fortes regni castelle cuiuscunque sint regia gaudent securitate. Ea autem per vim furtum vel rapinam capiens vel diruens capite punitur tanque sui regis et domini securitatem frangens. De bonisque eius soluitur domus extimatio duplicata. Et si capiat: et non diruat occidetur: et perdit ius si quod in ea habet. Et tantum de suo spoliato restituit. Item talia faciens ab aliquo non receptetur: alias eum tenens soluet domum diruptam. vt supra: vel si non est disrupta soluet extimationem. Tenetur etiam malefactorem iusticie regis tradere. Iudex autem contra malefactores in fortalicijs receptatos procedat: prout de iure et foro procedendum fuerit. Ordi regis Al. de Alcala ti. xxx. l. i.

¶ Castrum si malefactorem receptet tenetur ad emendam. Vide infra. Receptans.

¶ Castra frontarie non in pecunijs: sed in pane soluantur. Ordina. regia henri. iiij. Cordube. Anno millesimo quadringentesimo. lv. Peti. xxxj.

¶ Castrorum custodes non permittant familiaribus suis arma tradere. Vide supra. Arma.

¶ Castra et fortalicia que sunt in frontaria reparentur de regia pecunija. Muri autem et turres ciuitatum et locorum per vicinos et habitantes in eis reparari debent. Ordi. regis Io. ij. zamor. Petitione iij.

¶ Castra In frontaria. Vide no. quod in limine vel finibus regni nullus debet esse castelli detentor: nisi is solus cui princeps detentionem commiserit. Contra faciens punitur pena. l. Quecumque. C. De fundis limi li. xj. Ubi vide glo. An liceat cuilibet habere castrum. per vicinos. Vide quod no. infra. Muri.

¶ Cessio bonorum cum sit secundum formam legis Fori segum debet hoc modo fieri: quod postque fuerit per debitorem facta cessio stet in carcere per nouem dies: Quibus durantibus publice preconizetur qualiter debitor datur incarceratus tali creditori.

¶ Item iuret creditor in forma iuris quod eum recepit sine simulatione seu cautela vel fraude: et per iudicem limitetur tempus debitori quo seruire tenetur creditori. Et quod post tempus finitum talis debitor alij creditori pro debito sibi debito integretur si contra eum ostendatur. Ordina. regis hen. iiij. madrid. anno quinquagesimooctauo. peti. octaua. Limitando legem fori.

¶ Cimbala nullus audeat repicare: seu resonare sine mandato iusticie: et quatuor rectorum ciuitatis vel ville vbi haberi possunt. alias duorum ad minus cum iusticia loci. Et si locus talis fuerit vbi rectores non erunt ad minus sine iusticie mandato. alias penam mortis et amissionis incurret bonorum pro regis camera. Ordina. regis henri. iiij. Toleti. Anno. lxij. Peti. x.

¶ Citare non debet laicus laicum coram ecclesiastico iudice super rebus prophanis: nec obligationem super se facere: vt ecclesie subijciatur. quod si fecerit centum soluat moro. bone monete pro qualibet vice pro murorum refectione. Et talis obligatio non valet. Tabellio quidem calez conficiens contractum officium perdit. Ordina. regis Alfon. de Madrid. peti. lviij. Et ordina. peti. henri. Tauri. peti. vicesima.

¶ Item laicus super causa prophana laicum non trahat coram ecclesiastico iudice. alias perdat officium: si quod habet in quacunque ciuitate vel loco. Et si illud non habet efficitur inabilis ad habendum. Insuper vero penam decem mille moro. incurrit. Cuius medietas accusatori alia vero fabrice murorum loci a p-

plicatur. Ordina. regis Jo. ij. in palenguela. Peti. octaua. Et ordi. eiusdem regis zamore. peti. decima. Confirmatur per eundem regem Madrid. Anno millesimo quadringentesimo. xxxvj. peti. vij Et per eundem regem in vallid. Anno millesimo quadringentesimo. xlvij. Confirmatur ista lex per regem henri. quartum Cordube Anno millesimo quadringentesimo. lv. Et addit quod laicus conueniens laicum super causa mere prophana coram ecclesiastico ipso facto actionem perdat et adquiratur reo. prelati seu alij ecclesiastici iudices vsurpare non audeant regiam iurisdictionem: alias ipso facto naturalitatem et temporalitatem quam in regno habent perdant. Et alieni nec non extranei a regno habeantur. Et amplius in regno non possint illam habere Et confirmatur per eundem regem hen. madrid. Anno millesimo. cccc. lviij. peti. xiij. vide infra Laicus. c.

¶ Item laicus. Est tamen notandum quod si statutum dicat Si quis traxerit aliquem extra tribunal sue porte soluat fisco. x. quod si trabo volentem non punior: quia ex vi vocabuli statutum significat de inuicto. vt no. C. De agri. et censi. l. prima. ll. xj. Ex facit. ff. De in ius. vo. l. Quamuis. Et ideo non dicatur trahere clericum in vetito examine. Ille qui trahit volentem Unde si clericus in contractu renunciauit priuilegio clericali. Licet non valeat renunciatio. Sed quia ex consensu suo trahitur: non habet locum pena legis in criminali. C. de iuri omni iudi. Quod est notandum vt refert Bal. in l. Non est nouum. ff. de legibus.

¶ Citatus per regis rescriptum: et citationem non prosequens soluit regi penam in citatorio insertam. Ordina. De penis Regis Alfon. Sogobie. l. penul. Et ordina. de penis Regis henri. ij. De penis. l. xiiij.

¶ Citans alium per regis rescriptum ad eius curiam causas non veras in citatorio exprimendo quare ad curiam eum citare possit Citatu. de. soluat modo. Ordina. regis Alfon. de Alcala titu. ij. l. j. Et ordina. regis hen. j. burgis. peti. vij. Et ordina. regis Joan. j. burgis. peti. duodecima.

¶ Citans. Causas non veras. vt videlicet pro fractione itineris: seu treuge: aut pro repto et morte secura rapta mulierum. publico latrocinio: incarceratione: sigilli regis falsitate: seu monete: seu ratione magni maleficij. aut proditionis regis vel regni. vel causa orphanorum et pauperis contra hominem potentiorem a quo non potest in patria iustitiae complementum consequi: tenetur reus secundum forum hyspanie coram rege respondere. iij. parti ti. iij l. v. et C. Quando impera. inter pupi. et vi. l. vnica. Idem in casibus c Statutum. § Cum vero De rescriptis. li. vj. Et. iij parti ti xviij. l. lij. vel nisi impetrans fuerit pupillus vel vidua: seu diuturno morbo fatigatus: vel debilis: vt allega. l. vnica. C. Quando impera. inter pupil. et vi.

¶ Item ex hac l notatur quod rescriptum per mendacium impetratum non valet. De qua materia vide quod no Cy in. l. prescriptione. C. Si contra ius vel vtili. pu.

¶ Cum aliquis malliciose citatur non artatur citatus pro contumacia pignus dare. quod si dederit et aliquod damnum substulerit vltra pignoris restitutionem citans damnum cum triplo parti lese citate soluere tenetur.

¶ Item nullus citatus censetur contumax donec pretor ab audientia surgat.

¶ Et idem si duas fecerit audientias: et in secunda citatus compareat. Ordina. regis Alfon. de Alcala titu. secundo. l. secunda.

¶ Cum aliquis. Citans damnum. ¶ Nota ergo quod ad damnum cum triplo tenetur malicio se citans. De iure tamen ad damnum tenebatur: vt. iij. q. iij § Spacium. v. Libelli. Hoc expresse cauetur in. l. Eum quem tenere. ff. de iudicijs vbi viatica litisque sumptus aduersario suo reddere tenetur. Maior namque est actoris culpa seu contumacia quam rei. Magis ergo est puniendus. vt. c. i. de dolo et contuma. li. vj. Et no. Specu. titu. De contumacia. § . Nunc

nobis in princi. Vide infra. d. p. Cōpareat. Et etiā si a secunda audiētia surgat iudex: pōt nihilominus citatus in suprema hora diei ante noctis tenebras cōparere cū tota dies sibi cedit: vt ī c. Cōsuluit De offi. delega. ꝛ ibi glo. Nisi aliud in citatione caueatur vt ibi no. Et vide quod no. infra eo. Foro nouo. nu. pij. l. Consuetudo: que est supra. Appellatio. c. Et facit ad hoc quod no. glo. in. l. Sed si apud acta iuncta. l. A sententia. § fi. ff. De appella. ꝛ in. l. Litigatoribus. C. De appe. Et qd no. in. l. paul⁹ ff. De re iudi. Et insti. De verbo. obli. § omnis stipulatio. ꝛ ibi glo. ꝛ docto. An autem cum quis est citatus tribus edictis ꝛ vno peremptorio: si comparuit primo termino ꝛ non in secundo censeatur contumax: no. Bar. plene in. l. Qui ante calendas. ff. De vbo. obli. ¶ Item cum datur terminus reo ad petitionem actoris ad faciendum aliquid teneatur actor spectare ꝛ stare semper in toto termino. Et an sufficiat vltima die venire: vel debeat iterum citari notat Bar. in dicta l. Qui ante calendas. ¶ Item no. ꝙ nō debeat aliquis citari nisi iudex preceperit citationem fieri: siue sit criminalis. C. De exhiben. reis. l. fina. Licet fallit in casibus ibi notatis, siue sit causa ciuilis: vt ē casus in aucten. De questore. § . Si vero aliud.

¶ Citare pōt iudex competēs cause per se vel per suā litterā absentē etiā ī alieno territorio seu iurisdictiōe degentē vt corā eo cōpareat. Et talis citatio artat citatum. Ordina. regis Alfon. de Alcala ti. ij. l. iiij.

¶ Citare. In alieno territorio. No. l. cum qua concor. c. Romana. § . Contrahentes. De foro competen. li. vj. Ibi dum dicitur. Si eorum auctoritate citati ꝛ cetera. Et facit quod no. paulus in c. ij. De consti. li. vj. § . Statuto. ꝛ in cle. Pastoralis De re iudi. ꝛ Bar. in extrauaganti Ad reprimendam super. v̄. per editum. ꝛ Io. calde. in c. i. De rapto: ꝛ Anto. de butrio in. c. fi. De foro competen. Et dominicus ī dicto. § . Contrahentes. Nec obstat. l. fi. ff. De iure omni. iudi. ꝛ allegatur § . Statuto ī fi. Ubi extra territorium ius dicenti non paretur impune. Quia coniungēdo dicta ꝛ opiniones dictorum doctorum sic potest distingui. Si queritur an iudex potest citare extra territorium. Aut querimus de citatione quo ad primum extremum quod est interlocutoria de citando seu commissio citationis. Et talis citatio extra territorium fieri non potest; vt in contrarijs fallit tamē hoc in terminis clemē. Quāuis de foro competen. ¶ Item etiam pōt dici ꝙ fallit in citatiōe q̄ fit ī pria. iudicij. que pōt fieri sine cause cognitiōe: vt no. Inno. in. c. Cū cōtingat De rescriptis: ꝛ in. c. Licet. de accusa. nec talis citatio dicitur Iudicialis vt no. glo. in cle. i. de iudicijs. Quātū ad scdm. s. de citatione quo ad secūdū extremū qd ē executio citationis actualis seu realis. Et ista extra territorium citatis fieri nō pōt. Ad quod optime facit tex. in. c. Si episcopus. de offi. ordi. li. vj. ꝛ tex. in dicto. § . Cōtrahētes. Qui vult ꝙ iudices non possit eos trahere psonaliter quādo sunt extra dioce suam. Facit clemē. pastoralis De re iudi. in prin. ibi. Et si quādo venerit in suam ꝛ imperij fortiam. ¶ Queda est executio verbalis designans citantem habere iurisdictionē in loco vbi fit talis citatio: sicut ē citatio que fit per precōnē cum tuba. Et talis nō potest extra territoriū fieri. cū talis missio preconis publici est quoddā signū iurisdictiōis illius qui eū mittit: vt no. glo. in. c. Qd clericis. de foro compe. Et no. Innocen. in. c. dilectus De capellis mona. Et facit cle. Grauis. de sēten. exco. Queda est verbalis executio non designans iudicem habere iurisdictionē in loco. Et talis potest per ordinarium iudicē: necnō ꝛ per iudicē contractus ꝛ delicti fieri non ad finem distinguendi personam citati seu rei: vt notant doctores vbi supra. Et sic potest ista l. locum habere plenius per dominicum in allegato. § . Cōtrahētes quē vide. Et per doctores vbi supra. Et vide quod scripsi Foro legū li. ij. ti. iij. l. iiij.

¶ Citatus per rescriptū principis quo mandatur vt notarij vel eorum successores ostendere teneantur prothocolos: et scripturas recuperatoribus regis nō artatur coram rege comparere: cū ad hoc potest per loci officiales compelli. Item etiam officialis potest citari. Ordi. peti. regis Al. de Alcala peti. xxxij.

¶ Citare personaliter rex per sua rescripta litteras seu cedulas hactenus nō precipiet: nisi multum seruicio suo expediat. quod per suos de consilio primo videatur. Et talia rescripta seu littere citationum sint tribus dominus residētibus in consilio subscripta. Quod si aliter dicta rescripta concessa fuerint habeātur pro

subrepticiis:⁊ minime adimpleantur.
¶ Citati autem non comparentes nullam penam incurrunt. Ordina.hen.iiij. Toleti. Anno millesimo quadringentesimo.lxij. Peti.xlj.

¶ Citare per sua rescripta. Unum tamen no. q si quis impetrauit rescriptū a principe contra quattuor:⁊ viuente principe facit vnū citari:postea mortuo principe potest alios citare. Et hoc verum si oēs isti quattuor tenebantur ex eadem causa:⁊ hoc propter connexitatē secus si penitus ex diuersis causis tenebātur. ar.l.j.⁊ ij. C. Si vnus ex pluri. app.⁊.ff. De appe.l.Si quis separatim.§.fi Et quod no. per docto.in. c. p.⁊. g. De offi.dele. Et per Jo.de platea in l.i.circa fi. C. de principibus agentibus in rebus li.xj.

¶ Citati a pretoribus meste seu pastorum citationem prosequi tenentur:⁊ coram citantibus comparere in termino ciuitatis vel ville vbi citati habitant vsqz ad.xv.leucas:si terminus tantum durauerit. Si vero plus distat vsqz ad. viij. leucas vltra.xvj.leucas. Si autem terminus minus distat citatus non tenetur citationem prosequi vltra.xvj.leucas:vt ꝑmittitur. Ordi.regis Jo.j. Sorie. petio. xij.

¶ Citari non valent vicini ciuitatis vel ville per arrendatores vectigalium vel monetarum nisi semel in septimana. Uicini autem rurum non nisi semel citētur in mense:aliter autem citati cōparere nō artantur:nec in penam incidunt citatiōis quam actor citans soluere tenetur. Concilium vero per arrendatorem citatuz sufficiat ꝙ procuratorem mittat:nec requiritur singularum personarum cōparitio. Ordi.regis Jo.j.vallid.peti.j.

¶ Item arrendatores vectigalium: vel sui factores possunt citare quam personam voluerint coram quocunqz loci ordinario pretore quem ipsi arrendatores maluerint in ciuitate vel loco:accipiat autem pretor pro citationis pena quattuor moro.

¶ Item si duo vel tres seu plures personę vnius redditus fuerint arrendatores omnes siue vnus ex eis vnum non valeāt citare:nisi coram vno pretore tantum: et non quilibet arrendatorum coram suo ꝑtore. Judices autē de talibus litibus cognoscentes summarie ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij sola inspecta veritate secundum cognitionem quaterni cognoscant. Nec iudex in tali casu petitiōez in scriptis recipiat. Et licet arrendator in scriptis actionem ponat:⁊ iudex eam receperit reus tenetur infra.ix.dies litez cōtestari sub pena confessionis.

¶ Item reus qui per iuramentum coraz iudice factum absoluitur ab actione per arrendatores intentata nullas expensas iudici seu actori soluere artatur. Nec etiam pro sententia aliquid soluat. Tabellio personis non nisi vnum moro. pro contestatione:⁊ alium pro sententia exigat sub pena priuationis officij: nec tenetur hoc exigere donec lis sit finita. Si vero partes inter se concordiam fecerint: earum quelibet medietatez soluat scripture. Judices autem sub pena decem mille moro. artātur compellere tabelliones ne exigant ꝑ scripturis iam dictis maiorem quantitatem quā supra continetur pragma. sanctio. Regis Jo.ij. Madrid anno domini.m.cccc.xxxiij. Que est collocata in ordi. quam ipse rex fecit Madrid Anno dñi.m.cccc.xxxv.peti.xiij. Concilia locorum non valent per consilium regis: nec per auditores cancellarie citari. Nec etiam singulates persone locorum. nec possunt a suis proprijs foris extrahi nisi i casibus expressis a iure: vel ad petitionem officialium domus regis qui ab eo ratione seu salarium habent:non tamen ad petitionem eorum qui sunt pro talibus officialibus. Citatio aliter facta nō valet. Citati vero comparere non artātur Ordi.regis Jo.ij.in palēçuela. Peti.ij. Et pragma.sanc.eiusdem regis in vallid

anno.xix. vide infra. Exemptus.

¶ Item in casibus in quibus officiales domus regis possunt trahere ad curiam lites suas: pretores domus regis cognoscant de eis. Consiliarij autem iusticie de eis nõ possũt se intromittere: nec alijs dictas lites cõmittere. Ordi.re. Jo.ij.guadal.l.v.in fi. Vide ĩfra Exemptus.d.

¶ Citare non debet ecclesiasticus iudex laicos in capite episcopatus vel archiepiscopatus causa fatigandi eos laboribus & expensis: nec in bonis laicorum ecclesiasticus iudex executionem faciat: nec in personis: sed brachiũ seculare ad hoc inuocare tenetur. Ordi.regis Jo.ij. Burgis.peti.v.anno.xix.

¶ Citatus tribus edictis: si contumax fuerit fit contra eum missio in possessionem vel proceditur ad diffinitiuam sententiam Vide infra. Contumax.

¶ Citatus. Si contumax. Excusatur tamen absens citatus a personali comparitione primo si est in infirmitate tali que ipsum impedit itinerare vel equitare. Et tẽpestate seu vi: velim petu fluminis. ff. Si quis cauti.l.ij §. Si quis in iudicio. Uel si hostium captiuitate sit detentus vel obsessus: vel graui necessitate inevitabili: puta persecutionis vel naufragij similiter impeditus: vt eo. ti. l.iij.v.q.iij. Si egrotãs. De procura. c. Querelã. De pigno. c. Significauit. & cle. Multorum. De penis. Uel q̃ locus ad quem citatur vel per quẽ transire debet nõ est sibi tutus propter inimicos capitales vel domesticos. vel amicos vel colligatos inimicorum suorum capitaliũ iij.q.ix. Nonamur. vt lite non contesta.c. Accedens.ij. De appella.c. Ex parte.i ff. De arbi.l. Si cum dies.§. Si arbiter.ff. Ex q̃ cau.l. Fulcinus.§. Quod si latitare. De senten.exco c. Decetero. notat Gaspar de calde.in suis consilijs.xl. De dilatio.consi.li.v.

¶ Citatus in criminali: & in absentia cõdemnatus: si veniat est audiendus. vide supra. Absens.

¶ Citatus per regis rescriptum super aliquo matrimonio contrahendo non cogitur comparere. Vide infra. Rescriptum.

¶ Citatus per rescriptum regis ad curiam si debito tempore compareat & citationem prosequatur: citans vero non cõparet: nec eius procurator factis preconijs secundum curie stilum condemnetur citans in omnibus expẽsis quas citatus fecisse iurauerit: in veniendo & stando: et quas poterit etiam in redeũdo facere: taxatione prius per iudicem facta secundũ citati statum. Non tamen plus taxet q̃ expensas citati cum alio socio cum iuramento. Insuper citans in centum morodaen condemnetur pro labore citati si personaliter comparuit. alias nõ soluit nisi expensas tantum vnius hominis quem citatus mittit in eundo stando & redeũdo.

¶ Citatus Citans. Si nõ compareat in termino: & citatus petat se absolui a termino. nõ requiritur alia citatio: nec pereũt alia acta litis: sed solum ille terminus tollitur preficius. Sed nisi absoluatur ab instantia requiritur citatio. Debet enim absens iterum citari: & requiritur trina citatio. quia agitur de nouo & magno preiudicio partis absentis. Et per hoc pereunt omnia acta litis: vt l. properandum. C. de iudicijs. Non tamen pereunt acta cause: vt confessio. & attestationes & cetera vt no. in. c. Causã De testi. & Bar. in l. Mortuo ff. Iudi. sol notat Innocen. in c. Consuluit. De offi. dele. & ibi Abb. de cecilia. iiij colum.

¶ Item no. ad banc l q̃ citatio noua non requiritur ad condemnationem expensarũ. Etiam cum citatur reus: & citatio fuit peremptoria: vel contumacia fuisset facta per iudicẽ de procedendo ad vlteriora notat glo. in. c. Constitutus. de procura. & Innocen in. c Querelã eo. titu. & Jo an in c. finem litibus. de dolo & cõtu. Secus si prima citatio fuit simplex. no. Abb de cecilia in. c. i. de iudi. iij. colum.

¶ Cum vero conciliũ: vniuersitas: vel aljama citata fuerit & per procuratorem suum compareat: citans non comparẽs condemnetur in expensis quas procurator ille iurauerit expendisse in veniendo

stando et redeundo: taxatione prius facta per iudicem: vt premittitur. Hanc eandem condemnationem citans patiatur si manifeste appareat eum male et indebite citasse. Ordina. regis Jo. i. de Briuiesca. l. xxviij. vide supra. Eodem. c.

¶ Citari non debent rura vel alia loca subiecta ad ciuitates vel villas super vectigalibus: si compotum vel rationem dederint arrendatori semel in mense. Ordi. regis Jo. i. burgis. peti. x. vide supra. Arrendatoribus.

¶ Cippus magnus cum ferris pro ceruis vel vrsis seu porcis capiendis nemo in montibus ponere audeat. Contrarium faciens pro prima vice in cathenis per medium annum iaceat. Pro secunda quoque vice eandem substineat penam. insuper et fustigetur flagellis. Pro tertia vero vice amputetur sibi manus. Officialis autem hanc penam negligens executioni tradere perdat officium. Ordina. peti. Regis Alfon. de Alcala. l. Quoque vsque quo. Otrosi fasta quando.

¶ Cirurgici excusantur a guerra. vide supra. Aduocati.

¶ Ciuitas intra muros ciuitatis domus habentes non habitent extra muros. vide infra. Domus.

¶ Ciuitas. Que dicatur ciuitas. Archidia. in c. Statutum. De rescri. Barto. in. l. i. §. Si quis autem edificium. ff. de noui operis nun. et in l. secunda. ff. de verbo. signi. Et docto. in. c. Radulphus. de rescriptis. An priuilegium concessum ciuitati et quibus videatur concessum terris vel oppidis. Ja. de bel. in aucten. Qui. mo na. effi. sui. §. Generaliter colla. vij.

¶ Item nota quod ciuitas est nomen collectiuum et vniuersale. et nomine ciuitatis continetur territorium et non econtra. c. i. de capitaneo. Qui curiam vendidit. c. i. in princi.

¶ Item nota quod ciuitas potest compelli per aliam ciuitatem ad seruandum principis pacem et compellitur faciendo guerram. vel obsidendo ciuitatem: vel dando represarias: et per omnia alia remedia: que magis timentur cum moderamine. Tamen no. Bal. titu. de pace constan. §. Omnes in fi.

¶ Item nota: quod ciuitates obtinent locum priuati. Ideo pacta per eas inita possunt reuocari per superiorem. Quia auctoritas superioris est publica iuris. l. Testificatio. ff. de testa. vbi Bal.

¶ Item nota quod si ciuitas efficitur rebellis principi: potest princeps eximere castra ab obedientia ciuitatis: et ciuitas ea non recuperabit: licet postea redeat ad obedientiam notat Abb. in c. Inter cetera. de maio. et obe.

¶ Item nota quod castrum est pars et membrum ciuitatis no. Bal. C. de sacro sanc. eccle. l. fi. §. Sed quero. Non ergo licet a capite membra recedere. c. Cum non liceat. de prescrip. Et iuxta scripture testimonia. omnia membra caput sequuntur. xij. di. c. primo. Et de consec. di. ij. c. Celebritatem. Et in aucten. de ecclesiasticis ti. in prin. Nam totum corpus morbus inuadit si langor non fuerit in capite purgatus. Sicut inquit ij. q. vij.

¶ Item ciuitas potest facere colligationes ad se defendendum principe non existente in partibus Bal. ti. de pace iura. fir. §. Conuenticule Ex i. l. i. ff. Quod cuiusque vniuersi. et l. Non dubito. de cau. po. pe. de ancha. in de. Pastoralis. de re iudi.

¶ Ciuitas. Nota incidenter: quod ciuitas potest pro publica vtilitate quem a sua priuata vtilitate priuare. Quia publica vtilitas vt propria a quolibet tuenda est: vt. l. i. C. de naui. excu. li. xj.

¶ Item et potest ciuitas vel rex ob publicam vtilitatem quem priuare dominio proprio. ff. de offi. preto. l. Barbarius. ff. de nego. ges. l. i.

¶ Item nota. quod consuetudo prescriptio. et priuilegium equiparantur. Et ideo inferior a principe non potest tollere ius quesitum ciuitatibus vel locis ex consuetudine vel prescriptione: sed princeps potest. qui contra eum non prescribitur xvj. q. iiij. Volumus. Legatus etiam de latere vnde posset pro statu communi. vt Innocen. et Bal. post eum in c. Que in ecclesiarum. de consti.

¶ Item nota quod ciuitas non potest concedere immunitatem in preiudicium fisci. Potest tamen in preiudicium sui ex causa tamen vt si de nouo venit doctor vel medicus. vt. l. Vacuatas. C. de decurio.

¶ Item nota. Quod si ciuitas denegat facere iustitiam vbi non potest haberi recursus ad superiorem habent locum represarie. Sed

in tali casu ⁊ in alio quocunqȝ a iure permis-so: ꝙ quis possit capere debitorem vel male-factorem non debet retinere: sed iudici represē-tare. no. Bar. in. l. Generali ff de decurio.

¶ Item nota ꝙ ciuitates vtuntur iure pupilla-torum. no glo. super rubrica. C. de iure. rei publice li. xj.

¶ Item nota: ꝙ iura ciuitatis possunt vendi propter eius necessitatem. vt. l. fi. C. de iure. rei publice.

¶ Item nota: ꝙ si administrator ciuitatis est negligens in exigenda captione a debitore: ip-se tenetur ad interesse. vt. l. fi. C. de administra-tione rei publice. li. xj.

¶ Item nota ꝙ ciuitas habet tacitā ypothe-cam in bonis administrantis: vt no. glo. in. l. ij. C. de debitoribus ciuitatum li. xj. Ubi po-nit. iiij. specialia in debitore ciuitatis. ¶ Pri-mum ꝙ donec soluat honorem subire non de-bet: vt. l. i. eo. ti. ¶ Secundum ꝙ temperātes ab eo q̄uis bona fides re publica cōuenitr̄. ¶ Tertium quia talis debitor personaliter cō-uenitur q̄uis in rem successerit. ¶ Quartum ꝙ debitor ciuitatis qui alienauit maiorē par-tem patrimonij cogitur eādem minorem partē alienare vt ibi innuit tex.

¶ Item nota ꝙ quicquid factū est contra rē publicam defensore carente est nullū ipso iu-re. vt. l. i. C. de iure rei publice. li. xj. Nam rē publicam vt pupillam extra ordinem iuuari moris est. vt. l. Rem publicam eo. ti.

¶ Item nota ꝙ decuriones ⁊ consiliarij ciuita-tis ⁊ municipij dicuntur procuratores: ⁊ ha-bent potestatem ⁊ mandatum a potestate ⁊ a lege vt possunt agere ⁊ experiri ⁊ actiones in-tētare pro ipsa vniuersitate: vt. l. Procurato-res cum ibi alle. C. de decurio. Et quilibet eo-rum potest experiri ⁊ defendere in solidum: vt ibi. Cum ipsi constituātur regulariter in qua-libet ciuitate ⁊ municipio causa prouidēdi vtili-tatibus ⁊ necessitatibus vniuersitatis: vt dicit glo. in. l. Nulli ff. Quō cuiusqȝ vniuer. Et ap-pellantur patres ciuitatis: vt. l. Qui conditio-nem in fi. C. de his qui mune. spon. suscepe-runt: ⁊ Jo. de pla. in alle. l. procuratores.

¶ Item nota ꝙ presentatio litterarum que de-bet fieri ciuitati sufficit ꝙ fiat iudici vel maio-ri ciuitatis: ⁊ his qui cum eo sunt presentes. Nec est necesse probare ꝙ maior pars officia-lium ibi fuerit. Uide glo. in. c. Si capitlō. De cō-cessi. preben. li. vj. Senior enim collegij intel-ligitur esse prior. no. Jo. de pla. in. l. Obserua-re. C. de decurio.

b ¶ Ciuitates. loca. castra. ⁊ hereditates regis alienari non debent. vide infra. Rex.

c ¶ Illud quod pertinet ciuitatibus vel villis ex preuilegio vel consuetudine que preuilegio equiparatur debet eis obser-uari. vbi autem preuilegium non est nec consuetudo obseruentur leges regni que circa hoc disponunt. Ordi. Jo. ij. vallis. Anno quadragesimosecundo. petitione octaua.

d ¶ Ciuitates vel loca que habent officia tabellionatus ex preuilegio vel cōsuetu-dine sunt eis seruanda. vide infra. Offi-cia.

e ¶ Ciuitates vel loca priuari nō possūt a locis que habēt subiecta nisi prius vo-catis ciuitatibus vel locis quorum sunt Ordi. regis Alfon. in Madrid. petio. xlviij.

f ¶ Ciuitatis vel alterius loci regis ter-mini montes ⁊ hereditates que per regē sunt aliquibus donata restituantur. vide infra. Termini.

g ¶ Ciuitatum vel locorū iudices seu of-ficiales iniurians seu impediens Quali-ter puniatur: vide infra. c. Judices.

h ¶ Ciuitas hispalen. quot preuilegijs de iure ordinationis regni gaudeat. vide in-fra. Hispalen.

i ¶ Ciuitatum vexilla quem tenētur seq. vide infra. Uexilla.

k ¶ Ciuitatū muri reparandi sunt. Uide infra. Muri.

l ¶ Ciuitates: ville: ⁊ loca libere mittant procuratores ad curiam regis non obstā-tibus litteris seu rescriptis regis regine seu principis. vide infra. procurator. h.

m ¶ Ciuitas an potest collectas impone-re. vide infra. Repartitiones.

n ¶ Ciuitas an possit aliquam reparti-tionem ⁊ vsqȝ ad quam summam in su-is ciuibus facere. vide infra. R. ver. Re-partitiones.

o ¶ Ciuitatenses an possunt vestes auri vel alias penas tradere. Uide infra. Mi litea.

¶ Claudere seu impedire nemo audeat nauigiorum seu piscaminum cales seu vlcos. alias punitur: vt infra. Flumina.

¶ Clausulas que debent apponi in prouisione officij rectorie. Uide infra. Rectorie.

¶ Clausulas. No. ad hoc q nō refert vtrū ꝓtestatio vel limitatio aliq̄ ponatur in principio vel in fine cōtractus si in ipso cōtractu ponitur. i. anteq̄ contractus sit absolutus a partibus: vt l. Contractus. C. de fide instru. z. l. ij. C. de colli. edic. no. Bar. in. l. Si ita. ff. de le. i.

a ¶ Clericus i sacro ordine cōstitutus nō pōt exercere aduocatiōis officiū. Nec sit pretor i curia regis. Ordi. regis Alfō. in madrid. peti. iiij. z. lxxiij.

¶ Clericus Exercere. Et ē rō: quia clerici sūt in sortem dei electi: z dicūtur pars hereditatis dñi: vt in. c. clericus. xij. q. i. Quorū portio deus ē aliena debēt eē a suis: z negociationes dimittere eo q seruire deo degerūt: vt in. c. cui portio. e. cau. z. q. Nam ratio capitis in clericum designat oim temporaliū depositionem z renunciationem: vt in. c. duo sunt. xij. q. i. Sz multi sunt clerici quibus deus z ecclesia nō sufficit: z mundi negociationibus implicantur: vt. c. certe ego sum ea. cau. z. q. Et non deum propter deum querunt: sed temporalia cōmoda sequuntur z lucris inhiantur. vt. c. Sūt in ecclesia. viij. q. i. Cum enim tales clerici vix si ne mortali peccato possunt talem exercere negociationem z officium: vt. c. Ad audientiā. de postu. z. c. i. per totum. Ne cle. vel mona. Si in mortali peccato sunt non faciūt fructus suos: z tenentur ad restitutionem. vt determinat henri. in. c. si. de cleri. non residen. Hoc tenet Ray. in summa de aposta aliās: de rapto. in fi. §. Sed nunquid. z Archidi. liuij. di. ipii. Et est ratio quia abominatio est peccatorum dei cultus. ecclesiastice ij xxj. q. iiij c. i. Et signum est euidens clericos z alios qui dei cultū prout tenentur negligunt fore extra gratiā et existere in peccato: z per consequens fructus percipere non debent: vt notat dominicus in c. Si canonici. de offi. ordi. li. vj.

¶ Aduocationis. Et no. circa hoc: q prelati qui sunt in consilijs principum consulere possunt illum absoluendum qui est in causa absolutionis. Item in genere respondere possunt de iure Lex sic dicit: vbi crimen non imminet de proximo puniēdū ar. xxiij. q. v. c. i. v. q. vj. delaton. Et quod no. glo. in. c. Ex litte. de excess. prelato. ¶ Item suadere potest i genere q fiat iusticia. xxiij. q. v. Pessimū. Ex quo enī sciret casum imminere nullo modo consulat. Si in casu damnationis existat. Sed lenem penitentiam corporalem dictare vel pronunciare extra. ō rapto. c. In archiepiscopatu. No. hec Jo. an. in c. Clericus. Ne clerici vel mona.

b ¶ Clerici regis capellam virtute priuilegiorum que a rege habēt alicuius mercedis vel elemosine non debent super cōtentis in dictis priuilegijs: vel ab eis dependentibus laicos trahere coram ecclesiasticis iudicibus: sed coraz secularibus ordinarijs locorum: alias rex priuabit eos beneficijs z capellanijs que a rege habēt. Ordi. Jo. ij. vallid. anno. m. cccc. xlij Peti. xliij.

¶ Clerici. Priuabit eos. Unum tamen no. q si clericus delinquit cuius bona veniunt publicanda: bona mobilia pertinent ad episcopum: quia sequuntur conditionem z priuilegium persone: vt. x. colla. de pace tenen. §. Si vero pacis. Immobilia vero expectant ad regem iure tributario emphiteotico vel feudali Quia tūc ex publicatione bonoruz clerici bona propria applicātur fisco ecclesiastico z bona tributaria ad fiscum secularem per. l. fi. C. de exactio. tribu. Et bona emphiteotica z feudalia ad dominos pala. milli. li. xij.

c ¶ Clerici officio tabellionatus regis nō vtantur: nec conficiant inter laicos istrumenta: nec inter eos faciunt fidem. Ea. ordi. peti. lix.

d ¶ Clericus. tabellio imperialis. nec laicus in regis dominio officium non exerceat: alias in exilium deputetur z perdat bona. Eadem ordinario. Peti. sexagesima.

e ¶ Clerici p hereditatibus quas emūt debent tributa soluere. Ordi. Henri. j.

burgis. peti. xviij. et regis jo. j. Segobie. peti. viij.

f ¶ Clericus coniugatus licet cum vnica sola et virgine debet contribuere pro bonis que habet sicut alij vicini. Si tamen fuerit clericus tonsure vel graduum non coniugatus si tonsuram et vestes deferat clericales: gaudet preuilegio clericali. Si autem tonsuram et vestes non deferat vt premittitur ter amonitus per prelatum ex tunc preuilegio clericali est nudatus. Ordina. regis joan. j. burgis. peti. xvj. Et eiusdem regis Sorie peti. vij.

¶ Clericus. Tonsure. Talis enim clericus in minoribus constitutus cum sit destinatione animi: clericus et tonsuram defert et habitum. Dum tamen non sit coniugatus ecclesiastica persona censetur. no. glo. notabilis in. c. ij. de institutione.

g ¶ Clericus si suas res vendat laico tenetur laicus emens pro vectigali de precio retinere: et alcaualam soluere. Si res vendita sit magni precij. Si autem res minute vendantur laicus emens tenetur integraliter alcaualam soluere. Clericus autem soluere nolens alcaualam habeatur pro extraneo regni: et ab eo exeat. Nec sine mandato regis in regno ingrediatur. et bona sua temporalia perdat: et de eis soluatur arrendatori vectigalium cum penis. Ordi. jo. ij. vallis. anno millesimo. cccc. xlvij. Confirmatur dicta. l. per regem hen. iiij. corduba. anno. m. cccc. lv. peti. xiij.

h ¶ Clerici redditus regis non arrendent. quod si fecerint dent fideiussores laicos et ydoneos in quorum bonis possit executio per secularem iudicem fieri. Collectores autem vel arrendatores: aliter clericis sine fideiussione laicorum vt premittitur arrendantes tenentur pro ecclesiasticis personis soluere. Ordi. regis jo. j. in vallis. peti. iij.

l ¶ Clerici ab ecclesijs exire non debent cum crucibus ad recipiendum regem vel reginam seu primogenitum. Rex tamen tenetur ire ad faciendum reuerentiam cruci intus in ecclesia. Et crux ab ecclesie ianua non exeat. processio tamen clericorum exeat vltra ecclesie ianuam. Nulli enim fiat huiusmodi receptio nisi regi vel regine seu heredi regni. Ordi. regis jo. de Briuiesca. l. j. Vide infra Crux. a.

k ¶ Clerici qui a rege habent situatos vel in saluato positos in quibuscumque redditibus vel iuribus regis panem vel vinum morobotinos florenos. vel duplas tenentur omnia ista petere contra laicos coram seculari iudice: et non coram ecclesiastico. quod si contrarium fecerint reuocabuntur preuilegia sua: et deinceps omnia supra dicta que a rege habent. Sed si redditus omnes fuerit ecclesie vel aliqua eorum et non fuerint regis mandato nec pro eo arrendati seruetur quod ius disponit. Ordi. regis jo. ij. vallis. anno m. cccc. xlij. peti. xlvj.

l ¶ Clerici sacerdotes et ministri ecclesie inter alias gentes ab omni tributo sunt excepti et immunes. Debent itaque in sua antiqua libertate seruari. Ad tributa ergo regis seu dominorum vel etiam conciliorum clerici non tenentur. preter impositiones tamen que communes sunt omnibus: vt ad reparationem murorum: itinerum: pontium: vel fontium. Et ad emptionem terminorum seu ad expensas que fiunt ad vigilandum et conseruandum villam: seu eius terminos tempore necessitatis. Ad ista enim talia propter defectum propriorum bonorum concilij clerici sunt astricti cum alijs contribuere. Quia hoc est commune omnibus et opus pietatis. ¶ Item clerici hereditates tributarias quibus tributum est affixum ementes astringuntur illud affixum annexumque tributum soluere. Quicunque vero contrarium faciens de eis clericis cum duplo quicquid ab eis exigerit soluat pena nihilominus trium milium moro. currentis monete plectendus. Quorum tertia pars Regis camere. Alia vero pars tertia pro fabrica ecclesie cathedralis dioc. vbi sunt clerici.

Restoua autē meriniā seu iustitijs loci: vbi ista frangitur lex applicentur quibus iniungitur vt huiusmodi pene executionem faciant. Hac eadem pena plectuntur qui clericos aut ecclesiarum vasallos cōpellūt vt eis seruiciā panis vini seu pecunie vel aliarum rerum faciant seu eos astrinxerint ad ducendū ligna ad domus: vel ad faciendum alias seruitutes contra voluntatem prelatorum diocesanorum. Huiusmodi autem legis occurrētia dubia regi cum sua audientia reseruātur. Ordi. regia Jo. i. Guadalfa. l. i. & ij. vide infra. Statuta. b. Et Officialis. g. ¶ Clerici. Exempti. De iure enī ab angarijs & perangarijs & alijs prestationibus clerici sūt immunes. & dij & angeli in diuinis eloquijs sacerdotes nuncupantur. & taliter a principibus sunt honorandi: q̄ collectores nouarum vel munera ab eis extorquere non valent. ¶ De primo est tex. in c. Sacerdotibus. xj. q. i. ¶ De secundo. §. Nouarum. xvj. q. i. Ad hoc facit. §. Quamuis. xxiij. q. viij. vbi imperialibus exactionibus clerici subiciendi non sunt. Et dominus pronunciauit sacerdotes in omni gente liberos esse oportere. Ad quod facit. c. i. De immuni. eccle. li. vj. vbi compescuntur potestates seculares: ne ab ecclesijs vel ecclesiasticas personis tallias seu collectas ratiōe possessionum quas habent vel in posterum acquirent soluant. Addit ibi archidia. & Jo. an. in nouella etiam si tales possessiones essent ascripte ad soluendum collectas pro solido & libra indictas vel indicendas. Et est ratio secundum eos: quia tales res conditiones clericorū incipiunt assequi: & mutata persona mutatur & rei status. Et propter priuilegium donatarij ius donantis mutatur & alteratur cum efficitur ecclesiasticum ar. in c. Si laicus De iure patrona. li. vj. Et hoc tenet Specu. ti. De clericis coniuga. §. i. v. Ad huius declarationem Ideoq̄ questores talliarum vel collectarū decimam vicessimam centesimam bonorum clericorum extorquentes sunt ipso facto si fuerint persone singulares excommunicati. Si autem vniuersitas est interdicta: vt in c. Quamq̄ de censi. & c. Clericis De immuni. eccle. li. vj. Unde legitur Gene. xlvij. q̄ subiecit ioseph oēm terram egypti pharaoni preter terram sacerdotum: & factum est vsq̄ ad hanc diem q̄ ex vniuersa terra egypti quīta pars regibus soluitur preter sacerdotalem que libera est. Ab hac conditione ad quorum corroborationem accedit. l. Omnes. §. preterea. C. De episcopis & clericis Ubi priuilegia ecclesiarum vel sacerdotum generaliter vel specialiter attributa reseruande sunt. nec aliquibus muneribus pregrauari debent Nec obstat ista lex dū dicit. Quibus tributum est officium & cetera. Cum qua concor. c. Si tributum xj. q. i. et. c. Tributum. xxiij. q. viij. Et. §. parti. titu. vj. l. lxij. cum duabus ll. sequentibus. & c. §. De cēsibus. Qua loquuntur de tributo perpetuo & certo officio rei. a quo etiam clerici ad quos bona perueniunt non possunt excusari vt notat Archidia. in c. i. De immunita. eccle. li. vj. Et Specu. titu. De ecle. cōm. circa fi. a quibus dictis credo istam. l. ortum habuisse: que communes sunt omnibus. Concor. aucten. De sāctissimis episcopis. C. Ad hoc colla. ix. Et. C. de sacro sanc. eccle. l. Ad instructionem. Idem etiam vbi communis vtilitas seu necessitas p̄spicitur & loci non suppetit facultas. vt in. c. Non minus. & ibi glo. De immuni. eccle. Et notat Anto. & alij doctores in. c. Quia nōnulli De immuni. eccle. Seruitutes. Exactio ergo sordidorum munerum: vt calcis coquende arene fodiende vel balneum conficiendi. vel calefaciendi: & alia de quibus in hac. l. non permittuntur a clericis exigi propter causas. De quibus supra: vt alle. §. Nouarum. & ibi glo. & Archidia. & dicta l. Ad instructionem. C. de sacro sanc. eccle. De hac. l. vide Barto. in. l. Null⁹ C. De cursu. publi. li. xij. & glo. & Cy. C. De episcopis & clericis l. i. Et Bar. ff. De mune. & hono. l. Rescripto. §. Sciendum: & l. fina. & no. in. c. fina. De vita & honesta. cleri. C. De immuni. nemi. conceden. l. vnica. li. x. Unde quod scripsi circa hoc Foro legum li. i. titu. v. l. i. Et vide plene per Jo. calde. in suis consilijs ti. De consti. consilio. vij. ¶ Ultra que ibi dicta est sciendum secundum Jo. & Gaspar de calderinis in suis consilijs titu. De consti. consilio. vij. Et melius & latius in titu. de censi. consilio. ij. & consilio vj. & dominicus de san. gemi. eo titu. de censi. consilio secundo. Quod quedam sūt munera mere personalia Et horum quedam sunt honoribus ānexa: vt q̄ aliquis sit iudex vel rector vel q̄ habet imperium ratione cuius & honor debetur ff. de in ius vocan. l. secunda. Et. ff. de iudicijs pars litterarum. ¶ Et tales non coguntur clerici subire. Ne clerici.

vel mona. c. primo. ¶ Quedam sunt sordida vt quando alicui indicitur munus quod est vile et abiectum et quod labore persone expedi- tur. ff. de mune et hono. l. i. in princi. ff. De vaca. mune. l. ij. § Corpora et l. In honori- bus. § philo. Et talia non subeunt ecclesia- stice persone. Nec etiam lega. placet C. de sa- cro sanc. eccle. l. ij. xvj. q. i. Nouarum. ¶ Que- dam sunt que non sunt sordida nec honorib⁹ anneca. vt tutela et cura que sunt personalia et publica auctoritate sed vtilitate priuata. Et ista etiam non inducuntur ecclesiasticis per- sonis. Siue loquamur de tutela testamenta- ria siue datiua vel legitima. vt. l. Generaliter. C. de episcopis et clericis. xvj. q. i. Generali- ter glo. tamen in. c. Peruenit. lxxxvij. di. dicit quod clerici non coguntur recipere tutelam: pos- sunt tamen recipere legitimam si volunt.

¶ Item licet clerici teneantur ad custodiam ci- uitatis que est temporali iurisdictione ecclesie de im- muni. eccle. c. peruenit. Licet illud aliqui in- telligunt quando ciuitas est ab infidelibus ob- sessa. ad custodiam tamen ciuitatis que nõ est de temporali iurisdictione ecclesie non tenen- tur maxime vbi eorum sumptu personalẽ o- peram tenentur exhibere. De senten. excom. c. Graue. ¶ Et circa hanc materiam no. quod personale munus vno respectu consistit: quan- doqz in labore et non in sumptu de erogatio- ne pecunie. vt dicta. l. Munerum. Quandoqz munus dicitur personale alio respectu licet la- bor persone non interueniat. Sed nec eroga- tio pecunie aut capitanos. De ano et tribu. l. fina. Et tale munus etiam nominatur perso- nale: quia pro persona prestatur. ¶ Quedam munera dicuntur extraordinaria: quia inducũ- tur propter superuenientiam alicuius casus nouiter emergentis. Unde dicit glo. xvj. q. i. c. i. e. Placet. quod extraordinariũ munus est quod repentino casu superuenit. Nam super vigen- tem necessitatem indicitur munus: quod alias cessante necessitate non erat indicendum. vt l. placet. C. de excusa. mu. li. x. Uel extraordina- rium munus dicitur quod non habet rectam vel ordinariam formam prestationis. Sicut a- lias exponitur in. l. Scio § Medico. ff. de an- nuis lega. Et similiter ad ista non tenentur ec- clesie vel clerici. vt allegata. l. placet. C. de sa- cro sanc. eccle. et l. ij. C. de episcopis et clericis et l. Ecclesijs. § preuilegium. C. e. ti. ¶ Que- dam munera sunt angaria. Et ista non subit ecclesia nec ecclesiastica persona. De immuni- ta. eccle. c. Non minus. Et angaria possunt di-

ci munera personalia: quia personali obse- quio proprijs sumptibus prestatur: vt dicit glo. in dicto. c. Non minus. De angarijs ha- tur. De vaca. mune. l. Sunt munera. ff. Et de mune. et hono l. fina. in prin. ¶ Quedam sunt perangaria: et ista similiter non inducuntur ec- clesijs nec ecclesiasticis personis: vt dicto. c. Non minus. Et hec etiam dicuntur esse mu- nera personalia: quia personaliter obsequio corporali exhibentur sumptum alienum habe- tur. C. De quibus mune li. x. ¶ Quedã sunt que inducuntur persone pro rebus: vt sunt tallie. Et ista non possunt imponi ecclesijs vt c. i. de immunita. eccle. li. vj. et c. Clericis et c. Quamq̃. de cẽsi. li. vj. et cle. Presenti eo. titu. Et de his habetur. C. de anno. et tribu. l. ij. C. de rescripti. l. i. ¶ Quedam sunt capitationes que soluuntur pro singulis capitibus perso- narum vel animalium. Et ad ista non tenen- tur ecclesie vel clerici vt. l. Sacro sancta C. de sacro sanc. eccle. de anno. et tribu. l. Ab v- na. C. de mune. et ho. l. fina § Doconus.

¶ Quedam sunt inditiones que imponũtur persone pro rebus vt dicit glo. de inditionib⁹ sub rubrica li. x. Et iste etiam non inducũtur ecclesijs nec ecclesiasticis personis: vt allega. l. placet C. de sacro sanc. eccle. Et inditio vo- catur que imponitur vltra tributum: vt no. in dicta l. i. de inditio li. x. ¶ Quedam sunt su- perindita. Et ista etiam indicta appellantur: vt. l. i. C. de superindit. li. x. et ad ista non tene- tur ecclesia vt alle. l. placet. ¶ Quedam sunt munera mixta: que perangarie appellantur: vt. C. de sacro sãc. eccle. l. Nemine. Et ista nõ subit ecclesia nec eius persone: vt dicto. c. Nõ minus. ¶ Et nota quod istorum munerum q̃ in- ducuntur et in erogatione petuntur et cõsistũt poteris reperire quasdam causas propter q̃s fit contributio. Nam quandoqz propter ne- cessitatem vel vtilitatem populi. et tunc huius- modi contributio per ecclesias fieri nõ debet in consulto romano pontifice: vt dicto. c. nõ minus et. c. Aduersus. Quandoqz fit contri- butio propter euentum principis. Et ad istaz tenetur ecclesia: vt alle. l. placet et. l. Iubem⁹. C. de sacro sanc. eccle. Et iste est casus quo ec- clesia subit angaria et perangaria. C. de quib⁹ mune l. ij. li. x. Et istud enim fit ad publicam vtilitatem totius orbis. ¶ Quandoqz fit cõ- tributio pro constructione itineris et ponti- um: et tunc secundum leges tenetur ecclesia ad contributionem. vt. l. Ad instructionem. C. De sacro sanc. eccle. Isto ergo casu cogit ec-

clesia pro rebus suis ad istam contributionem. Et propter hanc. l. ¶ Dicebat ibi Jaco. de butri. quod ecclesia tenetur ad gabellas que imponuntur pro refectione plaustrorum vel curruum. Quia istud ponitur eo quod plaustra et currus destruunt vias. Ad muros autem ciuitatis non tenetur ecclesia contribuere: vt dicit glo in dicta. l. Ad instructionem. fact. ff. De excusa. tu. l fina. Idem tenet Guillel. in. l. Nemimem. C. de sacro sanc. eccle. Jaco. de butri. ibi tenet. Quod si muri fiunt propter ornatum ciuitatis. Tunc ecclesia non tenetur contribuere. Secus si fuerit propter custodiam necessariam ipsius ciuitatis. glo. tamen in. l. fina. C. Qui nu. li. x. Dicere quod contribuere ad murorum refectionem seu constructionem est munus sordidum Ideo ecclesia ad hoc non tenetur. Super isto dubio an ecclesia teneatur ad refectionem pontium viarum et murorum ciuitatis. Uidetur quod sic per dictam. l Ad instructionem: et in auctén. De ecclesiasti. titu. § ad hoc. Et glo. videtur hoc velle saltem quo ad pontes et itinera. vt glo pe. dicti. c. Non minus De muris non loquitur glo. tamen in dicta. l. Ad instructionem dicit ecclesiam non teneri ad constructionem murorum glo. xvj. q. j. Nouarum Dicit quod ecclesia non tenetur ad refectionem viarum vel pontium. Et dicit quod lex illa Ad instructionem non tenet de iure canonico Idem allegato. c. Placet. xvj. q. j Ecclesia enim non tenetur ad extraordinarium munus. Extraordinarium enim munus est quod casu accidit. Reperio Jo. an super isto puncto in quodam consilio suo sic distinxisse Et visis notatis in. c. Non minus et c. Aduersus. et c. peruenit Et que no Hosti in summa eo. ti in § iiij. Et que notant doctores in dicta l. Ad instructionem. Quod ad predicta non tenetur ecclesia nec eius prelatus Et est ratio: quia leges ff. seu C. seu auctenticorum ecclesias vel eorum ministros artare non possunt. Cum imperator super illis statuere non potest Nisi per papam sit approbatum. De consti. c. Ecclesia xvj di. Bene quidem. Cum autem ille leges non sint approbate per papam ecclesiam non ligant. Si ergo esset tanta necessitas vel pietas que suaderet ad predicta contributionem fieri per clerum: consulendus esset primo romanus pontifex: vt dicto. c. Non minus et c. Aduersus Secundum Jo an. ex ista ratione concluderetur ecclesiam non teneri etiam in aduentu principis Et sic non teneret l ij et l Iubemus. C. de sacro sanc. eccle. Hosti. in dicto c. Non minus dicebat. Quod speciale est in aduentu principis: vt ecclesia subeat angarias et perangarias Et subdit quod ecclesia pro suis possessionibus subdit munera extraordinaria dummodo pertineant ad pietatem: vt in casu legis Ad instructionem Ad hoc tamen ecclesie vel clerici non sunt compellendi per iudicem secularem: sed per iudicem ecclesiasticum. de foro competen. Si diligenti. Idem tenet ibi Innocen. Quod munera que pedagia et guidagia appellantur. Non subeunt clerici vel ecclesie pro rebus eorum quas non deferunt causa negociationis. c. Quamquam. De censi li. vj. et de presenti co ii ¶ Quedam sunt munera mere realia: que ipsis rebus imponuntur: et appellantur tributiones prediorum seu prestationes tributorum. et iste appellantur ordinarie tributiones seu prestationes. C. de o. et tri. l ij li. x. tunc si talia predia erant tributaria antequam venirent ad ecclesiam: transeunt cum onere sui tributi. de censi c i. xj q 1. Si tributum. xxiij. q. viij. Tributum et c. Magnum. xvj q. i. c. Si quis De immuni eccle c i. li. vj. C. de episcopis et clericis. l. iij facit quod no. Innocen. in alle. c. Non minus et ibi subdidit: quod si ad ecclesiam deueniat possessio ratione cuius debet prestare personale munus seu militare puta exercitus vel hospitium. Ecclesia tenens rem oneri annexam tenetur ad illud.

¶ Notandum etiam quod munera extraordinaria possunt fieri ordinaria ratione legis: vt. l. pama. C. De indicio. li. decimo. Ideo autem ad tale munus exemitur ecclesia. Quia concedens non potuit illud tollere. nec concessisse intelligitur: nisi ius quod habebat in re. De contrahen emptio. l. Qui tabernas. De here. ti. c. Accusatus § Si vero li. vj. Et quod no. Inno de foro compe. c. verum.

¶ Redeundo ad propositum quia onera que imponuntur persone pro rebus sunt extraordinaria sicut sunt collecte: ad illas non tenetur ecclesia. Uerum quia talia munera sunt extraordinaria in dicta. l j. De indictionibus. Cum stat talia munera et tributaria et prestationes ordinarias et reales et rei coherentes et rem ipsam afficientes. potuit enim statutum talia bona facere tributaria ex tempore quo per laicos subditos possidebantur. Et ideo si post talem predicta bona veniunt ad ecclesiam: tenetur ad illa onera tributaria. Transeunt enim ad ecclesiam cum suo onere: vt dicto. c. Tributum. Unde dicit Joannes de ymo. eodem titu. c. primo. libro sexto. quod si possessio per eccle

ſiam adquiſita erat aſtricta dare pro ſoldo et libra ad collectas. Quia quando patrimonia lia munera poſſeſſioibus iniũgũtur. de mune. et ho. l reſcripto et l Munerũ §. Patrimonio rũ. Tunc res illa eſt onerata: et cum illo onere tranſit ad eccleſiam facit. l. omnes. C. Sine cẽ ſu vel reli. Et facit quod no. Bar. in dicta. l. re ſcripto. vbi dicitur. q quando per ſtatutum eſt ordinatum q bona cenſeantur tributaria et cẽſualia pro collectis futuris. Si poſt dictã l. bona illa veniat ad eccleſiam: etiam tenebi tur ſoluere collectas pro illis bonis. Naz hoc ipſum quod munus extraordinarium eſt re dactum ad munus ordinarium omnia iura q loquuntur in ordinario habent locum in ip ſo. C. de legiti. heredi. l pe. et l. Meminimus et ſi vt dicit Jo. butri in allegata. l. placet. et ibi Guillel. de cuno. Et eſt caſus in l. i. C. de mu dicis non obſtat aucten. Item nulla cõmuni tas. C. de epiſcopis et clericis. quia ibi loqui tur de munere extra ordinario quod impone bat eccleſie eo tempore quo erat in dominio eccleſie. nec erat prius affecta onere tributorũ Nos loquimur quãdo primo erat affecta tri butaris ex ordinatione principis Secus ſi per inferiorem a principe. Quia tunc eccleſia nõ tenetur niſi ad tributũ preteriti temporis. Se cus ſi poſtea. vt dicta aucten. Item nulla com munitas Iſta diſtinctio non procedit. Quia ſi inferior a principe poteſt ſui ſubditi rem fa cere tributariam ergo illud onus tranſit con tra omnem poſſeſſorem: et iura loquentia de re non diſtinguunt. Et cuius ordinatione fa ctum ſit tributum. facit quod no. Guillel. in Specu. De cleri. coniuga. § j v. Ad hui⁹ vi ctum Et ponit archidi. de immunit. eccle. c. ſ. li. vj. Iſta quidem egerent declaratione ſum mi pontificis Quando in eccleſiarum leſionẽ poſſent talia ſtatuta emanare: tamen inheren do opinioni Jo. butri. et Bar. bud. tenerẽ qđ cum talia bona ſint tributaria tranſeant in ec cleſiam cum ſuo onere Nec dicitur tale ſtatu tum contra libertatem eccleſie. et ita loquit c ſ. de immunit. eccle li vj Secus ſi onus tribu ti ſit impoſitum ante q veniat ad eccleſiaz. q illud eſt ſcđm diſpoſitionem iuris canonici vt dicto. c. Tributum. Et ſic non obſtat aucten. Caſſa. C. De ſacroſã. eccle Et facit quod no. Innocen De ſenten exco c. Nouerit. Et docto res pariſien Joez Gaſpar de calde vbi ſupra Dicens q vis huius dubij dependet ad hoc t an. ſ. communitas poſſit per ſtatutum facere predia tributaria. Et dicit qđ ſic dũ tñ ceſſent fraudes Et qđ poſſit fieri patet; quia facere

munera ordinaria dependet a iuriſdictiõe quã quis hẽt ſup re. De preben. c. Significatum. De ſepulturis c. De his ergo et cetera

¶ Itez pactũ et lex eq̃parãt: vt quod p pactũ fieri poteſt et per legem. viij. di. Que contra mores. x. q iij. c pe xx. q. j. puelle. De deci. c. A nobis Sed nulli dubiũ qđ hoc multas res le et ordinariũ poſſit priuatus rei ſue adijcere vt dicto. c. De his. et De condi appo. c. Cep et de donati c. Cũ dilectus: ergo et per legẽ ſeu ſtatutũ hoc fieri põt. Et hec ẽ cõcluſio docto rum vbi ſupra Et vide quod ſcripſi de hoc ſo ro legum li j ti. v. l ſ.

¶ Clericus non deferens habitum et tõ ſuram clericalẽ ſi in maleficio deprehen datur: poteſt impune per ſecularem iudi cem ac ſi laicus eſſet puniri: vt cõtinetur in conſtitutione legati cardinalis ſabine De qua fit mentio in ordi. regis hen. ij. Tordeſillas peti. iij. Et Jo. ij. in Ma drid Anno milleſimo. cccc. xxxiij. Peti. xx.

¶ Clericus habitum ſ. decentem: vt in cle ſ De vita et ho cleri. Incompoſitio namq3 cor poris qualitatem indicat mentis. xlj. di. c ſi. deprehendatur non ſ. propulſando: ſed inſe rendo iniuriam vel voluntarie alias delinquen do: vt eſt tex in. c perpendimus. de ſen. exco. Et ſic no. qđ clericus apoſtotando ſeu enor mibus vel ſeuis ſe immiſcendo perdit clerica le preuilegium: vt ibi. nam fruſtra clericus in uocat iuris auxilium in legem committendo: vt c. In audientia de ſentẽ ex. Et no. ſuper. c. a Concor c. Cum non ab homine. eo. ti. et ibi glo. Ex qua no qđ non ſolum ex hoc qđ cle ricus portat arma perdit clericale preuilegiũ Quia tunc requiritur trina ammonitio: vt in c. allega In audientia. et. c. Contingit. Sed lo quitur iſta. l. et iura ſupra allegata de clerico qui non eſt contentus arma portare et habitũ dimittit: ſed etiam immiſcet ſe ſeuis et enormi bus: vt dictũ ẽ: ac ſi laicus eſſet. Et ſic in quo ſtatu reperit in eodẽ iudicet pro ptiti: vt hic. nõ tamẽ iſta. l negat audientiam et defenſionẽ delinquẽti deprehẽſo ſi probet ſe clericum ad hoc vt remittatur ad iudicẽ eccleſiaſticũ puni endũ: vt c ſi iudex laicus §. Idem c. et. § fina. de ſen ex. li vj Cõcor cũ iſta. l c Ex parte. ij. de preuile et ibi glo notabilis. Et vide. c. Ex parte de clericis coniugatis. de hac materia vide repetitionem meam in. c. Clericum. xj. q. j.

n ¶ Clericus cuiuscumqz sit gradus seu sacrista: si de nocte per ciuitatē vel locum sine lumine ambulauerit contra statutū loci pulsata campana ad hoc consueta requiratur prelatus vel vicarius super hoc per secularem iudicem. Et si nō desistent secularis iudex potest contra tales clericos sicut contra alios laycos scdm̄ ius procedere. Eadem ordi. peti. iiij.

¶ Clericus. Si de nocte. Et ad hoc no. q̄ clericus de nocte illicite incedens potest impugne accipi a familia potestatis z suo iudici presentari: q2 hoc fit ad reprimenda delicta q̄ forte per eū possent de nocte cōmitti vt. c. Consuluit de offici dele no. Bal. in l. Si qua per calūniam. C. De episcopis z clericis. Idem si timetur de fuga ipsius clerici dū suus prelatus addiretur. ar in auct. De defenso. ciui z l. Desertorez ff. De re mili. no. Abb. in c. Cum nō ab homine De iudicijs. vj. Colum.

o ¶ Si clerici coniugati tonsuram z vestes clericales nō deferant licite dantur eis officia iudicandi z exequendi z alia publica officia in ciuitatibus z locis nisi clericatū reassumant. Si vero fuerint clerici nō cōiugati minime possunt dicta officia retinere nec exercere, z non valet dispensatio in contrariū. Ordi. regis. Jo. ij. in Vallad. peti. viij. anno. xix.

Si clerici. Nō deferant. z qui in tali casu nullo gaudent priuilegio clericali vt. c. Unico. § in ceteris de clericis cōiugatis li. vj. Dignum est vt officijs fungi possint laycalibus: quia cessat causa prohibitionis.

¶ Clerici nō cōpelluntur p dn̄os tēporales tributa nec alias impositiones soluere: nec pignorātur ab eis. vide īfra. Dn̄i.

¶ Clericorum hospicia laycis nō dētur vide infra. Hospicia.

¶ Clericorum domestici z familiares nō excusantur a petis z tributis regis vel cōsilij. vide infra. Exempta.

¶ Clericorum filij an possunt bona parentum suorum hereditatis titulo vel alias habere. vide infra. Filij.

¶ Clericorum concubine debent signa tradere vt ab honestis differant. vide infra. Concubine.

¶ Clericorum concubine qualiter puniuntur. vide infra. Concubine.

¶ Coadiuuans gentes contra officiales punitur penis. de quibus infra. c. Consiliarios. z. c. Occidens.

¶ Coadiuuans cōmunitatē ad impediendum rectores ciuitatis regere: vel iudices in executiōe iustitie potest per tales rectores z iudices puniri. Ordi. regis. Jo. ij. in Occaña. anno. xxv. peti. ij.

¶ Coadiuuans. Uide circa hanc materiam q̄ no. j. Liga

¶ Cōmendam in abadengo nemo in regno castelle nisi solus rex habeat qui tenetur cōseruare z defendere tanq̄ suum monasteria seu abadengos: nā per regū elemosynā oīa eis fuerunt donata: religiosiqz tenentur pro donātibus z regibus p̄ces deo infundere: qui aūt cōmendam vt pmittitur capere contendit maledictionez dei z regis irā meurrit. Foro nouo de alcala. ti. xxxviij. l. j.

¶ Confirmatur aūt z approbatur lex supra proxima per regem. Jo. j. in curijs de guadalfa. l. vltima. Addit enī q̄ quicumqz tenens cōmendas locorū episcopatuū vel de abadengos illas libere dimittant z amplius nō capiāt nec occupent cōmendā episcopatus nec de abadengo nec monasteriorū monialiū siue religiosorum: nec ecclesiarū siue sanctuariorū. Si vero contrariū fiat sequestrentur gratie z mercedes q̄s occupantes cōmendas habuerit illas gratias z mercedes nullatenus habeant: nec possunt in iudicio actiones contra alios mouere nec reptare nec in iudicio citare nec etiā extra iudiciū pro iniurijs debitis seu damnis eis illatis: q̄ quidē pene locū sibi vendicāt. Etiā si monasteria ecclesie plati abbatisse moniales hoc pmittāt seu cōcedāt: nec poterit taliter cōmendas occupātibus forus: vsus: cōsuetudo: priuilegia: rescripta seu mercedes q̄s habēt reuocātur oīa dicta priuilegia. rex. Joan. vbi supra. vide infra. Domini. c.

¶ Cōmendarius est solus rex in locis suarum ciuitatum & villarum. Vide infra. Domini locorum.c.

¶ Cōmissio causarum que cepte sunt et pendent coram auditoribus vel prioribus cancellarie nō valet. vide supra. Auditor l. vide infra. Iudex.m.

a ¶ Cōmissio. Est tamē notandum circa hoc q princeps causam cōmittendo delegato ad hoc vt illa auocet a manibus ordinarij oportet q in cōmissione fiat mentio de processu habito coram ordinario: alias littere commissionis sunt subreptitie. vt c. Inter monasteriū de re iudi. & l. vbi ceptum. ff. De iudicijs. & notat in.ca. Prudentiā de offi. dele. notat Abb. in d. ca. Inter monasterium circa prin.

¶ Cōmunitatem coadiuuans ad impediendum iustitie executionē vel rectoriam loci punitur. vt supra. Coadiuuans.

¶ Consiliū alicuius ciuitatis non potest facere repartitionē vltra tres mille moro. vide infra sub ver. Repartiones.

¶ Consilia ciuitatū & locorū fideles seu collectores vectigaliū deputare debent. qui .xxx. moro. de mille pro seipsis exigere pñt. Ordi. regis. Al. Legion. peti. xxvj.

b ¶ Consilia proprie dicūt in castella consiliū. qr consilij nomen tractū est ex more romano. vnde consiliū a cōmuni intentiōe dictū est: eo q in vnū dirigunt omnē mentis optatū: & cōsilium a societate multorū in vnū appellatur. vt c. i in fi xv di. vbi latius vide. & ff. De pactis. l. i. §. Conuentionis verbū. Et locorū. Gratia cuius no. Quod approbata est de iure vniuersitas ciuitatis ville vel castri. vt l. i ff. Quod cuiusqz vni. Vnde est q gens potest in quocūqz velit ciuitatē villā vel castru facere: qr hoc de iure gentiū videt̄ pmissum ff. De iustitie & iure l. Ex hoc iure. Qd est verū nisi tēdat ad emulationem alterius castri vel loci vt no. in l. i. ff. De oper. publi. de quo in l fi. ff. De collegi illici. & Innocē. in c. Cū ob ecclesiarum de offi. ordi. Deputare. Est tamen no. q si copia aliorū ciuium est his q semel onus vel obsequiū subijt nō est denotandus l. Cum te. C. Quēadmodum ciuilia munera indicantur p. x. Quia oēs debent equari l. fi. eo. ti.

¶ Consilia locorū statuta facere possūt super precijs operariū hoium laborantiū secundū precia vectigalium. Ordi. regis. Peti. l. vltima. Burgis. peti. ij.

¶ Consilia Statuto. Gratia cuius no. q statutum consilij ligat singulos nec possunt statutarij se exceptare q nō ligent̄. vt c. Cum oēs de consti. Et sic no. contra statutarios q extrahunt se a vinculis statuti q tale statutum tanq factū per cupiditatē est iniustū: quia habētes cōmoda & honores debent onera libētius supportare. vt Inno. in allega. c. Cum oēs & ibi Bal in addi. & c. de mune patri. l. Professio. li. x. ¶ Item no. q vbicūqz nō valet rescriptum nec valet statutū. vt Inno. & Bal. in ca. Que in ecclesiarū de consti. & ibi Bal in addi. Itē no. q delictū vniuersitatis statuendo nō ligat singulos ff. Quod cuiusqz vniuersi. l. i. §. Qui magistratū. ¶ Item si vniuersitas constituit aliqua obligationē nō tenent̄ successores. vt. l. Si quis ita. ff. De ou. & argen. le. & l. Rupilia ff. De contrahen. empti. in contrarium: qr sic. l. Ballista & l. Scribit ff. Ad trebelli. & l. vij. §. Diuus. ff. De sepul. viola. l. Seruus ff. De seru. vrba. pre. ff. De libe. & postu. l. Placet. Itē no. q pro debito vniuersitatis nō debent capi singulares psone nisi pro rata sua possint tamē capi exactores collecti post tēpus certū no. Bar in l iiij §. Ait pretor. ff. De re iudi. Et si aliquis ex his nō potest soluere: alij pro eo soluant. vt ibi Bar. & allega. l i. C. De omni agro deser. li. xj. Item no. q potestas sine consilio ciuitatis nō potest remittere debitū ciuitatis. notat Bar in l. Preses. ff. De transacti. & l. Plane. ff. Qd cuiusqz vniuersi.

¶ Consiliū seu aliama nō soluens recuperatori regis redditus prouentus & iura regis vsqz ad terminū destinatum soluat pro rege quinqz moro. pro mille: pro qualibet die que post terminū transierit. Ordi. regis. Io. j. de Briuiesca. l. xij.

¶ In consilio tabellio consilij nullaz habet vocem seu votū. vide infra. Tabellio.

¶ Consilia priuilegiata ne soluant monetas: qualiter ostendant priuilegia sua & coram quo & quando. vide infra. Priuilegium.

¶ Non permittantur in consilijs ciuitatum & locorum intrare nec regere seu rempublicam gubernare alij q̄ rectores & pastores. & hij quos statutum cuiusqz ciuitatis vel loci disponit. Si vero alij se intromittentes requisiti non desiterint a tali g

turbatio p iusticiam loci compescatur.

¶ Item possunt in consilijs ingredi ferme in casibus in quibus adesse debent. Or di. regis. Jo. ij. in Palenquela. peti. v. Et eiusdem regis Zamore. peti. viij.

¶ Confirmatur ista lex per eundem regem Jo. ij. in madrid. anno mill. cccc. xxxv. pe tito. xiij.

Non permittantur. Disponit. Quando maior pars consilij requiritur i actu. Et an debet ab sentes vocari. no. Bar. ff Ad trebelli. l. Heredes mei. §. pe. et Bal. in. l. i. ff De offi. proconsu. et l. Plane ff Quod cuiusq3 vniuer. Item no. q delinquens contra priuilegia ciuitatis pri uatus est priuilegio vniuersitatis C. de stu. libe ral. vr. ro. l. i. li. xj. Item no. q ad officiu ma gistratus seu psidis vel correctoris spectat co uocare consilium et facere eligi officiales. C. de decurio. l. ij. Et loco decurionu sunt consiliarij vt ibi glo. Et conuocatur consilium ad sonum tube vel campane. vt ibi.

¶ Justicia aute consentiens alios q re ctores et iusticiam et consilij tabelliones in consilio ingredi et assistere: ipso facto ipsi us diei duntaxat salarium perdat in quo hoc permiserit q reparationi muroru lo ci applicatur. De pena vero huiusmodi ciuitas vel locus vbi hoc contingerit po test integrari: et illam in dicta reparatione expendere. Or di. vbi supra. Et confirma tur ista lex per rege Hen. iiij. Cordube. anno mill. cccc. lv. Peti. xvij. Et addit q scienter contrariu faciens pro prima vice medietatem perdat bonoru. et pro secuda vice aliam perdat medietate: et ipso facto applicentur regis camere. iusticie aut lo corum hoc resistant contrariu facienbus vel facere volentibus et id no consentiant. Confirmatur per eunde regem Hen. iiij Toleti. Anno mill. cccc. lxij. peti. i. Et addit q contrarium faciens pro qualibet vice qua consiliu intrauerit viginti mille mo ro. soluat: et iusticijs loci applicetur: et idem iusticie hoc exequantur cu pena. et ad de bitum effectum tradant.

¶ Justicia. Consilium seu vniuersitas habet p sidentes qui diuersis nominibus nuncupantur secundum locoru consuetudinem vt sunt iura ti. f. consiliarij vel anciani seu priores qui re gunt vniuersitatem. Et dicuntur iurati a iura mento q prestant vt eorum officiu fideliter ex equantur. Tamen de esse seu substantia vniuer sitatis non est vt ibi sit rector. Unde potest es se vniuersitas absq3 alio capite. no. Inno. in. c. Cum no ignores de preben. Facit l. i. ff Quo cuiusq3 vniuer. no. Abb. de cecilia. in. c. Con sulti de procura. Item no. q si hij qui regut municipiu iurant omnes municipes iurare in telliguntur. vt est tex. in l. Municipibus. ff. De condi. et de.

¶ Consilia locorum eligut ex priuilegio officiales cosilij. vide infra. Priuilegiu. d

¶ Consilij maior pars q fecerit an va let. vide infra. Statuta.

¶ Consilium loci non pignoretur pro fa cto arrendatorum seu collectorum iurium regis. vide infra. Collectores.

¶ Consilia locorum statuta contra cleri cos vel ecclesias non faciant. Uide infra. Statuta.

¶ Consilium loci vbi rex ingreditur sol uat verillum portanti. xij. moro. vide in fra. Officiales.

¶ Consilium citatum mittat procurato rem. vide supra. Citari.

¶ Concubine clericorum vt differant in habitu ab honestis feminis super capiti bus patenter signum tradant panni ru bei amplu vt tres digiti. Si vero hoc fa cere contempserint: vestes quas tradide rint perdant. quas auferre tenetur loci al gazelus seu merinus: quaru vestium ter tia pars accusatori. tertia vero algazelo seu merino. residua aut pro murorum fa brica loci applicantur. Algazelus quoq3 seu merinus circa hoc negligens officium perdat. et insuper soluat moro. vt premit titur diuidendos: algazeli tamen pars in hoc casu negligetie loci muro applicatur Or di. regis Jo. j. Sorie. peti. ix.

¶ Concubine. Clericorum. pe. de ancha. in re gula ca que siut de regu iuris li vj tenet q di recte nec indirecte licitum non est laycis aliqd contra clericos statuere. vt ca. De immuni. ec cle li. vj. Sed in casu huiua. l in processu con tra feminam infamatur clericus; saltim de fa

cto propter criminis connexitatem .lxxx. disti. Lantis daniel. Nam valde periculosa est clericis talis infamia per quam vituperatur ecclesiasticum mysterium. et in mentibus fidelium scandalum generatur. ij. q. v. Presbyter. et c. Si mala fama. Distinguit tamen pe. vbi supra. Quod contra concubinas notorias seu manifestas statutum valeat. quia nec tunc honestitas ecclesie dedignatur: sed potius defendatur et sacri canones custodiuntur. Sed contra occultas concubinas non valet statutum facit. c. In scripturis. xxvj. di. Et sunt tollerande ij. q. j. Si peccauerit. hec pe. vbi supra. Signum Concor. L. De episco. audi. auct. Minime. et quod ibi notat Bal.

¶ Si coniugatus concubinam publicam tenuerit quintam bonorum que habet perdit vsque ad quantitatem decem mille mor. pro qualibet vice: quod cum ea repertus fuerit. Consanguinei vero femine illius possunt penam exigere ad copulandum eam matrimonio. Si vero femina contrahere nollet vel consanguinei in hoc negligentes fuerint: tertia pars pene accusatori: alia vero tertia iustitie: residua autem camere regis applicentur. defectu autem accusatoris seu denunciatoris: iudex ex officio suo puniat delinquentem sub pena priuationis officij. Ordi. regis. Jo. j. brauies. l. xviij.

¶ Si coniugatus concubinam. Ideoque prohibetur hodie concubinatus: quia degeneres populi: et ignobiles ex fornicatione procedunt vt c. Si gens anglorum. lvj. distin. Pro peccato namque fornicationis necnon et pro alijs peccatis nostris permittit nos deus fame cruciari et a barbaris infestari et alijs molestijs affligi. vt tex. et glo. in dicto c. Si gens. et i. c. Non omnis. v. q. v. et in c. Et tempore. et c. Reuerentissimi. xvj. q. j. et in c. Scisitaris. vij. q. j. Per fornicationem enim peccatum homo est totus carneus et corpus suum eneruat et animam polluit. Iuxta illud omne peccatum quodcunque fecerit homo extra corpus est hoc autem vt homo committit secundum. Hu. xxvj. q. ij. Sed illud notat Lauren. et Archidia. in c. Domino sancto. l di.

¶ Concubina publica clerici pro qualibet vice qua cum clerico inuenta fuerit pro sua concubina vltra alias penas a iure statutas vnam soluat marcham argenti quam quilibet potest accusare seu denunciare: cuius pene tertia pars accusatori: due vero partes regis camere applicantur. Iudices autem seu pretores curie vel alterius cuiuslibet loci: vbicunque sciant tales clericorum concubinas publicas penam predictam ab eis exigant et tertiam partem habeant quam habiturus erat accusator sub pena perditionis officiorum. ordi regis. Jo. j. de briuies. l. xx.

¶ Concubina. Concubinas. vltra hoc no. quod clericus donare seu alias vendere seu alienare non potest res suas concubine sue. hoc enim prohibetur a iure cum clericus est miles celestis. vt no. Bar. in l. Affectionis ff. De donat. et in l. Miles. ff. De re iudi. et in l. Mulierem. ff. De his qui vt indigni. Et vide infra. Filij. a.

¶ Alienam vxorem habens in concubinam qualiter puniatur. vide infra. Uxor.

¶ Concubinam omnium carnaliter cognoscens punitur. vt infra. Fornicationem.

¶ Conclusio fiat in iudicio antequam diffinita sententia pronunciatur. Uide infra. Testibus.

¶ Conclusio seu renunciatio in causa non est de ordine substantiali. notat glosa in clemen. Sepe de verbo signi. et Jo an. in addit. Specu. ti. de renuncia. in prin. Licet sit de solennitate in ca. Cum dilectus de fide instru. et ca. Pastoralis De causa po. et proprie. et Inno. in. c. Cum venissent De testi. Eius ergo obmissio non viciat processum Abb de cecilia in c. Cum a. et a. De re iudi.

¶ Conditio nulla fiat denouo in quaternis vectigalium regis sine ipsius speciali mandato. Ordin. regis Jo. ij. in Uallad. peti. vij.

¶ Condemnatus in absentia propter contumaciam sine delicti informatione auditur. vide supra. Absens.

¶ Conducho. i. victualia an et quando potest per generosum exigi in abadengo vel behetria. vide ordi. de alcala. ti. xxxiij. l. x. et per totum.

¶ Confederatio seu liga an permittatur vide infra. Liga.

¶ Confederatio. Uide plene quod no. Archi. in. c. Constitutionem de verbo. signi. li. vj. De conspiratione seu coniuratione an et quando sit permissa. et vide quod no. infra. Liga. a.

¶ Confessio in iudicio facta per christianum dicendo quod iudeo seu iudee debet aurum ar-

gentum pecunias vel alias res quomodo cuiqz sit nisi super regis redditibus nō valet nec xpiano confitenti nocet: nec illius p textu iudex condēnare valet xpianum. qd si fecerit non valet: quia in fraudem presumitur vsurarum. Xpianus vero talem faciens confessionem etiam cum iuramento seu homagio tantūdem sicut confessū vel probatum est de suis bonis in penam soluat vt nō de facili caude se debere confiteatur iudeo qd non debet. Judeus aūt vel iudea iuramēta huiusmodi seu homagia fieri petentes a xpianis duplum quantitatis sententiarum confessionum vel iuramentorum q̄ petunt soluant. Pene vero huiusmodi ī locis dominij tertia pars accusatori: alia domino loci: residua vero regis camere applicantur. In alijs aūt locis tertia accusatori. tertia regis camere. residua vero muro loci applicatur. Si vero locus muros non habet illa pars tertia proprijs applicatur consilij. Ordi. regis Hen. ij. madrid. l. iij.

¶ Confessio. Item no. q̄ cōfessio tacita criminis puta si quis promittit centum petro vt ipsum de morte patris sui nō accuset. Non pbat tamen si fuit facta ante accusationem institutam: quia videtur hoc fecisse potius causa redimende sue vexationis. Nec etiam ex tali confessione potest torqueri nisi contra ipsum laboret infamia Ita q̄ sit de illo crimine diffamatus notat Bal. in l. feu. ti. De pace iuran. fir. §. Si quis temerario.

¶ An aūt confessione facta per reū in vno capitulo: et in alio connexo negatione facta actor teneatur in totū vel partem confessionem approbare vide Den. in. c. Cum super de cōcessio. preben. et Cy. in l. ij. C. De dona. ante nupci. et docto. in. c. i. De confes. li. vj. Et melius quā omnes per Nicholaum de cecilia in. c. bone. ij. De postu. prela. et vide. l. Aurelius. §. Idem quesit. ff. De libe. le. et ibi Bar. et Anto. in c. Ex parte decani de rescriptis.

¶ Confessus est reus nisi litem contestetur vsqz ad. xx. dies. vide infra. Contestatio. et vide infra. Positiones.

¶ Confirmatio nō fiat illorū qui tempore sunt tyranni. vide infra. Tyranni.

¶ Confirmatio priuilegij nō fiat nisi originale ostendatur. Ordi. regis. Al. Madrid. petiti. lxxxiij.

¶ Confraternitates non possunt sine approbatione regis vel prelati fieri. vide infra. Liga.

¶ Conseruatores nisi de iniurijs notorijs et sicut iura cōmunia disponunt non se audeant intromittere inter laycos qd si cōtrarium fecerint ipso facto naturalitatem et temporalitatē quā in regno habent perdant. Et a regno alieni et extranei habeantur nec amplius illa recuperabunt et insuper extra regnū tanqz rebelles et inobedientes suo regi expellētur. Ordi. regis Hē. ij. Cordube. anno mill. cccc. lv. peti. ij.

¶ Conseruatores et alij ecclesiastici iudices qui metos sue potestatis prout iura disponunt excesserint et in regali iurisdictione se intromiserint seu illam vsurpare attemptauerint vltra alias penas in ordinatione Cordube per regem Hen. anno mill. cccc. lv. expressas perdāt omnes morobe. de iuro et hereditate quos tales conseruatores in libris tenent regum collocatos. Et quicūqz laycus qui ī talibus cum sis tabellio seu procurator coram tali cōseruatore fuerit contra laycum: nisi in casibus duntaxat a iure permissis: eo dez iure et facto sit infamis. Et insuper exiliuz per decennium patiatur a loco et iurisdictione sui domicilij. et medietatē perdat bonoruz medietate regis camere: et residua accusatori applicanda. precipiunt iustitijs vt statim ad exiliū procedāt necnō et ad sequestrationē dictorū bonorū sine mora: nec expectent super hoc regis mandatum et cetera Eadem ordi. peti. xv.

¶ Cōiugatus seu desponsatus p verba de p̄senti viuā habens vxorē seu sponsaz: si iterū cū alia per verba de presenti contrahat vltra alias penas a iure statutas: ferrū calidum fronte eius imprimatur ad modum. q. Ordi. regis. Jo. j. Briuiesca. l. fi.

¶ Coniugatus. De presenti. Si autem hoc nō diceret sola sponsalia non sufficiebant ad hanc penam imponendam. Nam si statuto cauetur q̄ contrahens matrimonium cum aliqua feminarum genere incurrere certam penam non punitur: si solum sponsalia contraxerit ut est tex. in. l. ij. §. Docere. ff. Ne quis eū qui in ius voca. est. vi. exhi. ⁊ no. ff. De condic. ob causam. l. Quod si seruus. Licet sit contraria lex Oratio. ff. De spon. ⁊. ff. De iustitia ⁊ iure. l. Ius ciuile facit. l. i. C. De offi. rec. prou. Sed Bal. tenet primum in §. Docere supra alle.

¶ Coniugatus concubinam publice tenens punitur. vt supra. Concubina.

¶ Coniugatus clericus an contribuit cū alijs. vide supra. Clericus.

¶ Computatores regis nō possunt esse thesaurarij nec arrendatores ⁊ cetera. vide infra. Redditus.

¶ Cōputatores maiores regis nō liberēt platis seu militibus dn̄is locorū morobetinos quos habent a Rege donec liberent omnia que in suis locis habent.

¶ Computatores maiores postq̄ rentas regis rematauerint nō possunt eas nisi de consensu partium quibus res tangit mutare: nec maiorem precium seu pujam nec mediam pujam nec aliud preciū mains neq̄ minus recipere: nisi fuerit tantū quantū valet quarta pars totius ponderis rente q̄ sic fuerint rematate ⁊ nō aliter qd̄ si contrariū fecerint nō valet: ⁊ hi qui taliter rentam in aliū rematatā pujauerit seu maiorē pretiū dederint soluant Regi pujam ⁊ nō habeant rentā. ⁊ iurent computatores hoc obseruare in consilio. Ordi. regis Hen. iiij. Tolet. anno mill. cccc. lxij. Hen. xlv.

¶ Licet cōputatores maiores bonorū regis sint nunc tres q̄ antiquitus erant duo duntaxat pmiserunt reges eos ad numerū duorū reducere cū vacauerit vnus eorum: idem promiserunt in cōputatoribus maioribus de cuentas ⁊ cetera. Eadē ordina. peti. ix.

a ¶ Consiliū regis fuit factū ea ratiōe: vt rex onera sua ad expediendū facta ⁊ negocia sui regni cū alijs sui regni probis hoībus partiatur: exemplo Moysi qui consilio Jetri soceri sui iudices dputauit ad iudicandū populū israel. Exodi. xviij. vt in ordinatione quā fecit rex. Jo. j. Que loquitur de luctu.

b ¶ Omnes qui sunt de regis consilio surgant diluculo ⁊ veniant ad camerā ad audiendū consiliū deputatā vna hora post solis ortum a medietate octobris vsq̄ ad pascha resurrectionis dn̄i. Abinde vero vsq̄ ad mensem octobris consiliarij veniant secūda hora post ortum solis: ⁊ in camera illa ponatur sedes vbi Rex sedeat: necnō ⁊ scana vbi consiliarij sedeant. ⁊ si oēs nō venerint stent ad minus in consilio vnus prelatus ⁊ duo milites ⁊ duo doctores qui negocia expediāt petitionū. nō venientes aūt ad consilium mittant excusatorem.

¶ Omnes. Duo doctores. no. q̄ si sūt duo doctores preceder debet qui primo meruit magisteriū dignitatē. vt l. Preclaram. C. De primicerio. li. xij. ⁊ l. i. De consuli. Et hoc verū si ambo sunt equalis sciencie: alias excellens ⁊ magis prouectus debet precedere. vt C. de pphe. ⁊ medi. l. Reddatur. Et qui studendo melius laborauit vt C. De offi. l. ij ⁊. C. de tironibus. l. fi. no Jo. de pla. in alle. l. Preclaram. ¶ Itē no. q̄ doctores qui diu fuerunt in consistorio principis efficiunt̄ comites sacri consistorij. ⁊ sicut doctor. xx. annis legens efficit̄ comes palatinus. C. De prophesso. qui in vrbe cōstan. l. i li. xij no. Jo de pla in l. i C. De comiti cōsisto. eodē li. xij in fi. Et sic no q̄ doctor vl̄ miles antiquior prefert̄ iuniori: nisi labor maioris meriti vel dignitatis faciat anteire vt. l. Vnicuiq̄ C. De proximis sacro. scrinie. ⁊ l. Nullus. C. De tironibus li. xij. ¶ Item est notādū q̄ si cui concedit̄ administratio dignitatis sibi ante concesse: videtur de nouo dignitas cōcessa: immo ille pocietur honorib⁹ ⁊ puilegijs quibus pociret̄ si eidē ab initio administratio fuisset concessa vt. l. Sancimus C. De consulib⁹. li. xij. q̄ no. pro consiliarijs seu auditoribus habentibus honorariā primā qd̄ p̄ferat̄ habenti administrationē: si honorarius postea consequit̄ administrationē vt ibi p doc̄to. Signāter p Jo de pla. Et vide. l. fi C. De primicerio eodē li. xij. ⁊. l. i. C. Quis ordo in dl

gni seruetur. Et vide infra Doctor. Itē no. q̄ dignitate deposita prefert̄ qui primo fuit in dignitate electus vt l. Si absenti. C. De prefe. preto. Et sic regula prelationis habet locū in honoribus incedendi sedendi loquēdi ⁊ discer nendi nō solū durante officio ⁊ dignitate: sȝ eti am finita dignitate ⁊ officio remanet hoc pri uilegiū prelationis vt ibi no. Jo. de pla. Si tamē alius est in administratione ⁊ alius depositus vacat tūc administrans pfertur vacanti: licet prior in tēpore fuerit vt. C. Ut dignitatū ordo seruet̄. l. i. §. Si administrationes ⁊ Jo. de pla. vbi supra. Itē no. q̄ prelatio dignitatis du rat etiā cū dignitate positi deuenerint ad priua tam vitā ⁊ post depositā dignitatē vt. l. i. ⁊ ibi glo. C. De prefecto pretorio li. xij. ⁊ ibi Jo. de pla. Et sic no. q̄ priuilegiū concessū ratiōe di gnitatis durat vsqȝ ad vitā. Est casus in. l. Eaȝ legem. C. De excusa. mune. li. x.

c ¶ Item consiliarij aliorum non repetant rationes seu allegationes.

d ¶ Item consilij camera sit in regis hospi cio si locus fuerit decēs: alias sit in domo propinquiori.

e ¶ Item consiliarij vocent referendarios qui causas videant sup quibus consiliuȝ congregatur: ⁊ si fuerit consiliū sup nun ciorum relationibus vel rebus arduis et secretis nō maneant in consilio: nisi hi dū taxat qui ad hoc sunt deputati: ⁊ consilij doctores ⁊ secretarius. Si vero factuȝ se cretū nō fuerit maneāt in consilio tres vel quattuor tabelliones tantū cū cōsiliarijs.

f ¶ Item vnus de referendarijs relationē faciat in consilio: ⁊ consiliarij determinēt sine aliqua repetitione audiātqȝ alteri ali orū rationes ⁊ in leuibus interrogētur an oēs in illa conclusione maneant ne tēpus detineant; nec etiā relationuȝ prolixitates consiliarij admittant nec partiū verba in congruentia vel euasiua.

g ¶ Item duo balistarij de maza sint. vnus qui consilij ianuā seruet: alius vero quos consiliū preceperit conuocet. Et si aliquē sine licentia intus ingredi pmittat penaȝ nō euadat: ⁊ paro que sine licentia intro ducitur ea die nō expediatur.

h ¶ Itē si opinionuȝ diuersitas in consilio fuerit id q̄d due ex tribus cōsilij partibus dictauerit valeat. si vero due nō sunt par tes concordes fiat de hoc regi relatio.

¶ Item si. q̄ due. Uide Inno. in. c. Quanto de iure iu ran.

i ¶ Item regis referendarij petitiones as sumant ⁊ cū tabellione prouintie in sum ma earū relatio ponatur in quodā memo riali: ⁊ fiat in consilio relatio ⁊ tabellio in promptu teneat originale petitionū si ali quod sup ea dubium emerserit.

k ¶ Item fiat petitionū relatio sicut vene runt nisi sint petitiones magne necessitatis seu pietatis.

l ¶ Item referendarius de consilij manda to quādam in consilij ianua ponat cedu lam anteqȝ consiliarij veniant in qua di catur. ista sunt negocia de quibus hodie vel cras in consilio debet fieri relatio. ⁊c.

m ¶ Item referendarius in quodā memori ali scribat cū tabellioni quecūqȝ cōmitti tur expeditio ⁊ illud circa aliam cedulā in consilij ianua ponatur.

n ¶ Itē consiliarij horis supradictis iugi ter in consilio congregentur nisi in diebus dominicis ⁊ paschalibus ⁊ dñi festiuita tibus: necnon in quattuor virginis glori ose principalibus festiuitatibus: ⁊ aposto lorū: ⁊ Joannis baptiste: ⁊ beati Franci sci ⁊ Thome de aquino.

o ¶ Item consiliarij ne impediantur nō ex eant a loco ad regem vel alium dominuȝ recipiendum.

p ¶ Item cōsiliarij iurent q̄ bene ⁊ fideli ter scdm suū intellectū ⁊ conscientiā consi liū suū impendent ⁊ q̄d nec affectione nec proprio seu alterius particulari cōmodo nec odio nec timore consiliū dabunt: nisi q̄d eis visum fuerit sine aliqua partialita te neqȝ reuelabūt psonā que in cōsilio ali quid dixerit in rebus ob quas dicens dā num recipere possit nisi cū alio de cōsilio ⁊ seruabunt consilij secreta. Si vero con tra hoc aliquis fecerit priuetur a consilio: ⁊ rex ei penā imponat. ⁊ hoc si talis fue

rit causa quam omnes de cōsilio dixerint sub silentio seruandum.

q ¶ Item tabellio scribat ī registro ardua facta tractorū vel ambaxiatorum, vel alia magna negocia, vt si expediat: rex illa videat.

r ¶ Et si alia fuerint negocia ob que rescripta cū sigillis debeant dari: habeat registrū qui habuerit sigillū. quod registrum debet de verbo ad verbū fieri. Et in fine ponantur qui ꝛ quales de cōsilio illud acordarūt: ꝛ qui nō. Et talia scripta ꝑ vnū ꝓlatū ꝛ duos milites duosq̄ doctores ad minus expediātur. Et si tot in curia nō steterint: expediātur per existētes in curia. Et tabelliones prouinciarū litteras vel rescripta facta ꝛ expedita: ad cōsilium tradant in diebus martis vel veneris: vt ibi liberentur.

s Itē cū obedientia littere ꝛ rescripta regia que sic expedita ꝛ libera fuerint: adimplenda sunt sub earū penis. Inobediēs vero ꝑsonaliter citetur ad se excusandū: vel penam subeat: nisi adimpleuerit.

t ¶ Littere ꝛ rescripta q̄ in cōsilio regis secreto fuerit expedita ꝑ iustitiā: vel expediens in parte nō scriptā signētur vbi non possint signacula scindi: ad minus per duos regis cōsiliarios. Et dicta rescripta videātur. legantur ꝛ signētur in dicto consilio. Tabellio autē camere regis nō alias: nec aliter det litteras seu rescripta talia regi ad firmandum. nec registrator ea aliter registret. nec cancellarius ea ad sigillū vertat: sub pena priuationis officij. ordi. io. ij. Guadal. anno. xxvj. l. vj.

v ¶ Res aūt quas expedire liberareq̄ potest rex suo ꝓprio nomine absq̄ eo q̄ aliquis de consilio suū apponat nomē: sunt donatiue officia. mercedes. quottidianas elymosinas. mercedesq̄ de iuro ꝛ hereditate. ꝛ pro vita terras seu feuda. castrorū tenētias. venias vel legitimationes. aliq̄d extra regnū extrahere. alimēta. ambaxiatores extra regnū. officia ciuitatū ꝛ villarū que ꝑ confirmationē nō dantur. notarias nouas: supplicationesq̄ ꝑlatorum: ꝛ beneficiorū presentationes. Patronatus. capellanias: ꝛ sacristanias. Ista tamē debent per cōsiliarios videri. Et si eorū maior pars viderit fieri non debere: ad illico eis q̄bus data sūt respōdeāt. alia aūt mittāt regi cū vno referendariorū eū suo videre. Talia aūt rescripta seu littere per tabellionē prouincie vbi sunt fiant. et regis nomine firmētur sigillenturq̄ cū maiori suo sigillo. vel secreti. ꝛ a quocūq̄ sue camare tabellione scribantur.

x ¶ Consiliarij aūt possunt expedire ꝛ sua nomina intus in litteris apponere: absq̄ eo q̄ relatio fiat regi. s. rescripta ad secrestandū vel secrestationē amouendū in terris solido mercedibus et alimētis officia: que cōfirmationē requirunt. Et pro iudicibus vt iustitie faciant cōplimentū: litteras respōsiuas vocatiuasq̄ ad guerras: vel ad curias generales vel ad alia. vel litteras ad vocandū galeotes ad ducendū panē et victualia. ad reperandū grauamina: vel cōtra recuperatores vel arrendatores vt regia pecunias soluāt. ꝛ ad vēdendum bona sua: ꝛ ad cōpellēdū eos. ꝛ alia que intellexerit. Et pro penis rebellionū ꝛ citationū mandatorūq̄ regis ꝛ cōsilij. Dant etiā iudicem supplicationis in hijs que nō pertinent ad regis audientiā vel cancellariā cōmittere. Etiā possunt querellas vel petitiones que nō sunt in audientia: vel corā curie pretoribus cepta. Itē possunt correctores vel iudices deputare a locis petitos. vel si sit necesse q̄ mittātur etiam si nō petantur. In hijs tribus officiorū generibus consiliarij regi nonficent personas quas nomināt. vt voluntate regis attenta rescripta que sup hijs data fuerint: suo nomine roborētur: per eūq̄ taxe alimētum: vel per locū iudicē petentem seu per personas vel consilia locorum. oīa ista videat regis cōsilium; et expediat iam dicta et non alia.

¶ Consiliarii. nota circa hoc q doctores consilij regis in causa appellationis possunt vnam causam seu plures cõmittere aliqsibus ex eis cũ habeãt iurisdictionẽ a principe vniuersaliter cõcessam. doc. vo. 18. c. Super questionum De offi. dele.

z ¶ Itẽ omnes littere seu rescripta in quibus rex suũ nomẽ apponere debet manu: fiant sui tabellionis de camera. Et si alia manu scripta regi tabellio dederit: officiũ perdat & nõ registrentur. Omnia que dicta sunt: per regem henricũ. ij. sunt ordinata in curijs de Segobia. ãno. mill. cccc. vj. & concor. cũ hijs Ordi. peti. regis Jo. j. briuiesca. peti. ij. & iij. per totum.

3 ¶ Consiliarios: pretores curie regis, suumq3 algazelum maiorem vel adelantatos maiores castelle legionis vel gallicie occidens: sit ipso facto aleuosus & perdat bona et publice occidatur. nunians autẽ occidatur & dimidia plectatur bonorũ. Si cũ istorũ q̃libet rixam mouerit officio suo nõ vtendo: pena iuris puniatur. Ordi. regis Al. de segobia. l. x. Et eiusdẽ regis. fo. no. de alcala. ti. xx. l. ix. vide ĩfra. Occidẽs. b. & vide ĩfra. iudex. t. q̃liter diuiditur pẽa.

aa ¶ Consiliarij regis necnon et officiales et priuati eius: debent esse tales qui timeant deum: et seruiciũ diligãt regis. bonaq3 et eius & vtilitatẽ sue terre & dominij obseruent: nec a suis naturalibus odio habeantur. Ordi. regis al. Madrid. peti. xxiij. Et. xxxvj. vide infra. Officiales.

bb ¶ Consilium regis. xij. debet probos homines habere cõsiliarios. quorũ duo sint regni Castelle. & duo regni leonis. et duo Gallicie. duoq3 toleti: Et duo de extrema duris. et duo de andaluzia. Et omnes isti sint de officialibus regis quibus cõpetentia dentur salaria. Ordi. regis Henrici. j. Burgis. peti. vj.

cc ¶ Consiliarius regis non sit iudeus. Vide infra. Judei.

dd ¶ Consiliarij regis sint sui auditores nec nõ & pretores prouinciarum. Ordi. regis Hen. j. Tauri. peti. iiij.

ee ¶ Duo de consilio tenẽtur in regis curia cũ pretoribus in quolibet die veneris incarceratos audire. vide infra. Incarceratus.

¶ Cõsuetudo locorũ q̃ disponit qd officia rectorũ vel tabellionũ seu alia officia publica nõ dentur nisi ad petionẽ officialium vel maioris partis eorumdem seruetur. vide infra. Officia rectorum.

¶ Consuetudo. Circa hanc materiã no. q cõsuetudo etiã si sit contra ius valet si sit tollerabilis vt patet in statutis q̃ inminuunt legitimaz filiorũ: vel q̃ disponunt q mulier dotata non succedat stantibus masculis: nõ eni exigitur in cõsuetudine q semper sit rationabilis: sz satis est q sit tollerabilis & vsu approbata. no. in. ti. Feudorũ. h. ti. pri. De feu. cognitione. c. i. & ibi per Bal.

¶ Consuetudo hactenus seruata in locis & villis: in littore maris cõstitutis circa salinationẽ piscaminũ friscorũ seruetur constitutione aliqua ipsorũ locorũ nouiter facta. nõ obstante. Ordi. peti. regis Henri. j. Tauri. Peti. xxxj.

¶ Consumitur medietas morobetinorũ regis in libris. vide infra. Morobetini.

¶ Contestatio litis per reum directe respondendo confitendo vel negando fiat vsq3 ad. ix. dies. a die proposite actionis reo vel suo procuratori cõnumeratos. Si autẽ reus sic nõ respondeat habetur p cõfesso p hãc legẽ: nec requiritur alia sententia cõtra eum super hoc. Si vero rei procurator vt premittitur rebellis seu contumax fuerit in nõ contestando dominus litis non restituatur: licet dicat procurator qd non est soluendo. Foro nouo de alcala. ti. vij. l. j.

¶ Contestatio. Et circa hanc materiã no. q p narrationẽ & contradictionẽ fit litis contestatio vt l. Rem nõ nouã. C. De iudi. Nõ tamen ois negatio & responsio inducit litis contestationẽ: vt negatio q̃ fit ad petitionẽ aliter nõ petita. vt no. glo. & doctores in alle. l. Rẽ nõ nouã. Itẽ si reus respõdeat prestãdo q nõ faciat sio litẽ cõtestãdi nõ inducit litis contestatio. vt ibi glo. Qd est verũ qñ respõsio ẽ facta in

continenti post pronunciationem: secus si ex interuallo vt ibi. Cy. vbi no. Cy. et Bar. q per obiectum exceptionis peremptorie inducit' litis contestatio non dilatorie: quia illa ordinatur ad excludendum iudicium. ¶ Item p responsionem ad libellum tu mentiris nõ inducitur litis contestatio no. Guillelmus in. l. i. C. De litis contes. Et si plura narrãtur et diuersa et vni respondetur sup illo tantũ fit litis contestatio Secus si sint connexa notat Guillel. in auct. Offeratur. C. De litis contes. ¶ Item nota circa hanc materiam q licet ficta confessio defuncti non transit ad heredem vt no. Bar in l. Eius qui delatorem ff. De iure fisci. Licet etiã condẽnatio ad penam delicti nõ trãsit ad heredem vt. l. Si quis iniquũ ff. Quod quisqz iuris. Transit tamen executio ad heredem vbicũqz sentẽtia fertur ipso facto vel ipso iure vt al le l. Si quis iniquum. vt ibi no Bal. Credo tamen q licet rigor huius. l. nõ possit coram secu lari iudice temperari cum reo omnis defensio per illam tollitur in penam cõtumacie. Tamẽ vbi defensio naturalis si improptum ostendatur per reum coram ecclesiastico iudice cum apud eum potest agi ex solo defensione naturalis sicut ex obligatione naturali poterit tunc ecclesiasticus iudex per viam denũciationis euãgelice in causa procedere: ne veritas perfectionis confundatur ar. de his que no. per Bal. in l. Si quia iniquum. ff Quod quisqz iuris. Et per ea que scripsi infra. super parte prescribere Et per Bal. in li. Feu. ti. Si de feudo fac. cõtro inter. do. et ag. §. Si quis per xxx. Hoc tamen non omnino assero.

¶ Dicere. Et nisi sic respondeat reus habetur pro confesso. vt hic concor. q notat Bal in l. i. §. Si quis simpliciter. ff. De verbo. obli. et in. l. i. ff De vul. et pu substi. Nõ enim respondere tenetur reus cum duplicate seu pure et simpliciter. Alias est confessus vt ibi Bar. Requiritur etiam q petitio seu actio necnõ et litis cõtestatio fiat coram iudice competenti: alias habetur pro nõ facta vt notat glo. et Jo faber in l Si pater. C. Ne de sta. defun. Et doctores i. l. Si pupillus ff. De verbo. obli. Et in. c. At si clerici de iudi. Idem si tempore oblationis libelli nõ erat iudex: postea vero sic vel econtra quia tunc nõ valet qđ fit coram eo vt in dictis iuri. et in. c. Ut debitum in prin. De appe. et in c. Auditis de elect. Et xv. q. iij §. potest no. Spec. ti. De iudice delegato. §. Excipi potest. v. Quid si committens cum dise.

¶ Usqz ad xx. dies. Et sic no q cũ ista dies cõputant' de momento ad momentũ vt dr supra

Utile esset qđ tabellio diem et horam proposite actionis et postea contestationis in actis apponeret cum ratione solius hore posset nasci dubitatio circa id qđ fit vt no in. c. Si eo tempore vt rescriptis. li vj In nouella. Nam ratione hore vnum instrumentum dicitur prius altero. ff De solu. l Si ex pluribꝰ causis. §. fi. Et ibi glo. Quam raro alibi reperies secundũ Andre de chass. vt refert Bal in. l. Imperator. ff. De statu ho. ¶ Item nota q vt sare in iudicijs mora rei potest purgari infra modicum tempus si est saluum ius actoris. notat Bal. in l. Et si post tres ff. Si quis cauti.

¶ A die proposite actionis. Intelligo diem tamen actio sit apta et procedat de iure: nã libelli ineptitudo licet nõ impediat veram confessionem: impedit tamen fictam confessionem vnde etiam post lapsum terminum banni potest opponi exceptio ineptitudinis libelli: qr redit retro iudicium nullum vt concludit Bal. in l. Ammonendi ff. De iure iuran. Et etiam vera confessio non concludit sup libello nõ concludente vt ipse no in l. Certi condicio in principio ff. Si certum petatur. Idem intelligo si libellus continet notoriam iniustitiã vt notat Anto. de butrio in. capi. Uestra de coha. clerico. et muli. pen. colum. Et idem si libellus continet causam ineptam vt cum dicitur peto. x. qr rex est in francia: nam tunc sententia condẽnatoria nõ valet notat Anto. in. c. Dilecti. De iudi. Quia talis ineptitudo est patens vt domini de rotha decisi. xxxvj. Idem si trans rescripti ẽ cõtra ius scriptum. Nam tunc nõ potest cogi reus ad respondendum nec ad iurandum nec valent probationes: quia si libellus non tenet processus est nullus ipso iure vt concludit Bal in l. Si patronus ff De iure iuran. Facit ad hoc q libellus est de forma sustantiali processus. Et sine libello nõ potest causari processus no tat Abb. in. c. i. De dilati. Facit ad hoc quia sicut positioni cautiose vel que deducitur ad inconueniens nõ debet responderi: idem si sit relecta vt notat Bal. in. l Si duo patroni. §. Idẽ iulianus. ff. De iure iuran Sic nec est respondendum actioni inepte per supra allegata.

¶ Idem etiam credo si his qui dicit se alterius procurator agat nõ ostendendo mandatum eo quia non creditur ei nisi mandatum offerat vt c. i. De procura. et ibi Abb. in prin. et l. Eius qui in prouincia. ff. Si cer. peta. et ibi Bal. Idẽ si agat procurator anteqz acceptet mandatũ procurationis: quia anteqz accepter nõ dicitur nec censetur procurator vt domini de rotha decisi. cxlj. Nec dicitur acceptare nisi expresse cõsen-

tiat nec sufficit tacitus consensus vt domini de rotha decisi. ccxj. Nam sicut delegatus et cetera.
¶ Item est tex. in para. ti. ij. l. i. Ubi si quis alieno nomine agat non tenetur reus sibi respondere: nisi ostendat procurationem vel cauentem ratam dominus habiturum: quia sicut iudex ante presentationem litterarum nõ recipit iurisdictionem vt c. Super eo. ij. De appe. Sic nec procurator ante receptionem mandati no. archi. in c. iij. De procuratoribus li. vj. et Spec. ti. de procu. § i. v. Quid si procurator. Et no. i cle. men. i. De procuratoribus. Non ergo valent gesta per eum ante receptionem mandati vt cõcludit Lapus sua allegatione. lxxj. Acta ergo et actus talis procuratoris habentur pro non factis: quia nõ factum et minus legitime factum equiparantur in iure vt c. Ex tue de clericis nõ resi. Procurator nempe nõ certificatus de mandato per instrumentum vel litteras: nõ potest procuratoris officium exercere vt est cõclusio Fran. de zambarelle in cle. Nõ potest de procurato. in fi. et Spec. ti. De procuratore. § i. v. Sed quis si procuratorium et ibi Jo. an. in addici. et in c. his qui de procura. li. vj. In nouella et Composte de electi. Statuimus Idem intelligo si procurator est inhabilis: vt quia religiosus qui nõ potest constitui nec substituere alium vt notat Anto. in c. post cessionem de probati. vel si est excomunicatus opposita exceptione: licet talis potest substituere vt ibi no. Anto. Si ergo procurator nõ ostendat mandatum cum nõ debeat in iudicio admitti vt l. i. et ij. Foro legum li. i. ti. De los personeros: nec per consequens tenetur reus sue petitioni respondere per supra allega.

¶ Item si contra iudicem opponatur incompetentia iurisdictionis: nam in tali casu etiam si quis nõ contestetur nõ est confessus. Tum quia talis exceptio admittitur an contestationem impedientium vt no. in clemé. i. De sequestra po. et fru. Tum quia si iudex est incompetens istius iudicium peccat in forma: quia non est actus trium personarũ vt est cõclusio Bal. in. l. Ad probationem. C. De pro. Idem credo si actio est talis per quã reus sit necessario absoluendus. et causa absolutionis fundatur in iure: quia tunc reus nõ cogitur litem contestari eo quia esset superuacaneum: et iudex tenetur supplere de iure. no. Bal. in. l. i. C. De his qui pe ne. nomine. q. pars.

¶ Ad ea que dicta sunt facit regula quã tradit Bal. in. l. Exceptionem. C. De probati. Inquiens quod omnis exceptio per quã altera trium personarum remouetur a limine iudicij. s. iudex vel actor seu reus vel his per quos litigant: talis exceptio impedit processum cause principalis eo quia examinatur seorsum a principali et ante principale vt C. De adulte. l. Quoniã Alexandrum. Maxime si his contra quem opponitur nullum habet statum: quia tunc non est necesse quod elidatur cum fundari non possit processus cum eo: vt quia excipitur tu non es procurator vel funditus cares omni iurisdictione: habet enim exceptio vim nõ solum impediendi sed etiam anullandi iam factum. C. De procurat. l. Licet. Nam cum talis persona sit nulla ipso iure nõ potest per eam fundari processus cause vt l. Uniuersis. C. qui dari tu. po. et Bal. vbi supra quem vide omnino circa alias exceptiones que opponuntur contra formam iudicij: et que eneruant radices petitionis vt sunt pia. Facit ad ea que dicta sunt quod õ iurare nolens de calumnia sine causa. Nõ debet condemnari vbi sola confessio non sufficeret ad condemnationem vt si libellus erat talis formatus quod debeat sequi absolutio: vel quod ipse actor primus fuerat confessus illum contractum de quo agebatur: fuisse gestum per metum qui cadit incõstantem tunc sequitur absolutio: quia nõ debet plus operari ficta confessio quam vera. arg. eorũ que no. in. l. iij. ff. Pro socio. Et hoc vult tex. in l. ij. §. Quod si actor. C. De iura. ca. et ibi Bar. Concludit ergo Abb. in. c. fi. De iura. calum. Quod fertur condemnatio vbi vera cõfessio sufficeret ad condemnationem: alias secus. Idem vult Abb. in. c. i. De instru.

¶ Item si opponitur quod iudex est incompetens vel excommunicatus vide glo. l. i. C. De iuris. et facti igno.

¶ Connumerandos. Computantur enim dies isti de momento ad momentũ. vt no. Jo. fa. in § i. Cui nõ est permi. facere tes. §. preterea. et glo. in. l. iij. §. Minore. ff. De mino. et no. glo. in. c. Cum in cunctis de elect. no. glo. singularis in c. Subdiaconus lxxvij di. et no. ff. De le. ij. Nec potest istum terminum iudex abreuiare cũ sit datus ab hac l. Sine hominis ministerio Juxta notata per Dy. in regula indultũ de re. iuris li. vj. An autem dies termini debeant in termino computare no. in alle. l. i. glo. fi. ff. Si quis cauti. Et no. Bal. in l. Saluis in prin. q. v. ff. de libe. et postu. et glo. in. c. frequẽs de resti. spoliato li. vj. habetur. Et quo no. Quod haberi quẽ per tali nõ facit eũ talẽ sc̃dm veritatẽ. Sed sc̃dz fictionẽ vt. l. Cũ qd. ff. Si cer. pe.

Et nō plus operatur fictio q̄ veritas. vt. l. Si filius. ff. eo ti. ⁊. ff. De iure doci. l. Et actor ⁊ ibi glo. Pro confesso. Et sic no. q̄ fictio equipollet veritati efficatia ⁊ effectu nō forma ⁊ existentia vera. no Salice. in l. Traditionibus. C. De pactis quem vide. De materia fictionis eleganter. Item q̄ habet locum in ciuili secus in criminali. vt no. Bal. in sua tabula in regula Contumat. in produratione instrumenti ⁊ alle l. fi. C. De fide istru. Licet illa. l. hoc clare nō dicat potest tamē fundari per alle. supra Absens. a. Et per id q̄ scripsi in foro legaz. li. ij ti. iij. Et idem in querella q̄ de causa ciuili dicitur vt foro legum li. iuj ti. De accusati. l. iij circa finem. Per hanc legem. nota ergo ex hac l. q̄ cum ista sententia est lata a lege propter moram statim elapso termino est cōmissa ipso iure q̄ amplius purgari nō potest. sicut enim sententia legis vel canonis nō appellatur. vt c. Qui nos de appe. ⁊ ff. De verbo signi. l. Sed qua pena. Sic nec purgatur ita mora. no. glo fa in. c. Cupientes. § Quod si per. xx. De elec. li. vj. Ex qua glo. notatur secundū Dominicum ibi. Quod vbicūq̄ est pena apposita ipso iure nō potest purgari mora. post terminum nec ob. c. Potuit de loca. cum ibi notatur. quia illud procedit quando idem ius penā imponens: vel aliud disponit morā purgari posse: vel potest dici q̄ hoc procedit quando pena ipso iure imponitur contraria quando requiritur prolatio sententie super impositione pene. Et per hoc soluitur contrarium capi. Si tibi absenti de preben. li. vj. Nota ij. q̄ vbi a iure repellitur potestas contra actum ibi repellitur etiam remedium morā purgādi q̄ est notandum vt glosa ⁊ Dominicus vbi supra. Item no. iij. q̄ vbi executio est facta a lege vt hic non est locus purgationis more. Idem si sit facta ab homine. vt. ff. De condici. indebi. l. Qui ordem. vt no. vbi supra. Et circa hanc morā vide q̄d nota. in. ca. Mora de regulis iuris li. vj. Et de purgatione more vide C. y. C. In quibus causis in inte. rest. non est nec. l. In minorum ⁊ no. ff. Si cer. pe. l. Quod te. Et ibi Bal. notabiliter.

¶ Alia sententia. notat ergo q̄ plus operatur confessio inducta per legem q̄ cōfessio expressa. vt hic. Hinc est q̄ vbi confessio non est contra naturā facti vel iuris nō recipit probationē in contrariū: requirit̄ tamen declaratio condēnationis p̄ sententiā. vt. l. Iubeneratius. § fi. Cū l. sequenti. ⁊ l. Proinde § fi. ff. ad. l. Acquili. Ad q̄ facit q̄d no. in. l. Confessionibus sequentibus. ff. De interrogati acti. hic tamē nō requiritur aliqua sententia: q̄ ab hac. l. est lata a qua nec potest appellari. vt supra no. nec aliqua exceptio contra ea potest opponi. vt no. Ja. bu. in auc. Principalis. C. De iure. ca. ⁊. ff. De appel. l. Creditor. §. Iussus. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. procurator. per hanc. l. non habet locū hodie q̄d notat glo. in alle l. proinde. §. Sed procurator. ff. ad. l. Acqui. ⁊. ff. Si q̄s in ius voci. nō ob. l. i. §. Si procuratore iniuncto. ⁊. l. Ex hoc edicto. §. plane ff. De eo per quē factum est. ⁊. ff. Quando appe. sit. l. i. §. fi. Circa hāc l. querunt quidā quid si libellus ante citationē offertur iudici in absentia rei: ⁊ iudex mittit citationē reo de actione mentionē faciendo secundum formam auctentice offeratur. C. De litis contes. an si reus litis nō contestatur infra. ix. dies a die qua ad eū citatio peruenit habeatur pro confesso scd̄m formam huius. l. Et dico q̄ si exemplum ⁊ copia actionis integre inserta ē in citatorio erit confessus. alias nō cōmittitur mora. vt no. Bar. in. l. Nō solum. §. Morte eius in q. principali. ff. De noui. ope. nunci. de hac ficta confessione ⁊ quid operatur contra heredem vide Bar. ff. De iure fisci. l. Eius qui delatorem. Et vide vnō effectum contestationis per negatiuā per Bar. in. l. Cōquerebatur. §. Ita demum. ff. De fidei cōmis. Et circa hanc. l. no. q̄ si in actione reperiatur scriptum talis tali die litem contestatus est ⁊ nō dicitur plus q̄ per hec verba est facta litis contestatio ⁊ non remanet confessus vt est no. Bar. in. l. Sciendū circa fi. ff. De verbo. obli.

¶ Circa hanc materiam no. q̄ si quis vadit coram iudice ⁊ dicit notario actori scribe q̄ ego peto ticio. x. ⁊ ipsum peto mihi condennari in eis q̄d nō dicitur per hoc libellum vel actionē in scriptis offerre: licet hoc notarius scribat nec videtur procedere ordinario modo. sed potius extraordinario q̄d no. in glo. l. In sacris. C. De prohemijs sacrarū scientiarum. li. xij. et ibi Bar. Item no. q̄ si reus respondit q̄d nō credit nec potest aliter se certificare nec vult aliter respondere per hoc verbū sit litis contes. vt. c. Cum ad sedem de resti. spolia. ⁊ ibi nota. Et ideo poterit postea procedere ad diffinitiuam seruato iuris ordine no. Bal. in l. Feu. Si de feu. fuerit contro. inter do. ⁊ ag. capi. Clasallus.

¶ Contestatio litis in quacunq̄ norē dierum fieri potest: etiam si sit feriata: vel si sit actor presens vel non; siue in-

ber sedeat pro tribunali siue nō in quocūq; loco quo iudex haberi poterit siue ī domo siue in audientia vbi ius reddere consueuit vel vbi aliter reperitur. Potest enī contestatio fieri coram tabellione qui petitionem tenet. & si actio in scriptis non fuit posita vel tabellio illam in scriptis nō habet positam non potest reus litē contestari coram quocūq; publico loci tabelliōe cū testibus ad ianuam domus iudicis: si iudex in audientia vel in domo sua nō reperitur: vel fiat contestatio in regis palacio si lis mota est in eius curia. Si vero contestatio fiat in partis absentia tenetur illam prima die iudicij actori notificare & ostendere corā iudice. Et si super contestatione partes contendant: tenetur ad expensas reus donec illam ostendat. Ordi. regis Hen. j. Tauri. l. xx. Era mill. cccc. ij. anno.

¶ Si nō fiat per reum infra. ix. dies contestatio contra actionē vel petitionem malitiose inter alias scripturas que litem nō tangunt inuoluptam: non propterea reus est confessus. Ordi. regis Hen. j. Tauri. l. xx. Et in alia ordinatione. l. xxiij. Eodem anno.

¶ Contraria rescripta a quibus concedi possunt. vide infra. Rescriptum.

¶ Contractus in quo xpianus obligatur iudeo vel mauro ad dandum aliq; rē vel precium vsq; ad certum tempus pretextu alicuius venditiōis deposita vel mutui siue conductionis vel cuiusq; alterius cause non valet nec debet execution mandari. Tabellio autem talem cōficiens cōtractum officium perdit. si tamen iudeus vel maurus aliquā rē a xpiano emat. vel econtra tradita statim re vendita & soluto precio valet cōtractus: nō tn̄ hoc in redditibus regis obseruatur quorū iudeus vel maurus fuerit arrēdator. Ordi. regis hē. ii. burgis. peti. ij. & Ordi. regis. Jo. Burgis. peti. xxv. Item etiā talis obligatio vel contractus nō valet si p testes fiat. ordi. regis. Jo. madrid. peti. i. & l. iij. vide infra. Usura.

¶ Contractus. Qui sunt cōtractus lucratiui. vide glo. & Bar in l. Apud celsum. § Denūciationes. ff. De doli excepti. Materiā aūt lucratiuarū causarum vide per Bar. in. l. Meuius §. Duobus. ff. De le. ij. Non valet. Et circa hoc no. q vbicūq; leges vel statuta dicunt contractum nō valere: ipso iure tacitus cōsensus partis in nō ponendo: vel tacitus processus iudicis ad vlteriora procedendo nō habet validare processum. vt est glo. & ibi Dominicus i. c. Ipso iure de rescriptis li. vj allegat similē glo. in cle. i. eo. ti. Itē no an & quādo contractus est nullus: debet peti principaliter vt cassetur vel an debet nullus declarari seu si debet officium iudicis ad hoc inuitari. Uide notabiliter Bar. in. l. Que sub conditione § fi. ff. De condi. indebi. Item no. q contrahentes non possunt facere q legis dispositio nō habeat locum in actibus eoꝝ. vt l. vltima. ff. De stipu. seruo no Bal in li. feu. ti. Que feudare possūt. § Decedente.

¶ Contractus obligationis factus inter absentes iuris solemnitate nō seruata valet. vide infra. Obligatio.

¶ Contractus factus in quo deceptio cōtinetur vltra dimidiā iusti precij qualiter rescindatur. vide infra. Uenditio.

¶ Contractus in fraudē vsurarū factus qualiter pbetur. vide īfra. Usura. a. vide infra. Obligatio per totū & instrumentuz per totū & rescriptum per totum.

¶ Cōtradictio testiū qliter fiat & quādo & qliter pbetur. vide infra. Testibus.

¶ Contumax trina citatione vocatus nisi corā iudice in assignatis citatiōis terminis vel aliquo eorū cōpareat vel si cōparuit & cōtumaciter recessit iudex ex tunc in causa pcedat ad recipiēdū actoris testes & pbatiōes: & ad diffinitiuā sentētiā ac si lis cōtestata fuisset etiā sine alia citatione si tn̄ actor pbare noluerit: sz potius missionē i possessionē bonorū rei fieri petat illā iudex facere tenetur hoc modo videlz. si actio fuerit realis actor ī rei petite mittitur possessionē reus aūt vsq; ad duos mēses a die q̄ fit missio vel ipē ipedierit ne fiat cōnumerādos ad purgādā veniat cō-

tumaciam. Si vero actio personalis fuerit actor mittatur in possessionem bonorum mobilium rei usque ad quantitatem debiti declarati. quod si mobilia non reperiuntur in immobilibus missio fiat: reus autem infra mensem a die missionis vel impedimenti ipsius ut finiatur contumaciam purgare tenetur. Et nisi reus infra iam dictos terminos venerit et contumaciam purgaverit: ex tunc actor verus efficitur possessor nec reo tenetur respondere: nisi super proprietate duntaxat. Si tamen actor sic missus in personali actione mense dicte purgationis transacto velit potius ut quantitas sue petitionis ei solvatur quam rem tenere: tunc iudicis mandato bona in quibus missus est vendantur et principale cum expensis sibi solvatur: quod autem superest reo restituatur quod deest vero reus solvere actori cogatur. et iudex hoc sic adimpleri faciat. Ordi. fori novi de alcala. ti. vij. l. i. Requiritur tamen quod ad hoc quod talis missio ut premittitur fiat et ut citatus contumax dici possit quod citatio fiat personaliter in ipsius rei personam. ut ordi. regis. al. segobie. l. xxiiij.

¶ Contumax. Trina citatione scilicet vno contextu sicut diximus de petione apostolorum in cle. ij. De appe. Et sic servat antiquus et communis usus curiarum. Item requiritur quod sit facta citatio ad partis petionem. alias non artat. ut l. Ad peremptorium ff. De iudi. Item quod sit peremptoria et quod in ea contineatur comminatio scilicet alias elapso termino procedetur contra te ad cognitionem et pronuntiationem et cetera. ut hec elegant. per Bar. in l. Si finita. §. Julianus ff De dam. infecto. Item est necesse quod procedat libellus ut in auct. De lingio. §. Ad excludendum. colla. iiij. Unde sumitur auct. Generaliter. C. De episcopis et clericis. Licet in quibusdam locis de consuetudine servatur contrarium ut no. Bar. ubi supra. Item est necesse ad hoc ut habeat locum ista l. penultima quod in citatione fiat relatio libelli vel eius tenor inseratur. ut Cy. et Bar. in auct. Offeratur C. De litis contes. et Cy. in auct. Litigiosa C. De liti. et Jo. faber insti. de acti. §. Quadrupli. in prin. Requiritur ergo legitima citatio et verus processus ut no. Spec. ti. De primo decreto. §. Jam de effectu. v. Sed quid si iudex licet aliqua de his de consuetudine omittantur quod non consulerem. Item no. quod post trinam citationem non requiritur alia citatio de necessitate: sed statim potest contra contumacem pronunciari ut est tex. in l. Desertore. §. Si ad die. ff. De re mili. et ibi Bar. notabiliter. Contumaciter recessit. Idem si illicenciatus abijt. ut no. Bar. in dicto. §. Julianus in questione quod si actor comparuit et cetera. Quem vide. Et vide quod scripsi foro legum li. ij. ti. iij. l. v. Ad diffinitivam sententiam. Hoc est in ius novum quod contra contumacem etiam si non liquet de causa potest ad diffinitivam procedi quod est contra l. ij. C. ubi in rem actio. et contra ti. Ut lite non contes. in albo et in nigro nisi in casibus notanter positis iij. q. ix. in summa. Et est contra. iij. parti. ti. xxij l. ix. et x. et ti. viij. l. vj. Si actio fuerit realis vel etiam in rem scripta ut in interdicto unde vi. de quo per Inno. et hosti. et alios doctores in. c. i. De eo qui mittitur in posse. Ad purgandam. Concor. quod no. in l. Si quis emptionis. C. De prescrip. xxx vel xl annorum. et in l. Cum proponas. et auct. Et qui iurat C. De bonis aucto. iu. po. Et in corpore unde sumitur auct. De eccl. et transim. rem colla. v. et ibi glo. et Jo. co. de bel. Unum tamen no. Quod missio etiam propter contumaciam fieri non debet nisi precedente aliquali informatione. Non potest esse quod actor missionem per calumniam petat ut no. glo. in l. ij. C. Ubi in rem actio nec sufficiat iuramentum actoris secundum Cy. in dicta l. Cum proponas. q. ix. et in alle. l. ij. C. Ubi in rem actio. q. x. Sed Jo. fa. ibi. et azo. dicunt quod sufficiat iuramentum. Et hoc approbatur hodie iij. parti. ti. viij. l. ij. et ti. xxij l. vij. Et concor. quod no. Inno. et hosti. et Jo. an. in. c. Quoniam frequenter. §. in alijs. ut lite non conte. Infra mensem. olim infra annum. ut alle. §. In alijs. et allega. l. ij C. Ubi in rem actio. et iij. parti. ti. viij. l. vj. Dummodo reus infra. iiij mensem veniat ut ibi. quando scilicet fuit facta missio pro mensura petiti debiti quibus elapsis missus lucratur fructus. ut ibi. Attendantur. preconizatione facta per. xxx. dies notificato eo contra quem sit missio. vel eo non invento in eius domo et fiat quod hic dicitur. Si tamen emptor bonorum non reperitur arbitrio bonorum virorum: iudex bona rei estimabit et in solutum actori debit pro debito et expen. iij. parti. ti. viij. l. vj. Item no. quod ab isto ij decreto non licet appellari ut no. Cy. in allega. l. Cum proponas ix. questione. An tamen sufficit citatio ad domum. vide eleganter Bar. in l. prima ff. De libera agnos. Item nota circa hec que dicta sunt: quod citatio obscura pro nulla habe-

tur. ⁊ quicquid ex ea sequit': ⁊ citans debet in expensis condẽnari. ff. De iudiciis. l. Eum quẽ temere. ⁊ no. Bar. in l. Aut q̃ aliter. §. Si qu. ff. Quod vi aut clam. Item no. q causa q ex primit' in libello debet esse talis que de sui na tura inferat qd iustũ est q petit'. vt no. Inno. in c. Dilecti de libelli obla. hec no. Bal super eo in c. Causamq; de rescriptis. Quid si fit contestatio corã vno ex iudicibus duobus in solidũ: dico q valet: vt notaui Foro legũ. li. ij. ti. De los iuyzios afinados. l. iiij.

¶ Contumax por cõtumatia soluere nõ cogitur nisi dũtaxat sex moro. ⁊ si ẽ cõsue tudo vt minus soluatur illa seruetur. Ci tans aũt sicut citatus si nõ compareat di ctam penã soluat: decimãq; pene pigno rans habeat pro suo labore. ⁊ si dicta pe nã nõ pignoretur contumax vsq; ad terti am diẽ si pars fuerit in villa: vel vsq; ad. ix. dies si fuerit in termino amplius illam nõ soluat nec pignoretur. Ordi. fori nout de alcala. ti. h. l. iij.

¶ Maliciose citatus cõtumax nõ est. vi de supra. Citatus.

¶ Contumax in nõ adimplẽdo regis re scriptum soluit penam in rescripto contẽ tam. vide supra. Citatus.

¶ Conuersi ad xpi fidẽ de iudeis non de bent contumeliis affici. vide infra. Iudei.

¶ Conuerti nõ debent ad iudeorũ fidẽ ⁊ circũcidi mauri nec tartari nec aliqui alii puniuntur. vt infra. Iudei.

¶ Collectã quis põt imponere vel repar titiones facere. vide infra. Repartitiones

¶ Collectam. Collector dicit' a collecta. Gra tianus no. q collecta tunc dicit' munus pa trimoniale mere: quãdo imponitur certa ⁊ p certa estimatio rei pro soluis ⁊ libra. ⁊ tũc res est hypothecata ⁊ affecta ad solutionem talis oneris. ⁊ ad quẽcunq; vadit transit cũ one re: sed qñdo imponitur persone pro reb' certa que secundum varietatem negocio rum eminentium mutatur: tunc appellat' mu nus mixtũ nec res ẽ hypothecata. vt no. Bal. De pace constantie §. Nos romanos. Statu tum enim nõ potest facere predia tributaria nisi exprimat speciem ⁊ qualitatẽ tributi. Nam ea que variantur ⁊ non sunt vniformia nec certa non possunt dici tributa. no Bal. in l. Neminẽ C. De sacro. san. ecc. Item no. q licet obli gatio collecte dirigatur in personam. tamẽ cau sa finalis est ipsa res. vt no. C. De sen. que p eo q in l. i. ⁊ ibi Bal. Et vide eũ in ti. Que sũt regalia. c. i. circa finem.

¶ Collecta. vide infra. Vectigal p totũ. ⁊ repartitiones p totũ. ⁊ vide infra. Col lectores. ⁊ infra. Tributum.

¶ Collectã tenet' soluere vsufructuarius vel censitarius ⁊ etiam vectigal de re quã possidet ⁊ nõ dominus. vt est expressũ in l. Quero. ff. De vsu ⁊ ha. ⁊ l. Hactenus ff. De vsu fru. et vi de. l. Qui concubinam. §. Qui octos. ff. de le. iij. ⁊ glo. ⁊ Bar. ibi.

¶ Collectores arrendatores seu fideles iurium vel tributorum regaliũ deputen tur probi homines ⁊ diuites illius loci v bi iura vel tributa recipiunt.

¶ Item consilium loci nõ pignoretur p debito seu facto collectorum. Ordi. regis. Al. vallad. peti. xxvij.

¶ Collectores iuriũ regalium maiorem dilationẽ ad colligendũ iura nõ habeant quã sibi de foro vel consuetudine tribui tur: nisi iustum ostendant impedimentũ. Ordi regis Al. Legionis. peti. xviij.

¶ Collectores tributorũ seu iuriũ regaliũ nõ possunt nominare emptores bonorũ eorũ qui sunt regis debitores sine vno lo ci pretore ordinario. nominatio aũt semel facta variari nõ potest. Si vero precium rationabile pro bonis nõ repitur p almo netã: bona illa estimari seu appreciari de bent ab appreciatoribus nominatis ⁊ iura tis p loci officiales: ⁊ ab emptoribus secũ dũ appreciatorũ estimationẽ bona illa re cipiantur. Ordi. peti. regis. Al. de alcala. peti. xxx. ⁊ Ordi. peti. Hen. j. Tauri. Pe ti. xxxij. Et eiusdẽ regis Burgis. peti. iij. ⁊ Ordi. peti. regis Jo. j. burgis. peti. xvij. vide infra. Venditio.

¶ Collectores seu recuperatores tributo rum vel iurium regalium nõ deãt pom mentos seu cõtractus inuniles: alias expẽ sas cũ duplo partis iuramento soluere te nẽtur. Item debitor vel arrẽdator cui dicti diriguntur contractus si illico pecu nias in eis cõtentas non soluat expensas

vt p̄mittitur duplicatas partis soluat iu-
ramento. Si vero iudex cui cōtractus seu
ponimentis ille ostenditur vsq3 ad tridu
um iustitie nō fecerit cōplementū iuramē
to partis expensas soluat vt p̄mittitur du
plicatas. Ordi. regis. Jo. j. vallad. l. vj.
¶ Collectores seu arrendatores lucrum
vel cohecho pro ponimētis seu libramen
tis redditum regaliū vel regis modo. exi-
gentes cū duplo eis a quibus exigunt re-
stituāt: insuper aūt arbitrarie puniuntur
Ordi. regis. Jo. j. vallad. l. vij.
¶ Collectores tributorum seu iurium re
galium deputandi sunt p consilia ciuita-
tum ꝛ locorū prius dato precomo per tri
duum quis colliget pro minori precio: col
lectores vero dare tenētur fideiussores q̄
petum colligent pro debita quantitate et
nō vltra eam ꝛ q̄ soluent pecuniā perso-
nis ad terminū ꝛ sub penis per regem in-
dictis. Idem de consilij tributis seu petis
Ordi. regis. Jo. ij. de madrid. peti. iiij.
¶ Collectores terciarū decime vsq3 ad
qd̄ tempus tenentur tertias cōseruare. vi-
de infra. Decimarum.
¶ Consilia locorū vectigalium deputēt
collectores. vide infra. Consilia.
¶ Collectores iurium regalium cōpellā
tur per ordinarios regis mandatum ad-
implere. vide infra. Pignora.
¶ Collectores vectigalium citare nō de-
bent ad ciuitates vel villas loca eis subie
cta si eis computū vel rationem semel in
mense dederint. vide supra. Arrendatio. f
ꝛ supra Citatio. q.
¶ Collectores terciarum debent locatio
nem pro orreis soluere. vide infra. Orrea
¶ Collectores recuperatores seu arren-
datores regis redditus vel jura Regalia
clericis seu ecclesiasticis personis non ar-
rendent. vide supra. Clerici. f.
¶ Collector seu arrēdator qualiter ꝛ q̄n
do pecuniā regis a se oblatam tenetur no
tificare. vide infra. Regis pecuniam. Et
de supra. Arrendator. ꝛ vide infra Recu
perator.
¶ Correctores locorū postq̄3 eorum offi
cium est finitū compellendi sunt per quin
quaginta dies ad loca vbi officia exercue
runt redire ꝛ residentiā facere. ꝛ nisi fece-
runt capti suis expensis sunt mittendi ꝛ in
dicibus dandi locorum: ꝛ hoc si intra an-
num a tempore quo officium spirauit sūt
requisiti alias nō. Ordi. regis. Jo. ij. va-
llad. peti. ij. vide infra. Judex. f. Confir-
matur ista. l. per eundem regem. Joan. ij.
madrid. anno mill. cccc. xxxv. peti. xvij.
Confirmatur per regem Hen. iiij. in ci-
rijs Cordube. anno mill. cccc. lv. peti. uj.
Confirmatur ista. l. per eūdem regē Jo.
ij. in madrid. anno mill. cccc. xxxiij. peti. v.
¶ Correctores per quinquagita dies. Est no
tandū q̄ officiales pperui durante officio pos
sunt agere et conueniri. ar. De ca. ꝛ cu ꝛ tuto
de s. l. Nec fuga. §. fi. Item no q̄ officiales
q̄bus nō est certū tempus prefinitū presumū-
tur perpetui. ff. De exci. tu. l. Jurisperitus in
pan. ꝛ vide Bar. De noui ope nūcia l. De pu
pillo §. Si quis ipsi notat Bal in l. Solēt ff.
De officio preconsulis ꝛ lega. An aūt index fi
nito officio teneatur respondere vel satisfacere
de cōmissis in officio in loco officij ꝛ vsq3 ad
qd̄ tēpus ꝛ de officio syndicatorum: ꝛ an de cō
missis in officio teneat' respondere in loco ori
ginis vel domicilij ꝛ alia notabilia circa hanc
materiā vide per Bal in l obseruare ff. De of
ficio proconsulis ꝛ lega. Unu tamē no. q̄ po
testas etiam si nō reperiat fideiussores in loco
in quo residentiā facere tenetur nō debet per-
sonaliter detineri seu comittit iuratorie cautio
ni nisi esset causa capitalis. vt l. j. C. Ut omnes
tam ciuiles q̄3 militares iudi. Et iter maximas
causas capitales est baratoria: q: tunc tenetur
crimine falsi. vt no in l. j. post prin ad. l. Cor
neli de fal Aduerte tamen q̄ qui fecit iudici se
curitatem indēnitatis nō dicatur falsum com-
mittere De furtis l. Si quis vxor. §. Si fugi-
tiuum per Bar hoc no Bal in dicta. l Obser-
uare ff De offi. proconsulis ꝛ lega. Concor.
cum hac. l. auct. De administratorib⁹. §. j. col
la. vij. ꝛ ibi Jaco de bel. ꝛ uj. parti. ti. iiij. l. vij
ꝛ ti. v l. xij. in fine. ꝛ ti. xvj l. j. Item no q̄ fi
deiussores magistratum tenetur rei publice ad
interesse nō ad penā in quā magistratus delin
quendo incurrit. vt l. Unica. C. De periculo
eius qui pro magistratibus interuenerit. li. xj.

¶ Item nota q fideiussor potestatis non tenetur eo in officio reformato pro nouo tempore. Bal. in l. Si cũ hermes. C. De locato. Correctores. Qui s habent illud officium in italia q presides in prouintia: vt. l. Et omnibus ⁊ ibi glo ff. De officio presidis. ⁊ l. Legatus eo. ti. Et sic possunt presides vocari non enĩ possunt abdicare a se officium nisi in manu regis: vt ibi.

¶ Corrector non detur per regem ciuitati vel loco. nisi ad petitionem totius loci seu maioris partis. vel cum rex intendat suo expedire seruicio. Et in primo casu debet rex prius informari. Judices autem ciuitatum ⁊ locorum cum in eis scãdala oriuntur: nec per seipsos ea sedare valent. Id statim regi tenentur notificare: sub officiorum priuationis pena. Et in tali casu rex non mittat correctores. ui dicem seu generalem inquisitorem. Sed specialem super scãdalo orto dumtaxat. ⁊ non vltra. nec aliter. Et non mittetur regis nec ciuitatis seu loci expensis. Sed partium expensis quibus negocium tangat: seu expensis negligentis iusticie. Interim vero talis iusticia quo ad illuz casum sit officio suspensa. ¶ Item vltra annum rex correctori non prouideat: tenetur autem talis corrector seu inquisitor circa officium ei mandatum exactam adhibere diligentiaz. Quod nisi fecerit ad restitutionem totius salarij quod a ciuitate vel loco recepit tenetur. Nec vna persona potest nisi vnum tantum officiũ huiusmodi correctionis habere. Si autem ciuitas vel locus petat vltra annum vnĩ ⁊ correctoris eundem non ille sibi detur Sed alius. Correctores vero per seipsos non per substitutos in officijs resideant. Ordi. regis Jo. ij. zamor. peti. xj. vide infra. Juder. a. ⁊ infra. Rex. Corrector vltra annum. Confirmatur ista. l. per eundem regem Jo. ij. vallis. anno. xiij. peti. xj. Qui addit q etiam vltra annum prouidere intendit si fuerit informatus: q bene ⁊ fideliter officiũ suũ exercuit: ⁊ expedit ciuitati vel loco ad quem missus est. non tamen talis prorogatio debet aliũ annum excedere. Item tempore correctionis finito possunt pretores perpetui si sunt officia sua reassumere: vel vbi non sũt perpetui alij ponãtur de nouo: si hoc dictat consuetudo ciuitatis vel loci. Et propter hoc rectores vel officiales dicti loci penam aliquam non incurrunt.

Item si inquisitorem rex miserit prouideatur expensis regis vel petentis eum.

Cum hac limitatione anni seu bienĩ cõcordat ordinatio regis hen. iiij. Toleti. anno. m. cccc. lxij. Et addit q hoc etiaz intelligitur non solum de correctoribus: sꝫ etiam de inquisitoribus ⁊ assistentibus. Et finito tempore sui officij residentiã facere tenetur: vt ibi. peti. ij.

¶ Item nota q officialis habens magistratũ dicitur esse princeps in ciuitate illa. no. Bal. ff. De excusa. tu. l. Spadonem. § Ciuitatis.

¶ Item nota q corrector seu alius officialis remotus ab officio propter culpam non debet habere salarium. no. Bal. ff. De excusa. tu. l. Nensenius. ¶ Item nota q si officialis ẽ creatus i aliquo officio: ⁊ anteq̃ remoueatur creatus est alius loco eius: non valet ipso iure eius creatio. no. in l. Scire oportet. §. Consequens. ff. De excusa. tuto. ⁊ ibi Bal.

¶ Correctorum salaria soluuntur de p-prijs concilij: alias soluuntur vt alia. vide infra. Salaria.

¶ Correctores non sunt castrorũ custodes. vide infra. Custodes.

¶ Correctores ciuitatum ⁊ villarum secum ad officia non ducant nec teneant alium tabellionem: preter tabelliones numeri dictarum ciuitatũ ⁊ locorũ vbi sic deputatur. coram quibus omnes processus ⁊ publica instrumenta seu documenta transeant: vt sua preuilegia fori ⁊ consuetudines disponunt. possunt tamen dicti correctores secum habere alium quẽcunq̃ tabellionem etiam extra locum coram quo inquisitiones ⁊ actus secreti fiant in causis dumtaxat criminalibus. Post publicationem tamen talium inq̃-

sitionum seu actuum reintegrentur & den tur tabellionibus publicis numeri dicti loci: vt coram illis dicti actus & inquisitiones sequantur. Sed si corrector officium dimiserit: omnes actus & inquisitiones secute dentur clause & sigillate aliis tabellionibus numeri. Ordi. hen. iiij. Madrid anno millesimo quadrigentesimo. lviij. peti. octaua.

¶ Correctores in officiis vltra biennium non perdurent. Ordi. regis jo. ij. burgis. anno. xxx. peti. xxx.

¶ Dandus est corrector ciuitati vel loco qualis seruitio expedit regis & sue iusticie executioni. Taliter qd prouideatur officio ponus qz persone. Et iurare tenetur qz quicqz non dedit: nec promisit: nec dabit seu promittet propter hoc. Nec dabit aliquid de redditibus officii alicui persone: sub pena periurii & infamie & perditionis officii. Et qd nunqz aliud habeat officium: qd iuramentum facere tenetur corrector in concilio ciuitatis ville seu loci: vbi de tali officio prouidetur coram publico tabellione. Hoc idem est seruandum in officiis pretorum: & aliorum officiorum iusticie & algazelorum & merinorum que per regem sunt prouidenda. Ordi. regis Jo. ij. Guadalfa. anno. xxxvj. l. xj.

¶ Legem qua cauetur qz corrector non detur nisi per annum & ad petitionem ciuitatis vel ville: confirmauit rex Fer. & regina in Madrigal. anno. lxxvj. petitio. xxvij.

¶ Corpus domini dum transit per calem non associans: vel iudeus: seu mauros non discedens punitur: vt infra. Xpianus.

¶ Creditor sequestrans seu capiens animalia vel res pro agricultura deputatas perdit ius crediti. Vide infra. Pignus.

¶ Creditor. Circa hanc materiam nota incidenter qz creditor tenetur partem debiti confessam recipere, de parte vero dubia litigare; vt est casus in. l. Quidam estimauerunt. ff. De re iudi. Et qua l no. secundum Bar ibi. qz vbi totum est liquidum: non compellitur quis recipere particularem solutionem: vt. l. Tutor. § Lucius. ff. De vsuris. Sed vbi sunt plura debita compellitur creditor vnum integrum debitum recipere vt. ff Quibus modis pignus vel hypo sol. l si. An autem creditor potest petere partem debiti. Vide Bar in dicta. l. Quidam estimauerunt: & in. l. Incommodato. § Duabus. ff Commoda. Et vide circa supradicta glo. & Bar. in. l. In his. §. Si duos. ff. de solu.

¶ Creditor per decenii transcursum perdit actionem personalem. Vide infra. Prescriptio.

¶ Creditor propria auctoritate executionem vel pignus in bonis debitoris non faciat. Vide infra. Executio. Et infra. Pignus.

¶ Crux domini vel alia figura facti vel sancte in sepultura non ponatur nec in alio loco vbi pedibus possit calcari. Contra faciens centum & quinquaginta soluat morð. Quorum tertia pars accusatori. residua vero loco vbi hoc contingerit applicanda. Insuper cruces a predictis locis radantur. Ordi. regis Jo. i. Briuiesca. l. iij. vide supra. Clericus. g. Et infra. Eucharistia. Et infra. Christiani. Et infra. Ecclesia.

¶ Crux. pedibus. Concor. quia nemini licet signum saluatoris in solo vel in solio: vel in marmoribus humi positis insculpere vel pingere. & quecunqz reperitur tolli: alias grauissima pena que est morte mulctetur de iure: vt C. Nemini licere signum sal. & cetera. l. Unica. & ibi glo. Et circa hoc no. qz signum salutiferum crucis in veteri testamento fuit inuentum vt notabiliter per glo in. c. Ecclesiasticarum. xj. di. ¶ Item quare festum crucis potius celebratur in quo festo dominus dehonestatus qz festum aliud in quo est honoratus. nota glo. in c. Crucis De conse. di. iij. ¶ Item causa propter quas christus elegit mortem crucis & non aliam mortem: no. glo. in. c. i. §. i. De summa trini. in cle. Et scripsi solo legum li. i. eo. titu. l. ij. ¶ Item nota qz crux dicitur a cruciatu. Magnum vero cruciatum sustinet qui via

patiatur. Et christum crucifigunt: qui eum in sacerdotibus suis persequuntur: vt. c. Nulli. iij. q. j. Et. ij. q. v. habet.

¶ Item nota q qui delicias mundi vacuū putat crucem christi portat. xij. q. ij. c. Gloria episcopi arca medium; r. q. i. c. Clericus in fi.

¶ Item nota q sacerdotalis gradus r alia sacramenta crucis figura perficiuntur. De conse. di. v. c. Nunquid. per signaculum enī crucis diabolus est interemptus. exēplo Iudei q̄ supra se fecerat signum crucis. r dixit diabol⁹ Inueni vas vacuum: sed signatū. vt no. glo. in. c. Postea signatur. de conse. di. iiij.

¶ Item nota q cruci non debetur latria q̄ soli creatori debetur: sed solum perdulia. per dulia vero debetur sanctis: vt no. Archi. in. c. Accesserunt. de conse. di. ij. Et sic nota q due sunt species orationis s. latria r dulia. Latria est seruitus siue cultus soli deo debitus. Dulia est seruitus que debetur creature. Adoramus ergo deum diligendo ipsum super omnia Credendo in eum: sacrificia offerendo. Et super omnia ei reuerentiam exhibendo. Sed adoram⁹ crucem r imagines solum reuerentiam exhibendo. Non tamen in eis credendo: quia hoc eēt idolatria. no. glo. r Archi. in. c. Uenerabiles. De conse. di. iij.

¶ Cupiditas est radix omnium malorū Ordi. regis Alfon. de Alcala titu. xxiij. l. prima.

¶ Cupiditas. De qua vide infra. c. Usura. ii.

¶ Curator emens res quas administrat punitur vt infra. Tutor.

¶ Curia in regis nullus depredetur nec occidatur: vide infra. Occidens. Et infra. Furtum.

a ¶ Custodes castrorum vel fortaliciorum regis deputentur milites: r alij probi homines vicini. Et habitantes in locis vbi sunt castra: vt vitetur receptio malefactorum r alia damna que possunt si per alios talia castra tenerentur euenire. Ordinati. regis Alfon. vallis. Petione serta.

¶ Custodes. Castrorum. Et nota q si dominus castri commisit custodiam castri alicui: quia exactissima custodia videtur inducta. sicut prefecto vigilum. ff. De offi. praefec. vi. l. i. §. Qui sciendum. Qui deserit talem custodiam est proditor. quia affidatus a se prodidit. vt no. in. l. Si quis. §. A barbaris. ff. de re mi. l. ii. xij. ¶ Item nota q post tempus conuentum inter dominum r custodem castri nō potest custos impune dimittere castrum. Nisi dominus alium custodez ponat vt l. Si cū hermes. C. de locato. Debet tamen custos bonam fidem agnoscere: r non recedere precipitanter: sed expectare: r non recedere precipitata festinatione. Nam propter eosum tempus prorogatur. Fideiussor tamen non tenetur vltra tempus: vt ille. l. Si cum hermes. no. Iaso. de re. ff. Solu. matri. l. Si mora. Et vy. ö acqui. posse. l. finu. vt refert Bal. in. l. Ex diui. C. de loca.

b ¶ Custodes castrorum seu fortaliciorū exigere non audeant aliqua iura: nec castellarias nec desafueros a transeuntibus prope dicta castra cum gregibus r bestijs. Et alijs mercibus r rebus: nisi illa iura que antiquitus r ab immemorali tēpore leuare consueuerunt. Quod si contra fecerint penam soluant: in quam raptores seu violentiam inferentes incurrūt. De iure autem pretoris seu iusticia cuiusqz ciuitatis seu ville vbi hoc continget: de hoc habeat facultatem cognoscendi r iudicandi r complementum faciendi iusticiam contra dictos custodes. Ordina. regis henri. quarti Tolen. Anno millesimo quadringentesimo. lxij. Peti. iiij.

c ¶ Custodes castrorum non permittant familiaribus suis arma trahere. vide supra. Arma.

d ¶ Custodes castrorum in locis in q̄bus habent castra seu fortalicias: seu per quinqz leucas per girum non possunt prouideri de officijs correctoris: inquisitoris: pretoris nec assistentis: nec pretoris de sacas: nec algazelr. nec de alio iudicature officio ordinario: nec per viam generalis commissionis. Et si de facto per regē vel per alium prouideantur: nullatenus ad talia officia recipiantur. Et rescripta regis super hoc non adimplentes nullam penam incurrant. Ordi. hen. iiij. Tolet. Anno millesimo quadringētesimo. lxij Peti. xlviij.

e ¶ Custodes carceris vel algazelorum homines seu montarij: qui captos in carceribus custodiunt. Si incaratus mortez pati merebatur cum liberans: vel nō bene vt debuit custodiens: eandem mortis penam patiatur. Si autem captus non mortem sed aliam corporalem penam erat plectendus. Si custos cum eo fugerit seu eum a carcere liberauerit: eandem subeat penam qua captus dignus erat subire. Si vero custodie negligentie captus fugerit: custos per medium annuz in carcerem iaceat. Cum autez captus corporali pene subiciendus non erat: si tenebatur ad debitum vel pecunie solutionē. Et custos cum eo fugerit vel eum scienter liberauerit: soluat capti debita ⁊ id ad quod tenebatur: ⁊ per mediuz iaceat annum in carcerem. Si vero custodie negligentie fugerit soluat custos vt premittitur. Et per. iij. menses insuper cathenis mancipetur. Si autem montarij vel eorum aliquis in aliquem de erroribus supradictis reperiatur: nec soluendo fuerit nec reperitur: de quitatione sua soluat. si fuerit de spinosa: vel de bauia. Adimpleatur autem circa hoc pretorum regis mādatum qui in prelibato casu ex suo officio ⁊ sine iudicij figura procedere valeāt Si vero algazeli homo in aliquo de predictis culpabilis conuincatur algazelus suum exibeat hominem iusticie. Et nisi hoc faciat ⁊ homo soluendo nō fuerit algazelus soluat. Et quicunqz balistarius hoc pretorum mandato exequatur: ⁊ algazeli hominez capiat. Foro nouo regis Alfon. de Alcala titu. xx. l. Si los monteros. Et Segobie. l. vj. ⁊. vij. Hoc idem in alijs quibuscunqz algazelis. merinis. iudicibus. carcelarijs ciuitatum et locorum obseruatur. Eadem ordi. de Alcala. l. Lo que dicho es. Confirmatur ista lex per regem Jo. ij. Guadalfa. Anno. xxxvj. l. quarta. Et addit

qꝫ antequā carceris custos officium exerceat debet coram pretoribus presentari: ⁊ tenetur iurare qꝫ has leges obseruabit Sub penis in eis contentis.

¶ Custos Bene vt debuit. s. sub fida custodia de die. Et qꝫ in nocte custodia geminetur: vt in. l. i. C. De custo. reo. ⁊ ff. De ven. inspi. l. i. §. Si ex vtero. Quod no. pro custodientibus castra vel fortalicia. Eandem mortis penam. Concor. l. Ad comentariensem. C. De custo. reo. Ex qua l. notatur qꝫ ratione culpe custos carceris punitur pena capitis. Quod extenditur secundum Salice. ibi ad custodem castri quod occupauerunt inimici propter eius negligentiam custodie. cum ipse in sua fide recipit personas custodiendas.

¶ Item nota. Ex hac. l. casum vbi lata culpa in reb⁹ equiparatur dolo: quod regulariter nō est: vt. l. ij. ff. Ad. l. corneli de sica. Hoc tamē operatur susceptum officium cuius ratione ipse algazelus vel custos videtur se ad diligentiam obligasse: ⁊ se peritum profiteri: vt. ff. Si mensor. fal. mo. di. l. i. § Hec actio facit quod de aduocato no in. l. ij. ⁊ ibi glo. ff. Quod qꝫ quis iure. hoc per Bar de Salice in. l. i. C. Ad l. corneli. de sicariis. Concor cū hac l. vij. par. ti. xxx. l. vij ⁊. ix. ⁊ xiij. ⁊. l. xxiij. ⁊ foro inz. li. vij titu iiij. l. ij.

¶ Item quem modum seruare tenētur iudices ecclesiastici in captione seu detentione clericorum delinquentium. Vide docto. signanter hē. in c. Ut fame. de senten. excom. li. vi. vbi vide per eum que est pena fugientis a carcere. et in c. A nobis. De aposta. Negligentia. Custos tamen carceris si iustam causam allegauerit illam tenetur probare: alias contra euz presumitur: vt. l. fi. ff. de custo. ⁊ exhibe re. Et no. glo. ⁊ Innocen in. c. pe. De regu. iuris. Et circa hanc materiam nota: qꝫ custodes ⁊ officiales qui deputati sunt ad custodiendum si contingat damnum tenentur ad emendam: vt. l. iij ff. De offi. prefec. vi. Ubi dicit Guido qꝫ negligentia custodis vel officialis punienda est. ff. De custo. reo. l. Milites. ⁊. l. Carceri ad fi. C. De anno. ⁊ tribu. l. Judices. li. x. Ideo dicit qꝫ si fiūt furta custodes noctis tenētur de proprio emendare damnum passis: nisi docuerint quem furtum commisit. Et hoc maxime quādo recipiunt pecuniam de publico ad custodiendum ff. Loca. l. Qui mercedem. ff. Commoda l. Si vt certum. §. Nunc videndum Et hoc verum quando fuerunt in dolo vel i cul-

pa custodes. non alias. Nam si aliqua domus
fuit rupta vel fracta de nocte et introita furti
de ex parte posteriori: vt plerumque accidit nõ
tenentur. Et hoc no. Guido de cu. in. l. iij. ff.
de offi. praefec. vigi.

¶ Item nota quod custodes tenentur de negligẽ
tia et eo ipso praesumuntur in culpa quando re
pentur male custoditum. ff. de offi. praefi. l. Di
nus. et l. iij. §. fi. ff de offi. praefec. vigi.

¶ Item nota quod secundum qualitatem perso
ne tam in die quam in nocte relaxatur captus fi
deiussoribus datis vt. l. ij. ff de in ius vocan.

¶ Item nota quod ex eo quod ius habet custodiam
dicitur habere ius agendi: vt notat Gui. de cu.
in. l. Sancimus. C. De sacro sanc. eccle. et ibi
Burt. ¶ Item nota quod si sunt duo cu
stodes: et alter cum incarcerato fugiat non te
netur pena huius. l. vt. ff. De custo. reo. l. si.
§. Interdum.

¶ Item nota quod si custos carceris cognoscat
mulierem captam: et sibi per iudicem commẽ
datam acriter punitur de consuetudine regni:
quia furca suspenditur.

¶ Item et alia pena imponitur vasallo in tali
casu. vt li. feu. ti. Que sit prima causa bene a
mi. § Rursus no. Jo. faber insti. de publicis
iudi. §. Si autem.

¶ Item est notandum quod si quis fideiubeat pro
incarcerato accusato de homicidio: et ille au
fugit a carcere: quod propter hoc non debet fide
iussor decapitari: cum non sit dominus mem
brorum suorum: vt. l. Liber homo. ff. Ad. l.
acquile. Nec expresse nec tacite potuit se ob
ligare ad penam mortis. Nam reus in causa
criminali non potest renunciare sue defensio
ni notat glo in l. Pactum inter heredes. ff. de
pactis. Et in. l. Non tantum. ff. De appella.
Facit quod no Cy. in. l. Ad comentariensem.
C. De custo. reo. dicens quod illud habet locum
si simpliciter quis fideiubeat. Secus si accipi
endo officium custodis carceris. Quia licet di
recte quis nõ potest se obligare ad penã mor
tis: vt alle l Liber homo. potest tamen ex quo
dam consequentia officium publicum susci
piendo propter quod obligatur ex legis dis
positione. Barbatius tamen super rubrica de
fideiusso. quod quantumcunque quis suscipiat of
ficium vel fideiubeat pro delinquente nõ pu
niatur pena mortis si aufugiat: sed pena pecu
niaria: vel arbitraria. notat glo singularis in
c. Cum homo. xxiij. q v. Cum qua concor.
Bal. in c. Ex rescripto. De iure iuran. et in l i.
C. Ne filius pro patre. Et in. l. Neque. ff. De
his qui sunt sui iuris et cetera. et Barbatius v
bi supra et in c ij. de constitu.

f ¶ Custodes rerum vetitarum ponan
tur vicini ciuitatum diuites et abonati.
Ordi. regis hen. i. Burgis. peti. vij. Ui
de infra. Extrahens. et infra. Equus.

¶ Custodes rerum vetitarum. Et sic nota quod
custodes apponendi sunt non solum in littori
bus maris et fluminis: sed etiam in itineribus
terrarum per que possint merces illicite por
tari: et possint portantes ab eis detineri: do
nec declarent ad quam prouinciam merces de
laturi sunt: de quo stabitur iuramento ipsorũ
deferentium. ar. C. de his qui ad ecclesiam cõ
fu. l. praesenti. Et debent detineri maxime si quam
sit praesumptio contra eos: vt quia extra viaz
publicam et consuetam reperiuntur: vt l. Uni
ca. C. de littorum et itinerũ custodia. li. xij. vbi
est expressum. Et vide ibi Jo. de pla. et ex hoc
vltimo no. quod recedens de loco maleficij: si nõ
vadit per viam consuetam sed per deuia ẽ prae
sumptio contra eum de maleficio commisso:
vt sit sufficiens indicium ad torturaz simul cũ
aliquibus alijs indicijs: vt Bar. in l. fi. ff. de
questionibus Et hoc nisi subesset iusta causa
eundi per viam priuatam et tortuosaz: vt quia
recta via non esset tuta propter guerram vel
aliam iustam causam l. Nõ solum ff. de excu.
tu. et l. Si quis. C. de cursu publi. li. xij.

g ¶ Custodes qui scienter permittunt res
vetitas a regno extrahere perdunt bo
na: et occiduntur. Ordina. Delas sacas.
Hen. i. Burgis. l. vltima.

¶ Custodes perdunt bona Et nota quod si quis
portauerit extra ciuitatem res per statutũ pro
hibitas perdit illas: et illud super quo portan
tur: vt ibi Si tamen portãtur super curru vel
mulo recepto ad vecturam vel commodato
non publicabitur si dominus fuerit ignorans
notat Bar. ff. de publi. et vecti l. Cum propo
os. et Salice. C de nauti. feno l. i. Et praesumi
tur ignorans: et statur suo iuramento. ff de ey
den l. Praetor. §. Sed si iussio et C de iure deli.
l. fi. §. Licentia. vbi glo. dicit quod hoc iuramen
tum referri non potest. no. Jo de pla in. l. i.
C. de desertoribus et occultatoribus eorũ.

h ¶ Custodes officio rerum vetitaruz ne
mini vti licet: nisi solum praetori delas sa
cas: vel quibus rex seu ipse praetor ad hoc
potestatem dederit. Contra faciens in

carceretur per dictum pretorem: et provt expedit castigetur. Si vero talis delinquens seu quis alius res vetitas extrahere contendat se armis a dicto pretore defendi: ne capiatur vel castigetur. Si occidatur erit homicidium impunibile: occidensque a rege absoluitur et liberatur. delinquentes autem vt premittitur si occidant aut percutiant pretores seu custodes pro iusticia occidantur vbicunque in regno reperiantur. Impediens autem pretorem vel custodes ne capiant malefactores seu captos vi abstulerit: seu in carceribus existentes extraxerit perdit omnia bona sua: et pro iusticia occidatur. Pretor autem cum viderit expedire iubere: seu requirere poterit iudices algazelos seu alios officiales qui carceres habent: vt in eis captos custodiant qui hoc tenentur. sub. vj. mille moro. penam adimplere: et captos dicto pretori quotienscunque ipse iusserit restituere: sub penis quas ipse iniunxerit. Tenentur etiam ei auxilium prebere: vt dicti capti de vno loco in alium ducantur: vt ipse pretor viderit expedire. Quicunque autem tenentur dicto pretori ad supradicta exequendum auxilium impartiri: sub penis et protestationibus per eum factis. Ordina. regis Jo. i. Guadalfaja. l. xxj.

i ¶ Custodes vinearum vel messium aliorumque fructuum hereditatum pro damnis possunt res laicorum seu clericorum pignorare. Ordi. regis hen. ij. Tordesillas. peti. ix. Vide infra. Pignus. k.

k ¶ Custodes carceris si a carcere delinquens fugiat puniuntur: vt infra. Incarceratus.

l ¶ Custodes castrorum tenentur de culpa seu negligentia hominum quos secum habent si res vetitas a regno extrahant Vide infra. Extrahens.

m ¶ Custodes rerum vetitarum inquisitionem facere tenentur: vt infra. Inquisitio.

n ¶ Custodes panis, montium, vini seu terminorum possunt libere pignorare. Vide infra. pignus.

o ¶ Custodes decimarum vsque ad quot tempus tenentur illas custodire. vide infra. Decima.

Damnum aliquod vasallis regie corone non inferatur vide infra. via nulla.

¶ Damnum in assonata factum quis tenetur soluere. vide supra. Assonata. c.

Damnum Qualiter probatur dicitur te statuto quod probetur per vnius teste. no Bar. in l. Solent ff. De alimentis et ciba. le. Et circa damnum no. contra lauantes pannos in summitate alicuius fluminis quod potest prohiberi: quia per tale lauacrum commune peculium aque corrumpitur. vt. l. Cum supra. C. De re mili. li. xj

b

¶ Nemo dominorum alterius domini vasallis seu hominibus damna inferat. vide infra. Inimici.

¶ Damna data in ciuitatibus vel locis super quibus rex inquirere mandauit soluantur. Ordi. Jo. ij. Burgis. peti. xv. anno. xxix.

¶ Dare: vendere seu permutare nemo audeat naturalium bestias venetas extraneis a regno. vide infra. vendere.

¶ Debitor iurium regalium qui litteras ostenderit de soluto ab illo qui dare potuit liberatur a debito. Ordi. regis Al. vallis. peti. xxxvj.

¶ Debitor. no. quod debitor iniuste absolutus non liberatur in foro penitentiali notat Bal. ff. de condici. inde l. Julianus vltima colum. et C. de iuris et fac. igno l. Cum quis. de. Post hoc sci atis. ¶ Item nota quod debitor obligando generaliter omnia bona sua. Non videtur obligare illa que sunt in vsu cotidiano: et que specialiter quis non esset obligaturus. notat Bal. ff. De pig l Obligatione An autem creditor remittens debitori nolenti sibi soluere partem debiti possit repetere. vide quod no. infra. In dex. b. i.

¶ Item nota incidenter: q heres institutus a debitore communis vel ciuitatis: si repudiat eius hereditatem priuatur oibus bonis quocumqz titulo a testatore adquisitis: siue inter viuos & omnia alia commoda in eum collata vt est casus singularis in herede debitoris tributarij communitatis i l. Heredes. C. De omni agro deser. li. xj. Et vide ibi Jo. de pla.

¶ Debita contracta inter iudeos & christianos qualiter soluantur: & quomodo fiant contractus. vide infra. Judei.

¶ Debitum perdit creditor si boues animalia seu res agriculture pro debito capit. Vide infra. Pignori.

¶ Debitor pecunie regalis qui ponimẽtum vel libramentum non soluit: expensas soluit duplicatas. Vide supra. Collector. d.

¶ Debitor pecunie regis recupatori nõ soluens vsqz ad terminum destinatũ punitur: vt supra. Arrendator. m. & supra. Consilium. c.

¶ Debitor actionem personalem p decennium prescribit. vide infra. Prescriptio.

¶ Debitor si cedit bonis que forma debeat obseruari. vide supra. Cessio.

¶ Debitores duo si non sunt in solidũ obligati in contractu quilibet tenetur ad medietatem. vide infra. Obligatio.

¶ Deceptio vltra dimidiam iusti precij facta rescinditur. vide infra. Vendito.

¶ Decimas seu bona ecclesiastica nemo vsurpare propria auctore presumat. alias punitur: vt infra. Laici.

¶ Decimas. Circa decimas dubitabilis qstio in hoc regno castelle vertitur. Que talis est. Dominus predij a suo colono certam percipit ratione predij pensionem. Dubitatur an cum integrum aceruum colonus decimauit: dominus teneatur pensionẽ quam recipit decimare. Et circa hãc questionem doctores varia sentiunt: & Innocen. in. c. Cum non sit de decimis tenet q non tenetur. Et ẽ ratio: quia intelligitur vendidisse fructus salua decima. allegat ad hoc. c. pastoralis eo. titu. Et ideo dicit q fructus sunt decimandi & non pensio. Idem tenet Jo. an. in dicto c. Cum non sit: qui dicit q si dominus terram suam dat colendã pro certa pensione: dominus non tenetur illã pensionem decimare: etiam si illa pensio sit in eiusdem fundi fructibus constituta. Quia intelligitur vendidisse: salua decima. vnde fruct9 decimandi sunt & non pensio. Et si queratur de ratione: quare dominus non decimat preciũ fructuum venditorum: cum colonus decimet mercedem operarum. Respondet Jo. an. q ratio est: quia merces operarum procedit ex labore hominis: ideo ex ea datur decima. merces vero fructuum venditorũ procedit ex terra siue ex fructibus terre in quibus ius habz dominus: qui autem pensionem domini decimatur. De quibus sufficit q semel fuerint decimati. ar. ff. De re iuris. l. Bona fides. & c. ti. Bona fides li. vj. Idem tenet Hosti. in allegato. c. Cum non sit. & in summa sua ti. De decimis. §. Quibus autem. v. Item danda. hanc etiam partem notat Collectarius in c. Cum non sit: & in c. Tua nobis e. ti. Recitans opiniones contrarias. Innocen. & glo. in dicto. c. Tua nobis: & finaliter nullam earum approbat: sed sola recitatione est contentus. Pe. de Ancha. in allegato. c. Tua nobis dicit q licet glo. ibi teneat q siue dominus recipiat quotam fructuum: vtputa tertiam vel quartã partem fructuum: siue certam partem: vtputa certas mensuras vt tres vel quattuor corbes: pẽsio domini est decimanda. Ipse tamen de dicit q non est decimanda pensio: cum tradita est domino ab aceruo iam semel decimato: vt allegato. c. Bona fides. Nec est bonum simile glo. in eo q dicit. Quod idem est dicendum si cui si aliquis illos corbes donaret eo quia dominus percipit illos corbes ratione terre: et non titulo lucratiuo. Et sic concludit cum opinione Innocen. & hosti. In contrarium est glo. in allegato. c. Tua nobis: vt dictum est q concludit q pensio illa est decimãda: licet de decimato aceruo descendat. Idem tenet ibi Vincentius dicẽs q est ratio: quia pensio illa quã dominus recipit per decimationem acerbi nõ non est diminuta. ideo de pensione est decima soluenda. hoc idem firmat Anto. de butrio in dicto. c. Tua nobis: approbans q ibi tenet glo. Et concludit q licet acerbus sit decimatus: pars tamẽ illa quam dominus recipit nõ est decimata. Cum illam non recipit domin9 vt partem acerbi decimati. Et sic videtur q doctores in dicta. q. sunt aduersi. Et per opi-

niones varias tam solemnium doctorum ex utraque parte questio facta est satis dubia. Ideo necessaria foret circa eam noua iuris prouisio. Posset tamen defendi glo. dicti. c. Cum nobis in casu scilicet: quando non datur pensio domino pro terra sua quam alii dat excolendam ratione dominii quod in terra habet. Sed quando datur domino pensio propter maioritatem: vel ut colonum defendat seu custodiat. Quia in tali casu quantumcunque sit decimatus acerrimus: danda est decima de tali pensione sicut de militia. et de venatione. ut. c. Non est. co. titu. De decimis Secundum Pe. de Ancha. in dicto. c. Cum nobis. In his tamen statur consuetudini in dubio.

Item nota quod coloni possunt decimare fructus domini: et dare ecclesie. Nisi consuetudo sit quod colens totum det domino: et dominus det ecclesie. ut no. C. De agrico. et censi. l. i. in glo. Et Bal. post Innocen. super Rubrica. De consuetudine.

Item nota incidenter quod iudex secularis potest cognoscere inter laicos. vel inter clericum actorem et laicum reum de questione decimandi: Cum agitur simpliciter de fructibus decimarum no. i. q. i. peruenit. i. c. Quamuis. de decimis. Nam talis causa non est spiritualis. Quod patet: quia fructus decimarum possunt laico concedi titulo. Locationis. De loca. c. Uestra. Et possunt vendi: ut allegato. c. Quamuis. Quod probatur hac ratione: quod cessante prohibitionis causa cessat prohibitio. l. dis. di. Neophitus. De bigamis. c. Debitum. Sed hic cessat ratio prohibitionis: quod iudex secularis de spiritualibus non cognoscit ergo et cetera. De iudiciis Quanto. De ordi. cogni. Cum. ubi notat Jo. an. Nam si esset questio an quis esset filius ticii vel non: cognoscit secularis. Sed si esset questio ratione matrimonii. non posset per iura vulgaria. Et sic in casu isto ubi non agitur de questione iuris. s. de iure percipiendi vel retinendi decimas. Sed de fructibus tantum. Et hoc probatur optime. De homici postulasti et c. Quanto. de usuris. Et pro hac ratione facit lex Lombar de decimis l. Quicunque. Ubi est expressum quod compulsio solutionis decimarum per iudicem ecclesiasticum et secularem fieri pot. Hec est conclusio Gaspar de Calde in suis consiliis titu. De foro compe Consilio xv.

Item nota incidenter: quod licet quis mittat animalia sua pregnantia ut pariant extra territorium: per hoc non euitat solutionem gabelle vel decime soluende ex forma statuti disponentis: quod pro quolibet animali nascenti in territorio soluatur certa gabella. Quia dicitur factum in fraudem: pro quo facit. l. Quod facto ff de heredi institu. notat Jo. de pla in. l. Cum satis. §. Caueant in fine. C. de agrico. et censi.

Decime omnes debent iunctim et uniformiter per prelatos arrendari. Ordina. regis Alfon. de Alcala. Petitio. vicesima prima.

Decimarum custodes: seu tercerii tenentur panem et vinum tertiarum usque ad pascha resurrectionis domini custodire. Et tunc autem tenentur illud vendere cum precomio: et coram tabellione in publica almoneta: vel tribus adhibitis testibus: si tabellio in loco non sit. Que quidem almoneta tribus diebus scilicet Dominicalis. Lune. et Martis sequentibus fieri debet hora maioris misse in ecclesia. preciumque statim custodibus soluatur: ut illud his quibus pertinet soluant. Et idem de aliis minutiis faciant. propter agnos vitulos et edos: que minutia vendere tenentur in prima dominicali die venienti a tempore quo illa recipiunt. preciumque conseruent: ut his soluatur quibus pertinet. Uitulos tamen vel edos vel agnos tenentur usque ad diem beati Jacobi mensis iulii conseruare. Et si medio tempore eorum aliqui moriantur: tenentur custodes pelles eorum dominis tradere. Juramento tamen prestito quod pelles sunt de his que receperunt armentis in decimam. Quibus sic ut premittitur creditur. Et tunc autem custodes possunt libere armenta ista vendere: seruata tamen forma que in panis et vini venditione premittitur. Et nisi custodes hoc faciant tenentur ad damna et deteriorationem rerum que sic receperunt. Ordi. petitio. Regis Alfonsi. de Alcala. pe-

tio.vicesima.

¶ Rex tamen Jo.i.Sorie.peti.v.statuit q concilia vel collectores non tenentur has tertias,nisi vsqz ad annum a tēpore quo eas recipiunt conseruare.Et si ex tunc perdantur non tenentur custodes soluere nisi precium quod minus valuerunt in tempore illo. Item post annum conseruentur ros iste expensis arrendatorum,vt rex Jo. vbi supra.

¶ Item horrea debent ad reponendum panem terciarum dari. Et locatio eorū soluatur.vide infra.Horrea.

¶ Decimarius regis qualiter tenetur obligationem rerum vetitarum recipere, vide infra.Extrahens.

¶ Declinans iurisdictionē secularis iudicis p̄textu clericatus:si fuerit regis vasallus z ab eo habet terram vel feudum perdit eum,vide infra.Vasallus.

¶ Reus declinans iurisdictionem coraz quo impetitur:debet rationem quam allegat infra octo dies a die proposite exceptionis probare. Qua probata infra dictum terminum non cogitur petitioni respondere actoris. Si tamen actor velit probare causam ad iudicem cognoscendam pertinere: hoc infra dictum terminuz probare tenetur. nec sibi alius terminus ad hoc valet assignari Foro novo de Alcala.ti.liij.l.i.

¶ Reus. probare. Si tamen declinatoria exceptio sit iuris vel facti notoria: vt quia constat notorie citantem nullam habere iurisdictionem in citatum: nil artatur probare. vt no. Innoc. z Jo.an.in.c.preterea.de dila. z glo. z Bar.in.l.ij ff. Si quis in ius voca.non ierit Et per docto.in.c. Accedens. vt lite non contesta.

¶ Declinans maliciose iurisdictionem secularis iudicis punitur:vt infra. Laicus.e.

¶ Defensio peremptoria:vel preiudicialis quando sit opponenda. Vide infra. Exceptio.

¶ Defendens se cum armis a pretore: vel a custodibus rerum vetitarum impune occiditur.vide supra. Custodes.e.

¶ Defendens. In quibus licet priuato propria auctoritate resistere z vlcisci.vide in l. de noui.C. demetaci.et epidemici li xij.z ibi glo. z Jo. de pla.z.l.i.z ij.C. Quando lice vnicuiqz sine iu.se vindi.Et vide. xviij.casus in quibus licet cuiqz ius sibi dicere per Specu. tit de accusa.§.i.b Item qui vult. z.l. Nullus de iude.z.l.vnica.C. Ne quis in sua causa.z.l.Extat.Quod me causa.z.l. Si quis ad se fundum C. Ad.l iuli.de vi pu.z.l.Si quis in tantum.C.vnde vi.z.l vt vim.ff de iusti.z iure z.l Scientiam.§. Qui cum aliter ff. Ad l.acquile z.l.probibitum.z.l.facultas C. de iure fisci.li.x.

¶ Defunctus si confessus non fuit: nec communicauit:medietas bonorum eius regi applicatur. Ordina. regis Alfon. Segobie.De penis.l.duodecima.Et ordina.regis Hen.De penis.l.ix.

¶ Non vendicans necem defuncti: qualiter punitur.vide infra. heres.

¶ Defunctus non est plangendus.vide infra.planctus.a.

¶ Delator semper detur antequā fiscalis procurator accuset vel denunciet.vide infra. Fiscalis.

¶ Delegari non debent cause singulares in ciuitatibus vel villis. vide infra. Iudex.

¶ Delinquentes qui receptantur in castris: vel locis preuilegiatis: remittantur ad loca vbi delinquerunt puniendi. Non obstantibus quibuscunqz preuilegijs.

¶ Idem de contrahentibus qui in fraudem contractus fugiunt z receptantur: Remittuntur ad loca contractus. Ordinati.Regis Joannis secundi zamore penti. xix. alias. xlv. vide infra. Remissio.a.z ordi,eiusdē regis madrid. Anno

millesimo quadringentesimo.xxxvj.Pe-
ti.nona.

¶ Delinquentes. Remittuntur. Notandum est ex hac l. q sicut in delictis sic & in contractibus de iure regni fit remissio delinquentis & contrahentis. Quod est contra ius commune. Nam licet de iure delicta & contractus parificentur quo ad forum sortiendum tantum non tamen quo ad remissionem seu tractionem in iudicium: vt.c.fi. De foro compe.&.l.ij.ff. de in ius vocan. Et approbatur per hanc l opinio reprobata per glo.in.c.Romana.§.Contrahentes. De foro compe.li.vj. Que secundum aliquos dicebat q sicut quo ad forum sortiendum sic & quo ad remissionem parificantur delicta & contractus: vt in auctem. Ut omnes obe.iudi.colla.v. In delictis autem id seruatur vt in aucten Ut nulli iudi.§.Si quis vero cum se.colla.ix. Et de pastoralis De re iudi.§.Quod si punias. vbi de hoc plene per Pau.& per Jo.an.& Jo.de ymo. De iure tamen etiam in criminalibus que sunt leuia non habet locum remissio: vt dicto.§.Si quis vero comprehensorum. Quia vt ibi patet in enormibus & vbi pene impositio alios terret est locus remissioni. Facit ad hoc quod notat glo. in.c.i. De rapto. Idem si agitur de crimine ciuiliter quod idem est q in contractibus. ar.l. c.Lue. De procura. Et in.c.Super his.de accusa. Et notat dominicus in dicto.§.Contrahentes. Credo tamen sub correctione videntium q vt iura supradicta non corrigantur quod euitare licet: vt.c.Cum expediat. De electi.li.vj. Ista l locum habet solum in suo casu.s.cum contrahentes in fraudem contractus fugiunt & receptantur. Et per hoc approbatur q in fine dicte glo.§.Contrahentes quidam dicebant q si contrahens abest animo latitandi iudex vbi reperitur tenetur ad remissionem: quia possidetur bona: vt ibi. Et hoc credo verum. Potest etiam in alio casu ista.l.intelligi scz: si contrahens solutionem destinauit in certo loco: & promisit se ibi personaliter representare. Quia tunc etiam inuictus ad locum contractus ducitur. Et ita reperitur notatum per antiquos doctores in.l.i.ff. Si quis i ius vo.non ierit. Et hoc concludit Bal. eleganter in.l. Cum archime. C. Ut in posse. lega. Uide quod circa remissionem scripsi foro legum.li.ij.ti.i.l.i. Uide infra. Remissio.

¶ Delinquentes qui seruiunt in castris frontarie: an pretextu preuilegiorum que dicta castra habent possunt a iusticia excusari. Et ad que extenduntur talia preuilegia. vide infra. Preuilegium.

¶ Depredatio vel aliud maleficium si fiat debet per iudicem in cuius territorio fit inquisitio fieri. Factaqz parti detur: & causa summarie diffiniatur. Si vero maleficium per tales fiat contra quos executio non potest per iudicem fieri: inquisitio fiat: & regi mittatur: vt delinquentium solido seu mercede maleficium vel depredatio soluatur. Ordina.regis Hen.l.Burgis.l.iij. Et eiusdem regis Tauri l.decima.

¶ Depredans vel rapiens aliquid contra domini voluntatem: cum triplo restituat. vide infra. Miles.

¶ Depredans alium in itinere: vel depredando occidens seu percutiens puniatur. vt infra Occidens.

¶ Desertores militie qualiter puniantur. vide Forum nouum de Alcala titulo tricesimo primo.l.i. Ordenamos.

¶ Dies feriata si incidit in termino potest pars alia die satisfacere. vide infra. Terminus.

¶ Diffidatio antequam inter generosos fiat debet inter eos amicitia seruari. Uide supra. Amicitia.

¶ Diffidatio potest inter generosos fieri: videlicet pro percussione: & pro captione diffidantis: vel pro currendo cum eo. Item pro morte parentum seu auorum vel proauorum filiorum nepotum: seu pronepotum: fratrum consanguineorum in secundo gradu diffidantis: siue sint masculi: siue femine. vel pro percussione: seu captione virorum de supradictis. Cum ipsi viri iustum habent impedimentum: Quare diffidare non valent: & inimicitiam seq. Et p feminis in dictis gradibus vel p vxore diffidans: qz sunt p se q diffidare non possunt: nec inimicitia seq. Si

autē viri de quibus supra: eis ad hoc sunt potētes propter causas q̄ pmittūtur: vel propter aliquā earū diffidare noluerint: nec inimicitiā sequi: nullus ipsorum consanguineorum hoc pro valido facere potest. Si vero generosus alterius vxoris seu patris pedestrem hominem percusserit: occiderit seu ceperit iniuriatus eis potest diffidare. Si autē homo pedester cū milite seu generoso viuens seu stans aliquid horum faciat eius dominus eis nō receptet: sed a se expellat. Quod si non fecerit & receptans generosus fuerit potest ab iniuriato diffidari. Dominus autem tenetur pedestrem malefactorē regis merino integrare si eum apprehendere valet. Quod si non fecerit eo ad hoc vt premittitur requisito iuste potest ab iniuriato diffidari. Regis itaq3 merinus pedestrem capiat: & eum secundum forum sine aliqua dilatione puniat.

Item si generosus de vno loco in aliū trāsierit: vbi alter generosus vxor seu mater habitauerit: seu steterit: & ceperit: seu per vim aliquid abstulerit nisi regis fuerit merinus vel officialis qui iusticie habeat exercicium seu potestatē pōt propter hoc iuste diffidari.

Itē generosus carnaliter alterius generosi consanguineam quam in domo habebat cognoscens seu eam extraxerit: vel capiat potest diffidari. non autē ob alias causas potest diffidatio fieri.

Item eum generosus diffidat seu per aliū diffidationem mittit tenetur diffidato causam notificare quare eum diffidat. A die vero diffidationis vsq3 ad .ix. dies completos non potest diffidans diffidatum occidere: nec ei aliam iniuriam irrogare.

Diffidatio. Qui sūt a iure diffidati: vide qd scripsi foro legum li. iiij. titu. fi. l. i. Et circa hanc materiam est notandum quia in sacris armorum nunq3 quis debet peruenire ad bellum: nisi precedat monitio & diffidatio: vt no. Jo an. in nouella. c. i. De homi li. vj. Et Bal. in. l. Si manu missori. C. de obsequijs patrono prestan.

Si autem propter alias causas q̄3 de supra numeratis quisq3 per se vel per aliū diffidauerit seu per aliū modū vt premittitur diffidatio sit nulla. Diffidās vero duorum annorum extra patriā exilium patiatur. bona tamen istius sub regis protectione remaneant. Huiusmodi autem exilij rex veniam non concedat Quod si precibus seu sua fecerit clementia in hoc biduo quo extra regnū debuerat stare: non potest de alio conqueri: nec agere: nec aliquis ei respondere artatur. Ipse tamen tenetur aliorum questionibus querelis: seu actionibus respondere

Si autem. Regis protectione. Que quidem bona adquisitione illius ad quē pertinent debent in inuentario scribi ne perdantur. Iuxta formam. l. Si quis intra prouinciā. C. de bo. presc. Et in. l. i. & ij. C. de requi. re.

Item nota q3 quando talia bona per annotationem deferuntur ad principē: ipse potest libere ea donare. Quia cum hoc non mutat quia stare prohibetur. vt. l. Sancimus. C. de testa.

Item si generosus aliquos propter causas predictas nominauerit seu miserit ad diffidandum aliū non possunt isti mediatores seu nuncij per seipsos inimicitiam sequi: nec diffidato damnum mortem percussionem: seu iniuriam aliquam inferre: nisi cum diffidāte eundo. hec omnia in foro nouo regis Alfon. de Alcala titu. xxix. l. portrar. vide infra. Reptare.

Diffinitiua sententia fertur contra cōtumacem tribus edictis citatum.

Dilationem petens ad producendos testes vltra marinos: vel quia sunt extra regnum non debet maiorem dilationem q̄3 sex mensium habere ad producendos testes & dicta eorum. nisi iudex recessius tēpus viderit moderādū. Ordi. regia Alfon. Fori noui de Alcala. titu. x. l. secundo.

¶ Dilationem. Sex mensium. Deinde tamen dabantur .ix. menses: vt in .l. i. C. de dila. e. ij. parti. ti. xv. l. xxxiij. Ubi est simile q illud tempus ex causa per iudicem moderatur: vt hic. Est tamen notanda cautela quam ponit tex. et glo. in .c. Statutum §. Proferendo cum se. De rescriptis li. vj. q si iudex de malicia petentis dilationem presumit debet ab eo petere vt deponat salarium pro expen. testis in veniendo redeundo et stando. Quod si facere nolet tamen iudex non deferat ¶ Item potest aliter iudex prouidere vt compellat maliciose talem dilationem petentem q se ad penam extraordinariam obliget si non probauerit quod intendit: vt notat Spec. ti. de excepti. §. Nunc videndum restat in fi. Et in §. sequen. ij. Et no. q si contra excipientem: et in ti. de instru. edicti §. Uidendum restat qualiter instrumenta. ij. Uerum tamen. Uide supra Auditores. n. Et infra. Exceptio. b. Et infra. probatio. b.

¶ Que dilatio datur ad probandum declinatoriam iurisdictionis. Uide supra. Declinans. b.

¶ Dilationem petens ad probandum contradictiones per testes vltra maximos quod tempus habebit: et quid prius probabit. vide infra. Probare.

¶ Dilatio detur actori vel reo ad querendum aduocatum. Uide supra. Aduocatus.

¶ Dirumpens castrum vel fortalicium punitur: vt supra. Castrum. c.

¶ Dispensator regis. regine: seu alterius domini assumens seu emens ad reuendendum in curia aues venationem: piscea menstructus: vel alias res similes sub colore q ea vult pro cibo regis: vel alterius domini. Si persona fuerit grauis: pro prima vice mercedem. rationem seu quitationem si quam habet a rege perdat. Pro secunda medietatem bonorum perdat. Pro tertia vero perpetuo expellatur a curia. Ordina. Jo. ij. vallis. anno millesimo quadringentesimo. xliij. Peti. vicesima.

¶ Distrahi non debent arma vel equi militis vel generosi. Uide infra. Miles.

¶ Diuinatores. sortilegij. seu agoreri. vel astrologi puniri debent: vt i legibus continetur partitarum. Iudex tamen vbi hoc contingerit ex suo officio inquirat Et si postq ei est nunciatum vel sciuerit inquisitionem pretermiserit officium perdat. Prelati autem debent clericos beatos vel religiosos talia exercentes punire. Ordina. regia Jo. i. de Briuiesca. l. sexta.

¶ Diuinatores. partitarum. Que leges sunt vij parti. ti. xxj. per totum Ars tamen liberalis astrologie de iure illo non vetatur: cum procedit secundum cursum naturalem planetarum Auguria tamen sortes et fictiones necro et ars nigromantie reprehenduntur: vt e. ti. l. ij. Tantum bonis incantationibus licet vti de iure partitarum: vt ad expellenda demonia et coniugum ligamina dissoluenda: aut nubem deuitandam vt aliter ti. l. ij. et iij. et l. Domum. C. de male. et mathe. Sed de iure canonico etiam talia sunt prohibita: vt e. i. De sortilegijs. Et hoc est a nime cuius ne his superstitionibus credam⁹ Nam quandoq sub specie boni ad antiquos idolatrie cultus redimus: quod est prohibitum vt. xxvj. q. ij. §. his itaq Et non est vita sed mors inquisitio vel curatio que a diuinis vel magis expetitur. vt. c. Qui sine. c. causa. et. q. ¶ Item nec etiam christiani elementa colere: nec lune et stellarum cursus in suis operibus seruare debent: vt c. Non licet. xxvj. q. v. Tales namq incantatores seu sortilegij vt inimici dei insequendi sunt. vt. c. causa et. q. c. Peruenit: et per totum.

¶ Item nota q infidelitas est credere q in nocte tempore mulieres possunt per multa terrarum spacia super quasdam bestias posse transire per magicam artem Et q mulieres q vulgariter xorguine dicuntur possunt per minima foramina domus intrare et creaturas suffocare. hec enim fantasma a malignis spiritib⁹ et non corporibus interrogentur. Nullus namq potest creaturas formare: nec transformare nisi solus deus. hec omnia in. c. Episcopus xxvj. q. v.

¶ Item nota q infideles sunt matres que pueris suis capita dolentibus: vel alia infirmitate laborantibus preter pater noster et Credo in deum querunt ligaturas: sacrilegas: et incantationes. octuagesimaoctaua distinctione.

Quoniam sit circa medium. Nam incantationes infirmitatibus hominũ nihil remedij prestant. xxvi q. ultima. Admoneant.

¶ Diuinationibus credens est quodam modo hereticus: et punitur ut infra. Hereticus.

¶ Doctores possunt aurum: et auri ornamenta portare, vide infra. Miles.

¶ Doctor. Item nota q̃ doctoris appellatione continetur licentiatus: ubi tractatur de ordio. Bal. ff. Solu. matri. l. ij. §. Quod si filius nõ est doctor. Sed alibi dicit Bal. q̃ licentiatus non habet priuilegia doctoralia donec susceperit birretum. Licet habuerit alia insignia doctoris. notat Bal. ff. De excu. tu. l. Athlete in prin.

¶ Domicilia mutãtes de locis regie corone ad loca dominij: vel ad abbatias soluere: et pechare tenentur pro bonis que in locis regis ubi primitus habitabant dimiserint. Ordi. regis. Jo. burgis. ãno xx. peti. xxxiij.

¶ Domicilia mutantes ad loca dominij de locis regie corone non obstãtibus pactis penis et iuramentis quibuscunq; possũt libere ad loca regia remeare. Ordina. regis Jo. ij. zamor. petio. xvj. alias peti. xlv.

¶ Domicilio. Mutantes. Impium enim est relinquere propriam patriam no. glo. ex tex. l. i. C. Si curialis relicta ciuitate. li. x. Et etiam vilem terram propriam non potest quis deserere. ad quod. C. De munici. et origina. li. x.

¶ Domicilia mutantes a locis dominij ad alia loca dominij petent et contribuant pro bonis que dimiserunt in locis a quibus transeunt: dum tamen rationabiliter sint bonis tributa ĩposita. Et hoc tam in tributis regis q̃ concilij: vel mixtis. Ordi. regis Jo. ij. madrio. peti. viij. alias. peti. xvij.

¶ Domicilia. Mutantes. ¶ Nota q̃ quilibet propria voluntate potest domicilium mutare et de vna ciuitate ad aliam transire: nisi iam publicis muneribus fuerit destinatus. ff. Ad municip. l. Incola. et. C. de incolis l. i. li. x.

¶ Item concor. cũ hac. l. quod notat Oldra. in suis consilijs consilio. clxx.

¶ Item nota q̃ omnes pro his agris quos possident solitas pẽsiones agnoscant. C. Sine cẽsu vel reli. l. fi. ¶ Item nota q̃ munus quod ad possessionem tantum imponitur omnes possessores subire oportet. Et si nec ciues nec incole sint: ut. l. Rescripto. ff. de mune. et hono. et l. ultima. §. Patrimoniorum notat Azo ĩ summa. C. De mune pa. li. x. Concor. cum hac l. ij. et ibi glo. C. de mune pa. li. x. q̃ inquit q̃ etiam alienigena qui possident aliquid in loco: patrimoniale munus gratia publice utilitatis indicitur. Concor. l. Cum neq3. C. de incolis iuncta glo. ibi que vult: q̃ licet ad personalia munera quis non vocetur pro his possessionibus quas in loco possidet patrimonialia tamen subire tenetur: ut alle. l. fi. C. Sine cen. vel reli. Facit ad hoc q̃ lz regulariter collectã nõ põt ipõi nisi subditis ut no. glo. et doc. ĩ alle. l. Rescripto. §. fi. Lñ notãdũ est q̃ quemadmodum potest ciuitas statutũ facere: q̃ omnes qui colunt vel serunt in suo districtu soluant ex eo quod ibi colunt ibi serunt ibi metunt quasi contrahere videntur. Nam statutum bene potest de nouo inducere quasi contractus de iure communi incognitos. ff. de iudi. l. Omnem: et quia gaudent possessionibus conueniens est ut soluant onera. ut no. in. l. ij. C. de mune. et in quo loco li. x. Et notat hoc Bal. in l. Unica. C. de senten. q̃ pro eo. quod in. pro.

¶ Item generalis cõsuetudo seruat q̃ ubi quis possidet ibi collectam patiatur non precise: sed causatiue quia si non soluit non incarceratur: sed aufertur sibi res: vel rei fructus: ut ff. de le. i. l. Quod iulianus. §. Sed heres. et ff. de usu fruc. l. Pendentes. §. Si quis. et l. Ediles. et ar. ff. de publica. l. Commissa et in auct. de collato. §. Si vero aliquando. colla. ix. Innocen. in. c. Postulasti. de foro compe. Bal. ti. Que sunt regalia. Ad munera ergo regalia ratione possessionum tenentur possessores etiam non domiciliarij: et que sunt illa habes exemplum in. l. ij. et fi. §. i. ff. de mu. et ho. Concludit Calde. ti. de censi consilio. vj in fi.

¶ Item nota q̃ ad collectam que imponitur rebus ex ordinatione generali: vel ex lege municipali seu consuetudine tenentur omnes possessores. notat Bal. notabiliter in alle. l. fina. C. Sine cen. vel reli. et Specul. ti. De clericis coniuga. Maxime quia isti habent regulares prestationem no. p̃ ben. in c. Non minus de immuni. eccle. ¶ Est q̃stio. An ciuis unius loci q̃ habet predia in alio loco ratione bonorũ

que ibi habet tenetur ad munera personalia mixta seu realia. Et decidittur per doctores q ad munera personalia non tenetur. Quod probat ex diffinitione muneris personalis: cum e standum: vt l i. § . Dolum. ff. De dolo. et l. Omnis diffinitio. ff de re iuris. Que diffinitio convertitur cum suo diffinito. Et aliquo posito q cesset et non convertatur: destructa est diffinitio no. in. l. i. ff. de testa. Diffinitur autem munus personale quod est: q corpore cu labore et cum solicitudine animi ac diligetia principaliter consistit: vt tex. in l i. § Illud: et l. fina. § i. ff. de mune. et hono. Sed qui non e incola illius loci. Ad ista non tenetur per l Libertus. § . Sola in princi. ff. Ad munici. Nam personalia munera competunt principaliter ratione domicilij: vel ratione originis: vt dicto. § Sola. et l. Cum neqz C. de incolis. li. x. Facit ad hoc quia sicut personalis obligatio non sequitur fundum: vt. l. i. § Si habes. ff. Ad trebelli. Et insti de acti in prin. Sic personale munus non sequitur possessorem fundi. Et hoc est quod dicit tex. in dicto. § . Sola. s. q sola ratio possessionis non est idonea cuibet muneribus personalibus iniungendis. etc.

Idem de muneribus mixtis que imponuntur persone pro rebus: vt. l. fina § . Mixta. ff. De mune. et ho. Nam cessante cõsuetudine vel preuilegio a talibus muneribus excusantur possessores bonorum qui ciues non sunt: vt noratur i. l. Rescripto. § fina. de mune. et ho. Nam ad hoc vt munus mixtum imponatur oportet q persona cui imponitur sit subdita: vt ibi patet. ergo istis nõ subditis imponi nõ potest. Cum persona non est immediata causa huius oneris mixti imponendi. Et si dicat q res ipse sunt causa immediata huius oneris. Hoc est falsum: quia tale munus mixtum pro capitibus imponitur: vt l. Filij. § . fi. ff. Ad munici. Unde patet q ratione rei principaliter non imponitur collecta. Sed imponitur persone vt allegata. l. Cum neqz. C. de incolis. li. x. glo. magna circa fi. et l. Uerum eo. ti. Quod probatur alia ratione. Preuilegium concessum ciuitati vt quis compellat ad munera subeunda non extenditur ad eos nec eos obligat: qui solum habent possessionem i loco vbi preuilegium est concessum: vt. l. preuilegium. C. de incolis. li. x. et allegato. § . Sola. Imo quod plus e origo materia. vel sola possessio. vel sola habitatio non facit quem talia munere subire: vt ibi. Et sic patet q ad mixta sicut nec ad personalia isti non tenentur. Ad munera vero realia ratione possessionum que ibi site sunt tenentur. Munera autez realia sunt ordinaria per legem: consuetudinem: vel statutum vt si possessiones sunt asscripte dare pro solido et libra ad collectam quando patrimonialia munera possessionibus inducuntur: vt allegata. l. Rescripto et l Muneris in fi. ff. de mune. et hono. Sed si descriptio seu estimatio que fit pro solido et libra nõ sit perpetua nec certa: sed variatur. Et variatur pro varietate imminentium negociorum. Non videtur munus reale nec certum ad hoc vt forensis teneatur: vt notat Gaspar de calde. titu. de accusa. Consilio. ij. et ti. de censi Consilio ij. Statutu enim potest facere vt omnes qui colunt vel serunt in alio districtu soluant collectam Nam eo ipso q ibi colunt et metunt quasi contrahunt. notat Bal C. vt sen. que pro eo q interest. l i. alias collecta regulariter non potest imponi: nisi subditis. vt alle. l. Rescripto. § . fi. Et hoc tenet fran. de campo. vt refert Jo. calde. in titu. de censi. Consilio. vj.

Domicilia mutantes de locis dominij ad loca regia libere transeunt. Nec propter hoc bona sua capiantur. Dum tamen tales soluant iura forera pro hereditatibus que habent. Ordinati. regis Alfon. valhõ. peti. xxix.

Item tales transeuntes libere et sine aliquo impedimento bona que dimittunt in locis dominij procurent: soluendo debita sua. Ea. ordina. peti. xl. Et ordi. regis Joan. ij. Segobie. peti. xij.

Domicilia habentes intra muros ciuitatis ville vel loci non possunt exire ad habitandum in arraualibus.

Item si terra vel solum datur alicui intra dictos muros nouiter populanti: non debet in arrauali habitare. Ordina. regis Jo. ij. Madrid. Anno millesimo quadringentesimo. xxxiij. petitio. xxiij.

Domini locorum in suis locis rentas seu redditus ecclesiarum nõ capiant: nec impediant: ne in illis fraudem faciant: nec statuta vt minus valeant. Ordinati. Regis henri. secudi Tauri prelatorũ.

pen.ij. vide infra. Statuta.

¶ Domini. Unde est notandum: q dominus qui abutitur dominio indignum se facit dominio vt l.ij. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. no. Bal in li. Feu. Rubrica. Qualiter dñs proprietate priuetur. c. l. ¶ Item nota: q dominui terrarum nõ possunt expellere mercatores forenses de suis territorijs: nec eis bona auferre: nisi ex causa ex qua possent forte bannin. Sed venturis ad territorium bene potest interdici ingressus anteq veniant. notat Bal in li. Feu titu De noua. fidelit forma. l.i. ¶ Item nota incidenter q dominus loci non potest cõponere in preiudicium subditorum: nisi subditi consentiant no. Innocen. i c. Audite. de prescripti. Hosti. 7 Abb. in c. dilecti. de ma. 7 obe. no. Bal. li. Feudorum ti. Quo tẽpore. mi in vesti pec. de. c. Si quis: 7 in ti. Si de feu. contro. fuerit. c. In generali. ¶ Item nota q dominus non agit iniuriarum pro subditis nec pro reb' ablatis subditis vel colonis: quia domini non interest nec est eorum procurator: nisi iniuria sit facta subditis in iniuriam domini no. Innocen. in c. dilectis ii. de appellati. 7 ibi Anto. 7 est conclusio rote conclusione. ccccxi. ¶ Item nota q dominum tam seculares q ecclesiastici. si componunt de damnis inuicem factis non intelligunt componere de iuribus singularum personarum: de quibus non licite componere possunt in eorum preiudicium: in quibus est ius quesitum notat Bal in l. Cenia. C. de in ius vocan. ¶ Item nota q dominus terre non potest alteri domino terram suaz subijcere cõtra voluntatem subditorum. no. Hosti. 7 Jo. an. in. c. dilecti. De ma. 7 obe. 7 Innocen. in. c. Auditis. de prescriptio.

¶ Domini temporales clericos nõ cõpellant tributa vel alias soluere iposition es: nec huiusmodi pretextu pignorent: nec alias clericos torqueant. Ea. ordina. peti. quarta.

¶ Domini locorum non liberentur per computatores minores donec omnis q habent in villis seu locis suis sint libera ta. vide infra. Morobetini.

¶ Dñi locorũ possũt a suis vasallis seruicia exigere. Non tamen possunt se intromittere in locis ciuitatum vel locorum regia tanq commẽdarij. Quia solus rex est commendarius eorũ. Ordi. regis hẽburgie. peti. xvij. Confirmatur per regẽ hen. quartũ Madrid. anno. m. cccc. lviij Qui addit qd etiã si rex rescripta seu literas in contrarium concedit nõ valeant: 7 illas reuocat seu annullat. vt ibi. peti. duodecima.

¶ Domini locorum in dominijs suis vectigalia per petum vel deramã non exigant. Sed illa emptores 7 vẽditores soluant: pro vt in quaterno continetur. Ordi. regis Jo. j. Sorie. peti. xiij.

¶ Domini locorum vasallis suis violẽtias iniurias seu iniusticias iferre nõ debent. Nec eos contra ius icarcerare possunt. Nec ab eis exigere quod non debẽt. Nec viduas seu alias feminas sui dominij matrimonio violenter vel sine earum voluntate copulare debent. Ordi. regis Jo. j. vallis. peti. vij. Et eiusdem regis segobie. peti. xv.

¶ Dominus solariegus quid debz a vasallis exigere: 7 an potest solares accipere. vide forũ nouũ de Alcala. ti. xxxiij. l. ij

¶ Domini locorum tenẽtur leges regni seruare. vide infra. Leges.

¶ Domini locorum in suis locis prelatorum excommunicationes literas 7 mãdata obseruare faciant. vide ifra. Laici

¶ Domini temporales ecclesias iura et bona ecclesiarum reuerenter obseruent. vide ifra. Ecclesia.

¶ Domini locorum tenentur appellationi interposite ad regem per vasallos suos deferre. vide supra. Appellatio. f.

¶ Domini locorum in fortalicijs suis receptantes deliquentes puniantur: vt infra. Receptans.

¶ Domini locorum damna non inferant alterius domini vasallis 7 cetera. vide infra. Inimicitie.

¶ Domini locorum ferias francas seu liberas: 7 foros non faciant. vide infra Ferias.

¶ Dominicis diebus nemini licet operari vel laborare. Nec domus ad emēdum vel vendendum apertas tenere. Judei autem vel mauri in publicum non operentur: nec in loco vbi videri vel audiri possent. Contra autem faciens. xxx. soluat mor. Quorum. x. accusatori. x. vero ecclesie. Residua autem regis camere applicentur. Concilium autem seu officialis licentiam alicui non tribuat die dominicali operandi. sub. dc. mor. pena. Ordi. regis Jo. j. Bruiesca. l. vij.

¶ Dominicis. Est tamen notandum quod in diebus festiuis ob reuerentiam dei licet studere: de quo late et notabiliter per abbatem in. c. f. De ferijs. ¶ Item est notandum quod licet in diebus solemnibus ob reuerentiam dei non licet fieri executio in causa criminali per. c. placata xv. q. iiij. et l. fi. C. de feri. Sed si delinquēs est publicus latro seu nocturnus populator agrorum potest executio fieri etiam in die dominico. no. Bar in l. Omnes. C. de feri et abb. in. c. fi. de fe. ibi vide alios casus per eum.

¶ Domus habentes intra muros ciuitatis non exeant ad habitandum in arrabalibus vel cōtinuis domibus extra muros. Ordi. regis jo. ij. in Madrid. peti. nona.

¶ Domus fortes seu alia fortalicia sine iussu principis nō fiāt. Vide infra. Fortalicia.

¶ Domum alterius perforans: seu alias locum aperiens non consuetum domus ad delinquendum est aleuosus. Medietatemque perdit bonorum pro regis camera. Et corpus eius ad mercedem sit regia. Ordi. hen. ij. de penis. l. xxvij.

¶ Domum alterius incendens punitur: Ut infra. Incendens.

¶ Domum alterius cum armis oppugnans punitur: vt infra. Pugnans.

¶ Donatio loci et iustitie fonsarij vel fōsaderie appellatiōis seu minere specialiter a rege facta perpetua valet firmitate. Nisi fiat extraneo regni vel regno: seu psone regis concedētis nō naturali. Tūc enim non valet talis donatio per regem vel per alium facta. Et si quis de regno eam predictis fecerit perdit qd sic alienauit arbitrarie per regem puniendus. Sēper tamen remanet regi precipuum: vt locorum domini pacem et guerram pro eo faciant. Et quod in eorum defectu ipse rex iusticiam subministret: et quod eius moneta ibi currat: et alia per subditum non fiat.

¶ Item et alia regi remanēt que a domini regali sunt inseperabili. Et si concedātur non valet concessio. Si tamen rex sibi appellationes vel alia retinuit fiet vt conuenit. Si autem non cōtinetur quod dat ei iusticiam. Si tamen dicitur in concessione quod in eius defectu retinebat sibi iusticie factionem, aut dicitur quod in illo loco nō intraret iudex merinus: nec sagio: nec alius officialis. Et in concessionibus hactenus factis iusticiam habebit donatarius si ea vsus fuit. si autem dicitur qd aliquo sibi non retento: vel qd dat cum toto dominio regali habebit donatarius iusticiam, si ea. xl. annis sine interruptione vsus est. si tamen det cum omnibus suis iuribus que habet in loco illo intelligitur qd dat ei iura pecularia et possessiones cum ciuili iurisdictione. Ordi. fori noui regis Alfon. de Alcala ti. xxvij. l. iij. pertenesce

¶ Donare seu mercedes facere nō debz rex sine sui consilij maturitate. Ordi. peti. regis jo. de Briuiesca. peti. xxvij. Cōfirmauit ista. l. per regem jo. ij. vallid. anno. m. cccc. xlij. Uide infra. Rex.

¶ Donare. Non potest clericus res suas concubine seu filijs suis. Uide quod no. supra Cōcubina. a. Et infra Filius. a.

¶ Item nota quod donatio nō est nisi donatario dominium sic translatum: vt. l. In oībus. §. fi. ff. de donati.

¶ Item dominium rei donate non transfertur Nisi quis sciat rem promissam habere: vel nisi detur alicui qui suo nomine recipiat: vt. l. Assistenti co. ti.

¶ Itē si sūt plures donan̄des et vltima excedit modum: sola vltima reuocatur et nō prima. vt

ff. Qui et a quibus l. Si quis. ¶ Item pactum liberati nō est donatio. vt no. glo. in l. Obligatione. ff. De pigno. et l. i ff. Qui mo. pig. vel hypo. sol. no. Bar. in alle. l. In om̄ib⁹. Mercedes facere. Nisi ex causa. Nam propter magnitudinē seruicij inducitur perpetuitas beneficij vt in li. Feu. ti. De his qui feu. dare po. §. Decente cōsonat. ff. De dona. l. Acquilius regulus. et l. Si pater ¶ Item est vnū notādum circa hanc materiā q̄d licet in donationib⁹ factis a priuatis post illas pfectas nō possit apponi aliqua conditio vel grauamē. vt l. Si repetendi. C. De condi. ob causam. et l. sicut de act. et obli. et l. perfecta. C. de dona. q̄ sub modo tamē secus est in principe: qui post perfectam donationem potest apponere donatario conditionē vel grauamē. vt l. Qui fundos. C. De omni agro deser. et ibi Io. de pla. in fi.

¶ Donare potest rex officialibus suis p̄ iuuamine nuptiarum. vide infra. Rex.

¶ Item rex Hen. iiij. in cortis quas fecit in sancta Maria de nieua. anno dñi mill. cccc. lxxiij. Reuocauit omnes donationes seu mercedes quas ipse fecerat a. xv. die septembris anno mill. cccc. lxiiij. pentorum et monetarū et officiorū audientie et pretorū secretariorū et tabellionū de camera et monete forere et aliorū officiorū, necnō generosorū et excusatorū iurium regalium et consiliorū: vbi per vacationē vel renunciationē fuissent concessa a personis q̄ ante illa habebant: vel si fuerunt consumpta in alijs officijs antiquioribus vel antiquiori officio in eis: et reuocauit priuilegia sup hoc concessa. Et confirmauit aliā ordinationē quā sup hoc fecit in Occaña. quam vide infra. Generosus.

¶ Donatio facta p regē de bonis proprijs locorū et redditibus eorū nō valet. Ordi. regis Jo. ij. in Vallad. peti. v. et ordin. eiusdē regis madrid. peti. xiij. alias. xx.

¶ Donatio facta. Nō valet. Et est ratio: quia donatio est dilapidatio l. Cū de indebito ff. de probati. Fallit quando q̄s mouetur iusta ratione vt. l. Si filius ff. De dona. Potest tñ princeps et ciuitas donare locū publicū ecclesie vt consecret. ff. De rerū diui. facta. Item no q̄ etiā si donans iusta ratione moueatur: reputa exprimendo q̄d causa remunerationis seruicij

omnium donat illā causam: debet donatarius p̄bare esse verā. vt notabiliter notat Guillelm⁹ ff. De excep. l. si. Merita aūt ex quibus licet remunerare. Collige ex l. Iusta. et l. Si colletane us ex l. Etiam. §. i. ff. De manu vindi.

¶ Donatio facta per regē alicui de iuro et heredat vel ad vitam. debet infra annū in libris maiorū computatorū poni et collocari et ostendi. alias ipso iure perditur: nec post annum potent collocari. Prag. sancti. regis Jo. ij. madrid.

¶ Donare nō debet rex ciuitates nec bona sue regie corone. Ordi. regis Al. madrid. peti. xxix. vide infra. Rex.

¶ Dona aliqua iudex regis seu quiuis alius a litigantibus nō recipiat. vide infra Iudex.

Ecclesie et iura bonaq̄z earum reuerenter per dños tēporales et alios laycos obseruētur. ne priuilegia libertasq̄z ecclesiastica rumpantur. Ordi. regis Hen. ij. Prelatorū tauri petitio. ix.

¶ Ecclesie no q̄ ecclesia grece dicitur conuocatio latine: quia ad se oēs conuocat secundum Arch. in. c. Ecclesia de conse. di. i. Et dicit' catholica xxj. di. Quāuis. i. q. i. Extra catholicā. Synagoga vere grece idē est q̄ congregatio. et est iudeorū. Unde secundū Hugucium. Conuocari propue est viuentiū ratione. Pecora tamen congregantur: et sic in synagoga grex irrationabiliū pecorū congregatur. In ecclesia vero populus fideliū ad vnā fidem ad dei iudicia ad xpi conuiuium conuocatur: de hac eni dicit apostolus ad ro. viij. ca. Quos vocauit hos et iustificauit. ¶ Item no q̄ vnica est ecclesia hic militans supra triūphans. Inducitur ideo August dicen. q̄ prima est in tempore peregrinationis. ij in eternitate mansionis. Prima in labore ij in requie. Prima in via. Secunda i patria. Prima cū hoste pugnat. ij sine hoste triūphat. Facit illud Job. vij capi. Milicia est vita hominis super terrā. no. plenius Jo. mo. et Jo. an. in. c. fundamenta. De electio. li. vj.

Est tamen notandū circa obseruationē libertatis ecclesie q̄d ecclesia q̄ habet turrim fortem potest per dñm capi et fulciri ne sit in periculū ciuitatis vt notat Cy. in l. ij. C. De summa tri. ¶ Item no. q̄ pro amplianda ecclesia vi

cinus cogitur vendere domũ suã. vt no. Guil. in l. Decernimus. C. De sacro san. ecclesijs.

¶ Ecclesia incastellari nõ debet ne inde fiãt ꝓ pugnacula rer. iũcta glo. in c. Sanctorũ. x. q. i. Nisi forte contra paganos ⁊ hereticos. vt ꝑ Lauren. ⁊ Hostien. in summa ti. De immu. eccle. § in quãtum ⁊ item ecclesia.

¶ Ecclesiarũ vestimenta. ornamenta. cruces. calices argent. ⁊ thesauri nõ pignorẽtur. nec vendantur. alias emens seu ad pignus recipiens sine precio restituat ecclesie. Negans aũt cũ duplo ecclesie ⁊ cũ septuplo regi restituere tenetur. Foro nouo. ti. pe. l. ij.

¶ Ecclesiarũ monasteriorũ seu capitulorum prouentus ⁊ reddit⁹ nõ impediantur nec fraudentur a dñis locorum. Vide supra. Domini. a.

¶ Ecclesie nõ dentur in hospicium alicui nec bestie in ea mittãtur. vide infra. Hospicionarius.

¶ Ecclesiarũ immunitas ⁊ libertas per laycos seruetur. vide supra. Clerici. h.

¶ Ecclesiarũ immunitas. Est notandum circa hoc ꝙ si statuto cauet. ꝙ si ꝗs accesserit violẽter ad ecclesiã puniat in mille. Doro. si ꝗs armata manu venit vsq3 ad mediũ cimenterij vel vltra: tamẽ nõ intrauit ad fines ecclesie ꝙ nõ punitur: quia licet delictũ inchoauit nõ tamen consumauit per l. ij. §. Docere ff. Ne ꝗs eum qui in ius vo. vt ibi quod ibi commentat Bal.

¶ Ecclesiarum decimas seu bona nemo propria auctoritate sine iusto titulo vsurpet alias punitur. vt infra. Layci.

¶ Bona. Potest en̄ rex si necessitas imminet. vel si propter morã periculũ incurreret etiã papa irrequisito res ecclesie recipere. Debet tamen postea damnũ resarcire vt Cy. in. l. Nemine3. C. De sacro san. ecclesijs. Sine iusto titulo. vt est expressum in. c. Dudum. De decimis. cum concor. glo.

¶ Ecclesie res vel argentũ minime a rege capiatur nisi propter necessitatẽ vrgentẽ guerre. et vt postea ecclesie restituatur ablatum. Ordi. regis Jo. ij. Burgis. Peti. viij. ⁊. ix. anno. xxix.

¶ Ecclesiasticã iurisdictionẽ seu prelatorum visitationem impediens punitur, vt infra. Visitationem.

¶ Elymosinarũ questores an possunt exigere testamenta defunctorũ vel compellere populũ ad sermones suos audiendum. vide infra rescriptum. e. f.

¶ Eligi qualiter debeant officiales curie ciuitatum vel locorũ per vacationem aliorum. vide infra. Officia.

¶ Eligi Officiales. nota ꝙ sine consilio publico nõ debet electio officialiũ q2 debet fieri solenniter ⁊ debet seruari locus ⁊ ordo alias non tenet electio. l. Nominationes. ⁊ ibi Bal. C. de appe. ⁊ Jo. de pla. i. l. Obseruare. C. de decurio.

¶ Eligere tenentur rectores ciuitatũ ⁊ locorum cum iusticia officiales fideles ⁊ cetera. vide infra. Priuilegium. d.

¶ Eligi qualiter debet iusticia in terra de arguello. vide infra. Judices.

¶ Electio episcoporũ seu archiepiscoporũ vel aliorũ prelatorũ nõ est facienda ꝑ capitulũ donec primo notificetur mors ꝑlati regi: quia hoc habẽt reges hyspanie de consuetudine: ⁊ electus vel cõfirmatus seu consecratus prelatus nõ administret donec reuerentiã personaliter regi faciat. Ordi. regis Al. in alcala. l. ij.

¶ Electio Mors prelati regi. Cũ hac l. cõcor. tex. c. Lectis. lxiij. di. vbi electũ ad dignitatẽ ecclesiasticã nõ debet papa confirmare nisi precedente epistola regia ⁊ eius consensu vt posita consuetudo dicat vbi glo. Lau. dicat. Qꝺ reges sunt patroni in episcopalibus ecclesijs iuncto c. Agatho. ⁊ c. Adrianus c. di. Ubi data est potestas a iure regibus consenciendi electionibus prelatorũ ⁊ inuestiendi electos. concor. c. Salonitane. ⁊. c. Cũ lõge. §. principib⁹ lxiij. di. Nam licet princeps nõ debeat interesse electioni ad eligẽdũ: debet tamẽ interesse ad consentiẽdũ. vt §. His oĩbus. ⁊ §. Econtra. lxiij. di. Et nõ solum est petenda licentia a principe sed est obtinenda. vt c. Reatina ⁊ ibi glo. lxiij. di. Facit c. Decernim⁹ xvj. q. vij. ibi Qꝺ si preces per q̃ iura notabiliter dicat Inno. i. c. Quod sicut. De electi. Qꝺ potest ex consuetudine induci vt canonici nõ procedant prius ad electionẽ ꝙ denuncient principi mortẽ prelati: ⁊ petant ipsius assensum in electione futuri prelati: alias cassabitur electio attentata cõtra consuetudinẽ vt in iuribus supra alle. hoc cõmẽdat Abb. de cecilia in. c. i. De electi. Et plus

dicit qd potest princeps obicere contra electū qd sibi est suspectus in regimine. q2 nō tenet admittere prelatū de quo nō possit confidere. Ne forte reuelaret aduersario regni secreta ipi⸗us regni. vt notat Inno in. c. Super his. de accusat. Qd est singulariter notandū. Et p hoc tenet dicit Abb satis eque poterit princeps nō admittere puisū p papā si potest pbabiliter ostēdere illū fore sibi suspectū. Accedit ad hoc l. parti. ti. v. Delas electiōes l. iiij. Que dicit q cōsuetudo antiqua inuiolabiliter obseruata est. p eo qd hyspanie reges a sarracenis terrā acquierūt & mesquitas ecclesias & alias vbi nūqz fuerunt fundauerūt multaqz alia bona ecclesijs concesserūt Sede vacante tenetur scribere capitulū regi qd placet ei sine impedimēto electionē pmittere celebrari habendo interim bona ecclesia recōmendata: & Regi hoc debet placere & cetera. Cū que concor. ista. l. Joē tenet Abb. in. c. Cū terra eo. ti. Et vide qd dixi i ordi. huius. l. Et q scripsi in tractatu electiōis Roderici manrique magistri sancti Jacobi

¶Emptio potest libere ante collectionez fructuum fieri nisi fiat in fraudē vsurarū vide infra. Venditio.

¶Emptor vltra dimidiā iusti precij decepus iuuatur. vt infra. Venditio.

¶Emens seu vendēs qd pondus vel mēsuram debeat obseruare. vide infra. Pondera.

¶Emptores bonorū corū qui sunt regis debitores qualiter coguntur per collectores tributorū & iurium regalium res emere & quomodo estimatur. vide supra. Collectores. c.

¶Emi & vendi possunt in regno libere equi & eque. vide infra. Equus.

¶Encartatio qualiter debeat obseruari. Ordi. four noui de alcala. ti. xxxiiij. l. i.

¶Entrega. vide infra. Executio p totū.

¶Episcopus palencie certū numerum facit tabellionum vel notariorum. vide infra. Notarij.

¶Episcopi abbates seu alie ecclesiastice psone ciuitates villas vel alia loca scandalizare nō audeāt: nec sint de bando seu parcialitate nec ligas faciāt: nec ad hoc fauorem opem: seu auxiliuz personaliter seu p suos vel alios prestent: qd si contrariū fecerint naturalitatem perdant regni & tanqz alieni a regno seu extranei de temporalitatibus regni nō gaudeant. Placuit regi dño pape supplicare: vt sanctitas sua sententiā excōmunicationis in contrariuz facientes proferat & iubeat vt sic fiat. Et qd ipso facto ecclesiasticā iurisdictionem quā p se vel per alios exercent perdant siue per secularibus personis: & pro suspensis & priuatis psonis habeātur: & qd sua mādata nō adimpleantur. Ordi. regis Hē. iiij. toleti. anno mill. cccc. lxij. peti. iiij.

¶Equos certi valoris pcepit rex Alfonsus in curijs peti. de alcala. Qd vnusquisqz in suo regno haberet scdm formā & sub certis penis in dicta ordi. per plures leges contentis. quas vide. & in ordi. regis Jo. i. in vallad per totū. Et in ordi. regis Hē. ij. Segobie. & regis Hen. ij. tordesillas per totum.

¶Equi: rocini: necnō eque: & putri libere possunt sine aliquo impedimēto emi et vendi in ferijs & in oibus totius regni locis intra. xx. leucas a limitibus finis regni computandas. Ordina. regis Henri. i. Burgis. delas sacas. l. iiij. & rex Joan. i. Guadalfa. l. iij.

¶Equum: rocinū: equā vel putruz: seu alias bestias equorū vel mulorū vendens dans pmutans vel legans in suo testamēto alicui extra regnū: si vendens vel alienans intra. xx. leucas a finibus regni cōputandas habitauerit rem alienatā & medietatē bonorū perdit & vltimo supplicio punitur. Recipiens aūt etiā si sit extraneus perdit qd receperit: & oia q portauerit & occiditur. Ea. ordi. regis Hen. Burgis l. v. et ordina. Guadalfa. l. vij.

¶Equus: rocinus: equa vel putrus libere vendi vel alienari possunt ab his q intra dictas. xx. leucas habitāt naturalibus regni si sunt abonati talis tamē venditio seu alienatio debet corā loci pretore & tabellione ad hoc per pretorem delas sacas

deputato fieri. Ea. ordi. Burgis. l. vj. Et ordi. Guadal. l. viij.
¶ Equos seu alias bestias vt premittitur in. xx. leucis tenens si fuerit extraneus a regno debet illas exscribere alias eas poit & quicquid habet. Ea. ordi. Burgis. l. vij Et ordi. Guadal. l. ix.
¶ Equi rocini eque & putri debent per habitantes in. xx. leucis corã loci pretore & tabellione ad hoc specialiter p pretorẽ de las sacas deputato scribi: debent itaq3 p dicte bestie scribi in villis vel locis qui iurisdictionẽ habent. & si habitauerint in ruribus in locis scribantur maioribus quorũ terminorum sunt rura: & scribantur signa & colores bestiarũ in libro ad hoc deputato. Tabellio aũt predictus quotienscunq3 requisitus fuerit debet id sub pena. lx. moro. scribere. pro labore vnum tantũ exigat moro. quicũq3 vero regni naturales introeũtes in regno equos: rocinos: equas: & putros in. xx. leucis tenẽtur in primo loco scribere qui locus sit super se. vbi sit pretor. & tabellio. Et corã testibus cũ coloribus & signis vt premittitur. Si vero nõ fecerint dictas perdunt bestias: scribentes autẽ tenentur pretori iam dicto rationem dare vt ipse sciat an tales bestie sunt extracte seu vendite extraneis hominibus: aut naturalibus nõ abonans sub pena omnium bonorũ perditionis. Ea. ordi. Burgis. peti. viij. & ordina. Guadalfa. l. xij.
¶ Intromittentes in regno dictas vt premittitur bestias si sũt extranei a regno debent in regni introitu in primo regni loco eas scribere cum coloribus & signis earũ coram loci iudice & tabellione: & permittãtur dicte bestie infra tres menses a regno extrahi. a die quo scripte fuerint computandos. Tabellio autẽ pro scribẽdi labore vnum exigat moro. pretor aũt delas sacas potest super hoc inquirere. Inquisitione tamen facta eam publicare tenetur: & copiam parti cui competit dare: vt se possit defendere. Eadem ordi. Burgis. l. ix. & Guadalfa. l. vj.
¶ Equos qui parafreni vocãtur possunt libere peregrini mittere & a regno extrahere. Ordi. guadal. l. x. vide infra. Peregrini.
¶ Equos seu alias bestias equorum seu mulorum freni vel cattelle intra. xx. leucas a finibus regni computandas intromittens tenetur eas in primo loco regni scribere. vt supra. e. f. Et tunc potest intra dictas. xx. leucas ambulare: tradendo tamẽ litteram vicinitatis consilij loci: vbi habitat sigillo consilij: & signo publici tabellionis roborata in qua continetur cum illius loci esse vicinum radicatum & abonatum. Si aũt mittens bestias intra. xx. leucas talis nõ fuerit vt premittitur fideiussoriam prestet cautionem pretori delas sacas de redeundo cum bestijs illis per locũ per quem intra dictas viginti leucas ingressus fuit. Cum itaq3 habens bestias intra dictas viginti leucas exire vult a regno ad expeditnda negocia sua. Et litteram ostendat vicinitatis fideiussoriam q3 dederit cautionem de triplo bestiarum valore: vt ipsas redire faciat ad regnum per illam & loca & portos vbi illas extraxit: tunc permittitur vt extrahat quod si dictam nõ seruauerit solennitatem pretor delas sacas vel custodes possũt libere tales capere bestias. Ordi. regis. Jo. i. guadalfa. l. v. vide supra. Custodes. e.
¶ Equos seu bestias vel alias res vetitas scribentes coram pretore & tabellione vt i supra positis legibus cõtinetur si tẽpore quo scribunt nomina sua mutant occiduntur. Idem de tabellione hoc consulente. Ordi. guadal. l. xiij.
¶ Equi & arma militum vel generosorũ nõ pignorentur. vide infra. Miles.
¶ Equos vel alias bestias a regno extrahens qualiter punitur. vide infra. Extrahens.
¶ Equi seu alie bestie de q̃bus supra nõ vẽdãtur nec aliencẽtur extraneis a regno.

vide infra. Vendere.
¶ Ad equas nemo asinũ emissariũ iacet vide supra. Asinum. De hac materia. vide infra. Extrahens per totum.
¶ Eucharistia dum transit p calem tenẽtur christiani vsq3 ad ecclesiã sociare: de pena autem contrafacientis vel iudei siue mauri nõ fugientis: vel genua nõ flectentis. vide infra. Christiani.
¶ Exactio vide infra. Impositio. ⁊ infra Tributa.
¶ Excõmunicatus nõ est qui portaticũ nõ soluit. vide infra Theolonarius.
¶ Exceptio peremptoria vel preiudicialis debet vsq3 ad. xx. dies a tempore litis contesta. connumerãdos per reum opponi: postea vero nõ nisi de nouo competat: vel si de nouo ad noticiã veniat opponen. Et iuret qd in dicto termino non fecit. Foro nouo regis Al. de alcala. titu. viij. l. i. vide infra. Probatio. a.
¶ Exceptio. Ad. xx. dies No ius nouum circa hanc dilationem. Nam olim erat terminus arbitrarius. iudex nõ poterat terminũ perẽptorium statuere ad omnes peremptorias excentiones proponendas sicut ⁊ dilatorias. vt in. c. Licet § 1. De probationibus. Et in. c. Cũ causã. De testi. ⁊ in c. Accepimus. De fide istru. De tempo. appe. l. ij in prin. et. ff De excu. tu. l. Quinquaginta. ⁊ ff. De iudi. l. Nonnũquã ⁊ iij patti. n. iij l. ix. Et no q isti dies sunt vltimi sicut. ix dies contestationis. vt supra contestatio a. Et no glo ⁊ docto. in l. Super vsuram. C. De tempori. in inte restitu. pe. Licet cõtesta. Et sic no. q peremptoria exceptio post litis cõtesta est opponenda. vt l. peremptorias. C. Sen. rescin. nõ posse. ⁊ l. Exceptionem. C. De probatio. ⁊ c. Audiuis de in inte. resti. iij. q. vj. §. Exceptio. de nouo competit. No ergo si ius opponẽdi creet de nouo post terminũ assignatũ nihilominus tribuit facultatem opponendi. Concor c. Pastoralis. De exceptio. ⁊ c. Presentiũ de testi. ⁊ c. Insinuãte. de offi. dele. Ad noticiã no q sicut exceptio noui orta potest opponi sic ⁊ exceptio q̃ nouiter venit ad noticiã. Et ita paria sunt quid noviter oriatur ⁊ originatũ: antiquus esse ⁊ noviter ad noticiã deuenire vt hic est casus ⁊ in alle. c. Pastoralis ⁊ in. c. Ut circa. de electi. li. vj. De hoc vide qd scripsi ifra. Recusatio. Qd hoc intelligit vsq3 ad conclusionẽ in causa. ex iuret. No q deficiente probatione defert iuramentũ: etiã iniictis partibus: ⁊ hoc est verum quando id quod est probandũ nõ potest aliter probari. Concor. c. Si vero. ij. De iu. Ex quo potest colligi qd in his q̃ dependent sola cõscientia admittit pbatio p iuramẽtũ vt dicto c. Si vero no. l. c. Ex insinuatiõe. de pcu. Talis nã pbatio iuramẽtalis cũ a iure cõi exorbitat: nõ debet admitti: nisi hoc a lege exprimitur vt no Anto. in alle. c. Pastoralis. ⁊ no. Spec ti. De exceptio §. Dicto. v. Sed pone datus ẽ terminus circa fi. Est tamen circa hoc notandũ q si quis nõ opponat exceptionẽ sibi competentẽ errore iuris nõ admittitur ad opponẽdũ post litẽ contestatã: etiã si scientia iuris postea superueniat. Et de hac iuris ignorancia loquitur glo. fi. in alle. c. Pastoralis. Que alias non posset stare cũ esset contraria textui. Si aũt superueniat sententia facti tũc etiã post terminũ potest opponi vt ibi doctores. De qua vide qd no Composte in. c. Quod sicut de electi.
¶ Exceptio noua in prima vel secũda instantia post publicationẽ testium nullatenus recipiatur per auditores donec opponens ad certam penam obligetur ⁊ caueat. vide supra. Auditores. n.
¶ Exceptio post publicationẽ. Dum tamẽ talis peremptoria exceptio post aperturam attestationũ emerserit. vt alle. c. Pastoralis. Tunc idem: vel alij testes admittunt quia ad diuersa inducunt. vt. c. Clemens ⁊. c. Cũ causam ⁊ c. Cũ in tua de testi. Super veteri vero nõ admittitur. vt. c. Fraternitatis eo ti. Idem si exceptio peremptoria sit talis q̃ nõ deserviat negociũ principale scdm Uincentiũ: vt refert Spec. ti. De excepti §. Dicto. v. Sed nũquid. Obliget. Et sic no. q iudex potest exigere captionẽ ab opponẽte si eum videt maliciose opponere vt certam penam soluat. Concor. qd notat Spec ti. De excepti. § Uidendum circa fi ⁊. §. Dicto. v. Et no. si contra. Et no glo. in. c. Statutum de rescriptis § 1 li. vj. An autem post sententiam ⁊ contra executionẽ potest exceptio peremptoria opponi ⁊ in q̃bus casibus vide Spec. ti. De excepti §. Dicto. v. post sententiã autem cũ sequẽtibus. ¶ Itẽ no circa. l Supra proximã: q si quis opponens exceptionem vt ibi iurat in fraudẽ legis vel cõsuetudinis nõ credit ei. vt l. Cũ quis decedẽs §. penultimo. ff. Dele. i. Nã psumit errare vt l Nolet ff. De proban. ⁊ ff. Ad l Acquil. l Indeneratus. §. fi. Et Jo. fa. aucten. Quod obtinet. C. De pro

bal. xx. dies. Quod intelligo verum quando exceptio nō competit ipso iure. et ideo terminus datus ad excipiendū nō precludit sibi viā quādo est ipso iure munitus vt no ff. De pactis. l. Si vnus § pactus et ibi glo. Vide in. l. Si creditoris. C. De fideico. circa prin.

¶ Exceptio peremptoria vel preiudicialis quā nō opponitur donec attestatiões sūt publicate nō probatur: nisi p contractū vel g partis confessioné. vide infra. Probare.

¶ Exceptio. Circa hoc no q nō minus debet inspici assertio actoris ad fundandā exceptionē rei quā assertio rei ad fundandaz replicationem actoris. Et istud est no. dignum. Quod magis nocet assertio actoris actori quam assertio rei reo. Et no q actor replicando non potest esse suo libello cōtrarius quod tene menti. Colligūtur ista per Bal in li. feu ti. De controuer. inter vassa. et exem. cō. circa prin. ¶ Itē no q virtus exceptionis est duplex. s. Eximere se seu abstrahere: et virtutes indiffinite seu obscuritatez sermonis et p̄sentis dispositi declarare. no. Bal. in li. feu ti. De capitaneo et cetera c i. ¶ Itē no. q vbi reus maliciose differt opponere dilatoriā que potest in qualibet parte litis opponi et q retro redit iudiciū nullū debet si postea opponit condēnari in expensis factis in litem secus si eius oppositio nō redit retro iudicium nullū: quia tunc euitaret condemnationē expensarū hoc notat glo. quā Dominicus cōmendat in. c. Ipso iure de rescriptis li. vi.

¶ Exceptiones q possunt contra contractum executoriū opponi. vide infra. Obligatio.

¶ Exceptio nullitatis contra sententiam a quo tempore potest opponi. vide infra. Sententia. ¶ Nulla exceptio admittatur contra ponimentum seu libramentum cōputatorum vel recuperatorum regis. nisi solum solutio: quitatio: vel ablatio. vide supra. Arrēdator. n. Et īfra. Iudex. et vide infra. Obligatio.

¶ Excōmunicatus a iure vel ab homine denunciatus et publicatus: si per. xxx. dies in excōmunicatione persisterit soluat Regi centū moro. et vsq3 ad annum semel hanc penā soluat. Et si in excōmunicationē per annum perdurauerit mille soluat moro. et corpus regis subiciatur merce di. Si vero vltra annū in excōmunicationē indurat⁹ existat quottidie sexagita soluat rēgi moro. Et hec q dicta sunt vendicant sibi locū in excōmunicato non appellante vel appellauit et appellatione nō fuit prosecutus. Ordi. regis Al. in madrid. peti. lx. et peti. vlti. et ordina. Al. Segobie de penis. l. viij.

¶ Pene aūt excōmunicati vt premittitur medietas regis camere: alia vero prelato diocesano applicatur. Ordi. prelatorū regia Hen. ij. Tauri. peti. xi.

¶ Confirmantur leges suprapositē per regem Io. i. Guadal. l. viij. Per quā vnius anni spaciū hodie reducitur ad. vj. menses. Hinc est q per sex menses in excōmunicatione perdurans mille soluat moro. bis monete: qui sunt sex mille. Pene aūt huiusmodi tertia pars regi. alia iustitie executenti residua prelato applicatur. Itē per per sex mensiū spaciū in excōmunicatione induratus expellatur a villa. Et sic durante excōmunicatione in loco intrau... medietatē suorum perdat bonorū. et regie camere applicatur. vt rex Io. vbi supra.

¶ Excōmunicatus. No. ab extra. Quod per verba precipio sub pena excōmunicationis fertur excōmunicatio in contrafacientē ipso facto si adulteriora nō fuit processum. Sed oportet q dicatur quā ex nunc profero si defeceris vel similia verba et est cōmunis sententia doctorum: pro q facit tex in. c. Sicut de simo. Vide tlam glo. in. c i. De sagittarijs. vt refert Abbas de cele. in c Ex litteris De morti contra ... tra inter ecclē Nō appellante. Et circa hoc est notandū q si quis appellauit a iudice ante excōmunicatione. et postea iudex appellanti excōmunicauit quod illa excōmunicatio nō cōlescit ex desertione appellationis. vt. c. Licet de sen. excō. li. vj Et talis appellans vt nō euitet petat declarari dictā sententia nullā tanq̄ post appellationē legitimam quod petere potest corā quocūq3 iudice competenti. vt no. Io. an. in allega c Licet. et Bal de calde. in suis cōsilijs. ti. De sen. excō. Consilio v.

¶ Excōmunicatorū pena nō soluatur ab his excōmunicatis qui p ecclesiā tollerantur. Ordi. regis Al. peti. de alcala. peti. xxvij.

¶ Excōmunicatorū sententie plātorū per larcos seruentur. Vide infra. Laya.

¶ Executio aliqua nulli cōmittatur balistario vel ianuario curie regis in ciuitatibus villis vel locis: nisi in defectū ordinarie iurisdictionis locorum. Ordi.peti. Regis Al.de alcala.peti.xxix.

¶ Executio Circa executionē instrumentorū no. q̄ confessio in instrumento garenticio dicitur confessio iudicialis vt no. Bar in l. Nō fatetur ff. De confessis. Et instrumentū garēticiū nō solū in re: sed etiā in estimatione habet executionē paratam vt no. Bar in.l.iij.ff. De confessis τ vide in.l.i.§.Sed si lege.ff. De his q̄ in testa delen. Sed si in instrumento continet facti promissio ad interesse nō dat executio vt no. Guil.in.l.Iuris gentiū §.Sed nulla ff. de pactis. Quia attendi debet qd̄ principaliter deducter in contractu. vt ibi. Et sic si instrumentū garēticiū nō est liquidū vt q̄ promittit q̄ in instrumento damnū τ nō apparet quantitas potest peti vt liquidet τ postea petat executio vt no. Bar in l.proinde §.si ff Ad l. Aquili. ¶ Item instrumentū nō habet executionē ex ficta cōfessione nisi sup ea pronūciet vt l.ij.§.Quod si actor. C. De iura. calum. et ibi Butri.τ ff. De iure fisci.l. Eius qui delatorē. Alias aūt instrumētū garēticiū habet vim sententie vt no. Cy in l. Certū C familiercij. Contra instrumentū tamen garenticiū potest opponi exceptio non nume pecu. vt no Cy. in l.In contractibus C.De nō nume.pecu. Tamē illa confessio dicatur facta p modū voluntarie iurisdictionis vt ibi notat Cy. ¶ Item instrumentū garenticiū habet illū effectū ac si in iudicio esset factū Ideo si per procuratorē cōtrahatur querit actio sine exceptione sicut l iudicio vt no Bar in.l possessio.ff.De acquiren. posse. Ultimo no. circa hoc q̄ instrumentum garenticiū nō habet executionē paratā in his q̄ coniecturant ex instrumento vltra verba instrumenti. ff. Dele i l Si res obligata.

¶ Item scias q̄ instrumētū garenticiū est vulgare tuscorū qui dicunt garenticiū i. firmū et pasum. Cui est omnino standum vt in li. seudo ti. De lege corrardia.c. Inter pares.

¶ Executio nō fiat alicuius debiti preterquā in vno pari boum cuiusq3 agricultoris, vide supra, Agricultor.b.

¶ Executio nulla fiat pro debitis consilij contra loca seu personas priuilegiū obtinentes: sup hoc vide infra. Priuilegium.

¶ Executio si fiat i bonis debitoris ad petitionem creditoris τ debitor solutionē p bet totius debiti vel partis eius: creditor tenetur soluere executori vel algazelo exequenti ius qd̄ ei pertinet p integra vel executiōe de eo de quo solutio pbatur. Debitor aūt soluet respectu eius qd̄ nō pbatur. Ordi.regis Hen.i.Burgis.peti.viij.

¶ Executio si fiat per officiales vel regis ianuarios ad cuiusq3 petitionem; executores de iure executionis nō amplius exigāt q̄.xxx.moro peti.de mille vsq3 ad quantitatem.xx.mille moro.si fuerit debitū. Et si maioris quantitatis debitū fuerit non amplius exigatur etiā in toto regno. Ordi.peti.regis. Al. Legionis.peti.iij.

¶ Executionē pretextu debiti faciens vel sua ppria auctoritate debitoris bona pignorans sine iudicis cōpetētis licentia vl' mandato: etiā si fiat pro moro. iurium regaliū nisi creditor a debitore ad hoc potestatem habuerit pignus cū violentie pena restituat. Et executio nō valet nec hoc per iustitiam fieri permittatur. Ordin.regis. Ioan.i.vallab l.v.Ordenamos. Vide infra. Pignus.d.τ.k.

¶ Executionē. propria auctoritate potest tñ iudex creditori licentiā dare vt possessionē propria auctoritate ingrediat' faciendo cū ad hoc executorē τ algazelū vt no in.l Iuste possider. ff. De acqui posse vbi no. Bar. per.le. pe C. De pigno acti Nisi aliquē inueniat resistentē vt no. Abb.in.c Decereto de re iudi. Et no.i l. Nō est singulis ff De regu iu. Potest etiam debitor hanc potestatē dare creditori vt.l iij. C. De pigno Quod intelligo cū temperamento: q̄ no per docto in.l In possessione C. ad l. Iuli. de vi pu. Et per Bar in l In his ff De pacto stipu τ vt no Bar in alle l iij C. De pigno. Dicens q̄ tale pactū valet nisi quādo creditor inuenit debitorē resistentē quia tunc ē necessaria iudicis auctoritas vt. l Equissimuz. ff. De vsu fruc Est tamē no. q̄ si debitor est i fuga potest creditor cū propria auctoritate capere τ ad iudicē ducere vt l. Aut pretor. §. Si debitorem ff. De his qui in frau credi Et no. q̄ in casibus in quibus possum cū propria auctori

tate capere; licet mihi eū occidere si telo se defendat no. Salice in. l. Si ut allegas in fi. C. Ad l. Corneli. De sica. Et in l. Nemine C. De exhib. reis. et Bar. in l. Furem. ff. Ad. l. corneli. De sica et no. in dicto. c. Si perfodiens. De homici. et Jo. fa. insti. ad. l. Acquilli. §. ij.

¶ Executionem pro moro. redditum seu iuriū regalium nulli faciant balistarij ianuarij nec algazeli curie regis seu aliorum locorū sine iudicis vel pretoris mandato. Et hoc nisi usqz ad tertiū diem iudex vel pretor iustitie fecerit complementum. Eadem ordi. l. v.

¶ Executionē sententie que in rem trāsiuit iudicatā vi vel armis cōtumaciter impediens seu defendens ultra alias penas a iure statutas bonorū suorū medietatem perdit: et Regis camere applicatur. ordi. regis Hen. ij. De penis. l. xxij.

¶ Executionem. Que in rē transiuit iudicatam potest impediri executio sentētie etiā si in rē transiuit iudicata. si probationes iniuste de facto admittantur iudex debet retractare sententiā nō obstante qd transiuit in rem iudicatam. Ita singulariter no. Abb. de cecilia in. c. Fraternitatis. De frigi. et male allegat dictū Innocē. in. c. Cū dilecta. De rescriptis. et in. c. Cum bertoldus. De re iudi. ¶ Item in dicto. c. Fraternitatis. Innocen. et Abb. ponunt aliud singulare dictū qd si notorie apparet sententiā iniustam debet reuocari: non obstante qd appellatū nō fuerit de in dicto. c. Fraternitatis. et l. c. ij. De purga. vul. qr veritas cedit opinioni. vj di. Ueritate. et c. Consuetudo. Itē notat ibi singulariter Abbas q sententia notorie iniusta est nulla vel saltem reuocabilis nō obstante qd appellatum nō fuerit. Etiā si notorietas iniustitie postea acciderit ut ibi qd nunqz est tradendum obliuioni: et potest esse ratio scdm Abb. Quia sententia iniusta substinetur a iure. qr presumitur iusta propter auctoritatē iudicis in dicto. c. Fraternitatis. et c. Bone. i. De electio. et c. In presentia de renuncia. Que ratio cessat cum notorie constat de iniustitia. Et ideo alibi dicit Inno. aliud singulare dictū qd si pars in cuius fauorem fuit lata sententia cōfitetur eam iniustā debet iudex eam retractare. Ita notatur l. c. Quia plerūqz. De immuni. ecclē. Quod limita pulchre: quādo talis cōfessio haberet sua substantialia: alias minime. ut no. Abb. de ceci. in. c. Cū contingat. de iure iuran. Qd tene cordi pro limitatione Innocen.

¶ Item no. incidēter q si creditor petit tenutā bonorū debitoris contumacis vel executionē rei iudicate: debet fieri in bonis et possessionibus propinquioribus ipsius creditoris. ut. l. Quicunqz. ubi hoc tenet Joan. de pla. C. De omni agro deser. li. xj.

¶ Executio nō debet per consilium regis: nec p auditores cōmitti nisi algazelis vel merinis ciuitatū nisi ex causa rex hoc aliter demandauerit. Ordi. regis Joan. ij. in vallad. peti. i.

¶ Executio nulla fiat pro pena vel multa donec per competentē iudicē sententia sit lata super pena et in rē transeat iudicatam. Competens vero iudex ad hoc est pretor curie regis: si aūt alij pretores ciuitatū vel locorū tales penas iudicent nulla fiat executio donec regi ostendantur. et ipse exequi eas mandet. Prag. sanc. regis Joā. ij. vide infra. Pena.

¶ Executor criminū qui verdugo vel māgoldus vocatur in quacunqz ciuitate vel loco que iurisdictionē super se habeat excusatur a petis et petitis et monetis et a quibuscunqz petis regis et consilij. Salarium aūt executoris de proprijs consilij soluatur: defectu quorū rex dat licentiam ut super hoc fiat repartitio et contributio. Ordi. regis Jo. ij. madrid. anno domini mill. ccc. xxxv. peti. xxix.

¶ Executor. Uerdugo. Dicenī mangoldus de iure debet habere leues vestes iustitiam ut no. in l. Diuus ff. De bonis dam. An quis potest de iure compelli ut executionē faciat ut aliquē decapitet notat Bar. ff. De pigno. acti. l. fi. et ibi Guillel. Scripsi foro legū. n. De las penas l. vj in fi. Talis eni executor carnifex vocatur. ut notat Spec. n. De executione sententie §. Nunc dicendū d. Itē no. nec peccat iustitiā exequendo nec propter hoc est crudelis qr nō ipse occidit: sed lex ut ibi latius per Spec.

¶ Item no. q officialis potest capi facere vel compellere aliquē videlicet hominē ad decapitandū pro iustitia facienda: et similiter pōt accipere alium a rustico ut super eo ponet malefactor notat Bal. ff. De pigno. actio. l. fi. in fi. Vide q pulchre notat Bal. in. l. Jubemus nulli. C. de sacro san. eccle. ¶ Item no. q executio iuridica excusat a sacrilegio per. l. Quādo

in prin. ff. de aqua plu. ar. Bar. in repetione. l. Creditore. C. de pigno. in. columna.

¶ Executio fit virtute ponimẽti qd ostenditur iudici. vide supra. ¶ Collector. d.

¶ Executio nõ impeditur si res sup qua contenditur lite pendente alienetur. Vide infra. Lis.

¶ Executioni mandetur auditorũ sententia in gradu lata dare vista: nõ obstãte quacũq3 oppositione. vide infra. Sentẽtia.

¶ Executionũ ius qd pertinet aliubus vel locis ex privilegio fori vel consuetudine quacũq3 observetur. vide infra. Ludus.

¶ Executionem iustitie impediens puniatur. vide infra. Iudex.

¶ Executio seu entrega qualiter fiat p iudicem & vsq3 ad qd tempus i bonis arrẽdatoris. vide infra. Iudex.

¶ Executioné in bonis prohibens ne fiat puniatur. vt infra. Pignus.

¶ Executor testamenti eũ vsq3 ad. xxx. dies non publicans punitur. vt infra. Testamentarius.

¶ Executione facta per algazelum regis in civitate hyspalen. vicesimã tantũ partem capiat algazelus. vide supra. Algazelus.

¶ Executores debitorum possunt iudei i ter se habere. vide infra. Iudei.

¶ Executioné contra contractũ publicum impediat aliqua exceptio. Vide infra. Obligatio.

¶ Exempti vel privilegiati vt nõ soluant tributa nec alias impositiones ipsi nec familiares & domestici sui licet principales excusentur: nõ tamẽ excusantur coniux domestici nec familiares ab impositionibus vel petiis pro servicio regis vel vtilitatibus locorũ impositis. Ordina. regis Hen. i. Burgis. peti. xv.

¶ Exempti no. Quod virtus istius dictionis francum secundum volgarem interpretationem ad quã recurri debet. vt ff. de verborum significatione l. Amicalis intelligitur cum omni libertate & ab omni servitio absolutum. vt ar. ff. Communia predio. l. Si quis duas in prin. & l. Intendenis in prin. & ibi no. & francum idem est dicere qd sui iuris. notat Bal. in li. feudo. ti. de capitaneo & cetera. c. i.

¶ Item no. q̃ etiã si sponte munera subeat immunis & excusationem habens a muneribus p iudicat sibi non tamen filijs: nisi essent naturales tantum. vt. l. fi. C. de his qui sponte munera publica subeunt. & ibi Io. de pla. super rubrica & Salice. in l. Volũtarie. C. de excusa. tu.

¶ Item no. q̃ habens immunitatẽ a collectis si describatur i libro communi & soluat cũ eis & non appellet infra tempus debitum postq̃ hoc sciuit: non potest postea se iuuare ex privilegio sue immunitatis. vt. l. i. §. Si quis tutori ff. Quando appe. sit.

¶ Dñs index Io. ij. in curijs de Vall. anno dñi mill. cccc. xlij. petit. lj. Revocat omnia rescripta seu privilegia exemptionũ seu libertatũ concessa seu concedenda hõibus pecarijs seu alijs quibuscũq3 p sonis vt nõ sunt impatronatores seu collectores iurium regalium vel vt non sint minorũ tutores seu curatores: nisi sint tales persone quas iura & leges regni a talibus eximunt. & tales exemptiones sint in corpore iuris clause. Privilegia autẽ seu rescripta contra hoc impetrata seu impetranda sunt nulla. Etiam si motu pprio concedantur & de potestate absoluta. et istius legis specialẽ seu generalẽ mentionem faciat: & alias contineat clausulas quascũq3 firmitate roboratas.

¶ Exempti sunt agricultores in vno pari boum ne capiantur nec vendantur. vide supra. Agricultor. b.

¶ Exemptionis officia per regem Henricum. iiij. concessa revocantur. vide infra Generosus.

¶ Exemptus est extraneus qui venit ad habitandum per decennium in regno isto vide infra. Extraneus. b.

¶ Exempti non sunt a petita & monetis baccalarij in iure canonico vel civili. vide supra. Baccalarius.

¶ Exempti seu excusati per regis privilegia nisi sint milites vel generosi: dñe seu domicelle non solaria non nisi a monetis tantũ sunt excusati: alias exempti quãtũcũ

que priuilegia aliter disponant. In alijs aũt impositionibus cũ alijs soluere tenentur. O.xvi. peti. regis. Jo. i. palen. peti. xiiij.

¶ Supradictã tamen legẽ rex Hen. iij. p suam pragmaticã sanctionẽ Tolet. anno dñi. mill. ccc. xcviij. Cõfirmauit ⁊ approbauit. ⁊ insuper statuit qȝ etiã priuilegiati seu exempti nõ excusantur a monetis nisi in conditionibus quaterni monetarum declaretur qȝ sint saluati. In alijs vero petis tributis impositionibus seruitijs petitis ⁊ alijs q̃buscũqȝ regis seu consilij cõtributionibus contribuere nõ excusantur tã priuilegiati seu excusati vel exempti q̃ȝ milites de alarde. ⁊ notarij ⁊ alij curie excusati aliarũqȝ ciuitatũ ⁊ locorum ecclesiarum. monasteriorũ: militum: scutiferorũ: dominarũ seu domicellarum ⁊ generosorũ: ⁊ aliarum personarũ: etiã si per forum eligantur. Si vero aliquis de supradictis allegauerit seu cõtendit a cõtribuendo excusari vt premittitur pro qualibet vice penam soluat mille morõ. quorũ tertia pars regis camere: alia vero ciuitati vel loco vbi hoc contingerit: residua accusatori vel petenti applicẽtur. Iudex aũt loci sub pena priuationis officij tenetur statum cum hoc sciat ex suo officio: etiã sine accusatore penam iam dictam exequi. Et in hoc casu partem pene accusatoris iudex sibi applicet: qȝ si negligens fuerit ipse iudex penam soluat. Si vero culpabilis penã iã dictam nõ est soluendo iudicis ministerio in cathenis luat. Et pro prima vice in eis per duos menses iaceat: ⁊ pro secunda vice per quattuor menses: ⁊ si tertio perdurauerit per sex menses. ⁊ si amplius obstinatus nõ cessauerit omnibus diebus vite sue in carcere permaneat. Ista tamen lex non vendicat sibi locum in militibus: scutiferis: dominis: ac domicellis: ⁊ generosis archiepiscopatus hyspalẽsis. ⁊ episcopatum Corduben. ⁊ Jahennẽ. ⁊ aliaruȝ ciuitatum ⁊ locorũ vbi omnes soluere cõsueuerũt: quia in tali casu non excusantur a petis petitis ⁊ seruicijs vt semper facere consueuerunt. vt rex Hen. vbi supra.

¶ Item exempti seu excusati delas tarazanas hyspalen. ciuitatis nõ nominentur nec excusentur: nisi hi tantum qui ad officium delas tarazanas sunt habiles. ordi. Hen. iiij. toleti. anno. mill. cccc. lxij. petiti. xxj. Iste leges confirmantur per regem Jo. ij. madrid. anno mill. cccc. xxxv. petiti. xxv. ⁊ peti. xlvj. Et statuit qȝ in petitis omnibus tenetur oẽs contribuere petarij nec excusantur pretextu priuilegiorũ: libertatum: ⁊ exemptionum que ab ecclesijs: monasterijs: auditoribus: militibus: ⁊ alijs habent personis. Prohibet ne ab auditoribus vel alijs iudicibus ecclesiasticis vel secularibus vel ab illorum vicarijs seu officialibus rescripta seu prouisiones dentur cõtra impatronatores: collectores vel arrendatores. Iustitie aũt regis compellere tenẽtur tales excusatos vt in dictis petitis contribuant. Et contra hoc rationes aliquas seu exceptiones vel rescripta minime recipiant nec consentiant: ne super hoc lites oriãtur: phibet etiam ne auditores vel alij p̃rores seu iudices siue curie et cãcellarie de talibus cognoscãt litibus. et rex mãdet p sua rescripta vt psonaliter ad suã curiã veniant tales excusati clericoruȝ seu monasteriorũ: ⁊ dñi qui eos excusare contẽdũt: necnõ ⁊ vicarij q̃ dictas litteras expediunt cũ venerint de tali cõmisso per regẽ castigentur. ⁊c.

¶ Itẽ statuit idez rex eadẽ ordi. peti. xxvj. Quod layci q̃ contra ea q̃ supradicta sunt contẽderint excusari a dictis petitis: ⁊ petis: ⁊ iuribus Regis p̃textu excusationis ecclesiarũ: monasteriorũ: ⁊ psonarũ ecclesiasticarũ incarcerentur ⁊ mittãtur ad regẽ p iustitiam loci vbi hoc contingerit ⁊ sua bona intrentur ⁊ capiantur. Et hoc idem fiat contra psonas ⁊ bona eorũ qui pretextu familiaritatis vel cõmensalitatis cõtinue aliorũ dominorum temporalium vel officialiũ regis: vel alias contendunt excusari pro-

hibet rex auditores: ptores: seu notarij sue curie et cancellarie sub pena priuationis officiorum dent nec liberent cōtra hoc, rescripta seu litteras citationū nec alias cōtra consiliarios pretores seu rectores et alios officiales: impatronatores: et collectores: seu contra alias singulares personas. Et non solum hoc intelligitur in dictis penis et tributis sed etiam in oibus alijs casibus nō possunt dicti familiares seu cōmēsales dominorum seu aliorū regis officialiū a suo proprio foro extrahere aliquas personas nisi in casibus curie que continentur in q̄dam eiusdem regis pragmatica sanctione concessa in vallad. anno mill. cccc. xxix. In qua prohibet rex vt auditores: cancellarij: et alij de suo consilio nō liberent: expediant nec sigillent rescripta citationū contra quecunqz consilia seu personas cuiuscunqz sint status seu conditionis vt compareant in dicto consilio seu cancellaria. In alijs casibus ciuilibus vel criminalibus nisi in his que continentur in partitis seu foris: vel ordinationibus regni q̄ disponunt qd aliquae cause possunt in curia tractari. Et qr tales persone possūt ad curiam a suo foro proprio et iurisdictione extrahi. ¶ Item qr lites ciuiles seu criminales que competunt consiliarijs regis et cancellario maiori: domus maiori et auditoribus sue audiētie et cōputatoribus maioribus rationū regis et sue despēse et rationum sue domus: et pretoribus et notarijs et alijs officialibus sue domus: curie et cācellarie et rastri qui a rege habent rationē tam in agendo qz in defendendo possunt ad curiam regis tradi. Si aūt aliter et in alijs casibus talia rescripta impetrari contingeret: licet obediātur non tamen sunt adimplenda. vt rex Jo. in dicta ordin. de madrid. peti. xxvj. Cōfirmatur ista lex per eundem regem ordi. peti. xxxvij.

¶ Idem rex Jo. ij. in quadam pragmatica in valentia in mēse februarij. anno mill. cccc. xxxj. et Zamore anno. xxxij. et Vallad. anno. xxxvij.

¶ Addit rex Hen. iiij. in curijs de Cordoua. āno mill. cccc. lv. peti. vj. Has leges cōfirmando qd si tales petarij excusari cōtendant a dictis penis et contributionibus p̄textu talium exemptionum contra dictarum legum prohibitionem ipso facto bona sua perdant et regis camere applicentur et per loci iustitiam vbi hoc contingerit in inuentario reperiantur et regi notificetur et sue persone capiantur: et capti regi mittantur nisi pretextu priuilegij et regi cōfirmati excusentur: dum tamen priuilegia sint in libris regis collocata: et per computatores maiores subscripta: vel nisi sint officiales cum ratione &c. Tunc gaudeāt tales officiales exemptione: etiam si priuilegia nō sint subscripta a computatoribus maioribus: dum tamen ostēdant fidē qualiter habeant rationem cum suis officijs in libris regis collocatam.

¶ Item exempti seu excusati per priuilegia aliarum personarum nō possunt: nisi solum a monetis vt premittitur excusari. quantūcunqz latissima habeant priuilegia. In alijs aūt oibus penis seu cōtributionibus debēt cū alijs cōtribuere nō obstātibus rescriptis seu litteris alijs per regez concessis et ab eis impetratis. Cancellarius aūt talia rescripta seu litteras nō sigillet neqz iustitia aliqua eadez rescripta adimpleat sub penis de quibus fit mētio supra in. l. Palen. per regem Hen. cōfirmata vt supra continetur. Idem rex Hen. in Tordesillas. peti. ij. Et confirmatur per ordi. regis Jo. ij. Zamore. petiti. xxx. alias xxxvij.

¶ Exempti seu excusati personarum singularium nō possunt eligi de maioribus sz de alijs mediocribus vl minoribus: nec p̄nt excusari nisi qui seruiūt p se officia regia Joannes secundus Zamore. peti. xv. alias triginta nouem, vide infra. Monetarius.

¶ Exemptio seu libertas officialium regis eis in communita

seruetur: et post mortē vxoribus ad secunda vota nō transeundo et honeste viuēdo. Filij tamen officialiū contribuant et petent in omnibus quibuscūqz priuilegijs in contrarium nō obstantibus. Ordi. regis. Jo. ij. Zamore. peti. xiij.

¶ Exemptio. Filij tamen officialiū. De iure tamen honor vel nobilitas q̄ venit per accidens .i. per dignitatē nō videtur extendi vltra p nepotes ut C. De questi. l. Diuus. no. glo. i. l. i. C. De dignitatibus. li. xij.

¶ Officialibus domus regis eadē exemptio et libertas seruatur quantū ad petitū et contributiones que generosis est seruāda. vide infra. Officiales.

¶ Exēpti pretextu officij monetarij qualiter et quales excusari valent. vide infra. Monetarij.

¶ Exempta consilia ne soluant monetas seu petum ostendere tenentur priuilegia sua coram computatoribus. vide infra. Priuilegiata.

¶ Exheredatur mulier que post mortem parentum in fratris potestate remansit. si sine eius scientia et voluntate nubat. vide infra. Mulier.

¶ Expense debētur p victū victori: et si victor fuerit sequestris quottidie ei. xvj. morā. soluantur. Si vero pedestris fuerit soluantur ei. viij. denarij. quottidie. Ordi. regis Al. de Tafure. l. lxxiij.

¶ Expense. Est tamen notandū q minor non potest expensis pregrauari. vt. l. Tam demētis C. De epali. audi. in fi. et c. Charitatē xij. q. ij.

¶ Expensas soluit citans citationē nō prosequens seu si male citet. vide supra. Citatus. p.

¶ Exilium non obseruans qualiter puniatur. vide infra. Judex.

¶ Estimatio bonorum qualiter fiat contra regis debitores. vide supra. Collectores. c.

a ¶ Extrahens equos a regno occidatur: et perdat bona. etiam si fuerit generosus. ordina. regis. Al. foro nouo de alcala. ti. xxxij. in fi. et ordi. regis Hen. i. Burgis. peti. xiij. Confirmantur iste. ll. per regē Hen. iiij. Cordube. anno mill. cccc. lv. peti. xxxij.

b ¶ Extrahens a regno equum equam vel putrum mulum seu iumentum frem seu castelle siue sit custos castri siue merinus: vel quiuis alius officialis seu alius quicunqz cuiuscunqz sit status vel conditionis perdat qd extraxerit cum omnibus suis bonis: et vltimo supplicio puniatur. Ordin. de sacas. Hen. i. Burgis l. i. et ordin. regis Jo. i. Guadalfa. l. i.

c ¶ Extrahens equos alienos et quascūqz alias bestias vt ponātur in saluo extra regnum eadem pena plectetur. Eadem ordina. Burgis. l. ij. et ordi. guadal. l. ij.

d ¶ Extrahēs equos a regno: si multi sunt ad hoc coadunati vt possent a pretore de las sacas defendi: debent per consilia locorum insequi cum armis: et debēt per loca campane pulsari: et omnes qui sunt ad arma habiles debent exire dimissa in locis gente ad locorum tuitionem si necesse fuerit: et capiantqz dictos delinquentes et eos cū omnibus q̄ acceperint tradant pretori. Consilium autem negligens predictos insequi delinquētes: si villa fuerit sex mille soluat mora. sua vero sexcentos. singularis autem persona. ix. soluat mora. et insuper citentur vt coram rege vsqz ad. ix dies compareant. Ea. ordi. Burgis. l. iij. et ordina. Guadalfa. l. iij.

e ¶ Extrahens a regno aurum vel argentum vel aliā monetam in moneta vel massa illud perdat. Mercatores tamē regni qui vadunt extra regnum possunt illa extrahere. dum tamen primo decimario vel superdecimario obligentur quod ad regnum tradent illius valoris vel maiores mercantias: vt de illis decimam regi soluant. Mercatores aūt isti obligatione vt premittitur facta ducant alualcium seu fidem a decimario vel superdecimario pro custode rerum vetitarum. Et tenentur insuper custodi iurare qd nō tradūt maiorē quantitatem q̄ in obligatione quā fece-

runt contentū. Mercatores vero tenētur dictas res vetitas extrahere per loca vbi sunt custodes. & si per alia loca eas extra- runt perdant illas & pro rege seruentur. Ea. ordi. Burgis. l. xj. & Guadal. l. xj. Cō- firmatur ista lex per regē. Jo. ij. in valla. anno mill. cccc. xlij. peti. l. Et addit qd̄ dn̄i locorum iurent qd̄ dictas ll. obseruabunt Et cōfirmatur per regem Hen. iiij. Cor- dube. anno mill. cccc. lv. peti. xxv. Et ad- dit qd̄ contrafaciens ipso facto oīa bona perdat & regis camere applicētur captus- q; ad regis curiam tradatur.

¶ Extrahens. Ubi sunt custodes. Uide q; no. supra Custodes. § cum se.

¶ Item iuxta hanc materiam est notandū qd̄ si lege vel statuto cauetur qd̄ portans bladum aurum argentum monetā vel sal extra reg- num vel extra certū territoriū puniat̄ certa pe- na Et nihilominus currus & boues & equi super quo portatur publicentur: quos si equi vel boues fuerint alterius ignorantis non debent publicari pro hoc. C. De eunuchis. l. pe. & ff. De publica. l. v. ar. l. i. C. Ut nemo priua. et ibi glo. & C. de seruis fugi. l. Quicunq; § Nō solum. & C. Unde vi. l. Meminerit. Circa qd̄ notat Salice. in alle. l. i. C. Ut nemo priua. Fallit̄ tamen qd̄ tenetur portans ad estimatio- nem statuti. Differt si etiam portantis no fu- erit & cetera ar. l. Imperatores in prin. ff. De publi. Sed pro Jaco. facit De fal. mo. l. i. § fi. & notat Salice. vbi supra. ¶ Item est notā- dum q; licet res incidat in cōmissum nō tamen portitor tenet̄ de casu fortuito nec de culpa le- ui vel leuissima. Ideo si quis portabat frumē- tum vel alias res vetitas & in itinere obuiauit piratis & derobarunt eū: nō tenetur fisco ad e- stimationē rerum vetitarum quod est no. di- gnum vt probat̄ per. l. ij. C. de vectigali. & cō- muni. tibi Bal. in termino.

f ¶ Euntes in franciā romam vel alia re- gna in mercanciā vel tanq; nuncij seu ali- as possunt a regno extrahere auri vel ar- genti quātitatē quantā custos viderit qd̄ habet necesse pro expēsis in eūdo & redeū- do psonis eorū consideratis. Debent ita- q; sup hoc custodi iurare q; sciat locū quo pergunt. Ea. ordi. Burgis. l. xij. & Guadal. l. xv. Cōfirmatur ista ll. q; de auro loquū- tur p regem. Jo. ij. vallad. anno. mill. cccc xlij. peti. xvj. Et addit ibi rex qd̄ pretores rerū vetitarū hoc obseruare tenentur sub pena priuationis officij.

g ¶ Extrahens a regno oues capras vac- cas porcos vel alias mortuas seu viuas carnes: bona sua perdat, & mortem patia- tur. Ea. ordi. Burgis. l. xiij. & Guadal. l. xvj. vide infra. Uendito.

h ¶ Extrahens a regno panē vel aliud fru- mentū: pro prima vice illud perdat: & pro quolibet pōdere centū soluat moro. p se- cunda vero vice illud vt dictuz est perdat duplicatū. quolibet autē pondus quatuor dz habere corbes seu fanecas: per vim aūt aliquid horum extrahens perdit bona et vitam. Ea. ordi. Burgis. l. xiiij. Et super his fiat inquisitio. vide infra. Inquisitio. Et ordi. Guadal. l. xvij. Quid autē de vi- no portāte extra regnū. vide infra. Uinū. ¶ Extrahens. frumētum. Unde no. q; si quis reperiatur cum frumento vel alijs rebus veti- tis portare extra territorium in aliqua via nō recta nec cōsueta. Est suspectus qd̄ ea velit ex- tra territoriū exportare. facit C. de curso pub. l. l. Si quis publicū. Et ff. Ad. l. cor. De fal. l. Eos in fi. Secundū vnā lecturā Et hoc modo pōt puenicari C. De seruis fugi l. Si fugitiui. Quomodo enī poterit probari qd̄ habuit a- nimū transeūdi qd̄ fuerit captus in actu transe- undi? respondet Bar. in q̄litate loci vbi inuen- tus est. & vt ipse no. in. l. Qui fiscales. C. De na- uicularijs. li. xj. ¶ Itē gratia huius no. q; si statutū dicit qd̄ vinū nō potest extrahi: nō ex- tendit̄ ad oleū. & si vetat frumentū vt hic non extendit̄ ad farina: q; est casus omissus ¶ Itē vetito vino extrahuntur vue: q; aliud est mate- ria: aliud materiatū nisi fieret in fraudē statuti scdm Bar. qui ita notat post Dy. in. l. Quesi- tum. § Illud fortasse. ff. De le. iij.

i ¶ Rex aūt Hē. iiij. Cordube. anno mill. cccc. lv. peti. xj. Cōfirmauit has. ll. addit qd̄ contrafaciēs pdat bona & corpus sit ad regis libitum. Excepto tamen tempo- re arrendationis decimarū & de aduanas delos puertos de frontera.

k ¶ Non permittuntur extrahi a regno iu- menta: nec muli: seu eorum pulli: siue sint

ad equitandū siue ad ponderandū debēt tamen scribi: et qd̄ dispositum est de equis est in eis per oīa obseruādum. Pragma. san. Petri. ij. toleti. era mill. cccc. xvj.

l ¶ Extrahentes res vetitas extra regnū fauorem qz prestans seu consentiēs vt extrahantur si regis vasallus fuerit pro prima vice terrā perdat quā habet a rege: pro secunda vera vice medietatē perdat bonorū: si aūt vasallus regis nō fuerit: pro prima vice medietatē. pro secunda oīa perdit bona: quorum tertia pars accusatori. relique due vero partes regis camere applicātur. Custodes autē castrorum qui sunt in frontaria vbi pretores sunt delas sacas custigent homines quos secū habent ne tales extrahant res vetitas qd̄ si fecerint custodes ad penam tenentur: et tenentur etiā de culpa seu negligentia. Ordina. petri. regis Jo. i. Bruiescea. Peti. xxj.

m ¶ Extrahentes a regno res vetitas fugientes propter pene timorem si se occultant et receptantur in aliquibus ciuitatibus: locis: castris: palacijs: seu domibus aliquorum dominorum requisitis per pretorem delas sacas: vel per alium ipsius nomine iudicibus vel merinis seu officialibus dictorum locorum tenentur diligenter pquirere et scrutari dicti officiales quilibet in sua iurisdictione loca vbi dictus pretor dixerit qd̄ sunt dicti malefactores: eosqz cū omnibus bonis que inuenerint tenentur capere et dicto pretori tradere.

¶ Item castrorum custodes seu fortaliciorum et eorum locū tenentes: tenentur malefactores in dictis castris seu fortalicijs receptatos: seu occultatos dicto tradere pretori cum omnibus bonis que ibi traxerit. Et si dixerit qd̄ dicti malefactores ibi nō sunt consentire ac permittere debent vt in castris vel fortalicijs pretor delas sacas cum tabellione ingrediatur: et cū duobus testibus ad perquirendum castra vel fortalicia: vt premittitur in quibus ingrediātur: stent et egrediantur secure et salui impugne. Jdem statuendū est in domibus et palacijs procerum militū dominarum seu generosorū: contrariū autē faciētes tenentur protestationē contra eos per dictū pretorem factam soluere. Ordina. regis. Jo. i. guadalfa. l. iij.

¶ Extrahentes. fugientes. Vide qd̄ no. supra Custodes. f. et g.

¶ Item no. q̄ si officialibus deputatis ad exigendū passagia presentant̄ littere et licentie transitus sine aliqua solutione possunt dicti officiales dictos transeūtes detinere donec bene examinent veritatē illarū litterarum et hoc vbi aliqua est suspicio. vt l. Si desertores. C. De desertoribus. et ibi. Jo. de pla.

n ¶ Iste leges confirmantur per regē Hē. iiij. tolen. anno mill. cccc. lxij. peti. xxvij. et addit qd̄ due tertie partes omnium lanarum impugne possunt a regno extrahi. Dum tñ tertia pars dictarum lanarū remaneat pro regni prouisiōe qd̄ fiat ad ordinationem iustitie et rectorū ciuitatum et villarum atqz locorum vbi extrahitur et emitur dicta lana. ¶ Item statuit q̄ coria vaccarū ouium et caprarū q̄ in regno sunt anteq̄ vendantur seu extrahantur a regno ponātur publice in consuetis locis p triduum ad vendendū ad precia et tassas ciuitatū et locorum: qd̄ si nullus in triduo emere voluerit impugne vendātur et extrahātur ad libitū dicta coria habētiū.

o ¶ Item dictus dñs rex Hen. ad euitandas fraudes seu collusiones que circa extrahendas res vetitas a regno hactenus fiebant: statuit qd̄ vltra penas p leges regni statutas supra cōtentas ptores delas sacas personaliter in portis et in vltimis locis regno cōfinibus. et p duas leucas per girū resideāt. Et si psonaliter hoc nō possint loco suo idoneas atqz sufficientes deputent psonas q̄ recognoscantur et approbentur in regis cōsilio: et rescriptū de hoc ducant regis nomine firmatum: et consiliariorum nōibus roboratum et iunctim cū potestate pretoris delas sacas poterint vti officio eis commisso.

¶ Item vnus locumtenens dicti pretoris nō potest nisi per annum officiū exercere: et sic deinceps annuatim alius ponatur vt pmittitur habilis psona: que quidē locumtenentes nō alias admittantur ad officiū exercendū nisi dictum approbationis ostēdant rescriptum a rege et consiliarijs liberatū. ¶ Item nec dicti pretores possint officia sua locare seu arrendare nec eorum loca tenentes. ¶ Item tenetur quicunque locum tenens tempore quo littera approbationis sibi conceditur iuramentum consilio facere qd dictum officium nō con... Quicunque vero pretor delas sacas vel eius locū tenens qui dictam approbationis litteram nō tradiderit: vel custodiē ... nō steterit in dicto confinibus portorū regni vel per duas leucas per girum vt pmittitur quod ciuitates loca seu villa vbi hoc contingerit eū nullatenus permittāt officio vti et resistant contra eū. Et si contingerit qd greges panē seu equos vel iumenta vel alias res vetitas ceperit supradicta nō obseruando qd tunc consilia dictarum ciuitatū seu locorum in quorū termino capta fuerint auferant ab eis dictas res. Et iustitie talium locorū vbi tales res capte sūt iudices: et determinet si dicte res que sic extrahūtur erant deperdite seu cōfiscate vel nō. qd si perdite reperiātur hoc modo diuidantur: quarta accusatori alia iusticie iudicanti: alia vero medietas proprijs ciuitatis seu loci vbi hoc contingerit ¶ Item ad euitādas fraudes pretorū delas sacas: precipit rex qd quicunque vicini seu habitatores i quibus suis ciuitatibus villis seu locis regni q inuenerint qd dicte res vetite a regno extrahuntur et eas repererint intra vnā seu duas leucas a limitibus regni possint illas propria auctoritate impugne capere et ad locū proximiores tradere intra .xxiiij. horas et illud iustitie notificent. et hoc probato iustitia illas res sic raptas adiudicet partē tertiā iudici iudicanti: aliā tertiā capienti et accusanti, residua vero arrendatoribus decimarum et aduanarū portorū applicetur. Et pretores delas sacas nec sui loca tenentes nō possint hoc impedire nisi pueneriint in capiendo. et quecunque persone cuiuscunque conditionis qui p ciuitates villas seu loca domini dictas res vetitas extraxerūt si in alio quocunque loco reperte fuerint quicunque aliis regnicula potest eas accusare et cōtra eas actiones intentare corā iustitia ciuitatis seu loci vbi tales psone seu bona reperiri poterint. quo probato in valore earum rerū condemnetur cū penis harum legum regni: et adiudicetur tertia pars iustitie iudicanti: alia aūt tertia pars accusanti. residua vero arrendatoribus decimarum et aduanarū portorū vbi tales res extrahūtur applicetur: et quicunque miles qui extra ... vel locū dederit qd dicte res vetite p sua extrahuntur dominia seu terras ipso facto quoscunque pdat modo. quos i libris tenuerit regis et camere eius sint applicati et confiscati. Iustitia aūt in casibus supradictis breuiter sine aliqua dilatione cognita solū veritate procedat: talis vero pcessus in locis dnī vbi tales extrahuntur minime fieri potest. Iubet que dicta sunt inuiolabiliter obseruari nec p aliquas arrēdationū conditiones nec per rescripta seu litteras regis hoc possit derogari. et si rex ea concesserit precipit nō obseruari. etiam si de hac lege mentionem fecerit, vt rex hē ri. vbi supra.

P ¶ Custodes res vetitas a regno extrahere permittentes puniuntur vt supra. Custodes. d.

¶ Non permittat rex per suam litteram vel rescriptum res vetitas a regno extrahere. vide infra. Rex.

Q ¶ Intromittere ad regnum nemo audeat vinū aragonie. vide infra. Vinum.

¶ Moneta auri argenti et valoris nō extrahatur a regno sub penis i legibus super hoc a regibus cōditis; exp̄ssis reuocauerūt dñi Rex regina mercedes quas fecerunt.

⁊ deinceps fecerint alicui de penis: ⁊ exe-
qui leges regni precoperũt. Eadem ordi.
Pen.xx.

a ¶ Extraneus a regno seu aduena equos
seu res vetitas accipiens vel emens in re-
gno qualiter punitur. vide infra. Vende-
re. ⁊ vide infra. Vinum.

b ¶ Extranei a regno nõ debent prelaturas
nec ecclesiastica beneficia ĩ regno posside-
re. vide supra. Beneficia. a. b.

c ¶ Extranei a regno qui ad regnũ castel
le ad habitandũ nouiter venerint gaude
ant per decennium libertate ⁊ exemptio-
ne ne soluere cõpellantur petum tributũ
nec monetam nec aliam regis vel consilij
contributionem. Ordi. regis Jo. i. Sego
bie. peti. xviij. Concor. lex quaterni mo-
netarum que hoc idem disponit in mone-
tis. ⁊ addit q̄ si aliquis in fraudẽ vadit ex
tra regnum: si per triennium ⁊ amplius ex
tra regnum nõ habitauerit: etiam si reuer
tatur nõ gaudet illo priuilegio.

Falsum iurãs super cruce et
sacro sanctis euãgelijs. dc.
soluat moro. regis camere.
Ordi. regis al. Segobie. de
penis. l. ix. ⁊ ordi. Pen. j. de
penis. l. x. vide infra. Juramentum. b. Vi-
bi perdit oĩa bona.

¶ Falsum iurans. Nota q̄ de iure qui degerat
per principem punitur vt l. Si duo. ff. De iu-
re iuran. Secus si per deum vt. l. Iuris iurandi
C. De iure iurando. Hodie de iure punitur vt
hic vides. Item no. q̄ licet periurium in om
nibus sit graue crimen: in principe tamẽ ⁊ pre
latis est grauissimũ quorũ verbum debet esse
firmissimũ etiam sine iuramento. vt notat In-
nocen. in c. Ad apostolice De re iudi.

¶ Sed quid si ticius mutuauit mihi mille in se
creto ⁊ sic sibi in secreto restitui. Petit a me po
stea dicta mille in iudicio quia dicit se mihi mu
tuasse: ⁊ est contentus stare iuramẽto meo. Er-
go si confiteor veritatẽ condemnabor: q2 solu
tionẽ probare nõ possũ quã ipse negat. Et sũ
etiam certus q̄d si referrer sibi iuramentum de
solutione facta degerabit. An ego absq3 offen
sa dei ⁊ conscientia potero negare q̄d mihi mu
tuasset ne condẽner iniuste si confitear. Et pe.
de ancha. arguit hãc questionẽ ad vtrãq3 par
tem in repetitione c. Possessor male fidei. de re
gu. iuris li. vj. q. vij. Et finaliter resider q̄d nõ
degerat etiam si iuret mutuum nõ recepisse nã
habens ius in principali cautelationes ⁊ mali-
tias aduersarij potest per alias similes repellere.
notat glo in c. Cupientes de electio. li. vj. cir
ca prin. ¶ Item quando quis iustum bellũ
sequit nil ad iustitiã vt impugnet ex insidijs vl
aperte vt c. Nullus. xxiij. q. ij. Nec videtur do
lo facere qui fraudem excludit vt l. Cũ pater.
§. Licio ff. De le. ij. ⁊ c. Ut quis. xxij. q. ij. Ui-
detur ergo sufficere q̄d iuretur super eo tantũ
per q̄d in effectu salua conscientia te excludoz
a tua improba petitione maxime si veritatẽ di
cendo enormiter in magnã quantitatẽ lesus es
sem. Nam apud deum qui scrutatur corda ho-
minum nõ que foris prodeunt vt c. Nauigan
ti. De vsuris. facile talis venia meretur q2 mi-
nus cũ eo agitur q̃ cum eius ministro. vt. l. cel-
sus. ff. De arbi.

¶ Item si instrumentum pro parte inuenit̃ fal
sum an totũ vicietur. vide glo ⁊ Arch. in. ca.
Si ad sacras. xv. di. ⁊ Salice. in l. penulti. C. De
transact.

¶ Falsans regis sigillũ est alleuosus: p-
ditq3 medietatẽ bonorũ que regia came
re applicatur. Idem de falsante sigillum
archiepiscopi vel episcopi seu alterius p̃la
ti. ordi. regis Hen. De penis. l. xix. ⁊. l. xx.

¶ Falsam monetam cudens punitur. vt
infra. Moneta.

¶ Falsi pena tenetur qui falsis vtitur põ
deribus vel mẽsuris. vide ĩfra. Pondera.

¶ Ferias liberas seu francas nullus do-
minorũ audeat in suis locis sub suo domi
nio consistentibus sine regis permissu fa-
cere. Nec etiã foros a vectigalibus libe-
ros ⁊ ab alijs iuribus regalibus. Ordin.
regis. Jo. ij. Burgis. peti. ij. ⁊ burgis an-
no. xxx. peti. xxv.

Ferie nec fori liberi nullatenus sint ĩ reg-
no preter feriã de Medina. ⁊ ferie que ha
bent mercedes seu priuilegia confirmata
⁊ signata ⁊ in libris regis collocata. Or-
di. regis. Hen. iiij. madrid. anno. lviij. pe-
ti. xviij.

¶ Has. ll. approbat rex Hen. iiij. toleti.
anno mill. cccc. lxij. ⁊ qui cõtra fecerit per
dit bestias ⁊ merces quas ad dictas ferias

et foros duxerit, et omnia bona sua tam mobilia q̃ immobilia, cuius pene tercia pars regis camere, et alia accusatori, reli-qua vero iudici penam iudicanti appli-catur. vt ibi peti. v.

¶ Feriam dies si incidat in termino: po-test pars alia die comparere. Vide infra Terminus.

¶ Dominicis diebus nõ est laborandũ. Vide supra. Dominicis.

¶ Fidantia. vide infra. c. Securitas per totum. Et infra Tregua per totum.

¶ Fideiussor qui in penam incidit quia aliquẽ hoiẽ in tempore cõuento nõ pre-sentauit: non tenetur ad penam: nisi infra annũ. A die qua in penã incidit ab eo pe-tatur. Ordi. peti. regis. Al. de alcala. pe-ti. xxxiij.

¶ Pro fideiussione viri non tenetur mu-lier, nec eius filij. vide infra. Mulier.

¶ Fideiussores debẽt per merinos dari, vide infra. Merini.

¶ Figura crucis sancti vel sancte nõ po-natur in sepultura vel in alio loco vbi pe-dibus cõculcari possit. vide supra. crux.

¶ Filij clericorum bona patrum suorũ seu aliorum parentũ vel cõsanguineorũ habere nõ possunt titulo hereditatis le-gati donationis seu venditiõis, reuocan-tur et annullantur priuilegia contra hoc cõcessa. Ordi. regis. Jo. j. lorit. peti. viij.

¶ Filij. habere nõ possũt Imo talia bona in capaci delata deferuntur fisco regis. no in l. Si ei qui C. De bonis vacan li x et ibi Bar. et no Bal in l Si quis presbyter C. De epis-copis et cle. et vide C. De his quib' vt indig. l. hereditas et ibi glo. et Cy. Et vide. vj. parti ti vij l xij. cũ. l sequẽti vide quod no supra. Concubina. c. Et vide quod scripsi foro legũ li iij ti v. l x In addici.

¶ Filius: vel filia. patrem: vel matrem iniurians publice: vel occulte, presentem seu absentem, hoc probato vltra penam legũ partitarum per. xx. dies iaceat in ca-tena. vl' patri seu matri. dc. soluat modo. Quod pater vel mater maluerit. Huius modi autẽ pecuniarie pene, tercia pars accusatori applicatur. Ordi. regis. Jo. j Briuiesca. l.

¶ Filius. Iniuriãs. Nec etiã filius potest age-re de dolo contra patrem agẽdo nec replican-do. vt l Si superstite. C. De dolo et ibi glo. nõ enim tantũ actiones famose. Sed nec etiã exceptiões vel replicatiões aduersus parentes cõpetunt. vt ff De doli exceptio. l. Apud cel-sum §. Aduersus. no. Salice. in ille. l Si su-perstite.

¶ Fiscalis procurator denũciare seu ac-cusare nomie camere regis. vel iustitie nõ potest nisi prius delatorẽ dederit. qui de-lator se subscribere debet. et corã publico notario delationẽ dicere: ne possit nega-ri. Alias eius accusatio seu denunciatio in causis ciuilibus seu criminalibus mi-nime audiatur. Pragma. san. regis. Jo. ij. Medine d cãpo. ãno. Mill. cccc. xxx.

¶ Fiscalis Delatorẽ. Qui quidem delator de iure dat fideiussores. vt ff. De iure fisci l ij §. Senatus Et si nõ probat Tenetur ad penã et cõpellitur edere mãdatorem qui similiter pu-nietur. vt dicta l. ij. §. Diuus. et l. Non tan-tum eo. ti.

¶ Procurator fiscalis potest per seipsũ iustitie promotionem exercere et nõ aliũ loco sui ponere eo quia alius est deputa-tus a rege iustitie procurator. Ordi. Jo. ij. Guadal. l. iij. anno. xxxvj.

¶ Addit idem rex ad hanc. l. in dictis cu-rijs Guadal. quod sine delatione potest fiscalis promotor accusare vel denuncia-re virtute inquisitiõis, quã rex facere mã-dat. vt ibi. l. iij.

¶ Fiscus nõ patrocinetur contra reges. nec contra fiscum.

¶ Item tenetur per seipsum deseruire: Vide supra. Aduocatus.

¶ Flere. vide infra. Luctus.

¶ Fiscalis procurator i officio suo vnũ tantum non plures substituere potest. vi-de infra. Procurator.

¶ Fiscalis procurator per regem depu-tetur. vide infra. Procurator

¶ Flumina seu cales vel vicos qui per terminos ciuitatum et villarũ vbi naui-gia et piscamina ambulare consueuerũt

vel vbi cōmunia officia exercentur Nullus claudat seu impediat, contrarium faciens: centum soluat moro. Regi insuper suis expensis clausurā seu impedimentū diruat. quod fecit vsq3 ad .xxx. dies. Nisi per regum priuilegium aliter caueatur Ordi. regi. hen. ij. De penis. l. xx.

¶ Flumina. Itē no. Quod quis tenet mūdare de facto suū riuū p sua predia decurrētē. vt in li. feu. ti. Si de inuestitura cōtro. fue. c. i. §. Si quis de māso. et ibi Bal. vbi vide p eū plures qstiones de flumie. et de molendino.

¶ Fonsadera qualiter et quādo debeat solui. Ordi. regis. Al. in Madrid. peti. l.

¶ Fornicationem cum concubina domini nota, vel domicella ī domu domini nutrita, vel oīe cubijera, vel cuz consanguinea que in domo domini habitat. vel cū nutrice tempore quo filium seu filiam domini nutrit cum quo quis viuit faciens seu perpetrans moriatur. muller autē in hoc culpabilis in potestatem illius cum quo viuit ponatur: vt ei penā etiaz mortis si voluerit inserat. Si tamen cum domus seruitrice que de supradictis non sit quis cohjerit penam fornicatorum quilibet quiquaginta flagellorū publice substineat. Si vero fornicator vel ipsa seruitrix generosus seu generosa fuerit p annū in carhenis iaceat. Ille tamē qui generosus nō fuerit penā iam dictā .l. flagellorū patiatur. Quicūq3 aūt corū qui cū alijs viuūt oīs sine licētia et mādato eorum cū filia vel cū sanguinea quā in domo tenēt spōsalia vel matrimoniū cōtraxerit: perpetuo extra regnū exulet. Si vero reuertatur occidatur. Femina autez exilio tradatur. Et ppinquior cōsanguineus bona sua habeat. Ad accusatiōem vero huiusmodi facinoris pater vel mater vel his cū quo viuit admittitur. Et si ille dn̄s eā nō accusauerit: qlibet ppinquior cōsanguineus vsq3 ad tertiū gradū admittitur Si eñ pr seu dn̄s iniuriā remiserit: alius nō admittitur. Foro nouo. regis. Al. de alcala. ti. xxj. l. ij. Et eiusdem regis Segobie. l. xx.

¶ Fornicationem: vide quod no. supra. Concubina. b.

¶ Fortalicia et castra vetera que absq3 regis permissu sunt hedificata destruantur. Ordi. regis. al. in Vallid. peti. xx. Vide supra. Castra. a.

¶ Fortalicia. Vide quod scripsi supra. Castrum. a.

¶ Fortalicia seu domus fortes sine regis iussu cōsilio suorū cōsiliariorū et aliquorū hoim locorū circūstantiū nullatenus fiāt. Ordi. peti. regis Hen. i. tauri. peti. x.

¶ Fortalicia regni castelle regia gaudēt securitate, vide supra. Castrum. c.

¶ Fortalicia in quibus malefactores receptātur diruātur. vide ifra. Receptūs.

¶ Forus nouus de alcalā seruatur in regno castelle. et alij fori qbus deficiētibus seruātur leges ptite. vide infra. Leges.

¶ Frangens treguam vel securitatē punitur. vt infra. Tregua.

¶ Frangens iter publicum punitur. vt infra. Itinera.

¶ Fraternitates fiāt in locis regie corone. et in locis dominij regni ad iusticiam conseruandam et exequendam scdm formam traditā in ordi. regis. Jo. i. segobie. peti. ij. vide infra. Liga.

¶ Cōfirmauerūt rex Fernādus et dn̄a nr̄a regina Helisabel fraternitates ordiatiōes. et leges sup eis pmulgatas ad petitiōez pcuratorū ciuitatū ⁊ villarū regni ad tuitionē ⁊ securitatē earū. Itinerū et viarū: ordinario dictorū regū in Madrigal. anno. Mill. cccc. lxxvj. Peti. i.

¶ Fratres seu femine tercie regule beati Frācisci tenētur in pectis ⁊ cōtributionibus et alijs regis seu cōcilij soluere et cōtribuere. Ordi. Re. Jo. i. Sone. peti. vj.

¶ Frontarie castra seu ville qualiter soluantur. vide supra. Castra.

¶ Fructus rei in fraudem vsurarū empt et in sortem computantur vsurarij. Vide infra. Usura.

¶ Fructus hereditatis donec causa termietur: seqstrātur. vid infra. Seqstratio.

¶ Furtum si cōmittatur per domesticuz vel mercenariū et res furata pignori detur alteri nō cogitur creditur ad restitutionē: nisi mutuū ei soluatur. Ordi. regis Al. De taphu. l. xxxij.

¶ Furtū in aīalibus vel alijs rebus ad agriculturā deputatis cōmittens qualiter punitur. vide infra. Pignus.

¶ Fur vel depredator in regia curia occidatur. vide infra. Occidens.

¶ Furans fortalicia: qualiter punitur. vide supra. Castrum. c.

¶ Fugiens a carcere punitur. vt infra. Incarceratus.

Gabella vide infra. Vectigal. Et qd ibi scripsi. et vide supra. Alcauala.

¶ Gabella. Circa hāc materiam querit Bal. in. l. In annalib⁹. C. Delegatis Quid si ex forma statuti debet solui gabella delegatis. et exatores gabellarū mutatur de anno in annū cui debet solui Et respōdet q debet solui illi gabellario cui⁹ est gabella in principio cuiuslibet anni secūdūz Bar. Qui vtitur. ff. ad. l. Falci. l. Nō habetur. et. l. Cū titio. eo ti. Nā habētibus ius ei⁹ āni debet solui pro illo anno ar. ff. De vsu fru. l. Defuncta. et. ff. De acti. empti. l. Julianus. §. Si locatus. et. ff. De iure fis. l. fi.

¶ Galinas nullus cuiuscūq3 sit preheminētie. seu cōditiōis capere sit ausus galinas seu alias aues: pter galinariū regis vel regine: seu infantū et victus galinarius regis regine vl infantū cū littera regis requirat loci iustitiaz: qui vadat vel mittat secū vt galine solū mēse regis vel regine seu infantū necessarie capiantur pro precio soluto et ordinato. Alij autem galinarios nō tradāt: nec eis permittantur: seu vēdātur illis aues pro ranōabili precio. Ordi. re. hē. iiij. Cordube, anno, Mill. cccc. lv. Peti. xxviij. Confirmatur per eundē regē Toleti: anno, Mill. cccc. lxij. Peti. xviij.

¶ Guardiani panis vini montiū pascuum seu terminorū quia sunt publice psone: possunt libere pignorare. vide infra. Pignus.

¶ Generatio regem castelle ponitur i ordinatiōe regis Johānis Segobie. āno. dñi Mill. ccc. lxxxvj.

a ¶ Generosus nō debet pro debito: Nisi arrendator vel collector tributorū seu vectigalliū fuerit: capi seu incarcerari. Ordi. regis Al. peti. de alcala. Peti. ix. Nā ipsemet suaz libertatē frangit. vt ibi.

¶ Generosum. Suam libertatē. facit. c. i. De purga. ca. Et ibi glo fi. vbi priuilegio ingenui gaudere nō debet: qui ī genus mores abijt. Ipse eni generosus ppter hoc se reddit indignū. Adinstar matrone cuius pudicicia attēpta fuit. que nō potest iniuriarū agere: si in veste meretriciali fuerit deprehēsa. Et sic perit priuilegiū ff De ritu. nuptiarū l Senatoris filia. Et adinstar clerici arma militaria deferentis vt c. In audiena. De sen. exco. Et ad instar clerici negociantibus secularib⁹ se immiscētis et diuina officia non intēdentis qui inhabilē se reddit et priuilegio clericali nō gaudet. vt. c. fi. De vita et ho. cle. Et ad istar clerici qui ministerij vel procurator efficiatur laici: cui est indignū ab ecclesia subueniri. Eo quia propter hoc se reddit indignū. vt. c. ij. Ne cle. vel mona. Et ad instar clerici qui in apostasia deprehēsus tamē laycus conuersatur. qui ab ecclesia subueniendū nō est. vt. c. i. De apostat. Et adinstar regine q̄ vult cpīi copula maritali. ergo et dignitate regia. vt. c. Scripsit. et ibi glo. xxvij q ij. Et vide q̄ no. infra Miles. §.

Item no. q femina nō pōt dignitatē generis etiā si fit meretrix. vel faciat questū corporis. vide. C. Ad officianū. l Si qua illustris. ff. De ritu. nuptiarū l. Senatoris filius. et Guillelmus in. l filium ff De senato. Item no. ex hac lege q nobilis nō debet poni in cōpedibus sicut villis. ff. De offi. prefec. vrbis. l pri. §. Item solent. et ibi Guillelmus de cuno. Idem de innobili et de illo qui ville officium exercet. no. glo. in. c. Qui contra pacez. xxiiij. questi. i.

Circa materiam generosorum no. Quod appellatiōe filij in penalibus nō intelligitur bastardus. Quia nō genit magnē ptis Et quia talis abusiue dicitur filius. ff De adopti l j. et l. filium. Et quia bastardus nō perpetuat me

moniā parentum. vt l. j. §. fi. ff. De iusti. et iure. et ibi per Iaco. de are et Lhi. Et hoc quando statutum cōtinet odiū rationale. et de hoc in l. Quisquis C. Ad. l. iulia maiest. per Lhi. et De sta. homi. l. Cum legitime et l. Cum. l. Et vide quod no. Guillel de cuno. in l. Uel parentes ff. De in ius vocan. Bal. in l. Quod vero ff. De legi. Est et alia ratio. Quia bastardus nō est i potestate nec dicitur filius. vt. ff. De his qui sunt sui vel alieni iuris. l. In potestate. Ideo dicit quod si statutum premiat aliquē si capiatur aliquis de parentella vel de filijs alicuius qui tangunt iniuriam generis et in quibus ponderatur affectio et affictio vnius per alium: non est differentia inter eum et legitimum. C. De libe. caus. l. iij. Naturalis etiam potest habere dignitatē. C. De natu. libe. l. Omnes. Est tamē notandum: quod bastardus nisi sit naturalis et per patrem arrogatus non potest libertate generosorum gaudere. vt notant. ll. partice in peregrina. Distinctio. iij. q. et foro legum li. iij. ti. De los que son recebidos por fijos l. vj. An autem appellatione liberorum in materia stricta vel fauorabili cōprehendatur bastardus notat Cy. in l. Liberum C. de inter. ma. inter pu. et bl. An filius vel alius descendens consequatur dignitatem a dicto aliquo immediato inhabili. Cū impetrāda dignitate inspiciatur natura nō potestas. vide doctores in l. Emancipatum ff. De senato. ¶ Item nota. Quod si macula est naturalis. vt quia filius est spurius. Talis nec a patre nec ab auo sequitur dignitatē vt l. fi. C. De naturali libe. et l. Lex nature. ff. De sta. homi De hac materia vide quod scripsi foro legū. li. iij. ti. De las herēcias l. j. ¶ Item ex hac. l. no. Quod faciens cōtra priuilegium sue immunitatis videtur illi tacite renūciare. vt non possit ad illud redire Siue sit priuilegiū vel excusatio seu immunitas de iure cōpetens. vt. l. Cū decurionatus. C. De decurio. Siue ex cōcessione principis. vt. C. De his qui sponte mune succe. l. j. Et hoc clarum quando priuilegium cōcernit vnū cū actum tantū Quia per actum contrarium extinguitur. Ideo cōdemnatus qui habet beneficium appellandi per actum contrariū appellationi renūciat. Si vero priuilegium cōcernit et se habet ad plures actus in tempore successiuos Tunc si ille actus contrarius impugnat substantiam priuilegij preiudicat in omnibus. vt in libero qui impetrauit ius anullorū aureorū habetur pro ingenuo quo ad honores et matrimonia. vt l. ij. C. De iure ann. au. Si postea petat in iudicio se declarari fuisse ingenuum. et declaratio non sortiatur effectum quo ad omnia: perdit priuilegium prius impetratum vt l. ij. ff. De iure. anu. au. In muneribus autē realibus. vt in decimis et annuis prestatiōibus preiudicat contrarium factum in solutis nō in soluendis: nisi fecerit contra priuilegium longissimo tempore. s. spacio. xl. annorū: quo tēpore prescribitur contra tale priuilegiū c. Si de terra. et. c. Accedētibus. De priuile. Et glo. in. c. Cū accessissent De consti. Elegāter per. Io. de pla. in alle l. Decurionatus. Et sic conclude econtrario: quod licet nullum priuilegiū excusset a muneribus: tamen si post priuilegium xl. annis quis cessauerit in solutiōe prescribit etiā contra rem publicam. vt. l. Nullus. et ibi. Io. de pla. C. De decurio.

b ¶ Generosus emēs rem quod est regi tributaria transit ad eum cū onere tributi. Ordi. Foro noui regis. Al. de alcala. ti. xxxiij. l. ij. vide supra. Bona. i.

c ¶ Generosi in villis habitātes: monetas soluere nō tenentur. Ordi. peti. Al. de alcala. peti. vij. vide infra. Officialis. g. vbi vide quid contribuere teneantur. et vide supra. Clericus. h.

d ¶ Itē generosus torqueri nō debet. Ea. Ordi. peti. viij.

e ¶ Generosorum priuilegia. libertates. et exemptiones sunt obseruāda: siue ipsi habitent in locis regijs: siue in locis dominij. Et si rex mercedem seu donatiōem aliquā fecerit de loco sue regie corone: debet expresse in tali donatiōne seu mercede hoc apponi. Ordi. Re. Io. ij. Madrid. anno. Mill. cccc. xxxv. peti. xxj.

f ¶ Generosus notorius: vel nota linea. vel qui sententiam habuit pro se et post sententiam stetit. et est in possessione generosie: non debet cum alijs cōtribuere plebeis. Si tamen sit in possessione a patre vel auo in patria vbi cōmoratur: Non contribuat: nisi sit fama in contrarium. vt Pragma. sanc. Regis Hen. ij. anno. Mill. cccc. iij. vide infra. Uxor.

¶ Generosus Nota linea. Est tamen notandum: quod vbi quis consequitur dignitatem ex duplici persona patris. s. et aui per quarū v-

nam liberatur ⁊ per alias muneribus alligat. Inspicitur illa per quam obligatur ad mune/ra honore rei publice. Naz magis attenditur di/gnitas et conditio paterna tamq̄ causa imme/diata licet obliget: q̄ dignitas ⁊ cōdicio auis que est causa mediata. que prodest ⁊ libe/ralicet quis ex origine habet immunitatem. vt tex. in l. priuilegio C. De decurio. Ubi aūt pater ⁊ auus essent eiusdē dignitatis. Tūc quas perdat paternā: Nichilominus rei/net immunez. vt. l. Emancipati § fi ff. De se/nato. vt no. Jo. de pla. in alle. l. priuilegio vi/de tamē. l. iij ff. De inter et rele. et alle. l. Emā/cipatū. ¶ Est tñ notandū q̄ generositas est quodā ius sanguinis: q̄d est immutabile. vt. l. Jus cognationis ff. De pactis. Et suitas est ius sanguinis. et ideo non perditur. vt l. Deo no/bis C. De episcopis et cle. et ibi Bal.

g ¶ Confirmantur per regē. Jo. ij. Tor/desillas. anno. Mill. cccc. xxxij. Est alia pragma. regis. Jo. ij. en Leon anno dñi Mill. ccc. lxxxix. In qua idē statuitur. s. si a patre et auo generosus per. xx. ānos retro stetit in possessionez generositatis. Etiā si p vi fuisset aliqñ pignoratus ⁊c̄.

h ¶ Generosus nisi fiat in curia regis cuz pcuratore loci vbi cōmoratur. et cum re/gio pcuratore: nulla est sententia. Et si post latā sentētiaz cū regis pcuratore cō/dicit ioci nō esse verū generosuz op/ponat: debet i audiēntia regis hoc oppo/nere. auditur opponēs. Ordi. re. Jo. ij. Burgis. Peti. xix.

¶ Item rex hē. iiij. in occañā āno. Mill. cccc. lxviij. ad petitiōez pcuratorū regni reuocauit cassauit ⁊ ānullauit oīa officia seu rescripta que ipse rex concessit. a die beate crucis mēsis septēbris. āno Mill. cccc. lxiiij. vsq3 ad diem qua hanc legem condit. In q̄bus cōcessit nobilitates seu fidalguias vel tabellionatus de camera. Et notarias i albo in q̄bus fuerit appo/sita seu replete persone: maxime inabiles qui dicta officia seu rescripta venaliter e/merūt. Et precepit ne aliquis dictorū im/petrantiū seu officialiū eisdē vteretur of/ficiis. Nec fidem adhibeant ad testimo/nia. Nec gaudere pretendāt exemptioni/bus seu prerogatiuis dictaruz concessio/nū: sub pena falsitatis et aliarū penaruz que a iure statuuntur cōtra vtentes offi/ciis publicis sine titulo. Et pcepit sic pu/blicari. vide supra. Donato.

¶ Generosus Procuratore. No q̄ sententia taliter lata in causa nobilitatis cū legitimo cō/tradictore: facit ius sicut i causa status vt ple/ne no. per Jo. fabrum et per Jo. de pla. Insti. De actio. § preiudiciales circa fi. Itez no. q̄ generosus tenetur ad salariū iudicis seu pre/sidentis cū aliis vicinis loci contribuere Naz cū exhibitio iustitie habeat in se publica vti/litatē. vt. C. Ne licus. pen l i § fi. et in auct. Ut oēs iudi. prouin. in principio. Uidetur q̄ ad huiusmodi expēsas nobiles teneātur: quia vere est propter prouincie vtilitatē seu neces/sitatē ar ff De origi. iuris l. ij § Post originē et ff. De iustitia et iure l. i. § publicum. Est cōclusio Oldra. consilio xcviij. Item no. q̄ virtus seu diuitie nō faciunt quē nobilē. Naz nobilitas quedā est incipiēs. quedā crescēs. quedā perfecta. Et qui facit artes mecanicas non potest dici nobilis. vt l. Nobiliores. C. De comer et merca. Et nobilitas dicitur tri/bus modis. Primo de stirpe. Ita quod vulgus accipit. Secūdo de virtute. ⁊ ita phūs accipit. Tercio de vtroq3 Et ista ē pfecta nobilitas. s. generositas animi magnitudine decorata. no/tat Bal. in alle l. Nobiliores. Itē no. q̄ pro/bare debet nobilitatez qui eā allegat et opor/tet probari quod nō solū ipse. sed etiā antiqui/tus sui maiores fuerūt de nobili genere. Quia vnus Irundo nō facit ver. vt in c. De pace te/nen. et eius vio. c i §. Si rusticus. Itez no. q̄ proprie nobilitas est scientie Et p hoc. l. ij § fi C. De excusso. arti. li x. Nā scientia no/bilitat interius et exterius Interius: quia no/bilitat intellectū ex eo quia illuz illuminat. et claruz reddit. Exterius: quia intellectus illumi/natus corpus gubernat et regit bonis ⁊ virtu/osis moribus. hoc nō facit nobilitas q̄ habe/tur a genere quia illa nū coheret persone nec personam nobilitat. Ideo licet quis de nobili prosapia: vel genere sit: non debet nobilis nu/cupari nisi bonis poleat moribus. Naz si nō polet bonis moribus a sua dictum est degē/nerare prosapia notat Salice. in l. Prouidens dus. C. De postulan.

¶ Dubitatur an domines Rex castelle qui su/periorem non recognoscit in tēporalibus. vt no. glo in c. Adrianus et c. In synodo. huij. di. Possit plebeyo siue non generoso priuilegi

um cõcedere. vt fiat generosus et gaudere possit exemptione seu libertate. ne collectas mouetas vel alia iura regia seu concilij soluat Et videtur q̃ non possit tale priuilegium concedere in preiudicium aliorũ conciuiũ: Qui isti⁹ exempo grauarentur collectis vel muneribus insolidũ. Nã esset ius multorum auferre et dare alteri qđ esset cõtra ius naturale iuxta notata in. l. Rescripta. C. De preca. impera. offe. Et contra apostolicã et canonicam regulã. Que precipit ius suum vnicuiqȝ tribui. viij. di. Quo iure. xxiij. q. vij. c. j. Statuta enĩ talis iuris naturalis immutari non possunt. Insti. De iure natu. §. Sed naturalia. v. di. §. j. r. vj. di. §. Ju ita. Et est ratio: quia preceptis diuina tio est actus ciuilis qui tale ius naturale tollere non potest Insti. De legi. agna tu. in fi.

¶ Preterea non videtur principem posse qđ non iuste seu honeste potest nec intelligitur fieri quod non legitime fit vt. l. Uulgo ff. De sta homi. et. l. Si finita §. Condẽpnatum. ff. De re iudi. Cum vero iniuste faciat aliquẽ eximendo et alios istius debiti onerando maxime sine causa vel cum causa iniusta vel legitima et presumpme non vera de facto agit et iniuste vtitur sua potestate vt. c. Neqȝ in fi. xxiij. q. v. ¶ Preterea. Mandata seu rescripta principis contra ius illicita sunt refutanda. ut ulle. l. Rescripta. et c. Rescripta. xxv. q. ij. Cu ius officium propriũ est facere iudiciũ et iusticiam c. Regum xxiij. q. v. Non ergo in contrario sensu ad eius officium. expetat iniustũ facere Naȝ illud dicitur posse: quod iuste facere potest. ut c. Faciat homo xxij. q. ij. Et. c. Nos in quemq̃ ij. q. i. De qua potestia no. glo. in c. Sciscitatus. De rescriptis. Cum vero princeps si iniuste agit: Nullam potestatẽ ad hoc videtur habere ut. c. Dayberium. et. c. per illicitam i. q. vij. Secundũ euangelicaȝ doctrinam Mathei iij. Nos decet omnẽ sciẽtiam implere rc. Ergo eius priuilegium cum iniustum videtur non valet. ut. c. Omneqȝ. xxv. q. i. Ad idem priuilegium semper intelligitur concessum sine lesiõe alterius. ut. c. Pastoralis. De priuile. in fi. De transa. c. Licet. De aucto. et usu. pa. c. Extuap. De eccle. hedi. c. Cũ dicat aplus. et. c. Ad audiẽtiam. ij. C. De iossi. testa. l. Si q̃ndo De verbo. signi. c. Dilecta. glo. intentõis. Cũ vero dictũ priuilegiũ est cõcessũ i grauamẽ conciuiũ vt dictũ est ergo rc. Item priuilegiũ generaliter indultum alicui: nõ includit casum publice vtilitati contrariũ Et si includeret: nõ valet. Unde preterẽtu alicui⁹ priuilegij null⁹ eximi potest a necessitatibus reipublice emergentibus propter guerram vel alias. vt concludit Bal. in. l. Jubemus nullam. C. De sacro san. eccle. Facit quia princeps vult oẽs actum suũ regulari a iustitia poli et fori. ff. De cõsti. pri. l. i. vbi no Bal. nõ enĩ regularetur actus principis si subditos sic grauaret. vt dictum est.

¶ Pro contraria parte facit q̃ potestas suprema principis r ex plenitudine potestatis non subiciatur iuris dispositioni. iuxta no. i. de. pastoralis. De re iudica. et. in. c. Quãto. De cõsuetu. et Hen. in. c. Nulla. De concessi. prebẽ. Potest ergo dispẽsare et facere omnia que ad excellentiam pertinent solius principis de quibus per Bal. C. De iure anullorũ aure l. i. Et Innocen. in. c. Cum. p. De fide instru. Et sũt et reseruata in signum vniuersalis dominij. vt plenitudine potestatis. s. expurios etiã incestuosos ex certa sciencia legitimare: Cuȝ legitimatio sit principis donũ in auct. Qui. mo. na. effi. sui. §. Si vero. colla. vij. Legitimatio enĩ deducit quem de non esse ad esse qđ soli principi licet. C. De nupci. l. Imperialis. et l. Qui in prouicia. §. Diuus ff. De ripiu nupcias. Et potest tollere maculam vicij originalis in temporalibus. vt ibi. A fortiori potest libertatem et exemptionem que cum homine nata est restituere. Nam ratio naturalis considerat omnes hoĩes ex eisdem parentibus. et ex eadẽ stirpe processisse. et eiusdẽ esse conditiõis: quia pauperes et diuites de vno limo fecit domin⁹ viij. di. in prin. et. c. Quo iure. Et si princeps potest contra libertatem naturalem seruitutes inducere. vt notat Cy. in l. Rescripta. De preca. impera. offe. q. ij. A fortiori potest libertatẽ et exemptionẽ que cũ homine nata est cõcedere per iura supra allegata. Et si dicat potest princeps contra ius tabellionem creare. vt corio animalis mortui. sine alio adminiculo creatur. vt. no. in. c. ij. de fide instru. Et de infami facere bone fame. Et legitimare. r arrogare. Et dominẽ sui iuris alij. subicere vt no. Qui si sunt legi. c. per venerabilem. ff. i. De postu. l. i. §. De qua. ff. De adopci. l. i. et. ij. De re iudi. c. cum te. Nam sunt ista contra naturam A fortiori potest hoc facere. s. hominem nobilitare et libertare. et ei honorem dare. ij. q. iij. §. fi. circa fi. C. De sen. passis. l. i. et vlt. notat Innocen. in alle. c. Cum te. Et cum nobilitare est donuȝ principis Libere potest nobilitare quem vult. et ei dignitatem conferre. notabiliter per Bal in l Sacrilegij. C. De diuer. rescriptis. potest ergo princeps qui habet iura regni et plenitudinem potestatis: quẽ

vult ab oneribus per suum priuilegium exhi mere. Et quem vult onera iponere. vt patet. C. De professo. et medi. l. Medicos. et. ff. De iure immuni. per totum. Et tale priuilegiu po test enim princeps concedere in preiudiciu alio rum ciuium. quibus onus incubit soluendi qui tenentur insolidum. vt est tex. in. c. Acce dentes. De prescrip. vbi hoc no. Abb. et in. c. Cum instantia. De censi. Hoc idem probat tex. l. Parte ij. parti ti. xxvij. l. i. Ubi potest non generoso dare honorem generosi. Que quidem nobilitas est duplex. Generis et Bo nitatis. Qui vtraq habet Dicitur procer. l. j. ombus. ij. parti. ti. xi. l. vj. Nobilitas eni prouenit tripliciter. s. ex Genere. Scientia. et bonis moribus ij parti tit. xxj. l ij. Et i hispa nia Bonum dicitur dalgo vulgariter. Ideo ge nerosus dicitur fijo dalgo. hoc est filius boni. vt ibi. Item nec nocet priuilegium inducit omne damnu conciuibus. vt vult Spec. ti. de instru. edic. §. Nunc autem videndum cir ca fi. v. Quinto et in fi.

Non obstat primum quod allegatur q no potest princeps ab vno auferre et alteri dare. Hoc est verum principaliter: potest tame per quandam consequentiam: sicut in legitimatio ne dispensatione. et restitutione. et priuilegij concessione. libertate. et donatione: que ha bent solum dependentiam a principe. ar. in. c. Conuenior. xxiij. q. viij. et in. l. Bene a zenone. C. De quadri. prescrip. et. C. Pro qui. cau. ser ui omni. lib. l. i. Princeps ergo per quandam co sequentiam potest populum grauare licet no principaliter. vt c. Per venerabilem in prin. Qui fi. sunt legi. Sepe enim aliquis licet indi recte: qd non licet directe. vt ibi no. glo. et Ab bas in alle c. Accedentes. De prescrip.

Nec etiam obstant alia iura incontrarium posita: quia rex vtitur plenitudine potestatis quando transcendit iura communia. qd potest. vt digna vox. et. l. Princeps. C. De legi. et De concessi. preben. c. Proposuit. Licet no de bet vti plenitudine potestatis: Nisi ex causa. no. Innocen. in. c. Innotuit. De electio. no ta men est qui ei dicat. Cur ita facit. xix. di. In me moriam et est apud eum pro ratione volutas. Et qd ei placat legis habet vigorem. Insti. De iure natura. §. Sed qd princi. Nec potest ab aliquo iudicari. ix. q. iij. In nouo. et. c. Nuc autem Et presumitur ea que facit iuste: et ex iusta causa facere. doctore. in. c. Que in eccle siarum De consti. et Cy. et Bal. in allegata. l. Rescripta. Maxime quia contra concessionem ex certa scientia principis confirmatam: Ni chil dici potest. notat Innocen. in. c. ij. De co fir. vti. vel inuti. etc. Et in. c. Quia diuersita tem. De concessio. preben. finaliter Hosti. et Ben. in. c. Quanto De consuetu. et Jo an in c. Accum legium. De re. iudic. li. vj. Dicunt q de potestate principis non audent disputare. Sed ipse princeps de cuius potentia queritur soluat. Item nec obstat alle c Dilecto De verbo. signi. quia per glo. super parte intenti onis soluuntur omnia contraria. quia ad inten tionem concedentis recurrendum est. De pre ben. c. Cum causam. et. c. vlti. Et cum per dicta priuilegium constat euidenter de intentione prin cipis: cessat qd opponitur. Et sic intelligitur glo. in. c. ij. De rei. do. et in. c. Licet. De offi. ordi. et ff. Ne quid in lo. pu l. i. §. Si quis a principe De modo. et obe. c. Cum inferior. et. c. Ex multiplici De decimis.

Generosi arma vel equi non capiantur pignori. vide infra. Miles. b.

Generosus fornicans cum domini ser uitrice: quam penam patiatur. vide su pra. Fornicationem.

Generosorum diffidatio: qualiter fiat et inter quos. et quibus de causis permit tatur. vide supra. Diffidatio p totum.

Generosus non debet pro alleuosos ri. vide infra reptator.

Generosus extrahens equos a regno punitur. vt supra extrahens. a.

Generosus non potest per alium q per regem vt proditor vel alleuosus pro nunciari seu condenari. vide infra. Rep tare.

Generosus an potest capere conducho vel alia iura in abbadengo vel regalen go siue in monasterijs vel alias res ab alijs. vide forum nouum de Alcala. titu. xxxiij. l. x. et per totum.

Generosoru amicitia securitas et pax seruentur. vide supra. Amicitia. a. b.

Rex hen. iiij. in curijs de Occaña. an no. Mill. cccc. lxix. ad petitionem procu ratoru etc. Reuocauit omnia priuilegia et exemptiones. et literas tam generoso rum q militum. et officialium. montari orum. scutiferorum. equorum custodu re gum, et secretariorum, et tabellionum de

camera a.xv. die septembris. anno.lxiij. de his dumtaxat; qui fuerūt pectarij filij et nepotes pectariorū. Etiam si tales exemptiōes et officia fuissent concessa: his qui ad seruiciduz regi venrūt in regalia sup simancas: que quidē lex fuit per eundem regē Hen. iiij. confirmata in curijs quas fecit cū pcuratoribus ciuitatū villarum in curijs de Nieua. anno. ⁊c.

¶ Et quia dominus rex fernandus ⁊ domina nostra regina instante necessitate introitus in regno per aduersariū portugalie: rescripta et litteras ad omnes ciuitates et villas regni miserūt: vt oēs dicti exempti et franqueati per regē hen. venirent seruire in guerra suis expensis ⁊ certo tempore. et gauderēt dictis priuilegijs ⁊ exemptionibus eisdē per dictum regez Hen. cōcessis et huiusmodi pretextu plures generosi vocati seruierunt vt premittitur ī guerra. Quorū aliqui cōfirmationem expresam obtinuerūt a dn̄is rege et regina. Et de nouo si necesse fuerat eadez concesserunt priuilegia. Et alij obtinuerunt rescripta et litteras: qđ seruarentur dicta sua priuilegia. Et alij ostendirūt fidem de seruitio. ⁊ nichilominus a suis cōcilijs sunt impatronati et pignorati. Et plurima super hoc litigia inter concilia et exēptos sunt orta. Et multa sperātur incōueniētia ⁊ dāna in futurū. Quāobrē dicti dn̄i rex et regina qꝫ in guerra cōtra aduersariū de portugali dicti priuilegia. ti seruierūt bn̄ et fideliter et succurrerunt eis cū certa q̄ntitate pecunie p suis necessitatibus: statuerūt et ordinarūt qꝫ tales gaudeāt pͥuilegijs et exēptiōibus eis cōcessis: dum m̄ cōtinue ex hoc tp̄e teneant equū valoris tria mille morð. Et arma valoris mille morð. Et in oībus alijs nomiātis generosis et officialibus q̄ habuerūt pͥuilegia et exemptiōes a rege Hen. seruētur leges q̄s ip̄e fecit ī occaña. et in Nieua. nō obstātibus q̄buscūqꝫ rescriptis et litteris per dictos regē et reginā cōcessis. Sed qꝫ dicti dn̄i reges pmiserunt pectarijs de Medina del cāpo et sue iurisdictiōis: qꝫ nulluz priuilegiū generositatis cōfirmarēt de illis q̄ dictus rex henricus concessit; mādant dictū promissum obseruari. ⁊c.

¶ Gentes coadunans scandalūqꝫ mouens cōtra officiales de q̄bus supra. cōl Ilarios. y. Punitur. vt infra. Occidens.

¶ Gratia expetatiua non detur ad officia vacatura. vide infra. Officia.

¶ Greges scribantur et numerentur: vt sciatur que vendūtur vel dantur quod per publicū instrumētuz ostendatur. Or di. Pen. de Alcala. Pen. lj. vide supra. Extrahens per totum.

¶ Greges propter timorem guerre possunt libere secure ⁊ sine aliquo impedimēto vel grauamīe per loca et terminos trāsire in toto regno: dum tamen damna in pane et vino et pratis et defessis ventis non inferant. Et cuz ad loca tuta greges accesserint: soluatur dominis herbarum preciū licitū p herba quā comedūt. Or. Re. Jo. i. Segobie. Pen. iij.

¶ Greges habeāt vias et itinera aperta per q̄ libere vadāt. vide ifra. Locus.

¶ Greges per habitātes infra. xx. leucas a finibus regni cōputandas: possunt vēdi regnicolis dumtibus. vid ifra. Vendere.

¶ Guerrā nō cogūtur ire aduocati. nec alij. De q̄bus. vide sup. Aduocati. b.a.

¶ Guerram de vasallis et gētibus qui ad guerram vadunt et de alarde et de alijs circa hanc materiā. vide infra. Vasallus. et vide supra. Capitaneus.

¶ Guia que dicitur guidagium non detur: nisi pro pecunijs regis per litteram thesaurarij. vel dispensatoris maioris. Or di. peti. de Alcala. Pen. xxviij. Vide infra. Itinera.

¶ Guia. Guidagiū. No. qꝫ pedagia dicuntur que dantur a transeuntibus in locis constitutis a principe. Et guidagia dicuntur que dantur pro ducatu per terram alicuius: Ut secu⁊ rus vadat. De quo vide qꝫ no. glo. ⁊ Dosti.

in.c.Sup quibusdã.De verbo.signi.

¶ Guias rex nõ comitat litteras õ guia ad capiendum bestias vel curros: Nisi personis fidelibus. Precia autem q̃ pro eis debent solui: sunt pro quolibet curru iumentorum cum vno homine.xxx.moro.et pro quolibet curru boum cũ homine.xx.moro. Et pro gerula cum homine.xv.moro.Et pro vno pari gerularũ cum homine sine curru.xxiiij.moro.Et pro solo homine sine bestia.x.moro. Et pro locatione vnius iumenti.cum sede.x.moro. Et si homo cum eo fuerit.xv.moro. Ordi. Hen.iiij. Tolleti.anno. Mill.cccc.lxij. Petri.xxviij.

Habitare tenentur iurati in parrochijs et collationibus suis, vide infra. Iurati.

¶ Heres per iustitiam nõ vendicans mortem defuncti: qui per insidias mortuus est; Usq3 ad quinquenium a tempore aditionis cõnumerandum: perdit hereditatem.et Regi applicatur. Ordina.regis Al.Segobie.De penis.l.xi. et Ordi. regis Hen. ij.De penis.l.xi.

¶ Heres perdit hereditatem.no. q̃ hanc penam incurrunt homines: Qui non implet voluntatem defuncti infra annum.vt auct. Hoc amplius.C.De fideico. Et in auct. Unde sumitur. Uide circa hoc q.Bar.in.l.Si quis solidum ff.De heredi.insti. Incidenter no.q̃ femina semel exclusa a masculo imperpetuum est exclusa. Ita quod mors masculi deinceps non patrocinatur eidem femine. vt li. Feudorum ti.Episcopum. vel Abba. vel Dominũ plebis.§ i.§.Cum etiam. quod est nota dignum. Ad statuta que dicunt patre moriente cum masculis: femina non succedat nam licet masculi mortuo patre sine liberis moriatur: Non parebit locus femine ad successionẽ patris. A successione tamen fratris non repellitur femina: Nisi frater decesserit cum herede testamentario: Secus si statutum diceret q̃ filia femina non succederet: Donec masculus super est. Nam ista non est exclusa: Sed suspẽsa a successione.Interim tamen masculus insolidum heres est. vt no.in.l.ij.ff. Si pars heredi. pe. et eo mortuo remouetur obstaculum q̃d obstabat femine. Et ipsa tunc succedit patri pro portione sua. Et potest vocari heres anomalus.vt no.Bar in.l.i.§.fi. Et in.l.fi.ff. Antercessi.et in.l. Liberorum.ff.De verbo signi.Et vide in.l. Lucius titius.ff De here.insti. Dec est no. Bal in li Feu ti. Episcopum vel Abba.c.r §.Cum etiam. Item nota q̃ statutum quod femina non succedat existentibus parentibus vsq3 ad.iiij gradum.Intelligitur in agnatis notat Bal in li.feudorum ti. Quemadmodum ad filium feu. pertineat.c r. Item nota q̃ filius per mortem patris non dicitur adquirere: sed retinere. vt Insti. De here dum quali et diffe.§.Sui.

¶ Item no incidenter. q̃d qui aliquem occidit: Non potest succedere sibi. nec eius heredi vt.l Cum ratio §.fi.ff. De bonis damnatorum Et in l Lucius titius.ff. De iure fisci.Et ibi vide Bar.

¶ Heres succedit defuncto abintestato: si in testamento heres non est institutus, vide infra.Testamentum.a.

¶ Herede hereditatem repudiante: venit substitutus, vide ifra.Testamẽtuz.a.

¶ Heredes plures vnius patroni nõ nisi vnam pensionẽ seu vnum prandiũ q̃d predecessor leuare cõsueuit accipiãt. Alias puniuntur. vt infra. Patronus.

¶ Hereditatem vacantẽ defuncti ad heredes relinquentis pertinẽtem nemo audeat occupare. vide infra. Possessio.

¶ Hereditatum labor vel fructum collectio nõ impeditur propter hereditatis seq̃strationem. vide infra. Sequestratio.

¶ Hereditates possunt iudei habere vsq3 ad certam quantitatem. Uide infra. Iudei.

¶ Hereditates tributarie trãseũt ad clericos cũ onere suo. vide supra. Clerici.d.

¶ Herbas possunt libere greges comedere pp̃ter timorem guerre ad alia loca tuta trãseundo. vide supra. Greges.b.

¶ Hereticus postq̃ p ecclãsticũ iudicez de heresi cõdẽnatus fuerit medietas bonorũ eius ad regẽ p̃tinet. Ordi. Re. Al. Segobie. De penis.l.i.et.ij. Et vide hẽ. i. De penis.l.iij.

¶ Hereticus. Bonorũ. Imo heretici sunt oms

nibus suis bonis spoliādi: De hereticis Uergēris et eoꝝ bona ipso iure publicātur et cōfiscantur. vt. c. Cum secundū. eo. ti. Imo sunt excōicati ipso iure. c. Excōicamus in prin. eo. ti. Etiā si sint occulti et idē in scismaticis no. glo. xxiiij. q. i. c. i Sunt etiā inhabiles ad beneficia. et ad honores et publica officia. no. Archi. xxiij. q. ij. Dixit apostolus.

¶ Hereticus est qui dictis credit aduinorum: eadem ergo pena est subiciēdus. Ea. Ordi. l. v. et Ordi. hē. de penis. l. v.

¶ Hospicia bona dentur cancellario et auditoribus vbicūqz cancellaria accesserit. Ordi. regis Hē. ij. Tauri. l. xxiij. Et in alia Ordi. Tauri. l. xviij.

¶ Hospicia Circa hanc materiam no. q̄ recipere hospites est mun⁹ a quo excusantur magistri liberalium artium. doctores legum gramatici oratores. medici. philosofi. et de alijs qui excusantur a muneribus. Uide glo. in. l. Qui immunitatē. cum ibi allatis. C. De muneribus patrimoniorum li. x. et tex. in. l. Medicus. C. De professoribus et medi. eo. ti.

¶ Hospicia Circa materiam harum legū que de hospicijs loquuntur no. q̄ de iure ad quēcūqz locū accesserit princeps vel eius milites Debent dñi domorū in hospicio assignando diuidere domos in tres partes: quarū vnā eligat dñs domus pro se quā maluerit. Aliā ex alijs duabus eligat miles quā maluerit. Tertia dño reseruata est tex. in. l. In quaslibet. C. De metati. et epedimeti li. xij. Ubi no. Jo. de pla. q̄ hoc onus recipiendi hospites est munus reale et non personale. vt. l. ij. §. Munus hospitis. C. De muneri. et bono. no. glo. in. l. i. C. De episcopis et cle. Habet ergo dñs domus puilegiū eligendi: quia res est sua. ex quo no. q̄ qui habet maiorē ptē in diuidendo: preferetur in electione vt ibi et l. Sancimus. §. Sin aūt ampliores. C. De donatio. et plenius per Jo. de pla. in. l. ij. C. Quando et qui. quarta pars de. li. x.

¶ Item no. q̄ nemo debet immunitatem hospitalitatis impetrare. vt. l. Oēs. C. De metatticis. et epedimeticis. li. xij. Alias qui excusasset se puilegio ab onere hospitādi inueniet alios cōtra se eodē puilegio excussatos. et sic qui nō vult dare de suo non debet petere alienū. et puniēt alijs penis de quib⁹ ibi. Jo. de platea.

¶ Itē no. q̄ solū licet militib⁹ hospitari i domib⁹ suis accelerādo iter et nichil p victu suo vel equoꝝ ab eis etiā spōte dātib⁹ recipiendo Alias vteqz puniēt. vt. l. Deuotū. C. De metaticis. et epedi. li. xij. Prohibitus enī petere exigere vel accipe phibet: etiā a spōte volente dare recipere vt. l. i. C. De salgamo hospitibus non prebendo. li. xij.

¶ Hospicia clericorū laicis nō dētur: nisi cū rex et regina vel infans ad locū venerit. Or. platorū. hē. ij. Tauri. peti. viij.

¶ Hospicia p vicos segregati i regis curia dētur pcuratoribus ciuitatū et villarū: cū regis mādato cōgregātur i curijs. Ordi. re. Jo. i. Burgis. Peti. v.

¶ Hospicia fuerūt p regē Jo. i. in ciuitate Segobiē. assignata p auditoribus et ptoribus. necnō et p alijs cācellarie officialibus p cōductōe et taxatiōe deputatorū taxatorū. et de reparatōe hospiciorū. vide ad plenū si placet. Or. re. Jo. vbi supra. Et q̄ nō ē in vsu: hic nō apposui.

¶ Hospicia in ciuitatibus et villis regis nullatenus p milites. platos. seu alios potētes sine vicinorū pmissu capiātur. nec pmittātur supradicti paleā linea. seu alias res a vicinis capere. Nec dāpna alia eis inferre. Cōtra faciēs p quocūqz hospicio. de. soluat moro. Re. camere applicādos. Et cū triplo capta restituat. et dāna resarciat. Si vero iustitia et rectores loci sine regis mādato hospicia dederint ipso iure officia pdāt. Ordi. re. Jo. ij. Zamore. Peti. x. vide infra. Uis nulla.

¶ Hospicium alterius cū armis oppugnās punitur. vt infra. Pugnans.

¶ Hospicia nō sunt dāda i domibus officialiū seu menestraliū hoibus similium officiorū. Ordi. re. Jo. ij. Madrid. āno. Mill. cccc. xxxv. Peti. xx.

¶ Hospicia. Officialiū. Et ē hui⁹ legis ratio Quia magistrat⁹ et officiales debēt habitare i publicis domib⁹: vel de publico conductis: quia sunt psone publice. vt. l. i. C. De palatiis et domibus domesticis. li. xj. Ad no. pro hospicijs auditorum.

¶ Hospicionariū regis pcutiēs amputetur ei manus. occidens vero moriatur. et medietatē pdat bonorū regis camere applicādaz. Ordi. re. Hē. ij. Tauri. l. xviij.

¶ Hospicioarius quicumque in ecclesia das hospicia pdat officium. et. lx. soluat moro. Tenens autem bestias in ecclesia pro qualibet vice que ibi repitiitur. lx. soluat moro. Penarum autem predictarum tertia pars camere regis. Alia vero tertia ecclesie. Residua autem accusatori applicetur. Culpabilis vero qui soluendo non est p. x. dies iaceat in cathenis: deficiente autem accusatore Iudex penam exequtur. Et sibi tertiam pene partem que accusatori erat applicanda retineat. Ordi. Re. Io. i. Briuiesca. l. v.

¶ Hospicionarii regis obseruare tenentur ordinatione quam rex fecit Segobie que circa officia sua disponit. Et vltra iura que leuare pmittuntur minime audeant aliud exigere: sub pena priuationis officiorum. et iurent coram rege hoc obseruare et adiplere. Ordi. Io. ii. Guadal. anno. xxxvi. l. ix.

¶ Homicidium. vide infra. Littera. o.

Incarceratus pro delicto fugiens a carcere habetur pro factore seu pro condenato maleficii. de quo accusatur Insuper centum regia camere soluat moro. Custos autem carceris loco fugientis respondeat. et alios centum soluat regi moro. Or. re. hen. ii. de pena. l. xii.

¶ Incarceratus. pro condenato. Et hoc si fugiat a publico carcere: habetur pro condenpnato de sibi posito. Etiam si aliquid deliquisset. Con. cor. ff. De custo. reo. l. In eos. et de crimine effrac. carceris. l. i. Quod habet locum secundum. li. pente si captus cum aliis deliberate custode ignorante fugiat. Quia tunc presumitur delicti reus. Si autem alias fugiat: non iudicatur vt conuictus. Sed postea captus strictioribus vinculis mancipatur. Et aliqua pena ei arbitraria infligatur. ut pri. ti. xix. l. xii. Si autem quis fugiat carcerem priuatum quo ff. Ex quibus causis ma. l. Soccurritur. C. De priua. car. l. Unica. Et talis fugiens non punitur. Imo taliter priuati incarcerati de facili est resistendum. vt no. in. c. Significasti. De homicidio. Et hoc no. Hen. i. c. Ut fame. De sen. exco. i. vi. et i. c. A nobis. De aposta. Imo etiam est notiorum. quia ille qui in priuato carcere est captus vel captiuus ad penam vel periculum mortis relaxatur iuramento suo de redeundo ad carcerem certa die. Si mors erat uario fa redire non tenetur alias tenetur. ut no glo. i. de. pastoralis. De re iudi. § Esto igitur. Hic est quod dictum quod si bellum iustum est. quod capitur fit seruus capientis vt. xxiii. q. v. Dicat aliquis. Et secundum hoc peccat taliter captus si recedat a domino suo vt. xxiii. q. iiii. Si quis seruum. Sed vbi bellum non est iustum: licitum est ei fugere dum potest. ff. De capti. l. Nichil interest no glo. in. c. Ius gentium. i. di. Quando autem alia fuga probet vel presumptionem inducat de delicto comisso no. Cy. C. De rapto. vir. l. Unica. Et in auctentica. De exhi. reis. §. Quia vero et ibi glo. colla. v. et Bar. ff. De bonorum qui mor. l. i. et. Cy. C. De iure iuran. l. In bone fidei. q. v. et ibi glo. et Bar. ff. De suspectis cato. l. In puberibus. §. i. et. ff. Ad silui. l. Lex cornelia. et ibi. Bar. ff. De iure iura. l. Admonendi. et. Io. an. in addi. Spec. ti. De presumpt. de. Uiolentiam. Item no quod si aliquis tenetur iniuste a potestate et affugit. non tenetur de fuga. vt no. Bar. ff. De probati. l. Eius. Item no. quod si quis est accusatus et fugit vel stat reclusus non anno per terram: tunc non facit presumptio. nem in crimine capitali no Bar. In l. i. ff. De bonis qui mor. sibi consti. Sed si fugit postquam est incarceratus: punitur de carcere fracto: Illa pena qua puniretur si delictum pro quo carceratus est commisisset. vt hic. et no Bar. ff De custo. reo l. In eos et. ibi est ter. Et procedit duobus concurrentibus. s. quod carcerem frangat et quod affugiat Secus ergo si de carceribus affugeret. et ea non frangeret. sed hostia aperta receueret. vt Bar. vbi supra. Item no quod quando quis fugit inter accusationem de crimine capitali presumptio est contra eum. vt l. Lex cornelii ff. Ad silan. Sed si post accusationem fugiat vel stet absconsus: non est presumptio contra eum. quia iuste timet et licitum est ei. Etiam per corruptelam aduersarii redimere sanguinem suum. vt l. t. ff. De bonis eo. et. l. Transigere. C. De transact. hoc tenet Io de pla. in. l. Locorum C. De omni agro deser. li. xi. Item no quod non dicitur fugitiuus qui propter seuitiam sui preceptoris affugit. Quid sit fugitiuus ff. De edilic. edic. et. l. Ga. ro § Impator: ff. De alli. le. Ex quo infertur quod statutum disponens quod vir non teneatur facere expensas vxori fugienti: debet intelligi quando mulier sua sponte et suo vicio affugit. Secus si propter seuitiam viri: quia tunc non potest vir se statuto iuuare p dicta iura. no. Io de pla. sup rubrica C. De fugiti. colo. li. xi. Item no quod seruientes fugientes videntur eo ipso quod fugiunt res amisisse subtrapisse. vt in auct. De exhibe. et intro. reis § Si vero Colla. v. et ibi glo.

¶ Item statuit rex hen. iii. in palencia anno domini. Mill. cccc. lvii. Quod duo sui consilii doctores in die veneris cuiuscumque septima

ne vadāt ī curia cū p̄toribus curie regis ad videndū carceres. et cū eis ī oibus cau sis ciuilibus et crimialibus intendāt ꝛ vi deāt et audiāt incarceratos. et breuiter ju stitiā administrēt. nisi ī his tantū qui p̄ rentis et bonis regis sunt capti. In cācel laria aūt p̄elatus qui ibi fuerit presidēs nominet cū auditoribus duos auditores qui eandē curā teneāt cū p̄etoribus can cellarie. Ordi. regis. hē. Madrid. anno. Mill. cccc. lviij. peti. xxj.

¶ Incarcerandus nō est generosus pro debito. vide supra. Generosus. a.

¶ Incarcerāda non est vxor pro debito vel fideiussione mariti. vide infra. Uxor. vide supra. Captus.

¶ Incendēs alterius domū causa aliud occidendi: etiā si nō moriatur ꝓpter solū incēdiū vltra corporalē penā: medieta tē bonorū pdat: et regi applicatur. Or. Re. hen. ij. De penis. l. xxiij.

¶ Incestuosus est qui cū consanguinea vsqꝫ ad q̄rtū gradū cohit. vel cū comma tre. affine seu religiosa. Idē de femina q̄ hoiē alterius legis cognoscit. Et ē quo dāmodo heresis. Ideoqꝫ tale facinus p̄ petrans: medietatē pdit bonorū q̄ regis camere applicatur. Or. de pēis re. Al. se gobie. l. vj. et Or. re. hē. ij. de penis. l. vj.

¶ Infamis reptare nō valet. vide infra Reptare.

¶ Inimicitie seu odij p̄textu nemo prela tus. p̄cer. miles. generosus. seu alia q̄uis psona capiat. occidat. depredetur. seu pcu ciat operarios. laboratores. vasallos. seu familiares. vel hoies aliorū dn̄orū: nec incēdat seu dāmificet domos vl' heredita tes eorū. Cōtrariū aūt faciēs: si occidat seu pcutiat aliquē supradictorū vasallo rū. laboratorū. opariorū. familiariū: nisi hoc ī defensiōe ꝓpe fecerit psone. vl' nisi datus fuerit ꝓ suo inimico. seu cū inimi cis venerit ad rixādū. seu p̄liandū: ī hoc casu puniēdus sit scđm ius cōe et nō per hāc legē. Idē si domos vel messes incen dat sciēter. vineasqꝫ destruat erradicādo morte ꝓ pena patiatur: quā alius cōtra ius occidēs pati mereretur. Si vero pcu tiat vel capiat eū sine mēbri lesione: tria milia soluat pacienti moro. vltra iuris ali as penas. Depredans vero seu capiens bona sua. seu victualia cōtra eorū volū tatē. vel suas arbores scindēs aliaqꝫ dā na maliciose inferēs: ablata seu dāna cū q̄drupli pena restituat. et si soluēdo non sit arbitrarie: corporaliter ꝑ iudicē puni tur cōsiderato maleficio. et psonarū q̄li tate. Ordi. re. Jo. i. Guadalfaja. l. iij.

¶ Inimicitie. No. incidēter ad id qđ dicit'. qđ inimicitia capitalis excusat. vt ele. Pastoralis De re iudi. Est ve͛ nisi culpa p̄cessisset. vt ff. Loca l. Si merces. §. culpe.

¶ Iniuriā Verbalē a iure p̄hibitā alij dicēs regis camere centum soluat moro. Ordi. re. Jo. ij. De penis. l. xxv.

¶ Iniuriā. Verbalem. No incidēter q' sedens ī loco maioris facit ei iniuriā. Nam digniores debēt altiori loco sedere. Et altior locus ē qui est dn̄o magis ꝓpinquus. vt no glo Insti De bo posse. §. Alia vero. Itē facit verbū dn̄i Cū loq̄re maiori natu. Le eni dicat p̄mū vbū facit. l. i. De albo scribē. cū simi. Et q̄ vlt or dinē turbare. tenet' actiōe iniuriarū. et pōt ei de facto resisti. etiā manu armata. Quia nemo tenetur iniuriā pati. vel despicere ꝓpriū hono rē ar. ff De postu. l. i. i pri. Cū sit ī q̄si posses siōez rēne cōsuetudinis. Ubi aūt non apparet cōsuetudo: debet assignare loca supiori scđm q̄litatē psonarū. no Bal in. l. Obseruare. §. Aūtē vero. ff De offi. procōsulis ꝛ lega.

¶ Uerbalē. Locacitas eni est incauta: dū sine iudicio volat irreuocabile verbum. vt. c. fi. dist. di. Unde oratius verbū semel emissū euo lat ꝛc. Item Ouidius nescit vox missa reuer ti. notat glo: in allegato. c fi.

¶ Iniurians iudices, seu alguazelos pu nitur. vt infra. Judex.

¶ Iniurians cōuersos ad x̄pi fidē puni tur. vt infra. Judei.

¶ Iniuriās deū vl' virginē mariā. seu ali uꝫ scđm verbo pūitur. vt sup. Blassemās

¶ Iniurians parētes punitur. vt supra. Filius. b.

¶ Impediēs pretorē vel custodes rerū

vecitarū: ne capiāt delinquētes punitur vt supra. Custodes.e.

¶ Impediēs seu capiēs pecunias reddi tū: siue iurium regalium punitur. vt su pra. Capiens.h.

¶ Impediēs aliquē ne appellet ad regē punitur, vt supra. Appellatio.f.

¶ Impediens ecclāsticā iurisdictōez seu prelatorum visitatōez punitur. vt infra. Uisitationem.

¶ Impediēs seu vi. vł armis sentētie exe cutōez defēdēs pūitur. vt sup. Executō.f.

¶ Impetrās citatoriā a rege causas nō exprimendo soluat citato.dc. mo do, vide supra. Citans.d.

¶ Impositiōes p repatiōe murorū ca uari. seu ābitus ciuitatis vel loci soluan tur per oēs qui in dictis ciuitatibus vel villis conuenitur: et defendūtur: et per co medētes herbas seu pascua. Or.re.io.i. per. segobie.peti.xviij. vide ifra. Muri. ¶ Impositiōes. Itē no. q a primeuo iure ois res ꝛ ois terra libera est Insti. De iure na. §. Ius aūt gētiū. ꝛ de liberti. §.i. Dos. etc. Nimis. De iure iurā. et de immu. eccle. c. Nō minus. Ex quo sequit q nec i tēpora libus pbatur aliq seruitus. Nisi pbet impo sita vel āneṗa. vt. c. Licet. De cēsi. Et sic itelli ge. ff. Ad munici. l. Incola. Uel quo ad res in vico vel castro possidēdas. ff. De censi. l. For ma. §. Si vicos. ff. De publi. l. Imperatores. C. Ubi in rē actio. l. fi. ff. De offi. pfecti vrbis l.i. §. Cū vero et no. Hosti. in alle. c. Nimis. Et licet agri tributū i ea ciuitate debeat. i cui territorio possidet. vt allegato. §. Si vicos. Intellige tū. vt ibi glo. notabilis: si ex pmissis principis hoc fiat nō q sua auctoritate si bi hoc faciat ciuitas: nisi ad hoc habeat pero gatiuā. vt. l. Munerū. §. Preterea. ff. De mu ne. et hono. Itē licet ad ius et ppietatē in recta territorii prīneat ciuitati vel puato: vtī lia tñ ppietas est penes vasallum. no. Hosti. in. c. Sipuligēti. De prescripti circa pri. et an. c. Super. De donati. iter virū ꝛ vxorē: Quia quo ad dominia vel ppietates rerū: Ciuitas seu oñs nō fundat intētiōez suā de iure cōi cū res sint allodia. i. priuata Sic itelligūt nota ta allegato. c. Nimis. et quod no. Guillelm⁹ de mon lau. i cle pastoralis de re iudi. Solū fundat oñs quo ad ius reddēdi et vsum gladij exercēdi seu iura temporalia dūtaxat vt cōclu dit Hen. in alle. c. Si diligēti. i. di. Dñs eni ter re licet habeat ius terrēdi ꝛ submouēdi in ter ritorio suo. vt. l. pupill⁹. §. Territoriū. ff. De verbo signi. Nō tñ habet facultatē impositio nes iponēdi sine auctoritate pricipis. vt hic. et. ff. De officio presidis l. Illicitas Et in feu dis. ti. De pace iura. firmā. §. Illicitas. vid. C. Noua vecti. insti nō pos per totum.

¶ Per oēs. Munera enī p repatione publici ageris cōtra flumia impetū: vel i vallis ciuita tis reficiendis et ad portus sunt indicēda pro numero iugerū vel capitū possessorib⁹. vt. l. fi. C. De immunita. nemi cōcedēn. li. x. Itē si stimator male stimat: ipse tenetur. vt l. i. C. De discussiōibus. li. x. Et a tali onere discuciē di. vel stimandi patrimonia nemo excusatur. nec etiā miles. vt l. fi. eo ti. Item no. q pu blicas functiones ia soluere debet. qui posses siones tenet et fructus percipit. vt. l. i. C. De ānonia et tribu. li. x. Fundi tñ pricipis nō one rātur extra ordinariis muneribus. vt l. ij. C. De colatiōib⁹ fundoꝝ. li. xj et. l. priuate. C. De ex cusa. munerū. li. x. Itē emphiteote principis extraordinarias prestatiōes nō subeūt vt alle. l. priuate et. l. pe. eo. ti. et. C. De agricolis ꝛ mā cipijs. l. Dominicos. li. xj. Et meli⁹ in. l. i. C. De priuile. dom⁹ augus. eo li. An emphiteota vel vsufructuarius teneat ad hoc. vide glo. in. l. Obsistere C. De anno. et tribu. et. l. Lai b⁹. §. De redditib⁹. C. De agrico. et censi. Itē no. q a repatiōe itinerū et pōtiū nullus excusat. vt. l. Absit C. De priuile. Dom⁹ au gus li. xj. nec a repatiōe muroꝝ. vt. l. fi. C. De quib⁹ muneri. Itē pstatōib⁹ ꝛc li. x. Itē no. q p egtores seu discussores caliū impositi onū vel cēsuū: siue tributoꝝ i territorio fac tas potētiū ad inferiores nō trāsferāt. defes toriū leuamē cū sterilib⁹ cōpēsent et si culpa biles vel negligētes fuerit: punitur. vt. l. i. et per totum C. De censibus cēsitoribus et per equatoribus. li. x.

¶ Imposiciones nouas dñi locorū im ponere nō possunt in hereditatibus va sallorū regis. vide infra. Tributa.

¶ Impositiōes in pōtibus fluminū non imponātur. vide infra. Pontes.

¶ Impositiōes q sine regis licētia ipo nūtur de nouo vel de antiquo. iposite de nouo sunt augmētate sub colore pedagi orū portaticorū pōtiū seu alias phibe tur, et qd iniuste sic est exactū; cū pena tā

ei decimi restituatur. Et culpabiles circa hoc etiã singulares vocãtur ad curiam. Ordi. regis Hen. iiij. Madrid. Anno. Mill. cccc. lviij. Peti. xxiiij.

¶ Impositiões seu repartitiões i suis ciuibus an possit ciuitas et vsqz ad quam sũmam facere. Vi de infra. super verbo repartitiones.

¶ Inquisitio generalis et clausa phibetur fieri in loco: nisi hoc fuerit regi per ciuitatẽ vel locũ supplicat. i. Ordi. regis. Al. Vallis. Peti. xxxiij. Et eiusdem regis in Madrid. Peti. lxij.

¶ Inquisitorẽ si rex miserit ad ciuitatez vel locũ puideator sibi de expẽsis regis vel petẽtiũ eiũ. Ordi. regis. Jo. ij. Vallis. anno Mill. cccc. xlij. Peti. xj.

¶ Inquisitores cũ p regẽ mi... super violencija. rapinis. seu alijs grauaminibus: deputẽtur ydonei qui iustitiã sciant administrare. Et anteqz ad inqrendum mittãtur: rex vel sui de cõsilio recipiãt ab eis iuramentuz: qꝫ bene et fideliter se habebũt & iustitiã administrabũt. Et qꝫ facta inquisitõe ad curiã redibũt nec ad ea discedẽt: donec regi vel cõsilio inqsitiõis relatiõez faciãt. et rõez reddãt: quod nisi fecerit tenẽtur ad salarij. quod receperit restitutiõem. et ad omnia dãpna partiuz. Itẽ rex taxabit salariũ inqsitorũ secũdũ qlitatez psonarũ. Ordi. re. He. iij. Madrid. anno. Mill. cccc. lx. Peti. iij.

¶ Item inquisitores nõ nisi p annũ stẽt in locis vbi deputãtur. vide supra. Correctores. d.

¶ Inqsitõ pmittitur facta denũciatiõe sup iure qꝫ cõciliũ alicuius loci intendit cõtra aliud cõciliũ. vl' aliã psonã habere sup terminis pascuis. vl' sup ligna scidẽdo vl' glãde colligẽdo. Inqsitõe aũt facta et publicata eiusqz copia ptibus data: põt ad difinitiuã pcedi: etiã sine alia actione seu petitõe & obmissa iuris cõtest. Et alia iuris solẽnitate. Ordi. Fo. noui õ alcala ti. xij. l. ij. & segobie. l. xxiiij. vide ifra rex. s.

¶ Inquisitio. Indebit. Etiãnia nãqz pdia habẽtes sepe inter se faciũt qstiões. Nulla eni fides regni socijs oĩsqz potestas impatiẽs consortis erit scdm Lucanũ. et cõto discordiam parit. vt. l. i. C. Quando & qui. qrta po debe. li. x. per tales itaqz bugas & dissensiões status reipublice leditur. vt. l. Si qs in genua. ff. De caup. & post limi. reuer. Nõ ergo immerito ad euictãda scãdala p viã inquisitiõis puidet. vt hic. Cõcor. c. Lata. lxxxvj di. Aliter aũt puidetur i actõe finiũ regũ de iure canonico i. c. Ex litteris. De pbati. et Spec ti. De iudi. §. Sed qual' vivere. v. i. cũ sequẽtib'. Et i ti. De parrochijs §. Unico. v. Quid si sit. Et i. l. In tribus oĩ sequẽtib'. ff. De iudici. ¶ Item terminum agrorũ qliter debẽt poni no. Bar. in tractatu. Liberiadis li. i. figura. xx. ¶ Itẽ trãsgrediẽs vl' euellẽs terminos; qliter puniat'. no. C. De accusati. l. i. & ibi Cy. Et no. glo. Insti. De officio iudi. §. Si finium et. ff. De termi. amo. l. Agraria et c. i. De sepul. in fi.

¶ Sup terminis. De iure aũt i casib' ciuilib' nõ habet locũ inqsitio: nisi i crimie vsurarũ. vt notat Innocẽ. in. c. Ad nrãz. De iure iurã. Et n. si i causa suspecti tutoris. vt ff. De suspecti tuto. l. iij §. propterea. et. l. i. eo. ti. notat Bal i li. Feu ti. De pace tenẽda c. i §. Si tres. De formatiõe libelli i actis finiũ regum. vide fadriã Insti. De acti. §. Quedã actiões. Et vide qꝫ no infra. Termini. a.

¶ Inqsitio sup his q̃ oñs vel generosus leuat. vl' facit i locis behetrie. vel solariegi. vel alias qliter fiat. vide Foro nouo õ alcala. ti. xxxiiij. l. xx. cũ sequẽtibus.

¶ Inqsitõ fiat per custodes sup pane et alijs rebus vetitis: q̃ extrahũtur a regno detur qz eius copia his q̃ culpabiles repiuntur. & audiãtur. & capiãtur p penis qs soluere tenẽtur. vt sup. c. Extrahẽs. Et si soluẽdo nõ fuerit icarcerẽtur donec regi notificetur. Or. re. hẽ. bur. d las sacas. l. xv

¶ Inquisitio fiat p pretorez delas sacas cuz tabellione ad hoc deputato. vel alio quolibet contra extrahentes a regno res vetitas. Etiam si secum pretor assessorẽ non assumat. Et potest per suas citaciones testes cogere ad veritatis informationem habendam. vt coram eo compareant sub. lx. moro. pena. Quam penaz ip

se pretor potest contra rebelles exequi. Potest etiã ipse pretor testes varios seu vacilantes prout ius exigit cogere. Qui quidem testes libere deponant statutis. pactis seu penis per concilia aliquorum locorum appositis, ne testes veritatem dicant non obstantibus: quia testes sub regia fide securantur. Securitatem autem istam non obseruãs incurrit in penis cõtra regia securitatem frangentem statutis. Pretor vero potestatem habeat restituendi quidquid a testibus hac occasione fuerit exactum cum duplo. Conciliũ autem talia faciens statuta. pacta. seu ligas pro quacũqz vice quinquaginta sol modo. Et pena arbitraria insup per regem puniatur. Inquisitiõe vero sic vt permittitur facta: copia eius parti q̃ culpabilis reperitur detur. vt parte audita pretor causam diffiniat. vt in hac continetur ordinatione regis Johãnis Hua dal.l.xviij. vide supra. Equus per totũ et supra. Extrahere. per totum. et infra. Uendere.

¶ Inquisitio non permittitur cõtra malefactores. Licet permittatur contra ceteros. Ordi. pen. Al. de Alcala. Per l.xv.

¶ Inquisitio super depredatiõe vel malicio fit. vt supra. Depredatio. a.

¶ Inquisitio fiat de regis mandato per prouintias contra delantatos. merinos iudices. et alios officiales. vt sciatur qualiter iustitiam administrent. Uide infra. Rex.

¶ Inquirere potest pretor de las sacas de rebus vetitis a regno extractis. vide supra. Equus. g.

¶ Inquisitio fit contra diuinatores. sortilegos. et alios auguria sectantes. vide supra. Diuinatores. a.

¶ Inquisitio fiat cõtra ĩpedientes vel diminuẽtes redditus. vl' iura regalia. vide infra. Redditus. c. et ĩfra. Rex. bb.

¶ Inquisitio fiat. Jura regalia. Et sic no. q' iuribus principis debet inquiri. C. De bo nis vacan. l. pe. et fi. li. x. notat Innocen. in. c. Ad nostram. a. De iure iuran.

¶ Inq̃sitio fiat sup inuẽtiõe thesauri vl' aliorũ bonorũ. vide infra. Thesaurus.

¶ Inquisitio fieri permittitur cõtra portantes vinũ extra regnũ ad regnum castelle. vide infra. Uinum.

¶ Insidiose alium perciciens punitur. vt infra. Occidens.

¶ Instrumẽta vsqz ad quẽ terminũ debẽt i iudicio p̃sentari. vide ĩfra. Testes.

¶ Instrumẽtuz garẽtie habet executionẽ paratã. vide ĩfra. Obligacio. a. vide infra. Rescriptũ per totum.

¶ Interruptio p̃scriptiõis facte contra regẽ: q̃liter p̃batur. Itẽ an iniusta interruptõ aliq̃d operatur. vid ĩfra. Prescriptõ

¶ Intestati decedẽtis. ascẽdentes. descendẽtes. seu collaterales cõsanguineos nõ relinquẽtis: oĩa bona sua regi applicãtur Ordi. regis Hen. ij. De penis. l. xviij.

¶ Intestatum. Statia cuius no. Quod nõ videtur quis decedere intestatus si liberos relinquat. quia lex representat parẽtes testatos decessisse cum liberos relinquunt. Eo quia lega lis pena cessat. Cũ lex representat factũ quod erat a iure faciendum. vt auctẽ. De heredi. et falci. §. His igitur. Colla. i. et ibi Jaco. de bello. Lex enim imitatur voluntatem defuncti et coniecturam capit. Nam quos testator diligit. Lex predilige. vt ea. auct. §. Si quis autem. Et ibi Jaco. Et est verisimile quod monens liberos non ecclesiaz. non captiuos. vel alios ex instinctu nature vellit heredes facere iuxta augustini consiliuz. xvij. q. ii. c. ii. §. i. Et est horum ratio: quia liberorum successio ex instinctu nature Et humano hominis ingenio debetur. i. di. Jus naturale. Et hoc ius ex tali natura proueniens Appellat' equitas naturalis. Hinc est q' hac ratione filij non potest sine legitima causa et vera a parentib' successione priuari. Quia esset contra ius naturale. ¶ Item et contra ius ciuile quod addit in hoc iuri naturali. vt in auctẽ. De trien. et semi. §. i. Jaco. vbi supra. Cum ergo naturalia iura sunt immutabilia: et ciuilia iura. nec priuilegia: naturalia iura tollere non possunt. Insti. De iure natu. §. Sed et naturali. et de legi. agna. succe. § fi. Sequitur quod nec per legem. nec per hominẽ illud potest immutari:

Eo quia talis successio educationis loco succedit et alimentorum iure debetur. vt de se patet. vt alle. c. Jus naturale. et Jaco. vbi supra. Priuilegium ergo in contrarium sit odiosum stantibus liberis restringendum est Cum libeti nō stant per. c. Odia. De re iuris. li vj. Natura namqz filios etatis. vel sexus distinctiōe nō habita ad successionē vocat. successoresqz eos facit parentū suorū. ff. Unde libe. l. Scripto herede. C. De libe. preteri. l. Maximum vicium. Sunt et enī ipsi filij equaliter pars parentum. Et ideo iure naturali pariter ipsi succedunt. vt phūs. viij. ethicorū. Nam etiā viuente patre ipsi filij bonorū paternorū quodāmodo domini existimantur. Et eo mortuo inter ipsos patrem et filios continuatio dominij bonorū patris et libera administratio magis q̄ hereditatis perceptio videtur. ff. De libe. et postu. l. In suis. et ff. De suis et legitimis heredi. l. In suis. Cui quidē iuri naturali ius positiuum romanum videtur cōsonum. vt auc. De heredi. et falci. § j. Est cōclusio Oldra. suo consilio xcviij. Et propter hec que vi eta sunt in suis heredibus non habet locū titulus pro herede. vt l. Nichil C. Pro herede. Et ideo cū continuatur dominium de patre in filium nouum dominiū mortuo patre heredi non venit cū illud ante habebat. Et noua hereditas nō dicitur ei obuenire Sed magis administratio libera Quam ante non habebat. Et hoc dominium filij viuo patre consistit in nudo et puro intellectu. Et magis in maginatione quadam q̄ in veritate. Et ideo in filium videtur continuari dominium. vt ita dicetur vt notat Bar. post g o in allegata. l. In suis. Et non solū dominiū continuatur in filium: Sed etiā possessio. Quia noua titulus possessionis nō dicat obuenire filio. vt alle l. Nichil C. Pro herede. Et scripsi Foro legum. li iij ti. vj. l. viij. Ex quib' infertur Quod cū mortuo patre liberos relinquente Lex dispo nit et representat filiū heredem. Et in eo nō solum dominiū bonorum parentum Sed etiam possessio continuatur. quod etiam si pater testamentum non condidit: non videtur decedere intestatus: Quia pro eo lex testat'. Et hoc potissime quia non videtur mortuus qui relinquit similem sibi post se. Et eni filius pars corporis patris. l. Cum scimus C. De agricolis et censi li xj Sic concludit Bal. in l. Unica. C. Quando non pe pars petē. accresc. xv. colla. Corroboratur quod supradictū est per l. Si mater C. De inoffi. testa. Ibi dū dicitur Repentini casus Iniquitas per coniecturam materne pietatis emendanda est. Ex quo tex. notat Bal. in recollectis Quod standum est cōiecture legis. Et ideo tanq̄ institutus videtur filius ex beneficio legis ex presumptiua constitutiōe Que habet loco scripti heredis. Quia lex scribit eum heredem. nec minus potest lex quā tabellio. vt ibi Bal. ¶ Item no quod si quis liberos nō relinquat intestat' Videt' decedere si extremis laborat et in momēto decedit. Quia i vltimo articulo vite Nec oino viuit. nec oino mortu' est. ff. De manu. testa. l. Qui duos. Et q̄libet ī vltimo articulo vite mutus efficitur. vt no. in li. Fen. a. Episcopū vel Abba c. j. colla. x. ¶ Item memoria muniatur languet intellectus. C. Qui testa facere possunt. l. Hac consultissima. § Hac cum humana. ¶ Item lingua ingrossatur vt articulate loqui non posset vt C. De testa. l. Jubemus. Et omnis sic laborans in extremis presumitur omnino nec consilium nec iudicium rationis habere Quia deficiente corpore deficit intellectus. Et intellectus sine corpore nichil agit. infra orbem lune. vt dicit Aristotiles in primo de anima vt refert Bal. C. De boque li be l. Cū non solū. § . i an fi. Alias valet testamentum semi mortui: Dum tamen cōstet esse sanum mente. et aperte possit verba proferre. vt ff. De le. in l. Pamphilo. § . Propositū ff. Desiderio liber. l. Si pater. § . si et. C. De testa. mi. l. Miles § Proinde. vt refert bal. in. l. Quē dignū. C. De testa. in fi. ¶ Item no. Quod proprie dicatur intestatus. qui cum testamentum facere possit Intestatus decessit. vt. ff. De suis et legi. heredi. l. j. in pim. no. glo. in. l. Cum antiquioribus. C. De iure. deli. Facit ordinatio quam fecit infans. Henricus magister generalis. ordinis sancti iacobi. anno. Mill cccc xl. Ordinatio. l iij. Et vide Bar. in l i. ff De suis et legi heredi. et. Jo. faber insti. De heredi. q̄ ab intesta. pe in pun. ¶ Item no. Quod priuilegium concedens alicui ad bona decedentiū ab intestado. nō vendicat sibi locum: si moriens facit testamentū quod non valet ex defectu solennitatis obmisse cum talis non dicatur quantum ad hoc decessisse intestatus no. pe. et Abb. in. c. Cum tibi. De testa Et est glo. Jo calde. in suis consilijs. eitu. De consti. consilio. vj in fi.

¶ Inuenta seu thesaurus inuentus sunt regis. vide infra. Rex.

¶ Ispalen. ciuitatis vicini equos et arma per annum et diem habentes monetas non soluant. nec sue vxores seu filij.

Hoc itaque privilegio post eorum mortē filii masculi usque ad .xvij. Et filie donec matrimoniū contrahant gaudeant.

Item tales non possunt pro debitis incarcerari: nec eorum equi et arma capi. nisi pro redditibus et petis regalibus. Ordi. regis hen. Tauri. peti. v.

¶ Ispalensis civitatis vicini pro debitis ecclesie vel clericorum capiendi seu incarcerandi non sunt. Eadē ordi. peti. vj.

¶ Ispalensis civitatis vicini decimas de carbonibus solvere non artantur. Eadē ordi. peti. vij.

¶ Ispalēsis civitatis vicini pretextu debitorum pertenentes alcaçares et taraçanas non capiantur vel incarcerentur: sed per civitatis pretores iudicentur: et in carcerem civitatis si de iure fuerit ponantur Eadem ordi. peti. viij.

¶ Ispalensis civitatis vicini etiam generosi lites non moveant contra hereditates habentes a parentibus vel consanguineis eorum permutationis seu donationis: vel alio quovis titulo. Nisi sint de patrimonio vel avolengo. Tales enim hereditates possūt retrahere ab his qui a parentum vel avorum heredibus emerint usque ad novem dies a die venditionis numerādos. Si est in patria volens retrahere: nec potest ignorantiam si in patria fuerit pretendere. Ea. ordi. peti. x.

¶ Ispalensis civitatis vicini a possessionibus rerum quas habent non priuētur pretextu alicuius rescripti regis: vel mandati ac delantati: vel alterius iudicis ante quam vocentur audiātur et cōvincantur. Et si contra hoc fiat restituatur taliter spoliatus usque ad triduum per alios civitatis pretores: quo termino trāsacto per capitulum seu consilij officiales restituātur. Eadem ordi. peti. xj.

¶ Ispalēsis civitatis lites que per iudicē supplicatiōis finiūtur amplius per alios iudices nec audiātur: nec determinētur. Iudex sūi supplicatiōis cū cōsilio litteratorum civitatis vel maioris eorū partis sententiā proferat supplicationis. Ea. ordi. l. xij.

¶ Itinera publica serventur: ut nullus guidagia nec alia accipiat. Sed libere itinerantes de partibus ad partes vadāt Contra faciens ut depredator et itinerū fractor punitur. Ordi. regis Al. vallis. peti. xxxij.

¶ Itinera. Iter vel via inq̄ntum debet eē lata. no insti. De servi. rus. predi. § Via glo contra iet et ff. Quēadmodū servi amit. l. Nam satis. § De bis in glo. ¶ Item si via sit destructa: et vicinus det suam terrā pro reficiendo. An debet habere precium a populo no ff. Quemadmodum servi. l. Si locus. § si. glo. Viam. ¶ Item an si sit via destructa ante domū locatam teneatur inquilinus reficere et domino in expensis imputare. no. Io. an. in additi. Spec ti. De causa posse. et proprie. § Quia vero. Ut autem aliquid fiat. ¶ Item quando via sit publica vel privata. no ff. De locis publi. l. si. in glo. i. et ff. Ne quid i loco publi. l. i. § Viarum glo. Publicas. ¶ Item si quis nō habet viam ad fundum suum. An potest eā petere a vicino no ff. De religi. et sūptu. fu. l. Si quis sepulchrū. An si via debeatur uni fundo a pluribus sociis. vel si debeatur pluribus sociis ab uno fundo. An et quando amittatur et retineatur. no. ff. Quemadmodū servi. amit. l. Nam satis. § i. in glo. Qua autem actione seu quo remedio agatur pro via i civitate vel in villa. no Spec ti. De causa posse. et proprie. § Quia vo. v. Ad hoc si via. et ibi Io. an.

¶ Itinera que ad beatum Iacobum vadunt: et de una civitate ad aliam et de villa ad villam: et ad foros: et ad ferias sint secura: et serventur ne in eis aliqua vis fiat mors nec rapina. Contra faciens. de. solvat mo. ro. regi. Foro novo de Alcala ti. xxxvij. l. iij.

¶ Itinera per que bestie cum victualibus ambulare consueverunt seu mercantie portantur claudens: centum solvat regi moro. Expēsisque propriis clausurā dirūpat. Ordi. regis hen. ij. de penis. l. xxvj.

¶ Itinera navigiorū impediēs seu claudēs punitur: ut supra Flumina. a.

¶ Iter per qd greges ire cōsueverūt sit ap

tum. vide infra. Locus.

¶ Iudei defendantur a concilijs et officialibus ciuitatum et locorum vt damna a xpianis nõ recipiant. Ordi. regia Al. in valliso. l. iij.

¶ Iudei Defendantur. Et hoc si quiete degũt et nihil tẽptauerint turbulẽtũ legibusqz contrariũ. vt. l. Christianis. C. de paganis et sacrifi. Tollerãtur enim iudei propter memoriã mosayce legis quã a dño susceperũt. vt no. in. l. ij. circa prin. C. de summa trini. Nã cogimur ad hebreos recurrere: et sciẽte veritatẽ de fonte magis qz de riuulis querere vt e. Ieiuniũ. lxxvj. di. Et licet propria culpa iudeos seruituti perpetue submisit. pietas tamen christiana eos receptat. et cohabitationẽ eorũ substinet. vt e. Et si iudeos in prin in ti. perperum. Nã qz sine vlla ratione iudei non sunt ledẽdi. vt. l. iij. et. l. Nullus. C. e. ti. Dũ tñ iudei nõ superbiant elatiqz sui securitate quicqz precipites in christianã reuerentiã vltione admittat: vt allegata. l. Nullus in fi. Tollerãt itaqz iudei vt tanqz captiui viuant. Et sit memoria qz eorũ linea venerint qui christũ crucifixerunt: vt vij. parti ti. xxiij. l. i. Damna ergo non recipiunt: vt hic et Foro legum ti. ij. l. fi. Nam agendũ ẽ cũ eis vt potius ratione et mansuetudine prouocati sequi nos velint: non fugere. di. e. Qui sincera. xlv. di. Sine iudicio enim terrene potestatis nullus christian⁹ eos debet occidere vulnerare seu pecunias suas auferre: vel bonas consuetudines mutare: vt. c. Sicut iudei eo ti. Facit quod notat Io. an. in addi. Specu. super rubrica. De iudeis. et infra. c. b. d. e. Concor. infra. Officialis. d.

¶ Iudei postqz ad xpi fidẽ conuertũtur nõ debent contumelijs affici. ideoqz vocans eos marranos seu tornadizos vel alia iniuriosa verba. ccc. soluat pro qualibet vice moro. Et si soluendo non sit per xv. dies iaceat i cathenis. Ordina. regis io. i. Sorie. peti. xx.

¶ Iudei. Conuertuntur. Nouiter namqz conuersi ad fidem christi qui sua sponte paternam maliciam detestati sunt. et baptismi gratiã susceperunt: non solum saluantur: sed etiam honorandi sunt: et officijs et beneficijs sunt digni vt. c. De iudeis. xlv. di. et. c. Eam te. de rescriptis. et. vij. parti ti. xxiij. l. vj. De qua materia specialẽ tractatũ de mandato dñi regis Io. ij. feci qui incipit. Qm̃ scdm hieronymũ vetus ouis. et c. Et eũ ad egregiũ doctorẽ Fernan. dida ci collecta: illustrissimi dicti dñi nr̃i regis relatorẽ destinaui. Quez foro legum. li. iiij. ti. De las iniurias apposui.

¶ Iudei cum sint segregati in tributis et cõtributiõibus a xpianis nõ tenẽtur cum eis in salarijs iudicũ seu procurũ soluere. Ordi. regis Al. Legionis. peti. xiiij.

¶ Iudicũ. Sz nec põt iudeus officiũ aduocationis exercere: vt. l. Nemo. C. de postulan.

¶ Iudeos recepit rex sub sua protectiõe et defensiõe: et ab oĩbus cõtumelijs et iniurijs precepit eos defẽdi. Iusqz eis a suis debitoribus sine dilatione maliciosa et iudicij figura administrari: suaqz confirmauit preuilegia preter illa que in fauorem sunt vsurarum. Ordi. petiti. regis Al. de Alcala. l. Porque se falla. circa fi.

¶ Iudei quia secundũ prophetias sunt ad xpi fidẽ cõuertẽdi vt salui fiãt. Debẽt cũ oĩ viuere securitate. Ideoqz permittitur eis vt possint hereditates habere pro se heredibusqz suis in regno et dominio regia. s. in realengo quilibet iudeorũ vsqz ad quantitatem. xxx. mille moro. vltra duero Si domũ habeat iudeus pro se: et intra duero vsqz ad. xx. mille moro. qũtitatẽ. Etiã vltra qũtitatẽ valoris domorũ in qbus ipsi iudei cõmorãtur: et vltra domus sue iuderie. In dominio tamẽ de abadengo behetrias seu solariego possũt iudei vsqz ad dictã qũtitatem hereditates vt premittitur emere cum domini loci permissu et voluntate: et non alias. Ordina. Fori noui regis Alfon. de Alcala titulo xxiiij. l. ij.

¶ Iudei. Ut salui fiant: vt p̃s ye. x. Reliquie israel in veritate conuertẽtur. De qua prophetia fit mentio in glo. c. Iudeorum. xxviij. q. i. Hereditates habere. Nisi fuerint cõperate de vsuris quas vendere tenentur: et restituere pecuniam. vt in. c. Cum tu. De vsuris.

¶ Circa hanc materiam no. qz lex mosayca siue iudayca est specialis iudeorum: ergo inter eos derogat legi generali et cõmuni sicut species derogat generi. vt. l. In toto ff de re iuri. et eo. ti. e. Generi. li. vj. Unde e qz vt scribitur in euangelio qz iudei dicebant pilato. Nos habemus legem per quam debet mori et cetera.

Quasi dicat Lex nostra debz nobis seruari nō ob. contraria. Quia in his que expresse sunt contra legem sunt eis per legem communē p̄hibita Lex cōmūis debet seruari In his vero i quibus lex cōmunis legi iudayce expresse non derogat Tunc inter christianos et iudeos ē lex cōmunis Et sic seruare debent legē iudaycam vt eorū spalia Sicut inter christianos seruāda sunt primo iura municipalia. lege vero iudayca deficiente recurrēdum est ad ius cōmuē Ita debet intelligi. Lex. iudeos. C. de iude. in fi. Nā ex littera dat intelligi q̄ lex sua inter eos debet seruari: nisi in his q̄ eis nō sunt permissa: sed prohibita. Sicut inter christianos iure municipali deficiente recurrimus ad ius commune l. Omnes populi ff de iusti et iure. Hec concludit Jo. calde. in suis consilijs ti. de consti. Consilio. x. Et de hoc Innocen. et alij moderni in c. Quod super his. De voto. Et idē Jo. calde. in eisdem consilijs ti. De loca. et cōdu. consilio. iij.

¶ Judei possūt inter se executores habere suorum debitorum qui cōsueta iura teneāt. Ordi. regis Jo. i. vallid. peti. xv. vide supra. Executio. x.

¶ Judei Itē nota q̄ licet iudei nō p̄ticipēt cū christianis in rebus diuinis. tñ p̄ticipāt i actibus huanis. Et ideo iudei possūt de iure ee p̄curatores christianorū: et interuenire pro christianis in iudicio et extra notat Bal ff. de excu. tuto l Spadonē. § Jā aūt. ¶ Itē immunitas cōcessa incolis certi loci cōp̄rehēdit etiam iudeos quēadmodum grauamē includeret eos vt ibi no. Bal. non enim sunt ita detestabiles iudei sicut et heretici. Quia fides hebreorū habuit initiū veritatis. notat Bal. in. l. Nullus. C. de summa trini. et c. Ut veterū. ix. di.

¶ Judeus nō incarceretur pro debito nec alicuius obligationis pretextu. Nisi pro debitis et iuribus regalibus. Nec etiam christianus debet pro iudei vel mauri debito. nec alicuius pretextu obligationis incarcerari. Ordi. regis Al. Segouie. l. xv. Et ordi. hen. i. Tauri. petti. xv.

¶ Judei seu mauri nō sint collectores. arrendatores. inq̄sitores iuriū et petitorum seu tributorū regaliū. Ordi. regis Al. in madrid. peti. xxxvij. Et regis Jo. i. in valliō. peti.   anno. m. ccc. lxxxv.

¶ Judei. Arrēdatores. Itē nō possūt conduce re predia. nec redditus ecclesiarū. Et in cōstitutione sacri cōsilij basilieñ. q̄ incipit. Sacros canones renouantes. Quā nō vidit dñs Abbas de Cecilia in c. Uestra De locato. et in c. Ex speciali. De iude. vbi tenet contra.

¶ Tributorum regaliū no. q̄ de iure i hoc casu cū regales redditus venduntur iudeis siue sarracenis non ipsi sed christianus nō suspectus ad hoc deputatus tenetur iura illa colligere p̄ quē iudei siue sarraceni siue christianorum iuria iura regalia consequātur: vt ē expressū in c. Ex speali. de iude. Illa nemq3 officia publica iudeis nō committāt per q̄ eis occasio tribuatur penā christianis iferre; vt. c. Nulla officia. liij di. xvij. q. iiij. Constituit. Naz sacrilegij crimē incurrit qui iudeis supra christianos iurisdictionē tribuit: seu eos fractos collectores seu arrēdatores exactiona christianoꝝ vt prima parti ti. xviij l ij. et l. iij. Dēs nemq3 administrationes seu dignitates iudeis interdicte sunt: itaq3 nec defēsionis officio fungi possunt nec etiaz patrie honorē accipere possūt vt est expressū in. l. si. C. de iudeis. ideoq3 officiis publicis non preferuntur. Cū sub tali pretextu christianis plurimuz sunt infesti: vt. c. Cum sit nimis e. ti. Et qui iudei eēsent infames: eo q2 christi fidē aut christianam legem preuaricant a legitimis actib9 excludunt: vt c. Alieni. ij. q. vij. Idē. C. De diuersis offi. et apori. iudi. etc l. probatorios. li. xij An autem iudeorum collegio potest aliquid relinq. no. Bar. in l. Cū senatus. ff. de rebus dubijs. Idē no. q̄ eē iudeuz ē delictū. licet non punibile p̄ nō. vt no. Bar. in l. Apud iulianuz. § .si. ff. d le i. hinc ē q̄ dignitas vel honor non datur iudeis: sed onus: vt hic. et l. Dēs. C. de decurio. ¶ Itē ē notanduz q̄ iudeus nullaz tēporalem iurisdictionē potest habere: nec potest eē pupillor tutor seu curator. no. Bar. super rubrica. De iusticia et iure.

¶ Judei tributa seu vectigalia regis nō arrendentur: si xp̄iani arrēdatores etiam pro minori precio reperiuntur. Uide supra. Arrendare. c.

¶ Judeus vel maurus non sit almoxarife nec maiordomus xp̄ianiꝫ: nec alia officia in domibus habēt dñoꝝ. nec sint recuperatores. collectores. nec cōputatores Judeus aūt vel maurus cōtra faciēs bona ꝑdat: q̄ regi applicantur: et arbitrarie

punitur. Ordi. regis hen. i. Burgis. peti. x. et ordi. regis jo. i. Sorie. peti. ii. et ordi. jo. i. vallis. peti. et ordi. regis jo. ij. Burgis peti. xxj. anno. xxx.

¶ Judeus vel maurus nõ viuat cũ xpiano: nec ab eo officiũ habeat: nec teneat in domo sua vt cũ eo viuat xpianus vel xpianã: sub penis de quibus infra. xpianus.

¶ Judei in regis cõsilio nõ ponatur: nec eis detur potestas vt p eos patria dãnifi cetur. Ordi. regis hen. i. Burgis. peti. x.

¶ Judeorũ filij p xpianã nõ nutriantur Vide infra. Christiana. licet olim iudeis vsuras exercere pmittebatur. vt i ordi. regis Al. de maoris. peti. liij. cũ sequẽtibus hodie tñ id reuocatur: vt supra. e. v. Et infra. Usura. et supra. Contractus. a.

¶ Judei cõfessiões seu iuramẽta a xpianis nõ erigãt pro soluẽdis debitis i fraudẽ vsurarũ. vide supra. Confessio. a.

¶ Judei et mauri tributa soluãt p hereditatibus quas a xpianis emũt: vt ipsi xpiani pro eis soluere consueuerunt. Ordi. hen. i. Burgis. peti. xv.

¶ Judei. Soluat. Et hoc verũ scđm quos soluunt alie congregationes iudeorum in ciuitatibus vel villis. no. in. l. Que sub pretextu. C. De sacro sanc. eccle.

¶ Rex jo. ij. in vallis. Anno dñi. m. cccc. viij. sub tutela existens pragmaticã edidit de consilio matris et patrui infantis Ferdinandi: et statuit necnon et precepit q nulli iudeorum cuiusqz sit status non audeat arrendare seu conducere rentas, petos, seu iura regni regi pertinentia: si ue sint vectigalia. vel alcaualas. monetas, decimas seu etiam portagia. nec alias quascunqz rentas, nec sint fideles, nec collectores, nec etiam recuperatores ipsarum. nec sint alicuius persone fideiussores in ipsis rentis publice: nec occulte, nec arrendent seu conducant decimas. nec alia iura ecclesie, nec quorumcunqz dominorũ pro suis vasallis seu subditis in temporali vel spirituali, nec sint collectores seu recuperatores dictorum iuriũ et rentarũ. Et si arrendauerint collegerint vel recuperauerint: seu in eis locuti fuerint: seu tractauerint: vel in eis fideiusserint si probatum fuerit soluat in penam tantã quantitatem vt renta valuit. Et si minus bona sua valent perdat bona: et dentur publice sibi quinquaginta flagella. Et contra talem iudeum fiat probatio cũ duobus iudeis: vel cum vno xpiano et alio iudeo vel cum duobus christianis: vel per ipsius iudei confessionem. Item si xpianus dederit partem in tali renta iudeo: vel recuperatorem illius fecerit, seu in consilio dicto vel facto fuerit quod contra supradicta iudeus faciat soluat tantam quantitatem sicut renta fuerit. Et si soluendo non fuerit perdat bona: et per annum stet in aliquo castro frõcario. et penarũ õ quibus supra tercia cuilibet de populo accusanti alia iusticie. et residua camere regis applicentur. et precepit istam. l. publicari per ciuitates loca 7c.

¶ Judei cum rex locũ ingreditur. xij. moro. pro qualibet actora montarijs de ipsis soluere tenẽtur. vide infra. Officiales.

¶ Judei non sint ausi facere seu procurare vt aliqui mauri tartali seu alie persone cuiuscunqz sint secte ad iudeorum fidem conuertantur: nec circũdentur. Judei autem contra facientes necnõ et taliter conuersi regis sint captiui: vt de eis ad libitũ faciat. Ordina. regis jo. i. Sorie. l. iij.

¶ Judei. Contra facientes. Item si forte voluit iudei lapidare: vel alio furoris genere percutere attentauerint eorum feralem sectam fugientes: et ad dei cultum respicientes. debent namqz tales iudei concremari: vt l. ij. C. Eo. ti. Item iudei qui christianum circuncidisse sciuerint bonorum prescriptiõe et perpetuo exilio damnantur: vt l. Judea. ij. C. Eo. ti.

¶ Judei seu mauri xpianorum nomina non habeant: nec per xpianos taliter nominentur sub pena mercedis regis. Sig

naqz portent vt cognoscantur: ꝛ differat in habitu a xpianis. Ordi. regis henri. i. Tauri. peti. ij.

¶ Iudeus in vestibus quas desuper tradit signum pani rubei in humero dextro quantitatis trium digitorum per girum apponat: vt manifeste ꝛ non occulte demonstretur: ꝛ i habitu differat a xpianis Si vero dictū signum iudeus nō portauerit: seu deferendo occultauerit vestes quas desuper tradit quandocunqz repertus fuerit sine signo iam dicto: vel occulte illud deferre perdat. Quarum vestiuz medietas accusatori Alia vero medietas iudici hoc exequenti applicetur. ¶ Item iudeus caligis solatis seu vestibus virgatis vel partitis non vtatur: sub pena iam dicta. Reuocantur preuilegia ꝛ rescripta contra hoc concessa. Ordi. regis henri. ij. in madrid. De iudeis. peti. penultima.

¶ Iudeus. In vestibus. Et sic habitus diuersitas eosdem iudeos ꝛ sarracenos vtriqz sexus distinguere debet a christianis. Ne per velamen erroris cum christianis carnaliter cōmisceantur. Quod esset nefandum: vt. c. In nonnullis. De iudeis. Concor. cum hac l. vij. par ti. vij. l. xi. Ubi maior imponitur pena.

¶ Iudeus tamen in itinere potest impane sine dicto signo ambulare. Dum tamen cum ad locum accesserit signum illud vt premittitur ostendat ꝛ portet. Alias dictam penam incurrit. ¶ Itez nemo sua ppia auctoritate vestes propter causas iam dictas auferat a iudeo donec primo accusetur: ꝛ per secularem iudicē condemnetur. Ea. ordi. l. fi.

¶ Iudeorum preuilegia quibus cauetur q suo iuramento credatur de quantitate pignorum que habent. Etiam si nō dicant nec nominent a quibus res in pignus habent. Et q dñs rei tenetur soluere illud quod iudeus iurauerit reuocantur. Si vero iudeus dat auctorem a quo rē que ab eo petitur accepit vel habuit in pignus super quantitate: creditur suo iuramento. Ordi. regis hen. i. Tauri. peti. xix cū sequen. ¶ Item iudeorū preuilegia vt de rebus a christianis substractis ꝛ apud iudeos inuentis non teneantur dare auctorem. Et quod suo iuramento credatur reuocatur. Uide infra. Preuilegia.

¶ Iudeus tenetur xpiano restituere res apud eū inuentas: si xpianus probat suas esse: ꝛ dicit vi vel furto ab eo ablatas: vel tenetur iudeus auctorem dare. Uide infra. xpianus.

¶ Iudei orationem non dicant per quā maledicere xpianos consueuerunt: ꝛ ecclesias: clericos: ꝛ defunctos: ꝛ a libris suis eas deleant. Alias iudeus talem dicēs maledictionem ꝛ ad eam respondēs centum flagella patiatur. Si vero in libro aliquo iudeorū prescripta reperiatur maledictio cuius est liber tria milia soluat regi moro. Quos si soluendo non fuerit dicta patiatur flagella. Insuper vero grauiter regis arbitrio punietur tanqz xpianorū legē maledicētes. Ordi. jo. i. Sorie l. prima.

¶ Iudeus q̄ pignus negat si cōtra probatur Qualiter puniatur. Uide infra. Pignus.

¶ Iudeus cuiuscūqz sit status nō se intromittat ad cognoscēdū de criminalibus causis iudeorum. Sicut mors ꝛ membri mutilatio: seu exilium. Sed vnus pretorū loci quem ipsi iudei elegerit possit de his criminalibus cognoscere. Et si cōtingat ab eo appellari: vel alio quolibet alicuius domini pretore appellatur ad regis curiam. Processus autem super predictis criminalibus coram iudeis vt premittitur ventilari non valent. Nec per aliquem pretorem merinum seu alium debent executioni mandari. Sub pena sex mille moro. Nec etiam iudeorum statuta seu excommunicationes contra hoc late valent. Quia secundum prophetias: Cum venerit ille sanctus sanctorum ces

sauit iudeorũ iurisdictio. Uñ tñ possunt iudei omnes causas ciuiles inter se secundum suam legem determinare. Ordi. regis Jo. Sorie. l. ij.

¶ Iudeus. De criminalibus. Et est huius legis ratio. Quia cum venit ille sanctus sctõrũ unctio et potestas eorũ cessauit: vt. vij. parti. ti. xxiiij. l. iij.

¶ Ciuiles Lõcor. l. Iudei. i. C. De iudeis. Causas tamẽ iudeorũ et christianorũ non possunt determinare. an. l. Si qua. C. eo. ti.

¶ Iudei testimoniũ nõ facit fidẽ contra xpianũ. vide infra. Testimonium.

¶ Iudei et mauri cũ eucharistia trãsit p calẽ seu vicũ tenẽtur fugere vel genua flectare. vide infra. Christianus.

¶ Iudeus cõdẽnatur p testimoniũ xpianorũ in oĩbus causis tam ciuilibus qȝ criminalibus. vide infra. Testimonium.

Licet rex Alfonsus in curijs de Segobia. et rex hen. ij. in curijs Tauri decreuerunt qꝫ iudei et mauri non possent incarcerari pro debitis: nec etiã pretextu cuiusqȝ obligatiõis dñi. Tñ rex ferdinandus et regina reuocarunt dictas leges: et qꝫ legum vigorẽ nõ habeãt. Ea. ordi. peti. x. Rex ferdi. et regina in dictis curijs d madrigal. peti. xxxij. cõfirmant leges q̃ disponunt qꝫ iudei tradant signũ panni rubei in humero dextro et c. Et addunt qꝫ iudei et mauri in sellis et stribis calcaribus et ensibus seu zonis: et cinctis aurum nec argentum non tradant nec pannũ siricũ nec de grana in rupis: vestibus interius nec exterius. Item qꝫ iudei continue tradant dictum signum rubeum. Et mauri capucium seu capellã viridũ super vestibus: et ad minus lunetã. Et femine lunetã azul i humero dextro in vestibus de super ãplã quattuor digitorũ in loco patenti. Et si contrarium iudeus vel maurus fecerit eo ipso vestes perdat superiores. Et quicunqȝ impune eos exuat sine denudet: et dictos capiat arreos auri et argenti: necnõ et vestes capiat. dum tñ sine mora ea tradat corã loci iudice vbi hoc cõtigerit. Et iudex medietatẽ capiẽti adiudicet. et aliã medietatẽ sibi applicet. Si tñ capiens sine mora corã iudice ea non tradiderit raptoris penã icurrit: et vestes et iaeȝ iudici applicentur et cetera.

Leges loquẽtes de iurisdictiõe quã exercere possũt iudices iudeorũ inter iudeos cõfirmãt rex ferdi. et regina in madrigal. peti. xxiiij. Et addũt qꝫ iudices iudeorum et sarracenorum cognoscãt de causis ciuilibus dũtaxat i locis vbi hoc habẽt de cõsuetudine et nõ alias. Et etiã i dictis causis ciuilibus possunt ipune iudeus et maurus trahere iudeũ et maurũ si maluerit corã xpiano iudice. et ꝑpter hoc nullã incurrit penã. Et etiã eo casu quo iudex iudeus vel maurus cognoscit inter suos: libere potest ad cancellariã et audientiam regis appellari. Cassarunt et reuocarũt oĩa priuilegia contra hoc a regibus predecessoribus suis edita: et omnia alia preuilegia quibus cauetur qꝫ iudices xpiani nõ cognoscãt de litibus iudeorum. et c.

¶ Iudex cum salario alicui ciuitati vel loco non detur: nisi per omnes vel maiorem partem loci petatur, vel quando rex viderit qd ẽ necesse qd ponatur propter iusticie defectum. Ordi. regis Al. legiõis peti. viij. Et ordi. regis hen. i. Tauri. peti. v. Et regis Jo. i. Burgis. peti. xxx. Uide infra. Rex. et supra. Correctores. b.

¶ Iudex. Cum salario. Et no. qꝫ talis iudex salariatus iurare debet id quod continetur ibi. eo. §. Item debet iurare id quod continetur in l. Sancimus ff. Ad l. iuli. repe. canonizata. i. q. vij. Sancimus Et inter alia iurat: qꝫ exceptis salarijs nihil penitus tam in administratione q̃ post depositum officium pro aliquo prestito beneficio tempore administrationis quam gratuito meruit accepturum. Quod si fecerit: non solum recipiens: sed etiam dans in quadruplum tenetur: vt ibi. et in auct. De manda. pri. ci. §. Oportet. colla. iij.

¶ Item no. qꝫ est differentia inter ius dicentem et iudicantẽ. Nã ius dicẽs proprie ẽ habẽs merũ imperiũ: iudicans id nõ habet. no. glo. in l. i. ff. De iuris. om. iu. Et sic ẽ differẽtia inter iu

dicare et ius dicere. Quia iudicare proprie est diffinire questionem inter partes. Ius dicere est aliquid extra iudicium statuere: vt ibi notat Bar.

¶ An mortuo iudice salariato debeatur sibi salarium residui temporis. tangit Spec. ti. Delegato. § finitur in fi.

¶ Item no. quod salarium a republica nulli debet solui: nisi cui specialiter a principe sit concessum. vt l. vnica C. De preben. salario. li. x. Nisi ob liberalem artem vel medicinam: vt ibi notat glo. Item no. quod iudicibus negligentibus totum salarium aufertur: vt l. Iudices C. De annonis et tributis. li. x. ¶ Item no. quod non debent cause committi iuris ignaris. Nam tales recusari possunt: nisi princeps ex certa scientia committat: vt in auct. De iudi. § i. ff De re iudi. Quidam consulebant seu iudices ordinarii possunt esse: vt. l. Certi. C. De iudi. sed contra: vt tenet Jaco. insti. De iusticia et iure circa prin. Licet ibi Jo. faber non credit quod debeat recusari: si alias habeat factorum experientiam vel alle. l. Certi. Nam potest habere assessorem: vt. c. Statutum. § Assessorem. De rescriptis li. vi. quando quidem in delegato ignaro qui indiget assessore. et in hac sententia est Spec. ti. Delegato § Exapit. Item quod est litteratus. Item no. quod si assessor est purus legista et causa est mere canonica et spiritualis potest recusari: notat officus in. c. Statutum. post prin. de rescriptis li. vi. Facit quod aduocatus grossus ingenio si causa est subtilis est suspectus propter ignorantiam iuris. notat Bal. in. l. C. De heredi. instituen.

¶ Item talis iudex cum salario detur bonus prudens timens deum solum per annum. Ordi. reti. regis hen. ii. Tauri. peti. vi.

Item sit naturalis regni vbi est locus a quo mittitur: in alia ordi. Tauri eiusdem regis peti. iii. Item personaliter: non per substitutum in officio resideat: nec detur nisi in formatione precedente. vt Ordi. regis Jo. in zamore. petiti. xi. Vide supra. Corregidor. b.

¶ Item talis. Prudens Iudex enim non debet esse illitteratus: sicut nec aduocatus C. de postulan. l. ii. Licet taliter illa. l. intelligi possit. Nec medicus sine phisica. ff. de officio presidis l. Illicitas. § Sicuti. Nec cirurgicus sine cirurgia. ff. Ad l. acquile. l. Qua actione § Si. ff. de commo. l. Si quis ex argentariis. § pre- tor. Et sic cuius rei peritia ab aliquo exigitur si non habeat est in culpa: vt ff. Ad causas v. l. ii. hoc notat glo. in auct. de iudicibus. § A collatione vi. Et ad id quod supra dicitur de salario no. incidenter quod si ciuitas concedit licentiam potestati vel capitaneo vel alteri officiali se absentandi vsque ad certum tempus: debet pro tempore absentie habere salarium. Quia dicitur esse presens qui licito comeatu est absens: vt. l. hac lege. C. de proximis sacrorum scriniorum. li. xii. et ibi Jo. de pla. post glo.

¶ Judicem ordinarium nemo nisi Rex vel imperator: aut ab eis potestatem habens constituere potest. vel si prescriptione quis iurisdictionem adquirat: vt Foro nouo de Alcala. ti. xx. l. i. Celeriter enim debent tales ordinarii iudices poni. Debet tamen ordinarius iudex esse fidelis bone opinionis sine cupidine: peritiam sciente vel intellectus habens ad iudicandum mansuetus: boni sermonis erga venientes coram eo: timensque deum: et eum qui in officio sublimauit. Et in se habens iusticiam et pietatem. Foro nouo de Alcala. ti. xxxv. l. i.

¶ Judicem ordinarium. Nisi rex. Concor. Foro legum li. i. ti. vii. l. i. Et vide quod ibi scripsi quod si quis ab alio deputatus ordinariam gerat iurisdictionem quicquid si fecerit pro infecto debet haberi: nec necessitas imponitur ab eius sententiis appellari: vt. l. i. C. Qui pro sua iuris. ff. De iudi. l. Cum pretor § Iudicio. Et concor. cum hac. l. C. Ut omnes tam ciui. quam crimi. iudi. l. i. et iii. parti. ti. iiii. l. vi. Item crimen lese maiestatis incurrit gerens se pro iudice cum non sit: et iurisdictionem exercens dolo malo sciens potestatem non habere incedit in crimen lese maiestatis. vt. l. vii. Tabularum in fi. ff. Ad. l. iul. maies. Et crimine falsi est reus vt. l. Qui nomine. ff. de falsis: et no. C. de falsis. l. Maiorem. Sicut incedens vt miles cum non sit: aut missam cum non sit clericus celebrans: vel malicie sibi nomen mutans: incurrit crimen falsi: vt. vii. parti. ti. de falsis. l. ii. ¶ Item no. quod vniuersitas: ciuitas vel locus qui nemini subiacet potest sibi eligere rectorem temporalem seu perpetuum: ex quo nulli alii paratur preiudicium. C. de iudi. l. Nemo. Vnde populus elegit sibi imperatorem. ff. de origi. iuris l. ii. § No- uissime. xciii. di. c. Legimus. Et in tali casu ille electus habet iurisdictionem et non vniuersitas eligens eum: vt no. Innocen. in. c. Cum accessissent De consti. et Bar. i. l. i. ff. de damno infecto

Si autem locus eligens subiaceret alij: et tunc non licet sine ipsius consensu: vt notat plene Hosti. et hen. in .c. Aduersus. extra. De immunitate ecclesiarum. ¶ Item nota quod potestas construendi magistratum ad iusticiam exercendam pertinet tantum ad principem. Concor. in li. Feudorum ti. Que sunt regalie circa medium et est tex. C. de offi. pretorio. l. i. §. Optamus. cum l. sequenti circa prin. et ff. Ad l. iuli. ambi. l. i. in prin. Que iura de ordinaria iurisdictione inquiritur. Concor. iij. parti. ti. iiij. l. ij. peritiam scientie. Nota etiam quod iudex non solum potestatem iudicandi sed etiam peritiam debet habere scientie ad minus mediocrem sicut prelatus: vt no. glo. i. §. l. ff. di. Item nota quod his qui fuit advocatus in causa non potest esse iudex in illa causa: vt est tex. in. l. pretor. ff. De iuris. om. iudi. et in. l. Quisquis. C. de postulan. et in. l. fi. C. de assessoribus. et iij. parti. ti. iiij. l. ix. cum. l. se. Et ibi de procuratore cum consiliari dicuntur omnes qui in iudicio causas agunt: vt alle. l. Quisquis. Intellectus. no. quod hec requiruntur in iudice s. Intellectus vt discernat verum et falsum. Ratio vt eligat bonum et reijciat malum. Memoria vt recenseat acta cause. Et voluntas que debet esse cum libertate arbitrij. notat Bal. in. l. Voluntatis. C. de fidei comi. Insuciam. Concor. iij. parti. ti. iiij. l. iij. Et pietatem. Nam per nimiam iudicis seuitiam priuatur iudex iurisdictione. ff. De his qui sunt sui vel alieni iuris l. ij. Est tamen nos tandum quod pacientia irrationabilis vicia seminat: et negligentias nutrit: vt non solum malos sed etiam bonos inuitat ad malum. no. Arch. in. c. Sed causa. xj. q. iij. Debet etiam iudex esse diligens. Nam officialis per incuriam seu negligentiam officij punitur: vt l. ij. C. De conducen. in publicum ordinandis. li. x.

¶ Judex non potest constitui insensatus nec mutus nec surdus nec cecus: nec habens aliquam continuam infirmitatem ob quam iudicare impeditur: et dubitatur an curabitur. Item infamis religiosus: seu mulier nisi sit regina: vel comitissa: vel heres existat alicuius regni domini vel patrie. Nam tunc cum sapientum consilio iudicem constituere potest. Ea. ordi. l. ij.

¶ Judex. Insensatus. Habuit ordinem a. l. iij. parti. ti. iiij. l. iij. Sed hic addit vnus casus de eo qui aliquid fecit propter quod minus valet.

¶ Judex non potest seruus constitui quia libero caret arbitrio. Si tamen creditur eum esse liberum acta per eum vt iudicem vsque ad tempus quo reuelatus fuerit seruum esse valent communis erroris excusatione. Eiusdem ordi. l. iij.

¶ Judex. Non potest seruus. Concor. alle. l. iiij. iij. parti. ti. iiij. et ff. de offi. pretoris. l. Barbarius cum ibi notatis.

¶ Judex ordinarius debet esse maior etate. xx. annorum: sed si delegatus est minor: maior tamen. xviij. annis potest iudicare: licet non potest ad hoc per delegantem sub cuius iurisdictione est cogi. Delegatus tamen. xviij. annorum seu illa etate minor non valet iudicare. Eius itaque iudicium est nullum: nisi de partium consensu iudex fuerit deputatus vel a rege fuerit datus. Judex vero antequam iurisdictionem exerceat sex que sequuntur iurare tenetur primo: quod regis mandatis obediens erit. Secundo quod regis dominium et honorem iuraque regalia obseruabit. Tercio quod regis secreta non reuelabit. Quarto quod regis damnum diligenter et pro posse euitabit. Et si euitare non valuerit id regi illico certificabit. Quinto quod vt melius et citius poterit lites diffiniet: et quod pro muneribus a iusticie tramite non deuiabit odio. timore. dono. vel promissione dispositis. Sexto quod a litigantibus seu litigare volentibus: aut ab alijs pro eis dona aut promissiones non recipiet. Et hoc iuret iudex in manu regis: vel supra sancta dei euangelia: et cui rex mandauerit iuramentum recipiendi. Insuper de stando per quinquaginta dies post finitum officium in loco et querelantibus de eius administratione quondie preconizatione facta satisfacere prestabit cautionem. Et de querelis istis eius successor cum aliquibus hominibus probis loci dicto iudici non suspectis: aut maliuolis cognoscit: nisi ex hoc sequeretur mors: aut membri mutilatio. Tunc eum mittitur ad regem cum expressione maleficij quod commisit. Eadem ordi. For. noui de Alcala ti. xxxv. l. fi. vide supra. Correctores. a.

¶ Iudex. Ordinarius. Concor. iij parti. ti. iij. l. v. Decem et octo annis. habuit ortum ista lex a lege Quidam consulebat ff de re iudi. et quod ibi no Bar. ubi vide per eum quod potest cognoscere de hac exceptione tu non potes esse iudex et quando debeat ista exceptio debet opponi Et an princeps eligendo scienter indignum iudicem videtur cum eo dispensare ibi per Bar et per glo. et doctores in l. fi. C. Si contra ius vel utili pu. et per Innocen in c. Veniens De filijs presb. Et concor. c. Cum vicesimum De offi dele ga li. vj Et. iij. parti. ti. iiij l. v. Iurare tenetur Concordat l. Rem non novam. C. de iudi. Et melius. iij. parti. ti iiij. l. vj. Obediens erit. De qua obedientia vide quod scripsi foro legum li i ti iiij l. Unica. Observabit. est simile quod iurat vasallus dno suo: ut c de forma xxij. q. v. Et in li. feudorum. ti. de forma fidelitatis cum ti. sequen quod iuramentum hec verba continetur incolumen tutum. honestum utile facile possibile. quod ibi tex declarat Et sic iudex inco lumen regem servabit si iura regalia observet Secreta. Et sic tutum servabit regem: ut ibi Eni tabit Et sic ne sit regi in damnum de sua iusticia: vel de alija causa que ad honestatem eius pertinere videntur: ut ibi in textu certificabit Hoc idem ponitur in li. Feu. ti. de nova fidelitatis forma circa medium. Lites diffiniet. quod pertinet bono et equo iudici ne partes ultra modum graventur laboribus et expensis: ut c. finem litibus. De dolo et contu Et. iij. parti. ti. e li xij. ¶ Item iudex debet pro sua fide et industria contemptiones dirimere sic ut nec fallat nec fallatur: ut. l fi C. De ponderationibus. li. x. Non recipiet. Facit. c. Quattuor modis. xj. q. iij. Et concor. infra. eo. b. i. Et quod ibi no. Et vide supra eo a. Et quia de secreto regi observando ista lex loquitur No. quod illi qui secreta regis produnt capite puniuntur: ut. C De mer. et mer. l ij. Et no in alle. c. De forma Item qui munitiones cedit hostibus vel litteras vel nuncium seu aliud signum eis mittit incidit in crimen lese maiestatis: ut. ff. Ad l. iuli. males. l. i. et. ij. et. iij.

¶ Per quinquaginta dies. Ortum habuit a lege codicis. Ut omnes tam civiles quam mili. in rubro et in nigro Et alle l. vj. ti. iiij. iij parti. no. tamen quod licet iudex non tenetur ultra hos quinquaginta dies in loco expectare: ubi officium exercuit. Poterit tamen in patria perpetuo conveniri ut in. l. ij ff. Ad l. iuli repe. et ibi Bar. Item lex ista et. l. C. supra allegatis intelliguntur de iudice qui non in provincia officium exercuit. de eo autem qui in patria iudicavit habet locum: quod no. in alle l. ij et ibi per Bar. Item no. quod tales iudices compellunt ad locatore: alias redire ad faciendam residentiam si infra annum requisiti fuerint: alias non: ut supra Correctores. a. Item no quod iudex minor coram maiore potest etiam durante officio conveniri. ut ff de iniurijs l. Nec magistratibus. Si autem est minor iudex et temporalis tunc non tenetur: nisi deposito officio respondere: ut alle. l. Nec magistratibus Cavebit tamen quod stabit iuri finito officio. ut ff. de adulterio. l. Si adulterum § fi. et de iudi. l. Pars litterarum. Si vero est iudex perpetuus tunc statim poterit conveniri: ut. ff. Si certum petatur l. presbis. et c. Conquerente. de resti spoli. Idem si est dubium an sit perpetuus. ut cum iurisdictio eius non est certo tempore limitata. Quia tunc reputatur perpetuus: ut ff de excusa tu. l. Iurisperitos et de condi inde l. Sufficit cum se. no tamen: quod temporalis iudex potest conveniri etiam officio durante si opprimit subditos: ut C Ad l. iuli. repe l. Iubemus. Et autcen. Ut iudi sine quo su § Necessitatem. Et vide quod no de episcopali audientia l. Si quis preses. hec enim in effectu no. hen in c. Legebatur de maio et obe Concor cum hac. l. autcen. ut iudi sine quo su § Necessitatem.

¶ Iudices et iusticie regni iusticiam faciant et exequantur contra culpabiles: alias rex iudices puniet: negligentes tanquam de aliena suam propriam faciens. Ordi. regis hen. i. Tauri. l. xxvj.

¶ Iudices. Iusticiam Est tamen notandum: quod ubi quis ex iudicis defectu non valet rem suam consequi tunc potest propria auctoritate illam invadere: no glo i di Ius gentium. et c. Cum oli i de resti. spoli. Facit. l. Aut pretor. ff de his quae in fraudem credi. Et quod no in c. Cum ab homine de iudi. Io an. et Abb. de cecilia in c. fi de dolo et contu Iusticiam faciant. Nam propter delictum iudicis puniantur omnes cives no. Bar in l fi. C. de naviculariis li. xj Negligentes Non enim permittat iudex ex negligentia partem lesam ad regem concurrere: et eam molestum esse. Nam si rex reperierit iudicem quod iustum est non fecisse in eum indignationem convertet et cetera: ut in auct. De manda. princi. § Sit tibi colla. iij. Item no. quod pena iudicis non recipientis accusationem intelligitur de legitima et legitime instituta: ut ff de offi. presec. vigi l. i. § hoc autem. et ibi Bal Suam propriam. Et sic no.

Quod iudex punitur in obmittendo vel negligendo iusticiam administrari Sicut in faciendo côtra iusticiã: qd ẽ notandũ. Concor. foro legũ li.i ti. delos alcaldes l.viij. Et qd ibi scripsi. hoc idẽ tenet hosti i.c. dilecti. de pauil. le. 7 io.an. in nouella in .c.i. de re iudi. li. vj. Et no. Bal in .l. Mancipia. C. de seruis fugi. Ex hac .l. no. q iudex qui non pũit malefactorẽ eadem pena punit Concor l. si C. Ne sanctũ bapti reiteretur 7 C. de paganis .l.i. in fi. 7 l. Xpianis: 7 de comer. 7 mer. l.ij. in fi. Nec etiã iudex potest penam differre quando puniat: vt. C. de deser. l.i. in fi li. xij. 7 C. de vi pu.l. Seruos in fi. Item nec etiam minorem penam iudex imponere potest q̃ lex dictat. Quin eadem pena puniat: vt alle. l. si. C. Ne san. bapti. Et hoc verũ nisi aliq circũstantia reperiri posset: vel in delicto. vel in persona criminosi de his que habent. ff. de penis. l. Aut facta. 7 l. Respiciendũ. 7 ff. Ad turpi. l.i. §.i. Et hec vera si delicta habẽt certã penã a lege statutã Alias iudicis arbitrio imponitur: vt. ff. de effrac. l.i. §. Expilatores. De penis. l. Hodie. de offi. dele. c. de causis. Cnũ tñ no. q iudex pot penam a iure inflictam moderari ex causis: de quibus no. glo. in §. Notandũ ij. q. iij. vbi vide. An autẽ iudex facit litem suã si per iprudentiam: vel iniquitatem iudicet q̃uis appellari possit. no. ff. de appe l i. glo. i. 7 ibi Bar. 7 ff. De varijs 7 extra or. cogni l. fi. 7 ff de re iudi. l. Cum prola. 7 ibi Bar. Item si per iudicis negligentiam pars dãnificet: an parti lese teneat 7 faciat litẽ suã. no. in .c. Qm̃ côtra falsam. de proba. glo pe. 7 hen in c. Cum inter vos. de re iudi. Item si iudex male absoluit vel condemnauit 7 sic appellatum possit iudicari conuenire no. Bar. ff. de varijs 7 extra or. cogni l. fi.

¶ Iudex curie regis seu quiuis alius ordinarius: vel etiam delegatus ciuitatum vel locorum: vel iudex appellationis seu supplicationis dona aliqua. aurũ. argẽtum. pecunias. pannos. bestias. comestibilia: seu alia quecunq3 a litigãtibus: vel eorum nomine vllatenus erigant seu accipiant. Iudex vero contrarium faciens officium perdat aliusq3 vel alterius officij penitus fiat indignus. Et quod accepit cuz duplo restituat regis camere. Insuper arbitrarie: alias per regem puniatur secundum doni quod recepit quantitatem. Foro nouo regis Al. d' Alcala ti xx.l.i. Et eiusdem regis Segobie. l.i. 7 ij. Probatur autem iudicem dona recepisse per modum positum. infra. c. Pretores.

¶ Iudex curie Dona aliqua. Concor. cũ hac l. C. Ad l. iuli. repeten. lex cognitores An aũt iudex pôt a subditis munera recipere. no. glo. C. de iura calum. auct. Principales 7 ibi Cy. 7 in auct. De manda princi. §. Oportet. glo. Lucrum. 7 ff. de offi. presi. l. plebiscituz. 7 de rescriptis. c. Statutũ §. Insuper. li. vj. 7 notat glo. 7 doctores De vita 7 ho. cler. c. Cum ab omni: 7 de simonia. c. Et si questiones: 7 in Spec ti. de lega. §. i. v Sed quid si: 7 Bar. in .l. Lex iulia. ff. Ad. l. iuli. repeten. §. i. Et no. in auct. de iureiuran. quod prestatur ab his in glo.

¶ Iudices. auditores. pretores seu algazeli: vel tabelliones curie regis: vel aliarum ciuitatum villarum seu locorum regni. pecunias aliasq3 res: vel ius cancellarie vel alia indebita iura a litigantibus coram eis non exigant seu capiant. Côtra hoc autem facientes probatione conuicti vltra infamiam quam incurrunt officia perdant. Et quod extorquerunt seu acceperunt sicut fures cum septẽnis restituant. Cuius pene due accusatori partes. Due vero parti lese. Residue autem regis camere applicantur. Extẽditur etiam ista lex ad quoscunq3 officiales cuiuscũq3 sint conditionis: 7 ad alia q̃cũq3 officia curie regis seu aliarum ciuitatum 7 locorum. Ordi. peti. regis Jo. j. Birbiesca. peti. v.

¶ Iudices Indebita iura Quantum debet iudex leuare pro sportulis no. C. De litis contesta. auct. Offeratur: 7 in auct. De epi. 7 cle. §. Sancimus in glo. colla. vj. 7 c. Statutum §. Insuper in glo. li. vj. 7 glo in alle. c. Cum ab omni: vide infra. c. pe. Oportet ergo iudicem sine omni suffragio p̃e alijs omnibus mundas seruare deo 7 regi 7 legi manus 7 nullũ côtingere lucrum 7 cetera. Et in auct. De manda. prin. §. Oportet colla. iij. Vide que scripsi Foro legum libro ij titulo ij l ij.

¶ Itē nota: q̄ cū humiles hoīes opprimūtur a potētibus: ad officium boni rectoris pertinet: vt data eis q̄rela de predictis ex officio p̄cedat: cū tales per se iurare nō possunt: vel nō audēt no. in. l. Illicitas. De offi. presidis. Et no. Bar. in extrauagan. Ad reprimendaz.
¶ Itē no. q̄ iudex timēs ne i aliqua domo maleficiū cōmittatur: licite ⁊ ipune pōt ingredi ⁊ ingrere ne fiat ibi maleficia. vt. l. Ois seruit⁹. ⁊ ibi Bar. C. De aque duct. li. x.
¶ Itē no. q̄ vbicūq̄z iudex aliq̄d tenetur facere ex officio si nō faciat nō incidit in penam: nisi illud fieri sit petitum. Ideo requirit̄ petitio partis. ff. De dam. infec. l. iiij. §. Hoc autē. iudicia. ⁊ De magi. conueni. l. i. §. fi. secūdū Fran. de campo. ⁊ Jo. calde. in suis consilijs titu. De penis consilio iij. ¶ Itē no. q̄ si maleficiū in officio assessore presumit̄ ex impericia assessoris: vt. l. Qui iudices. De appella. Culpa tn̄ neglecti presumit̄ in iudice ⁊ non in potestate: nisi contrarium probetur. vt est casus singularis in. l. Diē finito. ff. De offi. assessoris. ¶ Item no. q̄ qui pecuniā recipit vt faciat id quod facere tenetur turpiter accepit: vt ē casus in l. fi. ff. De condi. ob turpem causam. Idem scdm Bar. ibi. Si quis habet debitorez solenē creditori soluere: nisi p̄tē debiti remittat. Quia tūc cū talis remissio nō fiat sponte potest creditor repetere q̄d remisit. Q̄d no.

¶ Iudex ecclesiasticus iurisdictionē secularis iudicis non perturbet: nec in bonis laicorum executiōem faciat. Nec eorum personas incarcerare presumat: sed ad talem executionē faciendā req̄rat ⁊ inuocet brachij secularis auxilium. Itē ecclesiasticus iudex nō citet laicos in capite ep̄atus vel archiepiscopatus ne laboribus ⁊ expēsis fatigētur. Ordi. regis io. ij. Burgis. peti. v. anno dn̄i. m. cccc. xxix. Et in anno. xxx. peti. xxxviij. cum sequenti.

¶ Iudex. Non perturbet. Et est ratio. q̄r tpalis iurisdictio ad ecclesiaz non pertinet: nec de ea debet se intromittere in preiudiciū iurisdictionis secularis: nec econtra: vt in. c. Nouit. De iudi. in prin. ⁊. c. Lator. Qui fi. sunt legi. ⁊ c. ij. De preuile. ⁊ in. c. Si duobus. de appe. Et hoc verū nisi vacāte iperio: vt in. c. Licet. i. De foro compe. vel nisi i defectuz iudicis secularis: vt in. c. Ex tenore. de foro compe. Et in. c. Administratores. xxij. q. v. ¶ Itē cuz alit̄ q̄d ambiguū ⁊ difficile inter iudices variat̄; vt. c. per venerabilem. Qui fi. sunt legiti. ¶ Item in oi crimine ecclesiastico puta sacrilegio ⁊ cō similib⁹: vt. c. Q̄m. de vsuris vj. q. ij. c. i. ⁊ xj. q. ij. c. Nulli liceat. ⁊. c. Ecclesiarum seruos.
¶ Itez cuz p̄ denunciationē criminis causa defertur ad iudicez ecclesiasticuz: vt in allega. c. Nouit. Itez ratione p̄sone serui vel rustici ecclesie. vt alle. c. Ecclesiaruz seruos. Item i causis penitentie. xj. q. ij. Illud. xvj. q. vj. De lapsis. Itez in causis pupilloruz: viduaruz: ⁊ debilium personaz. lxxxvij. di. desolatis. Item i causis pauperum ⁊ peregrinorum. xxiij. q. iij. Si quis de potentibus. de foro compe. Ex p̄te. Itez vbi terra est supposita ecclesiastice iurisdictioni: vt. c. Si duob⁹ de appe. Itez vbi est consuetudo. vt. c. Cum sit generale. de foro compe. Executionez. Ex hac. l. no. q̄ licz ecclesiasticus iudex in causa de iure p̄missa. s. in casibus supra glo. proxima notatis habeat iurisdictionem quo ad cognitionez laicis: non tn̄ habet actualem executionem: cum sit distincta iurisdictio. facit. c. postulasti. d̄ foro compe. vbi no. q̄ iudex laic⁹ habet subiectam personam ⁊ res laici: nec alius habet potestatem distinguendi laici personam seu res: nisi suus iudex. Hinc est q̄ si ecclesiasticus iudex executionem facit in laicum: vel in suis bonis turbaret eius iurisdictionem. facit quod no. i. c. Romana. §. Cōtrahētes. de foro compe. li. vj. Cogendus est tamen secularis iudex executionem facere: vt ibi no. Et no. Cy. in. l. Properandum. §. Sin autem vij. ⁊. viij. q. C. de iudicis. An autem secularis iudex tenetur credere processui iudicis ecclesiastici sententialiter: vel teneatur se informare anteq̄ exequatur nota Bar. in. l. Diuus. ff. de custo. reo. ⁊ Cy. in alle. l. Properandum. §. Sin autem. viij. q. Et vide circa hanc executionem q̄d no. Bar. in l. A diuo pio. §. i. ff. De re iudi. ⁊ Spec. ti. de sent. execut. §. Nunc dicendum ē. Sed pone iudex perusin⁹. Et quod no. ff. de bonis auctorita. iudi. poss. l. Cum vnus. §. Hic q̄. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. Facit ad hoc quod no. de remissione delinquentis in qua requiritur aliqualis informatio in. l. Si cui. §. fi. ff. de accusati. Et in auten. Ut nulli iudi. §. Si quis vero comprehē sorum. Et in cle. Pastoralis. de re iudi. ⁊ Cy. ⁊ Bar. in auct. Qua in prouincia. C. Ubi de crimi. agi oportet. Et Salice. in auct. Si vero crimen. C. de adulte. Cōcor. cum hac. l. q̄d notat Bar. in alle. l. Si cui. §. fi. Et quod no. in. l. Si quis in hoc. C. de episcopis ⁊ clericis. Et facit quod no in. c. Immunitatem de immunita. eccle. Concor. c. fina. de excepti. li. vj.

¶ Judex vectigalium seu rerum vetitarum pa cum eum locis extraneo regno propinquis non imat quod possint res vetitas extra regnum extrahere, alias mandatur super hoc inquiri. Et si verum reperitur iudex perdit officium et bona et capite punitur. Ordi. regis Jo. ij. Zamore. peti. xvij.

¶ Judex non debet a rege super singulari causa in civitatibus vel villis in preiudicium ordinarie iurisdictionis deputari. Ordi. regis Jo. ij. Zamore. peti. xx. Alias xlvj.

¶ Judex. Singulari. Est tamen notandum quod si quis impetrat iudicem delegatum non valet de iure civili. Nisi ordinarius prius requisitus fuerit in culpa sive in mora iusticiam ministrandi. Secus de iure canonico. notat Bal. in. l. ij. C. Ne lite pen.

¶ Processus autem pretextu talis singularis comissionis ventilatus, et quicquid propter hoc iudicatum fuerit est nullum ipso iure et facto. Quod intelligitur in causis que pertinent ipsis ordinarijs iudicibus. In alijs autem minime. Rescripta autem comissionum circa hoc concessa sunt nulla nec sunt adimplenda. Ordi. jo. ij. valliso. anno. m. cccc. xlij. petitio. xxxij.

Rex tamen hen. iiij. declarando has leges precepit quod comissiones fiant modo et personis quibus sui de consilio intellexerit suo expedire servicio: et litium expeditioni.

¶ Judex non detur singulariter et separatus in redditibus vel iuribus regalibus sed ordinarius cognoscat. vide infra. Pretor.

¶ Judices ordinarij: algazelli seu merini personaliter in officijs resideant: nec iudices debent aliquid levare pro videndo processus. Ordi. regis Jo. ij. in madrid. peti. xix. et peti. si. vide infra. Pretor.

¶ Judices. personaliter. Tantum iudex exeundo provinciam est officio suo functus. Vide Spec. ti. Delegato. §. Finitur per totum.

¶ Judex pro diffinitiva sententia. iiij. moro. pro interlocutoria vero duos moro. dumtaxat a partibus extorquere. Item iudex pro suo sigillo unum moro. tantum levet. Foro novo regis Al. de Alcala ti. xv. l. i. vide infra. Tabellio.

¶ Judex. Tantum levet. Quod si ultra salarium plus exigat punitur ut supra. e. ti. Nota qualiter autem hoc petatur. vide per Innocen. in c. Nonne. De iudi. vide infra. o.

¶ Judex comissionis nisi ad utriusque partis comissionem dandus non est si partes presentes sunt. pars vero absens si viderit iudicem ab altera parte impetratum suspectum esse ad regem recurrat. Ordi. regis hen. ij. Toro desillis. peti. x.

¶ Judex. Suspectum esse. Concor. cum hoc. l. ff. De iudi. l. Observandum et ibi glo. i. Et quod no. in. c. Insinuante. De officio dele. An autem si iudex ordinarius detur delegatus in aliqua causa speciali. An possit ex utraque potestate procedere: vel ex una tantum: et an valet processus. Vide plene per Anto. de butrio. in. c. Cum ex officio. De prescriptio.

¶ Judices non possunt esse custodes castrorum in locis in quibus habent fortalicia. vide supra. Custodes.

¶ Judex qui in bonis arrendatoris redditunum regis vel suorum fideiussorum si in sua degunt iurisdictione a die qua datur executio seu entrega usque ad terciam diem executionem non fecerit. vel si pignora a die qua fit executio usque ad novem dies si inmobilia sunt: vel usque ad triduum si sunt mobilia non vendiderit: ipso facto officium perdat: et regi insuper mille. parti vero gravate alios mille solvat moro. Nisi infra terminum iam dictum arrendator solutionem quitam seu captam pecuniam ab aliquo potente probet. Ordi. regis Jo. i. Guadal. l. vj.

¶ Judex. Ipso facto. Festinare enim debet ante omnia iudex ut tributa fiscalium vigilanter exigantur: ut in auct. De manda. prin. §. Oportet. colla. iij.

¶ Judex si negligens fuerit: vel maliciose se habuerit in executione facienda in bonis arrendatoris redditunum seu iurium regalium: et usque ad triduum post requisitionem factam

executionem minime fecerit. et exinde usque ad terminos supra lege proxima positos bona non vendiderit quicumque regis balistarius dictam executionem facere poterit. Eadem ordi. l. vij.

¶ Judices, pretores, merinos, vel algazelos, aliosque quoscumque civitatum vel locorum officiales, seu quemcumque eorum occidens vel capiens moriatur. Medietatemque bonorum perdat. Si vero percusserit extra regnum per decennium exulet et bonorum medietatem perdat. Si autem manum ad arma miserit: vel contra eos gentes coadunaverit sex mille solvat moro. et per annum exulet ubi regi placuerit. Si vero ab his officialibus captum quis ceperit seu quomodocumque ne caperetur impedierit: vel ut executio iusticie non fiat. Si talis pati penam sanguinis meretur illam captum accipiens seu executionem iusticie impediens patiatur. Si autem captus penam sanguinis subiciendus non erat propter ausum temerarium contra iusticiam commissum. Si generosus fuerit per medium annum in carcere iaceat. et per. x. annos a regno exulet. Si vero generosus non fuerit per annum in carcerem permaneat. a regno insuper per biennium exulet. Et si bona sua. xx. mille moro. quantitatem excesserit sex mille solvat moro. Et si minoris sint quantitatis quartam perdat bonorum. et si solvendo non sit per annum in cathenis iaceat: et per quadriennium a regno exulet. Item talis condemnatus si ante exilium completum sine regis mandato in regnum intraverit exilii tempus duplicetur. Et si tercio ingredi rebelliter contendat ultimo supplicio poniatur. Occidens autem pretores, merinos, vel algazelos minores villarum qui pro maioribus stant seu iurium pretores: vel iuratos occidatur et sexcentos solvat moro. Si vero percusserit seu ceperit pretores algazelos vel merinos villarum qui stant pro maioribus mille solvat moro. et per biennium a regno exulet. Et si solvendo non sit loco pecuniarie pene per annum in cathenis iaceat: insuper per dictum exulet biennium ut premittitur. Si autem ceperit seu percusserit iurium pretores vel iuratos per annum exulet et sexcentos solvat moro. vl' extra penam fori. Et si solvendo non sit per medium annum in carcerem iaceat. et per annum ut premittitur exulet. Pene autem pecuniarie huius legis medietas regi. alia vero medietas querellantibus applicetur. Si tamen aliquis de supradictis officialibus rixam moverit suum officium non exercendo penam subeat sicut quicumque alius privatus. Foro novo regis Alfon. de Alcala ti. xx. l. Porque los alcaldes. Et eiusdem regis Segobie. l. xiij. Vide supra Consilium. y. Et infra Occidens. b.

¶ Judices. Ne capiatur. ¶ Tenetur enim his qui impedit ne delinquens ad manus iudicis veniat examinandus vel puniendus ac si ipse delictum commisisset: ut in cle. i. De penis in glo. magna circa finem cum ibi notatis. Hac eadem pena tenetur qui impedit ne fiat executio iusticie: ut in. c. Ex litteris. De offi. dele. Qui enim aliorum defendit errorem damnabilior est eo qui facit: ut. c. Si custos. xxvij. q. i. et c. Qui aliorum. xxiij. q. iij.

¶ Item no. quod ille qui aufert captum vel alio modo eum eximit; succedit nedum in interesse et penam: sed etiam in maius periculum quam erat reus principalis. Quia facilior est probatio contra eum: ut est tex. valde notabilis in. l. ij. §. Pretor ait. ff. Ne quis eum qui in ius vo. vi. ex. Et probatur per. l. fi. C. De operis liber. et C. De assessori. l. Consiliarios. et. C. De exact. tribu. l. Quotiens. li. x. ubi glo. et Bal. in alle. §. Pretor ait.

¶ Item nota quod si plures auferunt captum a familia; vel eximunt aliquem de carcere quilibet tenetur insolidum: et unius solutio non prodest alteri per tex. in dicta. l. ij. §. fi. ff. Ne quis eum qui in ius vo. vi. ex. et ibi Bal.

¶ Penam fori. Que est foro legum li. iiij. ti. v. l. iij. et eo. li. ti. iiij. l. xj. Et vide infra. Occidens. c. ¶ Judex secularis an potest cognoscere de decimis. Vide quod no. supra. Decime.

¶ pene autem. ¶ Est tamen notandum q pro hac pena executio fieri non valet donec sententia super hoc sit lata: vt supra. eo. Executio. b. et infra. Pena. a. An autem valet alienatio ante sententiam facta cum quis propter delictum perdit bona sua: vide quod scripsi infra. Pena. a. ¶ Ne capiat. Et no. q id quod hic dicit supsit originem ex auct. vt oes obe. pri. §. Eripiaz. Et vide istum passum melius examinatum q per alius doc. p Bar. in. l. Cuiusq. §. Ide q confes. ff. Ad l. iuli. malef. Ubi dicit q condemnatus auferedo a familia: vel etiam condemnandum cum de crimine erit confessus iste incidit in legem iuliam malef. Sed si aufert non condemnatum nec confessum punit ad morte vt l. si. C. de male. et mathe. et hic. in aliis ante casibus aliter punitur eripiens. Uide in alle §. Eripiam. Et de mn teria vide in. l. Laqueum. De acqui re do. et l. penul. ipri. ti. xix. vij. parti. Et vide alia q dixi super hac l in addi. Item nota ad hoc q etiam conatus punit in hoc crimine: etiam si effectum non seq p iura vnlgaria in. l. Si que non dica rapere. C. de episcopis et clericis. et l. bis qui cum telo. Ad l. cornel. de sica. no bar. i. l. Si qn legatum. ff. de salsis et so. de pla. in. l. Eis que C. Qui mili possunt li. xij. et ben. in. c. l. De eo q mi. in poss. causa rei seruan.

¶ Judices seu iusticie in terra de arguello p. xij. an. p bos hoies eiusde terre nominentur seu deputentur quattuor. s. hoies electores cuiuslibet terre eiusde terre. et q alle gentes no accedat ad nominatioez seu deputatioem. Contra aute facies: vel contra dictam noiationem veniens: oia bona sua perdit et regi applicatur. Ordi. regis he. iiij. Toleti. ano. m. cccc. lxij. peti. xxxvj.

¶ Judex in algazeli desidia madam suum exequatur. vide supra. Algazelus. R.

¶ Judex in cuius iurisdictione alibi delinques reperitur: tenetur ad eius remissionem. vide infra. Remissio.

¶ Judex cause potest per se vel per suam literam in aliena iurisdictione existentem citare. vide supra. Citare. f.

¶ Judice vt suspectus recusato seruetur solennitas. De qua vide infra. Recusans

¶ Judex non pronuncians interlocutoriam vsque ad. vj. dies post conclusionem et diffinitiuam vsque ad. xx. dies punitur: vt infra. Sententia.

¶ Judex non tenetur appellationem ab interlocutoria deferre nisi in casibus. vide supra. Appellatio. b.

¶ Judex non deferat appellationi interposite a sententia q lata e certa die assignata: si pars ea die ad audiendum sententiam non comparuit vel ad appellandum. vide supra. Appellatio. c.

¶ Judex supplicationis nouas partium allegationes no admittat. Et infra quod tempus debet causam finire. vide infra. Supplicatio.

¶ Judex supplicationis sententiam no pferat donec oes loci litteratos vel maiorem eorum parte consulat. vide supra. Ispalem. g

¶ Nullus iudex generosum pot proditorem seu aleuosum pronunciare: nisi soluerer. vide infra. Reptare.

¶ Judicum vel correctorum salaria soluuntur. vt infra. Salaria.

¶ Judex supplicationis vnum pot habere tabellione. vide infra. Notarius.

¶ Judex tenetur exequi et iusticiam facere regis vasallo contra recuperatores vel collectores regis. Uide infra. Pignus.

¶ Judex non sit aduocatus cause q coram eo ventilatur. vide supra. Aduocatus g.

¶ Judex ex officio procedit contra coniugatum concubinam publice tenentem. Uide supra. Concubina. b.

¶ Judex prime vel secunde seu tertie instantie ad abbreuiandum lites debet ordinem seruare. De quo supra. Aduocatus. h. et infra Probare. et infra. Testes.

¶ Judex appellationi non deferens punitur: vt supra. Appellatio. l.

¶ Judices per regem deputentur super occupatis terminis seu locis et iurisdictionibus ciuitatum et villarum. Et tales sine iudicij figura procedant. vide infra. Rex.

¶ Judicij ordo et si no seruetur dum tm veritas sit pro

bata Processus non annullatur. Vide infra. Processus.

¶ Jura regalia nullus audeat accipere seu ipedire: alias puniatur vt infra Tributa

¶ Jura executionis bonorum: vide supra. Executio. c.

¶ Jura regia sunt minere: et saline: et alia de quibus infra. Minere. et c. Saline.

¶ Jura cancellarie rescriptorum et litterarum et preuilegiorum mercedem seu officiorum ponuntur extense in ordinatione regis Hen. l. Tauri. per totum vbi vide et iubetur obseruari per regem hen. iiij. Toleti. anno. m. cccc. lxij. peti. xxxiij.

¶ Juramentum facientium ligas seu confederationes non est obseruandum. Ordi. regis jo. ij. Guadal. l. ij. vide infra. Liga.

¶ Quicunque cuiuscunque sit status conditionis seu preeminentie frangens et non obseruans iuramentum quod prestiterit super quocunque contractu ipso facto omnia bona perdat: et regis camere applicantur. Ordi. regis. jo. ij. vallis. ano. m. cccc. xlij. peti. xlv.

¶ Juramentum. No. incidenter quod lite mota coram seculari iudice super contractu iurato potest haberi recursus ad iudicem ecclesiasticum ratione iuramenti: vt moueat iudicem secularem vt faciat obseruari iuramentum. vt. c. ff. de foro compe. li. vj. et. c. Licet De iure iuran. li. Nec obstat exceptio litis pendentie: vt de iudi. l. nulli. et De asserti. tol. l. i. in fi. Et de iudi. l. Ubi ceptum. Quia iste articulus est extra eiusdem litis: et propter incidentiam que oritur spiritualis recurritur ad ecclesiasticum. Si de De ordi cog. c. Lxam. Est conclusio Bal. in. l. i. C. de rebus credi. et iure iuran.

¶ Quicunque. Omnia bona. Punitur enim per iurus ciuiliter. ff. de dolo. l. Si legatarius. Item punitur pena infamie. vt. c. de transacti. l. Si quis maior. Item punitur pena remotionis a dignitate et testimonio. vt. l. Quotiens. C. de dig. l. i. et no. in dicta. l. Lucius. Item punitur pena exilij: vt. ff. de crimi stellio. l. de periurio. Item punitur pena fustium. vt. l. Si duo pe. ff. de iure iuran. Item punitur pena capitis: vt in auct. vt non luxu. contra naturam. Item punitur motu principis ratione concepte religionis. C. de summa trini. l. Cunctos populos. Item quandoque punitur pena l. cornel. de falsis quandoque de sicariis: vi. l. i. §. i. Ad l. cor. de sicariis. Sed ista habent locum secundum diuersa crimina. Maxime quando talia periuria vergunt in alterius detrimentum. Secus si periurium non vergit in alterius damnum vel detrimentum. Quia tunc solum deum habet vltorem. vel quando iuramentum est litis decisiuum quod non potest refricari. vt l. i. et. ij. C. de rebus credi. vbi hoc notat Bal.

¶ Circa hoc no. quod si iudex videt aliquem velle degerare vel aliquam temeritatem committere non defert ei iuramentum: vt. c. i. rubrica De controuer. inter dominum et emptorem in li. feu. et ibi Bal. ¶ Item nota quod illi qui iuxta credentiam possunt eam pandere bu bita licentia. notat Bal. et. de noua fidelitatis forma. c. i. in fi. ¶ Item nota quod iurans soluere non est periurus si non potest soluere. Quia impotentia excusat eum a reatu periurij: vt no. Bal. in li. feu. et. Que fue. prima causa benefi. amit. c. i. §. porro. Et hoc verum quando impotentia siue paupertas fortuitu superuenit. Secus si a principio sciebat se esse pauperem. Quia tunc est in culpa: et non euitat periurium, no. Bal. in li. feu. et. Si de feudo contro. fue. c. Licet tamen de iure poli non peccat: vt ti. De alienatione feu. petri. c. Si a morte. ¶ Item est notandum quod qui faciunt ista sacramenta scelerata: si vere non dicunt debent decapitari de iure communi: vt in auct. vt non luxu. contra natu. quod tale iuramentum redditum est ad instar blasfemie dei. Quod est verum in his qui ex consuetudine habent iuramenta scelerata. Sed per statuta ista pena potest mitigari. Nam quandocunque statutum minuit penam iam recessum est a pena capitis: vt. l. Si cum viro. §. Si post assertionem. ff. de re mili. Est conclusio Bal. in l. ij. C. de rebus credi. et iure iuran. ¶ Item nota quod iurans contractum. f. stare simpliciter contractui potest opponere fictionem non obstante iuramento. Sic intelligitur glo. C. plus va. quod agitur. l. Emptione. Ad hoc facit quod no. xj. di. In his et Archi. in c. i. De ele. non resi. li. vj. Aut quis iurat seruare oia et singula supra scripta si in instrumento concessa Ad premissa facit quod no. jo. an. in c. i. debi. q. fi. a ma. par. ea. Et quod notat Innoc. in. c. Venerabilem de elect. in fi. Est consilium Bal. par. de calde titulo de iure iuran. Consilio. c. Et circa hec. l. no. quod si qui promisit certum alteri soluere soluit: et creditor illa petit a debitore et petijt ab eo iuramentum si illa promisit et recepit a

creditore. potest nihilominus debitor iformata conscientia cum veritate iurare: quod nec recepit nec promisit. Et propter hoc non videtur degerare. Est conclusio petri de ancha. in regula possessor. De regu. iu. li. vj. in fi.

¶ Iuramentum per aliquem super renunciatione rei sue si sit factum sine causa caret iudicio et discretione. Nam qui se levat est indiscretum et contra regulam charitatis: qua quis dilectionis ordine a se incipere debet. De pe. di. iij. Qui vult. xxij. q. v. Si non licet. Nec tale iuramentum caret doli suspitione. s. quod dolo fuit inductus ad renunciandum: quia non est verisimile quod prudens iactet pecunias. ff. De probati. l. Cum de indebito et De renunci. c. Super hoc. Et tali ergo dolo quis tenetur absolui. Bal. de calde. ti. De iure iuran. Consilio viij.

¶ Iuramentum christiani fieri debet super sacrosanctis evangelijs et super cruce altaris. Et qualiter debeat coniurari christianus Ordi. regis Al. De iure iu. l. xxxviij.

¶ Iuramentum iudei qualiter fiat. Eadem ordi. l. xxxix.

¶ Iuramentum sarraceni qualiter fiat. Ea. ordi. l. xl.

¶ Iuramentum consiliariorum regis: vide supra. Consilium. x.

¶ Iuramentum quod aduocati curie prestare debent. vide supra. Aduocatus. c.

¶ Iuramentum de calumnia si petatur et non prestatur: an annulletur processus. vide infra Processus.

¶ Iurans falsum punitur: vt supra Falsum. a

¶ Iurans. falsum. Periurus qualiter puniri debeat. Vide notata per henri. in. c. Querelam De iure iuran.

¶ Iuramentum quod iudex recusatus facere tenetur. vide infra. Recusatio.

¶ Iuramentum quod prestat iudex: vide supra Iudex. f.

¶ Iuramentum calumnie debent partes in iudicio prestari. vide infra. Positiones.

¶ Iurati collationum debent in parrochijs et collationibus vbi sunt iurati habitare. alias parrochiani possunt loco illorum alios eligere. Ordi regis jo. ij. zamor. peti. xxj. alias. xlvij.

¶ Iurati. Dicitur enim iurati a iuramento. vide quod no. supra. Consilium. m. f.

¶ Iurisdictionem ciuitatum in locis ciuitati subiectis nemo impedire audeat pretextu dominij si quod habet in talibus locis. Nec in eis ponat officiales qui ciuitatum iurisdictionem impediant quibus subiciuntur. Nisi preuilegium sit in contrarium. Ordi. regis Alfon. vallis. Petitio. ix.

¶ Iurisdictionem. impediant. Et sic no. quod alienam iurisdictionem nemo vsurpare seu impedire tenetur: nec de ea se intromittere vt hic. Concor. c. Nullus primas cum c. sequen. ix. q. iij. Tale namque est peregrinum iudicium de quo alterius iurisdictionis iudex se intromittit. iij. q. vj. c. peregrina. et c. Unaquaeque. fiat. c. Et si clerici. extra De iudi. et. C. Si a non compe iudi. l. fina. Nisi preuilegium. vel etiam prescriptio inmemorabilis vt infra prescriptio d. et quod ibi no. Siue etiam consuetudo: vt. C. de emanci li. l. i. et fi. de albo. scriben. l. i. et no. glo. in. l. Et quia. ff. de iuris. om iudi. Quis autem potest iurisdictionem ordinarium dare Scripsi super. l. i. foro legum li. i. titulo. De los alcaldes. no. Bar. in. l. si. ff. de aqua plu. ar. et Guil. de cuno in. l. Imperium ff. de iurisdi. om. iudi. Qualiter autem possideatur et prescribatur ordinaria iurisdictio. vide plene per Innocen. in. c. dilectus. de cape. mona facit quod notat glo. in. c. ij. de offi. ordi li. vj. et in. c. Cum questus. ix. q. iij. et c. Cum contingat. de foro compe. et in c. dilecti. de arbi. ¶ Item no. quod iurisdictio est in territorio naturaliter. et passiue in magistratu. C. vbi et apud quos. l. Et est in personam ius dicentis sub predicamento Agere et in personam subiecti sub predicamento Pati. Sed iurisdictio in territorio est sub predicamento vbi vel Situs. notat Bar. i. l. i. ff. de offi. prefec. vrbis. ¶ Item no. quod si coram competenti iudice conuenti sic passus litem contestari quamuis contestatio sit nulla. videtur consentiendo prorogare iurisdictionem. et sic per actum nullum prorogatur iurisdictio. vt notat Guillel. in l. Cum qui. ff. de consti. pecu. quod notat et allegat potissime l. Si quis repenti. ff. Ad trebelli.

¶ Item est notandum circa hanc materiam: quod est mirabilis tex. in li. feu. titu. Si de inuestitura feudi lis oriatur inter dominum et vasal. c. i. Quod propter negligentiam magistratus recurritur ad populum illius terre qui iusticiam ministrabit et iurisdictionem exercebit. Et sic est argumen. quod si vacat iudex appellationis

debeat appellari ab populū nō ad successorem: et est ratio: q: dignitas vacans sicut hereditas iacens nō fingit vice eius qui successurus est: sed hereditas fingit loco defūcti nō iurisdictio. ff. De nego. ges. l. Nā et seruus §. 1. et ff. De fide comi. l. Mortuo. Et dignitas magistratus vacans fingit vice populi. Si ergo appellaretur ad futurū successorē appellaret inepte: sed debet appellari ad populū: quia licet vacet dignitas magistratus nō vacat iurisdictio sed est apud ipsum populū et hoc in iurisdictione contentiosa. Idem in voluntaria quando periculū est in mora vt in dādis tutoribus ff. De tuto. et cura. da. ab his. l. Ubi. Nec traho vias legis ad actus mere voluntarios sicut est emptio et emancipatio vt C. De adopti. l. ij. Inno. tamē dicit q nulla est iurisdictio apud populū vel aliquā vniuersitatē quia isti debent eligere magistratū quē oportet a iudice confirmari vt in auten. De defen. ciui. §. Interim. vt refert ista Bal. in alle. c. 1. ii. Si de inuesti. feu. inter dom. et vassa. et cetera.

¶ Jurisdictio secularis p viā simplicis querele vel appellationis nullatenus per ecclesiā impediatur: q: appellatio nō potest de vna iurisdictione in aliā penitus extraneam transire. Ea. ordi. de vallad. pen. iij. Hinc est qd de tali iurisdictiōe impedita vel dominio cognoscat rex prelatos cōpellendo: vt iura sua coram rege sup hoc simpliciter ostendant. Ea. ordi. de vallad. pe. et xv. Et ordi. Jo. i. Segobie. l. xiij.

¶ Jurisdictionē supremā quā rex in alio rum defectum exercet per viā appellationis vel simplicis querele i locis dñi sui regni: nec nō et lites orphanorū viduarum et pauperū: et miserabiliū personarū dicto rum locorum q possunt ad curiā trahi: ne dñorum talium locorum impediat sz dcī dñi locorū rescripta et litteras regis nec nō et citationes in suis locis tenentur obedire. Ordi. peti. regis Hē. i. Tauri. pe. ti. v. Vide infra. Preſcribere.

¶ Jurisdictionem. Orphanorum. no. q cause pupillorum et viduarum expectant ad ecclesiā etiam an regem: et qui dicantur pupilli. vide l. et ij. lxxxiij di. et ibi glo. et c. Super quibus dam. et ibi glo. fi. De verbo. signifi. vbi notat Innocen. q tales persone non possunt inuite coram ecclesiastico iudice conueniri; si malint coram seculari iudice respondere qd est singulare dictum. ¶ Item nota q qui opponit exceptionem videtur in iudicem consentire quātum ad ipsā exceptionē: vt iudex de ea cognoscat et pronūciet. ar. ff. De iudi. l. Sed et si suscepit. Inno. in. c. Pastoralis de rescriptis.

¶ Item nota q aliquis cognoscat qui non habet iurisdictionē scdm abbatē. q intellige qd cognoscat ad sumptius instructionē qd facere potest etiam partibus nō citatis ab eo: nō autem ad probationē vel pronūciationem. notat Bal. super Inno. in. c. Cum cōtingat de rescriptis. ¶ Item nota. q si fit prorogatio in iudicem a cuius sententia appellatur potest in causa prorogata appellari ab eodem vt est notabilis tex. in l. Episcopale. C. De epāli audiētia. vbi hoc notat Bal. ¶ Item nota. q si consensi tacite in iudicē incompetentem q: nō opposui declinatoriā: postea iudex fecit aliās processum nullū et me absoluit ab instantia si iterum cōueniat corā eo nō possum vlterius declinare. notat Guille. in l. Cum qui de consti. pec. allegat l. Si quis reperire in pan. Ad turpi. Illud sequitur Angelus in. l. Si quis postea de iudici. in recollectis Sed hoc credit verum Ludouicus si ab eodem conueniat secus si ab alio vt no. Bal. in l. Hoc accusare. §. hoc beneficio. ff De accusatio.

¶ Jurisdictio ecclesiastica in spiritualibus seu tēporalibus exerceri nō impediatur per seculares: in his tamen q ad ecclesiam pertinent: dūtamen iurisdictio secularis per ecclesiā nō impediatur. Ordin. prela. Hen. Tauri. peti. i.

¶ Jurisdictio in toto regno de iure cōmuni pertinet ad regem. vide infra. Rex. Et an potest rex iurisdictionem alienare ibidem.

¶ Jurisdictio. Ad regem. Nam sicut radij solis nō possunt a sole separari: sic iurisdictio nō potest separari a republica vnde orta est: et cuius causa vigorem suum obtinet Nam respublica fiscus et princeps supponuntur quasi pro eodem. vt no. C. de seruis fugi. l pe. cū similib⁹. Respublica ē sicut viuacitas sensuū: fiscus est rei publice stomacus status et firmitas. Unde rex tanq tyrannus esset si nō gereret se tanq respublica sed solū sue priuate vtilitati intendit. notat Bal. in li. feu. ti. De feudo marchie cōmitatus c. i. circa prin. ¶ Note q iurisdictionis q si possessio probat p pacta et sententias ff. de officio pfec. pto. l. i. Et probat iurisdictio per

episcopalem. vt ibi. ¶ Item an iurisdictio ordinaria finiatur morte committentis. no. in c. ij. De offi. lega. li. vj. ꝛ Spec. ti. Delegato §. Finitur per totū. An iudex secularis potest de decimis cognoscere vide qđ no. supra sup par te decime.

¶ Iurisdictio q̄ ciuitatibus pertinet i lo cis subditis per appellationē vel alias nō impediatur per dños locorū. Ordi. regis Jo. ij. in Occaña. peti. iij.

¶ Iurisdictionē secularis iudicis pertur bans trahendo laycū corā ecclesiastico iu dice super causa que ad eū nō pertinet pu nitur. vt infra. Laycus. c. vide supra. Ci tatio. b. c.

¶ Iurisdictio vel iustitia an prescribatur contra regem: ꝛ quo tempore. vide infra. Prescriptio.

¶ Iurisdictionē ordinariā quis dare po test. vide supra. Iudex. c.

¶ Confirmarunt legē regis Joā. ij. qua cauetur qđ nullus algazelus ecclesiastici iudicis tradat virgā in manu nec vsurpe tur iurisdictio secularis. Ea. ordi. peti. xxj.

¶ Iustitia ꝛ iurisdictio quādo videntur concessa p regē in donatione quā facit. vi de supra. Donatio. a.

¶ Iustitiam impediens qualiter punia tur. vide supra. Iudex. r.

¶ Cathedre studij salamantini libere dē tur. vide infra. Studium.

Layci ꝛ dñi locorū obediāt vt decet prelatorū suorū lit teris ꝛ mandatis in locis et terris suis. Itaqꝫ adimple ant ꝛ seruare faciant excom municationū sententias ꝛ citationes eorū ne prelatorū nuncij propter hoc a laycis iniuriā patiantur. Ordi. prelatorū regis Hen. i. Tauri. peti. ij.

¶ Layci. Excōmunicationū. Nō enī contēnāt layci prelatorū potestatē q̄ a deo eis est data p verba. Quotcūqꝫ ligaueris ꝛ cetera. c. Solite. de maioritate ꝛ obedientia. qꝫ intelligo. Quot cūqꝫ ligaueris. s. p constitutiones ꝛ precepta alias sicut contra fidē etiā in alijs que pape p hibita sunt ei nō est obediendū. vt no. Inno. in. c. Quanto. de consue. circa fi. Est tamē no tandū circa hanc legē qđ potest agere superi or contra subditos suos ne obediant vel seruēt excōmunicationē alterius prelati Ad hoc vide q̄ notat Inno. in. c. Olim. ij. De resti. spolia. Et notatur in. c. Cum inter. De consuetu.

¶ Layci decimas ecclesiarū q̄ in signum vniuersalis dominij deo sunt ꝛ reseruate ad sacerdotū substentationē seu alia bo na q̄ deuotionis feruore p sanctas psonas ecclesijs sunt attributa administrorum ec clesie substentationē occupare vel vsurpa re contra conscientiā in animarū suarū pe riculū nō presumāt: nec propria auctorita te sine iusto titulo talia bona seu decimas capiant nec emant. Immo easdē decimas ꝛ bona vsqꝫ ad. xxx. dies a die q̄ p platos seu beneficiatos requisiti fuerint cōnume randos: vel si eis terminus cōpetens ad o stendendū titulos iustos si quos habent prefigatur: ꝛ in termino iusto impedimen to cessante eos prelatis nō ostendāt resti tuere tenētur: qđ si nō fecerint ꝛ in sua p durauerint duricia vltra alias penas a iu re statutas quingentos quotidie soluat moro. pro qualibet die q̄ post dictos. xxx. dies effluxerit: pena vero huiusmodi diui datur. vt infra. c. Visitationē. non tamen sub hac constitutione cōprehendūtur bo na seu decime q̄ fuerunt templi vel aliorū monasteriorū q̄ rex vel alie psone tenēt in Byzcaya ꝛ in Cartationibus seu i Alla ua vel in alijs locis q̄ per laycos ꝛ reges antiquitus possidentur ꝛ leuantur. Ordi. regis Jo. i. Guadal. l. vj.

¶ Layci in regno galecie beneficia eccle siastica cū cura vel sine cura sine iusto ti tulo ꝛ contra prelatorū voluntatē detem ptare nō presumāt ne ipsorū beneficiorū fructus seu redditus vsurpent seu exigāt qđ si fecerit a beneficijs taliter in vasis p quācunqꝫ regis iustitiā eiciantur quādo cūqꝫ a prelato iustitia super hoc requira tur. ꝛ tanqꝫ vim facientes cū quadruplo vsurpata seu exacta restituant. Pene au tē huiusmodi tertia pars clerico cui de be

neficio prouidetur. alia vero diocesano episcopo: residua aūt merino vel iusticie exequenti applicetur. Per hanc tamen legē nō preiudicatur legi scripture q̄ est supra proxima. Ordi. regis Jo. i. Guadal. l. iij.

¶ Laycus supra causa prophana laycū citans vel trahens coram ecclesiastico iudice incurrit penā de qua supra. Citatio. a. b.

¶ Layci subditi ꝛ naturales dñi regis q̄ maliciose declinauerint iurisdictionē secularis iudicis: ꝛ remissionē petierint causarum que coram seculari ventilantur corā ecclesiasticis iudicibus ad impediendum cognitionē iudicis secularis: ꝛ fatigando partem laboribus ꝛ expensis in preiudicium iurisdictionis regie corone ipso facto omnia perdant officia: rationes: ꝛ quitationes: feudum: terram: ꝛ mercedes: ꝛ alia q̄ cunqꝫ habent a rege. Et insuper bonorūꝫ medietatē perdant que regis camere applicatur. Ordi. regis Jo. ij. vallad. anno mill. cccc. xlij. peti. xvj. ꝛ ordi. eiusdem regis madrid. anno mill. cccc. xxxvj. peti. vij vide supra. Citatio. b. c.

¶ Laycus a clerico rem emēs tenetur alcaualam retinere. vide supra. Clericus.

¶ Laycus regis vassallus si iudicis secularis iurisdictionē declinauerit se esse clericum dicendo ipso facto feudo siue terra et lanceis sit priuatus. Pramag. sanc. regis. Jo. ij. in Scalona. anno. xxij.

¶ Layci statuta contra iurisdictionē ecclesiasticam facientes puniuntur. vt infra Statuta.

¶ Layci iurisdictionē ecclesiasticaꝫ circa subditorū correctionē seu prelatorū visitationem impedientes puniūtur. vt infra Uisitationem.

¶ Lancee feuda seu terra regni repartiūtur iter comites ꝛ proceres milites seu scuteros regni secundū facultatē redditūꝫ regis in locis propinquioribus domorūꝫ vbi vassalli dictas lanceas habentes habitant de melioribus ꝛ certioribus reddibus soluantur. Et pro qualibet lancea hominū armorum mille ꝛ quingētis morō. Pro lācea aūt cuiuslibet gīnetarij mille ꝛ trecenti moro. soluantur. Ordi. peti. regis. Jo. i. Briuiesca. peti. xxvj. vbi laycus de hoc tractatur.

¶ Labor hereditatis nō impeditur propter seq̄strationē. vide infra. Seq̄stratio

¶ Legata ꝛ alia in testamento relicta in quo heres non instituitur valent. vide infra. Testamentum.

¶ Legata. No. incidenter q̄ si lego tibi omnia inter talem arborē intelligitur ipsa arbor inclusa: ꝛ in tali legato ista dictio itra stat inclusiue vt no. Guil. per. l. i. §. Diximus. ff. De successo edic. ꝛ. ff. De verbo. signifi. l. Articulos. ꝛ Bal in. l. fundum. ff. De contrahenda emptio.

¶ Leges fori noui de Alcala regis. Al. seruantur in castella ꝛ per eas questiones dirimūtur. Deinum per foros legū ꝛ alios foros quibus ciuitates ꝛ alia loca vtūtur nisi i his q̄ emēdanda rex duxerit: ꝛ in his q̄ contra deū sunt ꝛ rationem quibus nō sufficientibus iudicatur ꝑ libros. vij. partitarū. Et si super dictis legibus aliq̄ oriatur dubietas ad regem recurratur: vt ipse emendet declaret vel interpretur: seu legē nouā faciat: permittuntur tamen antiquorū librorū studia vt naturales regni prudentiores sint ꝛ honorabiliores. Foro nouo regis Al. de alcala. ti. xxviij. l. i. vide supra. Aduocatus. h.

¶ Rex tamen Jo. ij in madrid. anno dñi mill. cccc. xxxij. peti. xxviij. Statuit q̄ ꝓmo dirimātur lites ꝑ leges per eū cōditas ꝛ in alijs decidantur per leges conditas ꝑ alios reges qui antecesserunt.

¶ Leges Utuntur. Nec obstat si dicatur q̄ӧ aliq̄ue leges fori nō sunt in vsu quia sufficit q̄ӧ ille leges sunt scripte ꝛ de vsu contrario nō ꝓbatur cū statuta ꝛ leges municipales sunt i vi rdi obseruantia quādocunqꝫ casus acciderit etiam post mille annos. Est no. Dominici. in c. Ut animarū. §. Statuto. De consti. li. vj. Leges eni fori semper loquuntur vt lege arriani. C. De hereticis no. in l. De quibus. ff. De legi. Anto. in. c. Joannes. De clericis coniu. Ar

ebidis.iiij.di.e.§.Non eni tolluntur per nõv⸗
sum sed per contrariũ vsum vt.H. supra alleg⸗
te ꝛ doctores vbi supra. De consuetudine le⸗
gis vide qd scripsi in euidentalibus fori muni
cipalis. Cõtra rationẽ. Debet eni ratio obser⸗
uari nõ quia lex sic dicat sed quia ratio sic vult
Nã ratio naturalis nõ circũscribitur loco. q̃
ipsa cũ humano genere nata est l. Nemo. C.
De senten ꝛ inter. Et insti. De iure naturali·§
Quod vero.i di Cõsuetudo ꝛ Spec.ti. De te⸗
ste §. Nunc tractandũ.v. Quid de muto. Et i
deo sufficit rationem naturalem allegare: licet
nõ allegetur nec appareat ipsa lex no in.l Sci⸗
re oportet §. Sufficit ff. De excusa tuto. ꝛ ibi
Bal. Circa q̃ no. Quod statutũ recipit interp⸗
tationem a ratione legis iuris cõmunis: dunta
men verba statuti formaliter nõ repugnent no
tat Bal. in ti. Qui olim ad possess. feu. ad. e i §
porro. Adde q̃ si statutũ nõ habet rationẽ in⸗
sertam: ꝛ vna sola ratio redditur potest illa in⸗
telligi expressa. Nec talis est interpretatio extẽ
siua sed intellectiua. no C. De fideius. liber. l.
Quãuis. ¶ Item statutum contra rationẽ
nõ trahitur ad consequentiã secus si est secun⸗
dum rationem vide. l. Quod vero. ff. De legi.
vbi notat Bal. ꝛ in. l. De quibus eo. ti.
¶ Item no q̃ si est dubium in statuto recurrẽ
dum est ad naturalẽ rationem. Et ad regulas iu
ris. Ita q̃ nõ sequatur intollerabilis absurdi⸗
tas. notat Bal in ti. De alie. feu. c. i §. Pro vite
rion. Recipit eni statutũ restrictam interpreta
tionem ne incidamus in absurdum. notat ipse
in l. Non dubium. C. De legi. Facit ad hoc q̃
statutũ qd pater teneatur ad condemnationẽ
filij est odiosum ꝛ strictissime interpretandum
notat Bal. C. de episco. ꝛ cleri. auct. Et captiui
in fi. Item facit q̃ statuta municipalia reducen
da sunt ad intellectũ iuris cõmunis. ff. de vul.
ꝛ pu. subst. l. Ex facto i prin ꝛ de mune ꝛ ho.
l. Ut grauatim. §. Sed et lege. Ita est notãdum
q̃ vbi nõ apparet lex determinãs factũ de quo
agitur sufficit tunc allegare naturalẽ rationem
ꝛ illa appellatur iustitia naturalis q̃ pro lege
seruanda est. notat Bal in alle. l. Scire oportet
ff. de excusa. tu. §. Sufficit notat glo in. ca Ex
co de electi. li. vi. notat Abb in c. Ut debitus
de appel in fi. vij parti. Quę mature compo⸗
site sunt nec in iudicio nec in alio certamine v
bi leges necessarie sunt aliquis aliquid vel red
tare vel ostendere conetur: alias temerarie fal⸗
sitatis crimine sic subiectus vita cum iudice q̃
ei audientiam accõmodauerit penis grauissimis
laboret ar. l. Unica. C. de veteri iure enucle. §
Nemoq̃ nostrum. Item no. q̃ lex habet vim

applica. vt. l. Abigere §. fi. de iure patrona Et
ideo per statutũ ciuitatis potest prouidere ne
valeat sacramentum vt notat Bal in. l pactũ.
C. de collati. vide tamen Ad regẽ Est ergo pri
cipis auctoritas necessaria propter duo. Pri⸗
mo quia ius positiuũ quantũcũq̃ mature cer
te ꝛ clare compositũ nõ sufficit ad casus emer
gentes ꝓpter qd optima est determinatio pri
cipis Secũdo q̃ homo ꝓnus ad malũ mores
facile subuertit propter qd necessaria est prin
cipis potestas ad inferẽdas virtutes ꝛ vicia ex
stirpanda. vt hoc declarat Jo. an. in glo super
prohemio clementinarum. Concor. cũ hac le⸗
ge l. Leges sacratissime. C. de legib⁹. An ꝛ q̃n
do lex tollatur per dissuetudinem: notat plene
Ja de bel in auc. de heredi. ꝛ falci. §. ꝛ op vij.
¶ Item no q̃ contrarietas statuti nõ potest e
neruare naturalem rationem nec ipsam verita
tem ff. de vsufructu earum re. l i. ꝛ ij. ꝛ ff de
capti vi l. Eau Per quecũq̃ igitur verba sta⸗
tutum loquatur siue disponendo siue fingẽdo
nõ potest veram iustitiam abolere. Et propter
hoc dicimus qd nũ est tutus auctoritate legis
qui x annis debitũ prescripsit: quia per euan
gelicam denunciationem potest restitui vt te⸗
net Bar conclusiue in extrauagan. Ad reprimẽ
dam super verbo ad denunciationem. Et meli⸗
us Bal in auct. Ad hec. C. de vsuris. vj. colum
na vide infra. Prescriptio.

¶ Leges regni pragmaticasq̃ sanctio⸗
nes a rege Jo. ij. editas in generalibus cu
rijs: vel alias. dominus rex Hen. iiij. eius
filius precepit obseruari ꝛ debite tradi ex
ecutioni in curijs quas fecit Cordube. an
no mill. cccc. lv.

¶ Item idem rex Hen. iiij. Cordube sta
tuit vt omnes leges ꝛ ordinationes regni
obseruarentur ad vnguem: vt in eis conti
netur: licet vsq̃ nunc obseruate nõ essent
nec in vsu vel consuetudine tradite: excep⸗
tis legibus que reuocate abrogate dero⸗
gate seu emendate fuerunt per reges pri⸗
mogenitores vel per eum. Ea. ordi. petit.
xxvj.

¶ Postea idem rex Hen. iiij. in curijs de
madrid. ãno mill. cccc. lviij. Precepit oẽs
dictas leges ꝛ pragma. sanc. predecessorũ
suorũ ꝛ patris sui obseruari realiter ꝛ cũ
effectu. vt eadem ordi. peti. i.

¶ Item ꝓcepit ciuitatibus ꝛ villis vt di⸗

ctas leges ꝛ ordinationes a se ꝛ patre suo
in curijs ꝛ extra conditas in vnū inligant
ꝛ redigant volumē ꝛ in arca cuiuslibet cō
silij seruetur: ꝛ in regis camera ponatur.
Ea.ordi.peti.ij.

¶ Leges fori noui in omnibus locis re-
gni ꝛ dominij castelle obseruanda sūt. Et
quicūq3 in locis in quibus dominiū ꝛ iu-
risdictionē habent dictas leges nō obser-
uantes in errorē3 incidant tanq̄3 leges sui
regis ꝛ domini non obseruantes: defectu
quorū dominorū rex iustitiā administra-
bit. Eodem foro nouo.ti.xxviij.l.iij.

¶ Leges fori. In errorē gratia cuius nota. q̄ si
quis venit contra legē cotemnendo potestatē
conuentis: ꝛ illā negando punit᷑ vt hereticus.
v.c. Nō nulli fac.xix.di.no.glo.in.c. Genera
li. De elect.li.vj. ꝛ Paulus in cle.i. De eta. ꝛ q̄
lita. Et talis est infamis vt no glo.vj q.i. In-
fames Aut nō contēnit conuentis potestatem
seu auctoritatē seu legis obseruationē: ꝛ tunc
aut est lex consilij aut p̄cepti. Si consilij: ꝛ tūc
si est consilij perfectionis ꝛ nō peccat venialiter
nec mortaliter vt no.glo in ca Solite De
maio. ꝛ obe. ꝛ glo. in dicto.c. Generali Aut ē
consiliū reuerentie ꝛ tūc contrafaciens peccat
venialiter vt no. Archi.in c. Testamentū.vj.
q.i. Et notat glo.in.c. Ab aureo. De tēpo.ordi.
Et glo.in c. violatores.xxvj.q.i. Et glo si in
cle.i. De testi. Si vero est lex p̄cepti ꝛ p subdi-
tos nō est recepta: tunc faciens contra nō pu-
nitur vt no glo. ꝛ doctores in.c.i. De tregua ꝛ
pa. ꝛ in.§. Leges.iiij.di Si aūt est recepta ꝛ in
ea pena apponit᷑ illa infligatur vt in.c. de cā
.de offi dele. Si vero pena nō est apposita:
ꝛ tunc si nō omnino venit contra finē legis p̄-
cepti: licet veniat contra preceptū non peccat
mortaliter. Nā lex p̄cepit ieiuniū: tn̄ si q̄s ve
niat ex causa legitima nō seruando ieiuniū non
peccat q̄: nō repugnat omni fini ꝛ intentioni
legis. Cōclusio est archidiaconi c. Erit lxxvj
di Aut venit contra finē legis semel tantum: ꝛ
tunc ex sola vna contraductione nō debet puni
ri vt no pau in dicta clemētina prima. allegat
no.lxxiij di. Honoratus. Aut pluries venit cō
tra preceptiuā legē ꝛ tūc est puniendus vt no.
glo.in dicto.c. Generali ꝛ ibi Dñicus qui i ef
fectu hoc no. Administrabit. An rex p̄t hoc
facere in loco ecclesie donato. vide q̄d no. infra.
prescriptio d. An aūt iudex ecclesiasticus in fo
ro suo tenet᷑ leges admittere vel seruare. Uide

doctores i.l. Res q̄ C. De bonis ma. ꝛ p bar.
in l. Oēs populi. ff De iusti. ꝛ iure. ꝛ per dos
ti.in c. Si duobus. de appel Et p docto. in.c.
Romana. § .pe. De appel.li.vj. Item no q̄
lex q̄ erabitur an pœnita nō extendit᷑ ad iā deci
sa. C. de contra iudi l.i. ꝛ C. De ve iu. enu.l.
ij in fi. ꝛ C de trāsact l Causas. ꝛ C. de erro.
aduo l Si vnus Idem si pendet p appellatiōē
nē vt in auct. Ut cū. de appel.cognos § i.
Itē no. q̄ si imperator seu princeps sine iusta
causa aliqua faciat constitutione seu legē con
tra ius naturale vtputa dominia de vno in ali-
um transferant᷑ sine causa: talis seu cōstitutio
nec in foro anime nec ciuili seruāda est. Archi
di in c. Ius ciuile.i di.in fi. Est enim facta sine
discretione iustitie.xj.di.c.i. Item no. q̄ im
mutatur quādoq3 significatio legis: q̄ndo lex
tendit in absurdū vel fouet iniustitiā. Nā a ver
bis tanq̄ iudeus qui recedere non vult a lege
sua nō est faciendum. vt glo. ꝛ docto.in.l. Nō
dubium. C. De legi.

¶ Ante conclusionē cause vel etiam post
nō possunt partes seu aduocati p scriptū
nec verbaliter disputare nec alias opinio
nē determinationē seu dictū vel auctorita
tem seu glosam alicuius doctoris canoni-
ste vel legiste allegare de his qui fuerunt
post Bartholū ꝛ Joan.an. nec de his q̄
fuerint in futurū: iudices aūt hoc non p
mittant. Aduocatus vero vel procurator
qui contrariū fecerit p̄petuo sit officio suo
priuatus: ꝛ pars allegans causam p̄dat.
Et iudex p̄petuo officium perdat. Prag.
sancti. regis Jo.ij. Tauri. anno dñi mill.
cccc.xxvij. Et eiusdē regis in madrid.peti.
xviij. anno .xxxiij. Contra regni leges nō
valēt rescripta impetrata. vide infra. Re
scripta.

¶ Legio primo ponatur in litteris seu re
scriptis regis quā Toletum cū scribitur
regno legio. Ordi.regis. Al. Legion.pe-
ti.v. ꝛ si. vide infra. Toletum.

¶ Lenones ꝛ vagabundi expellantur a
ciuitatibus ꝛ locis nullus eos audeat de-
fendere ꝛ seruentur in hoc casu leges reg-
ni. Ordi.regis. Jo.ij.vallad.peti.vj. vide
infra. Vagabundi.

¶ Lepores vel perdices tēpore fortune ni-
uium interficiēs pro q̄libet lepore seu per

dice cētū soluat moro. Quorū tertia pars accusatori. alia iudici: residua vero regi applicantur: tribuens aūt licentiam vel litteras licentie ad hoc sex cētos soluat moro. medietatē accusatori: residua vero iudici hoc iudicanti. Ordi. Hen. ij. De penis. l. xviij. vide infra. Venatio.

¶ Libra auri quot vncias habet: & vncia cuius valoris est. vide supra. Appellatio. l.

¶ Libertas ecclesie p laycos cōseruetur. vide supra. Clerici. b. & c. Ecclia p totū.

¶ Libertas seu excusatio officialibus regis vel alijs concessa cōseruetur, vt supra. Exemptis per totum.

¶ Lites super proprijs & redditibus debitis ciuitatum vel loco summarie debent fieri lites super iuribus regalibus seu rentis regis terminari. Hinc est q si due conformes sententie late fuerint amplius appellari nō possit. Item q nō deferatur appellationi nisi a diffinitiua vel ab interlocutoria in casibus permissis a lege. Item q per superiorē iudicē appellationis inhibitio nō fiat nisi prius cognito an sit locus appellationi sub protestatiōe cōtra iudices facta. Ordi. regis Jo. ij. zamore. peti. iiij. alias. xlj.

¶ Lites coram consilio regis necnō & coram curie pretoribus pendentes ad auditores cancellarie remittantur nisi sint lites q̄ secundū ordinationē de Tordesillis possunt in curia regis terminari. Prag. sanc. regis Jo. ij. in Tordesellis. āno mill. cccc. xcviij. Idem etiā de cōmissiōibus specialiter factis sup causis ciuilibus & criminalibus q̄ reuocātur & remittūtur ad auditores ne amplius taliter fiat commissio specialiū causarū: vt in duabus litteris eiusdem regis ad cancellariam missis eodē anno continetur.

¶ Lite pendente corā auditoribus super actione reali nō valet alienatio rerū super quibus contenditur facta in ecclesia monasteriū vel religiosam psonā seu in aliaz exemptam psonā: & eadē alienatione non obstante fit executio. vt Pragma. sanc. regis Joan. ij.

¶ Litis cōtestatio vsq3 ad qđ tempus & qualiter fiat. vide supra. Cōtestatio. a. b. c.

¶ Lite p supplicationez finita amplius nō auditur supplicās. vide supra. Hyspalen. g.

¶ Litem ceptā corā auditoribus vel pretoribus audientie regis rex alijs nō committat. vide supra. Auditor. l.

¶ Litis relatio in regis audientia fit. vt infra. Relatio.

¶ Liga coniuratio vel confederatio phibetur sub grauibus arbitrarijs penis: q̄rum tertia pars accusatori applicatur seu denunciatori: facientes aūt ad hoc iuramēta seu omagia absoluūtur ab eis: hominisbusq3 prelati ad hoc seruandum. Ordi. regis Jo. i. Guadal. l. ij. Confirmātur iste leges p Hen. iiij. Toleti. anno mill. cccc. lxij. peti. xxxiiij. Et addit q lige seu cōfederationes sub quocūq3 colore confraternitatū seu fraternitatū hactenus sunt facte statim deficiant & amplius nulle fiant. Et iustitia cū quattuor rectoribus ciuitatis vel ville inquisitionē sup hoc faciant. & si vsq3 ad illud tēpus a tali liga nō desisterint culpabiles capiantur & cū bonis suis regi tradantur: hoc tamē locum nō habet in confraternitatibus per regē vel prelatum approbatis quo ad spiritualia. quarū approbationes vsq3 ad duos menses a tēpore publicationis huius. l. regi ostendere tenentur. q nisi fecerint penas legū regni q̄ de ligis loquuntur incurrant. nec hactenus dicte possunt confraternitates sine dictis approbationibus fieri. Rex tamen Hen. ij. in ordinatione de madrid. l. ij. penā exprimit ligas seu confederationes faciendū qđ. s. in casum malū incidūt & insup perdunt terrā seu feudū & mercedē quā a rege habent. & plebei perdūt bona & corpora sunt ad mercedē regis: nō tamē propter hoc rex phibet amicicias, vt

omnes in pace et quiete viuāt vt rex. Ban, vbi supra.

¶ Liga monopollia etiā specialiter prohibita sunt: vt videlicet ne quis impetret vt sibi soli vēdere vel emere liceat. Et secundū hanc expositionē dicit monopolliū monopollij i neutro genere: seu et monopollij prohibiti sunt. i. ne aliqui ineant societatē vt ipsi soli negotiationem exerceant aliquā: vel in vendendis rebus certū preciū statuant circa qd nemini vendere liceat. Et secundū hanc expositionē dicitur monopolius monopoli in masculino genere et est penultima syllaba longa. Nec licet etiā pragmatica sanctio sup hoc impetrata qd si quis hac exercuerit ppetuo damnatur exilio bonis propriis spoliatus. Primates professionū pena l librarū auri seruiunt: et si iudex in condēnatione vel executione taliū negligēs fuerit pena. l. librarū auri multabit vt. L. De monachis. Unica. notat Hostien. hec in. c. Super quibusdam de verbo. signi.

¶ Item no. ex hac. l. q colligatio: conspiratio seu conseueratio oino prohibet. Concor. de. pastoralis circa prin. de re iudi. Talis eni coniuratio siue illicitū hominū collegiū reprobat vt. l. Quisquis. ff. De colle illi. Actores nāqz taliū conseuerationū pena legis iulie maies. tenent vt ibi. et ff. Ad l. iulli. maies. l. i ibi Quoue cetus. Et tenet lege iulli devi. publica. vt. l Denūciamus. C. De his qui ad ecclesiā cōfu. et alle. l. Quisquis. Item no q regulariter ois colligatio seu collegiū est illicitū qd nō fit principis auctoritate nisi qd sit causa pietatis vel religionis vt plene no. Bar. in. l. si ff. de col legi illi. et Innocen. eleganter in. c. Dilecta. de excessi prelato. Et tunc etia si causa religionis fiat collegiū nō debet ad malū tendere sub collegij occasione: qi licet nomen bonū habeat quia rē male operat dicit illicitū. Et ideo destruendū vt alle. l. si. De collegi. illi. et nomen bonū non excusat actores ab huiusmodi legis pena vt Innocen. vbi supra. Talis eni cōiuratio ad illicita est magnū ac detestabile crimē l. Canonica et ciuili damnatū vt. l. Unica C. De monopo. xj. q i. c. Coniurationū cū quattuor capitulis sequētibus. Et no. glo. et dicto i. c. Exhibita. de iudicijs et in c. Constitutionē circa fi. De verbo. signi. li. vj. et ibi glo. et Archi. Item est regulariter no. q sine principis auctoritate nō possunt plures ciuitates seu loca sub vno dominio consistentia etiā ad licita confederari: si eni superiorē nō recognoscūt hoc possunt vt no plene Bar in alle l. si. ff. De colle illici. Unū tamen est notandū q ciuitas potest facere colligationes seu conseuerationes principe nō existente in partibus ad se defendendū vt in li feu. de pace iura fir. §. Conuenticulas no. in. l i ff. Quod cuiusqz vniuersi. facti. l. Non dubito. ff. De capti pe de aneba. in de pastoralis supra allegata. Item no q non valet statutū qd nō ematur vel vendat frumentū nisi certo precio: et idē in alijs rebus venalib' vt l. Unica. C. De monopo. Ubi etiam no. q mechanici vel fabri nō possunt inter se statuere vt pasaici qd de labore vnius nō se intromittat alter: et idē in scriptoribus et similib' nisi tota ciuitas hoc statuerit: et specialiter puniūtur primas artis illius quia hoc consentit. Item no. q superior iudex potest mandare vt ponetur corā eo status collegiorū vel conseueratorū et si qui sunt in eis qui sapiunt monopolliū procedat contra eos vt in dicta. l Unica. C. de monopo. vbi hoc no. Bal. Item no. q cōuenticule et lige q fiunt inter ciuitates sunt de iure prohibite nisi specialiter sint a rege confirmate notat Bal. li. feu et. De pace iura fir. ca. i §. Cōuenticulas. C. De pace constan. §. Itē societatem. Item no. q si statutū facit consiliū vel capitulū de nō recipiendo aliquē in iudicē vel in canonicū ad mādatū pricipis donec possent resistere: talis est cōspiratio seu cōiuratio vt est tex. in. c. ij. De verbo. signi. li. vj.

¶ Amicicias. Talis eni coniuratio pro federe pacis pmittitur eo qd amicorū animos consiliat vt in. c. i xxij q i. Permittitur etiā coniuratio q fit sup lecta re. vt. xvj q. vij. Sane i. q i. Concussionis et no. glo. in alle. c. Coniurationum. Item no q casus est proditionis si quis fraternitates seu cōiurationes militū seu locorū contra regē facit: ex quib' regi aut patrie dāna oriat' vt. vij par. ti. ij. l. i. Concor. supra. Coaduniās a. Et propter hec q supradicta sunt iudex curare debet ne in sua prouincia tumultus aut cōnenticule fiant ne damnū inde sequatur vt iij. parti. ti iiij. l. xvj. Et vide qd circa coadunantes gentes ad malū faciendū scripsi foro legū li iiij. ti. De las fuerças. l. x. et xj. vide q no supra. Conseueratio Et no. Quodcūqz prohibent' coniurationes et cōuenticule cuilibet coniuranti pena imponitur vnius librae auri. vt in li feu tubaca. De pace iura fir. §. Conuenticulas Et vide Innocen. in. c. cum i. et a. De te iudi Et contra cōuenticulas episcopus habet iurisdictionē a iure ciuili vt dicto §. Conuēticulas.

¶ Linea regum castelle ponitur in remissionibus, supra, Generatio,

¶ Littere que alias dicuntur cedule iusticie quas rex vel regina scripserit adimplēde nō sunt licet sint obediende: quia tales littere debent per cancellariaz vel p̄ regis auditores secundū iura expediri. Item littere mercedis pecunie Regis vel regine debent per thesaurariū expediri: si aūt fuerint alie mercedes per cancellariū expediantur. Littere aūt venie expediantur per cancellariū cū maiori sigillo: alias nō cōpleātur. Ordi. regis Hen. i. Tauri. l. xxij.

¶ Littere mandata auditorū regis obediēda ꝛ adimplenda sunt sicut littere p̄prie regis nomine subscripte. vide supra, Auditores. iii.

¶ Littere regis contra leges regni impetrate nō valent. vide infra. Rescripta.

¶ Littera regis ad aliquē occidēdū mutilandū vel exheredandū seu ad capiendū alicuius bona minime adimpleatur. vide infra. Rescriptum. ꝛ infra rex.

¶ Littera regis in albo data adimpleri nō debet. vide infra. Rescriptum.

¶ Littere contrarie non dentur. vide infra. Rescriptum.

¶ Littere q̄ per aliquorū nūcios portantur tempore suspecto aperiantur. ꝛ si sunt contra regem nuncij capiātur. vide infra. Nuncius.

¶ Litteras seu rescripta p̄ auditores vel ordinarios curie pretores expedita rex nō liberet. vide infra. Rex.

¶ Locatio soluatur pro orreis decimarū vel tertiarū. vide infra. Orrea.

¶ Locatio Incidenter no. q̄ in locatione fundorū publicorū preferunt̄ veteres cōductores offerentes tantū sicut illi qui nouiter accedunt vt. l. Congruit. C. De locatione prediorū ciuiliū li. xj. Item no. q̄ qui habent locare p̄dia publica sciant locationes ad eorū periculū pertinere. Et ideo debent esse deuoti ꝛ solliciti. vt ius publicū nō vacilet: ꝛ debent locare p̄dia idoneis vel locupletibus vel idonea fideiussione recepta: ꝛ si negligentes fuerint damnum de suo proprio illato reipublice resarcire tenētur vt l. i. C. De locatione predi. ciui. li. xj. Item no. q̄ prohibētur palatini milites ꝛ curiales ad conductionem accedere vt. l. Unica. C. Quibus ad conductionem prediorū fiscalium accedere nō licet li. xj. Item no. q̄ locatio publicorū prediorū nō reuocatur: licet alius maiorē locationem offerat vt. l. ij. C. De vendendis rebus ciuitatū li. xj.

¶ Loca ciuitatum vel aliorum locorum restituantur. vt infra. Restituere.

¶ Locus qui caput peti nō habet nō pignoretur. vide infra. Pignura.

¶ Locus consuetus per quē greges ire ꝛ redire consueuerunt ad extremum aperiatur vt libere vadant. si tamē in aliquo loco sic consuetudo sit locus populatus iter fiat per aliam partem. Ordi. regis. Joā. i. Burgis. peti. xxij.

¶ Lutum de xergas seu margas nullus nisi pro morte regis vel regine per. xl. dies tradat vel pro morte infantis primogeniti per. xxx. dies vel pro alijs dominis per. ix. dies. Lutus autem pāni nigri pro morte patris vel matris seu aliorum consanguineorum per quattuor menses permittitur. vxor tamē vidua pro suo marito quanto maluerit tempore potest lutum tradere. Ordi. regi Jo. Burgis. l. v. Et eiusdē regis Sorie. l. iiij. vide infra. Planctus.

¶ Lutum. Grana cuius no. q̄ ex letitia pietate ꝛ deuotione bono effundit lachrymas a quibus iudex debet abstinere ꝛ eis nō moueri. C. De sal. l. Ubi ff. De offi. presi. l. Obseruandū. xxxij. q. iij. Est iniusta Quandoq; etiam infundūtur lachryme ex dolore. Unde August. Durus est cuius mentis dolorem oculi carnis nequeūt declarare. De pe. di. iij. Sūt plures. Et hoc patet: nā lutus est gratis vehementer cōdolendū de malo quod accidit vel bono quod defuit. Unde Gregorius in morali. nisi a reatu culpe quo nos ligauimus misericorditer dimictamur perfecte flere nō possumus. ꝛ glo. super Mat. v. dicit q̄ lutus due sunt species. Una p̄ peccatis proprijs vel alienis. Alia pro desiderio celestis patrie: potest generali ͭ dici q̄ est lutus in malis cupiditatis de quo dicitur plorat lachrymis amissa pecunia vocis deceptione ꝛ inordinate compassionis. ut qua. xxij q. ij §. Lugere. ꝛ c. se ꝛ Sene. De negligentibus facere tempore debito dicit q̄ tūc lachryme nihil profuture cadunt. Et nota q̄ lutus bonus est triplex: scilicet. Compūctionis. psalmus. La-

nabo per singulas noctes lectū meū. Cōpassionis iob xxx. Flebam super illū qui afflictus erat. Et hiere xiij. Oculus meus educet lachrymas quia captus erat grex domini. Et ecclesia stia xxx. Super mortuū plora defecit lux eius & super factuū luge defecit enim sensus eius de uotionis: de qua in psal. Sitiuit anima mea ad deū fontem viuū. Et de hoc inquit Bernar. ad fratres de monte si amat flere dulce habet. Et Aug. de ciuita. dei. Quanto quisq̄ sanctior & desiderijs sanctis plenior: tanto eius in orando fletus vberior est & luctus indifferens vt ille q̄ sit tempore afflictionis vel gaudij Thobie. ij. notat pau. in cle. Unica de reliquijs.

¶ Ludus taxillorum est permissus in regia tafureria de quo ludo plene per magistrum roldanum in ordinatione Regis Al. de Tarufe.

¶ Ludus. Gratia cuius no. q̄ ludus alius est honoris & laudis amator & talis ludus est permissus ff. Ad. l. Aequili. l. Qua actione. §. si quis in colutatione. de prescriptis verbis. l. In executoribus in fi. De aleato. l. l. De postulā. l. i. §. Bestias. Et q̄ in tali ludo lucratur nō repetitur: immo datur actio si nō est solutum. ff. de prescripti. verbis. l. Si rem. §. Si quis spōsionis & ibi glo. Alius ludus fit in fraudem alicuius: & talis ludus non est licitus. Unde q̄ ludit cū monacho propriū nō habente vel cū filiofamilias ludente pecuniam patris vel cū institutore qui ludit pecuniam dni sui: nō solū nil lucratur sed tenetur furti. ar. ff. De condicti. inde. l. Si seruus cuius, az facit ad hoc. l. fi. §. Si seruus ff. de alea. Et idem dico si ludit cum falsis taxillis tenetur furti: nec fit dominus pecunie. ar. l. Falsus in prin. de furtis. Uel saltē extraordinarie punitur & restituit pecuniam: q̄ turpitudo est suus intētus. Alius est ludus nature recreator & est permissus vt in auc. Alearū vsus. C. de alea. Alius ē fortune pscrutator seu tēptator. Sicut accidit i ludo taxillorū vbi industria cum fortuna permiscetur quem ludum dicit quidam ex accidente esse contra bonos mores nō per se sed quia ex eo oriuntur multa blasphemia & alia mala & furta sicut de facto videmus. Et talis ludus est turpis ratione continētie & accidentium sibi: & sic loquuntur ll. regni infra proxime. Alij dicūt q̄ si luditur bona fide siue in pua quantitate siue i magna ludus ē permissus. quia parp eticali causa. Et vterq̄ ludētiū pariter subiacet fortune ideo facit huc ludū esse pmissum. Simile ratio C. de iosti. testa. l. Si pater puelle; vnde qui bona fide ludit in foro conscientie nō tenet' ad resti vnde beatus Thomas dicit. Quod vbi est de consuetudine patrie ludus est licitus: & nō artatur quis ad restitutionem nec in foro causarū nec in foro penitentiali. Idem dicit Jo. an. in nouella in c. Clerici. De vi. & ho cle. Ergo si statutū loci vetaret vel puniret ludentem: licet talis ludus nō sit proprie turpis: sed quia est per statutū reprobatus: Uictor tenetur victo ad restitutionem in via fori & in via poli: vt in dicta auctē. Alearū vsus. Et si nesciret cui vicisset debet erogari pauperibus vt. c. Cū sit extra. de iude. Ita tenet Bar. in. l. Aduocationia. C. de condi. ob turpem causam.

¶ Item no. circa hanc materiā q̄ existens i ludo si vendat colusori nō valet contractus nec tenetur venditor de euicti. cū vterq̄ delinquat vt l. fi. §. 1. ff. Quarū re. ac. nō datur: & per cōsequens cū sit in mala fide & contractus sit a iure prohibitus nō potest prescribere: sed si lusor existens in ludo vendat alteri: valet contractus vt. l. fi. De alea. Et est ratio q̄ his solutū venditi solū nō omnino cōsumpturo. Na possit vincere seu lucraretur notat Bar. in dicta. l. fi. & Abb. in c. Si diligenti. de prescripti. v. colum. Item no. circa hanc materiā ludorū incidenter q̄d promittens dare matū cū pedite certo nō est curandū an sit factus regina quia constat de corpore: & dignitas augmentata nō mutat statū priorē vt l. ij. De senato. ad hoc. l. Falsa demonstratio ff. De condi. & de. Sed si pmissi simpliciter dare matū cū pedite nō potest dare cū pedite facto regina q̄ artificiū confundit officiū vt no in l. Legat' seruus. §. Ex officio. & ibi p Bar. ff. De le. ij. no Abb. in. ca. Quoniā abbas de offi. dele pe. colū. Itē nota q̄ si quidā ludebat multū & pmisit amico suo nūquā ludere: & si luderet q̄d daret amico suo centū noie pene. & de hoc facit sibi instrumentū. q̄d valet tale instrumentū & pmisso casus est i l. Ex ta parte. §. Huber. ff. De verbo. obli. & ibi. Bar. no. incidenter q̄d in ludis scacorū melius videt q̄ assistit q̄ qui ludit. glo. l. Error C. de iure & fac. igno. in fi.

¶ Ludus taxillorū vel entregue seu ere cationes q̄ ex puilegio foro seu q̄dragena a cōsuetudine ciuitatibus seu locis pertinet debet obseruari. Ordi. regis. Al. Ualladolid. peti. xxij.

¶ Ludus taxillorū & tabularū prohibetur tempore quo vasallus ad seruiēdū regi vadit in guerrā. Ludens aūt tempore

illo centũ moro, penam incurrit pro quacũqz vice. pena aũt ista regis algazelo applicatur. et nisi algazelus ꝓ pena pignus acceperit ipse regi penam cũ duplo soluat Lucrans vero tenetur ad restitutionem: et si quis penã iam dictã soluendo nõ estĩ cathenis per. xxx. dies iaceat. Foro nouo de alcala. ti. xxxj. l. i.

¶ Ludens ad taxillos publice vel occulte. pro prima vice centũ: pro secunda duo centos: et si tertio persistat tres centos soluat moro. Et eande pro quacũqz vice tocidem. ccc. soluat moro. Et si soluendo nõ sit: pro prima vice per. x. dies: pro secunda per. xx. dies: pro tercia vero per. xxx. dies ĩ cathenis. et sic eande vt ꝑmittitur puniatur. Quicũqz aũt perdens ad taxillos potest qd perdit infra octo dies a lucrãte petere qui tenetur illud petenti restituere. Si vero vsqz ad dictũ terminũ nõ petatur q̃libet poterit id petere: deficiente aũt accusatore vel petente: iudex ex officio suo qd perditũ est recuperet: qd si nõ fecerit sex centos soluat moro. medietatẽ accusatori: residuũ vero regis camere applicandum Ordi. regis Jo. i. Brauiesca. l. xxij.

¶ Ludus taxillorũ publice vel occulte exerceri nõ debet: et contrafaciens vltra alias penas si in libris regis feudũ habuerit seu mercedẽ rationẽ vel quitationẽ tertiã partẽ vsqz ad quantitatẽ. x. mille moro. ꝑdat: et si a rege nil habuerit pro prima vice quingentos: pro secunda vero mille: et pro tertia mille et quingentos soluat moro. et si soluendo nõ sit vestibus exuatur et publice in picota ab ortu solis vsqz ad occasum nudus ponatur. Judices autem ex suo officio sup hoc inquirant et penas vt premittitur exequantur: alias ipsi iudices de suo resarciant lex condita ꝑ reginam et infantẽ regis Joan. ij. tutores anno domini mill. cccc. x.

¶ Ludus taxillorũ seu arrendatio non ꝑmittitur ciuitatibus vel villis: vbi tamen de dicta arrendatione istius ludi donatio erat facta per regem loco eius pena datur Ordi. regis Joã. ij Zamore. peti. x. alias xix.

¶ Item quicunqz in domo sua tabularium ad ludendũ ad taxillos tenuerit soluat quinqz mille moro. et si soluẽdo nõ fuerit per centũ dies in cathenis iaceat. Ordi. regis Jo. ij. Toleti. anno mill. cccc. xxxvj.

¶ Leges disponẽtes contra ludentes ad taxillos confirmãtur a rege Fer. et regina in ma. anno. lxxvj. peti. xxxiij. Et addunt ꝙ nullus corrector seu ꝑtor recipiatur ad officiũ nisi primo iurauerit in consilio coram tabellione qd dictas leges obseruabit et exequetur et cetera.

Maledicens seu blasphemãs de rege seu de regina vel de filijs regis si fuerit de maioribus captus vel incarceratus ad regẽ mittatur. si autẽ de maioribus fuerit plebeis filios habẽs medietatẽ ꝑdat bonorũ regis camere applicandũ: residua vero ꝑ filijs reseruetur in maledicentis. cum itaqz maledicens filijs caruerit oĩa bona perdit: quorũ tertia pars accusatori: relique aũt due partes Regis camere applicantur. De predictis tamen veris debitis maledicẽtis dotegz sue vxoris et arris. Si aũt maledicẽs maioris sit status fiat de hoc regi relatio. prelati vero suos clericos vel religiosos maledicentes vt premittitur incarceratos ad regem mittant. Ordi. regis Jo. i. Segobie. l. penul.

¶ Maledicens ecclesias seu christianos punitur. vt supra. Judea. b. b.

¶ De rege Immo pro salute principis debent subditi ieiunare singulis annis quarto die ianuarij vt. l. Si calũniet. §. i. ff. De verbo. signi. Quia salus regis salus est subditorũ vt. l. i. C. De veteranis li. xij. et ibi. Jo. de pla.

¶ Malefactores vel debitores receptantes se in castris vel locis priuilegiatis remittuntur ad loca vbi delinquerũt vel cõtraxerunt. vide supra. Delinquens. a. Uide infra. Remissio.

¶ Maleficiũ factũ in curia punitur. Ut de supra. Furtũ.c.et infra. Occidens.

¶ Maleficiũ si fiat in termina fit inquisitio et proceditur. ut supra. Depredatio.a.

¶ Maliciose citatus non est contumax. vide supra. Citatio.e.

¶ Mangoldus. vide supra. Executio crimium.

¶ Maioratũ fecit rex Hen.i.in clausula sui testamẽti Toleti.era mill.cccc.xvj de oibus villis locis et mercedibus quas ipse fecerat militibus et aliis psonis ppter seruicia et impensa. Et q dicti maioratus peruenirent ad filium primogenitũ vnius cuiusqz ipsorum. sed si decederet sine filio legitimo qd redirent ville et loca ad regalem coronam.

¶ Matrimoniũ p regis rescriptũ cõpulsionem vel per dñi loci cõpulsionem nõ contrahatur. Ordi. regis Jo.i. Vallad. peti. vij. vide infra. Rescriptum.

¶ Si mulier que post mortẽ parentuz in patris remansit potestatẽ si nubat sine eius licentia: perdit paternam hereditatem vide infra. Mulier.b.

¶ Matrimoniũ. Sancta cuius incidẽter no. q ista conditio: si nupserit habet tẽpus limitatum quo debet compleri. s. infra triennium post pubertatẽ vt notat Bar.in.l. Ab filiorum. C. Quando et qui. quar. pars. de.li.x.

¶ Matrimoniũ.ij. cõtrahẽs prima vxore viua punitur. vt supra. Coniugatus.a.

¶ Matrimoniũ cũ duabus prima viua contrahens est alleuosus. vide supra. Alleuosus.d.

¶ Maurus qui ab adalile vel ab alio in regni limites captus fuerit fit captiuus vide supra. Adalilia.a.

¶ Mauri seu iudei nõ sint arrendatores vide supra. Judeus.h.i.k.

¶ Mauri seu iudei vsuram non exerceãt vide infra. Usura.

¶ Mauro vel iudeo nulla fiat obligatio seu contractus per christianum. vide supra. Contractus.a.

¶ Maurus officium publicum nõ habeat nec sit almoxarife nec maiordomus. vide supra. Judeus.h.i.k.

¶ Mauri et iudei cũ eucharistia transit p calem debent fugere vel genua flectare. vide infra. Christianus.

¶ Maurus vel iudeus cũ christiano nõ viuat nec officium ab eo teneat nec secum permittat christianum viuere. vide infra. Christianus.

¶ Mediator nullus sit baratoruz alias punitur. vt supra. Baratus.b.

¶ Medici et maiordomi excusãtur a guerra et alij de quibus supra. Aduocatus.b.

¶ Mercatores qui cũ mercantijs ad nundinas vel ad ferias francas vadunt vectigalia soluant in locis a quibus cũ mercantijs exeunt. Et in locis ad que cũ talibus redierint mercantijs nõ obstante qd ipsi mercatores litteram ostẽdant de soluto locorum in quibus nundine fiunt. Ordi. regis Jo.ij. de madrid. peti.xvij. et ordin. eiusdẽ regis madrid. anno mill.cccc.xxxv. peti.xl.

¶ Mercatores extrahentes a regno aurum et argentum et alias res vetitas qualiter se debent obligare et per que loca trãsire debeant. vide supra. Extrahens.e.

¶ Merinus.i. preses vel algazelus aliquem nõ citet nec capiat sine iudicis mandato nisi quem in fragranti delicto reperiet. Ordi. regis Hen.i. Tauri. peti.iij. Et eiusdem regis in alia ordinatione Tauri. l.v. vide supra. Algazelus.t.

¶ Merinus vide qd no. supra. Algazelus.a.

¶ Merini seu adelãtati potestatẽ suã vltra id qd sibi pmittitur nõ extẽdant. Ita qz seruare debẽt puilegia ciuitatũ et locorũ circa prandiũ et circa iurisdictionẽ quã habẽt. Unde est q prãdiũ in locis vbi de foro eis pmittitur nõ exigant nisi cũ psonaliter aduenerint et nõ plus leuẽt p prãdio quã.cir. morobe. Ordi. regis Al.i. vallad. peti.xx. et ordi. Hen.i. Tauri.l.xxij.

¶ Merini maiores fortalitia que habēt cū officijs bonis ⁊ legalibus cōmittant p̄sonis: alias tenentur ad damna que euenerint cū duplo. Ordi. regis Al. i. madrid. petitio. xvj.

¶ Merini maiores castelle: legiōis: ⁊ galecie sint tales qui terrā defendant a damnis nec merinitates arrendēt ⁊ p̄sonaliter resideāt i officijs. ⁊ dentur merinis duo p̄tores de mandato regis ⁊ de eius domo: ⁊ tabelliōes merini. aūt neminē occidāt nec multent nec etiā torqueant sine pretorū iudicio: possunt tamen merini occidere aliquē bannitū vel acotatū iustitiā exercendo prout eis p̄missum est de iure. Ordi. regis. Al. in madrid. peti. xij. Et regis Henri. i. Tauri. peti. xx.

¶ Merinus maior tenetur de negligētia ⁊ maleficio p̄ suū locū tenentē cōmissum. Ordi. regis Al. madrid. peti. xiij.

¶ Merinorū pretores denūciare tenētur regi eorū maleficia. Ea. ordi. peti. xiiij.

¶ Merinus maior pro introitu loci septē tantum moro. bone monete exigat. Eadē ordi. peti. xvij.

¶ Pro deputatiōe iuratorū merinus nil exigat: pro sigillo aūt suo medietatē tantū leuet cancellarie. Ea. ordi. peti. xviij.

¶ Merinus quē icarcerauerit ad caput tradat merinitatis. Ea. ordi. peti. xix.

¶ Merini maiores nō nisi vnū solū locum tenētem deputent: vt vnus loco maioris officio suo fungatur. Ordi. regis Alfon. Segobie. l. viij. ⁊ ix. Vide supra. Algazelus. h. Et talis locū tenens ponatur dū merinus maior absens fuerit ⁊ sit bone fame habens bona vsq3 ad decē mille moro. quantitatē in bonis immobilibus. nec ponatur pro precio seu arrendatione: ⁊ nisi talis fuerit pro merino nō habeatur nec etiā officio vtatur. Ponēs aūt eū pro precio vt p̄mittitur illud cū duplo camere regis soluat. idem de recipiente qui etiam amplius illius officij efficitur inhabilis. ⁊ talis locū tenens loco sui alium nō ponat. Ea. ordi. l. ix. Et ordi. regis Hen. i. Tauri. l. v. ⁊ l. xxviij. ⁊ reg. Al. legionis. peti. iiij ⁊ foro nouo de alcala. ti. xx. l. viij. Et nota q̄ hoc q̄d dicitur de merinis maioribus: idem de algazelis maioribus quorū quilibet vnū tantū per se ponat in officio nisi in ciuitatibus Toleti ⁊ Hyspalē. ⁊ corduben. In hijs aūt possunt maiores algazeli quilibet maiorē pro se ponere: ⁊ toleti quinq3 minores: Hyspalē. ⁊ Corduben. vnū minorē algazelū in duabus collationibus. Foro nouo regis Al. de alcala. ti. xx. l. viij. ix. ⁊ x. Et eiusdē regis segobie. l. viij. ⁊ l. ix. vide supra. Algazelus. h.

¶ Merini maiores castelle. legionis. galecie. ⁊ de sturijs. guipuzcua: ⁊ alaua ⁊ sui loca tenentes qui nō bene captos custodiunt puniuntur penis. de q̄bus supra. Custodes. b. Foro nouo de alcala. ti. xx. l. vij.

¶ Merini regis mandato deprētentur ⁊ ponātur tales qui in pace ⁊ iustitia patriam gubernent. Bonos conseruent. Malosq3 puniant. Diligenter itaq3 atq3 fideliter se debent habere prouisitas eis decretas conseruādo ne i populis bandū: seu scandalū: seu malū aliquod insurgat. Pacem quoq3 ⁊ amicitiā inter generosos illibatā conseruēt. Debent etiā alia que in iudicibus requirūtur habere. Merini aūt cōdemnatos seu bannitos in sua nō permittant stare commitiua sed illos capiant: et captos ad regem vel consilium quod eos condemnauit mittant. Foro nouo de alcala. ti. xxxvj. l. i.

¶ Merini qui per adelantatos ponuntur fideiussores in capite merinitatis corā iudice capitis merinitatis dare tenētur vsq3 ad quātitatem viginti mille moro. Ordinatione regis Henrici primi Burgis. petitione. ix. Et eiusdem regis Tauri. l. viginti.

¶ Merini maiores ⁊ adelantati loco eorum non ponant proceres nec milites sed suos familiares vt ab eis libere possit rationē exigere officiorū. Ordi. regis Hē. i.

Tauri.l.xx.

¶ Merinus maior aliū loco sui maiorē nō ponat nisi cū ad frontariam vadit ad bellū. Ordi. regis Hen. i. Tauri. l. xx.

¶ Merinus maior quid debet pro prandio accipere. vide infra. Prandium. c. et supra eo. b.

¶ Merinus qui in officio deliquerit punitur. vt supra. Adelantatus. c.

¶ Merini tributa seu iura regalia nō arrendent. vide infra. Pretores.

¶ Merinos maiores occidens vel percutiens punitur. vt supra consilium. y. et supra. Iudex. t. et infra. c. Occidens.

¶ Merinos et ciuitatū pretores algazelos seu alios officiales iniurians vel impediens punitur. vt supra. Iudex. t.

¶ Merini algazeli vel ptores officia sua nō arrendent. vide infra. Pretores.

¶ Merini non sint arrendatores. vide infra. Officiales.

¶ Mensure et pondera sint equalia: et alia circa hanc materiam. vide infra. Pondera.

¶ Milites tribus de causis sunt honorādi: primo propter sui generis nobilitatem secundo propter sui bonitatē: tertio propter eorum valitatē que hac de causa eis couenit inter alios itaqꝫ regnicolas p̄ ceteris milites honorandi sunt maxime i suis vestibus et ornamētis: omnes igitur armati milites vestes possunt deauratas siue auri portare necnō et in deuisis: bādis: sellis: frenis et armis. Idem in doctoribus et audientie regis auditoribus. Scutiferi aūt aurū seu auri ornamenta nō possunt in vestibus: sellis: deuisis: seu armis portare nisi in afforratura tantum bacinetum et quirotum frenorū et pretalium que possunt deaurata si voluerint tradere. Scutiferi tamē ginetari Andaluzie possunt deaurata portare calcaria: frena: sellas: seu enses: et alubas ginetas. hoc tamen non possunt in bādis pannis seu alijs ornamētis tradere. Ciuitatenses vero ciuitatum et villarum seu locorum vestes lane cū ermenis et cum pennis albis et beris et grisis portare possunt. et etiam zonas et scaques deauratos et sellas et frenos nō tamē hoc tradere possunt in habitu incedentes scutiferorum qui regi seu alijs dominis seruiunt. Ordi. regis Io. i. Burgis. l. i. vide infra. Pena. et infra. Uxor.

¶ Deauratus. Concor. C. Nulli. licere frenis et cetera. l. Unica. li. xi.

¶ Militis vel generosi arma sui corporis nec etiam equi nō pignorentur nec capiantur alicuius debiti vel fideiussionis pretextu nisi pro debitis regis: et hoc etiaꝫ ad omnes extenditur arma et equos tenentes et si armati milites nō sint. Foro nouo regis Al. de alcala. ti. xviij. l. iij. Et eiusdem regis Segobie. l. xvij. Et alle. Foro nouo l. penul.

¶ Militis Arma. Idem etiam est dicendum de stipendijs militis q̄ hoc eodem priuilegio gaudent vt l. Stipēdia. C. De executi. rei iudi. Ubi tamen alia bona deficiunt fit in eis executio deducto tamen ne egeat miles vt ibi notat Cy. Idem etiam est dicendum in prebendis clericorum vt no. Spec. ti. De primo et secūdo decreto. §. Restat ꝟ. Quid si reus. Et hoc notat Cy. in l. Spem vbi videtur tex. C. Que res pigno. ob. po. Miles aūt hꝫ priuilegiū in quantum facere potest vt l. Miles. ff. De re iudi. Et hoc verum si contraxit in castris secus si domi cōtraxit: vel vagando per mundum vt ibi no. glo. et Bar. ¶ Item no. q̄ eodem priuilegio gaudet aduocatus q̄ est miles legalis militie vt ibi no. Bar. et sic no. etiā q̄ miles armate militie: et miles celestis et legalis equiparantur vt notat Bar. in dicta. l. Miles. ¶ Item no. q̄ si clericus est condemnatus pro suo facto quod in defectum aliorum bonorum que capi nō possunt deuenitur ad fructus et redditus vt Spec. ti. De executi. sen. §. Exequit in fi. et Bar. in. l. Cōmodis. ff. De re iudi. Et vide peregri. Miles et arma et pignora. ¶ Item no. q̄ nec in obligatione generali quā miles facit possūt talia venire vt l. Obligatione. ff. Quo. pigno. no. glo. i. c. In generali. De regu. iu. li. vj. et Io. de pla. in. §. Item seruiana. insti. De acti. Et qd no. in l. i. C. Que res pino. obli. nō po.

¶ Miles seu alius homo potens cū sua comitiua depredans vel rapiens aliquid

contra dñorum voluntatē soluat cum triplo. Idem si alius fuerit homo nō potēs si vero soluendo nō fuerit luat in corpore. Ordi. regis Hen. i. Tauri. l. ij. z. l. x.

¶ Miles nouiter armatus qui ante contribuebat seu pechabat z filij ante nati non possunt pretextu militie a pechis seu contributionibus excusari. debent tñ tali militi alie prerogatiue seruari. Prag. sanct. regis Jo. ij. Toleti. anno. mill. cccc. xxij.

¶ Miles. Ante nati. Cōco. q natus ex eo qui post natiuitatē adeptus est senatoriā nō sequitur dignitatē paternā Si vero natus est senatoris dignitate durante licet fuerit ante conceptus eius consequit dignitatē vt. l. Senatus. C. De dignitatibus li. xij. vide notabiliter per Bar in. l. Emancipatū ff. De senato § fi.

¶ Item no. q licet quis diu exercuerit militiaz z stipēdia receperit nō propter hoc probatur esse miles nisi doceat eū legitime fuisse creatuz militē cū solennitatibus requisitis de quibus ff. Ex qui. cau. maio. i. pe. Facit l. Si solennibus C. De fide instru. z ibi Guil. Facit l. Quicunqz C. De fugitiuis colonis. li. xj. vbi hoc commendat Jo. de pla.

¶ Milites q p regem vel eius mandato armantur ad hoc vt a solutione seu contributione pechorū seu tributorū Regis excusentur: z exemptione gaudeāt continue tenere debent equos z arma: z regi in guerris seruire ac si ab eo feudū haberent seu terram. Miles tamen vltra. lx. annoruz etatem per se nō tenetur nec artatur: sed p aliū ire ad guerram licet semper debeat arma z equum habere. Equus autem sit valoris trium milium moro. Et arnes sit perfectum qd habeat platas vel folia: habeat insuper iumentum vel facam: sed equum z arma continue debet habere: alias militia nō gaudebit: nec ipsius priuilegijs vel exemptionibus. Filij vero ante militiam adeptam nati non gaudent: postea vero nati gaudent cum iam dicto parentum onere z nō alias. Ordi. regis Jo. ij. Zamore. peti. xiij. alias. xxxiij. anno domini. mill. cccc. xxxj.

¶ Milites. Filij vero ante militiam. De iure autem quo ad sumendam dignitatem paternā nō interest: an filius sit natus ante assumptam dignitatem an post ff. De adoptio. l. Senatoris Et sic dignitas presens nō solum extenditur ad filios futuros: sed etiam ante natos. C. De ado. di. iudi. l. Aduocatos de iure tamen nouo. vt hic videtur statuitur contrarium.

¶ Item no. q milites nō debent esse alienarū rerum conductores nec procuratores aut fideiussores aut mandatores conductorū ne obmisso armorū vsu ad opus rurestre se conferant z vicinis graues existant. Armis aūt z nō priuatis negocijs occupentur z muneris z signie suis iugiter inherentes rempublicā a qua aluntur ab omni bellorū necessitate defendant. ut. in l. Milites. C. De locato. z l. fi. eo. ti.

¶ Milites z alij de alarde qui a contributionibus excusantur debent arma continue tenere z equos vt in istis legibus. et infra littera vassallus continetur: z teneantur facere alarde bis in anno cū dictis armis z equis coram iustitijs z rectoribus loci vbi habitant: z seruiant regi in guerris tempore statuto: alias ipso facto si contrarium fecerint remaneant pechari z compellantur contribuere in dictis pechis monetis z alijs contributionibus. Ordi. Hen. iiij. Madrid. anno mill. cccc. lv. peti. vij. Vide infra. Vasallus.

¶ Miles ad hoc vt priuilegijs gaudeat militaribus obseruare q supra. l. proxima dicta sunt tenetur. Tūc eni nō solū in monetis sed etiā in alijs quibuscūqz pechis et tributis regis z cōsilij miles gaudebit nō obstante quod ante pecharius seu tributarius seu filius fuerit talis: dumtamē in officio militari z armorū viuat z nō viuat in officijs infimis seu minoribus. Ex ordi. regis Jo. ij. in vallad. l. i. z. ij. Anno mill. cccc. xlij. z. l. xxvj.

¶ Miles. In officijs infimis. Quia tūc eo ipso videt se nolle militari priuilegio gaudere facit supra. Generosus § Et q ibi no. Et ex ista. l. no. Qd priuilegijs militie nō gaudēt hodie milites mercatores q student magis in mercantijs q in gloria militari. Et est ratio: q isti nō militant causa reipublice sed ad pompam vt no. ff. Ex quibus causis ma. l. pe. in fi. glo. ibi dum dicit: z isti tales supple demum. Nam cum alij non sint tales ergo nec talia habent priuilegia

sunt τ inde priuati vt no. C. De offi. maio mi. li. l. Eos hij aūt habent priuilegium quibus ē datum ferre arma τ nā leges: τ multominus es se mercatores ac viles vt. C. De iure deli. l. fi. l pri. τ. C. De come. τ mer. l. Nobiliores. Et ad de qđ militat i siluis catulus vt no. ff. De bo. posse. ex testa. mili. l. i. notat Bal. in. l. In testa mento in fi. C. De testa. mili. Nam assumēs di gnitatem ad quā nō est dignus incurrit crimē falsi vt notat Bar. ff. De publi iudi. l. Qui re us. τ. C. De crimi stelli. l. i. τ Bal. in. l. Barbari us. ff. De offi. preto. .iij. colum. in princi. τ ibi Bar. ¶ Item vsurpans sciēter honorē si bi indebitum crimine sacrilegij punit̄. vt. l. i. C. Ut dignitatū ordo seruet̄. li. xij. ¶ Item miles publicis vtilitatibus debet occupari ne agrorū cultu τ custodie animalium vel merci moniorum questum seu propure debet insudare militie: vt armorū quotidiano exercitu ad bella se prepararet alias perdit militiam. l. Milites. C. De re mili. li. xij. cū. l. se. Alias in fraudem ciuilium milites armantur nō prodest eis. l. i. τ ij. C. Qui mili. possunt. ¶ Item nota qꝫ qui venali suffragio sibi emunt dignitatem eius priuilegio nō gaudent. C. de perfectissima dignitate. l. Unica. C. De episcopis τ clericis. l. Si quenqꝫ: vel si vili officio sunt occupati. l. Ne quis. C. De dignitatibus. τ de agentes i rebus. l. Agentes. §. i. Ubi qui possessionū alienarum sollicitationē procurationēqꝫ susceperit nō gaudent dignitatis priuilegio τ est tex. in. l. Unica cū concor. glo. C. Negociatores ne militent. li. xij. Honoris eni augmentū nō ambitione seu labore ad vnūquenqꝫ conuenit deuenire vt. l. Contra publicā. C. De re. mili. li. xij. Que aūt sint infima officia seu honeste negotiationes q̄ militibus nō conueniūt. vide nota biliter Spec. ti. De cle. cōiuga. §. Sed q̄ dicer.

¶ Itē nullus a tēpore dicte ordinationis Zamore miles armetur p littera regis: qꝫ si taliter p litterā seu regis mādato armetur nō gaudebit: nec excusare se poterit: licet in tali littera motus proprius vel quecūqꝫ alia dispensatio vel clausule derogatio cōtineatur. ¶ Item quicūqꝫ ex nūc ad cingulū militie ascendere desiderat: sit talis qui militiā proprijs mereatur virtutibus τ culminis huius militaris dignitatis nō immerito sit capax: taliqꝫ debet regis manu armari: armorū vigilia precedente: necnō τ alijs interuenientibus solennitatibus q̄ per leges regni ad hoc statute reperiūtur: aliter aūt miles armatus priuilegijs nō gaudebit militie: vt eadem ordi. regis Jo. in vallad. l. ij. τ. l. xxvj.

¶ Vigilia precedente. Et sic no. qꝫ licet q̄s diu exercuit militiam τ stipendia recepit: nō propter hoc probatur eū esse militem nisi doceat esse legitime creatū militem cū solennitatibus de q̄bus in hac. l. τ ff. Ex qui cau. maio. l. pe. facit qꝫ no. Guillel. in. l. Si solennibus. C. De fi de instru. vt refert Jo. de platea. C. De fugiti. colo. l. Quicunqꝫ.

¶ Miles qui a larde fecerit pro duobus puniatur. vt infra. Uassallus.

¶ Milites seu plati damna vassallis nō inferāt regie corone. vide ifra. Uis nulla.

¶ Milites de la banda q̄bus debent virtutibus vti: τ quid debeāt ad hoc vt gaudeant facere: τ de torneo: τ colutatione seu iusta eorū inter se τ alios. vide ordi. regis Al. Burgis per totum.

¶ Militibus seu potentibus iudicature officia non sunt committenda. vide infra. Potens.

¶ Post hoc aūt dictus dñs rex Jo. ij. in curijs q̄s fecit in Occaña. anno dñi mill. cccc. lij. ad petitionē pcuratorū regni statuit τ ordinauit qđ nullus de petarijs seu tributarijs hōibus deinceps armetur miles: τ qꝫ oēs tales tributarij τ filij eorū q̄ a. xviij. anno. retro militie cingulū adepti sunt: vel deinceps armati fuerint soluant τ contribuant in oibus cōtributiōibus petitis τ monetis. Licet regis manu vel alias armati pbeatur: τ ipsi seu filij eorū vel alij descēdētes pretextu talis militie excusari nō pñt a dictis cōtributionibus nō obstātibus priuilegijs vel rescriptis cōtra hoc cōcessis vel cōcedēdis: etiā si ex certa sciētia τ motu proprio τ potestate absoluta τ cum alijs clausulis generalibus fuerit impetrata siue specialibus: etiā si de hac lege expressam fecerit mētionem. ¶ Itē licet dicti procuratores supplicarunt regi quod taliter armati milites qui habiles sunt τ viuunt i armorum officio. τ serue-

runt regi in deliberatione sue persone: et in bello de Olmedo et de Peñafiel et Toleti gauderent militari priuilegio: rex tamē nō prouidit sed precepit vt dicta sua lex seruaretur. vide l. liij. Burgis. regis Jo. ij.

¶ Solus rex potest et debet milites facere et armare et nō alius tam in campo quā alias. Et in potestate regis est quod armētur cum solēnitatibus et cerimonijs per leges partitarum dispositis vel sine eis: si tamē milites generosi vel nō generosi seruauerint ea que per leges regni disponūtur gaudeant honoribus preeminencijs et libertatibus milicie cum fuerint armati per regē etiam si nō interueniant cerimonie et solēnitates legum regni. Ea. ordi. peti. xviij.

¶ Minere argenti auri et plumbi necnō et cuiuscūque rei que minera sit precipue sunt regis: necnō itaque sine eius mādato mineras poterit laborare: redditus etiā salinarum ad regem pertinēt nisi priuilegio seu prescriptione aliquis salinas acquisiuit. Foro nouo regie. Al. de alcala. ti. xxxvij. lege prima.

¶ Minere. Redditus etiā salinarū. Nota quod ista sunt iura regalia et alia de quibus in li. Feu. ti. Que sint regalie per totum.

¶ Mineras auri argenti plumbi stagni lapidum vel alterius cuiuscūque rei quilibet in suo solo libere fodere potest. et etiam in alijs quibuscunque locis sine aliorum tamen preiudicio: et quicquid inuenerit demptis expensis quas in fodendo et extrahēdo fecerit: in tres diuidat partes: tertiam pro se assumat: residuas autē Regi applicet. ordi. peti. regis Jo. i. briuiesca. peti. xxxij. vide infra. Thesaurus. a

¶ Missio in possessionē bonorum rei contumacis ad petitionem fiat actoris. vt supra. Contumax. a.

¶ Moneta si mutetur qualiter solui debeant debita. Vide ordi. regis Henri. ij. Tauri. De moneta per totum. vide infra. Solidus.

¶ Moneta de albis nō abijciatur: dum tamē sit moneta vetus et in domibus monete facta: etiā si dicatur moneta Hispalen. vel de Curuña: vel alia nomina ei imponantur: qui autē contrarium fecerit et eā abiecerit cū septēnis monetam quā sic abiecerit camere regis soluat. cuius pene medietas accusatori applicetur. Ordi. Hen. iiij. Corodube, anno mill. cccc. lv. peti. xxiij.

¶ Moneta auri et argenti et precia rerum venalium fuerunt mutata per regē Hen. iiij. Tolen. anno mill. cccc. lxij. Peti. lj. vide infra. Precia.

¶ Moneta auri huius regni sicut duple castellane si sit eiusdem ponderis et legis sicut sane: etiam sint fracte vel soldate nō deteriorentur in valore: ne valeant minus quā duple sane sicut fit in extraneis regnis et dominijs. Contrariū faciens pro qualiber vice tantū soluat pro regis camera quantū dicte duple fracte valent: et compellantur eas in sanarū valorem recipere. Ordi. regis Hen. iiij. Cordube. āno mill. cccc. lv. peti. xxiij.

¶ Monetariorum priuilegia sunt obseruanda: dum tamē sint persone que per seipsos et nō per alios monetam fabricent. Justitia autē loci aliud nō consentiat: et ne in numero monetariorū fraus aliqua adhibeatur thesaurarij domorū monete teneantur copiam dare suo noīe roboratam per tabellionem et iuramento valatam coram iustitia ciuitatis vel loci vbi monete domus steterit per dictam copiam nomina monetariorū declarando: et iurādo quod vltra conrētos in dicta copia alios monetarios nō assument aliam similē copiam: et cū dicto iuramento dicti thesaurarij tenētur cōputatoribus regis maioribus mittere vt illam in libris regis collocent: et si vnus monetarius moritur: alius loco suo ponatur. alij autē monetarij dictis nō gaudeant priuilegijs: quod si tempore ordinato monetā nō fabricauerit: dicta priuilegia eis minime sunt obseruanda. Ordi. regis Joan. madrid. anno mill. cccc. xxxv. peti.

xxxiiij. Confirmatur per regem hen. iiij. in curijs cordube. peti. vij. anno. m. cccc. lv. Pena autem ecimentis se huius prestetu: vide supra. Exemptus. Confirmatur per regē hen. iiij. Tolen. āno. m. cccc. lxij. peti. xxiiij. Et circa iurisdictiōem quā habent thesaurarij seu pretores domorū monetarū precepit rex q̄ infra duos mēses a tpe publicationis dicte legis teneātur ostēdere corā cōsilio regis sua iura titulos seu priuilegia. Quod si nō fecerit iurisdictione aliqua non gaudeant.

¶ Moneta cū fuit tpe Jo. j. mutata q̄liter solui debuerant debita et obligatiōes An de moneta antiqua: vel currenti. Et de quo valore. vide ordi. quaz dictus rex Jo. j. fecit Briuiesca per totū. Et vide ordi. regis hen. ij. madrid per totum.

¶ Moneta Mutata. Cuius erit periculum monete quando mutatur vel reprobatur An debitoris: vel creditoris. vide hen. et doctores allos in. l. c. Quanto. De iure iuran. et in cle. Unica. De decimis. ¶ Item nota q̄ minuta estimatione floreni minuit estimatio rerum que vēduntur ad florenum: vt l. ij. C. De veteris nūmis potestate. li. xj. no. bos. in summa ti. De censibus. §. Et quibus causis. ¶ Item nota q̄ potest solutio fieri in materia et in forma eiusdem speciei metalice: dum tamen tantū valeat in materia quantū in forma. vt l. i. C. De ponderatoribus et auri illatione. li. x. Et plene per Bar. in. l. paulus. ff. De solutio. et Jo. de pla. C. De velatoris beris. l. Unica.

¶ Monetam falsaz cudens est alevosus Itaqz medietatem bonorum perdit: et regis camere applicatur. Ordi. regis hēri. ij. De penis. l. xxj.

¶ Monetarij debent assumi incole ciuitatis vbi domus est monete. Et q̄ sit de mediocribus vel minoribus: et nō de maioribus petarijs seu tributarijs hominibus qui pecuniam habeant monetam cudendi. Ordi. regis Jo. ij. Madrid. peti. vj. Et idem de montarijs vt ibi. peti. vij. alias peti. xiiij. cum se. anno. xxx. Confirmatur per eundem regem vallis. āno. lj.

¶ Monetarij. Peritiam. Ideo est notandū q̄ vniuersitatis priuilegio non gaudent etiā matriculati: nisi artem et professionem vniuersitatis exerceāt actu no. Bar. in l. Qui sub pretextu. C. De sacro sanc. ecclesijs Facit optime lex Generaliter. C. de episcopis et clericis. et de aduoca. diuer. iudi. l. Per hanc. Bar. in. l. pe. ff. de testa. mili. Et de penis. l. Aut facta. §. Temp⁹ Et bar. in auct. habita.

¶ Monetarij monetam continue nō laborantes a petis et tributis: necnō et a vigilijs et rondis minime excusantur. Ordina. regis hē. ij. Tauri. peti. vij. et i alia ordi. eiusdē regis Tauri peti. xvj. vide infra. Tabelliones. l.

¶ Monetarium et vectigalium lites pretores dirimāt ordinarij. Ordi. regis Jo. j. Sorie. peti. xij.

¶ Monetas generosi minime soluere tenentur. vide supra. Generosus. c.

¶ Monetarij seu montarij. An gaudebunt priuilegijs officiorum suorū: et q̄n do. vide infra Tabellio.

a ¶ Montarij qui carcerez nō bene custodiunt puniuntur: vt supra. Custodes. b.

b ¶ Montarij de spinosa cum rex locū ingreditur habent a iudeis. xij. moro. pro q̄cunqz actora. vide infra. Officiales. d.

¶ Montarij de spinosa. Isti possunt dici cubicularij principis qui habent priuilegium vt coram principe conueniantur vt. l. Cubicularios. C. De prepositis sacri cubiculorij.

c ¶ Montarij qui pretextu officij contendunt a petis et contributionibus excusari debent habitare in locis in quibus rex consueuit montis venationem exercere. et debēt esse de minoribus petarijs vel parum plus: et non de maioribus. Et debēt in dicto officio esse experti et consueti. Et non sint cerdones nec sutores: nec alia similia officia exerceant. Nec sint laboratores seu agricultores in terris seu locis in quibus rex non consueuit talem venationem exercere. Ordi. regis Jo. ij. Madrid, anno millesimo quadringentesimo xxxv. peti. xj.

¶ Montarij regis excusantur a petis. Vide infra Tabellio.l.

¶ Mors omnis dicitur secura: nisi que probata fuerit in bellis: vel in rixa facta. Ordi. fori noui de Alcala ti.xxvij.l.j. Et regis Al. Segobie.l.xxj.

¶ Mors: vel rixa. Ex qualitate enim percutientis probatur animus. Nam debemus primo inspicere propositum: vtrum hoc fiat ex proposito. An fiat ex rixa: vel ex quodam impetu: vt l.i §. Diuus. ff Ad.l corneliam. De sicario. ¶ Item si fuerit in rixa debemus inspicere cuius quo percusserit. An cum gladio. vel cum bastone. vel cum lancea An cum ferro: vel cum hasta. vt ibi no glo. Et sic poterit deprehendi. An mors sit secura vel ex impetu. vt no Bar. in alle §. Diuus. et in l. si eo. ti ¶ Item no. ex hac lege quod ex rei euidentia et facti atrocitate est intentio actoris fundata l. de morte secura. Nisi probet facta in rixa. facit. l. Dolus ff. De dolo. Et quod no. Cy. C. Ad. l. corne. de sicarijs. l.i.q.si.

¶ Qualiter autem probatur mors alicuius. et cui incumbat illius probatio. Vide per Bar. l. Si quidem. C. Solu matri. et in. l. ij. §. Si dubitetur. ff. Quemad testa ape. et idem Bar. in tractatu de teste. §. Mortuum hominem. et Anto. in. c. In presentia. de spon ¶ Item no. quod quando quis fundat intentionem suam ex vita alicuius: tunc debet probare vitam illius. nec sufficiat probare ipsum iam fuisse: vt. l Spadones §. Qui absolutos ff de excu. tu. Sed quando quis fundat intentionem suam ex morte alterius ille debet probare ipsum mortuum: vt est casus in alle l Si quidem C. Solu. matri. et ibi hoc notat Bar et in alle. l. ij. §. Si dubitetur ff Quemad testa. ape.

¶ Pro morte regis vel regine seu infantis parentum vel consanguineorum permissum est lutum tradere. vide supra. Lutum. a.

¶ Mortui non plangantur. vide infra. Planctus.

¶ Mortem quis subire debet pro lege: pro rege: pro patria: pro seipso. Ordi. regis Jo. j. De linea delos ingleses. l. j.

¶ Mortem defuncti heres non vendicans: punitur vt supra. Heres. a.

¶ Moriens non communicans nec confessus: punitur vt supra. Defunctus. a.

¶ Morobetini de iuro collocentur per computatores maiores: etiam sine littera vel iussu regis eis quibus renunciantur per parentes: sed per alias quascunque personas alijs legibus super hoc editis in sua firmitate manentibus. Ordi. hen. iiij. Toleti. anno millesimo. cccc. lxij. peti. xxx. Morobetinorum omnium qui in libris regis vacauerint medietas consumatur: et lucro cedat regi. Exceptis morobetinis vacantibus in terris de patre in filium: et de his qui in seruicio dei et regis in guerra infidelium moriuntur. Et exceptis tenentijs rationibus et quitationibus maiorum officiorum: de quibus non est nisi vnum officium vel duo in domo regis: et exceptis renunciationibus quas quilibet vult de morobetinis quos in libris regis habet facere. Nec de tali medietate sic consummata rex de nouo mercedem faciat. Et vt hoc conseruetur computatores regis maiores iurent in presentia procuratorum regni. Sub pena periurij et officiorum priuationis quod hactenus non liberabunt nec transibunt rescripta seu litteras que contra hoc fuerint concessa. Licet in eis expressa fiat huius legis mentio: vel etiam sit inserta in eis. Et licet rex velit eosdem computatores a iuramento absoluere et a penis in hac lege contentis: et etiam si procedat ex certa scientia et motu proprio et absoluta potestate et cum alijs quibusuis derogationibus et abrogationibus et non obstan. Item et regis secretarij iurent in dicto consilio quod nullum rescriptum seu litteras contra ea que dicta sunt expedient. Ordi. regis hen. iiij. Toleti. anno. m cccc. lxij. peti. xvij.

¶ Morobetini quos in libris regis habent prelati seu milites habentes vasallos per regis computatores non liberentur donec liberetur omne quod habent in villis seu locis suis. Et super hoc iurent computatores in consilio. Et si contrarium fecerint sint periuri. Et soluant regi quod iurauerint cum quadruplo: non ob

stantibus litteris celulis etiam motu proprio et ex certa sciētia concessio. Rex hen. in dicta ordinatione. peti. xliiij.

¶ Facultas concessa a rege hen. iiij. quibuscunqz personis vt diuidere seu reparare in quocunqz anno possint morobetinos quos de iure obtinent et hereditate in rentis partiti: seu loci quem ipsi elegissent: fuit reuocata per eundem regez in curijs de Nieua. Et addidit q hi qui habebant morobetinos situatos cum dicta facultate in inicio anni preteriti de. lxxiiij. elegissent rentam vel rentas in quibus essent situati: et exinde perpetuo ibi remanerent situati: nec possent amplius mutari. Et hanc rex ferdi. et regi. approbauerunt et confirmauerunt in madrigal. anno. lxxvj. et addunt q si dominus situati contrariuz fecerit: perdat talem mercedem et cetera.

¶ Mostrenco cui applicatur. vide infra Res inuente: et vide infra. Maungiū.

¶ Mulier filijqz eius de fideiussione vi si qua litere conqz fiat minime tenētur. Or di. regis Al. legionis. peti. xv. vide infra. Uxor.

¶ Mulier vidua infra annuz luctus nubens nullam penam incurrit. vide infra. Vidua.

¶ Mulier que post mortem parentū in fratris remanet potestate: si nubat per se sine fratris voluntate parentum perdit hereditatem. Ordi. regis Jo. ij. in Occania. peti. ij. anno. xcij.

¶ Mulier per verba desponsata de presenti si adulteretur potest ab sponso occidi. vide supra. Adulterium. a.

¶ Mulier generosa cum homine nō generoso matrimonium contrahens libertate non gaudet. vide infra. Uxor.

¶ Mulieres tertie regule beati francisci non excusantur a petijs et contributionibus. vide supra. Fratres.

¶ Mulier A petiis Est tamen notandum q etiam pro debitis fiscalibus mulier non debet incarcerari: vt auct. Sed hodie. C. De officio diuersi. iudi.

¶ Muri et turres ciuitatum et locoruz reparantur per habitatores eoruz. vide supra. Castrum. e.

¶ Muri. Reparantur. De iure autem si villa habet redditus de illis est facienda refectio murorum C. De ope publi. l. Si splendidissime. Si autem non habet redditus debet fieri ex communi collecta incolarum: vt eo. ti. l. Omnes. et hoc verum est vbi est magna refectio. Sed si est modica tunc est reficienda per illos q sunt ibi vel habent ibi domos vel terras. s. per illos qui habent vsum muri: et gaudent vsu muri. C. De ope. pu. l. Turres adistar vsufructuarij. l. Hactenus. ff. De vsufruc. notat Bar. in l. Sacra. §. Muros. ff. De rerum diuisi.

¶ Murorum reparationem seu cauarū quis soluet: vide supra. Impositio. a.

¶ Rex precipere debet vt muri ciuitatuz villarum et castrorum et fortaliciorum videantur et reparentur signanter in locis in quibus multum expedit talis reparatio. Ordi. Jo. ij. Burgis. peti. xiij. anno. xxix. vide supra. Castra. e.

¶ Mutans nomen suum quādo res vendītas coram pretore vel tabellione scribit seu tabellio hoc consuiens occiditur. Ordi. regis jo. j. Guadalfa. l. xiij.

¶ Mutuuz quod rex Jo. j. recepit a vassallis sui regni ad bellandum contra regnum portugalie et contra inglesēs qualiter illud distribuit. vide in ordi. quam ipse super hoc fecit in Bauiesca. anno dn̄i m. ccc. lxxxvij.

Nauigium si ad locuz deueniat nullum de eo ius ad locum seu ad regem pertinet. Sed omnia que habet sūt domini sui. Si tamen nauigij dominus non apparet per biennium erit sub sequestro. Extunc autem si dominus nō venerit erit regis: vel eius ad quē de iure pertinet. Foro nouo de Alcala titulo tricesimoseptimo. l. iiij. Uide infra. Res inuente.

N Auigium. Jus. Gratia casus no. q si per tempestatem maris aliqua nauis venit ad portum: non debet soluere gabellam. quia violenter venit. Idem si propter timorem hostium vel piratarum: vt l. i. C. De naufragio. li. xj. vbi no. Bar. ar. q si tempore famis homines vicini territorij venerit ad emendum frumentum in territorio nostro q possunt illud portare sine gabella. Quia propter necessitatem famis veneruntque e magna necessitas: vt. l. i. C. De patri. qui si vistra. per biennium. Et no. q cum de naufragio querit summatim examinatur. Et ex eo q in illa cognitione reperitur: potest per inquisitionem procedi. Et causa debet infra biennium terminari. Alias nauicularius absoluitur et iudex tenetur: vt tex. in. l. De submersis. C. De professoribus et medicis. li. x.

¶ Nauigia que ab alijs regnis seu prouincijs ad regnum veniunt castelle cum mercancijs seu victualibus per portaticum vel aliorum pretextu aliquorum debitorum pignorari nō debent. Eodē Foro nouo. de Alcala ti. xxxvij. l. ii.

¶ Nauigia non dentur nisi vbi hoc priuilegium dictat vel consuetudo. Ordi. regis Alfon. in madrid. peti. lj.

¶ Nauigiorum vie seu itinera nemo impediat. vide supra. Flumen.

¶ Negligentiam iudicis pro debitis regis in bonis arrendatorum non exequentis regis supplet balistarius. vide supra Iudex. f.

¶ Nobilis. vide supra. Generosus per totum.

¶ Nomen suum mutans quando res veritas scribit occiditur: vide supra. Mutans.

¶ Notarij maiores castelle et regni Toleti et legionis ratione registri seu prothocoli nihil accipiant seu exigant. Ordi. regis Alfon. vallid. peti. v.

¶ Notarij ecclesiarum in contractibus inter laicos fidem non faciūt. Eadē ordi. peti. xxvj.

¶ Notarij vel publici tabelliones a prelatis ecclesiarum deputati in cathedralibus ecclesijs: vel alijs locis ab vsu officij abstinere debent: nisi per regem ad hoc prestitus fuerit consensus, vide infra. Prelati.

¶ Notarij maiores castelle legionis Toleti et andaluzie sint homines fideles et scientes: et non arrendent officia. q si fecerint perdunt ea. Et quilibet notariorum maiorum tres habeat tabelliones et tres libros. Hi autem substituti loco maiorum officium non exerceant: donec cancellarius ab eis iuramentum exigat q bene et fideliter officium exercebunt. Et q illud non conduxerunt: nec etiam in posterum conducent. Ordi. regis Al. madrid. peti. xxvj. Et ordi. regis hen. j. Tauri. l. xiij. in alia ordi. Tauri eiusdem regis. l. xiiij.

¶ Notarij priuilegiorum rodatorum necnon et alij notarij castelle legionis Toleti et andaluzie non nisi centum et sexaginta moro. pro marco priuilegiorum vel rescriptorum exigere valent. Ordi. hen. j. Tauri. l. xv.

¶ Notarij maiores et iudex supplicationis possunt singulos habere tabelliones qui coram eis acta scripturas et sententias in iudicio scribant que debent iudicum nominibus rubricari. Eadem ordi. Tauri. l. xix.

¶ Notarij ecclesiarum et apostolicales contractus seu alias litteras in tēporalibus seu in his que secularibus pertinent minime facere presumant: sed tantum fidem in rebus faciant ecclesie. Nisi rex eis ad hoc auctoritatem prebuerit. Ordi. peti. regis hen. Tauri. peti. xxv.

Non enim tales ecclesiastici notarij fidem inter laicos super contractibus et scripturis que inter ipsos celebrata faciunt: nec talis contractus fidem facit: nec executionem habere meretur: nec per eum ius acquiritur parti insuper penam incurrit. x. mille moro. Cuius medietas carceri regis. Residua vero pro ambitu ciuitatis vel loci applicatur. Perdunt etiam tales

ecclesiastici notarij contrarium facientes regni naturalitatem & temporalitatē. Et alieni extraneiqꝫ a regno habeantur. Exsbunt etiam a regno: & in eo non ingrediantur tāqꝫ suo regi rebelles. Ordi. regis hen. iiij. Cordube, anno. m. cccc. lv. Peti. xxix.

¶ Notarij qui ī tabulis sunt sigilli q̄ iura debeant pro rescriptis litteris & scripturis leuare. Et quis est modus sigillandi in cancellaria: vide ordi. regis hen. i. Burgis per totum.

¶ Notarij maiores curie debent tales loco suo ponere qui ad officia sint ydonei & abiles. Ordi. peti. regis Jo. j. Burgis. peti. xxviij.

¶ Notarij palentie non alibi q̄ in diocesis palen. officia possunt exercere. Episcopus autem palencie certum faciat cū regis licentia notariorum numerum: & nō alias. Ordi. regis Jo. j. Sorie. peti. xvj.

¶ Notarij maiores ipsorum loco sine regis mandato alios non ponant. Itaqꝫ notarij maiorum loco positi alios nō substituant. In officijs vero resideāt sub pena contra auditores posita que est supra Auditores. h. K. Ordi. peti. regis. j. Birulesca. l. xiiij.

¶ Notarij camere regis sine ratione seu salario priuilegijs non gaudent officij. Vide infra. Tabellio.

¶ Notarij causarum a guerra excusantur. vide supra. Aduocatus. b.

¶ Notarij qui scripturas non ostendūt regis recuperatoribus corā rege nō citātur sui rescripti pretextu, vide supra. Citatio. g.

¶ Notificari debent regis recuperatori per arrendatorem pecuniam regis per aliquem vi ablatam. vide īfra. Regis pecunias.

¶ Nuncij qui litteras tempore impacato vel suspecto per loca portans nisi sint regis per duos ciuitatis seu loci officiales aperiantur. Et si littere contra regis seruicium reperiuntur: nuncij incarcerentur Ordi. regis Jo. j. Segobie. l. k.

¶ Nuncius ciuitatis vel ville regis mādato ad curiam veniens non pignoretur pretextu debiti alicuius consilij. vide infra. Procurator.

¶ Nullitas vsqꝫ ad. lx. dies a die pronūciationis sententie connumerandos pōt allegari. vide infra. Sententia.

¶ Nullitas que contra processuꝫ qui fit inquisitionis virtute super terminis vel glande colligenda allegatur non obest. vide supra Inquisitio. b.

¶ Numerus pretorum rectorum seu rabellionum ciuitatum vel locorum per reges limitatus augēdus non est. Rescripta autem seu littere regis contra hoc concesse licet obediantur: non tamen debent adimpleri. officia vero taliter augmenta consumātur cum vacauerint donec ad numerum reducantur limitatum. Cum itaqꝫ quisqꝫ ad dicta officia vltra limitatum numeruꝫ a pretoribus algazelis seu rectoribus locorum recipitur. Etiam pretextu rescripte seu littere regis d̄ nouo cōcesse: seu in locum consumendi officij assumantur: ipso facto officia perdant recipientes. Et ex tunc officijs suis minime vtantur. Rex autem etiam ad consilij ciuitatis vel ville supplicationem dictuꝫ numerū augere non debet. Ordi. regis Jo. ij. zamore. peti. ij. vide infra. Officia. h. i. K.

Confirmatur ista lex per regem Jo. ij. Madrid. anno dn̄i. m. cccc. xxxv. peti. ij. Et addit ibi rex q̄ et si ipse contra huius modi. l. tenorem primam secundaꝫ seu tertiam concesserit iussionem etiam si in eis hec. l. includatur. Et quecūqꝫ alia lex seu exorbitantia quacūqꝫ firmitate vallata & sub quibusuis penis nō valeat nec adimpleatur. alias adimplentes non excusantur a pena huius legis. Rex hen. iiij. i ca rijs de nieua reuocauit omnia priuilegia & rescripta naturalitatis que extraneis a

regno castelle concesserat: ⁊ in futurū cō-
cessisset cuiuscūq; conditionis seu status
fuissent. Illud idem promiserunt rex fer-
di. ⁊ regina in curijs de madrigal. Excep-
to tamen si pro aliqua persona extranea
pretextu magnorū seruiciorū procuratu-
res ciuitatum ⁊ locorū regni i curijs sup-
plicauerint ⁊ non alias. Et preperūt om-
nibus ecclesijs nec hoc consētiāt nec per-
mittant q̄ pretextu taliū rescriptorū pos-
sessiones apprehendāt beneficiorum nec
dignitatum. Et super hoc cōcessit rescrip-
ta ⁊ litteras vt pape ⁊ cardinalibus ne cō-
tra hoc prouideant. Ea. ordi. peti. xj.

Obligatio cū constat per a-
liquem facta per cōtractuz
vel promissionem seu alias
quōcūq; obligatus eis q̄-
bus obligatur tenetur: nō
obstante q̄ apponatur stipulationē cum
certa solēnitate nō eē factā. vel etiā q̄ cō-
tractus inter absētes fuit celebratus: vel
q̄ obligatio fuit tabellioni facta: vel alie
priuate persone nomine aliorū inter ab-
sentes: seu q̄ ē obligatus vni dare: vel al-
teri facere. Foro nouo regis Alfō. de Al-
cala. ti. xvj. l. j.

Obligatio. No. ex hac. l. q̄ quotiēs ad
actum perficiendum concurrunt cau-
sa materialis efficiēs. formalis. ⁊ fina-
lis actus dicitur perfectus: ⁊ per consequens
suū habere effectū. De electi. c. Cū in cunctis
⁊. c. Quia pp̄ter in matrimonio spirituali. In
carnali. De spon. c. Cum locū. ⁊ c. Cū apud.
De causa formali xxx. q. v. Aliter De electi. c.
Congregato. De causa efficiēte. De iudi. c. Ac
si clerici. C. Si a non cōpetē. iu. per totū. De
causa finali. De bigamis. c. Debitū. Oēs aūt
iste cause concurrunt in eo qui alij obliga-
tur. vt hic: ergo ⁊ cetera. Item no. circa hāc
materiā q̄ ille qui promittit aliquid facere de-
bet illud facere suo sumptu. notat Bar. post
glo. in l. Quo victu. ff. De operis liber. Qō
est verū scdm eū: nisi consuetudo aliter se ha-
beat: vt no. in. l. Exceptio. C. Loca. Et si ha-
bet aliter vnde se alar. vt Bar. vbi supra.
¶ Ite no. q̄ obligatus ad rē tradēdā debet eā

tradere liberā ab omnibus creditoribus: ⁊ sic
liberam ⁊ expeditam ff. de acti. ⁊ empti. ⁊ vē.
li. j. ⁊ ij. notatur in. c. Ecclesia in. ij. Ut lite pē.
De hac materia vide supra. Executio.
¶ Quomodocunq; s. per epistolam vel cyro-
graphum seu per testatorem in testamēto: vt
l. Assignare ff. de assignādis liber. Et no. glo.
si. in. l. Heredes palam ff. de testa. Nam cum
constat seu apparet per verba contractus vel
promissionis contrahentem obligari velle suf-
ficit: vt. l. Ex ea scriptura ff. de testa Et sic ho-
die iura regni volunt tantum veritatem āple-
cti non iuris subtilitatem sequi vt codem Fo-
ro nouo. l. Muchas vezes. quæ est infra. Pro-
cessus. a. b. Et vide quod ibi dixi Non obstā-
te. Nota ex hac. l q̄ in obligatiōe seu promis-
sione ⁊ si solemnitas regis deficiat que in tali-
bus de iure antiquo cōsueuit apponi: vt no.
insti. De verbo obli. §. In hac re ⁊. C. de cō-
trahen. ⁊ cōmi stipu. l. Oēs. Sufficit hodie v-
ba consensu contrahentium composita appo-
nere: vt hic. Nec etiam requiritur hodie vtri-
usq; partis consensus: vt dicta. l. Omnes. Sz
obligantis tantum: vt hic. Unum tamen no.
q̄ et si hodie per hanc. l. antiqua solemnitas
tollatur. Non tamen tolluntur obligationis
substantialia. Nam si per verba solum enun-
ciatiua non dispositiua que nullam habēt dis-
positionem annexam fiat confessio extra iudi-
cialiter non videtur quis obligatus: iuxta no-
tata eleganter per Cy. ⁊ Bar. in l. Generaliter
C. de non nu pecu. ⁊ per hen. in c. Ex parte.
de confes. i. di ⁊ Bar. in l. Lucius. §. Quisq̄.
ff. De le. ij. ⁊ de libe l. Aurelius. §. Si. Et i alle.
l. Ex ea scriptura Et in l. Cum quis decedēs.
§. Conditio. ⁊ l. Unū ex familia. §. si. ff. de le.
ij vbi tractat de confessione emissa in vltima
voluntate Nam licet talis confessio per vba
enunciatiua sit sufficiens ad probandum: non
tamē ad obligādū. Nec etia ista lex approbat
inutiles stipulatiōes seu obligatiōes propter
inhabilitatē persone: vt si ē minor vel furiosus
vel rōe ipossibilitatis rerū: vt si ē res sacra vel
nō ē i hoim cōmertio. vel rōe inutilis adiectiōis
vt insti. ⁊. C. de in vti. stipu per totū. Inepta
tū verborū conceptio nō viciat obligationes:
vt hic Si constat de mente obligantis. Et in
hoc solum corriguntur iura antiqua. Ex qui-
bus no etiā q̄ et si non dicā obligo me: vel p-
mitto. Sed tantum dicaz vel scribā me tibi de-
bere. c. Ex aliqua causa videor illa promitte-
re: vt no Bar. in. l. Ex sentētia in si ff. de testa-
tute. Sufficit eni quo ad obligationē verbo-
colligi cōsensum ex uerbis per interpretationē

vel est lex l.i.l.§ Si q̄s ita. Et ibi p Bar. ff. de
ver obli. ⁊ idẽ i legatis vel testamentis. vt ibi
pe ⁊ Bar Solennitate. Et sic no. q̄ si non va
q̄d ago vt ago valet vt valere pōt. de quo
tracdico vide q̄d eleganter no Bar. i alle.
§. Si q̄s ita. Est tn̄ notandum q̄ hec. l. loq̄t
de solennitate instrumenti intrinseca formali.
q̄ verificatur vel est apta comp̄hendi ex vbo
rum prolatione: vt in casu l Sciendum ff. De
ver obli vtpota de fideiussore q̄ non potest i
telligi nisi cū stipulatione. vt. l Stipulationū
alle. § Satis accepto eo ti. Secus enim de ex
trinseca solennitate que vborum prolatione
non comp̄hendit: vt videlicet tutoris auctori
tas sine q̄ emptio non valet: vel renunciatio
velleiani sine q̄ mulier non obligat. vt. l. Qui
cunq̄ § fi ff. De publici. Et sic lex ista loq̄t
de bis q̄ efficaciter sine aliq̄ solēnitate extrinse
ca possunt obligari: vt no glo. ⁊ Bar. in dicta
l Sciendum ❡ Item no q̄ tenet q̄s ex p̄fessi
one quā fecit coram iudice que hz vim stipu
lationis: ut l. Cum ostendamus § .i ff. De fi
deiussi tu no bar in. l. Cū q̄s decedens ff. De
le iij ❡ Item no. q̄ si obligo me q̄ obligabo
me tibi in futurum ad. x. non req̄rit̄ noua pro
missio: q̄ statim sum obligatus. ut est dictū
singulare Jo an in addi Spec in ti. De obli
⁊ soluti super rubrica. ❡ Item no. q̄ po
test quis obligari sub amissione cause uel sub
priuatione bñficij: ut. c fi. De crimi fal i. q.
vij. c Quotiens De conse. di ij Ego berengari
us cum liberum sit cuicunq̄ iuri suo renunci
are: ut alle c fi. ❡ Item no q̄ procurator literaȝ
credentie q̄ sunt generales ⁊ informes non po
test obligare mittentem. Nam ex ipsis litteris
hoc non potest intelligi: quia propter nimiā
obscuritatem tales littere non ualent ar ff de
fideiussi. l. Ita fidei. secundum bal in. l. domi
num. C. Quod cum eo. ⁊ bar. ff. de fideius. l.
Lucius.

❡ Et super hac. l. rex hen. iiij. in ordinati
one de madrid. Anno. m. cccc. lviij. peti.
xiiij. statuit q̄ contra tales obligatiões
contractus cōpromissiões atq̄z sētētias ⁊
alias quascunq̄z scripturas que paratā
trahunt executionem: nulla alia exceptio
seu defensio potest allegari: nisi solum so
lutio debiti vel pactum de non petendo,
vel exceptio falsitatis vsure vis seu timo
ris talis qui d̄ iure permittitur. Et si alia
quecunq̄z exceptio allegetur non recipia
tur: nec excipiens audiatur. Et aliis q̄buscunq̄z exceptionibus non obstātibus iu
dex ad executionē procedat: ⁊ ad effectū
eam producat. Item quicunq̄z faciēs ce
lebrās cōtractus emptiōis venditionis:
seu p̄mutationis: vel cuiuscunq̄z alterius
forme seu qualitatis si maior fuerit. xxv.
annorum etiam si decipiatur vel damnū
patiatur. Dum tamen deceptio non con
tingat vltra dimidiam iusti precij: tales
contractus pro celebratis censentur sine
dolo ⁊ bona fide. Et obligati illos tenen
tur adimplere. Item si duo obligantur
simpliciter per contractum vel alias ad
aliquid faciendum vel implendum: ipso
facto obligati censentur quilibet pro me
dietate: nisi in contractibus apponatur:
q̄ quilibz insolidum sit obligatus: vel a
liter inter se pasciscantur. Et hoc non ob
stantibus iuris communis legibus que i
contrarium disponunt. Et obseruentur
hec in preteritis contractibus sicut in fu
turis.

❡ Et super hac. l. rex hen. ⁊c. Et in hac noua
lege regis hen. notatur primo q̄ si contract⁹
fiat contra legem potest exceptio contra eum
opponi. Quia instrumentū contra legē con
ceptum non ualet: nec id q̄d sequit̄ ex eo vel
ex bis. ut l. Non dubium. C. de legi. ⁊ l. Jube
mus. C. de sacro sancte ec. Idem si promissio sit
inutilis: quod euenit multis modis ⁊ causis ut
ff. De uerb. stipu per totum. Et si principa
le non ualet nec accessorium ualere potest. ut
l. Cum principalis. ff de reg. iu. Preterea ista
non est exceptio: cum exceptio sit actionis ex
clusio: ut. l ij. ff. de except. ⁊ l. i. C. de iuris et
fac igno. Licet potest dici exceptio illa ⁊ etiā
que ē intentionis exclusio: vt l. Qui se debe
re ff de condi ob causam. Sed circa hoc di
stinguendum: an est inutilis stipulatio de q̄
sententia vel promissio nil valeret. quia ē im
possibilis nature: vel ē minor qui promisit si
ne auctoritate tutoris Et tunc potest opponi
per iura supra allegata. Idem si non es pro
curator. Idem quando est talis exceptio que
reddit iudicium nullum. l. i. C. de iuris ⁊ fac ig
no. Et idē dico si alie legitime exceptiones op
ponant̄: ut tu non habes p̄sonam standi i iu
dicio: uel tu es bannitus: uel excommunicat⁹

vel similes exceptiões q̄ nō opponunt̃ cōtra id quod promissuz ē. Seu cōtra id quō sit. ar. C. de testi. l. i. ꝛ. ij. Et idē si opponat̃ qḋ non fuit seruat⁹ ordo statutorū ciuitatis. ar. ff. De iudi. l. Si pretor. C. Si cōtra ius. vel vti. pu. l. fi. ꝛ l. Nō ignorat Sz q̄d si p̄ssami. promisit p instrumētū garenticiō renūciādo oibus exceptionibus dare. c. filie. ꝛ ticio suo spōso pro ea maritanda: ticius iste mortuus futur⁹ petit executiōem dicti istrumenti: opponit p̄ mfumonium nullum fuisse secutum vt. l. Stipulatio. ff. De iure doti. Et q̄ per cōditiōem aliquid promittit non videt̃ obligatus ea pendēte: vt l. Nō oēs ff. Si cer. peta. insti. De verbo. ob. §. Sub conditiōe Et debitū solutū per errorē repetit̃ conditione pendēte per qḋ potet non esse debitum interim. vt. l. Sub conditione ff. De conditione indebiti. Cōtrariam tamen sēntiunt docto. q̄ p v̄ba isti⁹ legis regis Hen. vel per verba statuta si id contineret̃ in instrumēto q̄ ē lex municipalis nullas exceptiones admittentes nisi hic exceptas debeat ista lex ad vnguē seruari vt iacet: vt l. Prohibere. § Nō tm̄. ff. Qḋ vi. aut clam. Item nulla potest opponi exceptio ergo nec ista. Quia verbuz generaliter prolatum generaliter est intellegēdū. c. Si romanorum. ꝗx. di. Preterea ista satio est exceptio intētiōis f. exclusio vt dici cōsueuit i eo qui conuenit̃ postq̄ꝫ solut. vt olle. l. Qui se debere. Casus enim venientes non faciunt condicionalia legata in conditionibus extrinsecis. vt. l. Conditionem. §. Extrinsecus. ff. de condi. ꝛ demo. Item quia creditor conditionalis mittit̃ in possessionem vt. l. In possessionē ff. Ex quibus causis maio. Et ista l. debet aliquid operari vltra id qḋ ē de iure cōmuni permissum. ff de iure doti l. Sic stipuletur. Iteꝫ no q̄ licet scdm formā huius legis non debeat admitti libellus sed per executionem procede. Mont̃ creditor herede relicto: ꝛ agit heres vt instrumētū garenticium mandetur executioni contra debitorem vel eius heredeꝫ: opponit̃ ab heredibus debitoris vel cōtra heredes creditoris qḋ proponat̃ actio sine q̄ nemo debet experiri ꝛ seruet̃ auct. Offerat̃. C. de litis contes. Et si agit creditor contra heredes debitoris debet ante litē contestatā interrogatiōe facere de quibus ff de interro. acti. l. de etate. §. i. ꝛ. ij. Alij dicūt q̄ executio habet locum i heredibus ꝛ contra heredes cum persone patris ꝛ filij ē vna. C. de impu. ꝛ alijs subst. l. fi. no. Et silētiū heredis ē defuncti. l. Pola ff. De his quibus ut indig. Et ex persona heredis cōditio ac status legis seu statuti non mutatur. Lij §. Ex his ff. De ver. obli. Socit. l. Heres ff De iudi. Et. l. Ex contractu ff. de re iudi. facit qi iste cōtract⁹ garēticius ꝛ ipsius potētia est statuta a lege viuēte. Et ideo tenēt̃ heredes. ff q̄ q̄sq; iu. l. q̄ q̄. §. q̄ aūt. q̄uā tn̄ famos⁹ doctor Bonatius de vrbe veteri tenet contrariuz q̄ sit dādus libellus ꝛ lis contestāda: qi lex nō debet extēdi vltra p̄sonas p̄ncipales. allegat. l. Qui liberū. ff. de vul. ꝛ pu. De condici. ꝛ d. l. Qḋ odio. ꝛ l. Qui heredē. ꝛ. l. Si pr. ꝛ ff. de offi. do. l. i. in pri. ff. De his qui in testa. delē. Cō aūt lex ista seu statutū sit contra ius commune tanq̄ꝫ ambiciosum est restringenduz potius q̄ꝫ laxandum: vt. l. Qḋ non. ff. de legi. et C. De mino. l. Deniqꝫ in pri. Et ideo debꝫ iuris ordo seruari. vide tn̄ cōclusionēz infra i fi. ¶ An aūt possō petere executionem in debitorem debitoris mei. Alij dicant q̄ possum: vt l. Cum nouissimi. §. Cū illud C. de prescripti. ꝗxx. vel. xl. annoꝝ. Item actiones quas debitor habet directas contra suum debitorem ei⁹ creditor habet vtiles. vt. l. Nomen. Que res pigno obli. po. Et sic vna ꝛ eadē persona censetur debitor ꝛ creditor eius in petēdo. Utilis enim ꝛ directa eiusdem potentie sunt: ꝛ eūdem effectum habent. vt. l. Ziaio. ff. de nego. ges. Et per consequēs eadem priuilegia debent habere. ff. de priuile. credi. l. Priuilegium. Alij dicūt q̄ requirit̃ libellus ꝛ actio cū res inter alios acta ꝛ cetera. Idem etiā dicit̃ de eo qui habet iura concesso q̄ non possit sine libello et actione debitū conseq̄. Et qi lex vel statutum loquit̃ inter contrahentes nec debet extēdi: sꝫ stricte intelligi. vt. l. Prospexit. ff. Qui. ꝛ a q. Ueritas tamen ē in contrariū: quia vbi lex nō distinguit nec nos in. l. Quos prohibet De postu. Et si lex voluerat q̄ haberet tantum locū inter contrahentes illud dixisset vt. l. Ite apud labeone §. hoc editum. de iniurijs. Qḋ probat̃ Nā in confessum nulle sūt partes iudicis in. l. Proinde. ff. Ad. l. aqui. videt̃ namqꝫ debitores iā conuicti ꝛ confessi per talem contractum Et sic cum hic cessionarius in locuz creditoris succedat poterit sicut creditor executionem petere: vt. l. fi. C. de execu. rei iudi. Et cessionarius debet vti iure credētis C. de here di. vel acti vē l. Emptor. Et si quis in alteri⁹ iure succedit vt. ꝛ Si quis. de regu. iuris li. vj. Sit ergo conclusio q̄ filius ꝛ heres creditoris ꝛ extraneus heres possūt sine oblatione libelli contractum garenticium petere executioni mandari. Quia sicut patris ꝛ filij vna consequunt̃ persona: sic ꝛ heredis ꝛ defuncti. vt l. fi. C. de impu. ꝛ alijs subsli. Et idem est de tor

to quo ad totū qđ est de parte quo ad partē vt.l.Si quis.§.Tertio.ff.Si quis cauti. Trā sit namq̄ȝ obligatio cum sua causa ff.de pig no.acti.l.Si conuenerit.§.Si fundus.

¶Itē no.circa hāc l. q̄ non solū loquitur de contractu inter viuos:ſȝ etiam si quis ī vltima volūtate contrahat. Nam ⁊ hoc fieri potest. vt.l.Ex sententia ff.de testi Et no.glo.⁊ bar. in.l.heredes palā.§.fi.ff.de testa.⁊ Dy.i re gula.Qđ semel.đ regu.iu.li.vj.⁊ Jo.đ Ĩmo. in rubrica de testa Et tales contractus in vlti ma voluntate celebrati sunt irreuocabiles:eti am in conualescentia: vt no. per docto. vbi supra. ¶Item nota q̄ licȝ de iure ciuili adquiratur actio stipulatori ⁊ non adiecto ī sti pulatione cui licet solui potest: non tñ ipse a gere potest sine mādato l.Sed ⁊ si filio in fi ⁊ l.Si vero.ff de consti pec. Nā talis nā hȝ mā datum nec ē procurator. vt.l.Vere procurari. ff de soluti.vbi hoc tenet Bar.⁊ ipse notat in l.Julianus.§.a.ff de verbo.obli.Sȝ p hāc l. videt q̄ agere possit adiectus. Naȝ ex obliga tione orit actio:sicut ex contractu ipsa obliga tio:vt.l Licet.ff.de procura. Sed hic constat de aīo obligandi.ergo ex ista obligatione dici mus istam adiectum habere actionem contra promittētē vt sibi soluatur. Nec obstant iura supra allegata: q̄ ibi obligatio nō adq̄rebat isti adiecto:ſȝ tm̄ stipulatori.Sed cuȝ hodie p lege istā adquiratur ei stipulatio.ergo idem in actione cum de aīo obligādi constat. Quod ē notandum ⁊ sic iura illa sunt hodie per hāc.l correcta.Itē no.circa hunc passuȝ Anto. ⁊ ab ba.in c.Dilecti de iudi.tenēt q̄ non valȝ sta tutū approbans rigorē iuris ciuilis: qđ ex nu do pacto non detur actio:cum sit contra natu ralem equitatē. ¶Itē no q̄ prescriptio de cennij de q̄ in l ista non currit si debitor iura uit: nam tunc non potest aliquo spacio p̄scri bi vt.c.Si diligēti De prescripti.⁊ ibi Jo.an. ⁊ Anto. qđ hȝ locum viuente iurante: eo aūt defuncto a morte eius seu adita hereditate potest heres prescribere scđm formā huius le gis Et ē ratio q̄ heres solum remanet obliga tus ad soluendum:non tñ ad iuramentum im plendum qđ defunctus fecit: cum iuramentuȝ sit personale:vt.c.Veritatis De iure iuran et non extēdit ad heredes.no.Jo.an.⁊ Hen in.c. fi.De sepul.⁊ docto.in.c. Cum c.laicus. De foro compe li vj. ¶Item nota q̄ ex ceptio ista prescriptionis decennij non potest debitor renunciare: vt tenet Bar. in l. Nemo. ff De legi. ⁊ Abb in rubrica. De prescripti. Est tñ notāda cautela de q̄ supra vt.s. debitor

promittat q̄ totiēs pmittit soluere quotiēs p̄ scriptū fuerit decēnio ⁊ ce.vt.l.Quotiens. ff. Quēadmodum vsusfruc amit. Et glo insti. de here isti.§.ij Itē no.q̄ obligationis nouatio si fiat durante tēpore obligationis p̄ principa lē fideiussor ē liber a bobligatione. Ange. et Bal in.l Si vnꝰ circa fi De pactis ⁊ docto.i c.Preterea.De appe.⁊ in c.Constitutus. De fideiuſ foro leguȝ ti.de los fiadores l.x. Et vi de qđ ibi scripsi.¶ Nulla alia exceptio. Nisi sint exceptiones q̄ detrahunt iuri agēdi: vt ex ēplificat Jo an.in c.Itē cum q̄s de testi.spō li sicut si statutuȝ diceret q̄ contra istrumētuȝ publicuȝ non admittat aliq̄ exceptio:certe po ssuȝ excipere q̄ illud istrumentuȝ non ē publi cum. Tunc enim non venio contra statutum: sed tollo illam q̄litatē sup q̄ se fundat statutuȝ ad tollēdam illaȝ exceptionē sicut in simili no. In cle.i.de seq̄stra posse.in glo Et sic no q̄ si dicat contra sententiam q̄ non admittat aliq̄ exceptio.possum excipere q̄ non fuit lata a iu dice suo quia tunc non est sententia. Ex q̄bꝰ collige q̄ vbicunq̄ȝ i statuto vel in alia dispo sitione tollunt exceptiones certo casu. Non vident ille fore sublate q̄ veniunt ad detrahen duȝ illaȝ q̄litateȝ sup q̄ se fundat dispositio in tollendis exceptionibꝰ. Ideo dicit Bar in.l.j. §.deniq̄ȝ.ff.Qđ vi aut clam. Si statutum di cit q̄ contra istrumentuȝ confessionatuȝ non admittat exceptio potest opponi q̄ non sit confessionatuȝ.Facit l Non ignorat.C.Que acci non po.Secus dicit Bar.in dicto.§. de niq̄ȝ si instrumentuȝ est simulatum: q̄ simula tio non facit contractum desinere esse publi cum:vt.C.Si quis alius vel si.l.i.⁊ l. Quam uis Abb.de celebra cuȝ i alle c. Item cuȝ quis post Bal in l.i.C plus va.qđ agit.distiguit q̄ aut simulatio p̄batur presumptione iuris ⁊ de iure potest opponi:vt in auct. Sȝ iam ne cesse C de donati.añ nupti Aut venit simula tio probanda ⁊ tunc aut obijcitur contractui ⁊ nō pōt oppōi. ⁊ ē rō q̄ simulatio hñ facit desinere ɔtractū:q̄ nō ē ɔtractꝰ q̄ simulat. Sȝ ille q̄ vere agit. C.plꝰ va.p to.ſȝ tñ hñ ē istru mētū publicū lȝ ɔfectū sup ɔbito simulato vt l.i.C.Si q̄s alius vel sibi Aut obijcit simula tio rogatiōi tabelliōis.q̄ dē q̄ rogatꝰ fuerit si mulate ⁊ testes simulate adhibiti. ⁊ tūc poterit oppōi q̄ illđ istrumētū nō ē vere instrumētuȝ q̄ deficit i eo solēnitas istrumētaria i.rogatio vt auct.đ tabel §.Nos aūt.Et đ hac materia p Bar i.l. Refert de fui cau adiec Sed quid si statutū dicat nulla exceptio q̄liscūq̄ȝ sit admit tatur dicit Bar. in dicta. l.i. §. Alteri. Quod

debet implorari officium iudicis ex quo equitas suggerit: vt possit agi vel excipi. ar. l. i. plane ff. de petiti heredi. Sec⁹ si dicat nulla defensio admittatur qua tunc excluditur remedium officii iudicis. et in tali casu est remedium: vt pri⁹ soluat et postea repetat: vt no. in c. Ex parte. de offi. dele. Et hec no. Abb. de cecilia in allega. c. Item cum quis.

¶ Est tamen notandum ad hanc materiam q si statuto caueatur q contra instrumentum confessionatum non possit opponi nisi exceptio solutionis q nihilominus poterit opponi exceptio liberationis quocunq modo procurata. Et sic poterit opponi exceptio compensationis: vt est tex. in l. Si debitor. §. Nihil interest. ff. Qui poti. i pigno. ha. Si tamen statutum proferret verbum solutionis cum adiuncto. puta q diceret contra instrumentum publicum nulla exceptio possit opponi nisi exceptio pecunie solute: tunc non admittitur exceptio liberationis vel compensationis: vt no. Barba super rubrica. De solu. De hac materia vide Ange. de areti. insti. De acti. §. i. v. Tertio. Ex his etiam infertur cum. v. sequenti.

¶ Obligatio per laicum facta per quam ecclesiastico iudici subijcitur non valet. vide supra. Citatio. a.

¶ Obligatio xpiani que iudeo vel mauro fit non valet. Vide supra. Contractus. a.

¶ Obligari debet extrahens res vetitas a regno: vide supra. Extrahens. c. vide supra. Contractus per totum: et supra. Instrumentum per totum: et infra. Rescriptum per totum.

¶ Obiectio contra testes qualiter et qn. et quomodo fiat: vide infra. Testes.

a ¶ Occidens vel etiam percutiens aliquem in regia curia seu in rastro moriatur. Nisi hoc in sui defensionem vel in casibus a iure permissis fecerit. Idem de illo qui conuincitur fur latro seu depredator in dicta curia: vel si cum furto vel preda deprehensus fuerit. Si vero quis cultellum vel ensem ad tirandum extrahat amputetur ei manus. Ordi. regis Al. in madrio. Peti. n. ij. et regis hen. j. Tauri. l. j. Et in alia ordi. Tauri. l. xix.

b ¶ Occidens tenentes loca consiliariorum pretorum adelantatorum maiorum seu algazeli maioris regis de quibus supra. Eodem consilium. i. vel occidens pretores maiores Tolen. Hispalen. Corduben. occidatur et bona perdat. Non tamen sit aleuosus. percutiens vero perdat bona et perpetuo extra regnum exilio tradatur. horum autem minores vel loca tenentes occidens vel capiens moriatur. Percutiens vero licet non occidat bonorum perdat medietatem et per decennium a regno exulet. Ordi. fori noui de Alcala ti. xx. l. Tenemos por bien Et regis Al. Segobie. l. xj. Coadunans autem gentes contra supradictos vel eorum aliquem per decennium extra regnum exulet. Auxilium vero ei prebentes per annum regnum careant. de. insuper soluant moro. bone monete. Iniurians autem duos mille soluat moro. et per duos menses in cathenis detineatur. Foro nouo regis Al. de Alcala. l. Si algunos. ti. xx. Et eiusdem regis Segobie. l. xij. Item committens vel aggrediens contra aliquem de dictis officialibus cum intentione eos occidendi seu iniuriandi cum armis vel sine armis licet propositum ad effectum non perducat propter ausum temerarium si generosus seu honorabilis homo fuerit per biennium extra regnum maneat: et sex mille insuper soluat moro. Et si homo de minoribus fuerit domum substinens i cathenis per annum iaceat. anno vero transacto per biennium a regno exulet. Si autem homo vilis fuerit domum non habens quinquagita flagella patiatur: et per annum in carcere maneat. Eodem foro nouo de alcala. et eo. ti. xx. l. Mandamos. et rex Al. segobie. l. xiij. vide aliam. l. huius ti. supra. Iudex. r.

c ¶ Occidens per insidias seu insidiose collocho seu consilio facto ad percutiendum vel occidendum aliquem expectet et percutiat licet non occidat morte moriatur Foro nouo regis Alfon. de Alcala ti. xxij. l. j. Et eiusdem regis Segobie. l. xviij.

¶ Occidens ben insidiose. No. q accipiēs pecuniā ut cōmittat delictum illa applicat parti non fisco: ut ē tex. in. l. Eleganter. §. Illud. Si quis ab alio §. Sint filij ff de calū. Et tenet Ludouicus in l. ij. ff. De his q pene sunt. et glo ibi vide l. Lucius. C. De iure fisci. l. Claudius ff de his qui. ut indig. Item no. q preparamenta q fiunt ad guerrā ostendunt animū preparantis: ut ff. de condici. ob causam. l. Si pecuniam in prin. Item no. q idē est qui venena boiem occidit: etiā si dolo nō faciat. vt insti. de publi. iudi. §. Eadē. Nā etiā talia medicamenta nobis vendi nō debēt. vt ibi notat glo. Sed ē notādū q venena que nil valēt nisi ad nocendū nō debent vendi. Si tamen sint mala mixta tamē cum bonis non sunt: debent vendi. ff. de contrahen. ēp. q sepe. §. Ueneno de verbo. sig. l. Qui venenu. Est tñ notandū q nullū tale medicamentum nocivum debet publice vendi cuicū volenti emere nisi personis notis et fidedignis de quibus verisimile est q indigent pro bono: ut medicis. Et sic debet intelligi tex. in d. §. Eadem lege: vt ibi no. Jo faber. Et no. q non punitur qui vendit: sed qui pu... vendit et cetera.

¶ Consilio. Circa hoc no. q si sic fama cōtra aliquem de homicidio de quo probatur fama ... accusetur q prestitit consilium homicidae: et probatur q fuit locutus ad aures homicidae. et nesciebat quid ei dixerat et statim iuit ... occidit: certe ex breuitate spacij presumitur ... ei dedisse vt no. Bar post glo. in. l. Si ... §. commit. ff de priuile. credito.

¶ Licet nō occidet. Et circa hanc materiā no ... si aliquis vulnerauit alium iudex ad peti... ipsius vel forte ex suo officio mittat medicos ad infirmum: qui si referunt iudici non vulnus mortale licet infirmus postea moriatur cēsetur mortuus ex mala custodia q̄ ex vulnere: ideo vulnerans condemnabit de vulnerato et nō de occiso vt. l. Semel. C. de re mi... creditur enim medicis in arte sua de sanitate et infirmitate et vulnere mortali vel non mortali ... de cicatrice remansura: vel non remansura ... similibus: ut ibi. et c. Significasti. ij de homi... ubi est tex. facit glo in. l. Unica. de emēda. ... et Bar. in l. Si in rixa ff. de sicariis et Jo. ... de pla. plene i alle l. Semel et cōcludit q si medici retulerūt aliquē mortaliter vulneratū qui postea sanatus ē et curatus condēnabit vulneratus de letali vulnere ut dicūt docto. ar. dicte l. Semel dispōnētis standū e iudicio medicorū q: habuit aīm occidēdi. qd patet: q fuit iudicatū vulnus letale. ergo erit idē de si occidisset. ar l. bis q cū telo. C. de sicariis. Magis enim videt casu fortuitu curatus q̄ aliās. Ideo tanq̄ de letali vulnere ē puniendus. ff de adulte. l. Nihil et l ij. ff. de ca... ndi. et de. et Jo. de pla. in alle l. Semel.

o ¶ Occidēs aliū etiā in rixa nisi se defēdēdo: vel nisi iustā causaz de iure habuerit occidendi moriatur. Eadē ordi. Fori no... ui. et co. ti. xxij. l. ij. Et eadē ordi. Segobie l. xix.

¶ Occidēs. Etiaz in rixa. Et si plures sint conuocati seu pulsati ad iniuriaz faciēdaz oēs tenentur: licet vn^9 iniuriaz inferat. vt. l. iij. ff Ad. l. iu li. de vi. pu... Nam cū oēs cōstat percutiēdi animo arma assumpsisse oēs tenent. l. si ff. Ad. l. cor de sicariis. Et q occidēdi aio vel dolo malo homicidiū faciēdi ambulauerit oēs. l. Corne lia. ff de sicariis tenēt. vt l. i. §. i. et §. diuus. ff. Ad l cor de sicariis. Naz cū plures aīm habēt offēdēdi non ē iconueniēs q plures ex eodez delicto teneant. notat Cy in. l. Qm multa. ad l. iuli ō vi. pu. uel priuat. q. i. Et oēs eq̄liter puniunt: qñ oēs ex proposito uenerunt. l. Item mella. §. Sz si plures ff. ad. l. aqui. nec obstat l. Si i rixa ff de sicariis. nec. l. Absentē de penis. Que loquunt qñ ex ipetu i rixa et sine proposito occiderunt: ut ibi glo. Itē facti atrocitas ammonet iterpretationez ai non presumendi. notat op. in regula In obscuris. Et q omnes deprehendunt in actu deliquendi oēs puniunt. Et si unum tm vuln^9 appareat ne delicta remaneant ipunita. ut ibi op. Idem si q̄s non occidat sz mortis causam prebuit: ut Bar. in. l. §. diuus. de sicariis. Et probat anim^9 ex q̄lita te peruenendi: ut ibi Bar. Et q uim facere temptauerit: et alterutri parti curam malo prebuit capitali pena plectet ut alle l. Qm multa. Et uide ben. in. c. Significasti. de homicidio. licet contra tenet glo in. c. si. xxiij. q si. et glo. in. c. Nolite. xj. q. iij. Et glo. in. c. Cupientes. §. Cetez de electi. li vj. Qa oia ista iura itelligunt quando in rixa et non ex proposito quis delinquit. An autem si factum sit notoriū requiratur q pars audiatur: uide Spec. titu. de homici. v. Pone q quidam. Est tñ notandum q non habet locū in materia notorij nisi iudex informetur quis notorie delictum commisit. no. Jo an. et Anto in c. i. de offi lega li. vj. Et circa hoc uide ad ple Salice. i l. Ea q̄dē. C. de accusa. et Anto nom ... in. c. Uestra. de coha cle. et mu. et Jo. ō miles: sup pte Notorium per to. ubi recitat conclusiones Anto.

e ¶ Occidens seu percutiens alium cũ sa-
gitta in ciuitate vel villa: seu regis curia
post huius legis publicationem: etiã si
percussus non moriatur: vltra corporalẽ
penam medietatem perdit bonorũ: ⁊ re
gis camere applicatur. Ordi. regis hen.
ij. De penis. l. xvij.

¶ Occidens seu percutiens alium in iti-
f nere eum depredando vltra corporalem
penã medietatem perdat bonorũ. q̃ re-
gis camere applicatur. Si autem in iti-
nere vltra centũ moro. depredauerit me-
dietatem etiam perdit bonorum. Medi-
etas quorũ regi. Residua depredato ap-
plicatur. Eadẽ ordi. De penis. l. xxv.

g ¶ Occidens pretorem iudicem vel meri-
num regis ciuitatis vel ville: seu officia-
lem regis cum salario omnia bona perdit.
⁊ regis camere applicantur. Eadem or-
di. l. xxvj.

h ¶ Occidens alium per industriam treu-
ga vel securitate data: vel alio quocunq̃
casu ob quem condemnatus est ad mor-
tem: si post condemnationem curiam re-
merarie ingrediatur: vel per quinq̃ leu-
cas per curie girum: vltra corporis penã
medietas suorum bonorum regis came-
re applicatur. Eadem ordi. De penis. l.
xxviij.

i ¶ Occidi potest impune cũ armis se de-
fendens a pretore Declas sacas, vel a cu-
stodibus rerum vetitarum ne capiatur.
vide supra. Custodes. e.

k ¶ Occidens aliũ secure est aleuosus. vi
de supra. Aleuosus. e.

¶ Occidens. Secure. Et nota incidenter q̃ de
linquens cum ducitur ad supplicium non po
test in itinere ab alio occidi: nec etiam a ducen
tibus eũ: licet timeant ne ab eis auferatur nisi
si ad hoc habuerint speciale mandatum Alio
quin capitaliter punitur occidens eum. Quia
facit vt persona priuata: non vt publica. no-
tat Bal. in. l. Additos. C. De epis. audi. Item
an occidens alium potest ei succedere: vel he-
redi suo. Vide quod no. supra. Heres.

l ¶ Occidens seipsum omnia bona perdit:
⁊ regis camere applicantur. Ordi. regis
hen. De penis. l. xvij.

¶ Occidens. Se ipsum. Lex tamen parute vij
partita. ti. xxvij. l. j. nullam penã imponit. Idẽ
auct. Bona damnatorũ. C. De bonis prescrip
torum. Cum qua concor. l. i. ⁊. ij. C. De bonis
eorum qui mortem sibi cõsti. ⁊. ff. Eo. l. fi. ha
bet ergo locum de iure bonorum publicatio
illius qui se occidit: quoniam cõmisit tale cri
men q̃ si sententia sequeretur publicarent̃ eius
bona. ergo in casibus in quibus per sententi
am non publicarentur eius bona etiã si se oc
cidat non priuantur heredes a successione: vt
notat Bar. in dicta. l. fi. ff. De bonis eorũ qui
mor. sibi consti. hodie autem reges extendunt
hanc penam per hanc. l. vt volunt.

m ¶ Occiduntur vendentes aliẽnãtes vel
extrahentes a regno res vetitas. vide su-
pra. Extrahens. a. b. c. Cũ sequẽtibus. ⁊
c. Equus per totum: ⁊ infra. c. Venditio

n ¶ Occidens vel percutiens regis hospi
cionarium punitur: vt supra. Hospicio-
narius. a.

o ¶ Occidere põt sponsus de presenti spõ
sam adulterantem: vide supra. Adulte-
rans. a.

p ¶ Occidens vel mutilans cõsularios p̃
tores algazelum: seu adelantatos vel pre
sides punitur vt supra. Consilium. y.

q ¶ Occidens vulnerans seu impediẽs iu
dices vel officiales ciuitatum vel locorũ
punitur vt supra. Iudex. t.

¶ Occasio secura dicitur que in rixa vel
in bello facta non probatur. vide supra.
Mors. a.

¶ Odij seu inimicitie pretextu nemo do
minorum alterius domini vasallos seu
familiares damnificet. Vide supra. Ini
micitia.

¶ Officiales regis consiliarij ⁊ priuati
sint regni naturales. Ordi. regis Al. ma
drid. peti. xxxvj.

¶ Officiales Consiliarij. Nec pati debet rex
quemq̃ celsiorem gradum obtinere. Nisi cui
⁊ laborum assiduitas: ⁊ stipendiorum prolixi-
tas suffragatur. l. fina. C. De tironibus libro
duodecimo.

¶ Et circa officiales no. q officiales et omnes de sua familia donec durat officium dicuntur cives illius loci. vnde si ex forma statuti impo nitur maior pena forensi q ciui homicidium comit tenti a potestate: vel alij de sua familia homici dium perpetret: punietur illa pena qua cives puniuntur. notat Bal. ff. De offi. proconsul. et le. l. Obseruare. §. Proficisci. v. vuj. Querit. Item q si officialis tempore offenditur finito officio perinde punitur: ac si tempore sui offi cij fuisset offensus. Quod est verum quando offenditur ratione preteriti officij alias secus. no. Bal. in dicto. §. Proficisci. v. vuj. Que ritur.

¶ Item no. q hi quibus administratio reipu blice committitur vt anciani priores et similes possunt accipere et dare pecuniam mutuo pro ciuitate: vt. l. Sapius. ff. De vsuris. Alij vero officiales quibus sola executio iurisdictionis committitur vt potestas capitanea hoc nō pos sunt: vt. l. prohibere. §. Plane ff. Quod vi. aut clam. et quod no. per glo. in. l. Magistris. ff. de pactis. et per Cy. C. de transact. l. Si preses. Officiales vero nostri temporis cum sine con tractu quo nostre placuerit voluntati repu tantur perpetui. ar. ff. de condi. inde. l. Sufficit de excusati. tu. l. Jurisperitos. Et bar. in. l. Si eundem. §. Quod a preside ff. De iure fisci. et Bar. in l. principalibus ff. Si cer. peta.

¶ Officiales regis victualia non accipi ant nisi prius precium soluerint. Ordi. eadem peti. xxix.

¶ Officiales. Hic no. q de iure officialis non potest contrahere per se nec per alium in loco vbi administrationem gerit ff. de contrahen. empti. l. Non licet nisi in casu. vt l. Qui offi cij et ti. alibi dicit Bal. q officialis perpetu9 potest contrahere et negociari cū subditis. Sz officialis temporalis non potest nomine suo contrahere: nisi propter imminentem necessi tatem. Et ille censetur officialis perpetuus nō solum cui datum est officium ad vitam. Sz eti am quando est constitutus absqz aliquo tem poris prefinitione. Et officiales perpetui pre sumuntur habere proprium non autem presu muntur subtraxisse. notat Bal. Si certum peta. l. principalibus. ¶ Item no. q officialis vel administrator expendens pecuniam deputatā ad aliquod certum opus in aliud opus de suis facultatibus eandem summam soluere tenet: vt l. hac. l. C. de aque ductu. li. xj. ¶ Et circa supradicta no. q officialis non potest contra here cum subditis: nisi sit perpetu9: vel ob ne cessitatem, et est casus in. l. Principalibus cum

se. ff. Si certū peta. Et ē rō illius tex. scdm pe. et Bar. ibi q i ppetuis officialibus cēset ex fi des approbata. ex quo perpetuo sunt electi: sed in tēporalibus nō ita cēset approbata fi des. Nec ē dicendum q tales officiales perpe tui inferrent subiectis cōpulsionē siue terrorē ar. C. De contrahen. empti. l. i. ¶ Itē ē alia rō Quia iniquū est q officiales perpetui abstinerent perpetuo a cōmodo faciendo. ar. l. Si quis ex signatoribus. ff. Quemadmodū testa. ape. In temporalibus vero nō est illa iniqtas Quia in mora modici temporis et cetero ar. ff De condi. inde. l. Si debitor. Et sic no. scdm bar. in dicta l. principalibus. Et conclude q officialis temporalis potest contrahere cū nō subditis vt l. presides ff Si cer. peta. ¶ Item potest contrahere cum subditis pecuniam re cipiendo vel aliter contrahendo ob eorum ne cessitatem: vt dicta l. presides in fi. Non tamē potest cū subdito contrahere causa lucri: vt d. l. principalib9. Et. C. Si cer. peta l. Eos Et l. Quisquis et ibi Cy. et. l. i. de contrahen. empti. Et ē rō quia in tali contractu semp pre sumit violentia. Item distin. Aut iudex seu of ficialis contrahit in alio contractu q mutui. Et tunc aut talis iudex habet proprietates in illo castro vel loco seu res imobiles: et tūc pōt Et est ratio quia presumitur subiectos dilige re et eos nolle opprimere: vt in auct. Ut iudi. si quoqz sufra. § Si cogitatio. et §. Necessita tem. et §. Eos colla. ij. Aut loquimur in alio iudice. Et tunc aut in alio contractu q mutui Et si querimus an possit emere res paternas. Et potest propter affectionem specialem. ff. de contrahen. empti. qui officij aut in alijs q paternis. Et tunc in victualibus potest aut ē in alijs et nō potest. Et in mutuo est ratio: q sub contractu mutui multa illicita possunt cō mitti. C. de sacro sanc. ecclesijs l. Qui sub pre textu. Item est rō q tales officiales sunt terri biles aduersarijs suis Ideo mutuum inter ips sos prohibetur. vt. C. de contractu iudi. l. i. et C. Si res pignori l. i.

¶ Officialis consilij qui ad administrā dum consilij bona est deputatus aliud p torie seu iudicature officium non habeat in loco: nec etiam consilij redditus arren det. Contra faciens officium perdit: et ad aliud officium inabilis efficiatur.

Redditus autem Regis consilij offi ciales conducere seu arrendare possunt. Preter pretores: algazelos: et merinos.

qui nec possunt arrendare nec pro aliis fi deiubere. Ordi. regis hen. i. Burgis. peti. xvi.

¶ Officialis. Consilii. Nota q ab probandu quem esse officialem probatur per matriculā registri in quo registro sunt nomina officialiū. notat Bar in l. Matriculam. C. de agentibus in rebus. li. xii.

¶ Item no. q electores officialium publicorum non tenentur pro electi licet pro eis fideiussores non receperunt: si tempore deposite administrationis soluendo fuerint est casus in. l. f. C. De periculo nominatorum li. xi.

¶ Item no. q si vnus ex officialibus elect⁹ expensam totius muneris supportauerit pro rata eam repetit a collegiis: vt. l. Unica. C. Supus comunici muneris ꝛ cetera li. xi.

¶ Addit rex io. ii. in curiis Guadal. Anno. xxxvi. l. pe. q pretores algazeli rectores maiordomus: seu tabelliones consilii per se seu per alios non possunt arrendare redditus seu propria bona consilii vbi sunt officiales. Nec in eis partem aliquam possunt habere nec possunt eē fideiussores Nec securitatem prestare pro his qui dictos redditus vel propria consilii arrendauerint: alias ipso facto officia perdunt.

¶ Officiales domus regis debent semel habere pro iuuamine nupciarum. vide infra. Rex.

¶ Officiales regis a loco in quo rex ingreditur nil accipiant pretextu iurium q sibi pertinere dicitur: preter hoc qd iudei dare tenentur montariis de spinosa: qn do rex locum ingreditur semel tantum in anno. xii. morō. pro qualibet actora. Ipsi tamen montarii tenentur iudeos a damnis ꝛ contumeliis defendere. Item consilium loci tenetur vexillum regis portanti dum ipsuz portat. xii. moro. soluere semel tantum in anno: vt premittitur. Ordi. regis Jo. Burgis. i. fi.

¶ Nil accipiant. An licet officiali a sponte dāte aliquid accipere vltra iura sua. vide ifra Labellio. n. Est tamen notandum q votar ardori officialium est reprimendus: vt. l. Uotar. C. De muneratis ꝛ actuaris. li. xii.

¶ Officiales a rege deputati per vacationem in curia sua seu in aliis ciuitatibus villis vel locis sui regni non possunt alios officiales loco eorum sine speciali regis littera ponere. Officiales autem curie regi tenentur substitutum presentare quem in officio vult ponere. Contra vero faciens ipso facto salarium vel quationem quam officii pretextu habet penitus perdat. Substitutus autem officio non vtatur sub. dc. moro. pena regis camere applicanda. Ordi. regis Jo. i. Biruiesca. l. xvi.

¶ Officiales. Ponere. Nam ex qualitate officii presumitur qualitas beneficii Unde beneficium quod conceditur custodi videtur concessum causa custodie. ꝛ villico causa villicationis ꝛ cetera. Jo enim est in dubiis presumendum q verisimile est ac. ff. De donationibus. l. vi. ꝛ vbi. l. Quintus. Ex no. C. de episcopis ꝛ clericis. aucten. Licentiam. ꝛ in auct. de ecclesiasticis titulis § Interdicimus. ꝛ de mi... ff. l. Si quis ex hereditate notat Bal. in... bonum ti. De feu gardie. § Si vero.

¶ Officialis seu pretor mandata seu rescripta auditorū non adimplens captus ad audientiam regis tradatur. Ordi. regis Jo. Bruiesca. peti. xvii.

¶ Officiales domus regis in ciuitatibus vel villis habitantes tenentur soluere et contribuere in omnibus que contribuunt milites: ꝛ scutiferi: domine: ac domicelle: ꝛ generosi: vt in murorum reparatione ꝛ loci ambitus ꝛ fonnum ꝛ pontium. Et hoc cum propria deficiunt: ꝛ cum eis communis omnium vtilitas. Ordi. regis Jo. ii. zamore. peti. xliii. alias. xviii. vide supra. Impositiones. ꝛ supra. Clericus. Et officiales regis non sint arrendatores ꝛ cetera. vide infra. Redditus.

¶ Officiales. Reparatione. Ad instructionem ꝛ reparationem itinerum ꝛ pontium nullum genus hominum cessare oportet. l. Absit. C. de priuilegiis domus auguste. li. xi. ¶ Item nota q cōsules clarissima dignitate perfruuntur. l. i. C. de dignitatibus li. xii. Imo sunt illustres vt. C. Ubi senato. vel clari l. Quotiens. Ideo nec ipsi nec senatores aliquibus prestationib⁹ grauari possūt vt l. Senatorū ꝛ l. Nemo ꝛ. l. Precipimus. C. de dignitatibus. li. xii.

Sunt enim pars corporis regis: vt l. Quisquis C. Ad l. iuli maiest. Item est notabilis regula q. id quod in commune omnibus est proficuum nullus debet excusari: vt. l. i. C. de collati. fun. dorum patri. li. xi. An autem iura que debetur officiali antiquo possit nouus habere vide supra. Gabella. in glo.

¶ Officiales regis nisi sint arrendatores librarmentos non barateut: alias quicquid deuerint perdant: et illis applicetur cum quibus fit baratus. Insuper autem septenas baratus soluant. Et contractus super hoc factus non valeat. Item maiores regis computatores et recuperatores ius iuramentum exigant antequam eis potestas detur redditus regales recipiendi: quod ea que dicta sunt obseruent. Pragma. sanct. regis Jo. ij. zamore. anno domini millesimo. cccc. xxvij.

¶ Officiales domus regis in vita sua exemptione et priuilegio domus gaudent: et post eorum mortem vxores dum ad. ij. vota non conualauerint et caste vixerint. filij vero minime gaudebunt non obstante quocumque patrum priuilegio. Ordi. regis Jo. ij. zamore. peti. xiiij. alias. xxxviij. anno xxxij.

¶ Officiales domus regis ab eo salarium seu rationem habentes possunt aduersarios suos citare et eos ad curiam regis trahere. vide supra. Citatio. R. Et vide supra. Exemptus. d.

¶ Officiales Citare. Et circa hoc est notandum quod non valent littere impetrate contra eum qui est in curia si non est citatus: quia videntur clandestine. Licet Innocen. contra in c. Cum dilecta De rescriptis. facit ff. de bono. posse. l. iij. §. ne. Item no. quod continuantes in seruicio regis et signa eius concomitantes retinent eadem priuilegia circa adquisitionem castrensis peculij Sicut si in castris sub duce belli debellarent. ut l. Unica C. de castren. peculio omnium palatinorum. li. xij. Item no. quod priuilegium concessum ratione officij non competit ei qui officium non exercet: vt l. Que sub pretextu. C. de sacro sanc. ecclesijs.

¶ Officiales regis qui salarium ab eo non tenent: seu rationem non gaudent exemptione. Vide infra. Tabellio.

¶ Officiales regis certos habeant familiares in curia. Vide infra. Rex.

¶ Officiales regis non permittantur arrendare. Ordina. regis Alfon. madrid. Peti. xxv.

¶ Officiales regis deum et regem diligere tenentur. vide supra consilium. c.

¶ Officiales ciuitatum vel locorum occidens, percutiens: seu impediens: punitur vt supra. Judex. c.

¶ Officialis qui animalia vel res agriculture sequestrat seu capit: punitur vt infra. Pignus.

¶ Officiales regis seu ciuitatum vel locorum dona vel pecunias a venientibus coram eis non recipiant. vide supra. Juder. f. h.

¶ Officiales ciuitatum et locorum excusantur a guerra. vide supra. Aduocatus. b.

¶ Officia iudicature vel alia que ciuitates seu alia loca de priuilegio habent: seu de foro eisdem seruanda sunt. Item rex iudices non deputet: nisi ciuitatis vel loci vicinos: nisi a toto consilio vel maiori loci parte petatur. Tunc vero rex iudicem de prouincia non extraneum a regno dare tenetur. Ordi. regis Al. vallid. peti. xj. Et eiusdem regis Madrid. peti. lxvj. vide supra. Correctores. b. Et supra. Juder. a. Et infra. Rex.

¶ Officia tabellionatus seu notariatus que ciuitates vel loca de foro vel priuilegio seu de consuetudine que quadraginta excedat annos habent seruanda sunt. Item nullus tabellionum alium loco sui ponat: etiam pretextu littere regis. Eadem ordi. de vallid. peti. xij. Et ordi. de Madrid. peti. quadragesimaprima Et ordi. de Alcala Peti. xxxiiij. Et ordi. pe ti. Pen. j. Tauri peti. xxviij. vide supra Ciuitas.

¶ Officia tabellionatus. Est tamen notandum quod officialis temporalis non habetur in officio: nisi sit perpetuus. notant docto. in de. i. extra. de excessi prela.

¶ Officia domus regis per ambitionez seu venalitatem habere procurantes arbitrarie a rege puniuntur. Et vltra infamiam quam ipso facto incurrunt officiorum domus regis inabiles se reddũt perpetuo. Ordi. regis Al. Madrid. penti. xxxij.

¶ Officia per ambitiõem. Nota ex hac l. q multa sunt que licite conceduntur τ accipiuntur: iniuste tamen τ improbe petuntur. Concor ff. d varijs τ extra ordi. cogni l 1. Incurrit etiã talis penã legis iulie de ambitu. vt. ff. eo. ti. l 1. τ per totum Item est notandum q officiũ quantumcunq3 vile si conferatur a pncipe nobile reputatur: vt l. Nemo in fi C. De dignita. τ Jo. de platea in l hac nostra. C. de prepositis sacri cubicularij.

¶ Officium vnum vnus habeat officialis regis τ nõ plura. Eadẽ ordi. peti. xxxv Uide infra. Officium.

¶ Officia iudicandi: seu algazelorũ hominibus nequaq̃ committatur potentibus seu regis priuatis. Item talia officia arrendari non valent. Ordi. regis hẽ burgis. pe. xiiij. Reuocauit rex Jo. ij in curijs de vallis. anno. m. cccc. xlij. petitio. xiij. omnes litteras seu rescripta ĩpetrata ad officia rectorie, pretorie, tabellionatus τ alia officia vacatura. Et reuocat ĩpetrãda: exceptis expectatiuis litteris officiorum de patre in filium. non obstantibus quibuscunq3 p enis abrogatiõibus dispensationibus τ clausulis quacunq3 firmitate roboratis. etiã3 si detur ad hoc secunda iussio τ alia rescripta τ super rescripta.

¶ Officia pretoruz vel alia vacatura officia per expectatiuam dari non possunt donec persone talia habentes officia moriantur: nec detur occasio captãde mortis aliene. Ordi. regis Jo. i. Sorie. peti. ix.

¶ Uacãtibus officijs auditorũ vel p̃torũ curie regis seu adelãtatorũ. iudicũ. pretorũ. merinorũ seu rectorũ ciuitatũ τ aliorũ locorũ per mortẽ vel renũciationem seu alias debẽt p cõsiliũ regis tres: τ per audiẽtiã regis alij tres hões noĩari. Si sint in curia officia vacantia: τ rex eligat quem ex noĩatis maluerit. In alijs autez locorũ τ ciuitatũ officijs idẽ modus per eorũ cõsilia ẽ obseruãdus. Ordi. peti. jo. i. Briuiesca. peti. xix. τ. xx.

¶ Uacãtib⁹. Officijs. Et no. circa hanc materiã maxĩe: q si ẽ cõtẽtio de officio qd p tres dũtaxat mẽses: seu per annũ durat τ pẽdet causa debet expediri ita cito q tẽp⁹ nõ icipiat trãsire qz dilatio eẽt causa q̃ periret res de q̃ contendit: ideo citius debet expediri. no. bar in. l i. ff. De gla nde legenda. Et in. l. Si prius. De noui operis nuncia.

¶ Officia p̃torũ. algazelorũ. τ merinorũ. rectorumq3 locorum: τ alia officia ad vitam non dentur: nisi naturalibus q̃ domos habeant in talibus locis: τ per decẽnium ante sint vicini. ¶ Item dicta officia non excedant numerum antiquum in locis ordinatum: etiam si littere regis in contrarium dentur. τ de hac lege mentionem fecerint non adimpleantur. Et si alias contineant clausulas derogatorias. Item talia officia publica locorum clericis non dentur: nisi sint coniugati tonsuram τ vestes clericales minime deferẽtes Ord. regis jo. ij. vallis. peti. iij. τ. peti. iiij Et eiusdem regis in Tordesillas. peti. j. Et in alia ordi. palençuela eiusdem regis peti. i. τ peti. ij. Uide supra. Numerus. a Et supra. Clericus. l. Et eiusdem regis Burgis. peti. xxviij. cum se. ãno. xxx. Cõfirmatur ista lex per regem jo. ij. madrid anno. xxxiij. peti. iij. Et rex idem jo. ij zamore. peti. ij.

¶ Officia vacatura data p regẽ ĩ ciuitatibus vel villis vt cõsumãtur ĩ proximis vacaturis cum vacant alijs non dentur: vt ãtiquus numerus restituatur. Et hoc habet verum cum talia officia per mortem vel alias vacant: non tamen per renunciationem. Ordi. regis jo. ij. ĩ palençuela. peti. x. τ peti. xiiij. vide supra. h. Et vide supra. Numerus.

¶Item rectorum officia cum per mortem vel renunciationem seu alias vacauerit cōsumātur in illis pro quibus vacauerit do nec reducantur ad numerum qui erat tempore regis Henrici.ij. quando diem dausit extremum.

¶Item quicunqꝫ de quibuscunqꝫ officijs rectorie pretorie merinatum & algazelorum fuerint prouisi ad officia huiusmodi minime recipiātur donec in forma debita iurent in consilio ciuitatis vel loci vbi prouidentur coram publico tabellione quod nō dederunt nec promiserunt nec dabunt seu promittent aliquid pro dictis officijs. Ordi. Jo.ij. Guadal. anno. xxxvj. l. xij.

¶Renunciationes officiorum: pretorum rectorum: algazelorum: merinitatum: & iuratorum: & tabellionū minime fiāt nec trāseant nisi de patre in filium quando regi placuerit de quocunqꝫ illorum officiorum filijs prouidere cum fuerit idoneus & antiquum numerum non excedat. Eadē ordi. l. xiij. infra. Renunciatio.

¶Item statuit rex Jo.ij. ordi. vallad. anno mill. cccc. xlij. peti. xlviij. q si a rege impetrentur rescripta seu littere ad aliqua officia tabellionatus vltra numerum limitatum in ciuitatibus vel locis si detur. ij. iussio cum quibusuis clausulis derogatorijs: & qd tales littere seu rescripta licet obediātur nō tamen adimpleantur nec noliter creati dictis vtantur officijs: & recipientes ipso facto perdant officia. Officia rectorum: iuratorum vel tabellionum & alia officia publica ciuitatum & locorum nō nisi ad petitionem officialium ciuitatū vel locorum vel maioris partis sunt prouidēda vbi hec habet consuetudo vel priuilegium. Ordi. regis Jo. Burgis. peti. iij. et peti. xviij. cum se. anno. xx. Et ea. ordi. peti. xxxvij. Confirmatur per regem Hen. iiij. Tolet. anno mill. cccc. lxij. peti. xx. vide infra. Priuilegia. d. Et ordi. eiusdem regis. Zamore. peti. vj. alias. xxij.

¶Officia rectorum. Et circa hoc no. q creationes officiorum nō ex inimicicia fieri debent: sed epistimatione vera & commode republice. alias potest appellari vt l. Unica. C. Si propter inimicicias creatio facta sit li. x. ¶Item no. q nō debet quis in officio confirmari nisi purum officij rationem reddiderit. ¶Item ratio singulis annis debet reddi & officiales non debent esse perpetui sed annales & dominus biennales vt est tex. in l. Nemine. C. De susceptoribus & archadijs li. x. ¶Item nota q rata causa est appellandi si alter prius debet nominari vt l. Unica. C. De potioribus ad munera nominandis li. x. ¶Item nota q diuites sufficientes sunt eligendi ad officia vt. l. Ad subeunda. C. de decurio. ¶Item nota q pendente processu criminali nō potest quis ad honores vocari vt l. Unica C. de reis postulati. li. x. hec tamē prohibitio vltra annum non extenditur nisi steterit per accusatum quominus procedatur vt ibi notat glo. ¶Item nota q nominatores indigni tenentur tanquā fideiussores. l. i. & ij. C. De periculo nominatorum li. xj.

¶Officia pretorum & rectorum & tabellionum vsqꝫ ad certum numerum in ciuitatibus vel alijs locis limitata nō augeantur nec vacātia dentur donec ad antiquū numerum reducantur. Officiales vero vltra numerum aliquem recipiētes perdūt officia & hoc nisi concorditer petatur Regi. sed nec tunc rex prouideat. Ordi. regis Jo. ij. Zamore. peti. i. Et ordi. eiusdem regis madrid. peti. i. vide supra. Numerus. & vide supra. h. k.

¶Confirmantur per regem Jo. ij. ordinationes & leges condite per eundem Regem in curijs. Zamore. āno mill. cccc. xxxij & in vallad. anno mill. cccc. xlij. Et insuper iurauit dictas leges obseruare: & hoc per suam pragmaticam sanctionem ad petitionem procuratorū regni concessam in regali super Olmedo. anno mill. cccc. xlv.

¶Confirmatur per regem Hen. iiij. cordube. anno mill. cccc. lv. Et addit q rectores ciuitatum vel locorum vltra antiquū numerum aliquem recipientes etiam pretextu rescripti regis eo ipso officia pdunt. Et de talibus officijs rectorum contrafacientium rex ad libitum facere potest: nec

amplius dicti rectores officijs iam dictis vtantur: iurare etiam tenentur rectores ci uitatum et locorum hoc obseruare. Et cõ firmatur per eundem regem Henri. iiij. Toleti. anno mille. cccc. lxij. peti. vj.

¶ Officia pretorum: medicorum: cirurgi corum: et aliorum specialium iudicũ cũ in preiudicium tendunt ordinarie iurisdictio nis ciuitatũ et locorum sunt reuocata: et p hibẽtur ne tales pretores sine speciali re gis mandato dictis vtantur officijs. Ea. ordi. Zamore. peti. vij. alias. xxviij.

¶ Officium vnum rectorie vnus tantum debet habere nõ plura et eligat qđ malue rit. Eadẽ ordi. peti. xxiiij. alias. lij. vide su pra. d. Confirmatur per regem Hen. iiij. Toleti. anno mill. cccc. lxij. peti. xxxj.

¶ Officia iudei nõ habeant in domibus xpianorum. vide supra. Judeus. k.

¶ Cum a rege de officio rectorie aliqui p uidetur debent in littera prouisionis clausu le poni. de quibus vide infra. Rectoria.

¶ Officia custodis rerum vetitarum ne mini vti licet nisi pretori blas sacas vel ei qui a rege vel ab eo potestatem habet. vi de supra. Custodes. e.

¶ Officia domus regum: necnon officia iudicum pretorum algazelorum et merino rum ciuitatum et locorum que a regibus fuerunt ad vitam officialium concessa nõ vacarunt per mortẽ regis concedentis; sz firma manẽt. De officijs tamen domus et curie pricipis postquã regnauerit potest ad libitũ facere. Officia tamen cancella rie debent firma manere sicut officia ciui tatum et locorum et cetera. Reuocauerunt omnes titulos per regem Hen. iiij. conces sos quibuscunqz personis de cõsilio et au diẽtia: et omnes pretores audiẽtie domus regis exceptis duobus pretoribus rastri et et. pretoribus prouinciarum in cãcellaria et quattuor pretoribus cãcellarie quos ip si reges elegerunt: et promiserunt alios nõ deputare nisi per vacationem. Sed si pro aliqua causa voluerunt dare titulum de cõ silio alicui persone quod fiat cum consilio residentium in suo cõsilio et in spatulis de consiliarijs signata. Ea. ordi. xiij.

¶ Omicidium nõ exigatur a cõsilio in cu ius territorio iudeus mortuus repitur cu3 nõ inuenitur homicida certus: fiat tamen super hoc inquisitio per iudicez loci alias de negligentia tenetur. Ordi. regis Hen. i. Burgis. peti. ix. vide supra. O cadeus p totum.

¶ Omicidium secutum qđ dicatur. vide supra. Mors. a.

¶ Ordo iuris et si obmittatur super iure terminorum vel super pascuis vel glandi um collectione processus nõ irritatur. Ui de supra. Inquisitio. b.

¶ Ordo iudiciarius et si nõ seruetur dum tamen veritas sit probata processus non annullatur. vide infra. Processus.

¶ Ordo. Est enim ordo modus cuiusqz rei agẽ de quo pretermisso nil geritur rite. ff. De regu. iuris l. Si cum nulla. C. De sen. et inter l. prola tam. De rescriptis. c. Cũ dilecta. De resti. spo. c. pisanis.

¶ Ordinum priuilegia circa morientes ab intestato reuocantur. vide infra. Rescri ptum.

¶ Ornamenta auri et argenti et pellium necnon et alia que permittũtur militibus: proceribus: scutiferis. rusticis: et vxoribus eorum portari. vide supra. Miles. a. et in fra. Uestes.

¶ Orrea debent per consilia locorum da ri vbi panis terciarum et decimarum re ponatur. Arrendatores tamen seu collec tores vel alij quibus terne pertinent de bent orreorum locationem soluere: pro q̃ libet corbe seu cafficio panis vnum mo ro. Et pro qualibet vini amphora duos denarios annuatim: et nisi dicta locatio sic soluatur possunt custodes terciarum se in tegrare in dicto pane et vino anteqz a sua extrahatur potestate. Ordina. regis Jo an. i. Sorie. peti. xviij.

Panis et vinum et alia victualia libere in toto regno trahantur et extrahantur de vno loco in alium. vide infra Victualia.i. Confirmatur ista.l.per regez Hen.iiij. Cordube.anno mill.cccc.lv.peti.xxviij. ¶ Item confirmatur per eundem regem Hen. Toleti. anno mill.cccc.lxij.peti.xxvj. Et addit qd in nullo loco siue regali siue de abadengo vel dominio vetetur seu prohibeatur saca panis: qd si iustitia rectores seu officiales cuiusqz loci contrariuz fecerint: ipso facto officia que a rege tenet perdant. qd si dicta prohibitio in alijs quibuscunqz locis dominij seu abadengo facta fuerit consilium iustitia et rectores taliuz locoru eo ipso penam quinquaginta milie moro. incurrant: et camere regis applicantur. Dominus autem vel prelatus iurisdictionem in tali loco habens dictam prohibitione cosentiens quoscunqz perdat ipso facto moro.ta de iuro et hereditate qz alias seu mercedes que a rege tenet: nec ei amplius libretur sed in libris regis consumatur. Rex autez promisit qd hactenus rescripta seu litteras nullatenus ad extrahendum panem extra regnum cocedat nec dabit et cetera. vide supra. Extrahens.

¶ Panem extrahens a regno punitur. vt supra. Extrahens.h.

¶ Parentes iniurians punitur. vt supra. Filius.b.

¶ Passages et pedagia et guidagia ronde ginete et castellerie in toto regno nullatenus leuentur seu erigantur. Ordi.regis Al.madrid.peti.iiij.

¶ Patronus ecclesie vel monasterij si vnam pensione vel vnu prandiu scdm ecclesie vel monasterij fundatione accipere consueuit etia si plures heredes relinquat no nisi vna pensione vel prandiu oes exigant prout eoru pater exigebat. Si vero aliquis pluriu heredu et patronoru maiorem partem qz vt sic debetur petat: et huiusmodi pretextu pignora vel alias res ecclesijs monasterijs seu beneficiatis pertinentes accipiat: vltra alias penas a iure statutas.ccc.soluat moro. huiusmodi itaqz pene: tertia pars regis camere: alia vero clericis beneficiatis: residua iustitie penam vt pmittitur exequen applicetur. cotractus tame seu conditiones in fundatione apposite sunt vsquequaqz seruande. Ordi.regis Jo.i. Guadal.l.vij.

¶ Paupertas excusat appellantes si eius pcessu no se psentent coram appellationis iudice. vide supra. Appellatio.e.

¶ Paupertas. Et ille dicit pauper qui no pot viuere nisi de suo quottidiano labore no. Bal. ff. De excu.tu.l. Paupertas. alias est lex achele re.§ paupertas. Item dicitur pauper qs ex qualitate psone vel ex onere expesaru. ideo nobilis qui habet alimeta et vidit scdm sua dignitate vel statu viuere: no potest inter pauperes connumerari.no Bal in l. Si quis ad declinan dam. C. De episcopis et cleri.ij colum b. Que ro sup quo puilegia et incomoda paupertatis. no.Archi.in l pauper.xj q.iij. De priuilegiis diuinaru.notat idem Archi.xx di.c. Hoc aut Et vide eunde Archi.in.c. Quo iure viij di.

¶ Paupertas no.q oes leges tribuentes beneficiu alicui propter paupertate: vt si propter paupertate no posset conueniri nisi in quantuz facere potest vt l. Si maritus ff. Solu.matri. et his qui propter paupertate grauari no pot ob munera.vt l.iij et.l fi. ad si Qui nume li. be. et his qui propter paupertate cedit bonis. vt l.i.et iij. C Qui bo.ce possunt et in casu istius legis intelligunt de paupertate no calide nec fraudulenter procurata vt.l. Quisquis C. De censibus censitoribus et perequatorib' li. xj. et ibi notabiliter per Jo.de pla.

¶ Pax debet inter generosos seruari. vide supra. Amicicia. a.b. et Meritus.m.

¶ Pax.nota q non est heres ex testameto christi qui pacem non seruat. Cum testamentum eius fuerit pacem meam do vobis et cetera. Et principes maxime ad pacem seruandam tenentur.vt.l Conuentionum ff De pactis no. Innocen.in.c Ab apostolice De re iudi vbi vide glo. Item nota q pro bono pacis minores puberes possunt obligari qd alias non esset.no extra. Despon impu c.aj. Et si adultus ponit se in necessitate imputet sibi: quia in

delictis non datur adulto venia. ff. De mino. l. Auxilium. vt refert Bal. i li. feu. rubrica. De pace iuramento firman. et seruan. § i.

¶ Pecunias redditituum seu iurium regalium capiens seu impediens qualiter punitur: et regia arrendator quid est tunc facturus. vide infra. Rex. r.

¶ Pecunias regis nõ soluẽs vsqz ad terminũ recuperatori punitur. vt supra. Arrendator. m. et supra. Consilium. c.

¶ Pecuniarum librorum Regis medietas cum vacauerit consumatur. Vide supra. Mordomum.

¶ Pedagia de nouo nõ imponantur vel antiqua augmentẽtur. vide supra. Impositiones.

Pedagia sic dicta sũt: qa pedibus dãtis soluũtur cum ipsa et equites in multis locis de quibus plene notat Hostien. in summa ti. De censi. §. Ex quibus causis. vide supra. Guias.

¶ Pena seu etiaz calonia nõ petatur nec p ea fit executio donec p̃us p regis pretores in eius curia iudicialiter fuerit per sententiam diffinitiua et adiudicata. Si vero per iudices vel pretores aliorum locorum super pena sententia lata fuerit anteq̃ executioni tradatur regi ostẽdatur. Foro nouo de alcala. ti. xxv. l. i. Et ordi. regis Pẽ. i. Burgis. peti. xix. vide supra. Executio. h. Ista. l. approbatur per ordinationẽ regis Jo. ij. Segobie. anno mill. cccc. xxxvij. Et addit q ipse rex nõ possit talem penaz dare seu donare donec prius iudicio sit terminata per sententiam diffinitiuam que ĩ rem transeat iudicatam. Et si forte de facto per quodamq3 rescriptum vel litterã rex talem penam vt premittitur cuicunq3 donauerit persone cuiuscũq3 sit status vel conditionis nõ valet tale rescriptũ seu litera: nec obediatur seu adimpleatur quibuscũq3 clausulis derogatorijs firmitatibus: seu derogationibus nõ obstantibus: tabellio autem camere regis seu cancellarius qui tale expedierit rescriptum: ipso facto officium perdat. Impetrans vero seu vtens ipso rescripto: ipso facto officium p dat. Impetrans vero seu vtens ipso rescripto ipso ius qd per eum acquisiuit perdat et habeatur pro nõ parte. Et insuper tantundem pro regis camera soluat: non tamen propter hoc prohibetur ne qs posset accusare denunciare delicta seu maleficia et petere penas in casibus a lege regni permissis.

¶ Pena per sententiam. Et hoc etiã habet locum si ipso iure bona alicuius sint cõfiscata requiritur semper declaratoria sententia vt hic et supra. Executio. h. Concor. c. Cum secundũ leges de hereticis li. vj. in fi. Unum tamen nota q alienatio facta per delinquentem in tali casu etiam ante damnationem nõ tenet: licet dominiũ bonorum nõ pertineat ad fiscũ nisi tũc demũ damnatione secuta super crimine: tamen quia talis alienatio post crimen cõmissum videtur facta in fraudem vt plene per Bar. in le. Post contractum. ff. De donati. Cum etiam q ex quo secuta est damnatio effectus huiusmodi condẽnationis trahitur retro ad diẽ commissi criminis. Et ex tali die videt sibi administratio interdicta vt. C. Ad l. iulli. maies. l. Quisquis. §. Mancipatio. Facit q ad glo. li. in c. Lanta. de symo. et ff. De accu. l. Iudicio. Et de hoc plene per Archi. in c. Cũ secunduz supra alle. Bar. in in l. Athelecas in fi. ff. Ad l. corne. De fal. tenet q si dicit statutũ qui nõ probauerit actionem puniatur in decẽ libris. q in eadẽ sententia qua iudex reũ absoluit potest accusatorem in dictis decẽ libris condemnare. Etiam si de nouo nõ petant ad qd facit. l. Pama. C. De calum. Sed illud habet locũ quando pene condemnatio venit in consequẽtiam de hoc p Archi. notabiliter in c. pro humani de homicidio li. vj. glo. fi. Et concordat q ipse Archi. notat in c. Felicis. super parte infamie de pe. li. vj. Officium perdat. Item no q licet actus nõ teneat vel nec effectum habeat: tamẽ habet locũ pena de quo dic per Bar in l. Si quis legatum. ff. De fal. et per Cy. in l. Si quis nõ dicam rapere. no. Jo. de pla. in l. Eis quidem. C. Qui mili. possunt li. xij.

¶ Item nota q si potestas dedit alicui licentiã contra statuta: talis licentiam non excusatur a pena sicut nec potestas vt. l. i. C. De comeatu li. xi. Potestas tamen debet illi restituere omne damnũ vt l. per hanc §. Non dande. et §. Sciant vero. C. de roga mili. anno. Impetrãs vero. Ad hoc no. q eo ipso qd imponit pena emptori: videt imposita venditori et ecõtra vt

in casu isto. Nã in correlatiuis idem est iudiciũ ⁊ qꝺ statuit̃ in vno intelligitur statutũ ⁊ in ali-
lio vt. l. i. C. De cupressis li. xj. ⁊. l. fi. C. De iu-
dici. vnou. tol. ⁊ adde. Bar. in. l. Bona fides ff.
De acti emp. vbi liberato vno ex cõtrahentib⁹
ex dispositione legali alter intelligit̃ effectualr̃
ter liberatus: facit. l. Cũ emptor. ff. De rescin.
vendi. ¶ Item nota ꝙ tres sunt iuste cau-
se subleuationis pene delinquentis. Prima qn̄
do delictũ nõ est reiterabile nec deducit̃ in con-
suetudinẽ. Secunda quando tm̃ est multũ tẽ-
pus qꝺ delictũ est cõmissum ⁊ sic longinquita-
te accusationis releuatur. Tertia si reus diu ex-
titerit in carcere his casibus mitius punit̃ de-
linquens. vt. l. Si quis. C. De commeatu. li. xj.
⁊ibi Joan. de platea.
¶ Circa materiã penarũ nota ꝙ in penalibus
proceditur de similibus ad similia ⁊ maiora: qꝛ
potius attenditur ratio leꝫ vel consuetudo ꝙ
grãmatice verborũ. Et dicit Bar. ꝙ hoc est ve-
rum vbi in statuto inest ratio naturalis vel ci-
uili. ff. De verbo. obli. l. Eandẽ. §. Cato. ⁊ ff.
Uti possidetis. l. i. per Bar. ⁊ C. De incer. l. i. p
glo. ⁊ docto. ⁊ est teꝫ in li. feu. tubrica. Quesi-
erit prima causa beneficij amit. c. Porro si dño
qm̃ nõ est melior teꝫ in iure. qꝺ in penalibus
statutis ⁊ consuetudinibus procedat̃ de simili-
bus ad similia: de hoc no. C. de furtis. l. Si ser-
uus seruo. hoc tñ nõ habet locũ scd̃m docto.
quando pene imponuntur habito respectu ad
preiudiciũ alicuius persone: qꝛ tunc nulla põt
fieri extensio de similibus ad similia. De casib⁹
⁊ casus: ista est glosa ordinaria singularis in-
si. De acti. §. Item mixta. Hec est nota Bal in
dic. c. Porro si dño. ¶ Itẽ nota ad hãc ma-
teriã ꝙ si ex nobilitate augetur delictuꝫ magis
punitur nobilis ꝙ alius. Sic ⁊ familiaris prin-
cipis magis punit̃ ex transgressione mandati
salij. vt. C. De cõduc ⁊ procura. domus Aug.
l. ii. ⁊ Sed si ex nobilitate nõ auget̃ qualitas
delicti: tunc pena pecuniaria magis punit̃ no-
bilis: sed in corpore magis punitur innobilis
hoc nota per Cy. C. De summa trini. l. Nemo
vel sic scd̃m Bal in li. feu. ti. De pace iura. fir-
man. ⁊ seruan. §. Si quis vero temerario: qꝺ
quando contemnit̃ mandatũ principis semp
est magis puniendus nobilis: secus in alijs de-
lictis. Item circa istã materiã penarũ vide qꝺ
scripsi foro legũ. li. iiij. ti. De las penas. l.
¶ Item nota ꝙ vbi leꝫ punit factũ simpliciter
intelligit̃ quando quis fecit scienter vel cũ do-
lo: secus si fecit contra ius qꝛ tunc nõ punitur
nisi sit iurisperitus. Et sic ĩ factis cõtra ius po-
sitiuũ dolus nõ presumit̃ nisi imperito iuris vt

no. glo in l. §. Qui iuramento. ⁊ in. l. ij. ff. qꝺ
quisqꝫ iuris. ¶ Itẽ nota ꝙ si factũ simplr̃
punit̃ a lege municipali intelligit̃ si dolo fecit
nõ si culpa. ff. Quod quisqꝫ iuris. l. Hoc edito
¶ Itẽ nota ꝙ vbi leꝫ punit factũ cũ dolo rusti-
citas ⁊ casus necnon ⁊ imperitia excusat a deli-
cto vt. ff. De iuris omni iudi. l. Si quis.
¶ Itẽ nota ꝙ oẽ delictũ dolo cõmissum dicit̃
atroꝫ ⁊ reputat̃ graue ex quantitate dãni illati
vt ff. De offi. perfec. vigi. l. iij. ⁊. l. fi. ⁊ ff. de of-
fi. psi. l. fi. ⁊ ibi Butri. ⁊ de nota l. ij. ¶ Itẽ
nota ꝙ pena debet tẽprari vbicunqꝫ iusto do-
lore quis motus cõmittit delictũ vt. l. Si adul-
teriuꝫ §. Imperatores. ff. De adulte. ⁊. c. Si ve-
ro. De senten. excõ. Nã si quis lacessitus iniu-
ria prorumpit iniuriã contra iniuriantẽ debet
pena mitigari: qꝛ iusto dolore motus Abb. in
c. Olim. de rescriptis. ¶ Itẽ nota ꝙ pena
delicti põt minime ꝑpter merita precedẽtia iu-
xta illud Psalmiste. Si ceciderit iustus nõ colli-
detur: qꝛ dñs supponit manuꝫ suã ⁊ sic minus
venit puniendus regulariter religiosus seu cle-
ricus ꝙ laycus: qꝛ alleuiat̃ pena propter meri-
ta precedentia vt latius notat Jo. an. post bea-
tum Thomã in. c. Accusatio. de here. li. vj. vt
refert Abb. in. c. Nisi specialis. De offi. lega.
circa prin. Nã penã ⁊ eius executionẽ põt iu-
deꝫ minuere ex causa. habendo respectũ ad me-
ritum vel in alio casu vbi in delinquente reperi-
tur aliqua q̃litas per quã debeat minus puni-
ri no. Bar. in l. ij. ff. De recepta. ⁊ Abb. in. ca.
Sacris. Quod metus causa.
¶ Pena sub qua fideiussor obligatur co-
rã iudice presentare vl' in certo loco potest
vsqꝫ ad annũ peti a die qua fideiussor in
eadẽ penã inciderit ⁊ nõ vltra annũ. Or-
di. peti. regis Al. de alcala. peti. xxxij.
¶ Pena portantiũ vestes vel ornamenta
deaurata siue aurati preter illos qui con-
tinentur supra. Miles. a. ⁊ infra. Uxor.
Est ꝙ pro prima vice vestes seu alia or-
namenta perdant. tertia pars regis came-
re. tertia vero algazelo curie vel alterius
loci vbi hoc contigerit. residua vero accu-
satori applicantur. Ordin. regis Joan. i.
Burgis. peti. iij.
¶ Pena. Perdit. Iuxta qꝺ no ꝙ quãdo q̃s cõ-
mittit delictũ cõmissiõis nõ requirit̃ monitio
ſꝫ quãdo quis cõmittit culpã obmissionis tũc
requirit̃ monitio. vt no Inno. De preben. Ex
tirpande. ⁊ Bal in li. feu. ti. De pace tenẽ. ⁊ ei⁹

vio l. publica latrones. ¶ Ite no. q in delictis negatiuis videt fundata intentio iudicis punientis nisi probet per reum esse factum vt. l. de sertore §. Si ad dic. ff. De re mili. et ibi Bar. in fi. Et plene p Bar. in. l. Hoc iure. ff. De verbo. obli. Ite no. q ad defensionem et publicam vtilitate vtilitatis pene imponi possunt q tn nõ sunt sententie iudiciales. De sen excõ. c. Dilecto et c. Venerabilibus li. vj. tales aut pene sicut exarru pto iudente publica vtilitate inducunt sic et tollunt. ff. De decre. ab ordi faci. l. Quod semel et extra de iure iurand. c. In nostra. ¶ Ite nota circa hanc materiam q iudex potest imponere penam nõ soluenti legatum infra quattuor menses et est ratio: q testator hoc potest cuius voluntas reputat sententia. ff. De testa l. i fortius iudex hoc poterit cuius vera est sententia ar. ff. Si quis ius di nõ ob. l. i Ad l. iulii pecu. l. Cum eo in prin. C. De modo mul per totum. ff. De verbo. signi l. Aliud. Nec obstat quod hoc nõ fuit penitus nec de hoc iudex cognouit ergo nec est locus condemnationis vt. c. Cum Dilectus De ordi cogni ff Commu. diui. l. Ut fundus. de exceptio rei iudi. l. Argentum §. i. Quia illud habet verum quando iudex in forma iudicij cepit cognoscere vt. ff. De iudi. Nõ potest tunc enim nõ iudicat nisi de dictis in iudicium vel de accessorijs ff De re iudi l Paulus De edilic edic. l. Ediles. § Item sciendum et ff. De fruc. et litis ex l. Terminatio vel nisi agat actione bone fidei in qua multa veniunt in quibus nec actum nec cogitatum est. C. De acti. emp. et ven l. ij. et. iiij. vbi vero iudex ex officio vel extra ordinarie procedit potest multum imponere et leuare vt in primis concor Nam in hoc casu iudex est liber. Et potest gratificare vt. c Consuluit. De offi delegatis et ff De libe ag l. Si quis a liberis §. i. notat Host. et Io. an. c. Raynaldus. De testamentis super glo.

¶ Pena excõmunicati in excõmunicatione persistentis, vide supra. Excommunicatus. a. b. c.

¶ Pena eorum qui occidunt furantur vel deperdantur in regis curia, vide supra. Curia. a. et supra. Occidens. a.

¶ Pena occidentis capientis seu iniuriantis regis cõsiliarios prtores vel algazelum, vide supra. Consilium. a. et c. Occidens. b.

¶ Pena concubinam vel domicellam cõsanguineam vel seruitricem seu nutricem dñi cognoscentis, vide supra. Fornicatio. a.

¶ Pena maliciose citantis, vide supra. Citatio. d. e.

¶ Pena contumacis, vide supra. Contumax. a. b.

¶ Pena proditoris. vide infra. Proditor

¶ Pena aleuosi treguam vel securitatem frangentis. vide supra. Alleuosus. c.

¶ Pena heretici. vide supra. Hereticus. a

¶ Pena vsurarij. vide infra. Usura.

¶ Pena euntis ad adeuinos vel eis credentis. Uide supra. Hereticus. b.

¶ Pena heredis necem defuncti nõ vendicantis. vide supra. Heres. a.

¶ Pena carcerem frangentis, vide supra Incarceratus. a.

¶ Pena incestuosi, vide supra. Incestuosus. a.

¶ Pena matrimonium cum duplici muliere contrahentis. vide supra. Alleuosus. et supra. Coniugatus. a.

¶ Pena falsum iurantis. vide supra. Falsum. a. et supra. Juramentum. b.

¶ Pena morientis sine confessione. vide supra. Defunctus. a.

¶ Pena vidue infra annum luctus nubentis. vide infra. Uidua.

¶ Pena tutoris vel administratoris bona que gerit eneuns. vide infra. Tutor.

¶ Pena imponentis de nouo portaticum vel pedagium et alia vide infra. Portaticum.

¶ Pena occidentis morte secura, vide supra Alleuosus. c.

¶ Pena citati coram rege nõ comparentis. vide supra. Citatus. c.

¶ Pena occidentis seipsum, vide supra. Occidens. l.

¶ Pena intestati decedentis, vide supra. Intestati. a.

¶ Pena falsantis sigillum regis. vide supra. Falsum. b.

¶ Pena iudicis nõ deferentis appellationi. vide supra. Appellatio. l.

¶ Pena falsi ponderis vel mensure. vide infra. pondera.

¶ Pena eorum qui in affonata dāna faciunt. vide supra. Affonata.c.

¶ Pena iniuriantis parentes. vide supra Filius.b.

¶ Pena iudei pignus negantis. vide infra. Pignus.

¶ Pena que regi pertinet nō prius soluatur q̄ damnum damnificati. vide supra. Affonata.c.

¶ Pena frangentis treguam. vide infra. Tregua.

¶ Pena excōmunicatorū qui ab ecclesia tollerantur nō exigatur. vide supra. Excōmunicatio.d.

¶ Pena plangentium defunctum mordiate. vide infra. Planctus.

¶ Pena vagabundi. vide infra. Vagabundus.

¶ Pena occupantis bona vacātia defunctorum in preiudiciuz heredū. vide infra. Possessio.

¶ Pena xpiani eucharistiam nō associātis: et pena iudei vel mauri qui non discedit dum transit. vide infra. Xpianus.

¶ Pena diminuentis vel impedientis regales redditus. vide infra. Redditus.

¶ Pena arrendatoris pecunias regis vsq̄ ad terminū nō soluentis recuperatori. vide supra. Arrendator.m.

¶ Pena recuperatoris regis pecunias in termino nō soluentis. vide infra. Recuperator.

¶ Pena recuperatoris regis nō notificātis regi pecunias q̄ apud eū remanēt vel alias nō tradentis vsq̄ ad terminum destinatum. vide infra. Recuperator.

¶ Pena coniugati publicā habentis cōcubinam. vide supra. Concubina.v.

¶ Pena concubine publice clerici. Vide supra. Concubina.c.

¶ Pena ludentis ad taxillos. vide supra Ludens per totum.

¶ Pena extrahentiū a regno vendentiū seu alienantiū res vetitas. vide supra. Extrahens. per totum, et supra. Equus.b.c. per totum, et infra. Venditio.

¶ Pena exemptū se a petis et contributionibus facientis contra legum dispositionem. vide supra. Exemptus.

¶ Pena de deo seu de virgine blasphemantis. vide supra. Blasphemia.

¶ Pena male citantis vel citationem nō prosequentis. vide supra. Citatio.c.d.

¶ Pena auditorum in audientia nō residentium. vide supra. Auditor.h.

¶ Pena cōtra delinquētes circa res vetitas disponuntur pretoris arbitrio. vide infra. Pretor.

¶ Pena plati generosi seu militis ꝑterita iniuriae vel odij alterius dn̄i vassallos seu hoies dānificātis. vide supra. Iniuria.a.

¶ Pena cōputatorū seu recuperatorū regis qui certa debita imponimentis seu libramentis nō liberant propter hoc bona arrendatorū venduntur. vide supra. Arrendator.n.

¶ Pena iudicis executionē in bonis arrēdatoris nō facientis. vide supra. Iudex.t.

¶ Pena dn̄i impedientis vassallos ad regē appellari. vide supra. Appellatio.f.

¶ Pena male supplicantis ab auditoribus. vide supra. Auditores.g.

¶ Pena aliū verbo iniuriantis. vide supra. Iniuria.a.

¶ Pena itinera publica claudentis. vide supra. Itinera.a.

¶ Pena domū alterius pforantis ad delinquendū. vide supra. Domus.c.

¶ Pena nō publicantis testamentū vsq̄ ad.xxx. dies. vide infra. Testamentarius.

¶ Pena percutientis aliū cum sagitta. vide supra. Occidens.c.

¶ Pena domum alterius incendentis. vide supra. Incendium.a

¶ Pena receptantis in domo sua proditorem alleuosum seu occidentem secure. vide infra. Receptans.

¶ Pena soldorū quod sit. vide infra. Soldus.

¶ Pena depredãtis vel aliũ depredan do occidentis. vide supra. Occidens. f.
¶ Pena occidẽtis pretores iudices merinos vl' regis officiales. vide supra. Occidẽs. b
¶ Pena venantis tempore nimium perdi ces seu lepores. vide supra. Lepores. a.
¶ Pena condemnati ad mortem curiam regis ingrediẽtis. vide supra. Occidens. h
¶ Pena alterius hospiciũ impunãtis. vi de infra. e. Punans.
¶ Pena cõtra executionẽ sentẽtie armis defendentẽ. vide supra. Executio f.
¶ Pena alienam vxorem in concubinam habentis. vide infra. Uxor.
¶ Pena habentis asinum emissariuz ad equas. vide supra. Asinum. a.
¶ Pena iudei signum in vestibus nõ por tantis. vide supra. v.
¶ Pena vassalli alarde pro duobus faci entis. vide infra. Uassallus.
¶ Pena mediatoris baratus & corũ qui baratant. vide supra. Baratus. a.
¶ Pensio auditorũ regis soluitur eis per modũ traditũ. supra. Auditores. a. b.
¶ Percutiẽs in curia regis punitur. vt su pra. Occidens. a.
¶ Percutiens aliũ cuz sagitta punitur. vt supra. Occidens. e.
¶ Percutiens aliũ insidiose punitur. vt supra. Occidens. c.
¶ Perdices vel lepores tẽpore nimiũ iter ficiẽs punitur. vt supra. Lepores. a.
¶ Perdices vide infra. Uenatio.
¶ Peregrini possunt libere ad regnũ mit tere & a regno extrahere equos q̃ parafre gni vocantur si est manifestũ equos illos nõ esse de regno. & ppter hoc aliquid ab eis nõ aufertur. Ordi. regis Hen. i. Bur gis. l. x. vide supra. Equos. b.
¶ Periurus punitur. vt supra. Falsuz iu rans. a. & vide supra. Juramentum. b.
¶ Permutare dare seu vendere nemo au deat bestias vetitas extrantis a regno. vi de infra. Uendino.
¶ Personaliter cõparere p litteras regis nemo cõpellatur. vide supra. Citare.

¶ Pignus de vno loco in aliũ minime fi at pretextu actionis seu querele alicuius vi cini. Contrafaciens aũt vt notus depda tor puniatur. Judex tñ loci tenetur iustiti am extraneo sine dilatione malitie admi nistrare: alias ipse iudex de damno ppter hoc contingente tenetur. Ordi. regis Al. madrid. peti. lxxxiij.
¶ Pignus. Ipse iudex. Nam ipse iudex damno consentire videt': ideo tenet' de negligẽtia vt ij q. vij. Negligere lxxxv di. facientis & iurisdicti one priuari meret' vt c Significauit. De offi. ordi. Auferri nãqz debet regnũ a rege negligẽ te iustitiã administrare & debet dari genti iusti tiam facienti ecclesiastica p. in prin. & Mathei. xxj. in fi. & xxxij. q. vij. ca. ij. Et notat optime Jo. an in mercurialibus in c. Non debet. De regu iuris. li vj.
¶ Pignorari nõ possũt pretextu debitorũ consilia seu aliarũ personarũ puilegia su per hoc obtinẽtes. vide infra. Priuilegiũ
¶ Pignus si iudeus negauerit sibi pigno ratũ & p debitorẽ probatũ fuerit contrari um perdat iudeus debitũ pignoris: & insu per decẽ mille soluat moro. quorũ medie tas reparationi murorũ loci vbi hoc cõtin gerit applicetur: & alia medietas accusato ris seu q̃relãtis lucro cedat. Ordina. regis Hen. iij. mad. ãno mill. cccc. lviij. peti. xx.
¶ Pignorẽtur loca q̃ petũ seu tributũ re gale debent si habent caput peti: loca aũt q̃ caput peti nõ habent pignorari nõ va lent. alia vero loca pro aliorũ locorũ debi tis minime pignorẽtur. Ordi. regis Alfõ. vallad. peti. xxxiij.
¶ Pignora capi nõ possunt nec alias te stari seu sequestrari boues seu alia aĩalia agriculture necres ad hoc deputate: nisi p petis & iuribus regalibus vel dñi loci seu pro debitis dñi hereditatis dũtaxat: & hoc cũ alia bona agricultor nõ possidet. p ali eno aũt debito consilij vel alterius psone hoc fieri nõ valet. excepto q' naturalis in behetria põt res supradictas p deuisa pi gnori capere. Officialis vero vl' q̃libet a lius cõtrafaciẽs id qd cepit testauit seu pi gnorauit q̃reloso cũ damno qd hac occa

ssione ei aduenit restituat: et quadruplum in penam medietatem querelloso: residuum vero regis camere soluat. Si autem talis captio testatio seu pignus seu protestatio ad petitionem pro debito vel fideiussione fiat persone priuate: illam fideiussionem vel debitum: talis persona possit: reuocantur itaque priuilegia. vsus et consuetudo contrarium nec valet rescriptum desaforandi: renunciatio seu pactum contra hoc factum. Si vero quisquam rapinam vel furtum in supradictis commiserit rebus cum decuplo restituat. Pena itaque huiusmodi vt supra dictum est diuidatur. Foro nouo de alcala. ti. xxviij. l. ij. Et eiusdem regis Segobie. l. xxvj. vide supra. Agricultor. b.

¶ Pignori. Boues. Concor. cum hac. l. foro legum li. iij. ti. de pignorib. l. v. vbi vide penam contrafacientis. et. v. parti. ti. xiij. l. iiij. Et concor. l. Executores. C. Que res pignori obli pos. Et potest esse ratio duplex. vt scripsi in al. l. foro legum. Non possidet Et sic no. Quod si agricultor alia bona non habet: possunt in subsidium talia bona pro his debitis pignorari. Concor. quod nota Cy in l. Spem. et in alle. l. Executores C. Que res pig obli pos. Et quadruplum. Concor auct. Agricultores. vbi etiam restituitur oblatum cum infamie no Et no quod non solum res agricultore gaudent hoc priuilegio. vt hic et in c. ij. De tregua et pace: sed etiam agricultores necnon presbyteri monachi conuersi peregrini et mercatores et rustici euntes et redeuntes debent congrua securitate gaudere vt ibi et. c. Si quis rompitus. et. c. Paternarum. priuil. q. iij. Hinc est quod tales depredatores tenentur. vt hic Et de iure canonico tales subduntur excommunicationi. vt c. Excommunicamus. De rapto facit l In eum. C. De furtis. Et foro legum li. iiij. ti. Delas fuerças l xviij. facit ad hoc. l. infra. Sequestratio. a. et supra. Miles. b.

¶ Pignus propria auctoritate capere non potest a villa vel loco vel ab alia persona regia vassallus pretextu feudi terre mercedis seu solidi quod sibi debetur. Iudex tamen loci si malitia vel negligentia exequi noluerit predebitum necnon et damnum soluat duplicatum. pignorans autem propria auctoritate si est honorabilis persona debitum perdit et tamen depredator est incarcerandus donec rex disponat. Iudex autem vel prior loci potest regis collectores vel recuperatores captis pignoribus et etiam corporibus compellere vt etiam mandatum regis adimpleat. Ordi. regis Henrici. Tauri. l. xlv. vide supra. Executio. d.

¶ Pignus. Propria auctoritate. Ista namque est per diuersa aliquorum locorum consuetudo: ideoque non licet ... vt auct. Habita. §. Nec o... alterius. C. Ne filius pro patre. Et concor. cum pena huius. l. C. Ne vxor pro ma. l. C... te. dico. Et auc. Immo ibi posita. et. C. Ut nullus ex vicarijs pro alienis debitis tene. l. i li xj. et. C De decurio l. Promendum. li. x. et in auc. Ut non fi. pro alie. pro pigno. colla. ij et Jo. an. in. c. Non debet De re. iu li. vj Et ibi late per eum. et elegantissime per Bar in tractatu. De represalijs. ij. q. principali et no. in c i de iniurijs. li. vj. ¶ Item nota quod non possunt pignori capi bestie domus vel regule ne ciuitas deformet ruinis: nec debent domus destrui non solum ... conuentus collectas aut condenationem. vt. l. Lectora. §. Hoc senatus ff. Dele. i. vbi hoc no Bar. et vide tex. l. l. Senatus. ff. De contrahenda empti.

¶ Per se vel per alium defendens pignus quod pro debitis seu iuribus regalibus fit regi redditus seu iura cum duplo soluat: hoc tamen per publicum testimonium probato. Ordi. regis Jo. i. Guadal. l. viij.

¶ Pignorari non debent in regis curia pro debito consilij ciuitatis vel ville procurator vel nuncius qui regis mandato ad curiam venit. vide infra. Procurator.

¶ Custodes vinearum vel messium pro damno tam a clericis quam a laycis facto libere possunt pignora accipere. vide supra. Custodes. f. et infra eo. k.

¶ Pignori capi non possunt nauigia quod cum mercancijs aliunde veniunt. vide su. Nauigia. b.

¶ Pignus dans pro damno quod fecit vel pro re quam abstulit non punitur. vide supra. Alfonsata. d.

¶ Pignus. Est tamen no. iuxta hanc l. Quod sicut propter necessitatem potest creditor capere personam liberam in qua habet ius creditor vt sibi operetur vt l. Si quis De acqui heredi Ita propter delictum communitatis non reddentis ius si superioris copia haberi non possit: possunt capi homines illius ciuitatis in quos ciuitatis habet ius dicere. no. Bar. in alle. l. Si quis i colum.

¶ Creditor propria auctoritate pignora a debitoribus cum ab eis nullam recipit prestationem extorquere non debet: nec etiam debet vnus alium

pignoraret: nec vnũ consiliũ aliud pignoret consiliũ pro debito qđ sibi dicat deberi. ¶ Item vnus homo pro alterius debito nõ pignoretur nisi p debitorem sibi fuerit data potestas: cõtrafaciens penã violentie vel vim faciẽtis incurrat. Seruidãtes tamen montiũ terminorũ panis vel vini siue pasciũ quia sunt publice persone possunt secundũ locorũ consuetudines pignora accipere sine huiusmodi legis metu. foro nouo de alcala. ti. xviij. l. i. Vide supra. Custodes. f.

¶ Creditor propria auctoritate vide supra. co. ti. a. d. Unũ consiliũ no. ergo q hodie nõ sunt licite represalie seu pignorationes vt hic. ꝛ c. i. De iniurijs li. vj. ꝛ in auct. Ut nõ fi. pig. colla. v. ꝛ C. Ne vxo pro ma. auct. Omnino. ꝛ de iniurijs. c. i. Et in iuribus alle. supra. c. d. Sũt tñ licite represalie. s. contra gentẽ vel populũ q iusticiã facere negligat vt est expressum in. ca. Dñe deus nr̃ extra. q. ij. Et hoc cũ ad superiorẽ nõ potest recursus haberi pro iusticia administrãda vt ibi no. in. l. Nullus. C. De iudeis. ꝛ in. l. Ne quis. ff. De incen. rui. ꝛ nau. ꝛ in. l. Aliud de §. Bellissime. ff. Quod vi aut clam. Si aut põt ad superiorẽ recursus haberi: tũc tales pignorationes sine superioris auctoritate ꝛ sine iusta causa sunt illicite vt in iuribus primo allegatis. Nõ enĩ licet alicui ius sibi dicere ppria auctoritate vt dicit iura volgaria. Ex iusta nãqz causa bella iusta alias licita pmittunt vt alle. ca. Dñe deus. ꝛ. l. Ex hoc iure. ꝛ ibi no. ff. De iusticia ꝛ iure vt late no. Bar. in tractatu De represalijs. l. q. ꝛ Jo. an. in. c. Nõ debet. De re iu. li. vj. In mercurialibus. Data potestas. Concor. qđ no. Bar. in. l. Alia causa. §. Eleganter. ff. Solu. matri. ꝛ qđ no. in. l. Si cũ nullã. ꝛ in. l. De vno quoqz. ff. De re iudi. Concor. foro legũ ti. De las debdas. li. iij. l. ij. Et vide q ibi scripsi circa hoc. Et sic est notandũ q lege cõuentionis creditor põt libere bona debitoris ingredi ꝛ vendere. Concor. l. Creditores. C. De pigno. Melius tñ faceret creditor si hoc iudicis auctoritate faceret vt ibi notat. Nã tutius fit q iudicis auctoritate fit vt no. Spe. ti. De feudis. §. i. v. xvij. q iudex per modũ volũtarie iurisdictiõis hoc cõcedere debet. Facit qđ no. Insti. De liber. §. Multis. ꝛ qđ no. Bal. i. l. Requirendi. C. De seruis fugi. Uim facientis. Concor. l. i. ꝛ l. In possessionẽ. C. Ad. l. iulli. De vi pu. vl pri. vbi vide hoc plene p Salice in alle. l. fori legũ per me notata. Et qđ notat C. F. i. l. Si qs in conscribendo. C. De epis. ꝛ cleri. ꝛ p Bar. in. l. In his. C. De pacto. stipu. ꝛ. l. Creditores. ff. Ad. l. iulli. De vi priua. ꝛ in. l. Extat. ff. Quod metus causa. Guarda. Vide supra. Custodes. f. Concor. cũ hac. l. v. par. ti. xiij. l. xj. ꝛ ti. x. l. xiij. ¶ Itẽ nota q custos deputatus p publico interesse põt prohibere ne quis ingrediatur in agro. ꝛ põt pecora expellere de fundo et includere: nõ tñ occidere. l. Qui seruitutẽ. de prescrip. v. ꝛ Ja. de are. i. l. Luctus. ff. De incen. rui. ꝛ nau. ¶ Item põt capere eũ qui dedit damnũ vt testes recognoscant eũ. vt. l. Capite quinto. ff. De adulte. ¶ Itẽ poterit ꝛ fructus quos corripuit auferre ꝛ infra certũ tempus eũ ad iudicẽ ducere. l. Sit prætor. §. Si debitorẽ. ꝛ. l. Interdũ. §. Qui furẽ. ff. De fur. Et si fur telo se defendat poterit eũ occidere. Ad. l. Corn. de sicca. l. Jtaqz. De sica. l. Sẽtẽtie. §. fi. ꝛ hoc si erat furtũ vel damnũ enorme secus si paruũ. Ad. l. rodi. de iac. l. ij. a fortiori hoc poterit agere si est custos creatus a republica vel a dño alicuius ciuitatis. nã ex simplici custodia ei cõmissa habet iurisdictionẽ in supradictis: debet tñ illud iudici denunciare vt. l. Diuus. De custo. reo. Bal. no. in. l. i. C. Locati ꝛ conducti.

¶ Pignus p cõtumacia nõ detur post. iij. dies si pars fuerit in villa vel post. ix. dies si fuerit i termio. vide supra. Cõtumax. b.

¶ Pignori licet capiãtur hereditates vel labores earũ non tñ propter hoc agricultor impeditur laborare: nec domũ inhabitare licet fructus sequestrentur. vide infra. Sequestratio.

¶ Pignori nõ capiãtur arma seu eq̃ militũ seu generosorũ. vide infra. Milites. b.

¶ Rex. Fer. ꝛ Re. confirmauerũt legem disponentẽ q pignori capi nõ possũt boues seu alia aĩalia agriculture. ꝛc. Et addunt q nõ possint sequestrari vel pignorari boues seu alie bestie agriculture nec alia ad colendũ deputata: nec eq̃ vel arma militũ seu generosorũ: etiã nec p debitis cõsiliorũ nec alias: nisi in casibus duntaxat in ordinatiõe regis Al. de alcala expressis ꝛ in eo qđ dicta lex excipit nisi p petitis ꝛ iuribus regalibus. ꝛc. Declaratur p dictos reges Fer. ꝛ Elisa. qđ itelligatur qñ do tales morobetim petorũ regaliũ pertinet regi ꝛ regine dũtaxat. Ordi. corũdẽ regũ i madrigal. anno. lxxvj. peti. xxv.

¶ Planctus seu fletus inordinatus pro mortuis publice nō fiat nec virorū seu feminarum propter hoc facies resecetur ne dirrumpentur: nec etiam scuta conterantur. Ordi. regis Jo. i. Burgis. l. iiij. Et eiusdē regis Sore. l. iiij. Vide supra. Luctus. a. Plantus Concor. xiij. q. ij. c. Quā prepostere cum sequentibus. Cum psalmis enī et psallentium vocibus et nō cum luctu vel planctu debent mortui sepeliri: ex officio tamen pietatis vel charitatis seu cuiusdā humanitatis nō est prohibitum lachrimas emittere vt de plerisq; sanctis legitur qui lachrimas effuderunt in obitu amicorum. xiij. q. ij. §. Hoc autem cōsequenti. Nam omnes filij israel planxerunt Moysem et Jacob. vt. c. Quis alij. e. causa. et q. Non tamen est multum lugendū vt homines videantur deficere in crudelitate alterius vite qd est signum desperationis resurrectionis vt. c. Quidam. e. causa. et q. Abbas de cecilia super ruca de sepul. ¶ Item nota qp valet statutum laycorum ad euitandum pompas mortuorum vt. s. nō deferātur panni nigri nec scuta conterantur et similia: notat Abbas in. c. fi. De rebus eccle. non alie.

¶ Item cum clerici cum cruce pergunt pro defuncto si vident qp aliqui resecant faciem seu messant capitis capillos vel plangunt inordinatū: vt nō decet faciūt reuertantur ad ecclesiā cum cruce ne vbi defunctus iacet ingrediantur. Plangentes aūt vt premittitur ab ingressu ecclesie per mēsem arceantur. Et dum stant in ecclesiis diuinum fiat cessatio donec egerint penitentiam, et propter hoc defunctus vsq; ad. x. dies ī loco nō sepeliatur sacrato. Jn super taliter plāgētes seu inordinate publicentes si a rogerationem salarium siue mercedem habent per annū ab ea sunt suspensi. Cuius tertia pars pro sacrificio defuncti: alia vero accusatori: et residua algazelo applicetur loci. Si vero a recipiquo nō habet decimam perdat bonorum vt premittitur diuidendam. si autē plangens bonis caret in cathenis per. xx. dies iaceat, officiales itaq; penis qui negligentes eandem ipsi soluant. Ordi. regis Jo. Sore. l. fi.

¶ Pondera et mensure sint in toto regno equalia: aurū aūt et argentum et ois massa monete per marchā ponderetur de colonia q̄ octo habet vncias. ¶ Item ferrum stagnum et plumbū et es azogue mel cera oleum et lana seu alia huiusmodi ponderē vēdantur ad marcham sit de tria qp habeat octo vncias. Et libra duas habet marchas. et arroba. xxv. libras habeat de istis. et in quintali centū libre sint de istis excepto qp in quintali ferri qd in ferrarijs vēditur et ponderatur et in littoribus maris vbi fit ferrum ponderis vsus obseruetur. ¶ Item quintalis olei sit in ciuitate Hyspalensi. et in frontaria decē arrobarū secūdū consuetudinē vbi hactenus seruatam. ¶ Item in locis vbi est arrelde quatuor habeat dicti ponderis libras. panis tamē et vinū et omnia alia que mensurari cōsueuerūt vendantur et mensurentur cū mēsura. s. Toletana que est in faneca. xij. celēs. et amphora. viij. acumbres: omnes autē alie minores mēsure hoc eodē fiant respectu. Panū aūt et linteū et omnia alia que ad varas vendūtur: vēdātur p castellanā varā seu virgā: et in qualibet vara pulgata detur. Et panū per esquinā mēsuretur alijs vero ponderibus seu mensuris vtēs pena falsi cohercetur. Ordi. regis Al. De gobie. l. pc. et fi. et foro nouo d alca. ti. xxiij. l. i. Et ordi. Hen. i. Burgis. peti. viij. Et eiusdem regis Tauri. peti. i.

¶ Pondera. Et nota circa hāc materiā qp p singulas ciuitates debēt poni et collocari modij et net atq; lapidei cū sextarijs atq; ponderibus. vt ad ea in dubio recurrat. vt. l. Modius. C. de susceptoribus et archarijs. li. x. Pena falsi. Et vide glo notabilē in l. Arbitrio. §. De co. et ibi Bar. et Bal. ff. De dolo. et Hosti. in summa de empti. et vendi. §. Quibus mēsuris. Et limita hoc qn mutatio ponderis fit causa lucri. secus si de cōsensu partiū. vt. l. Imperatores. ff. De empti. et vēdi. no. Barbatius i. c. ij. De empti. et vēdi.

¶ Postea aūt rex Jo. ij. i curijs de Madrid. anno mill. cccc. xxxv. peti. xxxj. statuit qd dicta pondera et mēsure sint equalia: et qd pondus marche argenti sit qd ciuitas

Burgis habet. Et lex argenti sit .xj. denariorũ .z .vj. granorũ. Nullus aũt argentarius vel orebez fabricet argentũ sine marca minoris valoris q̃ dicte legis sub pena vtentium falsorum ponderum.

¶ Item argentarius ponat signũ suũ notum subtus signũ marche: q̃d signũ tenetur notificare coram tabellione cõsilij sub dictis penis.

¶ Item q̃ pondus auri cuiuscũq; sit monete sit eq̃le ponderi ciuitatis Toleti. Cãbiator aũt qui p aliud põdus dederit seu acceperit aurũ: dictã penã incurrat.

¶ Item libra in toto regno sit equalis .s. xvj. vnciarũ: z hoc in quacũq; mercantia z in alijs rebus q̃ p librã cõsueuerũt vẽdi

¶ Item arroba habeat .xxv. libras. z quĩtale habeat quattuor arrobas. z qui contrarium fecerit dictã penã incurrat.

¶ Item oĩa que ad varã seu virgã cõsueuerunt vendi vendantur p virgã Toletanã: z nullus p̃textu priuilegij seu cõsuetudinis alia mẽsura vtatur sub dictis penis z hoc idẽ de mẽsuris vini est tenendum.

¶ Item mensura panis sit ciuitatis abulensis siue sit maior mẽsura siue minor. cõtractus aũt facti p rentas vel obligatiões ante hoc tẽpus soluãtur p mensurã q̃ tempore contractus currebat. zc. Confirmatur ista .l. p regem Hen. iiij. Toleti. anno mill. cccc. lxij. peti. xxiij. Et addit q̃ intendit mittere fideles p̃sonas vnã vltra z aliam intra portos ad adequandũ mẽsuras atq; pondera: z ad exequendũ penas contra inobedientes.

¶ Populus nõ potest absq; rectoribus z iustitia loci repartitiones facere. vide infra. Uniuersitas.

¶ populus. Dicit̃ aũt populus a polis q̃d ẽ ciuitas: z est pp̃lus humane multitudinis cetus iuris cõsensu z cõcordi cõmuniõe sociatus vel pp̃lus est collectio nobiliũ z innobiliũ. plebs vero innobiliũ tãtũ collectio z pluralitas: q2 plures sunt innobiles q̃ nobiles vt notat Io. an. z pe. in c. fundamenta. §. Nec autem. De electio. li. vj.

¶ Pontes i fluminibus libere fiant p ciuitates vel loca seu alias p̃sonas: dũ tñ impositiões aliq̃s nec tributa nõ imponãtur nec impediantur fieri p p̃latos seu milites pretextu barcorũ vel alicuius iuris q̃d in fluminibus habent: q̃d si fecerint seu impedierint: si layci fuerint ipso facto oĩa bona p̃dant z camere regis applicẽtur. Si aũt fuerit p̃latus vel alia ecclesiastica persona naturalitatẽ z tẽporalitatez regni p̃dat: et ãplius illã habere nõ poterit. Ordi. regis hẽ. iiij. corduba. ãno mill. cccc. lv. pe. xxxvj.

¶ Portaticũ pedagiũ rodã seu castelleriã nemo nisi ad hoc p̃uilegiũ habeat: exigere p̃sumat: vel etiã si legitima p̃scriptione posset ad hoc tueri. nouiter aũt illa imponẽtes regis arbitrio puniũtur. dñs vero loca supra dicta imponẽs tributa de nouo locũ z terminũ in quo ipsa imposuerit ipso facto p̃dat z regi applicẽtur. Si aũt in alieno termino q̃s supra dicta exigat eũ septuplo q̃d accepit restituat. z regi insup sex mille soluat modo. Et si legiã penã soluendo nõ sit a regno p bienniũ exulet. Et q̃d accepit cũ septuplo soluat vt premittitur. Foro nouo regis Al. ĩ alcala. ti. xxvj l. i. vide infra. Thelonarius.

¶ Legitima p̃scriptione .s. per quinquaginta annos ad minus. Cõfirmatur ista lex cũ hoc q̃d dictũ est p regẽ Io. ij. Uall. anno mill. cccc. xiij. peti. xxij.

¶ portaticũ Exigere p̃sumat. Concor. l. Uniuersi. C. de vectigali. vbi cõtrafaciens capitali pena punit̃ z in l. fi. C. noua vecti. insti. non po. vbi p̃scriptione bonorũ z ppetuo exilio ẽ plectendus vt. v parti. ti. vij. l. viij vbi restituat cũ duplo. z vij parti. ti. x l. v. vbi pena vis armate punit̃ Legitima p̃scriptiõe q̃d est lõgissimo tẽpore: q2 p tãti tẽporis patiẽtiã princeps remisisse p̃hibitionẽ suã et p̃misisse fingit̃ vt notat Cy. in l. i. C. noua vec insti. nõ pos z no i c Sup q̃busdã z. c. Causam. De verbo signi. z in c. Innouamus De censib9. Requiritur tamen q̃d hoc p̃uenit ad noticiã principis alias non posset p̃scriptio causari. vt notat Bar. i. l. Si publicanus. §. In oĩbus. ff. De publi. z vectigal: an aũt vectigalis p̃statio possit p̃scribi vel q̃nto tẽpore debeat esse cessatũ no. Bar.

in l. Licitatio. §. Earũ rerũ. ff. De pu. & vec.

¶ Portaticũ nõ soluens nõ est excõmunicatus. vide infra. Thelonarius.

¶ Portaticum de nouo non imponatur. vide supra. Impositiones.

¶ Portaticũ nõ consuetũ minime soluatur: exigens aũt seu extorquens illud mortem patiatur. Ordi. regis Al. madrid. pe. l. lxiiij. Et ordi. Jo. i. Segobie. peti. xvj.

¶ Portaticũ & si non soluatur vbi thelonarius nõ reperitur transeũtes penã nõ incurrũt. vide infra. Thelonarius.

Rex Fer. & Re. in madrigal. anno lxxvj. Confirmarũt legẽ ordinationis disponẽtem qd portaticũ nõ consuetũ minime soluatur. &c. Et reuocauerunt oĩa priuilegia concessa p regem Hen. iiij. postq̃ dictam legẽ condidit & ante & vltra penas dicte lege de Nieua decreuerunt qd veniens cõtra dictã legem perdat mercedes quas a regibus tenet. Ea. ordi. peti. xl.

¶ Possessionẽ bonorũ etiam vacantium defuncti ad descendentes vel ad alios heredes ab intestato: vel ex testamẽto relinquentis pertinentẽ nemo sua propria auctoritate audeat occupare: alias ius qd in eis habet eo ipso perdit. Si vero iuslum ius occupatum cõpetit bona sic occupata ĩ tantũdem cum bonis vel eorũ extimatione soluat. Judex aũt in formatione habita possessionẽ heredibus summarie & sine iudicij figura restituat. Et pro pena autem dicta & damnis & expensis executionẽ faciat. Ordi. regis Jo. i. Sorie. peti. xx. Vide infra. Restitutio. c.

¶ Possessionẽ. Vacantiã. Et circa hoc est notandũ q hereditas nõ iacet nisi suus heres est licet se nõ immiscent: q2 sola existentia sui heredis cõtinuat dñium. notat glo. & Bal. L. Dele. L. Cũ hereditas. de hac materia vide qd scripsi Foro legũ. li. iij. ti. De las herẽcias l. Si el ora.

¶ Possessio sua nemini est auferẽda pretextu rescripti Regis vel alicuius iudicis mandatum: nisi prius possidens audiatur et conuincatur. vide supra. Hyspalen. f. & infra. Rescriptum. b. & infra. Rex. a.

¶ Possessio. Auferenda Et sic no. q in preiudicium possessoris etiã de facto possidentis & non de iure nihil põt attẽptari nec pronũciari: nisi eo citato vt l. Si deserta. L. Si propter publi. pen. Nã possessio etiã iniusta nõ est auferenda sine cause cognitiõe vt hoc no. Inno in c. Inter q̃ttuor. De maio. & obe. L. Si p vim vel alio modo l. fi. & l. fi. L. De bo. vacan. & l. i. L. De pilui. fisci. & L. Ne vxor pro marito. l. Ob maritorũ & l. Facultas. L. De iure fisci. li. x. et ff. De re iudi. l. Aduo pio. § Super rebus. Et no in. l. Cũ miles. § i. Qui ex cau ma. Et quã q̃ illud verũ sit iudex tñ qui fuit facilis in mittẽdo debet esse facilis ĩ reuocãdo qd inordinate fecit vt. ff. Si mulier vẽtre. no. l. i. §. In hoc edito. vbi est casus notabilis: tñ hoc semp debet fieri citata parte vt allega. l. Si deserta. vbi hoc no. Bal. Audiat. Circa hoc no. q si rex faciat suũ barone citari vt ostendat iura q̃ habet ĩ castris q̃ possidet alioq̃n ea sibi auferret nulla ẽ talis citatio ipso iure. Nã regula iuris est qd nemo titulũ ostẽdere debet sue possessionis. vt l. Cogi. L. De peti. heredi. q no. Et est tex. & ibi Bar. in l. Conductores. L. De cõduc. Est tñ notandũ q agrũ sterile & tributariũ & desertum quilibet auctoritate ppria põt inuadere sine & domina sit vicina siue nõ, sed dñs deserens infra bienniũ recuperare põt restitutis expensis cultori: quo elapso nõ audit'. casus est ĩ l. qui agros. L. De oĩ agro deserto li. xj. Sed cũ pdia deserta p equatores alicui assignantur antiqui dñi p edictũ vocent' qd infra sex mẽses veniẽte bona recuperẽt si debita cõtracta psoluerit: si p dictũ tẽpus cõtumaces extiterit ppetuo possidẽs possidebit & soluet tributa futura nõ preterita casus est in l. Locorum. L. eo. ti. De omni agro deser. li. xj.

¶ Possidens rem per annum & diem an prescribit. vide infra. Prescriptio. a.

¶ Possidens spoliatus restituatur. vide infra. Restitutio. c.

¶ Positiones & articulos partes debent ponere infra peremptoriũ terminuz octo dierum: a die qua fit per partes calumnie iuramentum connumerandum per iudicem assignandum. Sic itaq3 prestito calũnie iuramẽto: actor p partes libellũ diuidat sue petitiõis & articulos & positiões tam super petitione q̃3 ad excludendũ rei exceptiones si voluerit faciat: reus aũt positiones tam super negatis exceptionibus

quas opposuit q̄ ad excludendū actoris replicationē si velit faciat: quo facto iudex copiam iubeat positionū partibus dari: assignetq; terminū peremptoriū octo dierum ad respondendū cū iuramento singulariter cuiq; articulo sub quacūq; positione cōtento. Prouideat itaq; iudex vt articuli & positiones sint pertinētes & clare. & q̄d responsiōes ad eas sint certe & clare & nō offuscate. s. vt quelibet pars respōdeat per hec verba nego. s. vel confiteor. aut credo. seu nō credo. Si vero respōdet q̄d nō scit talis nō admittatur responsio: sed taliter respondens pro confesso habeatur vt statim dicetur videlicet si pars a iudice interrogata: vel cū est presens iudex ei semel bis & tertio iubeat q̄d respondeat & sine legitima causa hoc facere recusauerit vel noluerit clare vt p̄mittitur respondere seu contumaciter se absentauerit super ōibus in articulis positionibus contentis super quibus fuit pars per iudicē interrogata iussaq; respondere & nō respondet: habeatur pro cōfesso. & sic debet per iudicem statim per suā sententiā pronunciari.

Si aūt per responsiones vel confessiones partiū potest diffinitiua sententia pronūciari: termino per iudicē assignato ad concludendū neciō & post ad audiendū diffinitiuā sententiā illā vt de iure seu foro repererit proferat. cū inquit p confessiones nō valet diffinitiua p̄mulgari. Iudex vtriq; parti terminū assignet ad probādū positiones negatas factas tā super petitione q̄ super exceptionibus & replicatiōibus superpositionibus aūt confessatis: iudex restes nō admittat nec recipi permittat nec etiā super impertinētibus seu non recipiendis positiōibus. Item i tenore littere seu rescripti receptiōis nō ponatur nisi solū tenor actionis seu petitionis & exceptionū: & tenor negatarū positionū super quibus partes fuerint ad probationē recepte. Ordi. regis Jo. i. Briuiesca. l. xvj. ij. respon. vide huiusmodi legis partē supra. Aduocatus. §. & infra. Probatio. et infra. Testes.

¶ Positiones. sint clare & recte. Quid si respōdens positionib⁹ dicat: nego me habuisse dictā pecuniā: s; si appareret me habuisse dico me expendisse in negocijs ipsius dn̄i dicit Bar. in. l. i. ff. De vul. & pu. substi. q̄d talis debet haberi pro cōfesso: q2 nō respondet simpliciter: quia tūc dicit quis respondere simpliciter quando alias sine plica respondet simpliciter: q2 tantum ad vnū casū se refert: s; quādo se refert ad duos casus tūc secus. vt alle. l. i. & ff. pro socio. l. habita. & C. De fidei cōmissis. l. Eam quā. ff. De verbo obli. l. Inter stipulantē in prin. & eo. ti. l. i. §. Si q̄s simpliciter. ¶ Itē no. q̄ contra contumacē in nō respondēdo positionib⁹ potest fieri sententia eo nō citato. vt no. Spec. ti. De positionib⁹. §. vij. ad finē. Jo. an. tñ reprobat illud dictū in. c. ij. De confessi. li. vj. in nouella. Et patet ratio q2 ad hoc q̄d q̄s sit cōtumax in nō respondēdo positionib⁹: requiritur q̄ iussus & monitus a iudice respōdere recuset. Et in tali casu habet pro confesso. vt dicto. c. ij. Sed nō reperit iure cautū q̄d cōfessus nō debeat ad sententia citari. nā Innocen contra per. l. Unicuiq; de re iudi. & l. nō tm ff. de adoptio. ¶ Secundo dicit cōtumax quādo nō est monitus a iudice s; respondere nō vult: & contra talē vt contra contumacē proceditur vt alle. c. ij. Sed cōtumax citari debet ad sententiā vt no. glo. in. c. ij. De dolo & cōtu. li. vj. Et est casus in. c. Cū olim de testi. ergo &c̄. Anouē si facio positionē alicui tanq̄ heredi de solo aio ipse teneat hunc positioni respōdere. Uidetur q̄ nō: q2 nō releuat ponentē. q2 sola ai conscientia nō inducit additionē eo q2 requirit actus & volūtas ad hoc facit q̄d no. p Cy. in. l. i. C. De officio prura cesaris Incontrariū facit glo. l. potuit. C. de iure deli. s; verb; positiōis q̄litas cōsiderari. Na si verba eius sonat solū in aio in mēte retento nō debet respōderi. Si autē sonāt d aio aliqliter declarato: tūc debēt respōderi. Idē si positio fiat de facto & non de aio: et hoc si tale factū infert in additi. hereditatis. vt plene no. Bal. i dicta. l. potuit. ¶ Itē no. q̄ tenet iterrogatus respōdere simpliciter sine duplicitate affirmādo vel negādo vt no. Bar. i. l. i. §. Si q̄s simplr. ff. De verbo. obli. ¶ Itē licet Spec. ti. De positionib⁹. §. vij. v. ij. Cōsiderādū. dicat q̄ si i positione contineat maior quātitas quā debetur: potest tota positio simpliciter negari. hoc tamen est aduocatis calumniosum: quia ratione partis nō debet tota positio negari. hoc tenet Bar. i dicta. l. i. ff. De verbo.

obli.§.Si stipulanti. ¶Item querit Bar. in l.post legatum ff.De his quibus vt indig. aliquibus fecit vnam positionem quā ego negaui sibi: ꝛ sic illam impugnaui vtrū ex illa potero fundare intētionem meam ego: vel ponēs suam.Spec.in ti.De posi.§.viij.v.a.determinat ꝙ nō: ꝛ bene ratione contrarietatis. Nam si ego eam nō possum postea dicere eam verā. Quid ergo erit faciendum: ꝛ Bar. vbi supra dicit. Quod ille qui negauit si vult se ex illa fundare reuocet negationem suam ꝛ dicat se errasse ꝛ positioni se velle credere qd sibi sufficeret. Quia quando aduersa pars confiteretur eum errasse assertioni alterius partis credetur cōtra eum.vt.l.ij.§.si ff. Quando actio de pec est. on.ꝛ q ibi no ff. De ven inspi.l.i.v.Ceterum ꝛ ibi glo super.v Illuserat. Idem econtra: si ille qui posuit reuocet positioni suam dicens se errasse.credens negationem aduersarij eadē ratione. Et ista sunt quottidiana: sed circa predicta insurgit dubium.Ego qui negationem meam reuocaui: volo iterum reuocationem reuocare: nunquid potero.certe nō.vt l.Si quis iurarandum.C. De re dubijs. ¶Item dubitatur.Tu reuocasti responsionem tuam assentiens mee positioni quod tibi licet vt dixi.An ego potero reuocare meam positionem.Et dico ꝙ sic tamen allegando errorem quem habeo probare alias quam ex responsione aduersarij: quia illa responsio reuocata fuit. Debet ergo probari error secundum modum quem no. Bar in l. Non fatetur ff.De fideiuss. Et secundum magisterium legis error.C. De iuris.ꝛ fac igno.

¶Item quid si negaui positionem tuam quam tu postea probasti per testes vel instrumenta an possum ex illis probationibus intentionem meam fundare. Respondeo sic per.l. Si quis iudicatus.ff De posi. Quia nō impugnaui an aūt in criminalibus reus debeat respōdere positionibus p verbū credo vel nō credo siue alias. Uide notāter Bar in.l.Marcellus ff. Rerum ammotarū de plurimis questionib'. Circa positiones vide notabiliter Bar.in l.Ubicūqz ff. De interro.actio.ꝛ Spec.eo.ti.§.vij.v.xx.

¶Itē no ꝙ etiā testibus publicatis possunt positiones ꝛ instrumenta produci vsqz ad conclusionē De fide instru.c. Cū dilectus notant docto.signanter hosti.in.c. Cū bone. de probat. An aūt quis teneat' respondere positioni dubie vel impertinēti seu positionibus cōtrarijs vel de facto alieno vel de questione iuris vel positioni negatiue vel positioni implicate pro parte vere ꝛ p parte false: seu positioni cautiose seu criminose. Uide plenē notabiliter Salice. in.l.ij.§. Quod obseruari.C. De iuri.calum. Sint certe ꝛ clare. Et est ratio: qz excipere obscure ꝛ nō excipere sunt paria. Unde q proponit exceptionē obscurā succumbit in ea. vt l. Scire oportet.§. Oportet de excu.tu.ꝛ.l.i.§. Labeo.ff. De flumi no Bar in.l. Unde textos rem ff.Dele.l.in pon ꝛ in l.i.ff.De excep.

¶Item no.ꝙ si quis scienter falsam ponat licet aduersarius nō respondeat non habet' pro confesso: qz dolus cū dolo cōpensat'.ar.l.i.§. hec verba.ff Ne vis fiat ei. vt no.Bal in.l.si cur.C. de repudi.vel absti.heredi: Quod aūt potest reuocari positio vel eius respōsio: ꝛ an reuocationē potest quis iteruz reuocare vide per Bar.notabiliter in l post legatū.§.Si vero ff.De his qui. vt indig.

¶Interrogata. Requirit ergo qd sit presens Concor ꝙ no.glo.in.c ij De confe li vj que opprobatur p hanc.l nec sufficit qd per nuncium vel epistolam iussus iudicis notificetur absenti.vel ibi notant docto signanter Archi. ꝛ Officus.ꝛ hic videtur expressum per hāc.l.

¶Potentibus seu priuatis regis vel minimis officia iudicandi cōmittenda non sūt.Ordi regis.Hen.i.Burgis.peti.xiij.

¶Potestas per regē data archiepiscopis seu episcopis vel alijs prelatis per quā regia iurisdictio potest preiudicari reuocatur et amplius nō detur. Rex Henri.iij. toleti. anno mill.cccc.lxij.peti.liij.

¶Prandium detur regi semel duntaxat in anno cum ingreditur seu personaliter degit in loco nisi fuerit in guerra vel locum circuierit seu valauerit ꝛ pro prandio.dc. habeat modo. nisi de priuilegio, foro. vel consuetudine minus detur pro prandio. Ordi.regis Al. valladolid. peti.xxix. Et Ordina.petitio.eiusdem regis de Alcala peti.xlix.

¶Prandium in ciuitatibus villis seu locis regis dominij nemo infans miles seu alius accipiat seu exigat qd si fecerit dānuz de terris feudis seu pecunijs quas a rege habet sarciat. Ordi.regis Al.madrid. peti.xxxvij.

¶Prandiū potest merinus maior exigere in locis vbi habet hoc de foro.s. centuz vel nonaginta modo. Ea.ordi. de madrid peti.xv. vide supra. Merinus.b.

¶ Prandium contra priuilegia locorum a delatori vel merini nõ exigãt. vide supra Merinus.b.

¶ Precia monete auri & argenti mutauit in minora precia rex Hen.iiij. in madrid. anno mill.cccc.lxij. mutauit Henricus in ccc. moro. duplam. in.cl. moro. Florenum in.cuj. moro. Regale in.xvj. moro. Quartum in.iiij. moro. Et in omnibus ciuitatibus & locis sui regni precepit vt de omnibus precijs rerum venaliu; quarta pars minueretur de precijs anno preterito solitis. Postea eodẽ anno.lxij. Tolen statuit q etiam de precijs dehesarum & herbarũ minueretur quarta pars. Domini aũt talium dehesarum seu herbarũ tenentur dare dictas herbas pro minori precio iã dicto: alias ipso facto perdant dehesas & camere regis applicentur.

¶ Precepit consilio de lamesta qd prohibitionem faciant pastoribus seu dominis gregum ne vadãt ad dictas dehesas sub pena qd perdant greges que alias ad dehesas traduxerint. vt ibi Tolen. peti.iij.

¶ Precia rerum. Unũ tamen no. Quod ex inordinata administratiõe cresat carestia vt.l.i.C. De frumento vrbis costantino li.xj.

¶ Precia curruum & bestiarum de guia. vide supra. Guia.

¶ Precia rerum disponuntur per regem Hen.i. in ordinatione Tauri. per totum.

¶ Precia rerum. Unũ nota q de iure sutores p fractura vnius clamidis etiã militaris nõ possunt accipere vltra vnũ florenum. no. in. l. Fortissimus. C. De militarium vestium canone.

¶ Et quia hodie per temporum mutationes precia sunt mutata hic colocare obmisi.

¶ Precium iustum qualiter suppletur. vide infra. Uenditio.a.

¶ Predam facit qui i itinere publico guidagia accipit. vide supra. Itinera.a.

¶ Predam. nota incidenter q ex sola diuisione prede sine conscientia diuidentis perinde punitur quis ac si sua conscientia & tractatu preda facta fuisset qd est bene notandum vt.l. Si qs C. De re.mili.li.xij. Et ibi glo. & Ange. & Iohan. de pla.

¶ Predam in publico itinere faciens punitur. vt supra. Itinera.b.

¶ Predicationes seu sermones elemosinas petentum nemo audire est cogendus vide infra. Rescriptum.e.f.

¶ Prelati ecclesiarum seu capitula in cathedralibus ecclesijs seu in alijs locis sine Regis permissu & mandato notarios seu publicos tabelliões ponere nõ presumãt memorati itaq3 notarij in vsu nõ se intromittant officij alias regis arbitrio puniũtur. Ordi. regis Al. vallad. peti.xxxj.

¶ Prelati. Circa prelatos no. q licet non valet statutum qd ecclesia debeat eligere prelatu; de voluntate layci per.c. Cum terra. de electi. Ualet tamen consuetudo qd mortuo prelato fiat notificatio populo ciuitatis anteq; ad electionẽ procedatur vt no. Innoce. in.c. Quod sicut de electio.

¶ Prelati compelluntur coram rege iura simpliciter super iurisdictione quã impediunt ostendere. vide supra. Iurisdictio.b

¶ Prelatorum mandata & littere per laycos obediri debẽt. vide supra. Laycus.a.

¶ Prelatorum literas seu mandata pretextu alicuius statuti nõ obseruans punitur. vt infra. Statutum.b.

¶ Preses prouintie. vide supra. Adelantatus.

¶ Preses. vide supra. Merinus.

¶ Prescribere quis nõ potest rem per annum & diem nisi titulum bone fidei habeat. Foro nouo. regis Al. de alcala. ti.xi. l.i.

a

¶ Prescribere per annũ & diem. nota q lex fori legum li.ij.ti. De prescriptionibus. l.i. Et etiã l. fori de sepulue. Que idem dicit circa prescriptionem huius temporis limitantur per hanc l. primo q in dicta prescriptione anni & diei requiratur titulus bone fidei vt hic. Secundo q etiam cum tali titulo bone fidei per hoc tẽpus possidens solum possessionem prescribit & lucratur fructus: nõ tamen prescribit proprietatem vt in l. Si. l. ccxliij. & l. ccxj. Hoc idem tenet Ioan. an. in mercurialibus in regula possessor de regu. iuris. li. vj. & iiij. q. in prin. Quod dic vt scripsi in dicta l.i. Foro legum eo. ti. Ad prescriptionem vero requiritur titulus & bo-

na fides: ꝛ possessio continuata Bar. in. l. i. C. de usu ca.

¶ Prescribitur actio personalis cũ contractu vel sine eo a die qua terminus solutionis accessit vsq ad decenniũ. Et tunc autem actiõem creditor perdit. Nec debet sup debito audiri. Interrũpitur tñ prescriptio si intra terminũ decenij creditor i iudicio actiõem suã proposuit: vel si p̄te citari fecit sup hoc: vel si fuerit executio facta. Foro nouo de Alcala ti. ix. l. ij.

¶ Prescribit actio personalis. Actio eni psõalis ē que obligat personã ex cõtractu vel q̃si ex maleficio vel quasi. insti. De act. in prin. Exemplum de primo in mutuo. venditiõe. locatione. conductione. De secundo in actione negociorum gestorum. tutele ꝛ similibus. De tertio in actione furti damni dati ꝛ rapine. ꝛ iniurie De quarto in iudice male iudicante p imprudentiam. in proijciẽte per fenestram quod noceat transeuntibus insti. De obligati cum rubricis sequẽtibus notat Jo. an. in nouella i c. Dispendia de rescriptis li vj. Ad decenniuz in l. Oẽs populi ff. de iustitia ꝛ iure xiij. colum dicit q̄ tale statutum sine lex imperialis non valet: quia non excludit peccatum. Item quidam limitant hanc. l. Quod tunc. s. contra creditorem currit hec prescriptio decẽ quando creditor tenebat ire ad domũ debitoris. Et quia creditor ꝛ debitor erant diuersi fori. Quia tunc causatur contra creditorẽ negligentes prescriptio statuti vel legis. no Bar. in l. Sequit. §. s. viam. ff. de usu capio. Facit quod no. Innocẽ in. c. Quia plerique. De immuni. eccle. ꝛ Jo. an in c. Cura. de iure patro. Quando autẽ teneat creditor ire ad domũ debitoris vel ecõtra. Vide l. Jtẽ illa. ff. de cõsti. pec. Et Abb. in. c. Significante. de pignori. Prescriptio tamen non potest iuuare debitorẽ qui tenebatur offerre debitũ creditori. Quia tunc fuit in culpa Et talis prescriptio est causa ex facto ꝛ negligentia sua vt c. fi. De prescriptio. notat Jo an in. c. fi. de excepti li vj. in c Quod clericis. de foro compe. vbi hoc notat Abb de cecilia. Item est notandum circa istam materiam q̄ prescriptione completa per debitorem contra personalem actionẽ creditoris sui non tollitur ypotheca actio q̃ longiori tempore durat notat Bal. post buttri. C. Quomodo ꝛ quando iudex l Consentaneum vj. colum. Audiri. Quod limitant doctores s. q̄ non debeat audiri creditor: nisi per viam executionis iudicis officio. Quod patet infra. l. Proxima: que innuit q̄ debitore citato p viaz actionis creditor audiatur secundum Vincen. vt hic. Item no. ex hac. l. q̄ rex potest tollere ex causa actionem ꝛ ius alterius. Concor. qḋ no Cy. in. l. Rescripta. C. Si contra ius vel vti pu ꝛ. l. fi. C. de pacti. ipu. offer. alias ecõtra Cum vero actio est de iure ciuili: vt in l. ij. ff. de ori. iu. Et imperator potest que sunt de iure ciuili tollere: vt plene nota. p Jo. an ꝛ An. in. c. Que in ecclesiarum. de consti. Tollit ergo actionem: vt ibi ꝛ hic. Est tamen notãduz q̄ licet deficiat actio in casu isti⁹. l. Non tn deficiet euangelica denunciatio. de qua i. c. Nouit. de iudicijs: vt notant docto. in allegato. c. Que in ecclesiarum ꝛ Anto. in c. ij de purga. vul. Et scripsi Foro legũ li. ij ti. delos pleitos que fueren acabados. l. x circa fi. Et vide circa hanc. l. quod notat Jo. an. In nouella in c. fi. de excep. li. vj. circa fi. Et quod hic dicit q̄ rex potest actiones tollere intelligo secũdũ Jo. fa insti. de act. §. de actionibus que descendunt ex contractibus ciuilibus per ius ciuile inuentis sicut stipulatio ꝛ contractus emphiteoticus ꝛ litterarum obligatio. Sed in cõtractibus iuris gentium actiones fuerunt create etiam de iure gentium: licet post fuerũt formate ꝛ cõposite per ius ciuile. Alias tales contractus essent inutiles: nisi pro eis actiones cõpeterent: vt ibi late per Fabium. vj. colũ. Et cangit Innocen in. c Que in ecclesiarum. De consti. hai ꝛ auct. Ad hec C. de usuris. mouet hanc questionem. Ponamus q̄ statuto ciuitatis cauetur q̄ si debitum non fuerit petitum infra. x. annos naturalis obligatio sit sublata An poterit denunciari ecclesie Et videtur q̄ non. Quia ex quo statutum ita disponit: debitor non facit contra consciẽtiam ar. ff. de nopali. l. Generaliter Ad hoc facit quod no. Innocen. in c Cura ḋ iure patro. vbi dicit q̄ salua consciẽtia potest retinere res prescriptas. q̄ prescribentes tuti sunt auctoritate eius q̃ habet potestatem condendi ius in temporalib⁹: eo quia prescriptio inducitur in odium negligentium ꝛ in fauorem solicitorum. Que p̄ba sunt notanda. Tamen contrarium est verum. Quia contrarietas statuti non potest eneruare naturalem rationem ꝛ ipsam veritatem: vt ff. de usu fruc. earũ re. l. i. ꝛ ij. ꝛ. ff. de capi dimi. l. Eas. Statutum nisi per quecunque verbo loquatur siue disponendo siue fingiendo non potest ipsam verum iusticiã abolere in q̃ fun‑

dat euangelica denunciacio: vt no Innocen. i. c. Que in ecclesiarum. de consti. et in c. Quia plerique. De immuni eccle. Et bar. expresse in extrauagan. Ad reprimendā super vbo ad denunciationem vero: vt no. Bal. vbi supra. Ubi alias questiones circa hoc determinat: et vbi notat late in quibus habet locum denūciatio euangelica. Et de denūciatione canonica Bal. in l. Non dubium. C. De legi. q. xi. querit si statutum dicat q aliquis non audiat: vtrum itelligat prohibitorium statutum. Ita q id quod sequitur ob id sit nullum. Et ad hoc ate disputando determinauit q sic: quia licet non admittat iurisdictio admittitur officium iudicis: sine quo iudicium non potest peragi secūdū eū. Sed Bar. dicit q aut statutū disponit respectu actionis: puta nō audiat agens. aut respectu officij iudicis vbi ex officio procedit. aut disponit in causa criminali. Pro casu valet processus Secundo nō. Itē nec tertio casu valet: qr officiū iudicis quod est meri imperij in criminali obuiat per tale statutum. secūdū Bar. Sed hic est considerandum q ista differentia inter actionem et officium iudicis non procedit. Cum officium sit radicatum in parte sicut actio. Et quia valet sentētia licet ipso iure nō competat actio vel officiū iudicis: vt. C. fa miliercī. l. Cū putarem. et ff. de peti. here. l. Eo tempore in prin. Et ideo dico q aut qd nō debet audiri: et hoc liquet iudici et tunc processus est nullus. aut non liquet iudici: et tunc processus videt validus. Quia non est temere processum: sed recte. ex quo nihil est obiectum iuxta notata in. l. ij ff. Si quis in ius vo. non ierit. Et alibi dicit Bar. q si post certum tempus accusaret non debet audiri. Lā si ē audit' et nihil est obiectum valet processus. Ita notat ipse. ff. De penis. l. Absentē. Et facit. ff. Ad turpili. l. i. §. Accusatiōem. Sed finaliter Bal. dicit vbi supra. Q aut de causa. i. de rpe impediente constat iudici. tunc processus ē nullus. Quia est contra ius constitutionis: et etiā cōtra ius partis. Facit quod no. Innocen. in. c. i. De offi. vica. aut de prescriptione per quam denegat' audiencia non constat iudici: et tunc imputet sibi qui non opposuit. Ista sunt vera quando prescriptio excludit principia processus: sed quando excludit solam condemnationem: sed non iudicium tunc sententia semper valet: vt. ff. De soul. l. Si marit'. §. prescriptiones. Item querit Bal. in li. feu. ti. Si de feudo fue. cōtro. inter do. et ag. §. Si q̄s per. xxx. Nū qd statutū possit tollere naturalē obliga

tiōes creditoris negligētis agere. dicit Bar. q sic. sz quo ad effectū ciuilē tollit ipso iure: vt. l. si. ff. Rē rata haberi Sz Bal. i dicto. §. dicit q si statutū diceret q si creditor nō petierit j. tēp' itelligat' fecisse pactū de nō petēdo. Uel solēniter itelligat' p acceptilationē liberasse debitorē. vel fingat' ei solutū. tunc bñ tolleret naturalē obligatiōem saltim in effectu. Sz si simpliciter dicat q tamē negligētie: vt vult ista. putat bal: q in foro statuentius obligatio naturalis eliduat'. Secus in foro ecclesiastico ratione peccati Et hoc pbat sic Certū ē q si ab initio eēt sola naturalis nō tolleret' per tale statutū: quia vbi nō ē actio ibi nec prescriptio facit. ff De negoci ges. l. Atq natura §. Et proculus in vltima glo Ergo vbi ē naturalis et ciuilis obligatio q̄ sunt due radices obligationū: vt insti. De obliga. in pon. remanet debz naturalis que ē de iure gētium: q̄ sufficit ad petēdum p viā denunciatoriā i foro ecclesie: nec debemus dicere q ppter cōsortium ciuilis naturalis obligatio infirmet': vt no. ff. de pact. l. Si vnus. §. pactus in glo. pono si statutum nō referat se ad obligatiōem: sed ad personā agentē puta creditor nō audiat': vt i ista l. Tunc non tolleret aliq̄ obligatio. Nam et si dicat excōmunicatū audiri non deberi et tñ ex contractu celebrato añ excōicationē vel post ei naturaliter obligat': licet interim petitio suspēdat': vt i li feu. ti. Hic finit'. lex dni fre. cor. fue. reg. iapi. §. Guerrā. Quo casu dictum statutū non ipedit qui debeat audiri in curia ecclesie: nisi iusta causa eū repellet. Uerbi gratia. Dicit statutū q q̄ non soluerit non audiat' Nā hoc statutum factū ē fauore publice vtilitatis pricipaliter et secundario: et ideo debet seruari in quolibet foro: vt extra De foro compe. q clericis. Idem dico q si statutū dicat q si istrumētū non fuerit registratum i memorialibus psumat' falsum. Nam cum istud statutum sit factum principaliter ob supplantandum malos mores falsificātium in vtroq foro debet pariter obseruari: vt no. ff. De postu. l. Ex ca. Et si diceres contrarium sequeret' q licet consuetudines feudorum dicant q requirantur pares carte, vel breue testamenti. Tamen per recursum ad ecclesiam essent iste consuetudines ludibrie. Quia scriptum est In ore duorum vel trium stat omne verbum Quod est falsum iuxta no. in. l. i. ff. De consti. penci. ¶ Item nota q recursus ad ecclesiam non habet locum. Nisi quando iure ciuilis obseruāda habet i se pactū de iur

naturaliter non in penarum executione vel odiosis. ff. de mino. l. Auxilium. de condi. inde. l. Si pene in prin. ¶ Item iste recursus nunquam habet locum si per diffinitivam iudex secularis diffiniat negocium: ut in c. ultimo De exceptio. li. vi. Nisi esset ecclesiastica causa: ut usuraria vel causa simulata in fraudem usurarum: ut no. Bal. in d. l. §. Si quis per. xxx.

¶ Ex supradictis no. quod per prescriptionem non tollitur obligatio naturalis: ut Bal. no. in l. Si quis iniquum. ff. Quod quisque iuris. Et est ratio secundum eum: quia non videmus quod sententia est potentior quam prescriptio. Quod apparet in translatis recti dominii: que non tollit obligationem naturalem. ut. ff. De condi. inde. l. Julianus. De hoc per Dy. in l. fi. ff. Rem ratam haberi. et de nego. gest. l. Necque natura cum multis similibus. Vide eleganter de hoc per Innoc. in c. Que in ecclesiarum. De constitut.

¶ Item nota quod ius formale vel negativum non prescribitur: nec id quod continet ius commune: nisi spacio xxx vel. xl. annorum.

¶ Item statutum quod creditor non possit post decennium petere debitum: cum fundatur super tacitam negligentiam non petentis: non valet propter peccatum et anime periculum quod versatur in tali prescriptione. notat Jo. an. in. c. fi. De prescrip. Secus si propter rationabile odium vel presumptionem fraudis statutum excluderet debitorem post certum tempus: ut in hac. Quia tunc valet: ut disputando tenet Bar. et Bal. in l. Omnes populi. ff. de iusti. et iure in prin. ii. questione: et Ancha. in regula peccatum. et in regula possessor. de regu. iu. li. vi. videlicet Pe. in. ii. questione principali tenet conclusive: quod etiam potest iuramentum si prescriptum fuerit sine pena contemni: ubi est rationabile odium: vel presumitur simulatus contractus per fictionem statuti. Ex quibus patet quod potest statutum sive lex concludere peccatum presumendo ex cursu temporis dispositionem simulatam sive ficticiam: vel ex dolo inicam ex qualitate personarum contrahentium. Et sic iuris fictio excludit peccatum: ut concludit Ja. de bello in quadam sua disputatione ut refert Ancha. ubi supra. Item dicit quod non solum per viam fictionis et presumptionis doli potest statutum tollere iuramenti efficatiam. Sed etiam ipsum principaliter annullantis secundum Fre. de senis in. q. Que incipit. Civitatis perusii. Et id habet locum relaxatio iuramenti in tali casu. Plus etiam dicit quod iurans conventus ante petitam relaxationem potest excipere. non debet audiri petens observantiam iuramenti: ideo ipsum iuramentum relaxari debet. et ipsum relaxari peti. ad hoc. ff. de inoffi. testa. Papinianus §. Sed si filii. Et sic nota quod ex sola negligentia creditoris sine facto debitoris currit prescriptio decennii. Et hoc sentit Innocen. in c. Quia plerique De immuni. ecde. et Archid. xvi. q. iii. §. Potest. Et bar. in l. Sequitur. §. Si viam. ff. De usuca. Licet secus. Nota hic tres modos. civilis. interruptionis prescriptionis. Iston et alios vide per glo. in l. Cum notissimi. §. Sed et si quis debitorum. C. De prescripti. xxx. vel. xl. annorum. Et ibi docto. et in l. fi. C. De on. excep.

¶ Item no. quod in hac citatione ad hoc quod interrupatur prescriptio requiritur expressio cause ut dixi supra. Contumax. o. Est tamen notandum quod prescriptio de qua hic non currit contra filiumfamilias. nec contra impeditum agere: ut notat bal. in auct. Nisi triennia. C. de bo. matri. Credo tamen salva correctione videtur quod ista l. per sua verba tollit obligationem civilem et effectum naturalis obligationis dicitur actionem perdit. quod idem est dicere cadit a iure suo. Item via agendi precluditur ibi dum dicit non debet audiri. Non ergo remanet nisi solum ius agendi per viam monitionis fraterne: ut notat bar. notabiliter in l. Sequitur. §. Si viam ff. De usu capionibus. Et no. in uni supra allega. et bar. in l. ii. ff. Pro emptore in fi. Servatur tamen quod supra dixi per l. infra proximam. Item no. quod ista lex non ligat clericos: ut notat Anto. in c. i. De novi operis nunci. Et Spec. titu. De dispu. advo. §. Porro. in Sed numquid. et bar. in l. Omnes populi. ff. De iusti. et iure. et Jo. calde. in c. fi. De soluti. et pe. de ancha. in repetitione. c. Canonum. De consti. et in c. Ea que fiunt. De re. iu. li. vi. vide notabiliter dicta per Abbatem in c. fi. De prescripti.

¶ Item ad ea que dixi supra c. l. i. quod creditor post decennium non debet audiri. No. unde quod hec exceptio quod quis non audiatur introducta a lege vel statuto potest opponi ad litis ingressum. sed ad processum in vim dilatorie ad impediendum litis contes. et etiam ad merita cause si exceptio est rei finite de quo per bar. in l. Cum quedam. ff. Judica. solui. et l. Eleganter. §. Si quis post ff de condi. inde. Sed numquid hec exceptio enervet iurisdictionem iudicis adeo quod si contra faciat et audiat prohibitum audiri a statuto processus sit nullus ipso iure. dic quod non. ut. c. Radulphus. de rescrip. Nam per hec verba per

mittit exceptio soluz que potest opponi tam ad processum quam ad merita cause: vt tenet Bu tri in l. Quoniam C. de adulte. facit quod no. Bar in l. Viro atque vxore. ff. Solu. matri. vt refert Jo de pla. in l. Omnes C. de fundis patri. in fi.

¶ Sed iuxta dictam l. supra proximam dubitatur: quid si executio facta virtute contractus vel sententie non finitur vsque ad decennium. An sit debitum prescriptum. Et communiter tenet quod non. Nam sicut in executionibus sententiarum et instrumentorum habentium paratam executionem non est dare instantiam: nec finiuntur triennio: vt concludit Jo de pla in l. Litibus. C. de agri. et censi. et Bal in l. Consentaneum C. Quomodo et quando iudex. Quia instantia proprie non est in causa executionis officio iudicis petite. Cum in ea non procedatur ordinarie: nec detur libellus: vt notat Bar. in l. Si creditores C. de pigno. in v. q. principali et Bal. in l. Si causam C. de execu. rei iudi. Sic nec est dare prescriptionem executionem inceptam vel iam factam. Et sicut instantia causae que est triennio vt. l. Properandum. Incipit a tempore litis contestate: vt expresse dicit glo. in l. Sed et illud C. de tempo. appe et c. Ex parte. ij de verbo sig. et sic l. Properandum solum habet locum in casibus in quibus litis contestatio requirit: et non in executionibus que officio iudicis petunt et fiunt. Idem credo quod sententia que transiuit in rem iudi non prescribitur: vt. l. Miles §. Iudicat. ff. de re iudi. Et ibi Bal.

¶ Item no. quod clerico agenti contra laicum in foro seculari non obstat lex vel statutum quo cauetur quod post decem annos nullus audiat super debito: vt hic. Quia tale statutum quod tendit ad litis decisionem non ligat clericos: notat Spec. ti. de disputa. aduocatori. §. Porro v. Sed nunquid. Et bar in l. Omnes populi. de iusti. et iure. Et Jo. an. de soluti. c. fi. et Ancha. in regula Ea que fiunt. de regu. iu. li. vj. et in sua repeti. c. Canonum. de consti. et in c. i. de noui operis nunci. in fi.

¶ Debita et actiones que iudeis competunt ratione contractuum quos cum christianis fecerint non possunt peti, nec etiam prosequi post sex annos a die quo solui debuerunt connumerandos. c. Foro nouo ti. ix. l. ij. in fi.

¶ Prescriptio autem contractus per transcursum decennij: vt supra l. Proxima. Et mittitur nulla fiat executio donec debitor citetur et audiatur. Ordi. regis hen. i. Burgis peti. ix. Concor. cum l. supra Proxima. Ordi. regis Jo. i. vallisol. peti. xij.

¶ Prescriptio. per transcursum decennij. Posset tamen hanc prescriptionem contrahens tollere si dicat in contractu quotiens prescriptum fuerit totiens promitto. Nam ex desinentia vnius alterius origo prouocatur: vt. ff. Quibus mo. vsusfruc. amit. l. Si cum in annos. notat bal i. l. ij. C. vt in posse. le. adde quod plene no. bal in rubrica. Si de feu. fue. contro. inter do. et agna. et Abb. de cecilia super rubrica. de prescripti. et in c. fi. de prescripti.

¶ Prescribitur contra regem ciuitas vel villa locus et iusticia: necnon et iurisdictio per tanti temporis spacium: cuius in contrarium memoria non existit. Probatur autem talis prescriptio per instrumenta aut per scripturas auctenticas: vel per testes bone fame qui viderunt. vel a suis maioribus seu ab antiquis hominibus audierunt quod ipsi semper viderant et audierant. Et quod nunquam viderunt: nec etiam audierunt contrarium. Et quod sic communiter omnes loci vicini tenuerunt. Valet enim talis probatio etiam si possidentes contra regem alia instrumenta vel priuilegia qualiter illa habuerunt non ostendant. Interruptio tamen huiusmodi prescriptionis contra possidentem obstat. vt si rex vel alius eius nomine loco vel iurisdictione vsi fuerunt taliter quod possidens perderet. vel cum ad iudicium super hoc vocatus fuisset regis autem seu alterius pro eo iniusta occupatio interruptionem non operatur. Quia contra regem non est dare resistentiam. Si tamen interruptio cum iudicij cognitione fuit facta. et postea regis mandato: vel eius gratia possidens illam recuperauit: interruptio valet. ¶ Item hodie ciuilis iurisdictio contra regem quadraginta annorum spacio prescribitur. Justicia vero vel merini imperium centum annis prescribitur continuis sine interrup

tione. Supremam tamen iurisdictionem quam rex in aliorum defectu exercet nemo prescribere potest: nec etiam exactiones seu tributa regi debita prescribuntur. Licet alie res regis prescribi possunt. Foro nouo regis Al. de Alcala. ti. xxvij. l. ij. vide supra. Iurisdictio. c.

¶ Prescribitur. Contra regem. Quod videtur quodammodo prescriptioni consentire cum sciuit et non contradixit. Quia alias contra ignorantem regem vel populum non posset prescriptio causari: vt notat Innocē. notabiliter in. c. Bone ij. De postu. prela. et in. c. Dilect⁹ De capel. monacho. Qui enim consentit iura sua perdit: et aliena fortificat. Et hec regula est infallibilis quandoque, consentit ius suum in alium transferendo. Secus si consensus non fiat ad hunc effectum. ff. De rei ven. l. Inter officium de re iudi. c. Suborta. Dicit enim Inno. quod dominus qui consentit vasallo alienari, videtur consentire causa vtile dominium vasalli non causa directum ipsius domini. De fide instru. Inter dilectos per Innocen. Et ad hoc quod no. Accur. C. de remissi pig. l. Qui si ignorantem. et l. Qui ypothecas. Inspiciendum est ergo ad quem effectum consensus sit prestitus. ff. de pig. fideiusso § . pater. Siue sit expressus siue tacitus: puta in opponendo sigillum vt. C. De rebus ecclesie non alie. l. ij. vel subscribendo vt. C. plurale quod agi. l. si. Et fundatur ista regula. ff. de pigno. l. Sed fundum. § . i. C. Ad velly si fine. ff. Qui. mo. pig. vel ypo sol. l. Sicut § . Creditiu. et ibi est vnicus tex. Ignorans autem de ita dixerim non dicitur consentire. C. de donati. l. Ignorans. ff. de acti. et obli. l. Ex male. § . Longe ff de pacti. l. Tres fratres. ff. de condi. inde. l. si § . Ideoque petijt. ff De transac. l. Eum qui. hec e no. Bal. i li. feu. ti. Qui mo. feu amit. c. i. § . Preterea. Ciuitatis illa. No. ex hac. l. quod licet imperator vel rex superiorem non recognoscens: de rex hispanie in toto regno suo fundet intentionem suam de iure communi quo ad iurisdictionem siue quo ad ius reddendum: et vsum gladij exercendum: vt ff. Ad. l. Rod. de iactu. l. Deprecatio. et C De p quadri. prescripti. l. Bene a zenone vis. di. Quo iure. xvj. q. iij. c. Sina. vij. q. i. In apibus ij parti. ti. i. l. i. Et quod no. in cle. pastoralis. § . verum. De re iudi. Et etiam quo ad ciuitates et loca intra regni limites constituta. ar. c. Ad decimas. de resti. spoli. et c. i. de rescrip. li. vj. Et quo ad functionem regi debitam que nullo temporis spacio potest prescribi: vt. l. Comperit. C. De prescripti. xxx. vel. xl. annos cum annotata. xvj. q. iij. § . penultimo. Et quo ad supremam potestatem iura reddendi: vt hic. Limites tamen regni: necnon et ciuitates seu loca per occupationem et prescriptiones vsurpantur et confundantur decima distinctione. Lege. Et in his sufficit bona fides ex immemoriali tamen prescriptione. s. C. tanti temporis. et c. vt hic et c. Super quibusdam. De ver. signi. Et taliter prescribentes dicuntur habere territoria per se: de. ff. de ver. sig. l. Pupillus § Territorium. Quo ad res tamen singulares regni in vico vel castro existentes rex intentionem suam non fundat de iure communi: cum multa sunt allodia: vt. ff De offi. prefec. vi. l. i § . Cum vi bem⁹ et Hosti. notat De iure iuran. c. Nimis. et Gui. de mon lauda. in cle. cle. pastoralis. Et vide quod notat Spe. ti. de loca. § . Nunc. v. xxxvj. An autem alij comites vel domini temporales fundant intentionem suam de iure communi quantum ad res sitas infra limites terre sue vide Hen. in. c. Si diligenti. de prescrip. i. vi. vel per testes. No. ergo ex hac. l. modum probandi immemorialem prescriptionem per testes. Concor. c. Quid per nouale et c. Cumen tes. et quod ibi no Innocen. de verbo. sig. Et late et notabiliter per Spec. ti. de proban. § . probare. v. vltimo. Queritur cum sequentib⁹. Et quod notat glo. in. l. Arbiter. ff. de proba. et Jo. an. In nouella in. c. i. de prescrip. li. vj Ab antiquis hominibus. Et sic no. quod in factis implicans et antiquis vbi non apparent instrumenta nec testes originarij recurritur ad communem hominum memoriam et famam: vt hic et ff de probati. l. Si arbiter. ff. de nego. l. At quod vera. § . Cum tue. absente. et C. de rei ven. l. Si in rem in prin. notat Bal. in li. feu. ti. Si de feu. fue controue. inter do. et agna. c. vasallus. An limites locorum possunt prescribi. vide glo. in c. Quicunque xvj. q. iij. et c. Inter memoratos. e cu. et q. Item circa probationem immemorialis memorie est notandum quod testis quod deponit oportet quod sit talis etatis quod deponat possessionem xl. annorum de visu: et de anteriori tempore de auditu vt ista l. disponit. alias non probat. notat Lapus et Anto. in. c. i. de prescripti. li. vj. Jo. de mi. testi. v. Testes probandum memoriam An et quando prescriptio currat contra minorem: vide distin. Jaco. de bello. In aucte. de heredi. et fal. colla. l. § . Non at est tempore xxxij Ireno. quod si quis emit ab eo quod dicitur executor vltime voluntatis defuncti quod potest prescribere si fideliter credidit vero execu

rose se emisse. Et hoc aubsluit ab bonestia. alias non psumit bona fides: ve concludit Bal. l.i. C. de rebus alie. non alie. ¶ Itē no. q si qs probat per testes se emisse rem: non tamen dicunt de precio nec de pactis nec terminis licet sint substātialia venditionis: tn probat bonā fidem ad perscribendum: vt concludit Bal. in dicta. l.i. C. De reb⁹ alie. nō alie. Interruptio ¶ Et ad hoc no. q q̄tuor sūt genera prescriptionum. Quedā sunt prescriptiōes mere odio introducte: ve prescriptio xxx. vel xl. annoruz Que ē introducta simpliciter ppter negligentiam non petentium tales prescriptiones ō facili interrumpunt. s. per citationem: vt l. Sicut C. De prescript. xxx. anno. r. dū tn citatio valeat: vt. C. Ne de sta. defunc. l. Si pr nec sit circumducta per contumaciaz actoris vt no. in dicta. l. Sicut per glo. de cuno. Quedā sūt prescriptiones mere fauorabiles vt vsu capio triennij. Tūc aut loq̄mur in interruptione in effectu: aut ipso iure primo casu req̄rit litis cōtestatio. vt. ff. de rei ven. l. Si post acceptū Que litis contestatio debet esse valida: alias non interrumperet. vt no C. de litis contesta. aucten. Offerat. Secūdo casu non interrūpit nisi per sententiam condēnatoriam: quia post sententiā ipso iure non currit vsu capio: ppter vigorem sententie q̄ mādat executiōi sine lege ff. de rei ven qui restituere. Quedā sūt prescriptiōes mixte ex fauore τ odio. vt ē prescriptio x. annorum inter presentes τ xx. inter absētes In quibus cōcurrit duplex ratio fauoris a parte possidentis. τ ratio odij a parte non petētis Tūc in istis eligit q̄dā media via q non interrumpit per citationem sed. Sed interrūpit per litis contes. ipso iure. vt C. de rei ven. l. Mole litis. Quedam sunt prescriptiones sui natura currentes. vt actio iniuriarum debitoris τ q̄sto minoris. vt. ff. Quod me causa. l. Si cū exceptione. § ij τ. ff. de edili. edi. l. iij. Et iste nō interrumpit nisi per litis contes. Non tn per citationem. ve l. Ex hoc edito. ff. de eo per quē factum est. Est tn notandum diligenter q vbicunqz ad interrumpendum prescriptionem requirit litis contes. Quod sufficiat reum fuisse in mora litem contestandi Quia ista mora habet vim litis cōtes. q̄tum ad interruptionem: vt. ff. Si quis cauti. l. Si cum. § Qui iniuriaz vbi est tex. singularis: τ est glo. ordinaria i. l. Constitutionib⁹. de acti. τ obli. quod commēdat Bal. in alle. l. Ex hoc edito. Supremam tn iurisdictionem Et sic no q ex eo q rex est dominus regni sui quo ad iurisdictionē τ gubernationem. vt. ff. de verbo. sig. l. Pronunciatio § . patet. τ. ff. Manda. l. Creditor. §. vltimo. Non pōt contra eum prescribi subiectio sub ditorum que est signum vniuersalis dominij. nec regalis functionis prestatio. vt alle. l. Cōperit in fi. facit c. Lua nos. De decimis. Predicta namqz morte τ vita semper sunt regno annexa Quia regnum semper durat. vt in aucten. Quomodo oportet ep. §. fina colla i. An autem rex potest supplere defectum iustitie in loco ab eo donato ecclesie. Vide nota. in. c. Clerum. De foro compe. Et ō iudi. c. Nouit §. Ceterum. τ ibi per ben. τ docto. τ p doctores in aucten. Statuimus. C. de episcopis τ cle. τ in l. Iussio. De iude. Et per Archi. in. c. i. de supple negli prela. li. vj.

¶ Res regis. Ad quod nota q regalia quandoqz dicuntur collecte regia vel tributum. Quandoqz dicuntur iura que ad regem pertinere consueuerunt. vt portus. vel vectigalia. Quandoqz dicuntur regalia illa que rex percipit etiam vacante ex priuilegijs romanorum pontificum: vt notat Io mo in. c. Generali. de electi. li vj. Immunitates etiam dicuntur regalia beneficia: vt no. plene Extra de immuni. eccle. c. Peruenit. vt refert Bal. in li. Feu. ti. Episcopum vel abbatem: vel dominuz plebis. c. i. §. t. in fi.

¶ Item nota q licet prescribatur fundus cesareus emphiteoticarius: vel templorum siue agoneticus. a. fundus cum labore de sterilitate ad sterilitatem adductus. xl annis etiam sine titulo: vt est tex. in. l. Iubemus. C. de fundis patrimonialibus. li xj. Non tamen prescribitur solummodo census etiam xl. annis. vt ibi. Et l. Compens. C. de prescripti xxx vel. xl anno. notat Io de pla in alle l. Iubemus. Item ad id quod supra dicitur q fundus cesareus necnon τ agoneticus potest xl. annis prescribi. ē tex. vltra. l. Iubemus supra alle in. l. Quicunqz desertum. C. de omni agro deser. li. xj Vbi quicunqz desertum fundum patrimonialez c. principis exercuerit. t. collatis: ferulem ydoneumqz prestiterit. t. ad culturam vtiliter redegerit saluo patrimoniali canone i. iure quod principi debetur perpetuo ac priuato iure defendatur: τ vel de domesticum: τ habita successione quesitum sibi habeat et suis relinquat τ cetera.

¶ Dubitatur tamen circa hanc materiaz. An si princeps concedit ciuitati castra. vel alia locu τ territoria cum pertinentijs suis. An videtur concessisse molendina aq̄ castrorum vel locorum Et Bal disputat hāc mate. no. i li. feu. R. ō capitaneo q̄ curiā vē. c. i. q. i. τ tenet q nō. nā lz

castra sint sub imperatore: tamen molendina non sunt. Imperatorem. ff. De contra. emp. l. Sed celsus. Et vide glo notabilem circa hoc in dicto. c. i. Sed an in tali donatione generali veniant noualia publica que rumpuntur coluntur et possidentur a priuatis. Et videtur quod sic. Nam oia adiacentia cum omni iure suo videntur concessa: vt est tex. in. l. Si quando la primera. C. De bonis vacan. li. x. et l. In quibus. C. De fundis patri. li. xi. Et in tali generali priuilegio immobilia adherentia accedunt. ff. De le. iij. l. presidia. §. fi. et est tex. in. l. i. §. Cum vide. ff. de offi. prefec vr. et l. Princeps bona. ff. de verbo. sig. Sed contrarium est verum. Quia et si noualia que nunquam fuerint culta sint publica ciuitatis: non tamen sunt publice vsui deputata: vt theatra et stadia: vt est glo notabilis in. l. Inter publica. ff. De verbo. sig. Possunt ergo possideri et prescribi a priuatis etiam si essent principis: vt al. le. l. Iubemus. et dicta l. Quicunque desertum. C. De fundis patri. a fortiori si fuerunt a principe donata. Ea tamen que publico vsui sunt deputata vt campus marcius ciuitatis rome: et vie publice et alia regalia. De quibus in li. feu. ti. Que sunt regalia per totum. Non possunt a priuatis possideri nec prescribi: nec possunt alienari: vt alle. l. Sed celsus. Maxime si agricultores habent ex consuetudine legitime prescripta quod possunt talia noualia rumpere colere et liberaliter possidere. Nam cum talis consuetudo sit rationabilis et legitime prescripta equiparatur priuilegio concesso a principe ex certa sciencia: vt. c. Super quibusdam. §. preterea. De verbo. sig. Scripsi de hoc foro legum li. ij. ti. De prescripti. l. v. Vide tamen Bal. elegantissime pro et contra in alle. c. i. de capite. qui cu. ven. Est tamen notandum quod si princeps concedat castrum cum suo territorio in ea concessione non venit locus sterilis: nec vsus fluminis. Casus est singularis. C. de mancipijs. et colonis. l. i. li. xi.

¶ Item no. quod licet aliqui dicant quod vbi quis ex longissima consuetudine per tempus immemoriale non soluit collectas: quod possit se tueri ne grauetur in futurum contra antiquam consuetudinem. ar. l. i. C. de exactione et translatione militano. Quia videtur quod communitas perdit ius imponendi et collectas non petendo tanto tempore. ar. l. i. ff de nundinis. et. l. fi. C. de seruitu. Docto. tamen dicunt contrarium quod non debetur collecta: nisi a tempore quo fuit indicta. vt. l. i. C. de apoc. publi. Et ita aduersus futuram protestationem que nondum erat indita non potuit prescribere. ar. l. Cum notissimi. §. In his. C. De prescripti. xxx. an. Facit glo. i. l. In fraudem. C. de ano et tribu. Hoc tenet Io de pla. in alle. l. i in fi. C. de exac. et trans. mi ano.

f ¶ Prescribitur contra recuperatores iurium regalium si non petant nec liberent quod eis debetur infra annum suorum officiorum: vel infra duos annos post exinde nec possunt petere nec liberare. Ordi. regis Io. ij. madrid. peti. iiij. anno. m. cccc. xxxiij. alias peti. xij. Confirmatur per eundem regem madrid. anno. m. cccc. xxxv. pet. x.

g ¶ Prescribitur contra receptores votorum sancti iacobi et sancti milliani: si vota illa non petant infra tempus quo tertie decimarum regis sunt petende. Eadem ordi. peti. v.

¶ Pretores domus regis bone fame deum et regem: necnon et animas suas timentes deputentur. Iurare inquit regi tenentur quod aliquid contra ius facient. Debent itaque tales iuste et directe iudicare: et dona aliqua non accipere. Alias tanquam infames et periuri a curia eijciantur: et inhabiles ad eadem officia et ad alia: necnon et ad honores in domo regis se reddant. Insuper illius anni salaria restituant duplicata. Ordi. regis Alfon. Valiso. peti. ij. Et eiusdem ordi. regis madrid. peti. i. Et regis hen. i. Tauri. l. vij.

b ¶ Pretores duo sint in domo regis qui continue in curia resideant. Et iusticiam sint abiles ad exequendum personaliter que resideant in officijs. Ordina. Io. ij Guadal. l. i. anno. xxxvj.

¶ Isti quidem pretores curam habeant inquirendi contra transgressores ordinationum Segobie et puniendi culpabiles vt dicte ordinationes disponunt. Et habeant ad hoc potestatem procedendi simpliciter et de plano sine strepitu et figura iudicij sola inspecta veritate omni appellatione nisi ad solum regem remota: vt ea. or. arti. ij.

c ¶ Duo pretores sint in domo regis et eorum quilibet duos habeat tabelliones qui processus et literas de foro et omnia q

cta conscribant: et alia iura non exigant pro scripturis que in ordinatione super hoc facta continetur. Regis Al. de madrid. peti. ij. Isti tamen tabelliones corā cancellario sunt presentandi: vt ipse eis officia cōcedat: et iuramentum in debita forma recipiat. Qui possunt hodie leuare iura duplicata. Ordi. regia hē. l. Tauri. l. xix.

d ¶ Pretores curie regis oēs concorditer scribant q̄ et quot sunt curie aduocati. Et hi qui expediūt in curia resideāt: alij vero a curia expellantur. Ordi. regia Alfonsi Madrid. peti. iij. et peti. lxxij. Et vide supra aduocatus. c.

e ¶ Pretores domus regie necnō et alij q̄cūq3 pretores seu iudices q̄ ab his q̄ ad suum veniunt iudicium seu examen dona aliqua accipiunt vel extorquent perdant officia: alia nullatenus habituri officia. Et quod acceperunt cū duplo pro regia camera restituant. Ordi. regis Al. Segobie. l. i. Probatio autem huiusmōi potest fieri per illorum iuramenta et testimonia qui dona iudicibus contulerunt. Licet quilibet in proprio facto deponat. Eorū saluo q̄ talia testis non recuperat ppter hocid quod dedit: nisi alias legitime probasset. Eadem ordi. l. ij. iij. et. iiij. Et foro nouo de Alcala ti. xx. l. ij. Et eiusdem regis Segobie. l. iij. Et ordi. regis hen. Tauri. l. v. et. vj. vide supra. Judex. h. vbi imponitur maior pena.

f ¶ Pretores. merini. iudices. vel algazeli in locis in quibus ordinariam habēt iurisdictiōem pranosia, tribuca. vectigalia seu iura regalia arrendare vel etiam emere non presumant. Ordi. regis Al. Legionis. peti. xij. vide infra. Tutor. et infra. Rectores. b. Concor. l. quater. de monetis q̄ icipit. Otros por razō ā si. q̄terni.

g ¶ Pretor loci ordinarius de vectigalibus seu redditibus et iuribus regalibus cognoscere debet. Nec sup his alius deputetur iudex a rege. Itē talis p̄tor non sit redditus seu rēte regia pticeps: sub pena priuationis officij. Pretor autem loci maiora nō exigat iura pro litibus causarū p̄oictarū q̄ corā eo pēdēt q̄3 pro alijs litibus corā eo pēdētibus. Ordi. peti. regis Al. de Alcala. peti. xxvij. Ordi. Jo. l. Sorie. peti. xij.

h ¶ Pretores ordinarij in regis curia sint octo. duo. s. castelle. et duo legionis. vnusq3 Toleti. et duo de stremaduris. et vnus de andaluzia. Sint etiā duo p̄tores ō rastro q̄ p seipsos rastri lites dirimāt. Pretores autem curie vt premittitur nō sint auditores vt liberius possent officia sua exercere. Et ne vnus duo officia habere p̄sumat. Pretores vero prouinciarū lites audiant criminales cū p̄toribus rastri. duobus idē diebus septimane. s. martis et veneris ad dirimēdū lites icarceratorū ad carceris domū ire tenētur. Si aūt cancelaria i regis curia vel vbi rex residet nō steterit: p̄tores p̄uinciarū tūc criminales causas sine rastri p̄toribus expedire possunt. Pretores quoq3 rastri dū cācellaria cū rege nō fuerit lites expediāt criminales cū pretoribus alijs q̄ ibi stare cōtigerit: alias ipsi soli hoc faciāt. Itē i regis curia vnus generosorū: et alter appellationū residere debent q̄ per seipsos officia sua exerceant. Nec aliquis iudex sit supplicationum nisi quē rex deputauerit ad audiendū causam ob quā specialiter supplicatur. Et talis iudex litteratos et aduocatos curie cōsulere tenetur: et causaz sibi cōmissā cū eorū cōsilio vel maioris ptis dirimat. Pretores vero prouinciarū q̄libet prouincie sibi decrete causas seu lites determinet. Si aūt cōtingat q̄ i regis curia pretor prouīcie castelle nō sit illius pucincie lites dirimat pretor de strematuris et ecōtra. Si vero legionis p̄tor defuerit illius defectu p̄tor castelle lites audiat: et eius defectu p̄tor de strematuris. Ubi autē i curia nō sunt p̄tores castelle et de strematuris audit legionē p̄tor: vnus n̄i pre

toria causa alter ptor non expediat: dum scit eu in curia residere vel stare: nec eius rescriptum sigilletur. Pretor vero cōtra faciens expensas parti soluat. ¶ Itē generosum ptor eorū lites et causas vt consueuit dirimat. et talis ptor sit generosus Et dum fuerit in curia alium loco sui nō ponat: et ab eo substitutus regis mandato ponatur. Oēs autē ptores de qbus p mittitur ad officia ydonei et sufficiētes existant. et quilibet eorum duos habeat tabelliones qui coram cancellario presētētur: et iurēt vt extitit ordinatum supra eo. Pretores. b. Quilibet itaqz horum ptorum quitationem seu salariu m. xv. mille morō. habeat annuatim. et soluātur vt dictum est de auditoribus supra. Auditor. a. h. Ordi. regis hen. i. Tauri. l. ij.

¶ Pretores rastri de causis que p appellationem ad auditores vel prouinciarū ptores deuoluūtur: seu de alijs pcessibus vel rescriptis se non valent intromittere: nisi tm̄ de his causis que ad rastrum pertinent. Ordi. regis Jo. i. Burgis. peti. xxxvj.

¶ Pretores. algazil. seu merini officia sua alijs locare seu arrendare nō valeat. qz si contrarium fecerint ipso facto illa pdunt. Conductores autem vel arrendatores si officija sic conductis vtātur vt psone priuate nulla habentes publica officia puniantur. Ordi. regis Jo. i. vallis. peti. iiij.

¶ Pretores duo generosorū quolibet āno vnusquisqz eorum per sex mensea in audientia resideat sub pena non residentium auditoruz. supra Auditor. h. Ordi. Jo. i. peti. de Briuiesca. peti. xij.

¶ Pretores prouinciarum curie regis residere tenētur eorū. iiij. per sex mēsea. alij vero. iiij. per alios sex mēses anni. Sub pena cōtra auditores nō residētes posita supra. Auditor. h. Et. iiij. pmi pretores sit vnus castelle: alius legionis: alius de strematuris: alius vero Toleti. Ceteri autē. iiij. secūdi ptores sint vnus castelle: alter legionis: et alius de strematuris: alter autē andaluzie. Ordi. peti. regis Jo. i. Briuiesca. peti. xiij. Cōfirmatur ista. l. per regem Jo. ij. Guadalfa. anno. xxxvj l. viij.

¶ Pretores domus regis auditores et alij ptores prouinciarū iurare tenentur qz feudum seu terram aut alia dona ab aliquo regni magnate nō accipiāt: nec ab aliquo consilio seu vniuersitate capitulo. Vel ab alijs quibuscūqz personis ecclesiasticis seu secularibus. Nec ab alio pretes. Nec accipiant seu habeant alias res que p leges regni eis prohibentur per se nec per alium directe nec indirecte. Sub pena mercedis regis: perditionisqz officiorum. Ordi. Jo. ij. Guadalfa. āno. xxxvj l. viij.

¶ Pretores rerū vetitaruz officia sua arrendatoribus dictarum rerū qz iurare tenentur in regis presentia vel sui consilij non arrendent nec cōmittāt. qz si fecerint pro pretoribus nō habeantur. Ordi. regis hen. iiij. Corduba. āno. lx. peti. xxxvj.

¶ Pretor rerū vetitarū salariuz habeat a rege. xij. mille morō. annuatim q debēt per regis computatores i loco certo liberari. Ordi. regis Jo. i. Guadalfa. l. xiiij.

¶ Pretor rerū vetitarū debet in premiū pro labore sui officij medietatem habere penarum seu calūniarum. aliā autez medietatem ipse pretor pro rege conseruare tenetur. Alius vero qui custos rerum vetitarum nō ē dictas res vetitas capiens tertiam ptē earuz sibi applicet. Regi autem per dictum pretorem due seruētur ptes. Non tm̄ propter hoc pmittitur imo prohibetur ne quis custodia vtatur rerū vetitaruz. Sub penis q ponuntur supra Custodes. c. Ordi. Jo. i. Guadal. l. xxij.

¶ Pretor rerum vetitarum circa penas iponēdas cōtra deliquētes cōtra res vetitas diligēter attēdat deliquētiuz psōas earumqz statum et cōditiōem: vt penā cō

dignã delicti q̃litate ĩspecta statu cõditione ꝛ ꝑe attentis iponat. Cuius arbitrio ꝛ discretioni oĩa cõmittũtur. ꝑter penas spẽaliter in ordinatiõe que super hoc loq̃tur appositas. Ordi. regia Jo. i. Gua dal. i. xxiij.

¶ Pretores rerũ vetitarum pactum cuꝫ locis regno extraneu ꝓpinquis: vt res vetitas extrahere possint minime facere ꝑsumãt. vide supra. Juoex. l.

¶ Pretores rerum vetitarum q̃liter exerceant officia sua per se vel per locum tenentes: vide supra. Extrahens.

¶ Pretores delas sacas si aliquod inferant grauamen correctores seu iusticie locorum vbi hoc cõtingerit possint de hoc per simplicem querelam seu per appellationem ꝛ per aliam quãcunqꝫ viaꝫ iuris cognoscere. Item vicini seu habitantes ĩ tali ciuitate villa vel loco nec sui familiares: vel continui cõmẽsales seu ad eos accessi non possint dictuꝫ pretorie officiuꝫ delas sacas tenere seu exercere in locis vbi dictus pretor delas sacas cognoscere debet. Excipitur tñ officium pretorie delas sacas archiepiscopatus hispalẽ. cum episcopatu calicis. Ordi. regis henri. iiij. madrid. Anno. m. cccc. lviij. peti. xvij.

¶ Pretores ciuitatum ꝛ locoruꝫ per seipsos nõ ꝑ substitutos deseruiãt in officijs: nisi legitimo ĩpedimẽto in casibus expressis a iure possint excusari. Idem de algazelis ꝛ merinis. Ordi. regis Jo. ij. Madrid. peti. xix. alias peti. xxxix.

Item pretores ciuitatuꝫ ꝛ locorum si literati sint: aut etiam salariati pro vidẽdo processus: seu pro proferendo sententias in causis q̃ corã eis vẽtilãtur nil a ptibus exigere: seu extorq̃re valẽt. Eadẽ ordi. de madrid. peti. xl.

¶ Pretores ciuitatuꝫ ꝛ locorum necnon ꝛ procuratores excusantur a guerra. vide supra. Aduocatus. b.

¶ Pretores curie a carcere liberẽt ĩsontes cum oĩm bonorum suorum restitutione. vide supra. Algazelus. a.

¶ Pretores merinorum detegãt regi eorum maleficia: vide supra. Merinus. f.

¶ Pretores adelantati in officio deliquẽtes puniũtur: vide supra. Adelãtatus. a.

¶ Pretores adelantati quot debent esse ꝛ quales: vide supra. Adelantatus. b.

¶ Pretores regis vel eorum locũ tenentes occidẽs vel mutilãs punitur: vt supra Consilium. i. ꝛ supra. Occidẽs. b. g.

¶ Pretor propter algazeli desidiã mandatum suuꝫ exeq̃tur: vide supra. Algazelus. K.

¶ Pretores cirurgicoruꝫ medicoruꝫ vel aliorum officiorum suspẽduntur. vide supra. Officis. f.

¶ Pretores vel algazelos merinos vel aĩos ciuitatum vel locoruꝫ officiales occidẽs vulnerãs seu ĩpediens in iusticie executione punitur: vt supra. Judex. c. ꝛ supra. Occidens. b.

¶ Pretor q̃ntũ debet pro actis processus vel sententia proferẽda exigere. vide supra. Judex. p.

¶ Pretores regni iusticiã exequãtur: alias de suo resarcient: vide supra. Judex. g

¶ Pretor curie regis non sit aduocatus vide supra. Aduocatus. f.

¶ Pretores prouinciarum ꝛ auditores sint de consilio regis. vide supra. Consilium. cc.

¶ Pretores arrendare non possũt: vide supra. Officiales. n. c.

¶ Pretor rerũ vetitarũ inquirere potest super rebus vetitis: vide supra. Equus. g. ꝛ supra. Extrahens. h. ꝛ supra. Inquisitio. d. e.

¶ Pretor loci aduocatus non sit cause q̃ corã eo vẽtilatur vide supra. aduocatus. d

¶ Pretores meste seu pastorũ nõ possũt vltra. xvj. leucas citare. vide supra. Citatio. h.

¶ Pretor mandata auditorum nõ adimplens punitur: vt supra. Officialis. f.

¶ Pretor rerũ vetitaruꝫ auxilium petẽs

re põt: et cũ impedientes punire, vide supra. Custos.e.

¶ Pretor seu iudex bõa arrẽdatoris nõ vẽdẽs p debitis regis punitur: vt supra. Iudex.r.

¶ Pretores audiẽtie regis. auditores. in dices et officiales sunt deũ timẽtes. vide supra. Audientia.b.

¶ Pretorum tabellionũ seu rectorũ locorum officia vltra numerũ limitatũ nõ augeantur: vide supra. Numerus.a.

¶ Priuilegiũ vel cõsuetudo de nõ dandis nauigijs et galeis: et de nõ soluẽdo fossadera specialiter in palencia et mayorga seruetur. Ordi. regis Al. in Madrid peti. l. cũ peti. sequẽ. vide supra. Nauigiũ. Cõfirmatur priuilegia ciuitatũ et locorũ quibus cauetur q rectores et iusticia eligãt rectores. tabelliones. iuratos. fideles. et alia officia de q̃bus ciuitates prouidere consueuerũt: nõ tñ possũt puidere de officijs ptorũ. algazelorũ. merinorum: de q̃bus rex prouidere cõsueuit. Ordi. regis Io. ij. Madrid. anno. m. cccc. xxxv. peti. iiij. Confirmatur p regẽ hen. iiij. Tolen. anno. m. cccc. lxij. peti. xx. vide supra. Officia. R.

¶ Priuilegia generosorũ in locis dominij sũt obseruãda. vide supra. Generosus.d.

¶ Priuilegiũ officialiũ regis. vide supra Exemptus.d.

¶ Priuilegiũ cõtra merinos ne exerceãt officiũ suũ in locis merinitatis: nisi solũ ptores valet. Eadẽ ordi. peti. lxxvij. s. regis Al. in Madrid.

¶ Priuilegia cõcessa ciuitatibus et villis signanter cõsilio dela mesta vt sua bona seu greges nõ ipediãtur: seqstrentur seu pignorẽtur: seu executionez patiãtur pro debitis aliorũ cõsiliorũ seu locorum vbi cõmorãtur obseruẽtur: nisi tñ pro debitis pprijs: vel i q̃bus fideiussores existũt Ordi. regis hen. iiij. Tolen. anno. m. cccc. lxij. peti. xvij.

¶ Priuilegia exemptionum seu libertatũ aliquibus cõcessa personis vt nõ sint patronatores seu collectores tutores seu curatores reuocantur. vide supra. Exẽptus.a.

¶ Priuilegia iudeorũ q̃bus cauetur: q ipsi nõ teneãtur noiare actorez de rebus furti vel hoc apud eos inuẽtis: nec q pp hoc aliquã penã patiantur. Siue etiam q eorũ iuramẽto credatur reuocãtur Ordi. regis Io. i. vallid. peti. xiij. Et vide supra. Iudeus.y.

¶ Priuilegia ciuitatibus vel villis concessa sup aliq̃bus exemptis vel excusatis monetarum vel petitorũ seruanda sunt. Ordi. regis Io. ij. in palenguela. l. ix. anno. xxv.

¶ Priuilegia seruanda sũt. Sed si priuilegiuz est concessum ex causa onerosa de futuro implenda reuocari non potest illa causa impleta no. Bal in l. Si cum. ff. De dolo. et in l. Omes populi in recollectis quod ẽ singulare dictum Item talia priuilegia de quibus in hac l. et in l. Infra. proxima Sunt preterea. perdunt̃ cũ per non vsum a tempore cõcessionis vsq3 ad tempus. xxx annorum vt. ij. parti ti. xviij. l. lxij. Concor quod no hen in. c. Cum accessissent. de consti. Ubi vide plene per eũ et per doc. in. l. Falso. C. De diuer rescrip. ¶ Itẽ no. q vbi priuilegium est concessum fauore persone vnico actu perdit̃. Secus si fauore ecclesie vel religionis. vt no Innocen in c. Cũ accessissent. De consti. Et idem eciã si fauore militie. De excusa. tu. l. Uoluntarie. per Cynũ et Bal. in alle. c. Cum accessissent.

¶ Incidenter circa priuilegia no. q pupillus prodigus et furiosus eisdem priuilegijs potiũtur: vt allegãter no. glo. in. l. ij. C. de cura furio Que dicat oĩa priuilegia cõpetẽtia pupillo competere prodigo cui bonis est interdictũ et furioso Et alibi nõ reperit̃ similis glo. i priuilegijs: põt tñ iuuari in simili id quod no. C. de fideicomis. l. Marcellus. et ff de condi. ide. l. Interdũ in si. magne glo no. Bal. i l. i. feu. rubrica de beneficio fratris. c. i.

¶ Priuilegia aliq̃bus cõcessa personis ne soluãt peoagia portica vel alias ipositiões seu tributa in q̃buscũq3 locis per q̃ trãseũt vel degũt seruẽtur ab oibus in

his que seruanda sunt. Eadē ordi. peti. xij.

¶ Priuilegia ciuitatū et villarū seruētur vt sunt iurata et cōcessa. Ordi. regis Jo. ij. Madrid. peti. iij. Anno. m. cccc. xxxiij. Alias peti. xj.

¶ Priuilegia. Seruētur. Pōt tñ princeps tollere et moderare priuilegia per se data: vt. c. fi. De sen. exco. li. vj. et c. Ne aliq̄ De priuile. c. li. Et sic regula illa decet ocessū. De re. iu. li. vj. Nō hz locū i ipso pncipe: vt ibi no. Jo. an. et glo. fi. in c. Clericis. De imuni. eccle. c. li. Itē no. q̄ plus opat̄ cōcessio pricipis p modū legis generalis q̄ p modū priuilegij vel rescripti impetrati. Si ergo princeps reuocat priuilegia oīb⁹ cōcessa intelligit̄ de priuilegijs ad postulatiōem cōcessis et nō de cōcessis per legē generalē. vt. l. Uacatis et ibi glo. C. De decurio. Et Jo. de pla. in. l. Eis quidem. C. Qui mili. pos sunt li. xij.

¶ Nulla dentur priuilegia officialibus seu baiulis ciuitatū vel locorū vt aliqua gaudeant exemptione. Nisi salariū vel ratione a rege habuerint. vel nisi sint collocati seu saluati in q̄ternis monetarū. Pragma. sanc. regis Jo. ij. Palencie. anno dñi. m. cccc. xxxj.

¶ Nulla dent̄. Et no. q̄ rescripta cōcedentia imunitatē sunt cassa: nec valēt etiā si de consensu decurionū vel curie sunt concessa. vt. l. Uacuatis. C. de decurio. Qd̄ ad contra rusticos qui prestant imunitatē suo fabro qd̄ nō possunt: vt ibi no. glo. De hoc vide Spec. ti. De censib⁹. § fi. Itē no. q̄ priuilegia nō extendūtur ad locū tenētē. l. Unica. C. Quibus muneribus excusant. bi q̄ post militiam li. x. nec extēdūt̄ rescripta seu priuilegia generalia adid qd̄ spēaliter ē cōcessum no. in. l. Neminem. C. de sacro sanc. ecclesijs.

¶ Priuilegia per regez alicui cōcessa de iure et hereditate vel ad vitam: seu annuatim debent infra annum in libris regis collocari. vide supra. Donatio. d.

¶ Priuilegia non cōfirmētur nisi originalia ostendantur. Vide supra. Confirmatio. b.

¶ Priuilegia quibus vsura permittitur reuocantur. vide infra. Usura.

¶ Priuilegia ordinum circa morientes ab intestato: vel circa legata incerta reuocantur. vide infra. Rescriptum. c.

¶ Priuilegia iudeorū q̄bus cauetur vt sup q̄titate pignoris suo iuramento credatur reuocantur. vide supra. Judeus. y.

¶ Priuilegia ecclesiarū a laicis sunt obseruanda. vide supra. Ecclesia. a.

¶ Priuilegiata cōsilia ne soluant monetas seu petitum ostendere tenētur priuilegia originalia titulos seu alia iura q̄ habent intra. xl. dies coram cōputatoribus a tempore quo fuerit regis mandato preconizatum i capite archiepiscopatus seu merinitatis. Postq̄ȝ tale preconium fuerit factum per. ix. dies iugiter cōmune. q̄ si infra dictos. xl. dies titulos seu priuilegia sua non ostendant illis amplius non gaudebunt. Ordi. regis hen. iiij. Toleti. anno. m. cccc. lxij. peti. xlvj. Idem iuris ē de his personis q̄ pretendunt ius habere ad exigendum petitum: seu monetas i aliquibus locis. vt ibi.

¶ Priuilegia et rescripta libertatis ciuitatum villarum et locorum regni p̄cepit rex hen. iiij. in curijs Cordube. anno. xv. Qd̄ ostēderētur cō certatoribus p regem deputatis Et q̄ cōfirmarentur in forma solita: vt in tempore patris sui. vt dicta ordi. peti. i.

¶ Priuilegijs studij salamā. nō gaudēt studentes partialitatem sequentes. vide infra. Studentes.

¶ Priuilegia villis et castris frontarijs concessa solum intelliguntur q̄ operētur et extendantur in his ad que extendūtur et operantur priuilegia de Tarifa et de antiquera. Ordi. hen. iiij. Toleti. anno. m. cccc. lxij. peti. xv. Et hoc quo ad malefactores seu delinquētes qui per annum resiđēt in dictis castris frontarie. Et p dicta voluit priuilegia tueri et a delictis et iusticia defendi.

¶ Priuilegia et rescripta vt nō mittatur vinum in ciuitatibus vel locis obseruentur. Vide infra. Uinum.

¶ Priuilegiati vel exēpti licet excusētur

a tributis ⁊ peti regis ⁊ cōsilij: nō tñ eorū domestici. vide supra. Exemptus.

¶ Priuilegiati seu excusati solū a mone‑ tis sūt exēpti. vide supra. Exēptus. b. c. d.

¶ Primogeniti donatariorū regis hen‑ rici. i. qui sunt legitimi habent pro maio ratu seu primogenitura donatiões ⁊ mer cedes factas a dicto rege parētibus suis vt continetur in clausula testamenti dicti regis que incipit. Por razon ⁊ cetera.

¶ Probare debent simul actor ⁊ reus postq̃ reus in termino exceptionum de quo supra. Exceptio. a. suas defensiones opposuit. Si vero reus exceptionem pre iudicialem vel peremptoriā non opposu erit donec attestationes publicentur eis publicatis exceptionem illam minime p bare poterit: nisi per cōtractū vel p ṗtis confessionē. Foro nouo de Alcala. ti. x. l. i.

¶ Probare Actor ⁊ reus. No. q̃ licet regulari ter actor debeat intentiōem suam pbare Quia eo nō probante reus debet: ⁊ si nihil presite‑ rit opponere. vt. l. Qui accusare. C. De eden. ij. q. v. §. i. extra. vt ecclesia bene. c. i. De caus‑ sa posse. ⁊ propter e. Cū ecclesia arcu si. Qui‑ de tñ sunt q̃ transferūt onꝰ pbādi in reū: vt late no. Spec. titu. de probati. §. probare. v. Nūc ad ppositū. Est tñ notandū q̃ vbi vter‑ q̃ actor ⁊ reus vult sup suis articulis in cau‑ sa testes producere. Primo debet actor pbare q̃ reus Quia actor prior ē in oībus iuxta regulā Qui prior appellat prior agat secundum na‑ turam. C. Ad l. corne. de fal. l. Ubi ⁊ l. fi. Et h̃ ista opinio approbet de iure per Azo ⁊ per Spec. in dicto. §. probare. v. Sed vbi tñ p. l. istam probat q̃ debent simul pbare. Et sic de consuetudine iudiciorum actor ⁊ reus vtunt communibus dilationibus vt. C. De in inte. resti. l. petende. Et approbat per hanc. l. opi‑ nio vber. de bo. Quā Spec. vbi supra repro bare videt. Et confirmat hoc per regulam. Non licet actori. extra. De regu. iu. li. vj. cum ibi notatis per Dy. ⁊ Jo. an. In termino.

¶ Item nota q̃ de iure probatio sine dilatiōe valet: vt notat Bar. in. l. In pecuniarijs. ff. de ferijs per l. In crimine. ff. de adulte. vbi plene hoc dicit: ⁊ tangit in l. i. C. de dilati. ¶ Item nota q̃ si statutio termini est nulla vel non da ta valet pbatio absq̃ dilatione: vt ibi no. Ja‑ cidenter no. q̃ potest melius probari per te‑ stes vicinos: vt in li. feu. rubrica. De pace te‑ nēda. l. i. §. Si tres ⁊ l. i. §. fi. ff. De flumi. q̃ viciniꝰ talis presumit veritatem scire visu. C. Ubi de crimine agi oportet. l. i. Quia presētia est obiectum visus. notat Bal. in allega. §. Si tres.

¶ Sed pone q̃ iudex statuit parti terminū ad producendum testes ⁊ instrumenta. An vltra terminum producet. Ja. de are. dicit. An parti aduerse nil deperit: quia pars aduersa haber probationes contra instrumenta: ⁊ testes lap so termino sicut eo pendente ⁊ admittitur. Ali as non: vt hic refert Cy. in. l. Si eo. in fi. C. q̃ accusa. non pos. Et ibi tangit per glo. ⁊ l. Iu‑ dices. C. de iudi. ⁊ tangit per Dy. in. c. Indul tum. de regu. iu. li. vj. Sed in. c. Pastoralis. de excepti. tenet q̃ non potest producere: nisi iu ret ad se de nouo peruenisse. Et no. in. c. Cum dilectus. de fide instru. Et hoc firmat Bar. i. l. Mancipiorum. ff. de albi. lega. Item nota q̃ terminus statutus a iudice in dubio intelligi‑ tur peremptorius: licet non sit dictum: vt i d‑ cta. l. Mancipiorum. Et eo ipso q̃ iudex in ter mino ponit cōminationē: alias post terminū non audiemus habet vim peremptorij: vt ibi ⁊ l. Ad peremptorium cum. l. se. ⁊ l. Nonnun q̃. ff. de iudi. Et no. Bar. in. l. Si finita. §. Juli anus. ff. de dam. infec. ¶ Item no. q̃ semper a gens debet probare intentionem suam cōclu‑ denter ⁊ clare: vt no. ff. de nego. ges. l. Pōpo. scribit. Et sicut causa est concludenda ⁊ pban da: vt no. Innocen. extra. de priuile. c. Ex par‑ te abbatisse Ita ⁊ reo vt. ff. de rei ven. l. Si in rem agat aliquis notat Bal. in li. feu. rubrica. De vasallo qui contra constitutionem lota‑ rij. c. i.

¶ Probare volens testium contradicti‑ ones per testes vltra marinos maiorem dilationem habere non debet q̃. xx. die‑ rū ad producenda ipsorum dicta. Judex tamen poterit terminum illum arbitrarie moderare. Dilatio tamen ista dāda non est nisi prius q̃ ad. xxx. dies dictam dilati onem petens probet testes illos presētes in loco fuisse tempore quo factuz dicitur contingisse. Foro nouo de Alcala. ti. x. l. iij.

¶ Probare debet actor lite per reum cō

testata si reus peremptorie vel piudicialiter nõ excipiat. saluũ tamen remanet reo etiam post interlocutoriam infra. xx. dies qui ad excipiendum dantur: vel post cum iuramẽto: vt supra. Exceptio. a. Exceptiones peremptorias seu preiudiciales opponere. Quibus oppositis actori octo dierum terminus ad respondenduz assignetur. Idem si reus die qua litez cõtestatur exceptiones opponit. Quia tũc etiam actori perẽptorius assignatur. viij dierum terminus ad respondenduz: vt p mittitur responsione sicut dictum est per actorem facta illico iuramentum de calũnia a partibus recipiatur: nec tunc debet terminus ad respondendum assignari. Idem si reus die qua litem cõtestatur exceptiones opponit. Quia tunc etiaz actori peremptorius assignatur. viij. dierum terminus ad respondendum: vt premittitur. Responsione sic vt dictum est per actorem facta illico iuramentum de calũnia a partibus recipiatur. Nec tunc debet terminus ad replicandum reo assignari cum impositionibus quas contra actorẽ ponet dicere poterit ꝛ declarare ad excludendum actoris responsionem. Ordi. regis Jo. i. Bruiesca. l. xxvj. vide huiusmodi legis partes supra. Positiones. a. ꝛ infra. Testes.

¶ probare debet. De probatione autem negatiue no ꝙ licet regulariter affirmanti ꝛ nõ neganti incũbit onus probandi: vt. C. De probati. l. Actor ꝛ. ff. e. ti. l. ij. Et late per Innocẽ. in. c. Super his. De accusatio. Lz si negatiua fundat intentionem alicuius asserens negatiuam debet illam probare. vt si dico te non audiendum quia non soluisti gabellam ꝛ cę. Asserens talem negatiuã debet illam probare vt. l. Si quis. C. de susdacensibus: ꝛ ibi late p Jo de pla.

¶ Probatio eorum qui extorquẽtur a ptoribus fit: vt supra. Pretores. d.

¶ Petens dilationem ad producendos testes vltra marinos: vel extra regnũ habebit dilationem: de qua supra. Dilatio. a.

¶ Probatur cõtractus vsurarius: ꝛ quẽ vsurarium esse: vt infra. Usura.

¶ Probatur prescriptio contra regez p tempora. De quibus vide supra. Prescriptio. d.

¶ Probat xpianus contra iudeum p testimonium christianorum. vide ĩfra. Testimonium.

¶ Processus in quo aliqua deficiunt de solemnitatibus vel substantialibus ordinis iudicij: vt videlicet si actio non sit in scriptis posita: dum tamen appareat in processu scripta: ꝛ licet in actione petitio deficiat: vel aliqua desint de his que erãt de solemnitate ꝛ substantia ordinis iudicij. Uel si iuramentum de calumnia minime fuit prestituz. Etiaz si per partes vel aliquam earum fuit petitum. Et si deficiant ea que sunt de solemnitate ꝛ substantia ordinis iudicij: dum tamen in actione contineatur id quod actor petere intẽdit Et veritas cause sit in processu probata vt certa sententia possint pronũciari valet. Et iudex non debet propter hoc processum annullare. Sed secundum veritatem in processu probatam sententiam debet pronunciare. Si tamen reus a principio citatus petat vt actio in scriptis conatur: hoc pendet ex iudicis arbitrio: an expediat vel non. Foro nouo de Alcala ti. xij. l. i.

¶ Item in his in quibus iudicij substantia obmittitur: vel si pars petat vt iuris ordo seruetur ꝛ non fiat. Uel si iuramentum de calumnia bis petitum non pstetur annullatur processus. Iudex vero in expensis condemnatur. Ordi. regis Al. Segobie. l. xxij.

¶ processus Ordinis iudiciarii. Non intelligo ꝙ ille ordo iuris debet obmitti sine quo non potest iudicium expediri. Nam propter hoc illa que sunt de esse iudicij nõ possunt obmitti: vt plene notat Archidia. in c. Indemnitatibus. De electi. li. vj. Acta ergo litis sine causa: vt defensiones. probationes. attestatio

nea: vel confessionẽs si tollãt non valz quod agit. Idẽ õ his q̃ factũ respiciunt: vt Archi. vbi supra. Et notat Innocen. ⁊ Hosti in c. Causãqз. De testib⁹. Id eñi qđ ẽ de substãtia iuris si obmittat pcess⁹ nõ valz. Si vero nõ ẽ de substãtia: ve i exẽplis hic positis valz hoc cõcludit glo in. c. Cũ dilecta. de purga cano. Et ij. q. i. in sũma. Et Archi in. c. i. de accusa. li. vj. i fi. ⁊ Cy. in. l. Prolatã. C. de sen. ⁊ inter. oim iudi. Qui distinguit: q̃ aut subuertit aut pretertit solẽnitas: vt q̃ deficit scriptura vel lo c⁹ cõpetẽtis tribunalis vel his similia: tuc nul lus ẽ processus seu sentẽtia: ve. l. Cũ sẽtẽtia. C. de sen. ⁊ iter o iu. Aut preterit ipsa substãtia vt q̃ deficit petitio. vel litis cõtestatio. vel in sententia deficit vbũ cõdẽno: vel absoluo. Et tũc ide vt ff. De re iudi. l. i. Aut subuertit or do iudicarius vt offerat libell⁹ ⁊ lis cõtestet ⁊ iuret de calũnia. ⁊ depositiones testiũ scri bãt publicet ⁊ ce. tunc si hoc puertit non va let pcessus. vt no. glo. i dicta. l. Prolatã. Aut subuertit ordo causaz vel actionũ: ⁊ tunc sẽ tẽtia valz licz ab ea sit appellãduz: ve. l. i. C. de appe. vbi no. Aut subuertit iustitia: ⁊ tũc si sẽtẽtia ẽ lata contra ius legis. vel contra ius litigatoris. Secus qđ no. in. l. ij. C. Qñ puo. non ẽ nece. ⁊ i c. Cuz iter. De re iudi. De hoc no. i c. Exhibita. De iudi. Est etiã notãduz q̃ licz p hãc. l. non seruẽtur iuris ciuilis solẽni tates. Ea tñ q̃ sunt de iure naturali ⁊ gẽtiuz te neãtur: ve explificat Bar. in. l. Filiusfami ff. De donat. Et no. glo. i cle Sepe De ver sig. q̃ icipit. Defensiones. Qñ autẽ sẽtẽtia ẽ nulla ratione pcess⁹. Vide ad plenuz Spec. ti. De sẽ tẽtia. §. Iuxta ý. Itẽ ẽ nulla ratione pcessus. Est tñ notãduz q̃ ista. l. duplicẽ habz intelle ctum. vt practicat pum⁹ q̃ habeat locuz qñ pars non opposuit nullitatẽ contra pcessum: sz iudex ex officio pcedit examinãdo. q̃ tunc non debet ãnullari processus probata verita te: q̃ itellectus fundatur p. l. Quãuis. Et ibi p Cy. C. Ad. l. iuli. De adulte vbi post conclu sionẽ cause ⁊ renunciationẽ p ptes totum pen det ex officio iudicis: quod fiendum restat. Se cund⁹ itellectus ẽ qñ defectus apparẽs non ẽ de substantia libelli: vel ordinis substantialis iudicij. Nam quando ad esse alicuius act⁹ re quiruntur aliqua de necessitate substantialia si deficiant non valet actus: ve. l. Forma. ff. de censi. ⁊ l. Si in rem ff. De rei vendi. ⁊. l. fi. ff. õ liberi. ag. Si tñ pars petat de iuris ordo serue tur ⁊ non fiat non valz process⁹ vt ifra. l. pro xima. Itẽ non obstat qđ no. Inno. i. c. Exami nata. De iudi. vbi sufficit ictio apta ⁊ ce. q̃ il lud non itelligitur de formula q̃ est actio: sz de supuacua solẽnitate. õ q̃ ista. l. itelligitur. hoc no. bal in. l. Et sine scriptura. C. Ad trebelli. Itẽ est huiusmodi ratio q̃ i his q̃ iudici con stat tãq̃ iudici potest supplere: ⁊ ei⁹ officium conq̃rat. vt no in. c. Bone i. de electi. Et sup plet ea quib⁹ obmissis non valet process⁹ de libelli obla. c. i. de liti. cõtesta. c. i. Cauere etiã debet iudex ne sibi illudatur. ff. de iudi. l. Si p̃s tor. Et ne cinnanuz ptes vexentur. de offi. dele. c. Super q̃stionuz. §. porro ad si. no. glo. in. c. Cupientes. §. Ceterum in fi. de electi. li. vj. Ut de infra. Sententia.

¶ Processus tire vel mẽbrane. cccc. ptes dominus cõtineat. vide ĩfra. Tabellio. h.

¶ Processus relatio in regis audiẽtia q̃ liter fiat. Vide infra. Relatio.

¶ Processio clericorũ q̃liter fiat in recep tione regis uel regine: vide supra. Cleri cus. g.

¶ Procurator fiscalis per regem in sua curia deputetur talis q̃ suo expediat ser cio. Ordi. peti. Io. i. Briuiesca. peti. xv.

¶ Procurator. fiscalis. No. q̃ castald⁹ est is cui res dñi gubernanda mãdatur: vt. l. Iubē mus in pun. C. de sacro sanc. eccle. Uillic⁹ aũ tem dicitur custos ville. f. qui fructib⁹ perci piendis custos iponitur ff. de insti. l. Si cum uillico. no. Bal. in li. feu ti. de feudo. guardie. §. Si uero.

¶ Item no. q̃ si populus constituit procura torez ad utilitatez potestatis q̃ non valet con stitutio: ut. l. Et qi. ff. de insti. om. iu. allegat Bal. l. i. §. Non soluz. ff. Qñ appellãdum sit.

¶ Procurator fiscalis loco sui non po test plures q̃z vnum deputare qui offici non habet exercicium: donec coram audi toribus presentetur ⁊ recipiatur ⁊ iuret. Pragma. sanc. regis Io. ij.

¶ Procurator fiscalis nõ accuset nec de nunciet nisi prius delatorem dederit. Ui de supra. Fiscalis procurator. a.

¶ Procuratore litem pro domino nõ cõ testante dominus non restituitur. Uide supra. Contestatio. a.

¶ procurator Non contestante. Et circa hoc
no q si procurator generalis egit calumniosam
litē ꝛ succubuit ꝛ sic delinqt ipse coēnabil' i
expensis non dñs. Quia dñs hoc mādasse nō
videt': nisi spēaliter mandasset. vt l. Si procu
rator. ff. De condi. inde. Et ē casus in l. Nō ē
ignotū. C. De dom. tu. Et vide late Jo. ð pla.
in l. fi. C. De epscō. ꝛ translati. mili. ano. i fi.

¶ Procuratoribus ciuitatum ꝛ villarū
cū congregantur in curijs dentur hospi-
cia. vide supra. Hospicia. c.

¶ Procurator vel nuncius ciuitatis vel
ville qui regis mādato ad curiaz pergit
pro consilij debito in curia pignorari nō
valet. pro suo autem proprio debito pig
norari potest. Ordi. regis hen. ij. Corde-
sillas. peti. viij. Confirmatur per regem
hen. iiij. Toleti. anno. lxij. peti. xij.

¶ Procuratores qui mittendi sūt ad cu-
rias quas rex celebrauerit non sint labo
ratores nec sermeri: sed sint honorabiles
ꝛ ydonei: quos qlibet ciuitas ꝛ villa libe
re nominet ꝛ eligat. Et duos dūtaxat p-
curatores quelibet ciuitas seu villa mit-
tat. Ordi. Jo. ij. Burgis. peti. xiij. anno
xxx.

¶ Ciuitates ville seu alia loca regni ha
beant liberā facultatem eligendi ꝛ mittē-
di procuratores ad curiam cū vocantur
per regē ad curias. Rex autē regina seu
alius quicūqz nō se intromittat ad vocā
dū nominando certas personas vt eligā
tur procuratores ꝛ mittantur. Et si aliqs
tales litteras regis duxerit: ipso facto p-
dat officium quod in ciuitate villa vel lo
co habuerit. Et perpetuo priuetur ab of
ficio talis procurationis: vt dicte ciuita-
tes seu loca libere mittant suos procura-
tores. Si tamen aliqua procuratio vene
rit in discordiam cognitio huiusmodi pti
net ad regem. Ordi. regis Jo. ij. vallid.
anno. m. cccc. xlij. peti. xiij. Confirmatur
ista l. per regem hen. iiij. in curijs Cordu
be. anno. m. cccc. lv. peti. xj.
Cōfirmatur per eūdē regē hen. iiij. To
leti. anno. m. cccc. lxij. peti. xxvij.
Item cōfirmatur per dictū regē hen. iiij
Madrid anno. m. cccc. lviij. peti. xj. Et
addit q si rex in contrarium rescriptum
seu litteram mittat non adimpleatur. Et
cuz dicti procuratores venerint procura
tionem suam coram rege ostendant. Et
postea coraz alijs regni procuratoribus
vt cognoscatur ꝛ notū sit oībus ꝛ cetera.

¶ Proditoris omnia bona regis camere
applicātur. Suū quoqz corpus sit ad re
gis libitū. Ordi. regis De penis Sego
bie. l. xj.

¶ Proditionis maior casus ē qui psonā
regis tangit. vt si quis laboret regē cape
re: vel eū percutiat: vel īcarceret: seu gra
uiter dehonestet cuz regis vxore: seu filiā
nō cōiugata carnaliter cōmiscēdo. Jdē
si laborat vt rex honorem sue regalis di
gnitatis perdat. Hoc idem si quis vt p-
mittitur delinq̄rit contra infantem regni
heredem: nisi forte ipse infans velit regez
percutere: incarcerare: vel a regno exhe-
redare. Tunc enim quicquid cōtra eum
regis vasallus fecerit erit impunibile. qz
regis dominū super oīa conseruari de-
bet. Secundus casus est si quis ad inimi
cos regis se transferat ad bellandum: vel
alia damna faciendū contra regē vel re-
gnum: seu regis inimicis auxiliū ð facto
vel consilio impendat. vel eos ī regis seu
patrie damnum auiset. Tertio si quis fa
ciat vel consulat q aliqua gens vel pa-
tria contra suum regem rebellis existat.
Quarto si quis impedit ne alius rex vel
dominus tributum regi soluat seu det.
Quinto si tenens pro rege villam vel for
talicium se cum illo rebellat: vel inimicis
illud tradit: vel fraude seu culpa eius p er
didit. Sexto si tenens castrum vel vil-
lam a rege vel alio domino cum oma-
gio vel fidelitate non tradit illam do-
mino Quandocunqz dominus eam pe-
tit. Vel si in eius defensione non moritur
seu nō tenet castruz fulcatū. Et si alia nō

faciat pro eius defensione q̄ requiruntur scđm forū ⁊ consuetudinē hyspanie. Idē si tradat ciuitatē villā vel castrū regis. etiam si ꝓ rege illud nō teneat. ¶ Septimo si quis regē in prelio deserat: vel si fugiat: vel ad inimicos se trāsferat: vel qualitercunq; a prelio sine regis mandato ante tempus seruicij recedat. Idē si quis reuelauerit inimicis regis eius secreta in ipsius damnū. ¶ Octauo si quis in regno scandalū seu tumultū faciat iuramenta ⁊ colligationes prestando seu confraternitates militū vel villarū contra regē faciendo. vt regi vel regno damnū oriri possit. ¶ Nono si quis sine regis mandato castrū vetus vel rupem fortē populet et reficiat ad regis damnū: vel si vsq; ad. xxx. dies a die populationis numerādos id regi nō notificet vt de eo ad libitum faciat. Istā quicunq; tale fecerit vel populauerit fortalicium: etiā si non sit populatū tenetur regi respondere sicut si pro eo omagiū fecisset: qđ si nō faceret proditionis maculā incurreret. Idem si quis occideret vel liberaret seu fugere faceret ab obstagio in co existentes: qui dicuntur arrehenes q̄ stant ob causam vt regis corpus vel status seruetur vel vt recuperet villā vel castrū dominij vel vassallicij in alio regno. Idem si rex teneret aliquē captū cuius liberatio in periculū corporis vel exheredationis regis redundare possit: ⁊ aliquis liberat eū a captione vel cū eo fugit. Quicunq; aūt alia q̄ supradicta sunt cōmitteret contra quēcunq; dn̄m cū quo viueret alleuosiā faceret manifestā. Si tn̄ cum occiderit percusserit ceperit seu zelotipauerit vel castrū suū ei nō tradiderit: vel suā ciuitatē seu castrum alij tradat: licet pro dn̄o nō teneat proditionē cōmittit: ⁊ talis mortis sicut proditor pena plectendus est: et oīa bona perdit. Nō tn̄ hic error tā grauis reputatur: sicut proditio q̄ contra regē vel suū dominū seu contra rēpublicā fit: nec in tali casu proditionis macula ad lineā venit proditoris sicut in regis vel regni proditione. Foro nouo regis All. de alcala. ti. xxxij. l. ij. Traycion.

¶ Proditionis ista. l. habet ortū. a. vij. parti. ti. ij. l. i. Ubi ponunt̄ hij casus ⁊ alij: ⁊ vide qđ ego scripsi foro legū ti. i. li. i. l. ij. ⁊ li. iiij. ti. iiij. l. xx. ⁊ ti. xix. per totū. Et vide specialis in hoc crimine in dicta. l. ij. li. i. ti. i. foro legū. Et adde causam eodē foro li. iiij. ti. xxj. l. pe. Quādo aūt dicatur maleficiū proditorie perpetratum vide Bar. in. l. Respiciendū §. Delinquūt. ff. de penis. ⁊ vide. xlvj di. Clericus. glo. ij. ⁊. c. Nolite ⁊ glo. vj xj. q. iij. Tangit vt in exemplis hic positis. Idē si scienter quis fecit aliquid ⁊ cōsuluit ex quibus poterat rex mori vel infamari occidendus est ⁊ bona perdit ij. parti. ti. xiij. l. x. ¶ Incarceret. Incarceratus enī dicitur cū detinetur: ita q̄ volēs recedere nō potest siue i domo siue in villa siue in cōpedibus siue in vinculis siue sit ligatus siue nō videt̄ captus seu incarceratus: ⁊ capiens nisi potestatē habeat in tali casu priuatū carcerē cōmittit vt no. Salisce in. l. i. C. De priua. carce. ⁊ in. l. Succurrit. ff. Ex qui. cau. ma. ⁊ no. glo. ⁊ docto. i. l. iij. C. Ad. l. iuli. de vi publi. Regē aūt capiens punitur ac si eū occidisset: q̄ per captionē eū vult diffamare. ij. parti. ti. xiij. l. xj. Patrie damnum. Idē si opera eius ⁊ dolo malo aduersus regni securitatē cōmisit ⁊ procurauit vt aduersus rempublicā loca occuparent̄: ⁊ templa ⁊ hoīes ad sedicionē conuocauit. Et si hostibus regni nūcios vel litteras misit signumue dedit feceritq; vt hostes regni cōsilio aduersus rempublicā iuuarent̄ vel milites cōcitauit seu sollicitauit: vt seditio seu tumultus aduersus rempublicā fieret: vt hec oīa in. l. i. ff. Ad. l. iuli. maies. Et talis capite punitur ff. De re mili. l. Desertorem ¶ Item proditionē cōmittit qui sui regis aliam nō custodit vel in sui dedecoris ⁊ generis labez vel regni damnum tam consilijs q̄ factis non obuiat nec ei sagaciter pro vt tenetur suggerit nec ab ista regē cū potest eripere nolit proditionē cōmittit nō minorē q̄ regē iniurias penā sustinebit ij. parti. ti. xiij. l. xxv. ¶ Item nota q̄ proditor debet esse alienus ab oī facie dn̄oꝝ ⁊ principū: ⁊ nō potest stare in curia principis Et qualitas proditionis aggrauat oē delictum: no. Bal. in li. feu. ti. An ille q̄ inter fra. domi. sui c. i. Castrū vetus. Uide qđ scripsi supra. Castrū. a. ¶ Alleuosiā nota q̄ alleuosia multipliciter consideratur quo ad penā infligendā. Nā quandoq; alleuosus post oīa bona in casu legis. ij. foro legū. ti. xx. li. iiij. Et corpus

perdit vt ibi. Quandoq3 medietatē cū corpore vt eo so le li.iij ti.xvij li.j. τ.viij. pti.ti.viij.l.iij. Regulariter tū proditoris oia bona τ alleuosi medietas bonorū applicantur fisco. vt alle l.ij fo.le li.iiij ti.xvij. De quo vide qd no. Cy in l. Quisquis. C. Ad l.iuli.maiest. pro ditione. Nota q̄ mitius agit̄ circa proditionē contra aliū cōmissam q̄ contra regē vel regnū Concor. l.fi. ff. De penis. Et qd no.glo.τ Bar. in l.viiij. ff. De iure patro.τ.Cy.in.l. Quisq̄s iij.op.τ.ij.q. C. Ad l.iuli.maiest. ¶ Itē nota circa istā materiā q̄ si miles fuit contra regem trāsferēdo se forte ad hostes regis admittit oia priuilegia sibi a rege concessa vt.l.Iudeos.C. De iure.i fi.τ.C. De aque ductu l.Eos. Ideo licet sit recōciliatus regi nullo modo recuperabit dicta priuilegia vt.ff. De iure au.anu.l.i.τ ij. Et est cōclusio. Jo.de platea in.l. Cū allegari.C. De re mili.li.xij. circa fi. De hac materia q̄ dicatur proditor τ in q̄bus casibus cōmittatur proditio: vide eleganter p Bal.in li.feu. s. Quibus mo. feudum ami. c.i. §.i.

¶ Proditionē vel alleuosiā contra aliū reptando intenderis qualiter hoc sibi permittatur. vide infra. Reptare.a.

¶ Proditor reptare alium nō potest. vide infra. Reptare.b.

¶ Proditor vel alleuosus nemo potest p sententiā dari seu pronunciari nisi per regem vide infra. Reptare.b.

¶ Prohibitiones facte p laycos ne iussa prelatorū adimpleantur sunt nulle. vide infra. Statuta.b.

¶ Promissio ex qua quis alteri obligatur etiā si nō fiat cū solennitate stipulationis valet. vide supra. Obligatio.a.

¶ Propinquior in genere potest rem patrimonij vel auolengi p herede vendita retrahere. vide supra. Hyspalen.c. τ vide infra. Venditio.g.

¶ Publicatis attestationibus nō pūt vltra testes produci. vide infra. Testes.a.

¶ Publicatis attestationibus an pōt noua exceptio que requirit probationem admitti. vide supra. Auditores.n.

¶ Pugnans cū armis cōtra alterius hospitiū seu domū vltra corporalē penā: medietatē perdit bonorū regis camere applicandā. Ordi. Hen.ij. De penis.l.xx.

q

Questores elymosinarū an possūt exigere testamēta: seu cōpellere gētes ad audiendū sermones suos. vide infra. Rescriptum.e.f.

Rapiens aliquid contra dn̄i voluntatē cum triplo restituat. vide supra. Miles.c. Rapiens boues aratorū vl' alia ad agriculturā deputata punitur. vt supra. Pignus.c.

¶ Rebellis qui trina citatiōe vocatus coram iudice comparere renuit punitur. vt supra. Contumax.a.

¶ Recuperator regis nō soluens pecunias quas debet eis qui regis mandato eas habere debent vsq3 ad mensem post tempus quo eidē recuperatori collectores seu arrendatores soluere tenētur. vt dicitur supra. Arrendator.m. Soluat pro quacunq3 die qua ex tunc transierit quinq3 moro. pro mille. Item talis morosus recuperator iura sui officij leuare nō poterit pro pecunijs quas in termino vt premittitur nō soluerit. Ordi.regis Jo.i. Briuiesca.l.xiij.

¶ Recuperatores regis deputentur tales qui sint boni idonei τ pertinentes τ diligentes ad regis seruiciū publicūq3 regni cōmune: taliter q̄ regis subditi τ naturales bene τ sine aliqua exactione seu fatigatione liberentur. Ordi. Jo.ij. Burgis.peti. xix.anno.xxix.

¶ Item recuperatores pro dationibus seu pro precio minime dentur: nā ex tali emptione officiorū multa proueniunt damna. Ea.ordi.peti.xx.

¶ Recuperatores nō sint iudei nec mauri. vide supra. Judeus.

¶ Recuperator regis pecunias redditiū vel iuriū regalium recuperans: pro quolibet tertio anni si apud eundē recuperatorem aliquę manent pecunie vltra illas q̄s regis mandato soluit: id regi notificare tenetur vsq3 ad decennū. Si rex intra portos fuerit: vel vsq3 ad.xx.dies. si rex vltra portos steterit: contrafaciēs decē moro. p

mille de his pecunijs quas recepit pro qualibet die q̄ post terminū notificationis vt pmittitur effluxerit soluat hāc eandē penā. Recuperator incurrit si postquā regio notificatū fuerit: ⁊ rex vsq3 ad certū terminū iusserit pecuniā tradi: ⁊ recuperator nō adimpleuerit. Si vero soluēdo nō est arbitrarie corporaliter punitur: excepta morte ⁊ membri mutilatione. Eadē ordi. Jo. i. Briuiesca. l. xiiij.

¶ Recuperatores iuriū regalium si ea vsq3 ad annū nō petāt seu liberēt pdunt qd̄ eis debetur. vide su. Prescriptio. e.

¶ Recuperatores seu collectores regis compelli possunt p locorū pretores regis mādatū adimplere. vide supra. Pignus. d.

¶ Recuperatores regis nō certe seu indebite pecunias regis liberātes puniuntur. vt supra. Arrendator. n. vide circa hoc supra. Littera collector. ⁊ supra. Arrendator p totum.

¶ Recusans iudicē vt suspectū recusationem iurare tenetur: ⁊ si causa fuerit ciuilis iudex secū bonū assumat hoiem p associato: vt vterq3 simul de causa cognoscant. Jurare quoq3 tenentur in cruce sacro tactis euāgelijs qd̄ bene ⁊ recte causam diffinient ⁊ ius suū vnicuiq3 tribuent. in causa vero criminali recusatus aliū assumat secū iudicē seu pretorē associatū si in loco fit: defectu cuius ciuitatis vel ville rectores duos deputent inter se rectores sine suspitione qui cū iudice recusato assistāt ad audiendū diffiniendūq3 causā: ⁊ oēs vt pmittitur iurent. Si aūt rectores in eligendo dictos associatos discordes fuerint sorte dirimatur. ⁊ taliter electi vel sorte noīati audiant causam ⁊ iurēt vt pmittitur. si vero in loco rectores defuerint iudex recusatus diuitiores assumat loci hoies. Et sorte inter se facta duo ipsorū cū recusato iudice causam audiant ⁊ diffiniant. Foro nouo regis Al. de alcala. ti. v. l. i. Confirmatur ista lex p regē Jo. ij. Vallad. anno mill. cccc. xlj. peti. xxxiiij. Et addit ibi rex i peti. se. Qd̄ assessor qui est iudici recusato in causa criminali fuerit assumptus tenetur ire ad audientiā carceris cū dicto iudice sub pena qd̄ soluat parti expēsas ⁊ dāna q̄ culpa sua obuenerint pp̄ter litem dilatatā. ¶ Item tenetur dictus assessor tēpore quo assumitur promittere suā bonā ⁊ honestā diligentiā facere taliter vt lis cū toto posse sine dilatione finiatur.

¶ Recusatio. Ut suspectū. Circa hanc materiā querit̄. si pmissa cognitione iurisdictiōis iudex procedit adulterioa vtrū valeat processus ⁊ distingue secundū Bal in l. Si de hereditate. C. De ordi. cogni. Qd̄ aut est liquidū de iurisdictione ⁊ valet pcessus: aut nō est liquidū. et tunc aut est opposita exceptio ⁊ reqritur pronunciatio. Et hoc est verū in his q̄ sunt dilatorius iurisdictionis. sicut si rescriptū est falsum debet sup hoc pronunciari vt. ca. Sup litteris de rescrip. Sed in his q̄ sunt prorogatiua iurisdictionis vel adminiculatiua valet processus obmissa pronūciatione sup iurisdictione. tex est i. c. l. Extra. De iuri. Aut nō est opposita exceptio ⁊ valet pcessus. vt notat Bal vbi supra. Itē est notandū q̄ post conclusione in causa non potest impediri sententia virtute recusationis cū nihil potest opponi post conclusionē nec i facto nec in iure vt no per Jo. an in. c. a. Auditis de pcura. ⁊ in. c. Pastoralis de causa posse. ⁊ pprie Et de resti. spoli. c. Audita Et ex hoc limitantur iura dicentia recusationē ⁊ exceptionem dilatoriā posse proponi quādocunq3 ius opponenti superuenerit vt in. c. Insinuante. De offi dele. ⁊ in l. ij. C. De consor eiusdē li. ⁊ no. ij. q. vj. Exceptio. Nā intelligunt ante cōclusionē in causa ⁊ nō post: qd̄ est menti commēdandū. ⁊ pro hoc facit q̄ ex quo conclusū est parū potest iudex nocere cū tunc remaneat remediū appellationis. Est conclusio Abba. de ecclia i. c. Cū dilectus de ordi cogni. vj. colū. vt suspectū Etiā sine cause expressione qd̄ olim reqrebatur vt. c. ij. Requiris. ⁊ c. Cū specialis de appe. Illud tn̄ de iure canonico seruat: hodie aūt sufficit qd̄ vt suspectus simpliciter recusetur cū iuramēto vt euitetur calūnie presumptio vt no glo A qua credo hanc. l. ortū habuisse in. l. Apertissimi. C De iudi. facit. l. qr poterat. ff. Ad trebelli. Exigitur. n. iuramentū maxime si est psumptio qd̄ recusationē exceptio maliciose opponit̄. vt no. Spec. ti. De recusatione. §. Qualiter aūt. v. Quid si presumptio. ⁊ cōcordat cū hac. l. Qd̄ Spec. no. in v

eto §.v. Quidā aūt legisse eum se. ¶ Itē cir ca hoc no. q̄ nō solū simpliciter pōt recusatio nō expressa causa contra iudicē opponi vt hic. Sed etiā potest iudex generaliter in oībus causis ciuilibus seu criminalibus q̄ recusantē tangunt recusari vt. C. Si q̄cunqʒ pōic. postea .l. Unica. ¶ Itē est notandū q̄ valet processus iudicis recusati. Nisi ab eo appelletur vt no. Spec. in dicto §. Qualiter aūt. v. pe et vlti.

¶ Dominē bonū et sine suspitione vt .l. Nemo C. De iuris omni iudi. et notat Bal in li. feu. ti. De prohibi. feu. alli. §. Preterea. Unū tñ no. q̄ cū ista lex loq̄tur de iudice: qd̄ merus executor nō pōt recusari nec ab eo valet appellari vt est tex. in .c. Nouit de appella. et ibi glo. et Inno. ¶ Itē circa id qd̄ dictū est superius. An scʒ valet processus iudicis recusati vel veniat annullā dus Innocen. in .c. Cuʒ spēali. De appe. Dicit qd̄ nō meminit se legisse qd̄ sit ipso iure nullus sʒ debet anulari. Sed Hosti. tenet ibi contra et Jo. an. cū eo. Bar. eñ in .l. Quia poterat ff. Ad trebelli. De facto dicit quod meminit se legisse qd̄ processus sit ipso iure nullus vt alle .l. Unica. C. Si qua cū predi. po. Et est ratio: q2 recusatione proposita recusans est ipso iure exemptus ab eo et ab eius iurisdictione et p̄cessus est nullus. Et si dicas qd̄ ibi est spēale. Fateor qd̄ ibi spēale q̄ ordinarius recusat de iure ciuili sʒ nō in eo qd̄ dicit q̄ processus sit ipso iure nullus. Item no. q̄ iudex recusatus loco mortui habetur. notat Jo. de pla. in .l. Precipita. C. de primicerio li. xij.

¶ Rectores ciuitatū et locorū cum absētes fuerint salarium nō percipiant: nisi in regis vel loci seruicio occupati fuerint. Or di. regis Jo. ii. Zamore. peti. iij.

¶ Rectores. Statia ciuia no. q̄ anciani vel curiales nō debent se absentare a ciuitate sine licētia. C. De decurio. l. Si quis decurio. et .l. Curiales. ¶ Item anciani et regentes ciuitatū nō possunt esse procuratores priuatorum et puniuntur si suscipiant. C. De decurio. l. Si quis p curationem. ¶ Item anciani et regentes ciuitatem assumi debēt diuites et nō pauperes eo. ti. l. Ad subeundos. Nec aliud officiū acceptare possunt extra ciuitatē eo. ti. l. Diui iuri. Item defendere ciuitatē et facere pacem spectat principaliter ad ancianos. eo. ti. l. Quandoqʒ. Nec possunt in officio per substitutū deseruire eo. ti. l. Nullus. ¶ Item no. q̄ si quis i acceptādo officiū fuerit cōtumax loco eius alius eligitur q̄ bona cōtumacis habebit. et cōtumax duplo tēporis officio exercere debʒ .l. Si ad magistratū. C. De decurio. ¶ Itē no. q̄ rector vel officialis nouiter creatus nō tenet ad debita p̄decessores nec ciues nouiter recepti tenētur ad collectas q̄ pro veteribus debitis imponūtur. vt .l. Prouidendū. C. De decurio. et ibi Bar.

¶ Itē no. q̄ potest q̄s extrahi de domo vt acceptet offiū publicū et occultator punit vt .l. Ex oibus. C. De decurio. ¶ Itē no. q̄ anciani pñt imponere penas ad defensionē reipublice et publice vtilitatis: q̄ cū nō sunt sententie iudiciales De sen. excō. c. Dilecto. et c. Venerabilibus li. vj. Tales aūt sicut ex arrupto suadēte publica vtilitate inducūtur sic et tolluntur. ff. De decre. ab ordi. fa. l. Qd̄ semel. et de immunit. c. In ni a. Est conclusio Anto. de bu. in suis q̄stionibus. q. i. Que incipit. Ciuis statuus. etc.

¶ Itē no. q̄ de eo qd̄ quis gessit vt administrator finita administratione nō tenetur qd̄ intelligē in administratore necessario vt rector vl iudex. Est tex. in .l. Post mortē. ff. Quando ex facto tutoris. Itē secus si voluit se proprio noīe obligari vt .l. Cū pōt. § i. ff. De admi. tu. Jdeʒ si unimo nouandi se obligauit vt .l. Curatores. §. In eum. ff. De admi. rerū ad ciui. parti. et sic distinguit Bar. in alle. l. Post mortē. Et sic intelligitur glo. Aduersus de immuni. eccli. ¶ Itē an rectores ciuitatis qui dicunt decuriōes possunt agere et defendere pro ciuitate. vide quod no. supra. Ciuitas.

¶ Rectores: p̄tores seu algazeli locorum nō pñt propria bona locorū seu etiā redditus consiliorū conducere seu arrendare. vide supra. Arrēdare. q. et supra. Officialis. c. et supra. Pretores. c. et infra. Tutor.

¶ Rectores ciuitatū excusantur a guerra vide supra. Aduocatus. b.

¶ Rectores consilij alia officia in locis p̄tone vel iudicature nō habeant nec arrendent. vide supra. Officialis. c.

¶ Rectorum pretorum seu tabellionum officia vltra numerum limitatuʒ minime augeantur. vide supra. Numerus. a. et supra. Officia. h.

¶ Rectores ciuitatuʒ seu locorum si fauorem prestiterint: seu impedierint publice vel occulte ne ciuitas seu locus super terminis vel alijs proprijs: vel rebus cōsilij lites suas nō prosequātur contra quoscūqʒ milites seu dños ipso facto p̄dunt officia. et i cōsilij cōgregatione nullatenus recipia

tur. Idem de aduocatis qui sunt rectores et contra consiliũ patrocaniũ prestant. Iustitia autẽ loci vbi hoc contingerit tenentur ad executionẽ huiusmodi pene procedere. Ordi. Regis Io. ij. Madrid. anno mill. cccc.xxxv.

¶ Rectorũ et aliorũ officiorũ renunciationes si fiant potest rex de eis prouidere dũmodo fiant de patre in filium. vide supra. Officia.h. et infra. Renunciatio.a.

¶ Rectores et alij officiales cũ recipiũtur in officijs tenentur iurare. vt supra. Officia.h.

¶ Rector ciuitatis vel loci qui cũ alio eiusdem loci rectore viuit seu habet terrã vel acostamentũ seu feudũ vel mercedẽ ab alio ipso facto officiũ perdit. Ordi. Io. ij. Guadal. anno. xxxvj. l. xiiij.

¶ Rectores locorũ cũ iustitia eligere possunt officiales cõsilij ex priuilegio. vide supra. Priuilegium. d.

¶ Rex Fer. et Regi. confirmarunt legez disponentẽ rectores seu alios officiales cõsiliorũ conducere seu arrendare non posse consiliorum bona seu redditus et c. Et addunt q̃ nec conducere possunt rentas regis sicut nec consilij per se nec p alios. et q̃ extendatur dicta lex adiuratos et tabelliones et alios quoscũq̃ officiales cõsilij: q̃d si contrariũ fecerint ipso facto perdant officia consilij et efficiantur inhabiles ad aliud officiũ: nec eis soluatur salariũ q̃d cuz officijs habebant. Et quicũq̃ pretor: rector: iuratus: algazelus: merinus et tabellio: et alius quiuis officiales. tẽpore quo ad officia recipiuntur tenentur ista iurare nec ante ad possessionẽ officiorũ recipiantur. Vt ordi. de madrigal. anno mill. cccc. lxxvj. peti. xxx.

¶ Rectore officiũ cuz prouidetur a rege ponatur in littera prouisiõis q̃d ille cui prouidetur nõ habeat nec habere possit vltra consuetũ numerũ pretorũ nec rectorũ. Secretarij autẽ vel tabelliones expedire non debent tales prouisiones sine supradictis clausulis: nec etiam cancellarius tenetur eas sigillare: et licet expediãtur nõ valent. Ordi. regis Io. ij. Zamore. peti. ii.

¶ Rectore officiũ vnũ debet quis et non plura obtinere: et si plura habet eligat q̃d maluerit. vide supra. Officium. d. n.

¶ Redimens christianũ captiuũ potest retrahere pro eodẽ precio maurum vendirum. vide supra. Captiui.

¶ Redditus et iura regalia p publicũ debent arrendari preconiũ. priuati tñ seu domus regis officiales arrendare nõ permittuntur. Ordi. regis Al. ĩ madrid. peti. xxv. Addit rex Io. ij. Guadal. anno. xxxvj. l. v. Q̃d cõputatores maiores regis et alij cõputatores rationũ sua loca tenentes. officialesq̃ eorũ et maiordomus et cancellarius et notarij et dispensator domus regis et suas vices habentes. et officiales et alij p eis nõ sint nec esse possint thesaurarij nec recaptores nec factores nec fideiussores in his q̃ tangũt redditus et iura regis nec sint arrendatores nec redditibus regis seu in fideiussionibus habeant partẽ nec habeant nec extrahant liberamẽtos alienos. Et q̃ iurent corã rege de obseruando hoc q̃d dictũ est sub pena psone et priuationis officiorum.

¶ Redditus seu iura regalia diminuens: vel si dicto facto statuto vel consilio facit vt minus valeant regi vel suo recaptori damnũ cum quadruplo soluat: cuius triplũ regi: residuaq̃ pars accusatori applicatur. Ordi. regis Io. i. vallad. l. iiij.

¶ Redditus regis postq̃ semel fuerit rematati nõ possunt p computatores maiores mutari. vide supra. Computator.

¶ Redditus prouentus ecclesiarum p dominos locorũ nõ impediantur nec defraudentur. vide supra. Domini. a.

¶ Redditus regis vsq̃ ad bienniũ nõ petẽs postea nõ pot. vide su. Prescriptio. c.

¶ Redditus seu iura regalia nemo arte. dicto. mina. seu alia quauis diminuat arte vel collusiõe: nec vt minus valeãt faciat

Contrariū autē faciens dānum qđ euene rit cū septēnis soluat: quilibet vero post q̄ sciuerit tenetur hoc iustitie loci vbi hoc cō tingerit denunciare: denunciantez quoqz rex sub sua recipit protectione. ꝛ si verum qđ denunciatur reperitur: tertiā pene partē denuncians in premiū habebit. Iudex ita qꝫ loci vbi hoc cōtigerit ex officio sine mo ra cōfestim inqrere tenetur: ꝛ relationē re gi sub priuationis officij pena mittere: qđ autē opponitur seruari oportet saluis ali is penis ꝑ foros ꝛ iura statutis. Ordi re gis Jo. i. ď Briuiesca. l. ix. vide īfra. Rex. bb. ꝛ supra. Inquisitio. l.

¶ Redditus regis pro minori precio ꝙ̄ī ama q̄z iudeis debent arrendari. vide su pra. Arrendare. c.

¶ Redditus regis nullus impediat. vide infra. Tributum.

¶ Referēdarius qđ officiū i cōsilio regis habet ꝛ qualiter debeat suū officiū exerce re. vide supra. Consilium. c. f. i. l. m.

¶ Regatones nō emere audeant victua lia q̄ ad curiā venerint vt illa reuendāt in maiori precio: alias ipso facto illa ꝑdant. ꝛ insup centū flagella eis publice dētur vl tra alias penas a legibus regni statutas. Ordi. Hen. iiij. Tolen. anno. iiij. pen. x.

¶ Regatones seu tabernarij in curia seu in alia quacūqz ciuitate vel loco nō acce dant ad fauorē seu familiaritatē sequtur a licuius militis seu magnatis curie seu ali cuius de regis consilio ꝓtorum seu algaze lorū curie: nec alicuius militis seu familiari aliarū ciuitatū seu locorū. Regatones ve ro cōtrafaciētes penā incurrunt. lx. flagel lorū ꝛ quinq̄ginta mille moro. quorū ter tie pars accusatori: residue vero partes al gazelis curie si ibi cōmissum fuerit qđ di ctum est. alias algazelis ciuitatū ꝛ locorū vbi hoc cōtingerit applicetur: aliis ordi nationibus sup hoc ciuitatū ꝛ locorum in suo robore manentibus. Ordi. Hen. iiij. to leti. anno mill. cccc. lxij. ꝛ pen. xlix.

¶ Regere nō ꝑmittātur ciuitates vel lo ca nisi rectores ꝛ ꝓtores ꝛ alij de q̄bus in statutis cuiusqꝫ loci cauetur. Vide supra. Consilium. d.

¶ Registrator ꝑsonaliter resideat in cu ria: ꝛ oīa rescripta de verbo ad verbū po nātur in registro. vide infra. Rescriptum.

¶ Registrum de litteris vel rescriptis q̄ ad regē ꝑtinent nō soluatur. Ordin. regis Al. Madrid. pen. lxxviij.

¶ Registrum habeat qui sigillum habu erit. vide supra. Consilium. r.

¶ Relatio q̄ fit ad diffinitiuā sententiā ꝓ ferendā in regis audiētia debet in scriptis tradi noīe illius per quē fit subscripta vt ī processu litis ponatur: debent tñ ꝓcura tores ꝛ aduocati litiū vocari ꝛ relatio co ram eis ꝑ vnū fiat de auditoribus. Si ve ro in aliquo relatio cōtradicatur debet cū litis processu videri ꝛ concordari: ꝛ cū re latio in cōcordia fuerit nōibus subscriba tur procuratorū necnō ꝛ aduocatorū ꝛ re latoris. Cum itaqꝫ vocati venire neglexe rint ad terminum ꝑ relatorē assignatū re latio fiat in scriptis: venire renuentibus amplius nō vocatis. Inobediens aūt in super litis decimā soluit taliter qđ summā non excedat mille moro. Pene vero istius due applicantur partes relatori: tertia au tem algazelo tribuatur ꝛ nō aliter relatio nes audiātur: ꝛ hoc idem in criminalibus causis corā curie pretoribus vētilādis est omnino obseruandum. Ordin. regis Jo. i. Guadal. l. i. anno mill. ccc. xc. vide supra Auditores.

¶ Relatio. Quid sit de iure canonum relatoris officium. vide. xxiij. di. c. Lector. notat Bal. C. De legi. l. i.

¶ Relatorum iura que debent ex relatio nibus quas faciunt leuari. vide in ordina tione auditorum confirmata per regē Jo an. ij. anno.

¶ Remissio delinquentis a loco delicti fu gientis fiant per iudicē vbi delinquēs de git vel vbi reperitur ad requisitionē que relosi. Ostensa tñ sententia q̄ in eiusdē de

linquentis contumacia p iudicē delicti est lata. Si tñ querelosus illius sententie condemnatorie virtute petierit: vt iudex in cuius iurisdictione delinquēs est repertus: illam exequatur hoc agere poterit. Si vero illā exequi noluerit ad ipsius remissionē artatur: nō obstante varia querelosi requisitione, malefactor vero suis expensis remittendus est. si aūt soluendo nō est expensis remittatur petentis: cū itaqꝫ petēs nō habet vnde soluat officialium loci vbi delinquens repitur expensis dicta remissio est faciēda: si enī iudices vel officiales hoc facere neglexerint ad penā tenētur delinquētis. Or di. regis Al. Segobie. l. xxv vide supra. Merinus. m. vide supra. delinquens. a.

¶ Remissio. Ostensa tñ sentēna. Circa hoc nota q quandoqꝫ vnus iudex remittit ad aliū ad instructionē ⁊ statur actis remittētis vt no i cle. Pastoralis. De re iudi. Aut remittitur ad punitionē nō tenet' stare sententie sed debet acta renouare: vnde si transmitteret' sola sentēna sine pbatione nō faceret fidē de crimine quo ad iudicē diuersi fori. vt est tex. iūcta glo. ⁊ ibi Bal. cuius est ista notula in auct. Clericus. C. De epis ⁊ cle. ⁊ hoc tenet Guil. in l. Magistratib' ff De iuris omni. iudi. Est tñ notandū q si episcopus remittat hereticū ad iudicē secularē. tenetur iudex secularis stare actis Epi quia illa remissio fit tanquā de superiori ad inferiorē: ⁊ ideo inferior tenetur exequi ⁊ nō cognoscere de crimine. no Bal. in alle. auct. Clericus in fi.

¶ Item nota q dñs loci nō tenetur subditū suum ad locū vbi delinquit remittere si sub eius dominio habet domiciliū nisi a superiore requiratur vel si delinquens est forensis ⁊ pfugus. Nā tunc ille dñs sub cuius territorio degit tenetur ipsum remittere ac exhibere. precise no. Bal in ti. De pace tenen. ⁊ eius vio. c. i. § Si iudex Et circa hoc no q licet aliqui tenerūt q remissio delinquētis fit de vrbanitate vt glo. ⁊ Bar in. l. Si cui § Cū sacrilegiū ff. De accu. ⁊ Salice in auct. Si vero C. De adulte. ⁊ Cy ⁊ Pe. in auct. Qua in prouincia. C. Ubi de crimi. agi. oportet Et glo. in cle. Pastoralis. De re iudi. Et glo. ⁊ docto. i. c. i. De rapto. Ueritas tñ ast q est de necessitate p bane. l. Cō qua con cor. vij. pti ti. i. l. xx. ⁊ ti pa. l. i. Circa hāc materiā vide q scripsi foro legū. li. ij. ti. i. l. i. ⁊ vide supra. Delinquens. a.

¶ Remittātur ad loca delicti vel contractus delinquētes vel contrahētes qui i locis priuilegiatis receptantur. vide supra. Delinquens. a.

Remittant'. Uel contrahentes. Regulariter tñ de iure in cōtractibus nō habet locū remissio. vt. l. Heres absens § Si quis tutelā. ff. De iudiciis. Et hoc est dictū in. c. Romana. § Cōtrahentes De foro cōpe. li. vj. Fallit primo vbi renūciat' priuilegio fori. vt est glo in. l. i. ff. Si quis in ius uo nō ye. Fallit secundo vbi iurant cōtrahentes litigare in loco cōtractus vt est casus in auct. De exhi reis. § Si vero ibi q dam iurant vnde sumitur auct. Ei qui Tertio fallit ratione cōtumacie vt est casus singularis scdm Bal in l. Consentaneū. C. Quomodo et quādo iudex. ¶ Itē fallit vbi est renunciatū exceptiōe fori. vt tangit glo. ⁊ Bal. in. l. Si qs i ius ff De in ius. vocan. ¶ Itē fit remissio in cōtractibus si debitor dolose videt' abesse q facit cōtra dbitores fugitiuos ⁊ cōtra mercatores trāseūtes ⁊ fidē rūpētes. vt no. Bal. in alle. l. Si quis i ius. ⁊ vide q dixi supra. Deliquēs.

¶ Renunciare potest libere rector ciuitatis rectorie officiū in filiū vel generum nō obstante q p regis rescriptū officia rectorū vacantia debeant ad certū numerū reduci: q intelligendū est cū talia officia vacant p mortē vel aliās: nō tñ p renunciationē. Or di. regis Jo. ij. in Palenςuela. pe. n. xiiij. anno dñi mill. cccc. xv.

¶ Aliter cauetur in ordinatione eiusdē regis Jo. ij. Guadal. vide supra. Officia.

¶ Nō potest rector ciuitatis vel loci officio renūciare rectorie vel tabellionatus etiam si hoc faciat ratiōe īfirmitatis vel impotentie seu alterius impedimēti. nisi hoc faciat ex dictis causis in manibus aliorū rectorū: ⁊ qui aliter rectorie officio vel tabellionatus renūciauerit ipsum pdat nec his cui renunciatū fuerit illo gaudeat. sed eius electio ad alios deuoluetur rectores: ac si p obitū dictū officiū vacasset. rex autē de officio sic renunciato minime prouideat q si fecerit alij rectores prouisiū nō recipiant sub pena priuationis officiorū. Rectores eñ tres eligere tenentur ad offi-

cium taliter vacans: vt rex vnum ex eis eligat et ei prouideat. Et hoc ipsi rectores cum iustitia loci faciant reuocatur lex que disponit quod in filium vel generum talis potest fieri renunciatio sed perinde habeatur ac si in extraneum fieret. Ordi. regis Jo. ij. madrid anno domini mill.cccc.xxxv. peti. ij.

¶ Renunciatio per agricultorem facta super animalibus vel rebus agriculture vt distrahi possint non valet. vide supra. Pignus.c.

¶ Rente regis. vide supra. Redditus.

¶ Reparatio murorum cauarum et ambitus ciuitatis vel loci per conuenientes in eo vel pascua comedentes soluatur. Vide supra. Impositiones.a. et supra. Castrum.e. et supra. Muri.a.

¶ Repartitiones per agricultores seu laboratores sine presentia et consensu rectorum et iustitie ciuitatis vel loci non fiant: nec hij super quibus fit repartitio coguntur contribuere nisi aliud priuilegio caueatur. Ordi. regis Jo. ij. Zamore. peti. xxxij. Vide infra. Vectigal. Postea statuit idem rex Jo. ij. in madrid. anno mill.cccc.xxxiij. peti. viij. quod vltra tres mille moro. non fiat aliqua repartitio in ciuitate vel loco ad necessitates consilij nisi cum regis licentia quam non intendit dare nisi prius probato quod propria et redditus ciuitatis vel loci sunt in necessarijs et vtilibus rebus loci consumata. Iustitie autem dictis reparationibus aliter factis consentientes perdunt officia. vide infra. Vectigal.

¶ Represarie de vno loco in alium nullatenus fiant. vide supra. Pignus.a.

¶ Damnauerunt pignorationes seu represarias et prohibuerunt ne consiliarij auditores computatores maiores seu priores vel alij iudices liberent seu dent rescripta. sententias seu alias prouisiones vt alij quam iudices ordinarij sint executores vel merum cum iusta maxima et euidenti causa deputentur executores persone note in curia regum idonee et diuites. Item quod nullus pretextu testimonij seu negligentie iudicum seu pretorum vel rapine seu capture de quibus conqueritur: nec alia quauis causa pignorationes seu represarias faciat contra bona seu personas aliquas: etiam debitores sed ante omnia hoc petant in iudicio via ordinaria donec finiatur per sententiam seu obligationem: et postea petatur executio eadem ordinaria via. et qui contrarium fecerit eo ipso perdat quod sibi debetur: et bonorum medietatem fisco applicandam et insuper saltus et vim committentis penam patiatur. et in quocunque loco quo repertus fuerit executioni mandetur. et is cuius causa: seu occasione tales fuerint represarie facte perdat priuilegia seu mercedem quas executio talis petitur: et perdat debitum pro prima vice. et pro secunda vice penam patiatur. vt supra tanquam depredator: hoc tamen excepto quod habentes priuilegia et rescripta a computatoribus maioribus subscripta de moro. vel alijs rebus situatis: vel obligationes executiuas. postquam petierint executionem ab ordinarijs exequi negligentibus consilio et iustitie loci requirant quod eis exhibeant iustitie complementum. et nisi fecerit ad consilium regum recurrant diligentias ostendendo quas super hoc fecerunt. et detur eis executor qui in bonis et personis debitorum et suorum fideiussorum et iustitie et rectorum et officiorum consilij negligentem iustitie faciat complementum sub penis iam dictis. Eadem ordi. peti. ij.

¶ Reptare nolens alium super proditione alias alleue quod regem seu reginam non tangit regi sub silentio cum vno regis camere tabellione id ostendere tenetur. et si rex viderit quod reptum vindicat sibi locum. et reptandus est in curia obtenta reptandi licentia non poterit reptum fieri donec nouem dies labantur. Si vero reus est absens reptum non fiat donec rex notificet reo qui habebit ad ueniendum. xxx. dierum spacium: et insuper illorum. ix. dierum infra: quos si cum aduersario non componat: poterit ex tunc accusatio vel reptum fieri. Idem si rex non notificet vt pre

dicitur potest terminis iā elapsis.xxx.τ.ix. dierum reptans libere reptare. Si aūt sup propositis premissis quisquā sup facto regi: vel regno nō tangente aliquē de prodicione vel alleuosia reptandum vel accusandum duxerit reptatus absoluatur. reptans vero patietur penā rieptū dicentis cū dicere nō potuit: hoc est vt dedicat se. qđ si fecerit alio generoso equalis non sit. Si aūt vsqz ad.xxx.dies dedicere se noluerit regnum exeat τ inimicus remaneat accusationē vel rieptū dicentis τ suorū propinquorum. Cū autē accusatio vel rieptus regē vel regnum tangit: primo regi vt permittitur sub silentio ostendatur: τ nullatenus sine regis mandato fiat nec audiatur Et si contra hoc quis accusauerit vel reptauerit regis arbitrio puniatur. foro nouo regis Al. de alcala.ti.xxij.l.i.

¶ Reptare Accusatio. Que fiet per hunc modū secūdum cōsuetudinē lōbardie illustrissime dñe rex. Ego Jo. dico cōtra Pe. qđ ipse ē falsus proditor τ alleuos'.eo qđ tregua seu fidātia a regia maiestate vrā inter generosos huius regni posita proditionaliter patrē meū occidit tali mense τ tali anno τ tali loco. Qđ si ipse cōfitentur peto ipsum condēnari sup predicto homicidio proditionaliter seu alleuose sic cōmisso ad penam capitalē Si aūt hoc neget: ego p pugnā armis paribus sumptis a me τ ab eo faciā sibi confiteri predictū homicidiū per os suū in campo nobis per altissimā dominationē vestrā assignandū. vel reddam eum victū vel mortuum in dicto campo. Et superdicta pugna pignus meū.s. has cirotecas meas hic in medio in presentia vestre dominationis offero τ reddo τ promitto me iniuriatuē in introitū cāpi per potentissimā dominationē vestrā nobis assignandū ad dictū certamen seu pugnā qđ ego nō habebo herbas nec breues coniurationes: vel alia q ad maleficia vel sachinos pertinēt quoquo modo. Et qđ tunc Petrus iuret similiter illud idē. τ peto per vestrā dñationē si Pe. predictū homicidiū neget declarari τ iudicari pugnā pdictam posse τ debere esse τ fieri ex predicta causa inter me τ eū ipsum sententialiter condēnari ad subeundū pugnā mecū ex predicta causa vt sup predicto homicidio per pugnā possit veritas inueniri. Et iuro τc. Hec forma probat' in lombardia.ti. Qualiter quis se defendere debeat.τti. In quibus causis pugna phiberi vel fieri debent. l De furto. Probatur etiā qđ de iure facultas probationū nō debet angustari vt l. Quonia multa in fi. C. De hereticis. Item recte dicit' Tregua iter generosos τ cetera: qr ab antiquo iter eos securitas est reformata vt l.i.ti. De los rieptos foro leguz. τ ibi plenius scripsi. Facit.ex. De pactis. Item recte dicitur parib' armis τ cetera. vt in lōbar ti Qualiter quis se defen.de.l. Mennio. τ ar. C. De postulan.l. prouidendū. τ foro leguz eo.ti l.viij. Item recte dicit'. Vel reddā eū victū vel mortuum. τ sic sunt rōnes disiunctiue. τ sufficit qđ altera deueniat ad operā endū.ar.ff. De cōdici. indebiti l. Si heredi. τ De verbo.obli.l. Si ita qs stipuletur. τ est tex. foro legū eo ti.l.vj. Itē recte dicitur pignus meū τ cetera. Quia eo ipso qđ pignus licet parui valoris offert realiter videt' idem Jo. de consuetudine se τ bona sua obligare pro prosequendo pugne vsqz ad finē Item recte dicit'. In cāpo nō habebo herbas τ cetera vt in lombar.ti. Qualiter qs se defendat l. Nullus campi. Et facit. C. De male. τ mathe. quasi p totum. Itē recte petitur declarari pugnā posse τ debere ibi esse. Debet enim pugna iudicari vt in lombar.ti. Qualiter quis se defe l. Quibuscūqz. Alias nisi esset iudicatū executio pugne nō deberet fieri ar. C. De exe.rei iudi.l.ij. Et facit.ff. De regu.iuris l. Non est singulis in prin.

¶ Circa hanc materiam no. qđ si vniuersitas nihil habet cōmune cogitur imponere collectā τ facere bursam cōmune ff. Quod cuiusqz vni. l.i.§.fi. Ut expendatur pro necessitate vniuersitatis vt ibi glo. τ Bar. Item no. qđ collecta no potest imponi nisi subditis vt no. glo. et docto in.l. Rescripto.§.fi ff. De mune. τ ho. Est tamen notandum qđ quemadmodum potest ciuitas statutum facere qđ omnes qui colunt vel serunt in suo districtu soluant ex hoc quia ibi colunt ibi serunt ibi metunt quasi cōtrahere videtur: quia statutum bene potest de nouo inducere quasi contractus iure cōmuni incognitos vt ff. De iudicijs l. Omē Et qui gaudent possessionibus cōueniens est qđ soluant onera vt no in.l.i. De muneri.τ qui loco le. ij no. Bal.i.l. Unica. C. De sen.q p eo qđ interest pro.' Itē nota qđ sola ciuitatū decreta nō sufficiunt ad vera vectigalia inducenda. sed requirit' principis nō recognoscentis superiorē licentia: τ auctoritas cū hoc resoluunt solius principis potestati. Item de gabellis τ olis impositionib' vt l Uectigalia C. Noua vectigalia institui nō posse. τ ibi Bal.

¶ Generosus potest generosū reptare ꝑ proditione seu alleue qd contra eū fecit. reptare aūt debet is qui iniuriā passus est. eo vero mortuo pater pro filio ⁊ econtra: ⁊ frater pro fratre: his nō stantibus ꝓpinquior cōsanguineis vsq3 ad secūdos consanguinei filios. reptare etiā potest vasallus pro dn̄o ⁊ econtra. possunt autē ꝑ reptato respondere cōsanguinei vsq3 ad iiij gradū. Item nullus potest ꝑ viuo homine reptare nisi vassallus pro dn̄o vel ꝑ femina vel pro religioso seu pro eo qui arma accipere nō valet vel nō debet. Itē reptare nō potest proditor nec alleuosus. nec etiā filius post prodicionez vel alleuosiam natus: nec his qui pro infami est cōdemnatus: nec etiā qui propter reptū in curia se dediterit. Itē tregua durante quis reptare nō valet nisi reus treguā frāgat. Item nemo nisi in curia corā rege aliū potest reptare eo q3 nullus iudex inferior potestatē habet generosū pronunciare proditorē vel alleuosum nec a repto liberare nisi solū rex ꝓpter vniuersale dominiū qd habet: reptari quoq3 potest generosus qui ante diffidationē aliū occidit vel cepit seu percussit generosum. qui vero propter causas iā dictas depredauerit potest alleuosus dici. Eodem foro nouo. ti. xxiij. l. iiij. vide supra. Diffidatio.

¶ Generosus. Generosum. Sic est de milite q nō cogitur pugnā suscipere nisi ab alio milite. ar. De pace ⁊ eius vio. §. Si miles aduersus. ⁊ no. in li. feu. ti. De lege corradi. c. Unico i prī. ¶ Item nec cogitur quis pugnā suscipere cuz prescriptū est actiōi propter quā pugna offertur ar. ff. Si quis cauc. l. Si eū. §. Qui iniuriarum. ¶ Item effugiet quis pugnam si probet contrariū eius qd sibi imponit vt satis colligitur. De pace tenen. ⁊ eius viola. §. Si qs hominē. Pro femina. Concor l. Lombar. ti. Qualiter quis se defende. l. Si quis vxorē. ⁊ l. fi. ar. ff. De mune. ⁊ ho. l. iij. §. Corporalia. Nō valet vt est minor xviij. annorū qui non pugnat pro se ar. De pace iura fir. circa prin.

¶ Et est notandū q ista probatio ꝑ pugnā reprobatur a iure diuino canonico. ⁊ ciuili. Licet de iure regni in casibus ꝑmittatur vt hic. ⁊ foro legum. eo. ti. per totū. Et hoc ꝓpter causas ⁊ rationes quas scripsi foro legū. eo. ti. l. i. vbi vide. Et notat Pe. Jaco. in suis libellis. ti. De duelo seu pugna. ⁊ Ray. ⁊ Gas. ⁊ Hosti. i summis suis. ti. De torneamētis ⁊ ti. De par. vulgari. Nisi solū rex. Concor. foro leguz. eo. ti. l. v. que incipit fidalgo. ¶ Et no. in hac materia qd interfectus in cāpo seu in duelo nō debet in ecclesia sepeliri si contra xp̄ianum pugnauit: nisi fuerit fides qd illo anno fuit cōfessus vel contritionis signa apparuerunt. nā aliud presumitur qd agressus superbia corruit vt concludit Fran. de zambarelis in. c. In nostra. De sepultu.

¶ Item diffidantia vel repto qd fit inter generosos seruentur leges imperatoris Alfonsi in Naiara: ⁊ regis Alfonsi in alcala. ⁊ nemo generosorū deinceps per viam requiste seu emprese diffidat seu reptet simpliciter cū hoc fieret contra amiciciaz que antiquitus inter generosos fuit concessa ⁊ imposita. Si quis aūt generosus miserit vel tradiderit requestā seu empresam contra aliū generosū ex qua seq̄ posset mors vel mēbri mutilatio: etiā si sit super causa proditionis seu alleue aliter q3 dicte leges regni disponunt vltra alias penas in dictis legibus contentas: ipso facto feudū ⁊ mercedē quā a rege habet perdat. ⁊ illi applicetur cōtra quem facta fuerit requesta seu diffidatio. ⁊ talis requestator exeat a toto regno per bienniū: qd si dicto tempore durante regnum intrauerit. pro prima vice tempus illud duplicetur. pro secūda oīa bona perdat ⁊ regis camere applicētur. ⁊ ꝑ tertia occidatur. et si generosus feudum seu mercedem a rege nō habuerit per annum iaceat in cathenis: ⁊ per biennium insuper exeat a regno vt premittitur. Si aūt villanus fuerit requestans centuz patiatur flagella: ⁊ mercedem seu feuduz, si qd habet perdat: nō m̄ in tali casu lucretur feudum. reptatus nec requestatus recipiat requestam: alias easdem penas incurrat sed non applicētur requestato: sed regis camere tantum. Ordi. regine ⁊ infantis tutorū dn̄i nostri Jo. ij.

¶Reptando quis alterū oēs tā reptās q̃ reptatus ⁊ sui consanguinei ⁊ res ⁊ bona sua sunt sub tregua. Si autē reptatus infra terminū repti vel in curia ambulando suā veritatē defendendo ⁊ negando factum sup quo reptatur moriatur: eius fama ab oī proditione vel aleue de qua impetitur illesa ⁊ illibata pmanebit: si vero reptatus vult regis mandato super facto de quo impetitur stare. rex sup facto illo ī quisitionē fieri pcipiat. Eodē foro ⁊ ti. l. v

¶Item reptatus ad terminū repti nō veniens poterit in absentia reptari. Propinquus tn̄ consanguineus reptari vsq3 ad quartū gradū: nec nō ⁊ dn̄s pro vassallo vel econtra dicere poterit reptandi qd̓ mētitur. Eodem foro nouo. l. vj.

¶Reptator propinquior pfertur in repto. si tn̄ alius admittatur ⁊ victus fuerit etiam propinquior ex tunc nō est admittēdus. Reptatus vero nisi reptū vt decet sequatur debet coram rege se dedicere qd̓ si hoc faciat amplius reptare nō poterit: nec alteri sit equalis in prelio nec in honore. si aūt dedicere se nolit a patria expellatur ⁊ pro inimico reptati detur. Cum itaq3 reptatus victus fuerit detur p aleuoso ⁊ pptuo a patria expellatur eiusq3 medietas bonorū regi applicatur. Eodem foro nouo. ti. xxxiij. l. vij.

¶Reptari pōt generosus treguā vel securitatē nō seruans. vide infra. Tregua.

¶Res inuēte qualitercūq3 reperiantur in potestate iustitie loci vbi repiuntur ponātur qd̓ si p annū certus dn̄s nō appareat regi applicantur. Ordi. regis Al. Segobie. De penis. l. xij. ⁊ regis Hen. ij. de penis. l. xiij.

¶Item tales res mostrence p capientes vsq3 ad. xl. dies teneātur ⁊ publice p consueta loca preconizentur. ⁊ si dn̄s appareat ei restituantur: dum tn̄ expensas soluat Ordi. pen. regis Hen. Tauri. pen. xviij. vide supra. Naufragium.

¶Rex Fer. ⁊ regina in madrigal. anno ⁊ cetera. peti. xxxj. ¶Confirmarunt legē ordinationis q̃ loquitur de mostrenco. ⁊ addiderunt qd̓ inuentor rei aliene q̃ dicitur mostrenco ponat illā p manū pretoris ciuitatis vel loci in cuius territorio repitur ī potestate idonee psone q̃ illā teneat manifestam p annuz ⁊ duos mēses. Et talia inuētor vel his ad quē ptinet lo mostrenco faciat rē illam publice pconizari p notum ⁊ publicū preconē loci vbi fuit inuenta quolibet mense in die fori. ⁊ eadē die qua inuēta fuerit inuentor notificet eā corā tabellione consilij dicti loci. ⁊ si infra dictū terminum dn̄s rei sic inuente venerit libere sibi restituatur: ⁊ nisi his ad quem pertinet lo mostrenco dictas fecerit diligentias pdat ius qd̓ habebat ⁊ restituat rem quā sic p mostrenco accepit tanquā pro furto.

¶Receptio regis vel regine seu infantis qualiter in ecclesia fiat. vide supra. Clericus. i.

¶Receptans aliquē malefactorē in castro vel alio fortalicio dn̄s castri vel fortalicij tenetur ad emendā maleficij cōmissi. ⁊ tenetur insuper ad penā de iure statutā. Iudex vero tenetur sup hoc inquisitionē facere alias de suo resarcier: hoc idem verificat sibi locum in eo qui receptatur in villa vel loco. Ordi. regis Hen. i. Burgis. l. iij. Et eiusdem regis Tauri. l. x. ⁊ regis Jo. i. valladolid. peti. v.

¶Receptans. De iure statutā. Que quidē pena est qd̓ receptator delinquentis ⁊ violantis pacem puniatur eadem pena qua puniretur ipse delinquens nisi sit coniunctus vel affinis delinquentis. vt in ti. De pace iura. fir. c. i. § Conuenticulas. ⁊ ibi Bar. ⁊ est tex. in. l. ij ff. De recepta. ⁊ in. l. i. C. De his qui latro. occulta. vt ꝑ Archi. in c. Quicūq3 de hereticis. li. vj.

¶Receptans in castro vl' domo forti vel in alcacerib us mulieres ⁊ earū rapientes aliosq3 malefactores ⁊ eos noluerit iustitie tradere: si requisitus per adelantatum noluerit delinquentes vt premittitur dare poterit ex tūc adelantatus cū ō hoc fuerit

per publicũ instrumentũ certificatus ca-
pere diruereq; fortaliciũ: castrum: vel do-
mum in aliorũ terrorem et exemplum. Or-
di. regis Jo. i. Sone. peti. xv.

¶ Receptãtes i castris: fortalicijs seu do-
mibus malefactores res vetitas a regno
extrahẽtes puniũtur. vt su. Extrahens. l.

¶ Receptans in domo sua proditorẽ vel
alleuosum: seu morte secura aliũ occidẽn-
tẽ et p sententiã condẽnatũ: si scienter p tri-
duũ in domo sua tenuerit tenetur malefa-
ctorẽ quẽ in domo tenet iustitie tradere qd
si nõ fecerit medietatẽ pdit bonorũ: quo-
rum tertia pars accusatori: alia vero iudi-
ci: residua autẽ regi applicantur. Or. di. re-
gis Hen. ij. De penis. l. xxxiij.

¶ Receptãs fortaliciũ capientẽ seu dirue-
ntẽ puniũtur. vt supra. Castrum. c.

¶ Receptans delinquentes vel cõtrahẽ-
tes eos ad loca delicti vel cõtractus remit-
tant. vide supra. Delinquens. a.

¶ Receptores seu recupatores regis pe-
cunias regis nõ baratent. vide supra. Of-
ficiales. h. Vide supra. Baratus.

¶ Rescriptũ nõ concedatur p regem in a-
lio: nisi in cancellaria subscriptũ et expedi-
tũ fuerit: qd si detur nõ adimpleatur sz ad
regem remittatur. Adimplẽs vero tale re-
scriptum damna que exinde sequũtur sol-
vere tenetur: et si p tale rescriptuz aliquis
occidatur: occidens moriatur. et occisi pa-
rentum sit inimicus. Or. di. regis Al. ma-
drid. peti. xxxiij.

¶ Rescriptum. Cancellaria. Idem de rescripto
qd a sede aplica emanauerit nisi a sua cancella-
ria fuerit expeditum: vel ab his qui de manda-
to pape ad illud officium sunt deputati: vt est
expressum in. c. Dura de crimine falsi. ¶ Item
nota q maior indignatio falsitatis est necessa-
ria in litteris de gratia que sunt contra ius vel
vtilitatem publicam quã in litteris de simplici
iustitia que faciliter obtinentur vt. c. Ad falsa-
riorum. iuncto. c. se. De crimine fal. non adim-
pleatur. Expectanda enim est in his que sunt
contra ius vel vtilitatem publicam. secũdas ius-
sio vt in aucten. De mãda. prin. §. Si quis au-
tem colla. iij. et l. Rescripta. C. Si cõtra ius vel
vti pu. et c. Si quando de rescriptis. ¶ Item
nota q cum plura narrantur in rescripto effe-
ctus diuersos operantia: nõ sufficit alterũ pro-
bare. et ad vtrũq; effectum consequendum no-
tat Innocen. in. c. Ex parte abbatisse de priui.
¶ Item nota q si littere principis ad vltra ve-
terem consuetudinem contineant presumuntur
erronee nec est credendũ vt. l. Precipimus. C.
De cano. largi. tribu. ¶ Item nõ valent re-
scripta q ius alterius ledunt tex. et glo. in l. Si
donationem. C. De reuocan. donati. ¶ Item
est notandum q rescripta impetrata per potẽ-
tes existentes in curia sunt ipso iure nulla quã-
do inferant alicui preiudicium vt. l. Tyberia-
nus. C. De fundis limitosis. et ibi Jo. de platea
facit. C. De censi. l. i. Et qd no. in rubrica. C.
Vt nemo ad suum patro.

¶ Rescriptum qd a cancellaria vel regis
camera emanauerit ad occidendũ vel mu-
tilandum aliquem: vel etiam ad capien-
dum alicuius bona: vel ad exulandũ vel
exheredãdum: vel in derogationem fori et
priuilegiorum alicuius ciuitatis vel ville
nõ adimpleatur: nec etiam valet citatio ta-
lis rescripti virtute facta. Est tamen huiꝰ
qui capi vel occidi mandatur interim sub
custodia detinendus vel fideiussoribus dã-
dus: et bona sua debent sequestrari. Im-
petrans autem tale rescriptum damnum
cum duplo damnificato soluat. Si vero
tale rescriptum rex precipiat vt aliquis p
pter alleue vel proditionem occidatur mu-
tiletur vel capiatur. Impetrans etiam in-
carceretur donec rex prius consulatur. Ex
dem ordi. regis Al. madrid. peti. lxxvj. vi-
de infra. Rex. a.

¶ Rescriptum Ad occidendum. nõ obstat ar-
gumentum qd solet fieri per aliquos scilicet il-
la que habent eandem causam producẽdaz ha-
bent eundem effectum vt l. De quibus ff. De
legibus. sed eadem est causa legis et rescripti:
quia a voluntate et consensu principis causan-
tur ergo debent esse paris potentie. sed per l.
potest princeps occidere: ergo per rescriptum
maior est nota: minor patet de se. non obstat
hoc argumentum: quia leges sunt cum magna
deliberatione facte vt. l. Humanum. C. De le-
gi. Sed rescripta cum quadam inopportunitate
et indeliberate conceduntur. vt l. i. C. De peti.
bonorum subla. Ex quibus etiam concluditur

qd princeps per suũ rescriptũ nõ potest auferre mihi rem meã me inuicto. Etiã dato mihi p̃cio vt. l. i. ff De consti. prin. ꝛ. l. Quotiens. C. De preci. impera. offe. ꝛ. l. i. C. Si cõtra ius vel vtili. pu. vbi sine causa per rescriptũ nõ potest me priuare. Pro hoc facit tex. notabilis in auc. Qui. mo. natu effi. sui. § Et generaliter vbi dicitur qd in illis q̃ pariant perpetuũ preiudiciũ alteri. Rex nõ habet hoc priuilegiũ vt hoc possit facere Immo dicit ibi hoc principi esse extra neum nõ aũt propriũ. ꝛ hoc concludit Bar in prima constituti. ff Ueteris. Ex quibus etiam noto qd licet princeps ius gentiũ vel naturale nõ possit mutare in suo genere vt notat glo. in. l. i. ff De consti. prin. ꝛ in alle. l. Quotiens. Tñ in parte potest vt no. glo in. l. Ius ciuile. ff De iustitia ꝛ iure. ꝛ in. l. Causas C. De transacti. Et insti De iure naturali § fi. Et sic causa subsistente valet rescriptũ sõ aliãs vt notat pe. ꝛ Bar. in alle. l. i. ff De consti. prin. in fi. allegat ff. De rei vin. l. Ita si verberauit. § Pe nul. Rescriptũ quãdo est largissime vel stricte interpretãdũ. notat notabiliter Bar. in. l. ij. ff. De cõsti. prin. Bona. potest tñ rex moratoriaz dilationẽ seu prorogationem solutionis debiti dare debitori: etiã in preiudiciũ creditoris vt. l. Quotiens. C. Si contra ius vel vti. publi. Et iij parti. ti. xviij. l. xxiij Peregri. Rescriptum iij. q. c. d. Si tñ creditor petat vt detur fideiussor de soluendo dilatione finita debet dari aliãs debitor caret cõmodo rescripti vt. l. Uniuersa. C. De preci. impera. offe. ꝛ alle. l. pariter. ¶ Sed quis si iste cui est cõcessa dilatio moratoria solutionis p principẽ forte p trienniũ et tẽpore durante fecit pactũ cũ creditore suo: et habuit dilationẽ vsqz ad quinquenniũ. an dilatio triũ annorũ concessa p principẽ currat tẽpore quo durabat pactũ de nõ petẽdo ꝛ determinat Cy. qd currit finito tẽpore pacti. ꝛ hoc cõcludit in. l. fi. C. De re pu. vel absti. here. sõ tñ potest rex etiã ex certa scientia dominium rei mee a me auferre nec totius negocij cognitionẽ tollere: nec vires principalis negocij exaurire: vel debitũ ex toto remittere: qz hoc est contra ius gentium siue naturale qd est immutabile. vt insti. De iure naturali. §. penul. ꝛ allega. l. Quotiens. Et. iij. parti. ti. xxviij l. xxx. ꝛ xxxij Notante docto. in. c. Que in ecclesiarum de cõstitutiõ. Nec debet rex de equitate iuris per spacium magni temporis hoc concedere vt per decennium: quia hoc fieri sine graui damno creditoris nõ potest qd illa. l. Quotiens vetat. De rigore tñ potest. vt ibi notat Cy. q. ij Si tamen per. xxx. annos debitor impetraret dilationem cũ talis moratoria quodãmodo perẽptoria reputetur ꝛ per eã abstineretur ius creditoris nõ valet. vt vult intelligere Cy. in dicta. l. Quotiens q. ij. Et ibi no. Cy. q. vj. Uerũ tale rescriptũ proficiat fideiussorib9 debitoris qd ipse notabiliter ibi tangit vide.

¶ Item nota q vbi rescriptũ principis deuiat ab omni ratione ꝛ a cõmuni stilo curie ibi impetrans tanquã de falsitate suspectus debet ad principem vna cũ tali rescripto remitti. Facit par. di. c. In memoriã. Idem in priuilegio emanante contra rationẽ cursum priuilegiorũ no. glo. in. c. Causam. ij. De testi. facit. c. Quod sit per de fide instru. Cy. in. l. fi. C. Si contra ius vel vti. po. eo. Abb. in. c. Ex parte de rescrip. no in. c. Si quando. eo. ꝛ Et c. Licet de falsio. Idem intelligo si rescriptũ concedit̃ cõtra ius naturale qd est tutiorẽ naturali inductũ qd aufert a iure diuino p qd sunt inducta dominia ꝛ obligationes insti. De rerũ diuisione § Singulorũ. Quia tunc nec valet rescriptũ nec pragma sanctio. vt notat̃. C. Si contra ius vel vti. pu. l. fi. Nec etiã valet cõtraria consuetudo. nec statutũ cũ rescriptũ sit lex. C. De legi. l. ij. Sont enim ppetua naturalia iura. insti. De iure natu. § pe. Et immutabilia. v. d. § pe. Quod verũ nisi lex statutũ vel rescriptũ siue vel cõcedatur ex causa iusta cõtra tale ius naturale. C. De bo. dam. per totuz C. Pro qui. cau. serui. pu. liber p totũ nisi in casu. C. De quadrie pres scrip. l. fi. ff. De religi. l. Si quis sepulchrũ. vbi vero statutũ vl lex leueret ius alterius de iure ciuili tantũ prouenientis sicut sunt actiones. ff De origi iuris. l. ij Si ex toto ius illud perimatur nõ valet nisi dicatur nõ obstante lege aliqua ff. De le. iij. l. Si quis in prin. Nã dato qd substineat̃ qd tollat actionẽ nõ põt tolli re q̃ reddatur iustitia. qz id esset cõtra ius naturale. Hec est no Jo an. in c. Que in ecclesiarũ De consti. Et vide q ipse notat in. c. Cũ. p. de fide instru. Et de immuni. ecclesiarũ Quia plerique in fi. Si vero rescriptũ nõ perimit sed differt valet C. De preci. impera. offe. l. Quotiens.

¶ Item no. q licet dominia statuta sunt p ius gentiũ: tñ sunt distincti per ius ciuile per quos dominia acquirunt̃ vt ff. Et insti. De acquiren. rerũ domi. p totũ. Nã etiã naturalia iura ius ciuile detrahit. Et addit vt plene p Joã. an. vbi supra. ꝛ p Hen. in c. i. De consti. Et q̃bus concludo qd licet Rex sit dñs vniuersalis quo ad iurisdictione ꝛ protectionẽ. Nõ tamen est dominus rerum particularium: nec eas põt donare. qz esset contra ius naturale gentiũ qd inducat dominia ꝛ obligationes. Potest tamen

hoc ex causa facere. de quo vide glo. et Bar. in prima constitutione ff. Veteris. et in l. Uel vti. ff. De iusti. et iure. dato iusto precio dño rei. vt Bar. vbi supra. et in l. i. ff. De consti. pun.

¶ Rescriptum emanans a cancellaria contrarium alio rescripto antea impetrato debet tenorem primi pfectum cōmemorare: et rationē quare. ij. contra primum conceditur. Si vero a pstoribus curie primum rescriptum fuit impetratum ab eisdē nō ab alio debet etiam secundum contrarium impetrari: alias autem vnum rescriptum contra aliud cōcedi nō debet. Foro nouo regis Al. de al. ti. i. l. i.

¶ Rescriptum regis p qd cōpellitur domicella vidua vel alia mulier matrimonium cum aliquo contrahere nō valet: nec etiā p pter hoc citatus artatur cōparere. Ordi. peti. regis Al. de alcala. peti. xxxj. Et ordinati. Hen. i. Burgis. vltima peti. iij. et ordi. Jo. i. Burgis. peti. xxix.

¶ Rescriptum. Nō valet. Et sic no. casum in quo etiā si rescriptum nō leuat aliud et prosit petēti nō valet contra. l. Rescripta in fi. C. De precibus impera. offe. Concor. cū hac. l. C. Si nupta. ex rescripto petam. l. i. et per totum.

¶ Rescripta et priuilegia regis quibus cauetur qd quicunqz tenetur ordinibus sancte trinitatis: vel sancte Eulalie: seu aliis ordinibus vel procuratoribus eorum ostendere testamēta defunctorum: vt legata possint incerta exigere vel q in certis relinquuntur personis seu oīa bona petere defuncti abintestato nō valent et reuocātur. Ordi. peti. regis Al. de alcala. peti. xl.

¶ Rescripta regis p q gentes cōpellūtur sermones petentium elymosinas audire reuocantur. Ordi. peti. de alcala. peti. xlj. et ordi. regis Jo. i. Sorie. peti. xlij.

¶ Rescripta. Petentium elymosinas. Circa qd no. qp elymosinarum questor nō potest esse laycus. vt est tex. in. c. Cum ex iniuncto. De heretic. alias ipso iure est excōmunicatus vt ibi. Item nō est recipiendus nisi diocesani litteras vel aplicas ostendat. vt. c. Cum ex eo. De peni. et remi. nec in xpi populo admittunt ad predicandum nec ad aliud exponēdum quā qd in litteris continetur vt in cle. Abusionibus. De peni. et remi. Nec pmittunt etiā abusus alios predicare qui continentur in illa clementina Abusionibus p quā corumdē questorum priuilegia reuocant. Ad quid etiā prosunt sancte trinitatis confraternitates quo ad sepulturā in tempore interdicti. vide. c. Ut priuilegia. De priuile. Ad quid prosunt iste indulgentie vide glo. et docto. in. c. Quod aūt. De peni. et remi.

¶ An aūt clausula rescripti referatur ad oīa precedentia. notant docto. in c. ij. Requiris de appe. Sed dic secundum Bal. in l. i. ff. De cōsti. pu. Quod si clausula apponitur respectiue. tūc refertur ad propriū antecedens vt l. fi. § Sed. de le. ij. Aut absolute. et tunc aut termini sunt similes et tunc refertur ad oia vt. l. i. C. De libe. pter. Aut sunt contrarij: et tunc aut ratio iuris vel significatio est certa: et refertur ad illud vt. l. Plautius. De auro et argen. lega. Aut dubia: et tunc refertur ad proxima. vnde in dubio semp vltima opinio magistrorum videtur approbata vt. l. Si ide. § fi. ff. De iuris omni. iudi. qd est notabile. Facit qd no. in l. Qui filiū glo. pe. in fi. ff. Ad trebelli. An autē clausula in fine rescripti posita referatur tantū ad proxima vel ad precedentia. no. Bar. in. l. Plures ff. De rebus dubijs. ¶ Item no. qp tantū valet certa scientia principis in rescripto quantū valet dispensatio super alio actu ut no. Bar. in l. iij. ff. De excusatio. tu. ¶ Item notanda est regula generalis q traditur in. c. Cū olim. De re iudi. Qd ubicunqz contra primā dispositionē quā princeps facit ipse aliquid facit psumitur illud per surrectionem facere et ideo nō valet.

¶ Rescriptum a rege impetratum impediēs seu sequestrans ne sigilletur si potestatem ad hoc nō habebat soluat parti quingētos moro. Cancellarius aūt nihilominus illud sigillare tenetur: si tñ aliquis regis officialium qui ad tabulā sūt sigilli: videt qd aliquod rescriptum est contra regis iura illud poterit seqstrare: confestimqz ad notarium qui eum expediuit tradatur. si vero rescriptum contra iura regis non est illud seqstrans parti expensas soluat duplicatas: et insuper trecentos moro. Ordi. peti. regis Al. de alcala. peti. xlvj.

¶ Ista lex confirmatur per regem Hen. iiij. Toleti. anno mill. cccc. lxij.

¶ Item ista lex confirmatur per Regem Jo. ij. in curijs de vallad. anno mill. cccc.

xiij' peti. xij. Et addit q in his q tangunt partes psonasqz priuatas rescripta in preiudiciu alicuius impetrata contra ius nō valeant: etiā si sup hoc secunda detur iussio: nec alia sup rescripta cū quibusuis derogatorijs clausulis: penis: firmitatibus: abrogationibus: derogationibus: generalibus: z specialibus. Etiā si dicatur pcedere de motu proprio principis z de eius certa sciētia potestasqz absoluta. Quibus nō obstantibus intētionis regis est vt sua iustitia floreat: z integre cuicūqz obseruetur ne ei in sua iustitia fiat preiudiciū. prohibet ne quis secretarius seu tabellio ō camera audeat in dictis rescriptis tales exorbitantias nec clausulas apponere: nec derogationes fori seu legū nec iuriū vel ordinationū nec statutū leguz nec apponat qd rex ex ea concedit motu pprio zc. Sed rescripta q inter partes fuerint: z sup negocijs priuatis fiant plane scdm consuetum stilū taliter qd p ea nullū preiudiciū generetur alicui. Tabellio aūt roborans seu liberans contra hoc qd dictū est rescriptuz litterā seu priuilegiū incidit in penā dicte legis de Briuiesca. z perdit officiū. Et q talia rescripta littere seu priulegia in eo qd exorbitantias seu abrogationes continet. vt ius z iustitia partis perdicatur nō valent: nec vim habeant: nec vigorem: Ac si nunquā concessa seu impetrata fuissent.

¶ Rescripta ad citandū aliquē psonaliter rex minime cōcedat. vide su. Citare.

¶ Rescripta a rege impetrata q sunt cōtra iura regni nō valent: nec sunt adimplēda: etiā si clausulas cōtineāt derogatorias Ordi. regis Hen. i. Tauri. l. xv. z in alia ordi. eiusdē regis. Tauri. l. xvij.

¶ Rescripta. Contra iura. An z quando princeps potest rescribere contra ius diuinum siue naturale. vide Cy. z Bar. in l. Rescripta. C. De preci. impera. offe. z in. l. fi. C. Si cōtra ius vel vti pu. z hen. in. c. Ex parte. ij. De offi. dele.

¶ Item rescripta regis per inoportunitatem petentium contra legem forum: seu cōtra ius impetrata. licet obedienda sunt nō tamen sunt adimplenda. Licet in eis specialis fiat vel generalis legis fori seu ordinationis contra quā datur mentio. Et etiam si de hac lege mētio habeatur vl' clausularum derogatoriaruz in ea expressarū nō enī talia rescripta sortiri debent effectū nec iura debent per ea preiudicari nisi per alias leges in curijs factas quantūcunqz maiores cōtineant q apponi possint firmitates. Ideoqz annullatur regis aūt cōsiliarij suiqz auditores: vl' quiuis alius officialis talia nō roborent seu firmēt rescripta: in quibus non obstantia legis iuris seu ordinationis continetur sub pena perditionis officiorum: hac eadez pena tabellio tale firmans rescriptum vel litterā plectetur. Ordi. regis Jo. i. Briuiesca. l. xv.

¶ Item rescripta Inoportunitatē. Ex hac lege nota q rescripta concessa per principē per nimiam inoportunitatē nō valent. Concor. C. de peti. bo sub. l. i. li. x. z. c. Cum inuenentute De purga. cano. De peni. di. i. Inoportunitatem. Circa qd no. q ea q per importunitatē obtinētur dicuntur fieri inuito dante vt. c. Audater. viij. q. i. z ibi glo. notabilis. Idem si inustū rescriptum concedatur ad clamorē populi quia vane voces populi nō sunt audiēde vt. c. Si ergo vbi glo. viij. q. i. C. Qui manu. nō po. l. ij. ff. Qui z a quibus. l. Si priuatus. z nota. in c. Unusquisqz xxi. q. iij z. c. Osius. De elect. Idem de eo qd propter reuerentiā alicuius pmittitur vel iuratur vt no. glo. in dicto. c. Unusquisqz. Et qd supra dixi intelligo de rescripti petitione clamorosa populi vel de impressiua. vt in c. Licet. viij. q. i. C. De penis l. Decurionum filij. ff. De appe. Si constat de elec. c. Bone z c. Quisque. De iure autez si in rescripto vel priuilegio dicatur nō obstante tali lege vt. c. Si apostolica. De preben. li. vj. Omnia tūc valent si concedens habet ius tollendi legē vt princeps. ff. Nequid in loco publico l. ij §. fi. quis a principe. C. De testa. autcen. Hoc inter liberos ff. De le. iij. Si quis in prin. De rescriptis. c. Non nulli. Si vero dicat in genere nō obstante aliqua lege. forte non sufficit nulla lege specificata ff. Si quis cauci. l. Sed z si q § Quesitum z alle. l. i. C. De petiti bo sub. z ca. Ex parte ij. De offi. delega. Sed si dicatur non obstante tali lege z subsequenter addicias ur clausula generalis: tūc videtur sufficere ad

omnem legẽ submouendam vt. c. Qui ab ogẽtum de procura li. vj. ¶ Est tamen notandũ q per clausulas generaliter promulgatas. s. dicendo: nõ obstantibus priuilegijs legib⁹ ⁊ cõsuetudinibus ⁊c. Non tolluntur statuta ⁊ priuilegia specialia nisi quo ad illũ finẽ qd nõ extinguunt rescriptũ: quia ad firmitatẽ rescripti ille non obstantia sunt posita: q̃ si nõ apponerentur rescriptũ posset per exceptiones subreptionis extingui vt in c. Constitutus. De rescriptis. Nam ollum effectũ videntur ipsa non obstantia operari vt le. ⁊ no. in. ca. Cum dilectus De ordi cogni. Et scd̃m hoc plane potest dici q ista cõmunis q̃ ponitur in litteris pricipis non iustificant impetrantis personã nec tollũt specialia vt notat Archi in c. Cum aliqoib⁹. glo i. De rescriptis li. vj. preiudicari Et est ratio: qz princeps nunquã intendit dare litteras preiudiciales ff. De vul. ⁊ pu. substi. l. Ex facto C. De emanci. l. Nec auus. ⁊. c. Ad aures. De rescriptis. ⁊ de statu. mona. c. In singulis. §. porro. Unde tradatũ sic ẽ acopiẽdũ vt nulli faciat preiudiciũ. vt patet i eo qd legit: ⁊ no. ipxv. di c. i ⁊ ix q iij Nũc vero. xcv. q. ij. seruatis. De offi. ordi c. Graue. xxx di c. vlti. De offi dele. c. Super eo Et huiusmodi ratio est: q in ĩdẽnã debet nasci iniuriarum occasio vnde iura nascunt vt. c. Qualiter De accusati. et in. l. Meminerint. C. Unde vi. Et hoc nisi expresse constaret de intentione mandatis vt. c. Si propter De rescripti li. vj. ⁊ no. in. c. Ex multiplici. De decimis: quia tunc secus vt in. c. Quorundã. De preben. ⁊ in. c. Auctoritate. De concessi. preben. li. vj. Quia rescriptũ vires accipit ex intentione scribentis vt in. c. Dilecto. de verbo. signi. Et no. Archi. in dicto. c. Cum aliquibus presumitur enim principis intentionis latũ cum semper incorruptibilis p̃sumat. Et est presumptio pro eo q facit qd iuste facit: ita q nõ admittitur probatio in contrariũ. Et talis presumptio est violenta in psona principis vt notat Cy. in. l. Rescripta. C. De precibus impera. offer. Quando autẽ rescriptũ principis tenet vel non quando lex probibet specialiter vel generaliter impetrationem rescripti: vel an est expectanda ij. iussio. vide plene per Cy. in. l. fi. C. Si contra ius vel vtili. pu. q. iij. vsqz ad finem. ¶ Item nota q interpretatur rescriptũ ad lites cõtra impetrantẽ Triplici ratione si dubium est. primo qz apertius potuit legem dicere vt. l. Ueterib⁹. ff. De pacti. ⁊ no. i. c Ex litteris. t. De spon. ij. quia lites potius sunt restringende q̃ laxande vt no. in c. Ordinarij. ... li. vj. iij. quia impetrantes frequẽter consueuerunt abuti litteris impetratis vt no. ĩ c. Nõnulli. in prin. ⁊. §. Cum autẽ de rescriptis. ⁊ no. Dosti in c. Olim. De verbo. signifi.

¶ Item nota q dispositio emanans cum clausula nõ obstantibus quibuscũqz consuetudinibus ⁊ statutis ⁊ cetera. Non intelligitur tollere constitutionẽ vel statutum iuratũ vt est singulare glo in. c. Cum non deceat De electio. li. vj. Idem si dicatur: nõ obstantibus quibuscũqz partium conuentionibus nõ tollitur cõuentio iurata vt est glo singularis in cle i De iure patrono. ¶ Item nota q bona q̃ deferuntur in fiscum nemo potest impetrare Et concessio facta ad petionẽ alterius non valet: secus si fieret motu proprio pricipis vt. l. i. C. De peti. bonis. subla. li. x. Idem si princeps dicat non obstante tali lege vt ibi Bar. Impetrãs autẽ punitur vt in l. Omnes. eo. ti. ¶ Item nota q superfluum est impetrare a Rege qd a iure communi conceditur. Item statutũ qd continet ius commune nun valet. notat Bar. in l. i. C. De thesaurarijs li. x. ⁊ in. l. ii ff Ad. l. falci Item nota q in probibitis presumitur concessum vel propter inoportunitatem vel mendacium vt. C. De peti. bonis subla l. i. li. x. vbi est tex. notabilis. ⁊ no. ff. De mino l. iij in prin. notat Bal. in. l. i. C. Si nupci. Ex rescrip. petantur.

¶ Rescriptũ venie qd rex alicui delinquenti concedit nõ est obseruãdũ: nisi proprio regis nomine sigilloqz suo munitũ fuerit ⁊ scriptum tabellionis camere regis propria manu: ⁊ in altera rescripti parte a duobus regis consilij militibus vel litteratis roboratum. ¶ Item per hoc rescriptũ delinquens veniã de alio maleficio nõ cõsequitur q̃ de specialiter in rescripto nominato ⁊ declarato: venia autẽ generalis casum nõ comprehendit specialem.

¶ Item si semel veniã a rege consecutus: iterum maleficium cõmittat vt secundo indigeat venie rescripto: secundũ non valet nisi de primo mentionẽ faciat: licet in secũdo omnia sint comprehensa maleficia.

¶ Item nõ valet rescriptũ venie si de sententia condẽnatoria contra delinquentem lata: vel de captiõe si est incarceratus mentionem nõ fecerit. Ordi. regis Jo. i. Briuiesca. l. xx. vide infra. Sigillum. ⁊ infra. Venia.

¶ Rescripta que a computatoribus maioribus, vel rationum regia expediuntur vel a suis loca tenentibus eorum firmentur seu subscribantur nominibus in partem non scriptam in loco vbi nomia scandi non possint. Tabellio autem camere regis: aliter non det dicta rescripta regi adfirmandum, seu subscribendum sub pena priuationis officij. Ordi. Re. Johã. ij. Guadal. anno. xxx vj. l. vij.

¶ Rescripta que a curia regis emanãt, siue a rege, siue a consilio, vel a computatoribus: vel pretoribus, seu cõmissarijs, registrentur per personam habentem registrum, et non per alium. qd si aliter registrata fuerint, sint nulla, et non adimpleantur. nec registrator signet talia rescripta: donec de verbo ad verbum in registro colocentur. Alias perdat officium: hoc verũ nisi in his que rex expedire iusserit suo seruicio vel executioni iustitie cõuenientia. Item talis registrator personaliter residere tenetur in curia. et per semetipsum, vel per locum tenentem fidelem et approbatum et iuratũ in consilio: qui habeat registrum, et omnia rescripta, et conseruet illa. Ordi. Regis Hen. iiij. Tolet. anno. M. iiij. cccc. lxij. peti. vij.

¶ Rescriptum desaforatum super captione vel testatione seu venditione boum aratorum, vel rerum agriculture: nõ valet. vide supra. Pignus. c.

¶ Rescriptum citatiõis impetrans a rege causas non veras exprimendo Punitur. vt supra. Citatio. d.

¶ Rescriptum super facienda inquisitione contra male decimantes: non valet. vide supra. Inquisitio. f.

¶ Pretextu rescripti regis citari nõ possunt notarij scripturas regis recuperatoribus non ostendentes: compelluntur tamẽ ad hoc per loca officiales. vide supra. Citatio. g.

¶ Rescripta per auditores vel ordinarios pretores expedita rex suo nomie nõ subscribat. vide infra. Rex.

¶ Rex Fernandus et Regina. confirmant legem ordinationis disponentem q̃ reuocantur priuilegia concessa ordinibus et religiosis: vt possunt petere bona defuncti ab intestato. etc. Et addũt quod licet dicti fratres: Trinitaris. seu Mercedis talia ostendant priuilegia. Intelligatur quando talia bona pertinent ad cameram. seu fiscum regis. et non alias. Et sic declararunt. et interpretarũt dicta priuilegia domini Rex et Regina. in Madrigal. anno. lxxvj. Si tamen defunctus disposuerit in vita qd excludantur dicti fratres. Etiam in tali casu non habẽt locum dicta priuilegia. et prohibent ne cõseruatores de hoc se intromittãt. Nec tales sint tabelliones vel procuratores talium causarum, vt dicta. Ordi. peti. xxiij.

¶ Residentiam compelluntur correctores facere post finitum officium. vide supra. Correctores. a.

¶ Residere tenentur in regis audientia pretores prouintiarum. vt supra. Pretores. l. Et pretores generosorũ. vt supra. Pretores. k. Nec non et auditores. vt supra. Auditores. h. Et notarij. vt supra. Notarius. l.

¶ Respondens obscure vel non vt debet ad positiones vel articulos: Habetur pro confesso. Vide supra. Positiones. a.

¶ Respondens. Respondere aliquis cogitur de facto alieno. vide qd scripsi. foro legum. li. ij. ti. Delas respuestas. l. i.

¶ Restituãtur confestim ciuitatibus vel villis loca vel castra q̃ per aliquos sunt notorie capta. Et si alias possidẽtur simpliciter et de plano causa dirimatur. Ordi. regis Al. Vallado. Peti. vij.

¶ Restituantur. Restitutio rei an venit i consequentiam in actione iniuriarum. Scripsi in l. iij. ti. Delas fuerças li. iiij. Foro legum. An et quando debeat spoliatus restitui: Scripsi ibidem. Minor quando restituatur aduersus prescriptiõez. c. foro. li. Delas prescripti. l. iiij.

¶ Item circa hoc nota quod licet restitutio non sit neganda spoliatis per iura vulgaria: Si tamen iudici videtur talis casus imminere quod si fieret restitutio impediretur iudicium. et ita iustitia deperiret quod veritas possit detegi. Ut si spolians corrumpit iudicem vel testes. tunc ipedit restitutio. vt est tex. notabilis in c. Quia ca. ij. q. ij.

¶ Restituitur hereditas defuncti heredibus suis: etiam si per alium fuit occupata. vide supra. Possessio. a.

¶ Restituatur quodcumque per vim seu violenter bona. loca. seu hereditates alienas propria auctoritate sine iudicis iussu competentis occupauerit vel debitorem suum seu filium pro eo capiat vel incarceret: informatione solum habita. Etiam parte non vocata per iustitias locorum vbi hoc contingerit. Spoliati restituantur ad bona sua sic occupata. captique a captionibus liberentur. Et ipso facto culpabiles penas incurrunt causis certis priuati. Et alias a iurestatutas que per dictas iustitias ecclesiasticis qui inculpabiles et bona sua non differatur. qui informatione vt primittitur facta coram rege capti mittantur. vt ipse prouideat: vt executioni sue iustitie expedit iubeat. Precepit vt iste casus et similes habeantur inter casus ad curiam regiam pertinentes. Tam in factis preteritis quam futuris. Or di. re. Jo. y. Vallo. anno. Mill. cccc. xlvij.

¶ Rex et regina in Madri. anno. lxxvj. confirmauerunt legem disponentem quod restituantur spoliati ab spoliantibus et occupantibus bona sua informatione solum habita. et non citata parte etc. Et addunt quod remedium dicte legis semper sortiatur effectum. etiam si violentus opponat et alleget aliquid ad impediendum impetrationem rescripti ad consequendum huius l. remedium. vel ne fiat executio: si tamen pendente liquidatione spoliationis vel captionis altera pars vsque ad tertium diem. die in qua se opposuerit computato: ostenderit clare et aperte in consilio regum vel coram alio iudice competente vbi sit liquidatio per publicam scripturam et auctenticam seu per testes fide dignos quod per mandatum competentis iudicis apprehendit bonorum possessionem. seu incarcerauit querelosum. in tali casu legis impediatur executio alias dictam legem preceperunt dicti reges obseruari. vt in ea continetur quacumque oppositione seu dilatione non obstanti. vt cauetur Ordi. Pen. xiij.

¶ Retrahi potest res patrimonij vel abuolengi per propinquiores. vide supra. Hispalen. c. Et vide infra. Vendere.

¶ Item Rex Henricus. iij. in curia beate Marie de nieua. anno. Mill. cccc. lxxij. Statuit quod lex Fori legum de retractionibus loquens seruetur. Et quod post. ix. dies a die venditionis rei connumerandos nullus retrahere rem venditam possit. Etiam si sit minor. Nec in tali casu habeat locum restitutio in integrum minoribus etc.

¶ Retrahi. Vide quod plene scripsi de hac materia Foro legum li. iij. ti. De las vendidas. l. xj.

¶ Item Re. Si sit minor. Quid si agitur post legem factam et de contractu inito ante legem. Dic veterem legem seruari vt no. glo. et doctores in l. Leges et constitutiones C. De legibus.

¶ Reuenditores in curia non audeant victualia emere. vide supra. Regatones. nec familiaritatem sequantur alicuius potentia. Vide ibi.

a ¶ Reus iudicis declinans iurisdictionem infra quod tempus declinatoriam probabit. vide supra. Declinare. b.

b ¶ Reus est confessus si litteris infra. ix. dies non contestetur. Et qualiter contestatio fiat. vide supra. Contestatio. a.

c ¶ Reus infra quot dies potest exceptiones peremptorias. vel preiudiciales opponere. vide supra. Exceptio. a.

d ¶ Reus post publicatam attestationes excipiens qualiter probet. Vide supra. Probare. a.

e ¶ Reus de calumnia non iurans vel non respondens positionibus vt debet: habetur pro confesso. vide supra. Positiones. a.

¶ Rex litteras seu rescriptum non concedat: vt aliquis occidatur: vel mutiletur.

seu bona sua capiantur. Et concessum tamen modo rescriptum minime adimpleatur. Rescriptum tamen regis per quod mandatur quod malefactor incarceretur: adimplendum est. Non tamen punietur: nisi prius audiatur, et causa secundum iura diffiniatur. Contra faciens eadem pena qua ipsi intulerint: venit puniendus. Si vero aliquem fugiat: inimicus sit consanguineorum iniuriati. Ordi. Re. Al. Vallis. Peti. iij. et peti. xxviij. Vide supra. Rescriptum. b.

¶ Rex ex nominis significatione dicitur a recte agendo quod nomen peccando amittitur. vt. c. Scelus. ij. q. i. et. c. Forus. §. Iudex. De verbo significa. Cuius officium proprium est iudicium facere et iustitiam. xxiij. q. v. c. Regum. Omne enim sibi studium est. Ut sibi a deo crediti benemanent. vt in auctentica. Ut non luxu, contra naturam colla. vj. Diuinitus habet a deo potestatem terris. vt. c. Si imperator. xcj. di. xxiij. q. iiij. Quesitum. Et a celesti maiestate habet gladii potestatem. C. De vete. iu. enucle. l. i. In a. Nam per deum reges regnant. et potestates scribunt iustitiam. Et licet labijs regis lex tamen eius est in manu dei. Et vbi voluerit inclinabit illud prouerbiorum. xxj. Et i. epistola: Inter claras. C. De summa trini. A cuius rectissima debet exire sententia: que contra iustitiam nulli parcat. Sed reddat vnicuique quod suum est. vt sedendo in throno ex eius ore procedat gladius bis acutus. vt. c. Ex ore de pri. Omnino adimpleatur. Ratio est: quia rex recta rimari et veritate informari et eam perquirere tenetur. vt iustitia quem reddat. Vere possit a iusto denominari. et sic a non vero denominari. vt. c. Iudicantem. xxx. q. v. i. De iustitia vide quod scripsi in prohemio fori legum. Nisi prius audiatur. Et est ratio ne iude iusticia iniurie. vbi iura nascuntur. vt l. Meminerint. C. Unde vi. et c. Qualiter. ij. De accu. Et hac lege nos. quod sententie principum super iniuria uersione prolate ab executoribus differri debent. vt. c. Cum apud. xj. q. iij. Item no. nec lenitas mansuetudinis sine rectitudine veritatis. nec zelus rectitudinis sine mansuetudine in regibus debet inueniri. ad instar pastorum. vt. §. Ex his omnibus. xlj. di. Item caueat rex ne iniustitiam faciat quia dicitur ecclesiastici. x. Regnum a gente in gentem transfertur: propter iniustitiam. iniurias. contumelias. et diuersos dolos. Hosti. in c. Quod super his. De voto. Item facit ad hoc quod no. Bal. in. l. i. C. Si propter publi. pensi. Ubi querit: pone quod dominus rex cuidam exactori mandauit vt compelleret omnes debitores fiscales soluere. Etiam coartatione de qua sibi videbitur si expedierit etc. Quod iste exactor tenetur seruare legem municipalem vel consuetudinem in modo exigendi. Uide si per statutum debitor non debet incarcerari: Exactor illum incarcerare non potest. quia mandatum regis intelligitur. Salua lege municipali et consuetudine. vt. l. Missi oppinatores. C. De exacti. tribu. li. x. et Bal. vbi supra. Adimpleatur vide Abb. super parte Princeps.

¶ Rex alfonsus in curijs de valld. peti. x. iurauit ciuitates. villas. loca. castra. rura. seu hereditates sue regie corone. non alienare. nec etiam infanti. prelatis. seu alijs quibuscumque personis; nisi vxore sue regine donare. Hoc idem iurauit rex He. primus i ordi. peti. Tauri. Peti. iij. Hoc promissit rex Jo. ij. Zamore. Peti. xx. Et ordi. Al. Madrid. xxix. Et ordi. Hen. Burgis. Peti. xiij. Ordi. Jo. ij. Burgis Peti. xvj. anno. xxx.

¶ Rex Alfonsus. Non alienare. Hoc iuramentum est licitum. eo quia grauiter leditur dignitas Regalis immoderate donando: Etiam si in donatione iuramentum interueniat: non valet contra iuramentum generale in coronatione factum. vt. c. Intellecto. De iure iuran. Et si non grauiter lederetur: Sed quia primum fuit licitum iuramentum Non preiudicatur per posterius. vt. c. Lua nos. De iure iuran. Ualet enim iuramentum super non alienatione rei sue. Maxime quando alienatio est a iure communi prohibita. vt docto. signanter Hen. in. c. Cum contingat i. di. in. ij. membro. De iure iuran. Et facit casum in alle. c. Intellecto. Primum iuramentum fuit licitum et auget obligationem non alienandi licet alias posset alienare. docto. in. c. Licet mulieres. De iure iuran. li. vj. et glo. fi. et. Hen. in alle. c. Cum contingat. et in. c. Eam te eo. ti. et in. c. Ueri. De condici. appo. et in auctentica De non alli. §. Sanctissimas. colla. ix. Nec etiam possunt bona ciuitatis per regem administrante donari. vt no. Bar. i. l. Prohibere. §. plane ff. Quod vi aut clam. et Pe. de aucha. in. c. Fundamenta. De electi. li. vj.

¶ Rex Alfonsus. Interpretatur enim Alfonsus Alcius fons. Et no. quod in cronicis a tempore regis Pelagij qui primo incepit hispaniam

liberare a fancibus sarracenorum. Prim⁹ rex hoc nomine vocatus fuit Alfonsus catholicus appellatus. Secundus fuit Alfonsus magnus. Tercius fuit Alfonsus castus. Quart⁹ fuit Alfonsus monachus. Quintus Alfonsus sagittarius. Sextus Alfonsus de manu perforata. Septimus Alfonsus imperator hispanie. Octauus Alfonsus crucifer. Nonus Alfons⁹ astrologus seu sapiens: qui septē cōdidit partitas. Decimus fuit Alfonsus pestifer filius Regis fernandi: qui citatus fuit coram deo a duobus militibus quos occidit in marthos. et immediate mortuus est infra .xxx. dies. Iste a sarracenis lucratus est gibraltar. Et iste fecit ordinationes de Alcala. Et dictus fuit pestifer quia tempore quo vixit fuit grādis pestis sarracenorum: fidem catholicam exaltando. Uel eo sic vocatus: quia die veneris sancti de morbo pestifero mortu⁹ ē in obsidiōe de gibraltar. Et sepult⁹ fuit in ciuitate hispalensi vt alibi scripsi in proemio for nouo de Alcala.

¶ Item promisit Rex Hen. iiij. Cordube. āno. Mill. cccc. lv. Peti. xxj. Nō vendere, permutare. nec alienare extraneis personis a regno ciuitates. loca. castra. hereditates. insulas regni. et sue regie corone. nec id permittere vel consentire. Et hoc promisit sub securitate sue vere fidei. et verbi regalis.

¶ Item rex Jo. ij. in curiis de Uallō. anno domini. Mill. cccc. xlij. ad petitionem procuratorum ciuitatum. villarum. et locorū sui regni statuit et ordinauit per legem et pactionem et contractum firmum et stabilem factum et initum inter partes: qđ omnes ciuitates. ville. locaqꝫ regis. necnon et sua fortalicia. rura. termini. et iurisdictiones de sui natura sunt inalienabiles. et ꝑpetuo imprescriptibiles. Et permaneant semper in regali regnorū corona.

¶ Item ꝙ nec rex successoresqꝫ eius illa in totum. nec in partem alienare possunt. Excepto tamen ꝙ si propter aliquam vrgentem necessitatem ratione singularium seruiciorum. vel aliter Rex de necessitate de aliquibus teneretur prouidere vasallis. nequaqꝫ hoc facere possit: nisi visa et cognita tali necessitate per regem cū consilio et de consilio. et communi concordia suorum de consilio: qui tunc temporis in sua resident curia. vel maioris partis eorum in numero personarum. Et cū cōsilio et de consilio sex procuratorum sex ciuitatum quales rex elegerit seu nominauerit vltra portos: si ibi fuerit donatio facienda. Et idem intra portos est censendum. Dum tamen fuerint omnes sex ꝓcuratores presentes: et ad hoc specialiter vocati. Qui iurare tenētur vna cum consiliariis. Consilium suum super hoc vere et fideliter omni affectione amore seu odio postpositis impēdere. Qđ si aliter dicta donatio facta fuerit. vel contra dictam formam ad quemcumqꝫ processum fuerit: alienatio ipso iure sit nulla. Et nullius censeatur effectus. nec talis pretextu donationis donatarius seu sui successores et heredes possunt dicta bona habere: nec lucrari: nec i eos potest proprietas dominium. seu possessio transire. nec etiam vllo temporis tractu possit prescribere: sed semper in corona maneant regali. Rex vero dicta alienatione non obstante illa potest iuste capere. Etiam sine aliqua cause cognitione.

¶ Item statuit ꝙ ciuitas seu locus donatus. vel taliter alienatus potest impugne tali alienationi resistere: quibuscūqꝫ priuilegiis. litteris. rescriptis. preceptisqꝫ regiis non obstātibus: que omnia per regem anullantur. etiamnunc etiam si primam et secundam contineant iussionem cum quibuslibet penis et clausulis derogatoriis generalibus. vel specialibus. vel aliis firmitatibus. abrogationibus. derogationibus. voto seu iuramento. Etiam si rex motu proprio et certa scientia. Et absoluta potestate in talibus velit vti alienationibus. Nam ipse dominus Rex sua certa scientia. et motu proprio. et absoluta potestate ea abrogat. et derogat. cassat. et annullat. Et precipit nullam ha

bere firmitatem. Item iurauit et pmisit sub sua regali fide i cruce et per sacra dei euangelia presentibus suis cõsiliarijs eiusqz procuratoribus: q realiter et cũ effectu omnia supradicta obseruabit et adimplebit et contra ea nullatenus veniet: qd intelligitur exceptis villis de Jumilla et vtiel. de quibus libere possit disponere. Exceptis etiam his que rex regi principi: seu princesse donauit. et in futurum concesserit. In quibus possint dicti donatarij vsum fructuum in eorũ vita percipere. Et post eorum vitam in alium non possint transferri: sed in regia conmeentur corona. Item qd talia loca perpetuo fiant imprescriptibilia et inalienabilia. Et q etiam dicti donatarij iurent cum dicta bona a rege fuerit eis donata: Qd hanc legẽ obseruabũt. et dicta bona nõ alienabũt. Et si de facto alienarunt. q talis alienatio penitus sit nulla etiam si per regem generaliter seu specialiter fuerit confirmata sub superius dictis clausulis. derogationibus. firmitatibus. et non obstãcijs. et prohibitiõibus: etiam cum eadem certa scientia. et motu proprio. Sed per hanc legem et pactum non intendit rex priuilegia ciuitatuz et locorum reuocare. Nec eis aliquatenus derogare: sed q in suo remaneant semper vigore. vt alle. Ordi. Peti. i.

Hanc legem confirmauit rex Henricus quartus in curijs Cordube. Anno. Mill. cccc. lv. Peti. v. Concor. Ordi. Regis Alfonsi. Madrid. Peti. xlvij. Et regis Johannis. ij. in Madrid. Peti. iij.

Item rex Jo. ij. Cum hac. l. concordãt iura si bene intueant rationib' q sequũtur. Primo qr rex nõ habet iura regni i bonis. eo qa iura regnoz sũt publica. et pconsequẽs sunt i nullius bonis insti. De re. diui. §. i. ff. De re diui. l i §. Quedã. et. l. In cancti. § Uniuersitatis. Et ideo solũ administratiõez regni habet: rex poti' q dominiũ. Et sic nõ videt possit de iure tales donatiões facere. facit qd no. i. c. Ceterũ. De donati. et i. c. Generabili. De electi. Põt nãqz quis esse ad ministrator reipublice licet non habeat i bonis. C. De rite. l. fi. C. Ubi sena. vel clari. l. i. Cum similibus. Solũ eni administratiõez et regimẽ populi. videt' populo regi trãslatuz. non tamen dominiũ. vt e casus. ff. De offi. prefec. preto. l. i. § i ibi Regimẽ ⁊c. Extiguerẽt' eni iura regnorũ: si darentur regibus vt essent i eoz bonis. Tũ tũc efficerent' p phana: cũ sunt publica: quia licet pricipis sunt ea que sũt iuris ciuilis et tributũ qd sibi debet' auctoritate saluatoris cũ regiaz auctoritatẽ approbauit dicendo Reddite que sunt cesaris cesari ⁊c. Et regni iurisdictionẽ: dñs dñs dixit Mitte gladiũ tuũ ⁊c. facit q no i c pe. De clerical coniuga. Et qd habetur in c Solite. De maio. et obedi. Et in auctẽ. Quomodo oportet epis. in pri. et Bar. in. l i. De requi. re et qd no Dantes i sua monarchia. de qua ibi facit mentionẽ Bar. Nõ tñ pmittũtur regi ea qde sunt de iure gentium. s. dominia reipublice tollere a regno seu alienare. facit. C De consti pan. l. i §. fi. Si cõtra ius vel vtili. pu. l. fi De quadrien. prescrip. l. Bene a zenone. Item si talis donatio tenuisset: eadem ratione posset rex donare alias ciuitates. terras. et iura regno subiecta. Et si ex to ad nichilaret regiam dignitatẽ: qd non videtur iuri nec rationi consonum. presertim cũ rex potius sit administrator seu rector regni p ethimologiam vocabuli q dñs. Nam dicitur rex a regendo: qr res et iura regni regere debet. Et dicitur a recte regendo i parti. ci i l. vj. Quod nomen ammittit male regendo. s. bona publica alienando. c Scelius ij. q i no Archi i. c. Reguz xxiij. q. v Sicut eniz subditi sunt obligati bene obedire Ita ipse rex est obligat' bene imperare et regere. no. Bal super rubrica. De re. diui Melior namqz est bon' rex q bona lex. C. De his qui ad eccle. confu. l. presenti no. Bal in. l. Ex hoc iure ff De iusti et iure. Unde rex tamẽ tirannus esset salua sua regia maiestate: si non gereret se tamq res publica Sed soluz sue priuate vtilitati intenderet no. Bal In vsibus feudo ti. De feudo marchie cõmittatus. c. i. circa prin. De quo vide qd dixi Foro legum. li. i super prohemio Et licet nullum est vitium deterius auaricia signanter in pricipib'. vt ait Tulius li De officijs c. xxiij. Nempe. Largitas facit hoies famosos et claros maxime principes. vt ponit ides Tulius. c. xviij. et Boecius i. De consolatione qd facit largitas claros. Reprobande tamen sunt plurimorum principuz largitiões stulte: quia

non faciunt eas eis qui promerentur: sed potius indignis conferūt. contra id qd poeta ait. Non exaltes quos natura precipit iacere. Nā insurgunt in dominos crudeliores aspide surdo. et Seneca. li. i De offi. c. xi. Respicien de sunt facultates quas prestamus. Atqz persone quibus damus. Et reprobat largitatem Alexandri qui ciuitatem cuidam elemosinam petenti dedit. Et cum ille diceret qd talis elemosina sibi non conueniret Alexander respondit. Non curo quid te accipere deceat: Sed quid me dare congruat. Hec vox dicit Seneca regia videtur et animosa: sed Stultissima Eo qd non considerat Quis. Cui. Quando. Quare largiatur. Tamen idem Seneca ibidem redarguit Anthiochum de nimia cupiditate: quia cuidam petenti talentū argenti. Respondit plus petisse qz illum decebat Ille iterum petijt denarium solum cui respondet Anthiochus non decet Regem tam modicam rem dare. Itaqz per cauillationem euasit largitatis opus Et magis reprehendit istius cupiditatem. qz illius indigestam liberalitatem. Tullius etiā li. De officijs. c. xvij. Dicit qd largitas est exercenda cum ordinata intentione et non ad pompā seu iactantiam. Sed profectum suscipientium. Nam facta largitionē sequunt rapine Itaqz nō sua Sed aliena distribuunt. et Ambrosius li. De officijs a. Non est largitas si um largiaris. Et alteri extorqueas. liberalē laudet os pauperis non labia ppria. et Tu li. i De offi. Ea liberalitate vtamur qd prosit amicis nulli tñ noceat insuper Seneca. li. i. De clementia. c. iij. Nō est liberalis qui de alieno libere largitur. Ceterum non sufficit de suo proprio et congrue illariter dare. vnde Seneca. li. i. De officijs. c. vj. Beneficium aspere datum: vocat lapidosum panem. vnde Ualerius li. v. Narrat de legatis cartaginensium: qd cū venissent Romam ad redimendum suos captiuos quantitatem magnam pecunie detulerunt. Sed romani eos et suam pecuniam respuētes. regressi sunt vnde venerunt Romanorum famam preconizantes et dicentes. O magnificentia gentis romane. Nā beneficium accepimus qd nunqz dedissemus. Unde per liberalitatem romani famam atqz dominia conquirerunt ¶ Secundo. Quia tempore quo rex in regno recipitur atqz coronatur solenniter iurat non diminuere bona regie corone. no. in. c. Ad aplice De re iudi li. vj. Qd iuramētū ppondera obijs cuicūqz iuramento qd postea ipse rex prestat. de quo in de Romani. De iure iuran. facit capitulo. Licet mulieres de iure iurando li. vj. per qd limitat. c. Cum contingat De iure iuran. Et e ratio: qz grauiter lederetur dignitas regalis immoderate donando: etiam si iuramentum vt ita dixerim interueniat. qd non valet contra iuramentum generale in coronatione factum. vt. c. Intellecto De iure iuran. Et si non grauiter lederet: sed quia prius fuit licitum iuramentum: Non preiudicatur per posterius. vt. c. Cum nos. De iure iuran. Ualet enim iuramentū qd quis facit super non alienatione sue rei. Maxime quādo alienatio est a iure cōmuni prohibita no. doctorum signanter Item in allegato. c. Cum contingat i. di. Secundo membro. Nam cum primum iuramentum fuit licitum. Auget obligationem non alienandi. Licet alias possit alienare docto in alle c. Licet mulieres et glo. fi. et Item in alle. c. Cum contingat. Et in. c. Ei te. eo. ii. et in. c. Uerum. De condi. appo. et in auten. De non alie ¶ Sanctissimas. colla ij. Et sic non possunt bona ciuitatis per reges administrantes donari no. Bar. in. l. Prohibere. ¶. plane ff. Qd in aut clam. et pe. de ancharano in. c. Fundamenta De electi. li. vj. Ex quibus no. qd princeps non potest per contractū nec alio modo concedere regalia. nec minuere iura regni in preiudicium successoris. vt no. in vsibus feudorum. ti De pace constantie ¶ Amplius. Nec potest facere deteriorem conditionem regni. Nec regnū subijcere seruituti. Nec etiam donare territorium dignitatis vel iurisdictionis regni: vt est conclusio Bal in prohemio vsus feudorum. ḃ. Expedita. Licet ipse Bal. vbi dicat qd in feudum potest rex concedere ciuitates et castra regni. qz remanet sibi ius superioritatis et directi dominij: Sed si vellet donare seu alienare per modum expropriationis aliquā ciuitatē vel prouinciā transferendo supremā potestatem quā habet eam et nullam iurisdictionem retinendo: tunc non potest: si talem donationem facit laicos vel ecclesie singulari. vniuersali tñ potest. Nec potest amplius reuocare. no ipse Bal. ¶ De noua C. factam. super rubrica. Quod etiam non credo verum per hanc legem. et per supra allegata. Non obstat de donatione que fuit per Constantinum factam pape Siluestro. ve. c Constantinus. xcvj. di. et c. Fundamēta. De electi. li. vj. Quia fuit facta instinctu spūs sancti et miraculose. vt ibi Et que nutu dei agūtur: non sunt sub aliqua lege. xix. q. ij. c. Duo. et c. Licet De regula. facit qd no Bar. L. De sacrosanc. ecclesijs. in. l. i. in fi. Item predicta donatio non est trahenda in consequentiam: cum fuit facta consentiente senatu et populo romano

vt in dicta palles. et alle. c. Fundamenta. notat glo. et Bar. in l. Obseruandum. ff. De offi. pre si. et no. in l. i. §. Cum vrbem. ff. De offi. prefec. vr. et Bar. in prohemio. ff. Item valuit dicta donatio: quia licet subditus non possit se tueri prescriptione contra regnum. Ecclesia tamen que equalis et etiam superior bene prescribit iuxta notata per Inno. in c. Bone. De postu. prela. Item ex improbabili errore propter varietatem oppinionum. probabilis enim error iuris equiparatur errori facti iuxta no. in c. i. De postu. prela. li. vj. Refert tamen Olora secundum aliquos. vt dicit Balice. super rubrica. De verbo. obli. Quod reperitur in cronicis antiquis quod ipsa nocte sequenti in qua facta fuit donatio per Constantinum: audita fuit vox de celo dicens. Hodie effusum est venenum in ecclesia dei. quod ego non credo verum propter magnum miraculum: quod ex illa donatione secutum est. vt in alle. c. Fundamenta. Est ex circa supradicta notandum: quod licet rex iura regalia que sunt publica non habeat in bonis vt supra. satis liquet: Tamen emolumenta que ex iuribus regalibus percipit. bene habet in bonis. in tantum quod habeat plurima talia emolumenta in bobundantia. vt semper sit locuples. vt. ff. De fundo dota. l. ij. §. Item scienduum et in tantum est dominus istorum emolumentorum quod ea potest alienare et donare. et ad libitum facere proprio motu. ff. De penu. le. li. i. et ij. De quoti. prescripti. l. Omnes. et. l. fi. insti. De visu ca. §. fi. peccat tamen rex qui noua pedagia siue vectigalia imponit sine iusta et vera causa. no. Hos. in. c. Innouamus. De censibus. Sed quero secundum Guillel in Spec. ti. De fide instru. §. Nunc autem in fi. Quid si Imperator vel rex fundat et dotat de bonis imperij: vel regni mistas ecclesias. et plura priuilegia eis confert: numquid eius successor possit reuocare. Jo. de dd. notat in questionibus suis quod non. Nisi imperium vel regnum enormiter ledatur: quia tunc posset nisi ecclesia prescriptione vel alia iusta causa iuuaret. vt. c. Pastoralis. De donati. et alle. c. Intellecto. et c. Abbate sane. De re iudi. et aucte. De non permu. vel alie re eccle. §. Si minus col lacione. ij. et. e. Audiuimus. De i inte resti. et Spec. vbi supra et Jo. fa. insti. De iure natu. circa fi. Quod autem rex non habeat ciuitates villas nec castra in bonis: probatur per legem regni ij. par ti. xv. l. i. Que facit differentiam de bonis seu hereditatibus que sunt proprie regis. et de illis que sunt regni. Nam bona que sunt regis sunt domus seu predia que laborantur. que ipse Rex ex hereditate seu emptione vel aliter adquisiuit vt ibi. Alia autem pertinent regno. vt ciuitates ville et castra et feuda que dantur procuribus et eidem. ij. parti. ti. xviij. l. i. Que disponit quod licet talia bona sunt regis tamen domini: pertinent tamen regno de iure. Et ideo semper sunt regno annexa etc. Cum ergo talia bona sunt regni seu regalis dignitatis vt ipse rex per suas leges fatetur. et illa debet administrare et successoribus reseruare: illa ergo non potest alienare. vt. c. Possessiones. De re. eccle. non alie. Quod enim debeat rex dicta bona successoribus reseruare. est tex. i. c. Quoniam quidam. l. xxv. di. Nam talia reseruatio successori fit lege et contare. vt. c. Aliud. xij. q. ij. Absurdum enim esset si rex nichil de suo dedit regno. et damnum regno inferat. Et sua bona subtrahat. ar. c. Episcopi. De re. eccle. non alie. Nec rex debet dispergere que non collegit. vt. c. Si quis in fi. xij. questione. ij. Et non solum rex tenetur bona et iura Regni conseruare: Sed etiam si eius antecessores irrationabiliter aliqua iura regni seu bona distraxerint ad ius regni: debet illa reuocare ad instar prelati. Cum sit regni administrator. vt ita diceri. vt. c. Deprecarij. x. q. ij. et. c. Quod quis. xxv. q. ij. Nam tenetur mortem subire pro defensione rex et bonorum regni. vt. c. Conuenior. xxij. q. viij. Potest enim rex per modum concessionis aliquorum fructuum ad vitam suam vel ad modicum tempus subditum pro impensis seruicijs remunerare: seruata regno bonorum proprietate no. Bal. in l. Jubemus in pri. C. De sacro sanc. ecclesijs. Et sic no. quod rex non potest vendere. nec alienare bona regni que sunt radices regni. vt est expressum ij. parti. ti. xv. l. iiij. Dominium enim regni non debet diuidi seu semper integrum et vnicum debet permanere. ij. parti. e. ti. l. v. Ideo quia si rex male administrauerit rempublicam deuastando seu iura regni perpetuo alienando seu destruendo. potest a regno priuari. xv. q. vj. c. Alius. Quod est verum si est incorrigibilis. no. De sen. et re iudi. c. Ad aplice. li. vj. Si autem est simplex datur sibi coadiutor. De suplen negli. prela. c. Grandi no. Bar. ff. De re iudi. l. Quidam consulebant. Nec mirandum si propter conseruationem reipublice regni potest tirannicus rex deponi. Quia etiam propter vtilitatem reipublice est licitum patrem occidere de iure naturali si contra rempublicam molliet. vt. l. Minime. ff. De reli. et sumpti. fu. Dicta tamen dispositio non nisi a solo papa fieri potest per. c. Licet. De voto et ibi Innocen. et per Archi. in alle. c. Grandi. Hoc tamen facere debet papa casualiter ordine iuris priuato et est causa nimis ardua et Grandi. §. si rex degerauit contra pacem ecclesie ex teme

re violando. Et in aliis casibus notatis p tex. In allegato. c. Ad aplice. Et hoc legitimo processu pcedente cū cardinalib⁹ et sacro concilio deliberatiōe pehabita diligenti. vt ibi est tex. expressus. Et sic intelligitur alle. c. Ad⁹ et qd no. Bal. in ti. De pace cōstan. §. In ciuitate. Depositio ūi etiā a papa facta sine ardua et legitima causa: est ipso iure nulla. Nam ad esse exercicii huius iurisdictionis supreme circa statum tēporaliū papa debet procedere Lang qui de⁹ qui est veritas. vnde requirit causa ardua et grādis: qua nō subsistente cessat etiā pape potestas et iurisdictio. Quia quādo causa requirit tanq̄ fundamentū iurisdictionis: oportet causam esse veram et discussam: alias iudiciū est ipso iure nullū no Bal. in ti. De pace constā. ti In noie xp̄i. Dēpto enī fundamēto veritatis et pcōsequens ptatis beneficium qd cōstur pcipue ex hoc lapide fundamēti. Uertitur in ruinā notabiliter per Bal. sup rubrica. C. Si quis aliquē testa phi quira colā. Nec debet deponi per papā: nisi ex vera et notoria causa per quā status vniuersalis xp̄ianitatis pcarbat. no elegāter Bal. in l. Si imperialis. C. De legi. Item no. q hodie populus nō pōt regē seu imperatorē deponere. vt l. ij C. De adopti. ideo caueat popul⁹ romanus a variis oppinionibus et cogitationibus. vt refert Bal. in li. feu ti. Si de inuesti. feu inter do et vasa. rē c. i. circa fi Et contractū firmū. Cōtractus enī pricipis est lex C. De donati inter virū et vxo l. fi Et honestitas ligat principem obseruare legē sua. vt l. Digna vox C. De legi. Pri ceps namq̄ pōt cū suis fidelib⁹ cōtrahere. et tenet⁹ de iure gentiū et ciuili. Quia ciuili ratiōe natura l. naturalis ratio cōparat. ff. De posi l. Bona fides. Nā si pricepo per suū contractū nō obligaret⁹ aliis. certe nec alius obligaret⁹ sibi: ex regula correlatiuorū. Et sic esset pricipi interdictū comerciū. Et esset tāquā exul qui ē oiuz ꝑsul. hoc no Bal. in l. Pricepo. ff De legi. Cōtract⁹ enī imperialis habet vile gis C. De dona inter virū et vxo l. Donationes et ff. De publica l. Cesar. Ex qb⁹ no. Qd quātumcūq̄ rex habeat plenitudinē ptatis. et de⁹ subiecit ei leges nō tn̄ subiecit ei contract⁹ ex qb⁹ obligat⁹ ē de iure gentiū no in c. i De pbati. no. Bal. in li. feu. ti. De natura feudi. in pn̄. facit ad hoc: q: cū ꝑuilegiū seu lex transit in vi cōtract⁹. vt hic: nō pōt nec debet a principe reuocari. de quo per Innocē. i. c. Quito. De cēsi. et Bal in li feu ti. Epūm. vel Abba. vel dnm ple. §. ij. In pn̄. Et licet sunt opinio

nes an rex obligē⁹ stare ex suo cōtractu i alle. l. Digna vox. Uinct⁹ tn̄ determinatum p Bal. in alle. §. iij. Qd pricepo tenet⁹ suas cōstitutiōes seruare sicut ius consuetudinariū cōducit pricipi vt no. in li. feu. ti. Qui feuda. [illegible] po. c. i. §. fi. De quo vide qd scripsi s. soro legi. li. iij. ti. iij. l. viij. pscribere. Ratio ē q: talia bona sunt publica quo ad se: et quo ad sui vsuz cū quo iure legis vtilitatib⁹ regni intēdūt. q: ius publicū cōsistit in sacris sacerdotibus et magistratib⁹. Que sunt iura publica quo ad se: et quo ad sui vsuz. ff. De iusti. et iure. l. i. §. Huius studij. nō ergo habet in his locū prescriptio. ff. De via pu l. Uiā publicā. et C. De prescripti xxx. annorū l. Coperit. Et vide forum nouū regis Al i alcala ti xxvij l. ij. Et qd ibi scripsi Lape Et sic no q rex ex hac iusta causa licite pōt cōtra factū suū seu sui predecessoris venire. vt ē expressuz i c. Quod quis. xxv q. ij. et i c. Nosti De elecu et i. c. Certe ego xij. q. i. Nā hoc pōt facere honeste auctoritate legis. vt hic. et i dictis iuribus. Cognitiōe Naz sicut de facto donauit et sine cause cognitione Sic de facto debet rex sic alienata reuocare. vt in c. i De regu iuris no. Abb. de cecilia in. c. Cū cessante. De appe circa fi. Resistere facit ad hoc. l Prohibitū et qd ibi no C. De iure fisci. Et qd no. Innocē in c Si quādo De offi. dele. et in. c. Dilecto De sen. excō li. vj Et qd no. Abb. d cecilia. in. c. Cū causamq̄. De offi. dele. et Pe. de ancha. in repetitu. c. Ea q̄ fiūt ad iudice de regu in. li. vj circa pn̄. Item facit qd bellū cēset⁹ iustū qd infert⁹ a subditis cōtra dnm superiorē non recognoscentem: si requisit⁹ nollit iustitiā administrare. Et potest in tali casu subditus ab eo se defendere et violeter resistere ar. ff. De ui et vi armata. l. Ut vim. Et est expressum i li. Feu ti. De mili. vasa qui cōtumax est. c. i. in fi vbi tex. inquit Qd si dns militi vasallo iustitiā facere noluerit: poterit vasallus deerobare: q: tūc dns nō censet⁹ iudex: sed priuat⁹. Facit qd no. iiij q. i. In sūma vij. q. i. Principū. et ibi Archi. et. c. Cōquerente. De resti. spoli Et tale bellum dicitur necessitatis. Nam bellamus vt pacez habeam⁹ xxiij q. i. c Militare: Est cōclusio Gas parte de calde. in suis cōsiliis. ti. De tre et pace. Et consilio primo scriptum namq̄ est: auferetur a vobis regnum et dabitur genti facienti iustitiā Mathei. xxj e et. c. Si de rebus. xxiij. q. vij. Item Seneca in prouer. male imperando summum imperium cōmittitur. facit ecclesiastici. c. x. circa pn̄. Regnum de gente in gen-

rem transferretur propter iniustitias et contumelias et diuersos dolos pannus namq3 atq3 dissipator Rex non dicitur veraciter Rex.ij.q.i.c.Scellus. Nam nunquã nomen sic nudum reperitur q sit ab omni efficatia denudatum. ff. De vulga.substi.l.Ex facto.§.fi.ff. Ad sellerianum.l.Propter venerem.§.Neptis. Nõ enim in nominis impositione frustra laboret intellectus.C.Unde libe.l.Qui se patris. Nõ ergo dicatur rex qui regnum dilapidat seu alienat vt ita dixeri. Absoluta potestate. de qua absoluta potestate plene scripsi Foro legum. li uj.ti. De las herencias l fi. Ex tenere3 qd etiam de absoluta potestate non potest rex ciuitates.castra vl alia bona regni alienare per ea que supradicta sunt. Item quia cum dominia et obligationes sunt de iure gentiu3 quod dicitur naturale: Quia naturali ratione inductum est vt insti De reru3 diui.§.Singulorum. Innocen.in.c.Que in ecclesiarum. De cõsti. Non potest rex cum solum sit rector et administrator republice. et non sit dominus nisi quo ad protectionem. defensionem et iurisdictionem per notata in.l. Comperit C. De prescripti xxx annoru3 xvj.q.iij §.pe Et qd ad ius reddendi et vsum gladij exercendi. vt.ff. Ad.l.rodi.de.iac l. Deprecatio C. De quadri. prescripti.l.Bene a zenone. viij.di. quo iure. illaq3 pertinent ad regni seu corone regie dominium alienare. nec a regno auferre et alteri dare per notata in.l Rescripta. C. De preci. impera offe. Et in.l fi.C.Si contra ius vl vtil pu Et per Innocen.in alle c. Que in ecclesiarum Licet possit actiones tollere que sunt in vbere a iure ciuili et descendunt a contractibus a iure ciuili inuentis. vt tangit Innocẽ.vbi supra. Et faber.insti.De acti §.i.vj.colum. Nã si daretur sibi talis facultas. posset paulatim regnum destruere. et dominium regni ad nichilum reducere in preiudicium successoru3. et totius regni opprobrium et subuersione sui status. qd omnis cauendum est. Item non solu3 ciuitates villas castra.et alia loca que sunt bona patrimonij regni non potest rex alienare. nec imperpetuum donare: sed successoribus suis debet reseruare. vt supra satis liquet. Sed nec etiam regalia que dicuntur collecte regis vectigalia seu tributum vt refert Bal i li. feu. ti.Episcopum abba. vel dominu3 ple. c i §. i in fi. Que sunt regalia functionis prestationes. vt allega l.Comperit in fi. predicta nam q3 morte et vita semper sunt regno anneza. Quia regnum semper durat. vt in auctentica. Quomodo oportet episcopos.§.fina.colla. i.Sunt ergo imprescriptibilia et inalienabilia vt hic.et allegata.l. Comperit. Per que dictum credo: quod licet dominus rex possit remunerare vasallos de bonis regni precedentibus meritis et seruicijs concedendo et aliquam quantitatem vectigalium vel reddituum Regni per modum donationis seu concessionis ad vitam donantis: Non tamen hoc potest per modum alienationis imperpetuum: que vocatur de iure et heredi. vt notat Bal. eleganter in lege. Iubemus supra allega C. De sacro sanc ecclesijs Cum semper ista debeant successoribus reseruari et a regno qd semper durat. Nunquã debeant separari per supra allegata Et notat ipse Bal. C. De nouo. C. faciendo super rubrica Et si ex necessitate temporis aliqua taliter fuerunt a predecessoribus Regni alienata seu donata: Debet bonus rex illa tempore necessitatis cessante retractare. et ad ius regni reuocare.ar c. Cum ex litteris. De in inte resti. hij.distinc.§.Uerum. Quod enim pro remedio ac necessitate temporis statutum est: Constat prius non fuisse. Quod ergo necessitas pro remedio reperit cessante vtiq3 necessitate: Debet cessare pariter quod vigebat. Quia aliud est ordo legitimus: Aliud vsurpatio quod fieri ad presens tempus impellit capitu. Q.S pro remedio i. questione. vij. cam capitulo precedenti Idem.i questione i Quod necessitate.ix.questione i. Diuinationes. Unde cessante necessitate illud quoq3 cessat quod factum est pro necessitate.

¶ Item Et vbi omnis causa cessat impulsiua Et finalis efficiens et occasionalis cessat effectus.§.Neophitus lxj. distinct. Alias.§. Illu omnibus eadem distinctione. Annullat. Hoc enim est decretum irritans quod habet perpetuam causam prohibitionis. notat Iohannes an. in cle i De iure patro Idem tenet Franciscus de zambarelis. et Antonius in cle. i. De seqstra po. Iurauit. Est tamen notandum. Quod licet iuramentum sit reale ex parte Regni cui iuratur et transit ad successores et heredes eius cui iuratur. ex parte tamen iurantis est personale. Ideo ex iuramento defuncti non ligatur heres seu eius anima nec heres incidit in periurium ex iuramento defuncti notat Iohannes an. et Anto de butrio.in capitulo. Ueritatis. De iure iurando. Est tamẽ notandum. Quod licet iuramentum non extendat ad heredẽ quo ad reatũ iherẽte3 psone vel sup. et no. Bal i li. feu.ti. De pace iura.fir.c. i.§. Itẽ sacramẽta tenet tñ ad interesse. vt ipse Bal.notat i prohemio; Usus feu.ḋ. Sed po

ne. Et sic transit quo ad robur contractus: vt heres non possit contractum iuratum revocare: sed non transit quo ad periurium. nec quo ad forum ecclesiasticum sortiendum no. Bal. ff. De iure iura. sup rubrica i fi. Nam licet princeps non potest ligare successorem nec sibi legem imponere. vt. c. Innotuit. De electi. et no. i. c. fi. De rescriptis. li. vi. et ibi glo. vltima. Et licet heres ex testamento defuncti non possit coram ecclesiastico iudice conueniri: officio tamen iudicis etiam poterit implorari: vt heres compellatur satisfacere de defuncti. ar i c. fi. De sepul. vbi no. Abb. de cecilia. ij. colit facit c. A nobis. ij. De sen. exco. in fi. Et quod no. Abb. in c. Cum sit generale. De foro competenti. li. vi. Contractus tamen seu pactum principis fortiorem est lex. Quia supremus princeps contractum cum suis subditis initum seruare tenetur. Quia cum contractus duorum consensu perficiatur: altero dissentiente non dissoluitur. no. Cy. et Bar. i alle. l. Digna vox. Et est tex. in li. Feudorum ti. De natu. feu. c. i. et de pbaci c. i. Et ibi no. Anto. Et licet princeps per legem suam non potest successorem ligare: potest tamen successorem per suum contractum seu pactum ligare et obligare. no. Jo. mo. i. c. i. De consti. li. vi. Bal. in l. ij. C. De sen. ex periculo recitan. et in prohemio Usus feu. De quo vide quod ipse no. in alle. l. Digna vox. et Guill. de monte laudi et Fra. in cle. i. De iure iuran. ¶ Ultimo circa supradicta est notandum quod licet aliqui dicunt quod reges propter supradicta vel propter suas iniusticias intollerabiles et facientem tirannicam: subditi possunt a regno expellere vt no. i. l. ij. ff. De origi. iuris. eo. Quia vnusquisque subditus potest propriam salutem tueri vt. l. Ut vi. ff. De iusti. et iure. Quia subditi non possunt derogare iuri superioris. Unde licet de facto subditi regem suum expellant: non tamen rex amittit dignitatem suam. ¶ De seruis expor. l. Moueor. Scripsi foro legum. li. i. ti. vi. l. i. Rex mille. Et sic no. Quod rex potest modica donare quia in tali donatione non preiudicat regno nec eum diminuit ad hoc facit. c. Cum nos. De iure iuran. Et de donatio. c. ij. et c. Ad apostolice et de simo. c. Et si questiones. Nec faciens est tunc amara interpretatio ff. De donati. inter virum et vxore. l. Cum hic status. et l. Si ibi. Et vide quod no. l. c. ij. De suple. negli. prela. no. Abb. de cecilia. i alle. c. Intellecto. De iure iuran. Item non obstat ad supradicta id quod potest allegari. quod si non potest quis se de pacto astringere ne possit rem suam alienari. ff. De pactis. l. penultima. vel quod alienatio non teneat. aut quod dominium non transeat in accipientes. vel quod sine traditione res ad alienantem. vel ad alium redeunt ar. insti. De re. diui. §. Item per traditionem. et. §.

Crendite. et. C. De pacti. l. Traditionibus. ff. De iure pa. l. Si libertus. §. plane. Quia illud habet locum in eo qui habet directum dominium et alienabile secus in rege: in cuius dominio non sunt bona regni: nisi quo ad iurisdictionem, protectionem et defensionem. vt supra satis liquet. no. Jo. an. in. c. Reynaldus. De testa. sup glo. Imperatore. An donatio regis sit extensibilis. scri psi foro legum. li. iij. ti. De donationibus. l. vilt. Juxta quod queritur: an si princeps concedens castrum cum iurisdictione pertinentijs et iuribus suis: videatur concedere officia et iura: que ciuibus ciuitatis cui castrum erat subiectum: debentur ex priuilegio vel consuetudine: et videtur quod non. Primo quia alienatio legalis non videtur fieri cum preiudicio tertij: nec in rebus sui natura prohibitis alienare. notat Bal. in li. Feu. ti. De inuesti. De re alie facta. c. i. §. Quamuis. Preterea: ex lata significatione verborum: non presumitur princeps velle preiudicare iuri tertij: de quo non facit mentionem. vt est tex. in c. Super eo. De offi. dele. Concor. l. ij. §. Merito. et. §. Si quis a principe ff. Ne quid in loco publico. et Innocen. in. c. Cum dilectus. De donati. no. Abb. in alle. c. Super eo. Facit ad hoc quia princeps quod suum est potest conferre non quod alij pertinet. vt est tex. i. c. pastoralis. De donati. no. Abb. i alle. c. Sup eo. Et de iure patrum. c. Quod autem et ff. De contrahen. empti. l. Qui tabernas. et. ff. De le. i. l. Si domus. §. fi. et. ff. De le. ij. l. Meuius i fi. Preterea. Cui conceditur merum imperium. Non conceditur iurisdictio ciuilis. vt. l. Solennio. §. Latrunculator. ff. De re. iudi. Sic in presenti casu cui conceditur castrum cum iurisdictione et iuribus: non conceditur ius alij competens. non est ergo donatio principis extensibilis in preiudicium tertij. Et facit ad hoc quia concedens actum: non videtur concedere: nisi expresse hoc dicatur. vt. l. Si matri. §. Si iter. ff. De excepti. rei iudi. Con. cor. c. i. De excessi. prelato. Ubi non potest existens aliquis iura ecclesie remittere in preiudicium aliorum. Facit ad hoc: quia redditus portuum, salinarum, et piscariatum, et ferrariatus, et aliorum vectigalium. Sunt principis et etiam portagiorum. Et fuerunt ei concessa ab sui subditis sustentationem et regni defensionem. in fidelium aggressionem. et ab exactionibus abstensionem. vt. iij. parti. tt. xxiij. l. ij. Que quidem iura ad certum vsum destinata: Non poterant in alios transferri. nec in alios vsus expendi. vt cle. Quia contingit. De religi. domi. §. r. Et in iuri. j. q. fi. alle. Pro contraria parte facit quod regis donatio alicuius ville seu possessio

his intelligitur cũ omnibus iuribus et ptinen
tijs suis Etiam si hoc dictum nõ fuerit vt C.
De bonis vacan.l.Si quãdo li.x. et ff De of
fi. presec. vi.l i.§ In inicio et in.l.fi ff De cõ
stitu pom. 7 ibi glo.notabilis 7.l.Pnceps bo
na ff.De verbo.signi notat Bal.in ti. De ca
pitaneo c.i. Et nã solũ i tali donatiõe veniũt
res: sed etiaz instrumẽta ppẽdentia. vt est tex.
notabilis in c.Religiosaz xvj q iij.et.l. Lecta
tex.ff.Si certũ pen. no.Dosti.et Jo.an.in.c.
Cũ dilectus De donati. Nam ista obiectio in
donatione apposita cuz oĩ iure cuz fiat ad om
plianõdũ non debet interpretari ad diminuen
do ff. De condici.et de.l Cum tale §.si.xvj.
q.ij c.Uisis.no.Inno et Hosti in.c Pastoris
De donati Facit ad hoc quia cũ talis do
natio sit universalis: totũ concedẽdo videtur
princeps partẽ donasse vt ẽ tex..in.l. Si quis
totũ.ff De excepti.rei iudi. et regula i toto
De regu iuris li.vj. Et in pñcipali accessoriũ
continetur per regulã vulgatem. Quando in
accessorijs nulla reperitur pmissio seu disposi
tio specialis vt in casu isto no. Dy.in regula
Accessoriuz De regu.iuris.li.vj. Et vbi nulle
reliquie cause finalis remanẽt sublata causa:
tollit in totũ effect⁹. De prebẽ.c.Si pauper.
ff.De acti et obli.l Cũ herede no Dy i regu
la.Decet De regu iuris libro vj.Et ratiõe an
nexitatis non ẽ licitũ variare. Sicut nec circa
eandẽ rẽ ff. De dãno infec.l. Pretor.§. Unde
querit.no.Dy.i regula Cui licet.Et in regula
Mutare. De regu iuris li vj Et i tali generali
cõcessiõe venit oẽ id qd nõ ẽ exceptũ. vt.c.Ex
litteris. De iure patro.et.c. Quia circa De p
uile. q.ij.Cognouim⁹. Et est ratio: qr cũ
pleno iure donatario pertineat dicta villa seu
castrũ: oĩa dependẽtia ptinẽt et vt ibi.et i.c In
Lateranẽ De prebẽ.no. Innocẽ.in.c Cũ inter
De re iudi. Probat etiã hoc qr cũ iura illa nõ
sunt segregata a dominio et potestate castri
Imo ratiõe territorij dominij et iurisdictionis
fuerũt concessa. Cessante ergo dominio iu
risdictiõe cessent iura illa per regulam vulga
re Quia non debeat duplici iure censeri. vt.c.
Cum capella. De puuile. 7 ibi glo. Facit ad
hoc l pe.ff. De euicti et.l.Quis aliuz ff. De
verbo signi et.l Si cũ fundũ.et.l. Nõ tantũ.
eo ti. Ubi qui optimũ maximũqz fundũ tra
dit liberũ prestar. Nec debẽtur alie seruitutes
nisi hoc specialiter sit cõcessuz. Preterea Cui
cõcedit maius ergo 7 min⁹. xvj q ij c.i. pj.
q.i c.Precipim⁹. De deci.c.Ex parte. Maius
enĩ fuit dominiũ et oĩmodaz iurisdictiõez dare
qz iura officialiuz cõcedere.ar. Juriũ supradi

ctorũ. Nõ pnceps q habet iura imperij 7 ple
nitudinem potestatis potuit hoc agere: sicut
pot quẽ vult ab oneribus eximere et quãdo
vult onera iponere Etiã i preiudiciũ aliorũ q
bus onus incũbit soluẽdi qui tenẽtur in soli
dũ no Abb i c Accedẽtes. De prescripti. Ad
idẽ facit qr licet pnceps cõcedendo castrũ cũ
suis ptinẽtijs.nõ videt cõcedere molẽdina ca
stri que nõ sunt sub pncipe ff. De contrahẽ.
Empti l Sed celsus. Sed si concedit castrũ cũ
ptinẽtijs suis et iurib⁹ ad ipsum castrũ expe
ctãtib⁹: tunc molẽdina veniũt accessione: nisi
sint priuatarũ psonaruz.ar ff. De preca.l. Si
adoptauero no.glo ẽ li.feudorũ rubrica De
capito.Qui sunt vẽdi c i vbi no Bal. Et facit
pñ foro legũ li.iij.ti De las donatiões l.viij.
Nõ obstat qz pnceps nõ intẽdit piudicare iu
ri tercij qr hoc ẽ verũ pncipaliter pot tamen
quãdoqz cõsequẽtiaz. vt i casu isto.no.Abb de
cecha.c Accedẽtes. De prescripti.et Innocẽ.
i olle.c Cũ inter. Nec obstet allegata l Si ma
ter §.Si cui ff. De excep rei iudi. Qr ibi ẽ di
sticta species seruitutis: et eo modo iter nõ est
pe oa⁹ Imo ẽ spẽs seruitutis actui opposita
et coequiva.ff.Si seruit uen.l. Loci.corpus.
§ i Sed⁹ si ẽ posubiectius ad actũ.7 act⁹ fert
potestatiue ad iter: qr sui potestate iter cõpre
hẽdit Et i ista significatione sumit ff. De iti
ui tuf.pred.l i §.Act⁹. et de verbo obli l.
Qui vsum fructũ.Et de nouaci l Si pupill⁹.
§.fi.et no. Dy in olle regula i toto. In casu
vero presenti cũ iura seu officia ciuiũ nõ sunt
segregata a dominio et potestate castri donu
ti 7 sunt pies subiectiue ipsi⁹ dominij et iuris
dictionis cõprehẽduntur sub dicto concessiõe
Nec etiaz ob dictum § Latrunculator qr ibi
sunt species sepate adinuicẽ et distincte vna
ergo cõcessa nominati videt altero denegari:
sed hic loquimur de illo vsu in quo minora cõ
tinentur et cõprehẽdunt .vt species vel vt p
tes no Dy in regula.Plus. De regu iuris.li.
vj. Nec obstat c Dilecto. De offi ordi.quia
ibi archi.interritorio suo determinato Etiam si
per mille annos nõ vtat iure qd habet in oĩ
qua parrochia sui territorij: nõ pt illud cuz
sit ius vle mixtũ continẽs particularia et visu
in alijs parrochijs propter cõnexitatem exten
ditur ad illaz parrochiã: in qua non est visus
Sed si esset interritorijs distictis per detectũ
lus per non vsum vt no Cy notabiliter in l.
Voluntarie C. De excusa.tu.op.ij et Anto.
in c.Peruenit De censi. An aũt per non vs
sum perdatur dicta cõmissio. Etiam si a pñ
cipio valeret Et determinatur: qd quãdo pñ

legiũ concedit ius formale: vt decimas vel aliud ius: tunc longissimo tempore perditur per non vsum: secus si concederetur aliqua facultas. vt eundi per viam &c. vt est cõclusio Cy. in alle. l. Uoluntarie. q. vij. et in l. C. De diuer. rescrip. priuilegium enim concessum in preiudicium vniuersorum: perditur per non vsum. x. annorum. vt l. i. ff. De nundis. Si enim priuilegiato potest culpa vel negligẽtia imputari: Amittitur per non vsum si competat priuato per. xx. ãnos. C. De diuer. rescrip. l. falso. Si competat ciuitati perdit per. xl. ãnos. C. De prescrip. xxx. an. l. Sicut. et l. Omnes. et De fun. patri. l. fi. De prescripti. de quarta. et c. Ad aures qd intelligo si in nullo vtitur priuilegio: secus si vteretur pro parte seu in parte dilatata ad totum ius suum: per ea que notat Hosti. in c. Ut priuilegia. § Illud. De priuile. notat Ben. in. c. Cum accessissent. De cõsti. Dubitatur tamen an prescribatur libertas contra seruitutem alterius temporibus constitutam. Et respondetur qd perficitur talis prescriptio libertatis contra seruitutẽ spatio xx. annorum. vt est tex. in. l. Si sic constituta. ff. Quemadmodum seruit. amit. Nam licet in prescribenda seruitute habente causam discontinuam requiratur immemoriale tempus. tamẽ in prescribenda libertate contra illam seruitutem licet talis prescriptio pretendatur ex negligentia discontinua: sufficit tempus. x. vel xx. annorum. vt est tex. in l. Si prato ff. De aqua. plu. arcen. Circa hoc no. Qd ex titulo inhabili potest prescribi libertas seruitutis quando precedit titulus inhabilis ab eo qui poterat cõtra ius dispensare notat Anto. in. c. Peruenit. De censi. pe. colum. Probatur enim titulus ex vsu longi temporis in admissione seruitutis et quia tractatur de modico preiudicio no. Bar. in. l. i. §. Deniqz in cursus ff. De aqua plu. arcen. no. glo notabilis i l. penu. C. Communi diui. Nec obstat qz rex non potest ab vno rẽ suam auferre et alteri dare. quia esset cõtra ius naturale iuxta notata in. l. Rescripta. C. De preci. impera. offe. et in. l. Quotiens. C. Si cõtra ius vel vtili. pu. Et per Inno. et alios modernos in c. Que in ecclesiarum. De consti. Et scripsi plene foro legũ. l. iij. ti. De las herencias. l. fi. Quia illud habet verũ si sine causa princeps vellet rẽ alienã a possidẽte auferre. vt Innocẽ. et docto. vbi supra. et Bal. i alle. l. Rescripta cũ causa aũt pôt. Item limitatur etiã si princeps vellet rẽ principaliter alicui[9] auferre: secus si p quãdaz cõsequẽtiaz. s. per sententiã per prescriptiões. p vsucapionẽ. vt no. docto. vbi supra. vel cũ vniuersitate donãdo. iuxta notata in c. Ex litteris. De iure patro. Item Quia concessio seu priuilegiũ qd habet dependẽtiaz a solo pricipe si nõ trãsit in naturã contract[9]: pôt a pricipe libere reuocari. vt scripsi latius in allega. l. viij. Foro legum. li. iij. ti. De las donationes.

¶ An autẽ tertia decimaz regi Castelle per papã cõcessa ad pugnãduz cõtra sarracenos seu ad recuperãdaz terrã sanctã xpianorũ. Potuit p regẽ laicis seu aliis ad tẽp[9] vel in ppetuũ cõcedi seu alienari ti. donatiõis seu alio. Et tenẽ: qd licet dñs Papa legitime cõcedere possit laico decimas ex causa et tale priuilegiũ valeat et teneat. lxiij di. Adrianus § iij. et. c. In synodo. xvj. q. i. Hinc etiã. De eccl. bedi. c. ij. et c. Ex pte tua et. c. A nobis. De deci. vbi bene no. Hosti. Et in sũma e. ti. §. A quib[9] et §. Utrũ ĩ tertio Querit. Qd verũ nisi patrochialis ecclia ex hoc enormiter lederetur. vt. c. Dilecti. et. c. Suggestum. e. ti. vel nisi renunciaret qui priuilegiũ suo expresse vel tacite. Et aliis casibus notatis per doc. in alle. c. Suggestũ. Nõ tñ credere qz dñs Rex potuit laicis seu aliis psonis. vel locis etiã piis tertiã decimarũ seu ptẽ ad tẽp[9]: et multo min[9] ĩ perpetuũ largiri. Et qz talis donatio seu donatiões nõ tenẽt. Nec hi q ex tali titulo seu titulis habuerũt: possunt esse tuti. Nec illas licite retinere possunt quo ad forũ aie. Nec qui ad eorũ vsũ vt est expssioz i. c. Causãqz De pscriptio. et i. c. Tua. et. c. De dõ. De deci. Et qd pl[9] est Nec dñs rex pôt ea sibi decimas detinere. cũ eis nõ vtit scdm modũ seu cõcessiõez sibi datam. Nã sine alicu[9] iniuria papa potuit hoc cõcedere: nõ tñ debuit hoc facere nisi ex causa pia et fauore fidei vt possit loca sarracenoz subiugare. et ad vnitatem eccle reducere. Decime enĩ sunt bona eccle: quoz papa ĩ dispẽsator principalis Et sic cõcludũt docto. signanter Tri in. c. A nobis. De deci.

Quod pbat. nã remediis tactib[9] vti debemus scdm suã institutiõez. vt c. iij. De appella. et c. Suggestũ e. ti. Que enĩ ad certũ vsuz largitione fidelitũ sunt destinata: ad illũ debẽt nõ alios seculares aplice auctoritate cõuer. vt de Clericis coniugat §. i. De reli. domi. vbi aliter occupata debẽt p solicitudinẽ. se. aplice ĩ statũ reuocari debitũ. Qd enĩ p pietate cõcessuz ẽ: nõ debet ĩ aliũ vsuz cõuerti. Nec ĩ alteri[9] iniuria redundare c. Licet. xlv. di. et. c. ij. De eccle. edi. Et qd ad certaz speciem relinquitur in alios vsus conuertere non licet. vt est expressuz in. l. i. ff. De admi. re. ad ciui. perti.

¶ Item quia tales cōcessiones sine priuilegia per regem concessa de decimis decimis sunt nulla nisi pape consensus sius auctoritas interueniret quia pro nō dato habetur rc. c. Quod autem. De iure patro et c Dudum. De deci. Concor. ff. De acqui re. do l. Traditio. Nec plus iuris dominus rex in alium transferre poterat quā ipse habebat vt. c. Nuper. De donati inter vi et vxo et c. Dayberti. i. q. vij. Item quia ista donatio decimarum regi facta fuit non solum ex causa impulsiua: sed etiam finalis quia aliter non daturus: condictione ergo cessante: donatio potest condictiōe repeti. Est casus in. l. ij. §. si ff. De donati. et. C. De dona. l. pe. §. si. Causa enī priuilegij de pānando cōtra hostes fuit finalis. Nec aliquc remanēt relinquipsi⁹ priuilegij cessāte ei⁹ causa finali ff. De acti. et obli. l. Qui cū herede. Itē hoc priuilegiū ad tēpus datum. finito tēpore spirat c. Si propter. De rescrip li vj. Item donatio etiam pura sub condictiōe resoluēda. Nā est proprie donatio. l. i ff. De donati. Item condictio ob causam habet locum in cōtractibus nominatis; quando illa causa deficit que fuit finalis et per eam contractus factus est. vt. l. Cum rem. C. De pacti. in emp. et ven. Et cōcludit Bar. in. l. j. ff. De dona. ij. colum. Item vbicumqz datur ob causam fauorabilē vel piam: presumitur in dubio causa finalis. vt nubas. vt redimas captiuos. vt. l. Si quis pro redemptione. C. De donati. et l. Si ergo in prin. ff. De iure doct. Bar. in. l. ij. §. Lxij. ff. De donati. Et vbicumqz causa ponitur per modum condictiōis: condictio est causa finalis. et ea cessante: cessat dispositio vt. l. Cedere dies. De verbo. signi. Bar. vbi supra vbi concludit. Qd quando modus vel causa respicit vtilitatem alterius quā eius cui datur: presumitur finalis. vt l. Lino in prin. ff. De condi. et de. et. l. Quibus diebus in fine. et. l. Pure. ff. De de. ij.

Et laici a manu regi decimas qd est ius ecclesiasticum recipientes: sacrilegij crimen incurrunt c. Dudum. De deci. Nec etiam consecrare potuit rex qd ipse de iure non poterat possidere. vt ibi talis titulus habetur pro non titulo. vt ibi glo. Spiritualia enim non cadunt in laicum. c. Causamqz. De prescripti. De elec. Sacrosancta. et. c. Massana. xcvj. di. Cleve qdem.

¶ Donationes seu mercedes quas Rex fecerit: debent cum consilio omniū de suo cōsilio: vel maioris partis in numero perfonarū fieri. Exceptis tamē mercedibus que sex mille morobetinorum numerum non excedant. Et vsqz ad numerū quatuor lancearum: quando per mortem renunciationem seu priuationez vacauerint. Et si vacatio maioris fuerit quantitatis. Nō poterit rex dictam donationem facere sine cōsilio maioris partis suorū de cōsilio. vt premissum est. Hoc tamē nō vēdicat sibi locum in officijs minoribus domus regis. Nec in elemosina. victualibus. et vestuarijs talium minorum officiorum. Nec in lanceis quibus vacare cōtingerit de patre in filiū. Nec in alijs largitionibus equorū. iumentorū. et pānorum. Omnia namqz ista poterit rex sine aliquo consilio ad libitum dare. vt Or. Jo. ij. in Vallō dicto āno. xlv. peti. ij.

¶ Item regis officialis mercedē seu donationem ad nuptias contrahendas nō lucretur a rege: nisi tempore petitiōis huiusmodi mercedis se esse dispensatum nō coniugatum ꝓbauerit. Computatores autem regis aliter dictam mercedem nō colocent. nec admittant. Et nisi probauerit a rege rationē cum officio habere. Et si per alterius renunciatiōez rationē habeat: dicta merces ad nuptias sibi nullatenus detur: si constiterit alij renunciārē concessam fuisse.

¶ Item cui talis donatio pretextu vnius officij fuit data: etiam si postea aliud officium habuerit. et iterum matrimonium contraxerit: dicta merces nullatenus iteretur. Computatores autem et alij officiales hoc obseruare tenētur: sub pena priuationis officiorum. Eadē ordi. l. iiij.

¶ Rex tenetur per ciuitates et villas et alia loca regni discurrere. Et iustiniā cuz suo pretoribus et officialibus administrare. Copiamqz gentium debet euitare. vt sue terre facta cognoscat crimina. et maleficia puniat. Ordi. regis Al. Madrid. Peti. xxj.

¶ Rex. puniat. Et enebat in qd eccli. ꝑf. circa

prin dicit Regnum in gente a gente transfertur propter iniustitias et contumelias et diversos dolos. Vendicatur etiam qd' ecclesiastes. x. circa fi. scribitur. Ve tibi terra cuius rex est puer et cuius principes mane comedunt.

¶ Item no. q generale pactu e societatis humane optemperare regib' suis. c. Que contra mores. viij. di.

¶ Rex magnam famulorum suoru officialium copiam in curia residere no permittat: Sed regis officiales certos habeant familiares. Item rex in sua curia querelantes non detineat: sed eos liberet sine mora expedire tenetur. ne ipsi copiam faciant expensarum. Eade ordi. peti. xxiij.

¶ Rex debet per vasallos sui regni naturales redditus sui regni per terras seu feudos distribuere: demptis tame alimentis q sibi et regine vxori sue sufficere possunt. Ea. ordi. peti. xxiiij.

¶ Rex per seipsum tenetur in curia sua ius dicere. s. i die lune. et in die veneris cuiusq3 septimane cum pretoribus sue curie. et cum alijs de consilio. In die enim lune audiat petitiones. In die ergo veneris audiat incarceratos et rieptos. Ordi. regis Al. Madrid. Peti. i. Et Or. Jo. i. Burgis. Peti. i.

¶ Audiat namq3 rex omnes ad curiam suam venientes. Nam ad hoc facilem se tenetur exhibere. Ordi. Al. Madrid. peti. lxxv. Et ordi. eiusdem regis Legionis. Peti. cit. Et ordi. hen. i. Tauri. l. viij. Et ordi. Jo. i. Vallis. Peti. vltima.

¶ Audiat facilem. Ius naq3 reddes hoc tenetur obseruare vt i audiendo quide facilem se prebeat. Sed contemnise non patiatur. Ite in vlteriorem familiaritatem prouinciales vel subditos no admittat. Nam ex conuersatione equali contemptio dignitatis nascitur. Et alia circa ius reddendi tenetur rex facere de quib' in l. Obseruandu. ff. De offi. presi. Item du nimiu seruatur humilitas regendi: frangit auctoritas. vt c. Quando. lxxxvj. di. Ex ingenio namq3 augere debet quis dignitate vel honorem. vt alle l. Obseruandum. Tale ergo se prebeat rex omnib' publice et palatim. vt terribilis quidem sit delinquentibus et in deuotione circa fiscalia. Mansuetissimus autem i iustis omnibus placidis et deuotis: paternam eis exhibens prouidentiam. in auctent. De manda. prin. §. Talem vero colla. iij. Item humani moris est illum vereri. cuius iudicio et voluntate nunc erigitur nunc deprimitur. xvj. q. ij. c. i notat glo. in c. Nullam xvij. q. i.

¶ Debet rex benigne audire petitiones procuratorum ciuitatum et locorum: siue sint generales siue spales. Et eis graciose respondere. Ordi. re. Jo. ij. Madrid anno. xxxiij. peti. x.

¶ Item iusto impedimento cessante rex tenetur petitiones die lune audire: alias alia die audiat septimane. Ordi. Peti. de Alcala. Peti. xxiiij.

¶ Rex circa sui regni naturales circa exactiones quas ab eis exigere debet se taliq3 patri habere cum filijs. vt in responsione regis Jo. i. vallis. que loqtur De luctu.

¶ Nam rex de suorum tranquilitate et prosperitate nimis letatur et gaudet. Or. Jo. i. Briuiesca. Lxxvj. Circa prin.

¶ Rex Exactiones. No circa hanc lege. cu. l. j. e. l. Qd quando rex vult guerram mouere Non debet istud cum preiudicio subditorum facere: sed prius thesaurum suum debet expendere. vt in aucte. Vt iudi. sine quoq3 sufra. §. Illud. Non tamen debet totum expendere. Sed aliquid residui tenet sibi reseruare ar. ff. Vbi. pupi. edu. de. l. iij. Si tamen rex totum suu aurum expendit: potest a subditis accipere. non tamen debet solum vnam prouinciam vel vnam ciuitatem grauare. sed debet hoc iter omnes communicare. nisi vrgeret necessitas ex proprium periculum. tuc eni bene potest ab vna ciuitate statim accipere. Veruntamen postea debet tributo fieri. ar. ff. Ad l. rodi. de iactu. l. ij. notat Cy. in l. Nemine. C. De sacro sanc. eccl. Imo in casu occurretis periculi potest rex bona eccle accipere. vt dixi sup. Eccle. e.

¶ Rex tamen exactionem seu pectu nouum sine consilio: et consensu omnium regni procuratorum no exhigat. Ordi. re. Al. Madrid. Peti. lxviij.

¶ Rex Exactionem. s. pro iusta guerra. et pro defensione regni sui. Nam subditi tenentur ad hoc regem iuuare sumptu regis. vt. ar. C. De eroga. mili an. qsi p totu li xij. Potest naq3 rex castelle cum superiorem minime recognoscit: quando facit guerra vel eu sperat extra ordi

nem collectas indicere vniuerso populo regni sui. vt exinde stipendia soluantur militibus sotis: qui in exercitu vel alibi sunt pro tuitiõe rei publice. vt hic. et. C. De offi prefec preto. af fri l. ij. §. Jubemus. obligati enim sunt ad hoc subditi de iure gentium iuxta id quod cato ait pugna pro patria. vt ff. De iusti et iure. l. ij. in fi Est enim ignauia seu pigritia munera ci uitatis deserere et excusationes querere. vt. C. De decurio l. Audez in agnie. ad ea enim quis tenetur naturaliter. vt no. co. ri l. In filijs. Et impium est propriam patriam deserere. vt no. C. Si curialis relic. ciui. l. Unica. Nec enim vel lem terram suam propriam quis potest desere re. vt no. C. De munis et ori. l fi. li. x. Collecte tamen predicte debent fieri pro viribus patri monij et non alio modo. ar. C. De immunitate ne. con. l fi li. x. Et de operi. publ l. Omnes et. ff. De vaca. et excusa mu l. ij. § fi. Caueat tamen rex ne sub aliquo colore subtili in genio populum sibi cõmissum gubernandum et non deuorandum credat: Tamq̃ barbaros a quibus subtili ingenio permissione iuris aurum potest extorqueri. vt. C. De comer et mer ca. l ij. Nec possit rex dici latro seu predo. vt. ff De cap et post li reuer. l. Hostes et de ver bo. signi. l. Hostes Rationem namq3 apud deum de grege sibi cõmisso reddere tenetur ne dicatur de eo quod ait Dauid in psal. ¶ Et viã pacis non cognouerunt. non est timor dei an te oculos eorum: qui deuorant plebem meam sicut escam panis. &c. Item nec monetam mu tare. nec a vero valore diminuere põt sine maiorum consilio regni sui. Innocen. in. c. Quan to. De iure iuran.

¶ Rex officia suis ciuitatibus vel villis pertinentia nemini dare tenetur. Item nec det iudicem nisi a toto loci consilio vel a maiori parte petatur. Ordi. M. valld. Peti. xj. vide infra. l. Proxima.

¶ Rex. Officia. De iure tamen: princeps seu rex põt ad libitũ tollere et dare officia cui voluerit no Jo. fa. insti. Quibus modis ius pa. potest sol. Conditor enim legis vel canonis põt michi dare rẽ alienã et tutus ero. no. glo. in. c. Vigilãti De prescriptio ff. De euicti. l. Locuo C. De quib prescripti. l. Bene a zenone. Itẽ cõ suetudo prescriptio. 7 priuilegium equiparant. Et ideo inferior a principe licet nõ põt tollere ius quesitũ cuib⁹ et locis ex cõsuetudine prescriptiõe vel priuilegio: hoc tñ põt princeps: qr cõ tra eũ nõ prescribit. vt. c. Colom⁹ cũ c. se. et ibi glo. xvj. q. iij. Est cõclusio. Bal. sup Innocen. in. c. Que in ecclesiarum De consti. in fi.

¶ Rex non det correctorẽ nec iustitiam ciuitatis vel loci alij committat q̃ eiusdem loci vicinis: nisi ad petitiõem omniũ vel maioris partis loci. Et talis debet esse naturalis regni vbi locus est. Et si per singulares petatur: ipsi soluãt salariũ. Or. M. Madrid. Peti. lxv. Et idẽ rex. Or. de Valld. peti. xi. Et idem rex. Ordi. Legionis. peti. viij. Et ordi. Hẽ. ij. Tordesillis. Peti. fi. vide supra. Corrector. b. Juder. a.

¶ Rex deputare tenetur homines sui regni expertos qui per prouincias et loca sui regni ambulẽt: vt videant et inquirãt de visu et exercitio merinorum. Judicum et pretorum et aliorũ iustitie officialium qualiter iustitiã administrant et exequũtur: Et q̃liter itinera a rapinis et malis conseruãtur. Et vt in alios officiales delinquentes iustitiam adimplãt. Et in fine anni tenẽtur regi rationem dare de omnibus que viderunt et fecerunt: vt regnũ in iustitia cõfoueatur. Or. re. hen. i. Tauri. l. vj. Et Re. Jo. i. Palẽcie. peti. iij.

¶ Rex. iudicum. Multi tamẽ sunt iudices qui indiscussos. i. non auditos tirannica potestate i. proprio motu irato et voluntario nõ auctoritate legũ dãnant. Sed sicut nõnullos gratia fauoris sublimat. Ita quosdã odio inuidiaq3 humiliãt: et leui opinionis aura condenant: Quorũ crimen nõ approbant vt in. c. Sexta. actiõe. xv. q. vij. Justa ergo cõtra tales huius modi legis prouisio est.

¶ Rex nõ leuiter dare rescripta tenetur ad extrahẽdum res vetitas a regno. Or. regis Jo. i. Palencie. Peti. v.

¶ Rex non subscribat seu nomẽ suũ apponat in litteris vel rescriptis per auditores vel per ordinarios pretores expeditis. Nec etiã sup litibus iustitie. vel cõmissiõibus cõcessis. tabellio vero dictas litteras vel rescripta regi ad subscribendũ tradẽs: priuat officiũ. Cãcellarius ita q3 ea nõ sigillet. Or. re. Jo. i. Segobie. De audiẽtia l. iiij. vide supra. Rescripta. et supra. Concilium.

¶ Rex non debet rescripta litteras, vel cedulas dare ad aliquem citandos personaliter: Nisi in casibus. Vide supra. Citare.

¶ Rex cum minor .xvj. annorum post mortem patris regis manserit: regnum per viam consilij, non per tutores gubernetur. Donec ipse rex minor .xvj. annorum etatem attingerit: nisi forte rex defunctus filio suo minori testamentario tutores relinquat. Consiliarij autem seu tutores iurare debent vt late continetur in gestis post mortem regis Jo. i. Cum rex Henricus .ij. filius eius minor remansit: receptusque fuit in regem, anno domini. Mill. ccc.xc.

¶ An Rex potest moratoriam dilationem debitori dare, vide quod no. supra. Rescriptum. b.

¶ Rex. Circa hanc. l. no. quod non semper princeps populi et iudex ecclesie per dei arbitrium datur: Sed pro vt merita nostra deposcant. Si mali sunt actus nostri et operamur maligna in conspectu dei: dantur nobis principes secundum cor nostrum. vt Hieronimus exemplificat in .c. Audacter viij. q. i. Nam pro meritis subditorum disponitur a deo vita rectorum ecclesiastici. x. et. c. i ij. q. vij. Ex merito namque plebis. epi damnantur quatenus procliuius cadant: Qui sequantur capite languescente: cetera corporis membra inficiuntur. vt. c. Ex merito. vj. q. i. Et regis ad exemplum totus orbis componitur vt ibi glo. ¶ Gubernent. De hoc vide quod scripsi Foro legum. li. i. ti. De la guarda delos fijos del rey. l. i.

¶ Rex deputare tenetur iudices et inquisitores: qui circa occupatos terminos loca et iurisdictiones ciuitatum vel villarum per aliquos potentes seu prelatos informentur. et sine strepitu et figura iudicij omni appellatione, suplicatione, et grauamine: et alio quocumque remedio remoto iustitie faciant. Complementum. Ordi. regis. Jo. ij. Zamore. Peti. xi. vide supra. Inquisitio. b.

¶ Confirmatur ista lex per regem Hen. iiij. Cordu. anno. Mill. cccc. lv. peti. xix.

¶ Rex. Informetur. Permittitur ergo in tali casu inquisitio fauore reipublice. Sicut permittitur presidi prouintie inquirere de bonis vacantibus. C. De bonis. vacan. l. i li. x. Complementum. Sed queritur an iste delegatus debeat se intromittere de molestatione facta post quam pronunciauit vel in possessionem duxit. Et est distinguendum. Aut hoc est expresse commissum. et potest quasi dicatur conseruator. De preben. c. Pro illorum. Si autem hoc sibi non committitur: tunc si delegatus vult pronunciare missum tuendum tempore sententie quo mittitur in possessionem: planum est quod potest. vt. c. ij. Ut lite non contest. Quia pronunciat id quod est de iure. Si autem vult tueri et cognoscere de iniuria illata contra missum ante sententiam diffinitiuam: ad huc durat eius potestas: et semper potest tueri. vt no. glo. in. c. Querenti. De offi. dele. Alias autem non potest se intromittere. vt. c. In litteris. De offi. dele. Nisi vellit se intromittere multando defendendo missum extra ordinem: si habuit pacificam possessionem. ne sua missio sit i dubio De elect. c. Comisso li vj et hoc incontinenti: Quia non videtur missus qui statim est electus. vt notat glo. et doctores in alle. c. Querenti. Et per legistas in l. Per mysteri ff. De acquiren. posse. notat Anto. in. c. Ex parte ad de. De testi.

¶ Rex debet mestus et cum tristitia sententiam contra reptatum ad terminos recepti non venientem pronunciare secundum formam Fori noui de Alcala. ti. xxxij. l. ii.

¶ Rex. Mestus. Quod est contra legem obseruandum. ff. De offi. presi. vbi ius reddens in cognoscendo sancta debere aduersus eos: quos malos putat ne precibus calamitosorum illachrimari oportet. Id enim non est constantis et recti iudicis: cuius animi motum vultus detegit. Hoc tamen est speciale propter infamiam generosi reptati.

¶ Rex potest libere veniam malefactorum concedere: preter aleue et proditionem. Ordi. Regis Al. Madrid. Peti. lxvij. vide infra. Venia.

¶ Regis pecunias seu res redditum pectorum seu regalium iurium capiens vel auferens a potestate arrendatorum seu collectorum suorum: debet cum duplo id quod accepit seu abstulit vltra alias iu-

ris penas restituere: bona quoqz sua seq strantur: et quicquid habet a rege. Collector autem seu arrendator tenetur regis recuperatori ablatam ab eo pecuniã infra terminum solutionis pecunie illius tercij in quo pecunia fuit ablata notificare. Quod si non fecerit in cõputum ei nõ recipiatur. recuperator vero tenetur id regi: vel suo consilio: vel cõputatoribus suis vsqz ad mensez a tẽpore quo sibi fuit p arrendatorem notificatum cõnumerandum notificare: vt rex super facto vt expedit prouideat. Ordi. regis Jo. i. Briuiesca. l. x. vide supra. Capiens. h.

¶ Rex tenetur liberare annuatim in primo tercio ãni mercedes et pecunias quas in libris regis collatas quicunqz habẽt Et q tales pecunie liberentur in archiepiscopatu: vel episcopatu: merinitate vel partido vnde hi quibus liberantur viuũt Et principaliter liberentur in principio cuiuslibet anni elemosyne et castra frõtarie. Item rex mittere tenetur fide dignas personas qui villas et castra frontarie et redificia que in eis requiruntur videant vt reparentur. Rex hen. iiij. anno. m. cccc lv. Cordube. peti. xvj.

¶ Si vero his a cuius potestate dicte pecunie capiuntur sine pena vel sine vi vel grauamine quod sibi fiat eas dederit iterum alias regi soluat. Insuper autẽ capiens seu auferens tales regis pecunias vel res: postq̃ per litteras regis seu suorum computatorum thesaurariorum requisiti restituere pecunias sic ablatas noluerint cũ duplo vt premittitur vsqz ad xxx. dies ipso facto perdunt officia: tenutas: mercedes: rationes: quitationes: seu alimenta que a rege habent. Si vero iterum requisiti vt restituant cũ duplo qd ceperunt vsqz ad alios. xxx. dies hoc facere renuerint: quia crescente contumacia crescere debet et pena ipso facto dominiũ locorum si quod habet in regno perdũt. Et regie corone applicatur. vt ordi. regis hen. ij. Madrid. petit. ij. Anno. m. ccc. xcij.

¶ Confirmatur ista lex per regem Jo. ij. in curijs de vallis. anno. m. cccc. xlij. pe ti. xx.

¶ Et addit ibi rex q his a quo capta ẽ dicta regis pecunia tenetur hanc legẽ seruare. Et q id notificet maioribus cõputatoribus. Et sua loca tenentes tenentur id regi notificare p quẽcunqz camere sue tabellionem: vt rex illico talẽ captionem restitui mandet secũdũ tenorẽ dicte legis q si restituere nollit capiens procedat cõtra eum: vt dicta. l. disponit. quã notificationez dicti computatores maiores regis tenentur facere vsqz ad primos sequẽtes xxx. dies a die quo eis notificatio dicta facta fuerit computandos. Alias ipso facto perdunt officia. Et si persone minoris status mandato alterius talem fecerit pecunie regis captionem illã restituat cum septẽnis. qd si soluendo nõ fuerit moriatur. Itẽ q dñs loci vbi talis pecunie captio facta fuerit talem captorẽ regi tradat vt in eo dicta pena executionis sortiatur effectũ. q si nõ tradiderit ipse dñs dictas penas ad q̃s ipse culpabilis tenebatur tenetur subire ac si ipsemet dñs dictaz fecisset pecunie captionem. q si in ciuitate vel loco regis dicta fuerit facta captio ipsam faciens ad septenas regi tenetur. Et si soluendo non fuerit moriatur. Cõfirmatur per eũdem regem Jo. ij. anno. m. cccc. xxxvj.

¶ Confirmatur per regem hen. iiij. i curijs Cordube. peti. viij. anno. m. cccc. lv.

¶ Confirmatur lex supra proxima g do minũ regẽ Jo. ij. ad peti. procuratorum regni: que continẽtur in quaterno monetarum. Et insuper statuit q recuperator regis tenetur computatoribus regis captionem dictarum mittere pecuniarum a die qua facta est vsqz ad. xl. dies. q si nõ fecerit in computum sibi non recipiatur. Et regi ad eas soluendas tenetur. vt in

dicto quaterno monetarum.
¶ Item si aliquis miles: vel homo potēs seu quicunqȝ alius pecunias redditum regia auferre seu capere voluerit in aliquibus ciuitatibus vel locis que capientiuȝ non sunt arrendator collector seu fidelia qui redditus regis fuerit vbi dicta ficda est captio illud minime consentat. Requirat tamen seu interpellet super hoc pretores: algazelos: ꝛ alios officiales ciuitatis vel loci vbi hoc contingerit vt eum defēdant. Qđ si non fecerit non recipiatur a dicta pecunie regis ablatio seu captio. Si vero pretores. algazeli. ꝛ alij officiales cum requisiti fuerint defendere arrendatorem seu fidelem renuerint cuȝ duplo ablatam pecuniam regi dicti officiales soluere coguntur. Et ad hoc exequendū rescripta regis concedantur. Si autē cōsiliuȝ dicte ciuitatis vel loci super se reddituum regale tenuerit: ꝛ captionem tam dictam fieri permiserit: ꝛ auxilium cū requisitum fuerit vt premittitur arrēdatori vel fideli prebere renuerit cū duplo regi ablatam solut pecuniaȝ. Cū itaqȝ dicta fit captio regis recuperatori tenetur ipse consilium loci ꝛ officiales requirere vt eum defendant. Et captionem vt premittitur non permittant. Qđ si consiliuȝ ꝛ officiales hoc nō fecerit tenetur recuperatori pecunias sic ablatas soluere. Cōputatores autem regis discōputare seu auferre tenentur cum triplo pecuniaȝ sic ablatam capientibus de quibuscunqȝ morabetinis. quos a rege habere debent. ꝫ quibus consilio solui debet cum expensis satisfactio fieri: vt continetur in vectigalium quaterno domini regis Jo. ij.
¶ Post hoc autem dominus rex Jo. ij. in curijs quas fecit in vallisŏ. āno. m. cccc xlvij. statuit ꝛ ordinauit qđ capiens sine regis mandato redditus seu alias quascunqȝ pecunias regis vltra alias penas in legibus contentas precedētibus si i libris regis pecunias habuerint de iure ꝛ hereditate: seu ꝑ priuilegiū sitas pro solutu in quibuscūqȝ ciuitatibus ꝛ villis et locis regni regia mādato in publica sub astatione vēdātur in curia a die quo coram rege seu recuperatoribus dicta captio seu impedimētū indubitāter constiterit eē factum vsqȝ ad nouem dies primos sequentes per tres terminos ꝛ terminum peremptoriuȝ. Et si iuro ꝛ hereditas nō suffecerit: vel si euȝ talis persona minime habuerit qđ vēdantur modo ꝛ forma iā dictis alie quęqȝ pecunie q̄ in libris regis reperte fuerint. Quod si non suffecerint vel persona capiens minime habuerit alia quecunqȝ bona mobilia vel immobilia capientis vel impedientis cum duplo vt leges regni disponunt. Qđ si ēptores dictarum pecuniarum vel bonorum non fuerint reperti qđ rex illa bona seu pecunias sue regie applicet corone: ꝛ i suo patrimonio consumantur pro precio quo i curia possunt talia bona vendi iuste ꝛ rationabiliter. Et qđ talia bona non restituantur personis culpabilibus: nec alij per regem donentur: nec personis capiētibus rex pro bonis iā dictis satisfaceret. Rex precepit qđ medietas morobetinorum vacantium in libris suis consumantur. vide supra. Morobetini.
¶ Item qđ prelatis ꝛ militibus habētibus loca per computatores nil liberetur donec omnia que in suis locis habēt sint liberata. vide supra. Morobetini.
¶ Item rex hen. iiij. in madrid. anno. m. cccc. lviij. peti. ii. cōfirmauit omnes istas leges: ꝛ insuper addidit ꝛ statuit qđ rex mandet qđ prelati ꝛ milites: ꝛ alie quecūqȝ persone id quod in libris regi habent liberetur in suis proprijs locis si suffecerit. Et qđ defecerit liberetur in alijs locis regis. Itē rex iubet suis proprijs computatoribus maioribus qđ ꝑsonaliter tassent in valore iusto oīa loca dominij q̄ sūt i regno prius habita iformatiōe: vt vere sciatur qđ rēte regis valēt: ꝛ i eis diminutio

nõ fiat. Itẽ q huiusmõi maiores cõputatores cõputũ accipiãt soldi quem ipsi milites p̃stati seu psone debẽt a rege habere: ne sub colore dicti soldi fiat captio morobotinorũ regis seu redditũ. Et iusser rescripta ad hoc dari: et q i sua curia constituatur q vsq ad .xl. dies oẽs q dictũ soldũ habere p̃tedũt veniãt vel mittant ad finẽdũ cõputum coram cõputatoribus maioribus et cetera.

¶ Cõfirmãtur iste leges p regem hen. iij. Toleti. ãno .m.cccc.iij. peti.liij. et addit q q̃cũq3 psona cuiuscũq3 status qui fuerit vel facere iusserit petitorum monetarum: vel monete forere captionem: seu detentionem impedimentum: uel sequestrationem si locus fuerit capientis ipso facto sine alia sententia vel declaratione illum perdit: et regie corone applicatur. et extunc rex poterit illũ cuicũq3 proprium capere. et rex nõ poterit amplius eũ restituere vel equivalentiam pro eo. Et perdit insuper quoscũq3 habet morobetinos de iuro et hereditate: vel de merecde: vel aliis a rege. Item consilium vbi talis captio fuerit facta tenetur iterũ illã regi solvere: etiam si illam cõputatoribus maioribus presentauit. Et super hoc fiãt pignorationes. q si talẽ captionẽ quis faciat in loco regali: vel abadengo: seu behetria: ipso facto oĩa bona pdat: et camere regis applicẽtur: aliq p̃scriptione nõ obstãte precepit q omnes regni magnates et qui habent vasallos hoc tenentur iurare. et ne pretendatur ignorantia precepit hoc preconizari: et q duo regni procuratores a rege electi vadant ad recipiẽdum dictũ iuramentũ et cetera.

¶ Regia iura et tributa seu redditus nullus impedire vel capere presumat: aliãs incurrit penã: de qua supra.l. Proxima Et vide infra. Tributũ. vide supra. Inquisitio.l. Redditus.c.

¶ Rex officia vacantia que consuetudo erant in certis personis quibus antea erant collatẽ nulli dare tenetur. vide supra. Officium.i.l.

¶ Rex non debet iudices singulariũ causarum in ciuitatibus vel villis in piudici um ordinarie iurisdictionis deputare. vide supra. Iudex.m. et vide supra. Commissio.

¶ Rex non debet bona propria ciuitatũ vel locorum vel redditus eorũ donare. vide supra. Bona. R. Donatio.c. Et vide infra. Terminus.

¶ Rex quid debet pro iure prandij habere. vide supra. Prandium.a.

¶ Rex que rescripta seu facta potest per se sine consilio expedire vel subscribere. vide supra. Consilium.t.

¶ Regis consilium qualiter se debet habere: et que et in quibus se potest intromittere. vide supra. Consilium.a.b. cum sequentibus.

¶ Regia tributa seu exactiones nõ prescribũtur. vide supra. Prescriptio.d.

¶ Rex an ciuitates vel loca iusticiaz seu merũ imperium: et quibus et qualiter donare possit: et qualiter donationis verba intelligantur. vide supra. Donatio.a.

¶ Rex potest declarare iterpretare et nouiter leges facere. vide supra. Leges.a.

¶ Rex litteras compulsiuas vt aliq mulier matrimoniũ contrahat dare non tenetur. vide supra. Rescriptum.d.

¶ Rex aliquos occidere vel mutilare: seu bona sine audientia capere nõ precipiat Vide supra. Rescriptũ.b.

¶ Rex iudeos a cõtumelijs tueri p̃cipiet defendi. vide supra. Iudeus.d.

¶ Rex ẽ suarũ ciuitatũ et locorũ comendarius. vide supra. Dominu locorũ.c. Et supra. Comenda.a.b.

¶ Rex sub sua protectione recipit appellantes: vide supra. Appellatio.f.

¶ Rex Io.i. distribuit mutuum p suum regnum. Vide concor. supra. Mutuũ.a

¶ Rex seu regina vel infans heres regni cum locaz ingrediũtur cruci reuerẽtiã

in ecclesia faciāt. vide supra. Clericus .g.

¶ Regum castelle generatio ponitur in ordinatione regis Jo. i. Segobie. anno m.ccc.lxxxvi.

¶ Regis redditus vel iura īpediēs vel diminuens punitur: vt supra. Redditus b.c.

¶ Regis pecunias vsqz ad terminū destinare solutionis non soluēs regis recuperatori: punitur vt supra. Arrendator. n. ⁊ Consilium.c.

¶ Regis rescripta cōtra ius impetrata adiplenda non sunt: vide supra. Rescriptum.h.

¶ Regis terra ⁊ lancee diuiduntur ⁊ soluuntur: vt supra. Lancee.a.

¶ Rex nō debet donare seu mercedes facere sine sui consilij maturitate: vide supra. Donatio.b.

¶ Regis pecunias: seu res capiēs: seu īpediēs punitur: vt supra. Capiens.h.

¶ Rex causas ceptas ⁊ in cācellaria pēdentes alijs extra audientiā non committat: vide supra. Auditor.l.

¶ Rex deputare tenetur annuatim auditores ⁊ prelatum presidentez ⁊ pretores quibus soluatur quitatio ⁊ cetera. Vide supra. Auditores.

¶ Rex deputare tenetur in curia psonaz regi fidelem: ⁊ bone conscientie qui curaz habeat solicitandi consiliarios et pretores curie: ⁊ pretores del campo: vt vnusquisqz in officio sibi commisso iusticie faciat complemētum: ⁊ eam exequatur: qđ nisi fecerit regi faciat relationem: vt ipse prouideat ⁊ negligentes puniat. Ordi. regis hen. iiij. Toleti. anno m. ccc. lxij. Peti.i.

¶ Rex nullam tribuat potestatez archiepiscopis episcopis seu alijs prelatis regni per quam possit impediri vel grauari secularis iurisdictio nunc vel imposterū. Ordi. regis hen. iiij. toleti. anno m.cccc. lxij. peti. liiij.

¶ Rex de iure cōmūi fūdat intētionē suam circa iurisdictiōem quā habet in omnibus ciuitatibus ⁊ villis: ⁊ in terminis sui regni. Ordi. Al. Legionis. Peti.x.

¶ Rex de iure communi. Ipse tamen rex leges ⁊ bonas consuetudines seruare tenetur. Nam bone ⁊ naturales consuetudines ligant principem: ⁊ potentius est ius naturale qz ius principatus. Nec decet principem suum beneficiū reuocare. c. Quod dilectio. De cōsan. ⁊ affi. i no uella. Item in ore regis firmior debet eē veritas. vt legit' in li. Pester. Bal. in li. seu cl. Qui seude. de. pos. §. Decedente. Item rex potest de consuetudine antiqua ⁊ approbata: de violentijs etiam inter ecclesiasticas personas ⁊ super ecclesijs vel beneficijs illatis cognoscere ⁊ prouidere. Theor. cum dicta cōsuetudine glo. fi. in. c. Princeps. xxiij. q. v.

Sacerdotes necnon ⁊ ministri ecclesiaruz ad nulla tributa exactiones vel impositiones tenentur. Vide supra. Clericus.h.

Sacerdotes. Ad nulla tributa. Et hoc verum licet sacerdos potest reputari de vniuersitate ciuium de condi. ⁊ de. l. Falsa. §. i. de foro compe. dilecti. Sicut ecclesie sunt de corpore ciuitatis secundū Oodfre. notat Bal. in li. stu rubrica. de eo qui annua bellica deposuit. c. i.

¶ Sacrista seu clericus de nocte sine lumine ambulans per locum punitur. Vt supra. Clericus. K.

¶ Sagitta alium percutiēs punitur. vt supra. Occidens.c.

¶ Salmaā. studij cathedre libere dētur. vide infra. Studium.

¶ Salarium qđ iudex pro actis processus leuare potest. vide supra. Judex.p.

¶ Salaria correctorum vel iudicū ciuitatum vel villarum soluūtur de proprijs consiliorum quorum defectu per eos soluuntur qui pro necessitatibus ⁊ vtilitatibus consiliorum contribuere cōsueuerunt. Ordi. peti. regis Al. de Alcala. peti. xlij.

¶ Salaria Soluunt'. Nec potest reuocari vel immutari salarium deputatum auctoritate pri-

cipis: vt. l. i. C. de annonis civilibus. Item et salaria debita transmittunt ad heredes: vt ibi. Item no. q medicus qui vadit ad aliquem locum pro tanto salario: quomodo debet habere salariu expe itineris. notat Bar. a. l. Quo victu. ff. De operis liber.

¶ Salarium pretoris rerum vedatarum e xij. milie moro. vide supra. Pretor. m. n.

¶ Saline pertinent ad regem: et alia iura: de quibus vide supra. Minera. a.

¶ Saline. Salinaria dicte sunt quia dant vt pmittat rex vel dominus terre salem emere vel vendere: vt no. Innocen. in c. Super quibusdam. De verbo. signi. Imo salinaria secundum Hosti. ibi vocant domus in quibus domini terre faciu sale de portanti et a prepositis illius officij vendit vel emit. Ita q nullus alius audet ibidem salem nisi vsqz ad certa quantitates p necessitatibus suis emere vel vendere. Et licet Innocen. in dicto c. Super quibusdam dicat q hec nunq inuenisit probibita. Hosti. tamen ibi dicit q oia hec et similia intelligut probibita: nisi probent concessa. vt videt ibi tex.

¶ Sarraceni ad vsuram dare non permittantur: vide infra. Usura. et vide supra. Maurus per totum.

¶ Scandalizans comunitate ad impediendum rectores in regimine ciuitatis: vel pretores in execucione iusticie veniut puniendi. vt supra. Comunitas. a.

¶ Scandalum faciens cimbala repicando incurrit penam: de qua supra. Cimbala.

¶ Scandalizas officiales de quibus supra. Consilium. y. gentes coadiuuando punitur vt supra. Occidens. a. b.

¶ Scribantur et numerentur greges seu armenta: vide supra. Greges. a.

¶ Scripturas in iudicio vsqz ad quem terminu licet presentari. vide infra. Testes.

¶ Scribi debent coram iudice loci et tabellione pretoris reru vetitaru equi et eq et rochini. vide supra. Equus. e. f.

¶ Scutiferi ginetarij vel alij an et quando possint aurum in vestibus seu ornamentis portare, vide supra. Miles. a.

¶ Sequestrationis pretextu q fit pro debitis vel maleficijs agricultoru hereditatu labor: seu fructuum collectio: vel reparatio impediri non debet. Ideoqz agricultor impune poterit sine seqstrationis vel testationis obstaculo domu inhabitare: hereditatemqz laborare et reparare. Si tamen sequestratio vel testatio vsqz ad tempus fructuum collectionis durauerit poterit iudex vel officialis mandare vt per aliquem expensis fructuu colligatur et conseruentur: donec causa diffiniatur. Et si huiusmodi pretextu aliquis per vim vel alias aliquid in casu non permisso extorserit: seu ab agricultore exegerit cum damno restituat: et in quadruplo penam substineat. Medietate querelosso. Ceteraqz regis camere applicada. Foro nouo de Alcala. ti. xviij. l. iij. Et regis Al. Segobie. l. xvij.

¶ Sequestrationis. De materia sequestrationis vide notabiliter Jo. an. in. c. Locupletari. De regu. iuris. li. vj. In mercurialibus.

¶ Sequestrans boues vel res agriculture punitur: vt supra. Pignus. c.

¶ Sequestrari debet nauis vel inuenta in mari si dominus no reperitur. vide supra. Naufigium. a.

¶ Sequestrans rescriptum a rege impetratu in sigillo sine iusta causa punitur: vt supra. Rescriptum. g.

¶ Securitas vel treuga inter dominum et vasallos minime pmittitur Ordi. peti. de Alcala. peti. v.

¶ Securitas. Que etiam hosti seruanda e: vt c. Noli. xxiij. q. i. Nam graue est fidem fallere vt. l. i. in prin. ff. De cōsti. pec. et in. l. i. §. De rito. ff. De posi. Est tamen notandum q licet fidantia data per iudicem in ciuilibus sit seruanda: dum tamen tempus a iure limitatu no excedat. In delictis autem seu tributis prestita non debet obseruari: vt in auten. De manda. prin. §. Sed nec colla. iij. Sed circa hoc distinguit: q aut quis prosequit iniuriam seu lnminatiam priuatam. Et tunc fidantia seruanda est. vt C. y. in. l. i. C. de his qui ad eccle. confu.

Aue prosequitur iniuriam publicam et vindictam reipublice. Et tunc si datur a duce belli per viam treuge per longum tempus: vel induciarum per breue tempus seu per viam federis vel amicitie seruanda est: vt. l. Conuentionum: et ibi glo. fi ff. De pactis. et alle. c. Nolo Aut prosequitur quis vindictam publicam. et iudex cum prosequitur delinquentem. et tunc fidantia non est danda Et si data fuerit non est obseruanda. Hinc est quod licet iudex securitatem prestet malefactori in ecclesia existenti: vt ab ea exeat et postea illum puniat licite agit: vt alle. § Sed neque vbi est expressum. Et talis dolus est bonus: quod dicitur sollertia seu astutia pro vtilitate reipublice: vt. l. i. § . Non fuit et ibi glo. notabilis. ff de dolo. Et est ratio quia talis fidantia datur contra. l. Ideoque non valet. Et ipse idem iudex potest contra venire: vt legitur. et no. in l. Iuris gentium. § Si paciscar ff. de pactis et in. l. Transigere. C. de transact. Et de hoc vide quod no. Ja. de bello. vj. in allegate auten. De manda. prin. § . Sed neque. Nec obstat ad hoc quod iudex habet omnem potestatem seu auctoritatem a lege: vt in auten. Ut iudi. sine quo suffra § Cum autem: et De defensori § . Nulla in fi Ideoque potest fidantia dare. et ce. Quia illud habet locum in cognoscendo et puniendo. Non tamen habet auctoritatem in dimittendo vel negligendo seu liberando. Quod est notandum: vt notat Jaco. de bellonis vbi supra.

¶ Securitas. no. quod ad securitatem prestandam iudex potest quemlibet cogere: vt in. c. Litteras in fi De resti spoli. no Innocen in. c. i. de offi dele. Licet ydonea non potest reperiri cautio propter eius singularitatem: cum non tenetur quis se credere capitalibus inimicis: vt c. Accedens ij. Ut lite non contest. Et in l. Ne. Pastoralis De re iudi. ff Ad treb. l. Quia ita § . i. et c. Statutum. § i. De rescriptis li. vj. Nec satisdatio mutat maliuolum propositum. insti. De suspec. tu. § Nouissime. facit quod no. in c. Ex parte. i De appella. melius facie c. Denunciamus. § . ij. C. de his qui ad eccle. cõfu. vbi notat Cy. per illam litteram ibi. Nam si quis et ce quod timens ab aliquo offendi potest petere ab eo securitatem Et debet iudex facere eum assecurari. Nam ad similitudinem rerum pro quibus cauetur de dãno: debet et multo magis etiam pro periculo persone: quia natura corpus ceteris rebus prefertur: vt. C. De sacro. sãc ecclesiis l. Sancimus in fi Ista tamen cautio seu securitas debet dari causa cognita de inimicitijs: vel si persona sit talis que consueuit huiusmodi facere. Et petens securitatem sit talis qui possit verisimiliter ledi. Ista omnia habet iudex cõsiderare que veniunt in cause cognitione. vt Cy vbi supra. An autem delegatus potest cogere hanc securitatem prestare extraneum offendere volentem citatum ad causam notat Innocen in. c i. circa fi De offi dele. et Spec. ti De iudice dele § . Sequitur videre quid si eofficium ij. Porro. Item no. quod per modum securitatis pacatur et pacificatur prouincia quod facere expectat ad principem: vt. l. i ff de offi presi. Et hoc iusta causa timoris precedente: vt. l. Interpositas C. de transacti. et l. Metum cum se. ff. Quod metus causa. Est autem iusta causa precedens inimicitia: vel si persona que minas infert sit ripose cõsueta talia committere: quod arbitrio iudicis committitur. ¶ Item no. quod si his a quo fideiussor securitatis petitur ydoneas habeat facultates sola eius promissio sufficit. ar. l Sciendum ff Qui satis da. cogun. et ff de custo. reo. l. i. Et quia tunc pro alio ydoneus esset. ergo aliam non prestet: vt. l. Cum clericis. C. de episcopis et clericis. Et intelligo in eadem ciuitate ar. ff Qui satis da. cogun. l. fideiussor Item intelligo de promissione cum ypotheca bonorum vt plenior sit cautela: vt in auten de iudicijs § Sed autem. Si vero ydoneas facultates non possideat: iudex coget eum vt fideiussorem etiam quantitatis penalis prestet: vt in legibus supra allegatis. Est conclusio Bar in. l. Illicitas § . Ne potentio. ff. de offi. presi. quam omnino vide per Bar. ¶ Item nota quod hanc securitatem pro se et familiaribus filijs et subiectis sibi promittere debet securans Gui. in ff. Loca. l. In lege. et l. Qui insulam in fi. Facit ff. de dam. infec l Fluminum. § Quãque Et ista no Bar. de salice. in alle l Denunciamus C. de his qui ad eccle. confu vbi ipse notat quod pro securitate et defensione persone iudex si viderit expedire debet alicui dare licentiam arma portandi: et etiam ducendi secum homines armatos vt. C. de arro mili. anno. l fi in prin li. xij. Qualiter autem ponitur treuga seu securitas: et qualiter debet obseruari: et que cautio debeat prestari: et que sit pena treugam vel securitatem frangentis. Uide vij parti. ti xij per totum Et inde infra Treuga. a b. Item si quis promisit facere securum an tenetur dare fideiussorem. no. ff. Manda l. Si mandato tuo. § . fi. glo fi et Bar. ff. de prescripti. l. i § . Cõmunem. Item fidantia data alicui de accedendo videtur data de redeundo. no. Bar ff. de sepul. vio l. i. li xij Innocen in c Bone. mag de electi et Bar. ff. de penis. l. Relegati in prin. et in. l. i. ff. Ad

l.iuli.maiest. Item fidantia videtur tantum semel data no. Bar.ff.de adul l. Adulter §. Nupta et l.i ff Ad l.iuli maiest. Item quis potest eam dare relegato vel bannito: no Bar in alle.l Relegati. An autem debet seruari adulterio et similibus no in aucten De manda pri. §. Nec autem. et ibi glo. et Iaco. de bel et Cy. C. De his qui ad eccle confu. l. presenti circa fi. Incidenter no. circa securitatem que ubi est perfecta dilectio. ibi securitas Et securitas conscientie in tribulationibus releuat. xxiij. q. i Non turbat. Nam nihil valet ad securitatem sicut bona conscientia. xj. q iij. Sentis et c. se

Securitas. Et sic no. ex supradictis quod si quis timet vim fieri sine offendi potest petere sibi concedi a iudice saluam guardiam: vel custodes clientes qui eum custodiant: expensis tamen petentia: non iudicis ar. l fi. in prin C. de erro mili anno. l i. Nec obstat. l. i C. De offi. iudi mili Quia ibi erat iudex incompetens. no. in. l Illicitas §. Potento ff. De offi presi supra alle. Ad heredes tamen talis salua guardia non transmittitur nisi de eis facta esset mentio. ar. ff Loca l Item quia §. Qui impleta hoc per Bar in l. Sanctu. ff. Reru diui. Nota etiam quod iudex homines inimicantes vel discordantes ad inuicem ad pacem debet reducere: vt in aucten. De manda prin. §. Oportet. v Deinde. colla iij. Et ibi Iaco de bel. Vincest quod quando timor est armorum vel rixe: vel ratione possessionis vel alterius controuersie. iudex iubere potest partibus ne accedant ad possessiones vel locum: vt. l Congruit ff. de offi presi et c Discordantes xc. di. et c di c. precipimus Et de treuga et pace. c. i. et Bar in l Equissimum. ff. De visu fructu.

Securitas inter generosos seruari debet: vide supra. Amicitia. a.

Securitatem vel treugam frangens punitur: vt infra. Treuga. a. Et vide ibi per totum.

Securitate regia castra gaudent et fortalicia regni Castelle. vide supra. Castrum. c.

Secura sint omnia itinera: vide supra Itinera. a. b.

Secura mors que dicatur. vide supra Mors. a.

Sententia interlocutoria post conclusionem vsque ad sex dies: diffinitiua vero vsque ad. xx. dies per iudicem proferatur. Et tunc autem iudex expensas soluit duplicatas donec sententiam pronunciet. Foro nouo regis Al. de Alcala titu. xij. l. ij.

Confirmatur ista. l. per regem Hen. iiij. Tolett. anno. m. cccc. lxij. Et addit quod iudex ipso facto penam incurrit quinquaginta mille moro. pro regia camera. Et tertia pars accusatori seu procuratori fiscali si per eum causa fuerit prosecuta: vt ibi. peti. lix.

Sententia potest dici nulla vsque ad. lx. dies a die pronunciationis sententie numerandos. Et tunc autem nullitatem allegans non est audiendus. Si vero intra. lx. dies nulla dicatur et super nullitate fuerit pronunciatum: amplius non poterit talis sententia de nullitate impugnari. poterit tamen pars per dictam sententiam grauata ab eo appellare vel etiam supplicare. Si iudex pronuncians sit talis a quo appellari non potest. Et tunc autem nulla exceptio nullitatis contra sententiam opponi potest per viam appellationis vel supplicationis pronunciata vt litium sit finis. Foro nouo regis Al. de Alcala. ti. xiij. l. ij.

Sententia. dici nulla. Agitur enim de nullitate coram delegante superiori. si sententia est lata per delegatum: vt l. Si vt proponis. C. Quomodo et quando iudex. Agitur etiam de nullitate sententie coram ordinario pronunciante: si petatur principaliter et iterum pronunciet: et questio nullitatis venit incidenter: vt l. Si expressum. ff de appe. Potest etiam simpliciter peti vt sententia annulletur infra tempus huius legis: vel coram superiori: vt l. Absentez. C. De accusa. et l. i ff. Que sen sine appe. re. que dic: vt plene notat bar in alle l Si expressum. An autem exceptio nullitatis impediat executione sententie: vide plene per bar. in l iij. §. Condemnatum ff de re iudi. Audiendus. Et est ratio vt litium sit finis et circuitus uitetur: vt cle. Auditor De rescriptis. Sed quod si sententia nullitatis continet eundem errorem sicut prima sententia An secunda sententia lata contra primam valeat. Item an potest dici

sententia nulla si quo est appellatio. no. Cy. plene in. l. i. C. Quando prouo. nõ est necesse. et Bar. in alle. l. Si expressim. Concor in simili casu j. ti. i. l. ij. Sit tibi. Et sic no. qd defert dignitati et honori iudicis. Concor c. Ut debitus De appe. Sit finis. Hic enim est fauorabile: vt in l. i. ff. De re iudi. et in cle. Si au. de appe. et in aucte. De manda. prin. §. Sit tibi. col. ij.

¶ Sententia per auditores lata in gradu de re iurta confestim executioni mandetur quacunq; oppositione cuiuscunq; sit nature non obstante: facta tamen sententie executioni parti opponenti remanet ius saluum coram auditoribus. non tamen propter hoc preiudicium aliquod fit supplicationi que cum captione permittitur: vt in l. Disponitur supra. Auditores. g. Pragma. sanc. regia Jo. ij. anno millesimo.

¶ Sententia. Quacunq; oppositione. Nõ ergo habet locum hodie in sententiis que lata est per auditores dicit Bar quam ponit in. l. ij. § Condemnatum. ff. De re iudi. et Spec. ti. de litis contes. § Quando autem. Seruat tamen in aliorum iudicum sententiis. s. qd exceptio nullitatis impedit executionem sententie: quando ex parte eius qui opponit non est aliquid probandum: vel si incontinenti põt probari sine altiori indagine. Et hoc ibi concludit Barto. Vide quod no. supra Auditores. g. Nec etiam potest merus executor sententie recusari. nec ob eo appellari: vt in. c. Nouit. De appe. Et ibi glo. et Innocen.

¶ Sententia in delinquentis cõtumaciã latam tenetur iudex in cuius iurisdictiõe delinquens reperitur exequi si petatur. vide supra. Remissio. a.

¶ Sententiare debet iudex secundũ veritatem que in processu inuenitur probata obmissis alijs solemnitatibus ordinis iudiciarij. vide supra. Processus. a.

¶ Sententia. In processu. Item no. qd sentẽtia debet retractari semper quandocunq; error vel iniquitas recolligi potest ex actis: ac si error fuisset in sententia expressus secũdũ Inno. et Jo. an. quod est singulare: vt notat Rota. conclusione. ccc xxiij. Quod est verum in sententia lata in matrimonio carnali vel spũali: vt i causa beneficiali q̃ nõ trãsit in rẽ iudicatã. notat Rota. conclusione. ccc xxxiij. Hoc limita et intellige quãdo sentẽtia expresse refert se ad acta vt notat Anto. De re iudi. c. Cũ Bertoldus. et an tunc et quãdo sententia dicat' continere manifestum errorẽ. vide ibi: et per eum in. c. Quoniã contra. De probati. et in. c. Clericus. De iure iuran. Et de frigide. c. Fraternitatis. De re iudi. c. i. De renũci. c. In presentia. Et vide Bar. et Bal. in. l. i. C. De erro cal. et in. l. Cum prolatis. ff. De re iudi. Item no. qd sententia lata expresso iuris errore est nulla quãdo de illo errore est casus legis: secus si ex iuris similitudine vel ratione casus decidat': et idem quãdo lex est multipliciter intelligibilis. notat Anto. De appe. c. Cum spoli. et c. i. De consti. li. vj. per eundem. et De re iudi. c. i. Et in repetitiõe c. Ab excõicato. De rescriptis.

¶ Sententia lata in termino assignato post terminum ab ea appellari nõ licet. vide supra. Appellatio. c.

¶ Sententia. In termino competenti non tñ nimis breui. Ideo dicit Bar. qd quando sẽtẽtia lata ẽ cũ breui tpe qd verisimiliter appeiret defectus cause cognitiõis reddit sententiam nullã vt in. l. Prolatã. C. De sen. et inter. oim iudi. Idem dicit Paulus in cle. Pastoralis. §. Ut lis ãuo. De re iudi. qd festinus processus nõ ẽ causa concludendi nullitatẽ. Quod intelligo qñ iudex non supplantat' in cognitione cause: alias sic de re iudi. c. Cum bertoldus. Ad hoc faciunt notata per bar. in. l. Multum. ff. de condi. et de. vbi dicit qd sententia lata facta citatione anteq̃ relatio nuncij fuisset facta iudici. qd non valet. Quia de eius contumacia tpe late sententie iudici non cõstabat. Facit ad hoc l. Hoc autem. §. Non defendi. ff. Ex quibus causis in posse ea. Ibi dum dicit cõstare debet litigatoris querelã pretorem et cetera. Quia vt patet p illã §. Non sufficit qd aliquis sit contumax: sed ẽ necessarium qd de eius contumacia constet iudici. Anto. de butrio in hac materia. c. Ura. de coha. cleri. et mulie. dicit qd sola obmissio non admisse defensionis non facit sententiam nullam: sed iniustam: vt ipse notat in. c. Ecclesie sancte marie. de consti. Saluo vbi aliter euidenter pateret cause cognitionem exclusam. et hoc quia multa possunt iudicem mouere que non patent. vt in. c. Presentia. de probati. et. c. Sicut. de re iudi. Secus si ex temporis breuitate pateret: vt notat bar. in alle. l. Prolatam. facit tex. in. c. Cum ex litteris. de in inte. resti.

Item no. qd cũ iudex sentẽtiã vult ferre primo debet omnia diligenter inuestigare: vt. c. Super questionum. § Intentionis. de offi. dele. Et si iudex non videt processũ: nec acta iudicij etiã

si bene pronunciet sententia est nulla: vt no. per bar. et bal. in l. ij. C. de eden. Et etiã si dicatur viso libello et omnibus actis et cetera. Nõ preiudicant ista verba tum non est visus processus nec acta: vt no. in auten. Si quis in aliquo C. de eden. et bal. in auten. Ad hoc C. de iudiciis Non enim sufficit acta precessisse, nisi iudex viderit ea C. Ex quibus cau. i posse ea. l. Hoc autem § .i. vt refert Salicetus i l. properandum § Et si quidem C. de iudicijs. Itẽ nec totus processus cause vna die fieri potest. maxime in causa ardua: vt no. ff. Ex quibus cau. ma. l. Sed si pretorem. § Quotiens Non enim potest esse ponderatũ quod nimis est festinatum: vt no. bar. in prima cõstitutione. ff. Ueteris. § Item Quia nouerca enim ẽ iusticie voluntas precipitatis iudicis: vt no. in cle. pastoralis de re iudi. Et ibi glo. et hoc Anto. de butrio in c. Iurgantium. de re iudi. Et Bar. vbi supra.

¶ Sententia a qua fuit appellatum remanet firma si appellationem non prosequitur infra terminos. De quibus vide supra. Appellatio. e.

¶ Sententia a iudice supplicationis lata pretextu nullitatis seu grauaminis nõ poterit impugnari, vide supra. Supplicatio.

¶ Sententia quando proferatur a iudice interlocutorie seu diffinitiue per responsionem articulorum vel positionũ partium. vide supra. Positiones. a.

¶ Sententia diffinitiua proferatur a iudice conclusione facta: et termino assignato ad eam proferendam. vide infra. Testes.

¶ Sententia per auditores lata an et qñ do per eos reuocari seu corrigi debeat: vide supra. Auditores. e. f. g.

¶ Sententia ab auditoribus lata quando per viam supplicationis poterit a rege determinari: vide supra. Auditores. f.

¶ Sententie executionem que iam trãsiuit in rem iudicatã vi vel armis impediens vel defendens punitur vt supra. Executio. f.

¶ Sententia pretextu confessionis facte per xpianum in iudicio dicẽdo iudeo debere pecunias aurum et argentum nõ proferatur. vide supra. Confessio. a.

¶ Sermones petentiũ elemosynas audire nemo cõpellitur per principis rescriptum. vide supra. Rescriptum. f.

¶ Seruire tenẽtur regis vasalli psonaliter in guerra. vide infra. Uasallus.

¶ Seruus iudex ẽe non põt. vide supra. Iudex. e.

¶ Sigillari debẽt cũ maiori regis sigillo venie iusticie et mercedũ rescripta. Si vero talia rescripta cum secreti sigillo sigillata reperiuntur minime sunt adimplenda. Sed nec citationes eorũ artant citatos. Si autem tabellio pro cancellario sigillum tenens secreti talia sigillauerit rescripta: officium perdat. Ordi. regia hẽ: Tauri. l. xxij. Et in alia ordi. eiusdem regis Tauri. l. xvij.

¶ Sigillari Et circa hanc materiam no. q sigillum sine litteris non probat cõmissionem presertum spẽalem: quia est res inanimata ac mutus et incertus testis. notat bal. li. seu ti. de pace constan. in prin.

¶ Item no. q sigilla partiũ pbant contractus vbi deficit tabellio: quia sigillum habet vim consensus et confirmationis: licet sigillum nõ est de substantia legis faciende: vt notat bal. vbi supra.

¶ Sigillum regis falsans: vel falsãs alicuius prelati sigillum punitur: vt supra. Falsum. b.

¶ Significatio verborũ cum rex veniaz mortis concedit nisi mora sit secura. Uide supra. Mora. a. b.

¶ Significatio verborum cũ rex donat loca et iura aliqua quãdo videtur iusticiam dare. vide supra. Donatio. a.

¶ Solariegus qualiter cũ dño suo se debet habere: et qd ei soluere teneatur. Ordi. Fori noui de Alcala ti. xxiij. l. ij.

¶ Solariega res nõ debz ad aliũ dñz nisi pter mrimoniũ trãsire. Ea. ordi. l. iij.

¶ Solemnitas vel substantia ordinis iudicij obmissa processum non viciat. Uide supra. Processus. a.

¶ Solidus quingenti solidi sunt quattuor centi morobetim antique monete: vt ordi. regia Alfo. de Alcala. l. que incipit Mingund fijo dalgo. Si tamē solidi sūt de bonis quinq3 solidi sunt otto morobetini dicte monete: vt eadem ordinatiōe. l. que incipit. Si el fijo dalgo tomo mas. & cetera.

¶ Soluere nolens arrendator recuperatori pecunias quas debet in termino: punitur vt supra. Arrendator. m. Consilium. c.

¶ Soluere promittens non assignata die incōtinenti tenetur no. Jo. an. in nouella in. c. Imputari. De re iuri. li. vj no in. l. In omnibus ff e ti. Soluere. Et circa hoc nota q creditor seu recuperator non cogit particulare3 solutione3 recipere: vt. l. plane ff fami. ercisū. & l. Lutor. §. Lucius. ff de vsuris. & l. Julian9 §. Offerri ff de actio empti Quia particularis solutio nō modica habet incōmoda: vt in ea l. plane. Fallit si debitum totu3 non sit liquidum: vel quia negat in parte: quia tūc cogitur partem confessatam recipere & de alio litigare. Item fallit in aliis casibus: de quib9 eleganter per Jo de pla. in. l. pe. C. de collatione fundorum patri li. xj.

¶ Solutores villarum seu castroru3 frōtarie: qliter deputentur: vide supra. Castra.

¶ Sortilegi. diuinatores. augureri. vel astrologi puniuntur vt supra. Diuinatores. a.

¶ Spectatiua gratia ad officia vacatura nō dentur. vide supra. Officium. f.

¶ Spoliatus qūo restituatur: vide supra. Restitutio. c.

¶ Sponsalia vel matrimoniū cū domini consanguinea vel filia sine dn̄i mādato cōtrahens punitur: vt supra. Fornicatio. a.

¶ Sponsalia per verba de presenti contrahens prima vxore seu sponsa de presēti viua: punitur vt supra. Cōiugatus. a

¶ Sponsus de presenti sponsam adulterantem impune occidere potest, vide supra. Adulterium. a.

¶ Statuta laicorum in preiudiciū clericorum facta: vt non nisi certā summā clericis offeratur: seu ne laici hereditates laborent clericorum non valent. Ordi. plattorū Hen. i. Tauri. peti. v.

¶ Statuta. In preiudicium. Unde nota q in statutis penalibus & odiosis debemus inspicere ethimologiam tanq̄ pprium vocabuli significatum Est enim ethimologia resolutio vocis in proprium effectum rei que demōstrat: vt. ff. de vbo. sig. l. Ligurij. & l. Ut alphenus: vt refert Bal. in li. feu ti. Si de inuesti. cōtro. fue c. i §. Si quis. de manso.

¶ Statuta ordinationes pacta seu prohibitiones cum penarum vel sine appositione facientes de non obediendo: monitiones excommunicatiōes litteras seu iura prelatorum mandata: vel iudicum ecclesiasticoru3 quibus iurisdictio pertinet Et consulentes necnon & auxiliu3 vel fauorem publice vel oculte ad hoc prebētes ipso facto mille moro. penam quotiēscunq3 hoc fecerint incurrunt. Pene autē huiusmodi: tertia pars ecclesie cathedralis vbi hoc cōtingerit fabrice. Aliaq3 tertia regis camere. Residua vero officiali penam exequenti applicentur. Eandem vero penam dictis statutis ordinationibus seu prohibitionibus vtentes incurrunt. Dictaq3 statuta sint penitus nulla Ordi. regis Jo. i. Guadalfa. l. ij. vide supra. Clericus. h.

¶ Statuta penitus nulla Sunt enim cassa & irrita talia statuta & constitutiones cōtra libertatem ecclesiasticam & earum personas inductis. Et si infra annu3 a libris non deleant: bona statuentium impune ab omnibus occupētur: vt in aucten. Cassa. C. de sacro sanc. eccle. Item & statuentes sunt ipso facto excommunicati: & priuantur feudis que ab ecclesia obtinent: & etiam consules & scriptores taliu3 statutorum: vt est expressum in c. Nouerit. & c. Grauē. De sen. exco. Hoc idem tenet Bar. i. l. Cunctos populos. C. de summa tri. v. q. Et Cy in. l iij. circa fi. C. Que sit longa consue. Et ee. iuncta glo. in c. Que in ecclesiarū. De cōsti. vbi dicit q etiā si talia statuta vtilitate3 ecclesie ocernāt nō valēt nisi auctoritas pape īteruiat. & hoc dico & si talia statuta simplicit lo

quantũ non expressis clericis. Dũ tamen resi-
dent contra ea que sunt clericis in priuilegiis
concessa: vt Bar. vult i allegata. l. Cũctos po-
pulos. v q. Et docto. in dicto. c. Nouerit. Li-
bertas namq; ecclesiastica consistit in priuile-
gijs ecclesiasticis super spũalibus vel tempo-
ralibus generaliter siue singulariter: siue a deo
siue a papa: siue ab alijs principibus cõcessis
vt notat Jo an. post Innocen. i dicto. c. Gra-
ue. Et notat Lapus de castelle sua alle. xxj. cir-
ca prin. Item z statuta municipalia ligare nõ
possunt clericos vel ecclesias cũ funditus sũt
nulla: vt. xcvj. di. c. Unde dicem. Maxime si ta-
lia statuta sunt artatiua vel preceptiua: vt no-
tat Lapus de castelle in dicta sua alle. Cũ se.
z Dominicus in. c. si. De offi. dele. li. vj.

¶ Statuta ciuitatum z locorũ circa ea que fiunt a maiori parte consilij inuiolabiliter obseruẽtur. Si vero aliquid circa hoc statutum non est ius cõmune est vsq; quaq; obseruandũ. Ordi. regis Jo. ij. zamore. peti. xxij.

¶ Statuta. Uide quod nota ĩ Analis. b. Itez no. qꝫ ibi non apparet de cõsuetudine vel dominio nulla communitas habet iurisdictiõem Sed rector vniuersitatis qui confirmat a superiori habet iurisdictionem: vt in auctẽ. De defen. ciui. § Audiatur. Et ideo quia cõmunitas terrarũ nõ habet iurisdictiõem per se: sequit qꝫ de iure communi sine consensu magistrat⁹ cõmunitas nõ potest facere statuta: sed cum consensu magistratus potest. Item z ipse magistratus cum consilio populi: vt no in l. i. § i Qđ quisq; iuris. z. ff. de cõsti. prin l ij in fi. vt refert Bal. post Innocen in c. Cũ accessissent De consti A maiori parte. Sufficit enim maiorem partem consiliariorũ adesse: vt. l. Nominatio. C. De decurio.

¶ Statuta locorũ debent circa regimẽ z gubernatiõem consiliorum seruari supra. Consilium. d.

¶ Statuta in fraudem redditũum z prouentuum ecclesiarum per dñosss locorum seu per consilia minime fiant. vide supra Domini locorum. a.

¶ Statuta super precijs laborum hominum consilia locorum facere possunt. Uide supra. Consilium. b.

¶ Stipulationis solẽnitas etiã si in obligatione non interuenisset valet obligatio supra. Obligatio. i.

¶ Studij salmantini z vallis. cathedre libere z debite secundum studiorum constitutiones dentur. Nec aliquis qui de gremio studij non sit se intromittat loquatur nec intendat in dictis cathedris. Quod si contrarium fecerit tertiam bonorum partem perdat: z camere regis applicetur: z per decennium exulet: z in ciuitate studij non ingrediatur. Quod si contrarium fecerit etiam alia sua bona regis camere applicentur. Et hoc precepit rex per preconium in ciuitate salmañ. publicari. Ordi. regis Hen. iiij. Madrid. Anno. m. cccc. lviij. peti. xiij.

¶ Studentes seu alie quecunq; persone studij salmañ. non sint de partialitate seu vando: nec fauorem prestet alicui partialitati dicte ciuitatis Quod si fecerit si persona salariata fuerit ipso facto per annũ a salario dicti studij sit suspensus pro prima vice. Et pro secũda per trienniũ. pro tertia vero perpetuo. Qđ si persona salariata nõ fuerit ipso facto pro studẽte minime habeatur. Et ab studij gremio segregetur: nec studij gaudeat priuilegijs. Et a ciuitate cum quinq; leucis per giriũ exulet. Item scholasticus z rector consiliarij z alij vniuersitatis deputati: z omnes studentes in initio cuiuslibet anni iurare tenentur qꝫ non erunt de vando siue partialitate ciuitatis. Et qꝫ supradicta obseruabũt. z hoc iurẽt tpe quo statuta z constitutiones studij iurare cõsueuerũt. Qđ nisi fecerint pro studentibus exinde minime habeantur: z perpetuo a ciuitate exulent. precipit rex rectori z studij deputatis vt super hoc statutum z constitutiões faciãt: sub penis perditiõis temporalitatis Et qꝫ alieni habeantur a regno. Ordi. hen. iiij. Tolen. anno. lxij. peti. ix.

¶ Substitutus in testamento capit hereditatem si heres eam repudiet. Uide infra. Testamentum.

¶ Successores plures vnius patroni nõ tenentur plus iure ab ecclesijs vel monasterijs accipere q̃ eorum solus predecessor accipere consueuit. vide supra. Patronus.a.

¶ Succendens ignẽ alterius domus punitur: vt supra. Incendens.a.

¶ Supplicare tenetur q̃s infra decẽ dies a sententia pretorum maiorũ de alçadas curie regie. Et debet coram rege vsq3 ad x. dies comparere a die supplicatiõis numerandos Illamq3 sequatur ꝛ finiat vsq3 ad tres menses a die quo iudex super hac causa a rege deputatur iusto impedimento cessante. Iudex autem supplicationis nouas partium allegationes seu rationes ante sententiam a qua supplicatum extitit contingentes nullatenus audire p̃sumat. Sed ex actis processus causam diffiniat. Supplicãs vero a presidiũ vel adelantatorũ seu maiorũ pretorũ frõtarie regni murcie sententijs infra x. dies vt premittitur supplicare tenetur. Et infra xl. dies a die supplicationis numerãdos coram rege comparere debet. Causamq3 sequi ꝛ finire tenetur a die quo iudex supplicationis deputatur vsq3 ad vj menses impedimento dicto cessante. Foro nouo regis All. de Alcala. ti. xiiij. l.i.

¶ Supplicare Infra x dies. Concor. l. Si q̃s Et aucten Que supplicatio. C. De preci impera offe. De qua supplicatione vide ij par ti. ti. per totum ꝛ Spec. e ti. per totum.

¶ Tres mẽses. Nota nouũ temp⁹ factale quo elapso sine legitimo impedimento transit sententia in rem iudicatam. vt hic ꝛ C. De tempori appe. l. Cum antiquioribus. §. Alias. vbi ex causa datur secundum factale ꝛ nõ aplius vt ibi § si non stat per partem vt finiat causa Uel si stat per iudicem quominus finiat. Et aucten El qui Et aucten. Item si e ti. De tempori appe Alia tñ factalia dant per in integrum restitutionem vt no glo. in alle aucte. Et qui No tamen q̃ impediens partem ne causa3 infra terminum diffiniat tenet ei ad interesse: vt ff. de eo per quẽ factũ ẽ l Arbitrio §. Si dolo. Sed si ipse non est soluendo restituet ad litem: vt ff de eo p quẽ factũ ẽ. l. si. Et no glo. in dicta aucte. Item si punit etiam iudex in obmittendo sicut in faciendo: ꝛ ideo tenet pti ad interesse si per eum stet quominus causam infra iuris terminum diffiniat. vt scripsi foro legum li. a ti. Del officio delos alcaldes. l. viij. i prin cum ibi allegatis. ¶ Item no. q̃ lex regis Jo de Buitresca que est infra e. c. Concor cum ista l. in secunda parte. Nam q̃ hic dicitur de supplicatione que fit a presidum seu maiorum iusticum sententijs Idem dicendum est de sententije auditorum que infra sex menses sunt finiende. Procedit enim de similibus ad similia: cum eadem est ratio ꝛ conditio: vt plene no. p Cy. in l. Cum de nouo. C. de legibus Cessante. no tamen q̃ alle aucten. Item si habet etiam locum quando iudex nõ est i culpa. nec est negligens. quia tãnc si non stat per partem Nihilominus etiam post terminum factale das cur secundũ Ex postea dat restitutio: vt Cy. plene vbi supra. Que differentia sit inter appellatiõem ꝛ supplicationem. Uide Cy. in l. Unica. C. de sen. prefec. preto. ꝛ Spec. i subalica. De supplicatione.

¶ Item no q̃ supplicatio proprie non fit nisi ab illis a quibus non potest appellari. Nam cum supplicatio sit contra ius ꝛ in preiudiciũ alterius. nullus inferior a principe illa3 admittere potest: vt no in Spec ð supplica. § i. Si tamen recipit supplicatio large p petitiõe restitui in integrum contra sententiam. tunc eo casu etiam idem iudex seu equalis l. episcopus in sui vicarij sententia põt supplicatiõem admittere ꝛ p in integrum restitui suam sententiã reuocare notat Jo an. in nouella in c. Romana §. i de appe li. vj. Et inde etiam Jo. an. in c Ex litteris de in integrum resti.

¶ Supplicationis causa per iudicez ad hoc deputatum diffinita nulla partium ab ea appellare vel supplicare seu nullã dicere poterit. Opponens vero minime audiatur. Foro nouo. ti. xiiij. l. ij.

¶ Supplicationis. Seu nullam dicere Simile est q̃ statuitur de sententia lata ab auditorib⁹ regis in supplicationis gradu: in ordinatione regis Jo. i. Segobie. quam vide supra. Auditores g. vbi fit differentia de confirmatoria sententia auditorum vel reuocatoria an hoc q̃ denegetur supplicatio vista: seu nullitas. quã vide. e. côcor C. ꝛ ff de sen. q̃ a prefec preto p prtorũ Itẽ no q̃ de iure partitarũ iudex iste supplicatiõis erat datus a lege. vt. iij. part. ti. iiij.

l. f. Et. i. parti. ti. v. l. ix. et dicebatur super iudex. Hodie autem sunt auditores qui de causis ad regem devolutis per appellationem supplicationem seu alias cognoscunt: ut in dicta ordi. audientie Segobie. Et in ordinatione de Briuiesca. l. xi. quas vide supra. Auditores per totum.

¶ Supplicans vel aggrauans a sententia in curia regis per iudicē appellationū: vel per regis notarios seu per eorum vices gerentes lata: tenetur cū toto processu se coram auditoribus infra. x. dies presentare ad prosequendum supplicationem. Quod si non fecerit grauamē seu supplicatio habeatur pro deserta: et sententia manet firma: et in rem transit iudicatam: cessante tamen legitimo impedimento. Si vero ab auditoribus corā rege fuerit appellatum vel supplicatum ista lex locum nō habet. Sed seruetur lex super hoc cōdita. Ordi. regis Jo. i. Briuiesca. l. xxvij.

¶ Supplicans. Condita. que est supra. e. ti. a. h. Respon. et supra. Auditores. e. f. g.

¶ Supplicatio ab auditoribus cū cautione permittitur. vide supra. Auditores g. Sententia. c.

¶ Supplicatio seu appellatio ab auditoribus interposita denegatur i casibus supra. Auditores. e.

¶ Supplicans ab auditorum sententijs tenetur eos requirere ut suam sententiā reuocent: vide supra. Auditores. f.

¶ Suspitione coram iudice proposita q̄liter causa sit determinanda. vide supra. Recusans. a.

a Tabellio ipialis siue sit clericus siue laicus officium in regno nō exerceat: alias in exiliū mittatur: et bona perdat. Ordi. regis Alfō. madrid. peti. ix.

b ¶ Tabelliones an possunt secū habere correctores ultra numerū ciuitatū et locorum. vide supra. Corrector.

c ¶ Tabellio cōsilij nullaz in cōsilio vocē seu votū habere pōt. Ordi. hen. iiij. Toleti. āno. m. cccc. lxij. peti. xix.

d ¶ Tabelliōes nouiter creati a rege hērico. iiij. reuocātur. vide supra. Generosus Verso. Item rex hen. iiij.

e ¶ Tabelliōes nō sint clerici: ne tales instrumēta iter laicos cōficiāt: q: talia istrumēta fidē nō faciūt. Eadē ordi. peti. lx.

f ¶ Tabelliōes camere regis debēt fideliter necnō et legaliter cū omni fidelitate officiū suū exercere. Eadē ordi. peti. xxx.

¶ Tabelliōes Camere regis. Tales notarij camere nō grauāt ad munera q̄ ratione laboris persone iniungunt. Grauantes autem puniūtur: et per officium superioris defenduntur. l. precepit. C. de canonum largitionū tributorum vbi tractat Bar. q officiales q personaliter habēt seruire in officio nō cogūtur ire ad exercitū: nec facere custodiā. Fideliter. Unde no. q nō potest quis exercere officiū in quo semel deliquit. l. Si aliquis. C. de suscepto. et Archa. vbi notat Bar. q notarius semel condēnat⁹ de falso instrumento: non potest decetero notariatus officiū exercere. Et ō hoc vide qd ipse notat in l. ij. ff. Ad l. iuli. repe. Item no. q si iudex qui erat tabellio scripsit omnia acta coram se facta q̄ sententiam pronunciare potest: et sētētia lata valet: nec impedit fungi hic duplici officio. Quia circa idē tendunt p quo facit. C. Qui mili. nō pos. l. Jo quidem. et extra. de consuetu. c. ij. et de preben. c. Cum singula. li. vj. Hec est no. Bar. in l. Pomponius. C. de pbemisa sacrarum sententiarum. li. xij.

¶ Item no. q notarius in causa suspectus alicui partium non debet remoueri: sed alios sibi adiūgi sicut fit de iudice ordinario: ut l. Apertissimi. C. de iudici. docto. tamen signanter Jo. de pla. in l. Nulli. C. de munera. et actuaris tenēt q remoueant in totum adinstar iudicis delegati. Facit glo. in auctem. de trien. et semi. §. Et qd sepe. colla. iij.

g ¶ Tabelliones iudicū cōmissionum regis q̄ p loca regni mittūtur maiora iura pro suis scripturis exigere nō debēt q̄ī locorū tabelliōes. Ordi. Al. legiōis. pe. xiij.

h ¶ Tabellio pro fideiussione criminali duos moro. Pro ciuili vero vnū moro. dūtaxat leuare permittitur. In copijs vero vel transumptis possum lituz quos

ptibus tabellio deberit: in qualibet tira vel membrana sint adminus. cccc. ptes. Foro nouo de Alcala ti. xv. l. i. ps huius legis est supra. Iudex. p.

¶ Tabellio. Et no. q ille debet soluere tabelli oni pro scripturis & documentis ad cuius secu ritatem & cautelam fiunt. Et si scriptura cõcer nit cõmodum vtriusqz ab vtroqz debet fieri solutio pro parte in aucten. De tabellionibus. §. Nos autem in glo. colla. iiij. & Bar. in. l. fi. §. In computatione. C. De iure deli. & Io. de pla. in. l. fi. in fi. C. De eroga. mili. ano.

k ¶ Tabellio carceris officio non vtatur: donec prius iuret q bene & fideliter offici um suum exercebit. Item carceris tabel lionatus minime arrendetur. Ordi. regis Hen. i. Tauri. l. xiiij. Et in alia eius re gis Tauri ordinatione. l. xvj.

¶ Tabelliones qui cũ rege in curia sua resident iura leuẽt duplicata q̃ alij audi entie tabelliones. Eadem ordi. l. xv.

l ¶ Tabelliones camere audientie regis sint scz: duplum qz exigant pro iuribus su is qui iurare in manibus cãcellarij tenẽ tur. Eadem ordi. l. xvj. Vide supra. Au ditores. a.

m ¶ Tabellio cancellarie registrum habe at omnium sententiarũ quas auditores tulerint. & scribat in registro sentẽtias p nunciantes: & eos qui in contraria sunt o pinione. Et si expediat regi de hoc fiat re latio. Tabellio autem contrarium faciẽs sui officij quitationem per annũ perdat Ordi. peti. regis Io. i. Briuiesca. peti. v.

n ¶ Tabelliones que iura debẽt pro scrip turis contractibus & litteris leuare. Vide ad plenũ. Ordi. Hen. Tauri. alias Bur gis super hoc facta. Confirmatur ista. l per regem Io. ij. Guadalfa. anno. xxvj l. vij.

¶ Que iura. Et no. q etiam a spõte dante nõ licet officiali vltra quantitatem taxatam reci pere: vt. l. per omnes. C. De stractoribus. li. xij. & C. De re mili. l. fi. §. Nunc autem: & glo. & Bar. in. l. Innictus. § fi. ff. De re. iuri. & c. Dilectus. De simo. & pariter puniunt & dan tem & recipientem: vt aucten. Vt iudi. si. quo. su. §. Si quis autem colla. ij. in fi. Et ideo si notari⁹ pro scriptura nõ potest nisi certã q̃titatẽ reci pere. nõ põt etiam a sponte dante recipere: vt Bar. in dicta. l. Innictus nõ ob. c. de i. De cẽsi. & c. de i. De immunitate ecde. vbi ab eo a quo nõ possũ exigere possũ recipere si sponte soluat: qz loquũt in casu permisso a iure. & adde q li cet accusato dare pecuniã pro redimẽdo san guinẽ suũ: sed nõ licet accusanti recipere no. glo. ij. q. i. Prohibentur. Et facit. l. Transige re cum sua glo. C. de transac. notat Io. de pla. in alle. l. per omnes. Quem vide ibi late.

¶ Item no. q mali notarij seu tabelliones ap pellantur superbi & rapaces. l. Ex aula nr̃a. C. De priuilegiorum qui.

o ¶ Tabelliones camere regis: necnon et alij officiales quicunqz salariũ vel ratio nẽ a rege vel regina principe seu princes sa non habẽtes: a penis exactionibus seu tributis minime excusantur. Tabelliões tamen audientie & prouinciarum: necnõ & monetarij qui in libris sunt regis collo cati priuilegijs gaudent officiorum. Dũ tamen monetarij sint tales qui pericia habeant monetam fabricandi. Et eaz in domibus ad hoc deputatis quando cõ sueuit fabricari operentur. Idem q hic dicitur in quibuscunqz alijs exemptis q̃ ratione officiorum viuunt ẽ vsqzquaqz obseruandũ. Monetarij etiam usqz ad numerum ordinatũ limitatum: si in li bris sunt regis ut premittitur collocati: exemptione iam dicta gaudent: alij uero minime. Et nunc uero rex in futurum de officio tabelliõatus sue camere donec ua cet minime prouidebit. Imo officia illa rex ad certum numerum reducet. Reuo cat insuper omnes alios camere tabellio nes qui a rege salarium non habent. Si uero per importunitatem rex de his pui deat officijs puisio non ualebit. Tabel lio autem regis qui talẽ subscripserit p uisionem officio suo ipso facto sit puatus Taliter uero puisus officio illo minime utatur: sub penis cõtra eos iflictis q̃ sine regis auctoritate officijs fũguntur publi cis. Ordi. regis Io. ij. Valliß. l. iij. anno dñi. m. cccc. xlij. Et. l. xxviij.

¶ Tabelliones Excusantur. Non obstantib⁹ quibuscunqz priuilegijs ⁊ rescriptis: si anteq̄ eis cōcederentur dicta officia tenebātur cōtribuere. Ordi. regis Jo ij. valliso. ãno. xlij l. xxx

p ¶ Tabelliones nō intendit ofis rex Jo. ij. de nouo creare nisi per vacatiōem: ⁊ si fonte de facto prouideat quantūcūqz derogatorias clausulas seu alias firmitates cōtineat: talia prouisio nō valet. Nō tamen propter hoc intendit rex preiudicare tabelliones de numero ciuitatum ⁊ locorum. Ordi. regis Jo. ij. valliso. peti. xix. ãno. xlij.

q ¶ Tabelliones excusantur a guerra. vide supra. Aduocatus. b.

r ¶ Tabelliones cancellarie regis habeant salaria: vt supra. Pretores. b. g.

s ¶ Tabellionatus vel notariorū officia ciuitatum vel locorum que ex cōsuetudine habent vel priuilegio eis seruāda sūt. vide supra. Officium. a. b. h. R. l.

t ¶ Tabellio si instrumentum conficiat p quod laicus ecclesie subijcitur: perdit officium. vide supra. Citatio. a.

v ¶ Tabelliones camere regis vel prouinciarum qualiter circa officia sua se debēt habere. vide supra. Consilium. i. m. r.

x ¶ Tabelliōes pretorū curie regis quot sint: ⁊ q̄ntum debent pro scripturis lenare. vide supra. Pretores. b.

y ¶ Tabelliones adelantati sint duo cū pretoribus. vide supra. Adelantatus. b.

z ¶ Tabellio compellitur processum sine pecunijs parti appellanti paupertatem probanti dare. vide supra. Appellatio. e

aa ¶ Tabelliones apostolicales vel ecclesie fidem non faciunt i prophanis. Vide supra. Notarius. g.

bb ¶ Tabellio contractū obligationis xp̄iani qui iudeo fit vel mauro conficere nō debet. vide supra. Contractus. a.

cc ¶ Tabellio prorsa rerū veditarum in libro scribere tenetur equos ⁊ bestias: signa qz ⁊ colores earū. vide supra. Equas. e. f. g.

dd ¶ Tabellio non sit aduocatus litis que coram eo ventilatur. vide supra. Aduocatus. g.

ee ¶ Tabellionum officia vltra numerum limitatum minime augeātur. vide supra Numerus. a.

ff ¶ Tabernarij seu regatones nullam sequantur familiaritatem potentum in curia nec extra. vide supra. Regatones.

¶ Taxillis in ludo vtens punitur: vt supra. Ludus. d. e.

¶ Tapillis. Crimina vero que ex taxillorū ludo oriuntur vide eleganter ⁊ pulchre per hos. in summa ti. De excessi. prela. §. Sūt igit. circa si tituli.

¶ Taxillorum ludus an ⁊ quando ē permissus: ⁊ quando pertinet ciuitati vel loco: vide supra. Ludos. a. b. f.

¶ Terra feudum siue lancee regis diuiduntur inter regni milites ⁊ soluūtur: vt supra. Lancee. a.

¶ Terminus assignatus octo dierū in prima instantia: vel quattuor dierum in secunda instantia: seu trium dierum i tercia: si inciderit in diem feriatam: vel si iudex ea die non iudicet possunt partes in prima die audientie satisfacere. Ordi. regis Jo. i. Briuiesca. l. xxvj. in fine. Vide huiusmodi legis partes supra. Aduocatus. g. Probatio. c. Positiōes. a. Testes

¶ Terminus. An vltra terminum assignatum per iudicem potest pars testes ⁊ instrumenta producere. ⁊ quando intelligatur termin⁹ peremptorius. vide quod scripsi supra. Probatio

¶ Terminus ad producendos testes vltra marinos datur vt supra. Dilatio. a.

¶ Termini partibus assignati per iudicem in prima vel secūda seu tercia istātia sūt pemptorij. vide infra. Testes.

¶ Termini mōtes ⁊ hereditates ciuitatū ⁊ locorū regis q̄ ipse dedit aliq̄bus psonis restituātur locis quorū ātea erant. Edificia quoqz necnon ⁊ populatio postea facta destruātur. Ordi. Al. madrid. peti. xlix.

¶ Termini. Grana cinus no qz territoriū nō ē aliud q̄z terre spacium munitum ⁊ armatū iurisdictione. In mari autem nō dicit territoriū.

Nisi habito respectu ad alueum maris. Sed di citur districtum .i. aque spacium seu latitudo similiter munita iurisdictione et imperio vt .c. Ubi maius De electi li. vj. no. Bal in li. feudorum ti. Que sunt regalia c. i. Item districtus idem est q quidam homines subditi: et est iurisdictio territorij facit quod no. insti. De acti. §. Rursus. Et nemo potest prohibere ne quis vadat in districtum alterius: vt no. in .l. i. C. Ubi De posse agi. oportet et ar ff. De codi. et demo. l. Quibus diebus in prin. no. hoc Bal. in li. feu. ti. Quibus mo. feu. amit. c. i. §. fi. De honore districtus et iurisdictione Qualiter super his formet libellus: et quomodo probetur: vide notabilem tex. in c. Inter dilectos Extra. De fide instru. Item nota q nomine prediorum et non prediorum non continetur iurisdictio: etiam si sit concessa tota prediorum latitudo. ar. ff. De contrahen. empti. l. Domum C. de donati. l. Sancimus Et sic nota q aliud est habere dominium, et aliud est habere iurisdictionem et districtum. no. Bal. in alle. c. i. §. fi. Quibus mo. feu. amit. Item nota q non possunt vendi iurisdictiones: vt in auten. Ut iudi. sine quoque suffra. §. Cogitatio. Nam dicit Salustius q non sine periculo emitur ab vno quod multitudinis est: sed hodie vsurpatur de facto vt no. Bal. in li. feu. ti. de feudo marchie comitatus. c. a. circa princi. Et adde quod no. Archi. ij. q. vij. Sed obijcitur.

¶ Termini ciuitatum vel villarum occupati per aliquos milites seu alios restituantur. vide supra. Rex.

¶ Termini de iure communi in toto regno pertinent ad regem. Uide supra Rex in fine.

¶ Terminorum vel pascuorum questio ordinem iuris non requirit. Uide supra. Inquisitio. b.

¶ Tercerij seu custodes decimarum vsque ad quot tempus debeant decimas conseruare. vide supra. Decima. c. d. et supra Horrea. a.

¶ Testamentarius non ostendens nec publicans testamentum vsque ad. xxx. dies a die quo officium acceptauit numerandos coram loci iudice legatum perdat. Et si nil est ei relictum perdat quod pro suo labore ei dandum erat. Insuper centum soluat regi moro. Et vltra hoc damnum soluit regi duplicatum qd legatarijs vel heredibus ob defectum publicationis contingit. Ordi. regia hen. ij. De penis. l. xviij. cum se.

¶ Testamentarius res emens defuncti: punitur vt infra. Tutor.

¶ Testamentum seu vltimam ordinans voluntatem cum publico tabellione debet tres testes adminus loci vicinos vbi testamentum conficitur presentialiter adhibere. Si vero testamentum sine publico conficiat tabellione quinque adhibeat testes: vt premittitur vicinos: si in dicto loco haberi possunt. Si autem tot testes reperiri in loco non valent: tres testes adminus sint presentes. Testamentum itaque taliter ordinatum perpetuam obtinet firmitatem. Item licet testator heredem in testamento non instituat: in legatis: et in omnibus alijs in eo contentis valet testamentum. Et in tali casu heres venit ab intestato secundum iura vel patrie consuetudinem: et testamentum adimpleatur. Cum itaque testator heredem in testamento instituit: et heres hereditatem repudiat Ualet nihilominus testamentum in legatis: necnon et in omnibus alijs que in eo continentur. Item si heres vel legatarius quibus substitutio relinquitur hereditatem vel legatum repudiauerint veniunt substituti. Foro nouo regis Al. de Alcala ti. xviij. l. i.

¶ Testamentum Tabellione. Minor ergo numerus testium requiritur in confectione testamenti cum sit coram tabellione qm sine eo. Tum quia tabellio in numero testium computatur. Item quia fides tabellionis aufert omnem suspitionem falsitatis. ar. C. de testi. l. Si quando et Spec. ti. de testa. §. i. v. Qd si his. et ibi Jo. an. in addi.

¶ Quinque testes. No. ergo q ista. l. non attenta dispositione legum antiquarum: sed natura li equitate considerata permittit maxime rusticis minus solemniter testari in locis in quibus tabellio seu copia testium non reperitur. Ratio ergo finalis huius legis est testium inopia Nam propter necessitatem aliquando receditur a solemnitate: vt est tex. in. l. fi. C. de testa

Et ibi notat Bal. vide est ar. secundum eũ qd testamentum factum in carcere tiranni coraz paribus testibus cum plurimum copia haberi non potest metu tiranni valeat. Idem si non possunt haberi plures propter mortalitatem vel alium repentinum casum. De hoc aliqua liter per Bar. in l. i ff. De bono posse. Secundum tabulan. et Bal. vbi supra. De hac materia vide quod scripsi Foro legum li. iij. ti. De las mandas. l. e. Quinq3. Et sic no. q vbi cert⁹ numer⁹ testium est de substãtia act⁹ et de forma obmissio substetialis forme viciat. C. De testa. l. Si vnus Et est expressum. C. De fidei comi. l. ii. Et insti. De fideico. heredi §. fina. notat Bal. in l. i. C. De bo. poss. Secundum a. in fi. In legatis hoc credo verum. nisi legata adeo magna essent quod exhaurirent quasi totam substantiam defuncti. tunc enim viciatur testamentum in totum quo ad legata. vt notat Bal. in l. Demonstratio. §. Quod autem iuris. ff. De condici. et de. Item nota circa hanc legem. Quod si testes dicant audiuisse testatorem instituisse talem. et non dixerunt se adhibitos esse et rogatos ad hoc: nichil probatur vt l. Diuus et ibi Bar. ff. De testa. milli. Qd est menti tenendum. Et ideo quando habes probare testamentum per testes sis cautus ad formandum articulos ad probationem faciendam. Repudiat. An tunc transmitatur hereditas ad heredem extraneum vide quod no. Foro legum li. iij. ti. De las herencias. l. x.

¶ In legatis. Quid si testator instituat vxorem heredem dum vixerit in omnibus bonis suis. Et post vitaz vxoris mandet ut distribui bona sua pro vt in quodam memoriali seu cedula continetur: An valeat tale fideicomissuz seu legata incerta. Et videtur q non valet Qz si in legato vel fideicomisso resultat incertitudo personaruz: non valet ipso iure. vt l. Quidam. De rebus du. et l. Paulus l. i. ij c. ti. Nã vbi nomen fideicomissarij in testamento scriptum non est nulli persone nec certe nec incerte datum videtur. nec cogitur heres soluere: Nisi appareat de quo testator sensene. vt alle. l. Quidã Incertitudo enim circa psonas quibus legatur viciat legatum. vt l. Si fuerit De rebus du. et l. Si de pluribus c. ti. Hec questio in terminis determinatur per Barto. in l. Quem heredi ff. De rebus du. Et melius in l. Si ita scripsero. ff. De condi. et de. vbi cõcludit qd si de cedula constat taliter qd faciat fidem. valent legata seu fideicomissum in cedula expressum: si tamen de cedula nõ aparet seu est talis q non faciat fidem per compertionem: non valent legata in ea expressa. et in tali casu heres vxor erit heres perpetuo: Quia alias sequeretur absurdum quod testator decessit pro parte temporis testatus ꝛ pro parte intestatus ꝛ postq̃ fuisset mortua vxor quod est impossible. Hoc tenet Bal. i. l. Id qd pauperibus. C. De episco. et cle. Ex quibus concludo quod quando est incertitudo circa personan quibus legatur viciantur legata vt al le l. Si fuerit Si vero incertitudo venit certificanda ex aliquo futuro euẽtu: Ualẽt legata. vt concludit Bar. in alle l. Quidam. De reb⁹ du. et Dy. in regula contra eum in fi. De regu. iuris. li. vj. vbi autem non apparet vere vel per coniecturas memoriale voluntatem testatoris ostendens nulla fiet executio Bal. in alle l. Id quod pauperibus q. iij. Iuncta q. iiij. et in tali casu vxor habebit totam hereditatem perpetuo vt ita dixerim. Quia vniuersalis dispositio testatoris nullis terminis coartata includit omnia. vt. l. cum virum. C. De fideicomi. et vbi nomen fideicomissarij testamento ascriptum non est nulli persone nec certe nec incerte datum videtur fideicomissuz. vt alle. l. Paulus l. i. ij. De rebus du. vt supra dixi. Hoc idez vult tenere Io. faber. insti. De legatis. §. Incertis.

¶ Testamentum coram iudice infra iuris terminum non publicans: Punitur. vt supra. Testamentarius. a.

¶ Testari seu sequestrari possunt hereditates. non tamen propter hoc agricultor laborare impeditur: Licet fructus sequestrentur. Uide supra. Seq̃stratio. a.

¶ Testibus ricte receptis et eorum attestationibus publicatis in causa pricipali vel appellationis non possunt Testes super eisdem articulis vel directo contrarijs produci Foro nouo regis Al. de Alcala. ti. t. l. fi.

¶ Testibus. Testes. Concor quod no. in c. Fraternitatis. De testibus. Et ibi per Io. an. et Anto. et cle. testib⁹ e. ti. Et qd no. Spec. ti. De teste §. Satis viliter per totum. Hoc tamen qd hic dicatur fallit in xij. casib⁹ Quos notat Spec. in dicto. §. Satis viliter v. Item etiam no. vbi vide Quia autẽ dicatur nouos articulus. vide ibi per spec. in dicto. §. v. Illud autẽ no. est. Ubi vide exempla. An vero testes iã producti et interrogari possunt post publicatiõez iterũ interrogari. Uide spec. i dicto. §. Satis viliter. v. Quid ergo si pecto.

¶ Testibus rite receptis et eorũ attestationibus publicatis: copiaqȝ partibus data vtriqȝ parti peremptorius assignetur. viij. dierum terminus ad contradicendum si velint personas et dicta testium. contradictiones tamen et obiectiones generales nullatenus admittantur: sed singulariter specificate ac declarate. vt si cõtra testes opponatur quod est excõmunicatus declarandum est an maiori vel minori excommunicatione sit innodatus. Judex quoqȝ excomũicationẽ proferẽs nec non et causa tempus et locus veniũt declaranda. Item si dicatur ꝙ testis falsum tulit testimoniũ: declarandũ est quo tempore et in qua causa. Itez si dicatur homicida quẽ occidit contra ius. Et in quo tempore et loco. et sic opponens exprimere ac declarare tenetur obiectiões quas forus disponit contra testes obici posse. Et secundũ ꝙ alia iura disponũt. Si vero obiectiones vt premittitur non declarantur vel exprimuntur non declarate. Nullatenus admittantur. Si autẽ contradictiones iuste et admittende fuerint: Terminus cõpetens per iudicẽ ad eas probãdas assignetur. Testibus itaqȝ reprobatorijs receptis et publicatis. Si pars alia contra hos reprobatorios alios testes producere nollit: vtriqȝ parti terminus. viij. dierum assignari debet ad producenda instrumenta. aliaqȝ documenta si ea producere velint. Que quidem instrumenta vel scripturas in quacũqȝ parte litis partes producere possunt et presentare. In hoc tamen vltimo termino pars scripturas procedens verbaliter vel replicãdo dicere tenetur. Do et presento scripturas que ex parte mea sũt in hac lite producte. insuper et nunc istas presento. Post terminum autez istum copiaqȝ ptibus data. viij. dierũ terminus ptibus ad scripturas contradicẽdũ assignetur postꝙȝ vero terminus iste effluxerit: terminus alius perẽptorius ad renũciandũ et concludendũ est assignandus. Post cõclusionẽ aũt ad audiendũ diffinitiuã sententiã zolius assignari debet terminus. O. xvi. Re. Jo. l. Briuiesca. l. xxvj. iij. respõ. vide huius legis partes supra. Appellatio. Probatio. Positões. a.

¶ Testibus. Copiaqȝ. Qd iudex facere tenet vt in. c. Quoniam contra. De probaci et i l. ij. C. Ut lite pen et in l. Gesta. C. De re. iudi. Octo dierum Olim erat iste terminus arbitrarius inspecta scripture qualitate vt no. Spec. ti. De testi. §. publicatis. v. Quid si tabellio. circa fi. et in ti. De dilationibus. §. Ciuiũ. v. Ubi autẽ. Et credo ꝙ etiaz hodie iste terminus ex causa põt prolongari per iudice cũ statuatur cum hominis ministerio. vt na. in. c. Indultum. De regu. iuris. li. vj. et ibi per Dy. et Jo. an. Alia iura Cõcor qd no. i. c. Licet De probaci et Spec e. ti. De testi. §. i. per totũ. Item circa materiam testium no. ꝙ testis spõte se gerens ad testificandum repellitur et eius testimoniũ non valet. vt in auctẽ. De testi. §. Si vero ignoti. ibi festinantes. &c. et. l. Que omnia. ff. De procura. Et hoc ibi tenet Ja. de bel. quia testes debent esse citati. non sponte testificari debent. Facit l. Julia. ff. De testi. Que non obstat. Quia ibi dum dicitur nõ coacti intellige per pignus vel per multaz. Sed nichilominus sũt citati ad hoc facit tex. c. i. ex. de testi. cogẽ. alij dicũt ꝙ nõ sũt citati p alle. c. ibi. Ne inuitis testioniũ denũciet. Hoc etiã videt velle tex. in. l. Inuitati. de le. ij. Sed est dicendum ꝙ quandoqȝ quis se ingerit spõte ad testificandum non citatus a iudice nec productus a parte: et tunc testimonium eius non valet: sed suspectus redditur. vt. l. Que omnia in prin. De procura. facit ad hoc. l. Uxor. §. Qui se filio. ff. De fal. Quandoqȝ a iudice non citatur: sed a parte producitur. Et valet testimoniũ eius. Sed põt opponi de testimonio sponte prolato. et sic intelligitur glo. l. Post legatũ. § His vero. ff. De his qui. vt indig. Et alle. l. Julia. Quandoqȝ citatur a iudice. Et sine dubio valet tunc eius testimonium. vt. l. Si quãdo in prin. et ibi glo. C. De testi. et. l. Cuz ab initio. ff. Quẽadmodũ testa. apperi. De quo plene per Bar. in alle. l. Post legatum.

¶ Testimoniũ xpiani sine testimonio iudei in iudicio non valet. nec aliud contra iudeum super debitis que xpiani iudeis debent. In alijs autem causis tam ciuilibus quã criminalibus valet testimoni

um duorum bone fame xpianorũ contra iudeos. Ordi. peti. Hen. i. Tauri. Peti. xix. Et regis. Jo. i. Burgis. peti. xxij. Et eiusdem regis vallis. Peti. xij. Et Regis Hen. iij. Madrid. De iudeis. Peti. vj.

¶ Testes deponentes de tempore cuius contrarium memoria non existit qualiter deponere debeant vide supra. Prescriptio. d.

Testes quot debeant in testamento adhiberi. vide supra. Testamentum. a.

¶ Testes volens vltra marinos producere quot terminos habebit vide supra, Dilatio. a. c. Probatio. b.

¶ Hanc. l. confirmarũt Rex Fer. et Regi l Madrigal. ãno. lxxvj. Peti. xxxvij. Et decreuerunt q etiam in sua cancellaria dicta. l. obseruetur. Et reprobarũt cõsuetudinem audientie qua auditores cõsueuerunt post publicatas attestationes recipere ad probandum partes. et quod probent modo probãdi qui de iure sit locus: sed quod expresse dicatur et declaretur qd partes probent per scripturas publicas. vel per confessionem. et sententia aliter lata non valet. Item statuerunt qd pene que pretert u huiusmodi interlocutorie apponũtur: parti que nõ pbauerit aplicentur stratibus audiẽtie et necessitatibus eiusdẽ. et ponãtur i deposito rc.

¶ Thelonarius portaticum a transeuntibus seu alia tributa de mercibus q soluere non tenẽtur nullatenus petat pro se autem alium vel alios in turribus vel locis in quibus portaticũ colligi consueuit deputare tenetur: ne transeuntes impediantur. Et nisi transeuntes in locis thelonarium inuenerint penam aliquã nõ incurrunt: licet cum mercibus suis trãseant nec in tali casu sunt si non soluunt examinati. Ordi. regis Jo. ij. Palençuela. Peti. viij. Et eiusdem Regis Zamore. Peti. xv. Vide supra. Portaticum. a.

¶ Confirmatur ista. l. per regem Hen. iij. Cordube. ãno. Mill. ccc. lv. Peti. xxxvij. Et addit quod licet quis portaticum non soluat: non sit examinatus. nec mercancias seu bona perdat: Sed tantũ cum quadruplo portaticum soluat ad instar alcauale.

¶ Confirmatur ista. l. per eundem regem Henri. iij. Madrid. anno. Mill. ccc. lviij. Peti. xix.

¶ Thesaurus vel alia bona sciens vel audiens vbi sunt confestim id cum publico notificet tabellio de iustitie loci in cuius iurisdictione bona illa vel thesaurus reperiuntur. Et si verum repertur qd notificatur: quartam partem in premiũ habeat. Justitia vero illius loci statim ex suo officio inquirat. et clausam inquisitionẽ quã fecerit regi mittat qd si negligẽs fuerit: officium perdit. Ordi. Regis Jo. i. Briuiesca. l. xv. vide supra. Mineras. a.

¶ Thesaurus. Circa hoc not q cum moneta inuenitur in forma thesauri in aliquo foue vase: tunc habent locũ iura que de thesauris loquuntur. ff. De rei ven. l. A tutore. De acqui. re. do. l. Sub qui. Et C. De thesauris l i li. x. Pecuniam autẽ ob incognito loco transbuctam et in agro meo reperta. non dicatur thesaurus. Et quicũq inuenerit eam michi restituere tenet secundũ Bar et Bal. super rubrica ff. De rerũ diui. Quod est notãduz Itez no q non occupatur thesaurus per visum nisi apprehendatur. vt C. De fideius. l. Barsatoriam et ibi Cy. et ipse no. C. De acqui posse l. Licet. Et facit ad questionem statuto cauetur q quicũq fuerit inuentus cum cultello soluat x. certe si aliquis sit visus et non inuentus non soluet secundum Jaco. de are. et Cy. vt refert Bal super dicta rubrica. De re diui. vide de thesauro inuento ad quem pertinet. iij. parti. ti. [illegible] l. [illegible] peregrina iij q. Et vide l. Nunquã [illegible] et l. Je qui. cum glo. ff. De acqui. re. do. et insti. eodem titulo. §. Thesaurus.

¶ Tirannus quot fit tempore tirannidis videri et inspici debet antequam confirmetur. Ordi. Regis Alfon. Madrid. Peti. lxxxj.

¶ Tirannus. No. q omnia facta tempore tirannidis adueniente iusto dominio debent cassari. vt. l. Decernimus. C. De sacro sanc. eccli.

vbi dicit Bar. quod nescit quibus veniet istud tempus iusti dominij. Et prophetauit vt ibi dicit Bal. Item no. q prouincie que consue uerunt regi per reges et principes dicuntur esse sub eorum dominio naturali. l. de iure gentiu vt. ff De iusti. et iure l Ex hoc iure Et si aliquis accipiat ibi dominium contra voluntatem regis: ille est tirannus vt est rex in alle l. Decernimus ergo vsurpata dominia appellant tirannides vt ibi Bal. Item no. q si rex patitur aliquem regere non quia regat bene: Sed quia non potest ipsum expugnare: Iste est tirannus de alle l Decernimus et. l. Omni innouatione. et est rebellis imperij Et tenetur crimine lese maiestatis. vt. l. i et ij Ad. l. Juli maies Bal vbi supra. Item no q dominium tirannicum non potest prescribi vt C. De decurio l Eum qui. li x. Nam qui habet minus legitimu ingressum dignitatis vel officij nunquam prescribit vt. C De decurio l. Si quis decurio. Unde intrusi nunquam prescribunt. xij. q. ij. Alienationes. Item tiranni tempore non currit prescriptio contra ciuitatem: sicut nec tempore prelati male alienantis no in c. ij De prescripti vbi glo. et doctores. Item no. q largo modo loquendo ois ciuitas est sub tirannide quando subditi non possunt libera voce defendere bonum publicu. C. De decurio. l. Quicumque fumarios. Itē no. q inuadentib' castra pertinentia ad iustos dominos. nō possunt illa castra concedi per principes saluo iustitia. Siue isti inuadentes sint priuate persone: siue singulares: siue sint cōmunicantes. vt in. l ij. De funis et falspribus li. xj. vbi hoc no. Item no. q statuta facta per tirannū non valet; quia cum statuere sit iurisdictionis. et ipse nullā habeat iurisdictionem non potest statuere vt potest in diffinitione iurisdictionis ff. De iuris. omiu iu. l. i Sed si sunt statuta populi et nō sunt facta optentu persone tiranni: sed ob aliā iustā causam puta pro maleficijs puniendis: vel ca nibus causis dirimendis. talia statuta valent ratione statuentium et ipsius statuti ratione. vt l. Omnes populi Et hoc vero Si popul' potest congregari Si tamen tirannus non patitur qd pplus cōgregetur: sed aliqui pauci ex eo: Isti no possunt statuere. ar l e. in fi De liber vnj. Ad hoc qd notat Innocen in c. Cum exnuncio De noui oper nunci Si vero statuta facta sunt optentu tiranni non valent. Quia presumantur qd sunt facta metu impulsionis. vel nimia reuerentia. vt. l. Nouissime. § i. Quod falso. tu. au. et. l. i. §. Que bonerā de. ff. Quarum rerū actio nō datur. Et est bo rum ratio: quia tirannus est iuris publici violatos et non habet titulum nec possessionem iuris vt alle l Decernimus. Et tempore tiranni quod fit in eius fauore per ciuitanos presumitur metu factum. quod verum sit pro bono publico sponte. Quia inspicitur id quod prodest. i. publicum bonum non id quod nocet. i. tiranni imperium. Quia vtile per in vtile. et bonum propter malum non viciantur l. Necnon C. In qui cau maio. cum similibus vt notat Innocen. et Bal in alle c Cum ex iuncto. Item nota q si processus factus in iudicio fiat optentu persone tiranni vt videlicet contra partem ab eo expulsam non valet Quia citati expulsi non artantur comparere propter metum vt de. pastoralis. De re iudi. Et quod no in. c. Statutum. De rescriptis li. vj. Si tamen iudex electus a populo procedat non contemplatione tiranni: sed contemplatione alterius meriti vel dementi: bene valet processus. Quia subest iurisdictio et iusta causa interuenit vbi enim est iustitia cause et auctoritas iurisdictionis: ibi non potest esse viciū. Item nota q non valet sententia lata propter metu tiranni. vt l. ij § i ff. De iudici. Quod est verum in iurisdictione conferenda que nō confertur vbi est metus. Secus est in collata exercenda. Et in tali casu si est sententia clauium vt excomunicationis: talis sentētia est nulla ipso iure Quia non debet clauis vim pati. vt e. i Quod me. causa. li. vj. Sed in alijs temporalibus valet Sed obstat exceptio. vt no. xv. q. iij. c. Quatuor. Item nota q contractus factus cum tiranno. si contrahens cū eo sit enormiter lesus: Presumitur factus dolo vel impressione ideo non valet. alias valet vt. l fi. C De in tet. rn et Bal in alle. l. Decernimus circa fi. Item no q testamentum tirāni non valet. Quia testamentum est de iure ciuili. et tirannus est reus perduelionis cuius testamentum non valet vt. l. Cum filius. § fi. de le. ij. Item no q si in terra tiranni: vbi debet fieri electio est maior pars capituli: Valet electio. Sed si maior pars est expulsa: non valet. sed debent intrinseci ire ad extrinsecos ad locum honestum. et ibi facere electionem. vt notat Innocen in allegato capitulo. Cum ex iniuncto vbi notat quis et quando debent cōuocari absentes ad electionem.

¶ Titulus bone fidei requiritur in prescriptione anni et diei. Vide supra. Prescriptio. a.

¶ Titulus. Titulum principis rei sue impo-

gens illā pōit et iuris publici efficit. ut. l. i. C. Ut nemo priua. Ex qua no. regulā cōtra illos qui depingūt arma dn̄oruz in parietibus domorum suarū ut ibi notat Salice.

¶ Tolletuz in litteris regis que ciuitati Tolleti diriguntur prius ponatur q̄z legio et ecōtra. Ordi. regio Al. Legionis Peti. fi. Uide supra. Legio. a.

¶ Torneamentū an et quādo sit militibus pmissum. vide supra. Miles. k.

¶ Torqueri nō debet generosus. Ordi. Peti. regio Al. de Alcala. Peti. viij.

¶ Torqueri. Circa materiā torture est no. q̄ ad hoc qd̄ confessio in crimine preiudicet ut quis torqri possit: requirit perseueratio expressa. Et q̄ pluries confiteatur diuersis tēporibus. Sed quādo plures eodē tempore confitetur: ista est vna confessio tantum et ppterea non est perseuerantia. ut elleganter no. Bal. in phemio. C. in fi. Et allegat glo. in simili. ff. De pig. acti. l. iij. §. glo. fi. ubi dicit Bar. q̄ talis non uidetur sepius confiteri Sed sepius loqui. Et ideo una sola confessio dicetur licet sepius loquatur. Qd̄ est nimis notandū. Concor. vij. parti. ti. iij. l. iiij. Que in tali confessio ne in tormentis facta requiritur: Qd̄ cōfessus ad carcerez reducatur. et in crastinū iudici presentetur. Concor. qd̄ no. Salice in. l. ij. C. De custo reo. et. l. ij. C. Quoz appella. nō recipi. nec repeti potest tortura ut ibi notatur propter leuia indicia: Sed propter indicia magnifesta et multum urgentia. ut no. Bar. in. l. Diuus. ff. De questioni. Et vij. parti. ti. iij. l. iij. et. vij. parti. ti. xxx. l. vij. Et eadem parti. ti. l. l. xxvj.

¶ Treuga vel securitas coram tabellione vel testibus ponatur: taliter quod pbetur. Et licet inter non generosos ponatur debet obseruari. Inter generosos autem treuga non est ponenda: Donec sint diffidati. Frangens vero treugam vel securitatem si generosus fuerit. et ipse treugam concessit: potest diffidari. reptari. et penam riepti incurrit. Si autem generosus non fuerit et treugam concessit. vel si per regem fuit posita. si occidat vel percutiat seu alium in treuga vel securitate capiat: Tanquā aleuosus occidatur. et bonorum medietatem perdat. Si vero treuga per merinos vel officiales sit posita: occidens moriatur. Capiens autem vel percutiens. &c. soluat modo. Iniurians vero arbitrarie puniatur. Foro nouo. Regis Al. de Alcala. ti. xxxiij. l. iij.

¶ Treuga. Uide circa hanc materiam quod dixi supra. c. Securitas. a. Cōcor. cum hoc. l. vij. parti. ti. xij. per totum. unde no. q̄ treuga est securitas personis et rebus ad tempus concessa. De treuga et pa. c. i. Et qui facit treugam non facit pacem. nec desistit a guerra: Nisi ad tempus. Quia qui distulit non in totum dilu it. ij. q. iij. §. Notandum. ff. De iudic. l. Desistisse.

¶ Treuga inter dominum et vasallos non permittitur generalis. Ordi. Peti. Regis Al. de Alcala. Peti. v.

¶ Treugam vel securitatem frangens est aleuosus. vide supra. Aleuosus. c.

¶ Treuga posita inter euntes ad assonatam si non desistant vel non redeant q̄ iudice requisiti: puniūtur. vt supra. Assonara. b.

¶ Treuga iuris pendet inter reptatum et reptantem: termino riepti durante supra. Reptare. c. Uide de hac materia supra. Securitas per totum.

¶ Tributa redditus seu vectigalia vel iura regalia per concilium vel aliam singularem personam non licet capere nec impedire. Sed nec etiam arrendatores vel collectores illa soluant sine computatorum vel thesaurarioruz regis littera et mandato: q̄ si fecerint, cum duplo restituant. Idem de accipiente. Et hoc verum si sine violentia vel compulsione talis fiat solutio. Si vero iura regalia taliter accipiens requisitus noluerit infra. xxx. dies cuz duplo restituere mercedem. et quicquid habet a Rege ipso facto perdit. Pragma. sanc. Regis Johannis secundi. Madrid. Anno. xxxiij. Uide supra. Rex.

¶ Tributa. nota q̄ pedagium siue vectigal debetur ratione soli publici. Tributum vero ratione priuati. notat Bal. ti. De mili. uassa. qui contu. est. c. i. in fi.

¶ Item nota q pedagiū null⁹ potest colligere: nisi princeps vel ille cui a principe est concessum in priuilegiū: vel q prescripsit ius colligendi. pedagium si fiat contra libertatē transeuntium requirit tm̄ tēpus cu⁹ contrarij memoria non existit. Si vero fiat contra aliū cuz iam erat ius quesitum contra transeuntes. tūc sufficit longum tempus cum ti. vel longissimum sine titulo. Et in tali prescriptione nō requirit alia scientia principis: nec etiam transeuntium. quia incerti sunt: sed bene requiritur scientia illius cui iam erat ius quesitum cōtra transeuntes Licet Bar. aliter dicat de ista sciētia Et aduerte quia tale ius quesitum ex prescriptione censetur reale et non personale: vn de transit cum solo. no. Bal. in li. feu. ti. Que sunt regalia c. i. ij. colum. ¶ Item no q munera patrimonalia sūt et super indictiones. Et sunt hodie ordinaria que omnes subire tenēt vt l. fi. C. De mune. patri. li. x. Item mun⁹ ordinarium est qd continet in lege vel senatus consulto vel constitutiōibus principū: vt. C. De vocatione munerum pu l. Unica li. x.
Item no. q preses vel ali⁹ iudex nō potest collectam imponere: sed si necessitas imminet debet scribere prefecto: et prefectus scribet principi qui hoc permittit: vt. l. Placet. C. De excusati. mune. Item no. q nemo excusatur ob his que comparantur in opus publicum seu ad exercitum principis: vt l. i. C. De quibus muneribus nemini se excusare liceat li. x. et l. ij. no. ci Item no. q susceptores non debent diu tenere publicas pecunias. Sed statim in suis locis apponere: vt l. Minime. C. De susceptoribus et archarijs li. x. Item nota q construens domum in solo reipublice compellit et pro sive debitam prestare pensionem: vt. l. Pro edibus ff. De diuersis predijs. Non ergo debet demoliri ne vrbs deformet ruinis: vt l. i. §. Si quis neminem. ff. Ne quid in loco publi. et hoc quando nemine prohibente: vt. l. In prouinciali ff. De noui oper nunci. Item hoc verum si tale edificium non impedit vsuz publicum: alias compellit destruere: vt alle. §. Si quis neminem. notat Jo. de pla. in alle. l. pro edibus.
¶ Item no. q duo fratres simul habitantes et habentes patrimoniū indiuisum debēt habere vnū solū examē. notat Bar. in l. Tria onera. l. i. ij. ff. De excusa. tu. Sed in oneribus personalib⁹ vel q imponūt respectu personarū debēt habere duos examos. licz habeat patrimoniū indiuisum: per. l. Licet indiuisa. C. De decurio. li. x. et ibi Jo. de pla. in fi. Et vide Bal. in l. Diximus §. Si pater. ff. De excusa. tu. et vide Jo. de pla. in l. i. C. De ono. et muneri.

¶ Tributa seu impositiones nouas dñi locorum in hereditatibus in suis dominijs existentibus īponere non possunt in preiudicium vasallorū regis qui in ciuitatibus vel locis corone regie commorātur. Or. di. regis Jo. ij. in palencuela. pe. ti. vj. anno. m. cccc. xxv.

¶ Tributa. Impositiones noue. Ciues tamē possunt inter se gabellaz imponere: non tñ forensibus et absqz principis auctoritate: vt. l. Uectigalia. et ibi Bar ff. De vectigali.
¶ Item no. circa hanc materiam q ppter solam possessionem quis non vocatur ad munera personalia: ad patrimonialia autez pro his possessiōibus quas in loco possidet subire tenetur: vt l. Cum nec Juncta glo ibi C. De incolis li. x. Item no q etiam alienigena q possidet aliquid in loco patrimoniale mun⁹ grana vtilitatis publice imponit: vt l. ij. et ibi glo. C. De muneribus patrimonioium li. x. Item no q res que sub nomine et titulo alieno exercent a muneribus publicant. l. i. C. De nauibus non excusan. li. x. et l. ij et ri.
¶ Domini. Et ad hoc no. q solus princeps collectam imponit pro publica vtilitate: sed pro necessitate ciuitatis vel prouincie ipse ciuitas imponit et cogit imponere no Bar i l. ij. C. de superindictionibus. li x. Item no. q si ostendit se tribus proximis annis soluisse retro soluisse presumit nisi contrarium probet: vt. l. Quicunqz C. de exacti. tribu. li. x. An autem officiales vel consiliarij ciuitatis teneant soluere tributa: vide Bar. C. de immuni rō. l. i. Quot autem sunt munere: et quis teneatur ea subire et an mun⁹ sit dignitas. et an mulier possit habere dignitatem: vide plene per Bar. i. l. i. C. de muneri. et in quo loco et ce. li. x.
¶ Item mulier nupta desponsata vel vidua si ue meretrix vel incorrupta vbi tenetur soluere munera personalia vel patrimonialia: vide. C. de mulieri. In quo loco munera et ce. li. x. Incidēter nota q edificans in solo publico cogit per officiū iudicis annuam pensionem prestare. alias edificiū debet demoliri: de l. i. C. de diuersis predijs li. xj. Itez no. q emphiteota ciuitatis alienans predium dempto canone alienatio valet Sed pactum non tenet. qui possessor teneatur canonem soluere: de est casus in l. Qui ex. ti. C. de diuersis predijs. li. xj.

¶ Tributa regis vel ciuitatis exactiõ ea nullus soluere excusetur. Et si dicat q̃ est cuiuscunq̃ militis vel generosi vel cuiuslibet alterius familiaris: q̃ si hoc dixerit exactionem seu tributum cum duplo soluat. Ordi. regis Jo. ij. vallis. l. iij. Anno millesimo quadringentesimo. xlvj. Et vide supra. Bachalarij. r. supra. Collecta & collectores.

¶ Equalitas debet fieri in petitis & tributis in ciuitatibus & locis secundum numerum vicinorũ. Ordi. regis hẽ. iiij. Corduba. Anno millesimo. cccc. lv. peti. vicesima.

¶ Equalitas. Concor. l. Omne territorium. C. de censibus censitoribus & per equatoribus & inspectoribus li. xj. vbi tex. inquit. Oẽ territorium censeat quotiens defectorum leuamẽ exposcitur vt sterilia aque vel herena his que culta vel optima sunt copensent. & vt ibi idẽ glo. q̃ cum territorium simul cum ciuitate soluebat: vt C. de natura. l. iij in prin. Et aliquorũ predia defecerunt vel alio modo pereũt. debent in tributis alleuiari. vt ibi: & ff. de censi. l. Forma § Illam. & C. de alluuio. l. ij. Cõpensent ergo & equaliter imponat̃ & cmuz in locis secundum quod plus vel minus uel aliter considerando. vel equent̃ vt q̃rum diminuit̃ in locis desertis tantum addat̃ aliis: ut nõ minus ciuitas cum territorio soluat q̃ consueuerit: ut ar. in auctẽ. de colla. §. Et his. ut sic lucrum cum damno compensetur: ut glo. in dicta l. Omne territorium: & Jo. de pla.

¶ Tributaria res cum onere suo etiam ad generosum eam ementem transit. Foro nouo de Alcala ti. xxxiiij. l. ij. Vide supra. Clericus. h. & vide supra. l.

¶ Tributaria res. Nota tamen q̃ empta ex castrensi peculio eius conditionis efficiunt̃: ut l. a C. de castren. pecu. li. xij. Et sic nn. q̃ res succedit loco precij sapiens militie. Sic. C. de rei uen. l. Si ut proponis. alias contra. C. de castren. pecu. l. Si ex eo.

¶ Tributa vel iura regalia consilio facto dicto vel statuto diminuens punitur vt supra. Redditus. b.

¶ Tributa aliqua clerici non soluant: nisi sint affixa & annexa hereditatibus quas habent. vide supra. Clericus. h.

¶ Tributa. Non soluant. Item senes non tenẽtur conferre ad condemnationem illorũ q̃ nõ ceperant malefactorem. ut. l. Si quis in graui. § Ignoscitur ff. Ad silan. Item no. q̃ si litera securitatis uel desoluto publicarum functionum ostendatur nulla exceptio admittit̃ contra eam nõ numera. pec. ut. C. de apochis publicis. l. si li x. Item nota q̃ qui ostẽdit se tribus annis retro soluisse presumit̃ per totũ tempus preteritum soluisse; nisi contrarium probetur ut est casus in l. Quicunq̃. C. eo. ti de apochis. pu. li. x. Item no. q̃ si quis in fraudem publice functionis ad patrocinium alicuius confugerit: & sub pretextu donationis uẽditionis uel alteri' contractus uoluerit excusari talis contractus non ualet: & tabellio qui scienter conscripserit perdit bona: & bona taliter confugientis perdũt̃ & patrociniũ suscipientes. & ministerium prebentes puniũt̃: vt est tex. in l. i. C. Ut nemo ad suum patrocinium suscipiat & c. li. xj. Nam etiam milicia assumpta in fraudem ciuilium munerum nõ prodest: ut l. ij. C. Qui militare non possunt. li. duodecimo.

¶ Tributa regis prescribi non valẽt. vide supra. Prescriptio. d.

¶ Tributa regis pro minori precio arrendentur christianis q̃z iudeis: vide supra. Arrendare. c.

¶ Tributa soluantur pro hereditatibus emptis per iudeos mauros & clericos. Vide supra. Judeus. q. Clericus. h.

¶ Tributorum collectores nisi iustũ impedimentum ostendant nõ datur eis maior dilatio ad colligendum q̃z de consuetudine hactenus habuerunt. vide supra Collectores. b.

Tributaria bona an transeant ad exẽptos cum onere suo: vide supra. Bona. i. Generosos. b.

¶ Tributa an imponãtur bonis relictis a transeuntibus ad alia loca. Vide supra. Domicilium. a.

¶ Tributorum collectores qualiter sunt deputādi. vide supra. Collectores. a. f.

¶ Tutor vel curator minorum, vel alterius. seu etiā administrator. vel testamētarius publice vel occulte bona illorum quorum administrationē gerit emēs: emptio non valet. Et valoris quadruplum regis camere soluit. Ordi. regis Al. Segobie. De penis. l. fi. Et ordi. regis He. ij. De penis. l. xvj. Et vide supra. Pretor. e. Rector. b.

¶ Tutor. Emptio non valet. vide ad hoc quod notabiliter no. Barbacius in. c. Possessiones. De rebus eccle nō alie. Cōcor ista l. cum. l. Nō licet. ff. De cōtrahen. ēpti. Et hoc siue emat per se vel p aliū vt ibi. Idē etiā porrigendū est ad procuratorē vel ad aliuz quēcumqz q alterius negotia gerit. vt in. l. Si cū emptione. §. fi. ff. De contrahē. ēpti. Nō enī bona fide tutor rem gerit cū ipse vēditor est et ēptor. vt. l. Pupillus. §. Itē ipse. et §. Sed si per interpositā. ff. De aucto. tu. vbi etiā per interpositam psonā talis ēptio nō valet. Qd habet locū si talis tutor vel admistrator clā et mala fide rez pupilli emit. vt in tutib⁹. supra alle. z no. glo i dicta. l. Si in ēptiōe. §. fi. et Cy. in. l. Cū ipse. C. De contrahē emp. Si aūt tutor vel administrator palā et bona fide rē emat pupilli. de si res est venalis exposita nulla adhibita fraude hoc poterit facere. vt. l. Tutor rez. ff. de admi. tuto. et alle. l. Pupill⁹. §. Sane qd approbat Io an. in addic. Spec ti. De instruc edic. §. Nūc vero. v. pe. Cōcor. v. pn. et v. l. iij. idez Abb in c. Cū i iure. De electi. Idē etiā no. de iudice qui mala vel bona fide rē sub dici emit. vt no glo. et docto. in supra alle. l. Non licet. Secus tū videt' in iconomo ecclie' Alio quocūqz admistratore cui ali⁹ administrator succedit cui phibitū est de iure ne bona fide seu palā. vel clā rē ei⁹ emat: cuius admistratiōez gerit: vt auctē. Quibuscūq. C. De sacro sanc. eccle. Et i eo qd de iudice dixi: no. q preses aut iudex nō pōt emere p se vel p aliū nec familia ris ei⁹ i loco sue iurisdictionis: nisi necessaria pro victu et vestitu. vt. v. pn. ti. v. l. v. Itē cōtra tutores dissipātes bona minor. vide. c. in religiosuz. lxxxvij di. Itē no. q tutor debitorē qui nō soluit liberare nō pōt. nec donare seu nec debitum remittere. vt. l. Tutor ad vtilitatē et l. Lucius ticius curator i fi. ff. De admi. tu. Licet potest bona fide trāsigere. vt ibi no. glo. Nō eni pōt tutor liberatiōez e obligatiōe psēare debitū maxie liquidū remittendo. vt. l. pactū curatoris. C. De pactis. quia nen pōt heredē spoliare vt alle. l. Lucius ticius i fi. et. l. Cū hi. §. Si ptor. ff. De trāsactio. Nec actionē nāa pōt tollere. vt glo. dicte. l. pactū Nec pactū gratuitū facere pōt vt ibi notāt Cy. et Spec. ti. De istructi. edic. §. Nūc vero. v. De illo aūt querit'. Itē no. q ex inordinata admistratiōe crescit carestia. vt. l. a. C. De frumēto vrbis cōstātinopoli. li. xj. Itez no q cōcessa libera admistratiōe alicui nō itelligit' ei date ptās dilapidādi. vel pactū gratuitū faciendi vt l. Sibussa. ff. De donat. Item no. q si pater nō vult rē filij gubernare dat' per iudicē hereditati filij minoris curator. Idē de re singulari minori delata. vt. l. fi. §. Sin aūt patre. C. De bo. que li. Nā licet alias filio existēti in patris potestate curator seu tutor nō dat' Propter pris tū negligentiaz dat' curator bonis. vt ibi. iūcta glo. vide Salice. i alle. l. pactū curatoris. C. De pactis. Itē no q vbicūqz quis phibet' i psona sua a contractu celebrādo videt' phibit⁹ i psona ppiquor et affinū vt auctē. Quibuscūqz. C. De sacro sāc. eccli. vbi hoc no. Bal. in pri et i. l. iiff. De re. dubi. ad hoc facit. C. De secūdis nupt. l. Hac edictali. Et in auctē. De nuptijs. §. Optime quod metus causa si impressiōe et si quacūqz predictus pe. l i. Licet est cōtra in consanguineis tutoris. C. De contrahen. emp. l. Cum ipse. Habet ideo locum quod supradictuz est in prelato ecclie. De quo vide latius Bal. in alle. auctē. Quibuscūqz.

¶ Circa expēsas factas p tutorē an credantur sue iuramento nota eleganter Bal. in. l. fi. §. In computatiōe. C. De iure deli. Itez no q tutor vel curator qui est administrator necessarius: si damnificant minorem in contrahendo vel iudicio: est in optione minoris: An vellit agere contra administratorē vel eius heredes ad emendandum damnum: An vellit petere restitutionem in integrum seu rem a tertio rendicare. est tex. cum glo. in. c. Ex presentium. De pigno. Et sic restringit' glo. c. Cuz venissent. De in inte. resti. et ibi Abb. Item nota. q tutor se lus non potest vendere: sed debet minori auctoritatem prestare. ff. Si cer. peta. l. Singularia. Et si tutor contrahit de re pupilli illam alienando Contract⁹ est inutilis. vt. ff. De rebus eorum. l. Illicite.

¶ Emptio non valet. Idem dic si heres post repudiationem hereditatis in fraudē eius om

nia bona testatoris per se vel per interpositas personam. vt est casus in.l. Jo qui bonis. ff. De acqui. hered.

Vacantia bona defuncti a nemine sunt occupanda. vide sup. Possessio.a.

¶ Vacatura officia nemini dentur. vide supra. Officium.f.i.l.

¶ Vacantibus officijs auditorū seu pretorū curie vel presidū. pretorū. rectorū. vel merinorū. ciuitatū vel locorū: qualiter alij sunt eligendi. vide supra. Officium.g.

¶ Vagabūdi nō pmittātur i regno. siue sint viri siue femine. viuere nāqz debent de laboribus manuū suarū. nisi tales infirmi vel viciati corpore fuerint. seu i magna positi senectute. seu etiā minores duodeci annorū. Or. re. hē. Tauri.l.xlj.

¶ Cōfirmatur ista lex p oēs leges que sequūtur. p Re. Jo.ij. Madrid anno dñi Mill.cccc.xxxv. Peti.xxxviij.

¶ Vagabūdi medicantes et validi. siue sint viri. siue femie p ptores locorū vt laborēt. vel cū dñis viuāt cogūtur. vel officia adiscāt. Et hoc si p loca publice pconizetur. Et nisi vagabūdi hoc vt pmitti tur fecerit: eorū cuilibet quiquagita dentur flagella. a locisqz eijciātur. Officiales sūt circa hoc negligētes perdūt officia. Ordi. Re. Jo.i. Burgis. Peti.xx.

¶ Vagabundi. Mendicantes. No q pauper q laborare pōt si se imiscet elemosine impatoris reuegit i seruitutē. vt. C. De mēdi. et vali. L.i.li.xj. Et no. glo. in. §.i.lxxxj.di. Et ei qui pōt laborare nō debet eccla prouidere vt. c. Nō ois.v.q.v. Et iustius feceris si iniuste petentē correxeris qz si ei dederis. vt notat glo. in dicto. §.i.lxxxj.di.

¶ Vagabūdi qui de labore manuū suarū viuere nolūt p quēcunqz regnicolam capi possunt. vt ei per mēsē sine salario seu pmio seruiāt. i quo mēse eis victualia admistrare tenētur. Si vero nullus eos capere vellit: per loci iustitias vbi vagabūdi degūt. lx. eis dētur flagella. et a locis expellātur. Justitia vero circa hoc negligēs. dc. soluat mora. regis camere applicādos. quorū tertia ps accusatori tribuatur. Ordi. Re. Jo.i. Briuiesca.l.xxj. vide supra. Lenones.a.

¶ Vandā quaz milites portare debēt. et qui milites. et qbus vtantur virtutibus. vide supra. Miles.a.

¶ Vandū seu ptialitatē studētes non sequātur vide supra. Studentes. neqz episcopi vl alij ecclastici. vid sup. episcopus

¶ Vasallus regis qliter tenetur pro terra vel feudo. et cū quibus equis et armis seruire. et que pena iponitur non seruiēti vt debet. vel a duobus dñis feudum retinēs vide Foro nouo de Alcala. ti.xxxj. l.i. supra. Ludus.c. Desertores.a.

¶ Vasalli regis qui ad guerram armorum gentes tradiderint in seruicium regis iurare tenentur circa numerum gentium quas tradiderint nullam adhibeāt fraudem seu cautelam. Ordi. regis Jo. ij. Burgis. anno. xix. Peti.i.

¶ Vasallis et alijs gentibus ad guerraz pergentibus bene et integre soluatur sodum quod pro guerra eis debetur. vt de hoc non conquerantur. Ordi. Regis Johannis.ij. Burgis. Peti.iij. Anno. xxx. Et eiusdem regis Madrid. anno domini Mil.cccc.xxxvj. Peti.xij.

¶ Soluatur sodum. Et circa hoc est notandum q miles qui capitur in bello non debet habere salariū nec alia consueta sibi dari pro tēpore quo steterit captus si ppter et eius leuitate et negligētia capiat. secus de milite qui improuiso capitur sine eius negligentia. et forte dum iter consuetum facit vel epistolas fert vt dicit glo in.l.i. C. De re mili.li.xij. vel forte dum necessitati nature seruiebat: Quia tunc reuersi ab hostibus recuperant stipendia et denaria medij temporis. Et est ar. q si ambasiator capitur a latronibus vel inimicis sua culpa vel negligentia: Quod pro tempore captiuitatis non debet habere salarium nec debent ei damna refici alias. Secus de quo plene per Bar. in l. Si seruus §. Quod nemo ff. De furtis. Et tangitur in l. Inter causas. §. Non omnia. ff. Man da. notat Jo. de pla. lina

le. §. i. circa fi. C. De re mili.

¶ Item tempore guerre inquantum co-mode fieri potest rex accusare tenetur ci-uitates et loca sui regni a traditionibus panis et vini et aliarum rerũ. e. ordi. peti. iiij. et ĩ hijs nulla fraus vel cautela ẽ per-mittẽda. vt. e. ordi. peti. vj. Et eiusdẽ Re. Madrid. pe. xviij. ãno Mill. cccc. xxxv.

¶ Item rustici laborantes inquantũ co-mode fieri potest releuentur a guerra. e. ordi. peti. vij. qd̃ vasallis aut alijs subdi-tis et naturalibus regis debetur libere-tur eis pro tercio cuiuslibet anni in locis vbi cõmorantur. ordi. e. peti. xxij.

¶ Vasalli regis si aliqui moriantur rex tenetur filijs eorum primogenitis de feu-dis patrum prouidere. Ordi. Peti. iij. in curijs Cordube. anno Mill. cccc. lv. vide supra. Miles.

¶ Vasalli regis omni tempore stent im-promptum cũ armis et equis. Et vasal-li quilibet in suis territorijs alarde faciãt Saltem semel in anno in prima die mar-cij. Vasalli vero regni Castelle. Legio-nis. et Galecie. et de stremaduria vsqz ad Villam regalem sint ad guisam armati. Et abinde ĩ Andaluzia cũ regno Mur-cie ambulent ad ginetam. Vasallus ve-ro cũ alarde fecerit ad guisam arma tra-dat completa de guisa cum equo. vel cos-sero bono. et cum iumento vel faca. Si tñ alarde faciẽs solũ equũ tradat vl' cosse-rũ bonũ. sufficit ei tpe pacis. Si equũ nõ tradat quantũcũqz iumentũ seu iumẽta habeat: nõ admittatur. Vasallus aũt cũ armis cõmodatis alarde faciens accõ-modans equos et arma perdit. et ipse va-sallus perdit feudũ. valorẽqz armorũ et equorum solui. Pena vero huiusmodi Tertia pars iudici exequenti. Et tertia regis camere. Residua vero accusatori applicentur. Ad accusationez aũt huius-modi quilibet admittitur regnicula. Fi-at autem alarde coram illis qui pro rege eum recipiendi habent potestatem. Ho-mines vero pro alijs venientes etiã si alĩ-bi habitent. vel ab alijs feudum habeãt Separatim in alarde scribãtur. et equos armaqz tradant. vt de regis vasallis su-pradictum est. Alias autem eorum alar-de minime recipiatur. Si vero tales cũ dominis suis alarde facere voluerĩt hoc eis permittitur. Vasallus autẽ regis feu-dum seu acostamentum alterius domini non habeat. vt pro eo in guerra cum lan-cea vel lanceis seruire teneatur. Qd̃ si cõ-trarium publice vel occulte fecerit Feu-dum perdit qd̃ a rege habuerit. et qd̃ re-cepit a rege a tẽpore quo ab alio feudũ accepit restituat. Si tamen regis vasal-lus feudum ab alio tẽpore pacis accipe-re voluerit. vel tẽpore longe treuge. Hoc ei permittitur dum tamen publice regis feudum dimittat. Tempore vero guerre vel cum de proximo guerra speratur nõ licet ei. q̃ si fecerit totum feudum quod a rege tempore pacis seu longe treuge le-uauit cum duplo restituat. Ad accusatio-nez vero huiusmodi quilibet admittitur pene vero predicte tertia pars accusato-ri. Due autem residue partes cum prici-pali regis camere applicantur. Hoc idẽ in alijs comitum. ducum. militũ. et scutifẽ-rorum regni vasallis est vsqzquaqz ob-seruandum. Et pena illorũ dominis ap-plicatur. vt de rege dictũ est. permittitur tamen regni magistris. ducibus. cõmiti-bus. et alijs gratias et dona si voluerint regis vasallis nõ ratiõe feudi dare. Pra-gma sanc. regis Johã. i. Segobie. anno Mill. cccc.

¶ Vasalli. Stent impromptum. Est tamẽ no. q̃ quãdo iniusticia domini est notoria Vasal-lus non tenetur eũ adiuuare. Nam ad difficilia nulla fides se extendit nec obligatio vt ff. De pactis. l. Iuris gentiũ. §. Si ob maleficiũ. Nec societas nec confederatio. vt. ff. Pro socio. l. Nec permittẽdũ. Quinimo nec expressa obli-gatio valet vt ff. De fideicomis. l. Si a reo §. Si reo. Nã qui ad turpem causam se referunt non oportet ad effectum produci vt. ff. De an-nuis lega. l. Quintus mutius in fi.

¶ Item quia talium iuratio est contra ius divinum. no. In auctentica. De nupti. auctentica. Quo nie. Sed est alius casus mirabilis in quo vasallus tenetur dominum iuvare: Etiam si sciat eum iniustitiam habere. s. ad domini defensionem. Sed qualiter hoc procedat, nonne dominus faciendo iniustitiam provocat in se guerram. ar. in li. feu. ti. De mili. vasa. qui contumac est e i. ti. Respondeo quod non. si provocat in se guerram passivam. secus si activam. Sed alia ratione videtur quod debet non eum adiuvare contra iustam defensionem: quia istud auxilium est a iure prohibitum. Nam lege cavetur quod non licet propulsare legitimum aggressorem. ut C. De his qui ad eccli. confu. l. Si servus. Item quia hoc est contra iustitiam que non tribuit ius suum unicuique. Item nec iuris diffinitio competit: quia non est ars boni et equi. Item sceleratis prestare patrocinium defensionis est legibus et ipsi nature valde contrarium. ut C. Ne sacrum bap. l. fi. i ti. Et C. De defenso. civi. l. per omnes. Bella enim iniusta sunt quedam latrocinia. ut no. ff. De iure iuran. l. Ex hoc iure Et si dicatur consuetudo feudorum hoc habet: Respondetur quod abbominabilis consuetudo non est servanda. Sed etiam si materia consideremus adhuc absurdum est quod vasallus in defensione iniusta prestet auxilium et favorem domino delinquenti ad delinquendum Et ideo debet teneri quatenus delinquit. ut no. in. l. ij. §. Si quis non homines. ff. Vi. bo. rap Et per Innocen. in c. si extra. Quod metus causa. Et extra De iniuriis. c. In nostra. Sed quidquid dixerim aliud est decendum propter securitatem feudorum: ut favorem defensionis ar. ff. Qui et a quibus l. Prospexit. et potest hac ratione suaderi. quod usus armorum est prohibitus offensoris inscio principe. ut C. Ut armo. usus l. i. li. xj. Et ideo propter eius odiositatem facilius est defensio permittenda. ut in rubrica. Dic finitur lex etc. Item quia tutela non est propter maleficium Etiam si iniusta sit defensio ut. l. i. C. De bonis. eorum qui mor. sibi consci. Item ad unguem discernere causas bellorum que aliquando sunt occulte difficile est. quia locus et tempus non patitur intricataque sunt facta bellorum Et ut David ait Nunc hunc. nunc illum cecidit gladius. no Bal. in ll. Feu. ti. De mili. va. qui contumax est c. i. Item no. quod tenetur vasallus adiuvare dominum contra omnes hostes. Etiam contra patrem filium et fratrem. non tamen contra principes nec contra dominum antiquiorem nec contra se. ut li. feu. rubrica. Dic finitur lex etc. §. fi.

¶ Item no. quod homines seu vasalli regis: non sunt regis vasalli. ff. De verbo. signi. l. Modestinus Sicut nec libertus liberti mei est meus libertus. ut ff. De libe. agno. l. Si quis a liberis. § Si quis a libertis. ff. De ali. et ciba. lega. l. Alimenta § i. Et facit lxxxxi. Legi. Ex quo no. Quod licet magni barones comites seu duces et alij similes sint immediate vasalli seu homines legij regis castelle: tamen homines ipsorum baronum seu comitum non sunt homines ipsius regis ix. q. iij Nullus primas. De offi. or di. c. Pastoralis et c. Romana; licet sint sub potestate et principatu regis. Et in eis habet imperium generalis iurisdictionis: seu potestatis quod pluribus modis accipitur. ff. De verbo. sig. l. Potestatis verbum Et sic omnia sunt regis quantum ad iurisdictionem eius sit omnis sul regni. ut C. De quadrien. prescriptio. l. Bene a zenone ff. Ad l. rodiam De iactu. l. Deprecatio. xxiij. q. viij Convenior Sic et omnia que sunt in regno regis castelle. quantum ad iurisdictionem generalem. viij. di. Quo iure. Item no. quod si baro vel comes regis facit guerram contra regem non tenentur sui homines seu vasalli eum adiuvare: Cum baro insurgens contra suum regem incidat in crimen lese maies. eo quia directe videtur contra principem facere ff. Ad l. iuliam maies. l. i. vj. q. i § Verum. ij. Quisquis cum militibus. xxiij. di. c. ij. Quia rex castelle princeps est in regno suo cum in temporalibus superiorem non recognoscat qui filij sunt le. per venerabilem Ideo homines sui non tenentur illi in tanto crimine obedire non enim operam fert qui ad peccandum adiuvat xxiij. q. vj. Si res. Nec preceptum illius eos excusaret ff. De acti. et obli. l. Servus xi. q. iij. Non semper. Nec etiam iuramentum ad hoc eos obligat. quia non est constitutum ut sit vinculum iniquitatis xxij. q. iiij. Inter cetera. Et rei turpis nulla est obligatio ff. De verbo. obli. l. Generaliter. Et in omni iuramento auctoritas superioris intelligitur excepta. De iure iuran. Venientes. Item no. quod si comes habet guerram cum alio comite et precipit vasallis suis ut eum adiuvent Rex vero precipit eis quod iuvent eum contra alium regem qui vult occupare regnum suum: potius debent obedire regi quam comiti quia sunt vocati ad maius tribunal ff. De re iudi. Contra pupillum § fi. Nam in tali casu rex qui habet administrationem regni vocat eos pro communi bono. s. pro defensione patrie et regie corone. Ideo sibi de iure gentium tenentur obedire ff De iusti. et iure. Vel veluti. a. distinctione. Ius gentium. xxiij. questione tertia. Fortitudo.

Nam pro defensione patrie licitum est patrez interficere ff. De reli. et sump. fu. l. Minime. Et publica vtilitas includens in se priuatam preferi' priuate. De postu. prela. c. Bone. ibo. Si tamen Rex vocaret eos pro aliquo regno non tangentem publicam vtilitatem: potius tenerentur obedire comiti domino suo. vt concludit spec. ti. de feudis. §. i. v. xvi. q.

¶ Item vnus solus vasallus pro duobus alarde faciens per annum in taraçana seruiat. et perdat feudum si quod habet a rege. Et si humilis sit seu de villoribus triginta puniatur flagellorum fustibus. Ordi. regis. ij. Zamore. peti. xvij.

¶ Addit rex Johā. ij. in ordinationibus quas Burgis fecit. ano. Mill. cccc. xxx. Quod generosus pro duobus alarde faciens. vel cum pluribus dominis. et cum vno equo pro pluribus per decēnium in taraçanis seruiat. Et si humilis sit centū flagella patiatur.

¶ Vasalli regis ab eo feudum vel terrā tenentes personaliter in guerra seruire tenentur nec pretextu alicuius officij vl' alia quacumqz causa excusantur. qđ si nō fecerint vltra alias penas a iure statutas Feudum et omnia bona perdant: nisi forte aliquā legitimam iuris habuerint excusationem. Ordi. Regis Jo. ij. Zamore. l. fi.

¶ Vasalli regis qui ab eo feudum habent: si pretextu clericatus iudicis secularis iurisdictionem declinēt ipso facto terram seu feudum perdūt. Pragma. sanc. Re. io. ij. Segouia. āno Mill. cccc. xxiij.

¶ Vasallus quid debet domino soluere Et an potest se ad regalengo transferre. Et an solare cum onere tributi dimittere possit. Et alia circa hoc vide Foro nouo. Regis Al. de Alcala. ti. xxxiij. l. i. ij. et. iij. et per totum.

¶ Vasallus nō admittitur maliciose cōtra dominum suum conqueri. Ordi. Petri. Re. Al. de Alcala. Peti. iij.

¶ Vasallus pro domino admittitur ad reptandum. vide supra. Reptare. b.

¶ Vasallus. Et circa hanc materiam queritur An si vasallus fit euber pro inimico domini perdat feudum. dic vt no. in spec. de treuga et pace. §. i. Nam si causa tangit inimiciam domini: puniatur feudo alias non. quia nō tenetur pro domino gratas inimicicias procurare. nec alienus fieri a conuersatione amicorum notat Bal. in li. feu. ti. Que fuerit prima causa. vn. de admi. c. Petro si domino. Item est notādum. qđ ille qui per alium vadit ad guerram et vlterius expensis: nullam habet excusationem in solutione debitorum propter dilationez a rege concessiam generaliter omnibus euntibus ad guerram. ar. l. filius. ff. Delegatis. et ibi doctores.

¶ Vasallorum regis lancee diuiduntur et soluuntur. vt supra. Lancee. a.

¶ Vectigal perpetuum vel derrama minime colligatur sed a venditoribus et emptoribus soluātur pro vt in quaterno vectigalium continetur. Ordi. re. Jo. i. Sorie. Peti. xiiij.

¶ Vectigal. Quid debet no. qđ non debet solui vectigal seu gabella ď proprio victu nec de eo qđ ad fiscum portatur. nec de ruralibus instrumentis de alijs autem et de his que causa negociationis portantur debet solui. vt. l. Vniuersi. C. De vectiga. et comi. et ibi Bal.

¶ Itē no. qđ nō debet solui pedagiū guidagiū. nec per consequēs altera: nisi de hijs q̄ negociationis causa portantur: Secus si ad propriam vtilitatem aliquid feratur. no. glo. c. Sup quibusdam De verbo sig. super parte pedagia. No. qđ nō soluitur alcauala seu gabella de agro. nec. ne manso ecclesie vt c. Secundum canonicam. xxiij. q. viij. vbi glo.

¶ Vectigal. Item no. qđ confiscatio in vectigalibus fit ipso iure ff. De publica. l. Cōmissa. Et alibi in auctē. De incestis nupci. in prin. Et sic prius tractatur sententia q̄ processus fiat: quia est sententia legis que iustificatur in semetipsa cum non possit esse dissona veritati et sententia hominis non valet: quia esset lata facto et ordine peruerso vt notat Bal. Super rubrica. De rerum diui. ff. Ubi notat ipse qđ collector gabellarum non potest prorogare terminos legales: Nisi in rem suam sit minister ff. De verbo. obli. l. Qui rome. §. Callimacus. Tamen eius culpa nocet domino in ebmittendo. ff. De pactis. legi. Imperatores et. ff. De publica. l. fi. §. Si quis professus.

¶ Item no. q licet maritus solus vere possideat rem dotalem: tamen quo ad munera publica separatur ab a ceteris bonis viri per se cēsetur & nō est ponenda in extimum simpliciter. sed tanquam res dotalis vt. ff. Ad municipa. l. Lucius. §. Item respondit vbi est tex. notabilis no. Bal. in l. Sciendum. §. Si fundus. ff. Qui satisda. cogun. ¶ Nota q licet aliqui dicant qd si sit perfecta venditio & partes recedant a contractu. Quod gabella nō debet dissoluta venditione: quia ad pristinam causam res redoit per tex. l. Uoluntate iuncta glo. ibi. ff. Quibus modis pigno. vel hispo. sol. Uidetur tamen contrarius tex. in. l. i. ff. De rescindē. per Angelus tamen in. l. Iuris gentium. §. Ideo ff. De pactis indistincte tenet qd debeatur gabella. Quia illud q dicitur in l. Ab emptione ff. De pactis. & c. l. De regu iu habent locum in preiudicium partium contrahentiū nō in preiudicium tertij. Cui est iam ius quesitum ex primo contractu. vt l. Si insulam in fi. & l. Si mulier iuncta glo. ff. Solu matri. & l. Stipulatio De dote. ff. De iure doti. Et ideo dicit ipse Si de contractu debet solui gabella quitatur licet re integra cōtrahētes a cōtractu discedat nihilominus de cōtractu illo debet solui. Facit optime l. i. § Si item ff. De positi. Colligatur. Item si gabella debet solui de lite inspicitur qd petitur nō qd debetur no. l. ij. ff. De iuri. om. iudi. l. fi. An exceptio nō solute gabelle per emptorem obstet contra venditorem quando venditor soluit gabellam no. Bar. ff. De co. p quē factum est. l. fi. § Seu & si stipulator. ¶ Item si de contractu debet solui gabella: an debeat solui de distractu simplici dic qd nō nisi transeat in nomen cōtractus no. Guillelmus & Bar. in l. ab emptione. ff. De pactis. ¶ Item si de qualibet alienatiōe debet solui gabella: an de cessione iurium naturalium debeat solui. dic qd si tradit possessio rei solui debet: alias nō. ad hoc no. glo. in auct. Litigiosa. C. De litigiosis. & Butri. in. l. Si quis matrem. ff. De procura. Et no p Bar. i l. i. §. Nouissime. ff Nau. cau. sta. in l. In commisso. ff. Locati. ¶ Item nota q vestimentorum & anullorum nō debet solui gabella. no. Bar. ff. Ad l. rodi. De iactu. l. ij. § Si nauis alias pro casu l. Censoria ff. De verbo. sigal. ¶ Item no. q potest pubs licantus vendere rem propter gabellam vel tributum nō solutum vt. l. Creditor. ff. De acti. empti. Si quis plus exigat de gabella q debeat tenetur furti vide l. ij. C. De his qui notant infam. Si fraudata gabella in mari. merces aliquē licite aliq illicite portatur. An ōes perdantur. an ille solum que illicite portātur no. Jo. de are. & Cy. in l. Cū proponas. C. De nau. fenio. vide. l. Cotem. ff. De publica. ¶ Item no. q exigens gabellam vltra debitum vel pro mercibus pro quibus solui nō debet pena capitali tenetur. l. Uniuersi. C. de vectiga. ¶ Item no. q quelibet ciuitas potest imponere & relaxare gabellam a iure permissam & applicare ad quoscunq usus. C. de vectiga. l. vectigalia. & Bar. in. l. Non quidam. C. de nouo. vecti. insti. non po. ¶ Item no. q de venditione potest solui gabella non de conuentione de vendendo. ut notat Butri. in. l. i. C. de pactis pigno. ¶ Item no. q ciues possunt inter se gabellam imponere: non tamen forensibus absq principis auctoritate ut l. Uectigalia ff. De vecti. & ibi Bar. Conductor vectigalis qui maximos habuit fructus in primo anno compellitur sequenti anno conducere ut. l. Cotem ff. De publi. §. fi. Si portans illicitas merces inuenitur in via: an potest puniri. no. Jo. de are in dicta l. Cotem §. Dominus. An propter sterilitatem fiat remissio. ea. l. §. Maximos. Idem si propter guerram ut ibi Bar.

¶ Uectigal per euntes ad nundinas seu ferias liberas in locis soluatur a quibus cū mercantijs suis exeunt, vide supra. Mercatores. a.

¶ Uectigalium collectores rura vt in ciuitatibus compareant nō citent nisi vt permittitur su. Citatio. i. & Collectores. k.

¶ Uectigalium & monetarum lites pretores audiant ordinarij. vide supra. Mone ta. c.

¶ Uectigal colligitur, vt supra. Consilium. c. vide supra. Tributum per totum. & supra. Exactio. & supra impositio. & supra alcauala. & supra. Repartitio.

¶ Uectigal tenetur clericus soluere. Ut supra. Clericus.

¶ Uenditio si est facta vltra dimidiam iusti precij: si venditor dicat qd rem decē valentem pro minori precio de quinque vendidit; vel si emptor dicat qd rem que decē valebat pro maiori precio de quindecim emit: tūc enim emptor supplere tenetur iustum precium quod res emptionis tempore valebat: vel rem venditori recepto precio quod ei dedit restituere. Uenditor

r

vero tenetur restituere emptori id quod vl tra iustum precium recepit vel tenetur rem recipere quam vendidit: et precium quod recepit emptori restituere. Hoc idem in arrendationibus permutationibus et alijs simi libus est obseruandum contractibus, etiam si per publicam fiant subastationem: quod habet locum a die quo tales fiunt contractus vsque ad quadriennium et non amplius. Foro nouo regis Al. de alcala. ti. xvij. l. i.

¶ Venditio. Suplere tenetur. Concor l. ij C. De rescin. ven. Et tex. et glo. singularis in c. Cum causam De empti. et vendi. Et ibi Hen. Et v parti. eo ti l. Agena cosa. Et foro legum eo ti l. v. Et vide quod ibi dixi Et foro iuz li. v ti iiij l. vj. cum sc. Est tamen notandum quod ista lex habet locum quando quis decipitur in precij valore. secus si decipiatur in quantitate ponderis vel mensure: quia tunc poterit agere ad quantitatis vel ponderis suplementum: Etiam si non sit vltra dimidiam deceptio vt est glo singularis in. c. per tuas. De donati. Similibus. An autem lex ista habeat locum in contractu transactionis. Vide per glo. in dic. c. Cum causam. et per Bal in dicta. l. ij C. de rescin ven op viij. Item an si ex venditione venditor sit deceptus vltra dimidiam iusti precij et emptor obligauit alij rem quam emit et postea venditor primus retrahit rem per huius legis remedium: An res remanet obligata vide Jo. an. in addic. Spec ti. De solun. super rubrica in fi Subastationem. Hodie contra j l. proxima. Idem si per appreciatores fiat. vt ibi. Et idem quod hic notat Hen in c. Cum dilecti De empti. et vendi.

Item in eo quod hic dicitur quod idem in alijs contractibus similibus Dico quod in alijs contractibus non est in facultate recipientis refarcire precium. nisi vbi cadit emptio quod nota hoc tenet. Cy. i l Unica. C. Communia vtriusque iudi. Et ita si permutaui et fui deceptus in tercia. Illa tercia diuidetur si diuidi potest vel communicetur nec erit in facultate tua dare partem precij.

Item si vendenti dicat. donori in quo res plus valere reperiatur etc. an cessat huius l remedium no Bar. in l Si quis cum aliter ff de verbo obli. Aliis tamen donatio refertur ad modicam quantitatem. vt ff De contrahen empti. l. Hanc legem ff De posi. ti. l publica. in fi Et vide Bar. in. l. Si quis donationis. ff. De contrahen empti.

Gabella soluenda est de re tantum que tradita est vt no glo in auten. Litigiosa C de litigio. et Butri ff De procura l. Si quis magistrem. Et vide quod notat Bar in l. i. §. Nouissime. ff. Nau cau. sta. et in l. In commissoria. ff. Loca. ¶ Item no quod ille qui emit vectigal vel pedagium videtur emisse penas transgressorum vt ff De acti em l. Creditor in pri. Et ibi Cy. in addic. Bal in ij li feu. ti i De feudi cognitione. l. Sciendum est. ¶ Item no. quod colligentes pedagia debent tenere itinera secura unde si fit aliqua toberia in eorum curia vel ten itorio seu districtu ab eis possessis ubi exiguntur pedagia tenentur restituere. vel malefactorem exhibere ff De incen. rui. nau l Ne quid ut refert Bal. in li feu rubrica de pace tum. firma. §. Conuenticulas ¶ Item no. Quando emptores gabellarum lucrantur penas et bona ut dixi quia sunt in fructu ut dicta. l. Creditor Et similem l. Habeo. C. De vectiga. et commissi l. Si quis et ibi Cy. no. Bal. in. l. i. C. De fructibus et litis expen.

Ad quadriennium. Adde ad hanc l permittendo quod pecunias sunt inuenta ut inter contrahentes equalitas seruatetur lex viij di. l. Ex quo rerum per. c. Ad questiones. Non enim fert uirtus equalitas iustitie ex parte venditoris Si res vendatur plus iusto precio. Nec ex parte emptoris. Si tamen emit minus iusto precio. ut hic et dic c. ij. De empti. et vendi facit glo. x. q. ij hoc ius Et cum in illa parte sit inequalitas et iniustitia Non adest bona fides licet contractus sit initus sub nomine venditionis. et hoc verum si deceptio sit notabilis in precio: vt quia vltra dimidium etc. vt hic no. Jo calde. in suis questionibus. q. xij. An vendens rem ad certam mensuram si ante traditionem minuatur quantitas vel mensura an possit agere emptor ad supplementum quantitatis vel mensure. Hen in c per tuas. De donati. ¶ Hic an venditor possit precise compelli ad factum traditionis rei vendite emptori. no Hen. in. c Cum Joannes. De fide instru. i. di.

¶ Rex tamen Jo. i. in ordinatione Sorie. pe ti. ij. statuit quod venditio per appreciatores facta cum emptorum compulsione. vt su. Collectores. c. Uel etiam venditio publice facta non potest preterit deceptionis vltra medietatem iusti precij nec alias retractari.

Rex tamen. Ultra medietatem. Et sic seruatur in practica ista. Et idem intelligo si res ipsum qui est victus daretur insolutum victori per ius

dicam: secundum formam. l. A diuo pio. ff. In venditionibus. ff. de re iudi. Et quare hoc fiat. vide rationem per Bal. in l. Ordo. C. de execu. rei iudi. Est ergo vt illo victo quod res eius subastetur: et non adiudicetur victori. vt no. glo. in d. le. ff. In venditionibus. Aduerte tamen ad vnum dictum Bar. in l. Si tamen nulla. ff. de re iudi. quod ad hoc quod sit tutum remedium emptori in subhastatione quod cum optinuit rem ex causa iudicati optineat sententiam vel exemplum sententie auctenticum et acta processus. Est tamen verum vt ipse Bar. no. in. l. Acta. ff. eo. ti. Quod si in sententia fiat mentio de actis processus: et sententia sint lata presentibus partibus per talem sententiam probantur acta. Ita notat Innocentius in. c. Cum in iure. De offi. dele. vbi alij moderni.

¶ Venduntur pro regiis iuribus in publica subastatione bona meliora collectorum et suorum fideiussorum mobilia vsque ad triduum. Immobilia vero vsque ad. ix. dies. Et si vsque ad quantitatem debitam concurrentes emptores non reperiuntur. dantur appreciatores et emptores. vt supra. c. Collectores. c. Ordi. regis Jo. j. Burgis Peti. xvij. cum sequenti.

¶ Venduntur. Bona meliora. Est tamen notandum quod non debet domus destrui non soluentium collectas vel condemnationes: nec possunt accipi tegule detecto vel hostia vt vendantur pro debito publico vt notat Bar. in l. Cetera. ff. Si quis cum sequen. ff. De le. i. ¶ Item nota quod j. tempus subastationi statutum quilibet veniens admittitur licet alteri res fuerit vendita vt l. Si tempora. De iure fisci. li. x. Usque ad triduum. Sed pone quod rex mandauit exactori vt compelleret omnes debitores fiscales coartatione qua sibi videbitur. an talis exactor debeat seruare legem municipalem seu consuetudinem vide quod no. supra. Rex a.

¶ Vendere: dare seu permutare nemo audeat regnicola naturalium equos seu equas maiores vel minores sine speciali regis licencia extraneis a regno. quod si fecerit: quicquid receperit seu pro dictis bestijs habiturus est tantum de suo perdat. Et debet donec dictam soluerit penam incarcerari. Item nemo extraneus sine speciali regis licentia iam dictas bestias sic venditas permutatas seu alias alienatas per seipsum vel per alium accipiat. quod si fecerit: bestias et bona perdit que habet. Pretor autem rerum vetitarum vel suum locum tenens: premissam exequatur penam. Fiat autem inquisitio super hoc. vt supra. Inquisitio. c. Si vero pretor ad hoc exequendum auxilium petat: debet ei per concilia locorum et per custodes castrorum vel fortaliciorum: et per alios quoscunque impartiri. sub. xv. mille moro. pena. Et super hoc personaliter singulares persone coram rege. Concilia vero per procuratores vsque ad. xv. dies comparituri citentur. Quicunque autem extraneus a regno res vetitas extrahens cum tunc capi non potuit: vbicunque potest regno haberi poterit: capiatur et occidatur. bonaque sua perdat. Ordi. regis Joan. j. Guadalfa. l. xix.

¶ Vendere. Circa hoc no. quod venditione prohibita videtur prohibita pignoratio: cum per pignorationem perueniatur de facili ad distractionem vt l. ij. C. De iure doti impe. et. l. Lucius. ff. De pigno. no. Abb. in. c. In causis. de elec. Et sic nota quod venditionis verbum extenditur ad omnem alienationem: et sic prohibitus vendere prohibetur permutare et donare no. glo. fi. in c. Ex parte. De postu. et vide. l. Statu liberi. in fi. ff. De sta. ho. Et per legistas. l. Sancimus. C. de rebus alie. non alie. Et hoc procedit nisi in restractione fieret mentio seu commemoratio precij: quia tunc intelligitur stricte de contractu venditionis vt est tex. notabilis i. l. fi. C. de precijs decu. siue de non ali. li. x. notat Abbas in. c. Ex parte supra allegato.

¶ Vendantur greges seu armenta per habitantes intra. xx. leucas regnicolis habundantibus: vt possint prouidentes autores nominari. contrarium autem facientes rationem non dantes quibus vendiderunt tanquam publici extrahentes puniantur. Eadem ordi. l. xx.

¶ Venditio potest libere panis et vini fieri antequam colligatur. nisi in fraudem fiat vsurarum. Ordi. regis Jo. ij. madrid. peti. xv. anno mill. cccc. xxxiij.

¶ Vendino potest libere. regulariter enim non cogitur quis rem suam inuitus vendere. C. de iure deliberandi. l. Nec emere. Et de contrahen. emptio. l.

Nec inuictus Fallit i casibus ibi notatis. Uerũ tamen no. q tempore necessitatis si carestie cogitur quis vendere minus iusto precio vt no. in l. i. §. Quesitum. ff. Ad. l. rodi. De iactu.

¶ Item cogitur quis vendere iusto precio res que sunt ad communem vsum hominis vt carnes frumentum ꝛ similia vt in iuribus supra al le ꝛ in. l. i. §. Cura carnis. ff. De offi. pref. vrbis. vbi hoc notat Bar. ꝛ vide Hen. in. ca. i. De empti. ꝛ vendi. ij. distin. ꝛ ibi Colle. ꝛ Bar. in. l. Nemo. C. De iude.

¶ Vendita res patrimonij vel auolengi potest per proximiorem vsq3 ad. ix. dies a die venditionis connumerandos retrahi: nec talis potest ignorãtiam si in patria fuerit pretendere. vide supra. Hyspalen. c.

¶ Patrimonij. Et ad hoc no. q prohibitus emere in loco nõ prohibetur emere bona q̃ fuerint antecessorum suorum. Idem si illa predia veniunt iure hereditario vt l. i. ff. De decurio. ꝛ. l. Nullus. C. Quibus ad conducenda predi orum fiscalium ꝛ cetera. li. xj. De materia huius l. vide qd plene scripsi foro legum li. iij. ti. De las vendidas. l. Todo ombre.

¶ Vendi nõ possunt pro debitis arma seu equi milites vl generosi. vide supra. Miles. b.

¶ Venditio mauri potest retrahi ad redimendum christianum pro eodem precio. vide supra captiui.

¶ Venditio facta in fraudem vsurarum probatur. vt infra. Usura.

¶ Vendens ꝛ emens quã mensuram vel pondus obseruare teneantur. vide supra. Pondera. a.

¶ Vendere possunt decimarum custodes seu terceri decimas: vide supra. Decima. c. d.

¶ Venduntur bona debitorum regis. Ut supra. Collectores. c.

¶ Vendi ꝛ emi possunt libere in toto regno equi ꝛ eque ꝛc. vide supra. Equus. b

¶ Vendens ꝛ emens res vetitas extraneis a regno punitur. vt supra. Equus. c.

¶ Vendens medicamenta nociua an puniatur. vide qd no. supra. Occidens per insidias.

¶ Venduntur bona que in potestate arrendatorum reperiuntur pro debitis Regis. vide supra. Bona. c.

¶ Venduntur arrendatoris bona mobilia vsq3 ad triduum immobilia vsq3 ad. ix. dies. vide supra. Iudex. a.

¶ Venatio cum cipis minime permittitur vide supra. Cipus. a.

¶ Venatio. no. q prohibita venatione generaliter permittitur venatio luporum ꝛ aprorum. id est porcorum vt in li. seu rubrica. De pace tenen. c. i. §. Si quis rusticus. ꝛ ibi notat Bal. An autem rex vel alius dominus potest prohibere venationem perdicum seu columbarum. Uide Bar. in. l. Diuus. ff. De serui. rusti. prece.

¶ Venari perdices vel lepores tempore niuium nõ licet. vide supra. Perdices. Et supra. Lepores.

¶ Vene auri ꝛ argenti necnõ minere ꝛ saline pertinet ad regem. vide supra. Minera. a.

¶ Veniam generalem indulget rex de maleficijs commissis preter alleue vel proditionem seu securam mortem, dum tamen inimici occidentis veniam concedãt. Ordi. Regis Jo. i. Burgis. pen. fi. Et in sua pragma sanct. quã ibi fecit. vbi ponit formam venie. vide supra. Rex. v.

¶ Veniam. Inimici. Est tamen notandum qd sufficit q pax fiat seu venia concedatur a maiori parte offensorum vel heredum. licet ab omnibus nõ fiat. no. Bal. in. l. Cum inter veteres. ff. De fidei cõmi. liber.

¶ Venie rescripta regia qualiter expediantur. vide supra. Littera. a. Rescriptũ. k.

¶ Venie rescripta per q̃ auferunt ius partis in accusando seu petendo res ablatas nõ valeãt. nec effectũ consequantur quamuis tũcunq3 per ea iustitie inhibeãtur quo nõ obstante iustitie complementum partibus faciant. ꝛ talia rescripta scdm formam intelliguntur legum regni antiquarum. Et casus in eis contenti fuerint excepti. alias nõ valent rescripta venie aliter concessa. Et enĩ si excepta fuerit taliter consecutus nihilominus tenetur res restituere ad que

tenetur de iure vel de facto: ⁊ quo ad hoc nihil prodest sibi venia. ¶ Item dicta venie rescripta in statutis ab vno prelato: ⁊ ab vno milite: ⁊ tribus doctoribus residentibus in consilio firmentur. Secretarius autem registrator nec cancellarius nec suorum loca tenentes nō admittāt nec trāseant aliter venie rescripta concessa: q̄d si contrarium fecerint officia perdāt. Et aliter rescripta venie impetrantes nullā spē habeant consequi veniam delictorum suorum: ⁊ pro confessis atq; conuictis criminum ⁊ excessuum in eis contentis habeantur. ⁊ nihilominus contra eos possit de iuris rigore procedi: ⁊ talia rescripta nec valent nec aliquem consequuntur effectum. Etiam si in eis istius legis ⁊ aliarum legum que super hoc loquuntur expssa mētio fiat: ⁊ etiam si in eisdem rescriptis inserta ⁊ incorporata sint de verbo ad verbum. Et si dicatur q̄d hoc procedit de regis voluntate ⁊ de eius scientia ⁊ proprio motu: ⁊ potestate absoluta cū quibuslibet derogationibus ⁊ abrogationibus rex absoluit a penis in eis contentis iustitias easdem rescripta nō adimplentes. Ordinati. regis Henri. iiij. Toleti. Anno mill. cccc. lxij. peti. xlij.

¶ Venia que pretextu priuilegiorū in castris frontarie residentibus concessa: an et qualiter extendatur. vide supra. Priuilegium.

¶ Verborum significatio. vide supra. Significatio. a. b.

¶ Verdugo. vide su. Executor criminum

¶ Vestes ⁊ ornamenta que portare possūt milites: proceres: generosi: scutiferi: rustici vxoresq; istorum: necnō ⁊ expēse ⁊ cōuiuia que in spōsalibus: matrimonijs: baptismis: ⁊ funeribus fieri possunt continētur In ordi. regis Al. de Alcala. circa fi. quas hic non insero: quia in desuetudinem abierunt.

¶ Vestes. qui possunt vestes preciosas seu deauratas trahere vide. C. De vestibus oloberis ⁊ deauratis li. xj. per totum.

¶ Vestes quas possunt milites vel scutiferi seu alij ciuitadēses portare. vide supra Miles. a.

¶ Vestes quas desuper iudeus portat pdit nisi signum deferat. vt supra. Iudeus v. x.

¶ Vetitas res vendēs vel extrahens a regno punitur. vt supra. Equus. c. Extrahens per totum.

¶ Verilla ciuitatum cum regis mandato a ciuitatibus prodeunt. rege in patria nō existente nō debent cuiusquā domini in ciuitate existentes capitaniam sequi. Omnes tamen domini ⁊ proceres: ⁊ quicunq; alij capitanei in ciuitatibus existentes tenentur ciuitatum verilla sequi. Idem de omnibus alijs ciuitatum hominibus pedestribus seu equitibus qui omnes vbicūq; steterit dicta verilla sequi tenentur donec ad ciuitatem redeant. Regem tamen seu infantem regni heredem tenētur dicta verilla sequi. cum autem ciuitatis verillū decesserit sequantur gentes quem rex imperauerit. Ordi. regis Ioan. ij. Zamore. petitio. xvij.

¶ Verillum coram rege portans a consilio vbi rex ingreditur. xij. modo. habere debet. vide supra. Officiales. d.

¶ Via. vide supra. Ianera per totum.

¶ Victualia libere per regnum tradantur statutis contrarijs non obstantibus. Ordi. regis Hen. i. Tauri. l. pe. Et eius dem regis in Alcala. l. fi. vide supra. Panis. Confirmatur ista lex per regem Io. ij. in curijs de valladolid. anno mill. cccc. xlij. petitio. xix.

¶ Vidua infra annum luctus nubens. dc. soluat mor. regis camere. Ordi. regis al. de penis. l. xj. et ordi. Hē. ij. de penis. l. xij.

¶ Rex tamen Hen. ij. in sua pragma. sancti. Segobie. anno mill. cccc. j. Statuit ꝗ vidua sine aliqua pena ⁊ sine aliqua infamia potest libere: secundo infra annum luctus cuicunq; voluerit nubere nō obstantibus legibus fori ⁊ ordinationum: ⁊ alijs

quibuscunqz legibus super hoc editis in contrarium que annullantur. Judices autem contra hoc in preiudicium dictarum viduarum seu eorum qui cum eis contraxerint nil attemptare presumant sub pena duorum mille moro. pro regia camera. insuper vero contrafacientes coram rege citantur.

¶ Vidua. Concor. qd scripsi foro legum li. iii. ti. i. l. pe. Et vltra illa Abbas de cecilia in. c. fi. De secundis nuptiis cõmunem opinionem doctorum recitando scilicet qd pene impositio in odium secundi matrimonij seu propter festinantiam cõtractus matrimonij. i. annum sunt sublate nõ tñ pene appositio in fauorem filiorum primi matrimonij qui apponũtur mulieri eũtunti ad secundas nuptias post annum: quia ille non sunt apposite in odium matrimonij: sz in fauorem filiorum. cum qua concor. Bar. in l. Decreto. C. Ex quibus causis infa. irro. et Bal. ibi hoc etiam si oriatur incertitudo prolis vt concludit Abbas in dicto. c. fi. contra opinionem Pauli de leaza et Bal. in dicta l. Decreto. et Bar. in dicta l. Liberorum. ff. De his qui no. infa. et Pe. de ancha. in repetione. c. Canonum. De consti. per aliquas rationes per eundem Abba. alle. Et dicit plus qd si audetia cõsenderetur ipse teneret contra communem opinionem qd etiam penas inflictas fauore filiorum molier nõ incurrat: quia esset causa impediendi matrimonium a deo concessum. Item ex defectu potestatis cum imperator nõ habet potestatem interdicendi matrimonium ad tempus nec imponendi penã p quã tollitur indirecte libera facultas contrahendi facit qp dd. Jo. an in. c. Statutum. De hereticis li. vi. Nõ enim negari potest quin ex istis penis etiaz inflictis fauore filiorum intimidetur matrimoniuz. et tollatur libera facultas contrahẽdi. Et sic posset mulier peccatum fornicationis incurrere a secundo matrimonio abstinendo. incurrit tamẽ penas iuris ciuilis ex suo facto vt puta: qr obligauit se ad tutelam filiorum et postmoduz nõ reddita ratione nec petito tutore filijs: trãsiuit ad secundas nuptias vt. l. Matri. et autẽ. Eadem pena de secundis nuptijs. Nam non punitur quia contraxit: sed quia non licite administrauit aliud sicut administrare tenebatur dicit tamen Abb. qd in iudicando vel consulendo graue esset recedere a cõmuni opinione doctorum quã nõ reperit in hoc per aliquem violata. Et sic concludit qd pena legalis apposita contra mulierem. i. annum luctus nubentem etiam si sit apposita in fauorem filiorum primi matrimonij est sublata per canones: nisi esset apposita ex facto culposo ipsius matris vt si agnouit filiorum tutelam et non petito tutore transiuit ad secundas nuptias. Est cõclusio Abbatis in. c. Ecclesia sancte marie. De consti. tuti. x. columna.

¶ Item nota incidenter qp priuilegium concessum alicui et descendentibus suis masculis et feminis ita demum transit ad descendentes p lineam femineam si stant vidue et ad maritũ nõ conualuerint. Et est ratio: qr postqz vidua viruz assumit in aliam familiam se transfert et statim primam mutat. vt. l. Quotiens. C. De priuile scola. li. xij. et ibi Jo. de pla. facit. l. Mulieres. in fi. C. De digni.

¶ Vidua que vxor fuit generosi gaudet viri libertate. vide infra. Vxor.

¶ Vidua potest quanto maluerit tempore pro viro luctuz portare. vide supra. Luctus. a.

¶ Vinum regni Aragonie Nauarre seu Portogallie nõ tradatur nec mittatur in regno. contrafaciens cuiuscũqz sit status seu conditionis: pro prima vice perdit bestias et vinum et quicquid portauerit. pro secunda vero vice eandem penam incurrit: insuper omnia bona perdit. pro tertia autem vice penas iam dictas: insuper mortis penam incurrit. Inquisitio autem in hoc casu permittitur quotienscunqz pretori rerum vetitarum visum fuerit expedire qui suam exequatur inquisitionẽ et ei auxilium ad hoc prebeatur. contrarium faciens arbitrarie per regem punitur. Pene vero iam dicte tertia pars pretori: et tertia custodibus: residua vero regis camere applicantur. Ordi. regis Jo. i. Guadalfa. l. fi. Confirmatur per Hen. iiij. Toleti. anno mill. cccc. lxij. peti. xxviij.

¶ Vinum. Idem dicunt aliqui de vuis: qr materia que reducibilis est ad formam idem decernuntur quod de forma.

¶ Item quando forma reducibilis est ad materiam comprehenditur appellatione materie. ff. Delegatis iij. l. Quesitum. §. Illud fortasse Si tamen statutum dicit non portari vinuz vt hic Non propter hoc sunt prohibite portari vue

vt.ff. De legi.l. Quod ratione.no. Dy. et Bal. in alle l. Quesitum.

¶ Item no. quod licet acetum fiat ex vino tamen aliud est vinum et aliud acetum quod apparet: quia ponuntur vt species distincte. Joan de carnibus et lardo.vt.l.i. et ibi Bar. C. De arrogatione militaria anone li.xij.

¶ Item no. quod tutor qui in fine kalendas nouembris facit bibi vinum vetus per familiam de suo resarcire tenetur cum debebat facere bibi vinum nouum. cum arrogatio veteris esset damnosum vt l. Jubemus C. De arroga mili.an.

¶ Vinum non intromittatur in ciuitatibus Segobie, Zamore, Salaman, Corrube et Cochen. et in alijs locis in quibus habent priuilegia et rescripta regum que precipit rex obseruari: et quod iustitie locorum dicta priuilegia, rescripta, leges, et ordinationes locorum exequantur. Ordin. regis Henri.iiij. Madrid. Anno mill.cccc.lv. petitio.xv.

¶ Violentia nulla inferatur vassallis per dominos locorum. Vide supra. Domini.c.

¶ Vis nulla fiat per milites vel prelatos in locis regie corone: nec per vim hospicia seu rupas capiant: nec paleam vel alias res nec alia damna inferant: quod si fecerint arbitrarie puniuntur. Ordi. regis Joan.ij. Palençuela. peti.viij. Et eiusdem regis Zamore. peti.iiij. vide supra. Hospicia.c.

¶ Vis nota quod inuadere refertur ad immobilia occupare ad mobilia. no. glo ff. De rei ven l. Domum et ff. De acti. empti l.ij. et l. Instrumenta. ff. Ad exhiben.

¶ Vim faciens capiendo aliquem vel bona sua occupando punitur. vt supra. Restitutio.c.

¶ Vim faciens agricultori in labore hereditatis vel aliquid ab eo extorquens pretextu sequestrationis hereditatis punitur vt supra. Sequestratio.a.

¶ Vim faciens in publico itinere occidendo vel depredando regi.dc. soluat moro. Foro nouo regis Al. de alcala.ti.xxxvij. l.iij. vide supra. Itinera.b.

¶ Sex centos soluat moro. Hac tamen pena punitur vim faciens. vt hic. Quando ciuiliter agitur per fiscum. Si autem agatur criminaliter et sit vis cum armis: tamen tunc sit vis publica. Eius pena est deportatio et omnium bonorum amissio. vt ff. De vi publi. Qui dolo §. fi. et ff. Ad l.iuli. De vi. priua l.i. Et punitur infamia et relegatione vt ibi. et hoc in libero homine sed si ciuiliter agitur per partem. Si quidem aliquid debetur vim inferenti perdit debitum et ius crediti vt.l. Creditores ff. Ad l.iuli. De vi.priua. et l. Extra ff. Quod me causa.

¶ Vis nulla fiat iudice vel alie femine circa matrimonium contrahendum. vide supra. Rescriptum.d. et vide supra. Domini locorum.c.

¶ Visitationem iustitiam seu correctionem prelatorum suorumque officialium publice vel occulte circa subditos suos impedientis et circa excessuum emendationem: ipso facto quingentorum moro. penam incurrit. Quorum tertia pars ecclesie cathedralis fabrice. alia vero regis camere, residua autem instante loci penam exequenti applicentur. Si vero per.xxx. dies in sua perdurauerit duritia dictam visitationem vt premittitur impediendo penam.x.mille soluat moro. vt premissum est diuidatur. Non tamen propter hoc laycis preiudicatur circa iura que habere contendunt. Ordi. regis Jo.i. Guadal. Prelatorum.l.v.

¶ Vota beati Jacobi. et sancti milliani de cogolla petantur et recuperentur in tempore quo petuntur et recuperantur tertie regis et non postea. Ordi. regis Jo.ij. Madrid. anno mill.cccc.xxxiij. peti.xiij.

¶ Uncia auri cuius est valoris. Vide supra. Appellatio.l.

¶ Uniuersitas sine rectoribus et iustitia loci repartitiones seu derramas facere minime potest. Vide su. Repartitiones.a.

¶ Uniuersitas nota quod vniuersitas potest collectam pro debito imponere. vt notat Dy. et Bar. in l. Solent in fi. ff De alli. et aba.le. et Innocen. in c. Graue. De senten. excom. de hoc no. in l.i. §. Quibus ff. Quod cuiusque vniuersi. no. Et no. Ja de are. in l.iiij §. Mancipium ff. De re. iu. et Spec. in ti. De sen. §. Quid sit vi centum.v. Sed quid si vniuersitas. Uniuersitas an resideat in vno. vide Bar. in l. Si grege.

ff De le. l. ¶ Item nota q̄ deficientibus rectoribus: vniuersitas nō potest exercere iurisdictionem maxime contentiosam secundum Innocen. in c. Cum accessissent. De cōsti. nō obstat l. Ubi assent. Quia ibi est speciale fauore pupillorum vt ibi no Bal. Et vniuersitas an potest accusari vel accusare. Uide Hen. in. ca. Dilectus ij. De simonia.

¶ Usuram exercens si christianus est causidicus si status perdat omne id qd̄ ad vsuras dederit vel mutuauerit ꝛ lucro cedat recipientis: ꝛ insuper tantumdem soluat. tertia pars accusatori: residuū vero regie camere applicandum. Si autē in hac pena semel condemnatus detectum fuerit iterum phenus exercere bonorū medietatem perdat vt premittitur diuidendam. Conuictus itaqꝫ tertio ad vsuram dare tāquam pertinax ꝛ obstinatus omnia bona perdat. ꝛ vt supra diuidatur. Contractus autem si in fraudem vsurarum deprehēditur factus: videlicet si vsurarius ab aliquo rem emit ꝛ pactum apponit quod si vsqꝫ ad certum tempus venditor preciū dederit qd̄ emptor rem restituere teneatur ꝛ quod venditor nō possit dare precium quod recepit vsqꝫ ad certum tempus. Et qd̄ interim emens rei fructus in vsus proprios cōuertat: ideoqꝫ hac fraude probata cum venditor precium emptori restituit quod recepit rem suam recuperet: ꝛ fructus quos emptor habuit computentur ī sortem. Probatur itaqꝫ vsura: si tres vel plures iurati deponant aliquid recepisse ad vsuram licet de facto suo quilibet deponat. dumtamen tales sint testes quibus fides sit adhibenda: alijs etiam presumptionibus ꝛ circunstancijs interuenientibus quibus iudex moueri debeat ad credendum verum esse quod deponitur. Testes tamen taliter deponentes ex suo tantum testimonio nil recuperant de his que propter vsuram dederint: nisi plene quod deponunt probauerint. Tunc vero pena hic apposita regie camere applicatur. foro nouo de Alcala. ti. xxiij. l. i. vide supra. Contractus. a.

¶ Confirmatur ista lex per regem Jo. ij. madrid. anno mill. cccc. xxxv peti. xxxv.

¶ Usuram. Pone q̄ fenerator te vero mutuat mihi centum pro quibus ego facio cartam venditionis cuiusdā domus hoc pacto qd̄ ego pmitto reemere hanc domum post quinquennium ꝛ nō ante pro eodem precio. Respondet Bal. qd̄ nō potest probari aperte de mutuo: tamen ex consuetudine feneratorum presumit cōtractum vsurarium Item quia est contra naturam vere venditionis vt. c. Ad nostram. de emptio. ꝛ vendi. De pigno. c. Illo vos. Alij contradicunt qd̄ alle. lex vel decretalis hoc dicat. ꝛ ex forma sui iste contractus nō est feneratiči. ¶ Item emptio ꝛ vēditio nō potest fieri ad certum tempus ꝛ facit. C. De pacti. inter emp. l. ij. Et isti dicunt melius nisi sit solitus fenerari ꝛ in fraudem vsurarum simulata instrumenta conficere: nam in eodem genere malitie semel malus semper talis presumit̄ vt regula semel malus. De re. iuris. li. vj. Et conclude q̄ alternio cōtractus ꝛ pacta insolita ꝛ qd̄ sit vsurarius faciunt contra ipsum presumi cui presumptioni statur. ꝛ idem de alijs similibus pacta insolitis que videntur contra naturam vere venditionē ꝛ facit. ff De probati. l. Qui testamentū. vbi propter legis interdictum presumitur fraudis simulatio ꝛ eo. ti. l. Cum tacitum. ꝛ. C. De natu. li. l. i ꝛ. l. Si quis. ꝛ ff De legi. l. fraus cum similibus hoc no Bal in li Feu. De feudis. da. inuicem. l. Commissone. c. i.

¶ Item exceptio vsurarum est. ī. xv. dies probanda cum vsura sit spoliatio alterius vt. ca. Inter vsuram. xiiij. q. iiij. Et hoc ad instar exceptionis spoliationis vt. c. Frequens. De testi spoli. li vj.

¶ In fraudem Et sic no. q̄ aliquo colore quesito in fraudem iuris canonici ꝛ istius legis que vsuras reprobat ꝛ repnitoni fauet transitus de qualitate vnius contractus ad aliam qualitatem qd̄ ex forma cōtractus ꝛ ex qualitate cōtrahitur creditore vt c. Illud. De pigno. ꝛ. c. Ad nostram. De empti. ꝛ vendi. sic presumitur contractus vsurarius in quo pena adicitur ultra legitimum modum vsurarum excedit vt ff. De acti empti. ꝛ vendi. l. Julianus. § . Ibidem. et ff De pigno. acti. l. Uel vniuersorum. ff. De vsuris l. Qui semisses. ff. Ad macedo. l. Sed iulianus § Quod dicitur. ¶ Fraude probata Justum est ergo super tali fraude prouideri vt hic. Nam istius prouidetur contra fraudantes intentionem legis q̄ ipsum textum legis. vt est

ter. notabilis in. l. Ita si fi. ff. De iure fisci. qd cōmendat Bal. in. l. i. in fi. C. de probati.
¶ De facto suo. Et sic no. qd huius legis vigore quis conuincitur vsurarius propter dicta testium de facto proprio deponentium. Cōcor. l. Dictantibus. et qd ibi no. C. de testi. nec obstat qd in facto proprio nemo testis idoneus: quia illud locum habet quando ex depositione propria testi sequitur commodum vt alle. l. Dictantibus. secus quādo nullum cōmodū testis est habiturus vel quando testis protestatur qd nō intendit ex suo testimonio aliquod ius querere vt ibi no. Bal. plene. hoc tamē qd ista lex disponit est contra ius expressum quo cauetur quod testes singulares non probent. c. Clemens de testi. et in quolibet facto probādo per testes requiritur pluralitas testium: et vnitas vel singularitas nihil operatur vt ff. De testi. l. Ubi numerus. Et testes nō solum in iure sed etiam in facto debent esse concordes: vt plene no. per Bal. in. l. i. C. de testamentis. Et sic quo ad repertionem vsurarum vel quo ad penam vsurario imponendam: nō est sufficiens singularis depositio testium: sed sufficit quo ad probandum infamiam in genere vt Bal. vbi supra. ¶ Item tabellio contractum vsurarium scienter conficiens reddit se inhabilem vt no. Bal. super rubrica. Res. inter al. acta. et cetera. Et scripsi foro legum. l. i. ti. De los estrumentos. l. i.

¶ Usura cum grande reperitur peccatum in lege nature et scripture et gratie. Iudei siue mauri illam non exerceant: nec iudex cōtractus vsurarios exequi permittat revocantur leges. iura. et priuilegia contra hoc concessa. Ro. foro nouo. titu. xxiij. l. ij. Et ordina. regis Henri. i. Burgis. petiti. ij. Et regis Ioan. i. Burgis. petitio. xxv. Et eiusdem regis Madrid. petitio. i. et per totum.

¶ Usura. peccatum. De quo vsurario dici potest qui in vanitate sensus et in obscuritate mentis ingreditur qui diuitias per fas et nephas querit qui adulatur regibus hereditates capiens alienas. Et opes congregat quas in momento cui sit relicturus ignorat. c. Nouem. xxxvij. distin. Post concupiscentias enim tuas ne eas mens potētie auida nec abstinere nouit a vitiis nec gaudere concessis nec pietati adhibere consensum. xlvij. di. c. Unum. Nam mens alligata vitio cupiditatis cito deuiat a vero. xcvj. disti. c. Bene. lxxxij. di. Nihil. Et totus mundus obediens nō videtur auaro. xiiij. q. iiij. c. Quis dicit. Cōtra is mihi reo nō me rebus subiicere conor. vt glo. in. l. Sancimus. C. De sacro san. ecle. ¶ Item nota qd quemadmodum qui ambulat inter duos inimicos volēs ambobus placere sine malitia ... esse nō potest. Et necesse est vt et isti male loquatur de illo et alii male de isto. Sic mercator sine mendacio et periurio esse nō potest. Sed talium substantia stabilis esse nō valet: nec ad bonum proficit qd de malo cōgregatur. c. Ejiciens. lxxxviij. di. Io. chriso. super mattheum xxj. Hinc est qd de male acquisitis tertius heres nō gaudebit. C. de donat. tu. l. Lex que tutores. et no. Archi. in dicto. c. Ejiciens. Notandum tamen est qd nō est peccatum habere diuitias ex licito tamē acquisitas si inde fiant bona opera vt. c. xxx. di. hoc scripsimus: sed tunc est peccatum cum per diuitias iusticia deseritur vt. c. Habebat. xij. q. i. vel cum homo spem ponit in eis. viij. q. i. Sunt in ecclesia. hoc notat glo. in. c. Clericus. xij. q. i.

¶ Item no. vt dicit Seneca quid fortior qui cupiditatem vincit qd qui hostem subicit. Et alibi ferocissima pestis est cupiditas qui solet egenos facere quos capit que finē querendi nō inuenit vt notat Io. an. in nouella in. c. Auaritie. De electi. li. vj. Et in. c. Nisi cum pridem. de renunci. ¶ Item no. auarum cecum appellari vt dicto. c. Auaritie. Auaritia enim et ambitio excecant animos vt ergo da nō videant et a probitis nō declinent vt. c. Quorundā. de elec. li. vj. et c. Uirum. et c. Sicut hi. xlvij. di. Unde no. qd possessio diuitiarū est in distribuendo auarus autē hoc nō faciens fructū diuitiarū nō habet. vt no. Io. in dicto. c. Auaritie. Nā male possidet qui vel suis male vtitur vt auarus vel quī aliena presumit vt. c. Ius dictū est. De regu. iuris. Omnis enī oratio siue supplicatio auari ad deū est pro pecunia obtinenda. xlvij. di. Sunt. ibi nec cōpossessorem querit vt. xxj. q. vij. Qd autē notat Hosti. in dicto. c. Ius dictum est. An autē cōtractus vsurarius sit permissibilis aliquo iure despucat Io. an. i. c. Peccatū. De regu. iu. li. vj. in mercuri. vbi plene tractat que sit vsura. Et an sola intentio vel spes lucri constituat quem vsurarium: et in quibus rebus vsura cōmittatur. Et an contractus vsurarius sit extra notitia rei viciosus et malicia conualuerit. Et an iura debeant concedere contractum vsurarium propter aliquod bonum qd inde oriatur vel propter aliqd malū quod inde vitet. ¶ Item an ius ciuile possit iuri canonico obuiare. Et an dicta iura habeant ad inuicem discordiam. ibi eleganter per Ioan. an. Unum tamen

volo te scire: qđ ex liberalitate dantis potest purgari turpitudo solius recipientis. Nam si promitto tibi vsuram. tu turpiter recipis hanc promissionem ex qua infamaris. tamen si liberaliter soluo nō obtentu promissionis sed animo donandi purgata est turpitudo nec ammodo repetam. vt. ff. De condi. ob turpem causam. l. Si ob turpem. que lex est ciuilis in ista materia. Item si tibi promitto per metum recedente causa metus ⁊ coniectura metus. soluo sponte nō repetam: secus si metus a me nō recessisset: quia in necessitate metus nemo liberalis existit. presumitur durare metum durante impressione timore vel tyranno. vt notat Innocē. in. c. 1. Quod metus causa. Idem est si nō sit metus tyranni. sed statim tyrannicum alicuius populi. Nam lex praua tyrannica est sicut dicit Cy. in alia materia. in l. Si qua pena. ff. Qui sunt sui vel alieni iuris. hec per Bal. C. de condi. ob turpem causam. l. Ex cautione i fi.

¶ Item circa has leges que de vsuris seu fictione loquuntur est premittendū quod ius positiuum interdum ex causa reddit aliquas personas inhabilem ad inueniendos contractus. Etiam qui sunt de iure naturali vel gentiū sed licet cōsensum perficiuntur. Et licet consensū nō tollat quia nō potest. nec ibi est aliqua fictio cum ibi nō disponat contra veritatem. ca lex positiua nec obligat in foro cōtentioso: nec i penitētiali vel conscientie. exemplum est videre: quia licet solo consensu matrimonium contrahatur seu perficiatur. xxvij. q. ij. Sufficiat. tamen lex positiua prohibet quasdam personas scilicet affines. consanguineos ⁊ alios ⁊ cetera. Quandoq₃ ius positiuum nō reddit personam inhabilem ad contrahendum sed super contractu inito a tali persona: vel sub tali forma disponit quandoq₃ secundum veritatem. Et talis dispositio in vtroq₃ foro est seruanda. Exemplum si actum est inter contrahentes qđ sit mutuum licet iniant contractum sub forma venditionis: dicere est contractus pignoraticius nō ficte. Ita disponit lex. C. plus va. qđ a gi. l. ij. ⁊ c. Ad nostram. De emptio. ⁊ vendi. Quandoq₃ ius disponit vel presumit cōtra veritatem facit scilicet qđ aliud sentētiarar etiam si veritas aliter se habuerit. ⁊ hec proprie est fictio. Et in tali casu potest lex positiua diuersis considerationibus diuersam habere essentiam secundum diuersitatem fori. xvij. q. iiij. c. fi. De spon. Lus. De eo qui cog consan. vxo sue. c. Ex litteris cum se. ¶ Item circa hanc materium est notandum q̄ nō potest papa nec princeps per suam legem facere licitū qđ lege dei est illicitum. xxv. q. i. Sunt quidā. ¶ Item ad materiam vsurarum no. q̄ iudicium dei respicit veritatem. c. A nobis. ij. De sen. exco. ⁊ nō aliquam fictionem. xj. q. iij. Si quis hominē. ⁊ c. se. Nolite. deus enim veritas est a quo omnis fallacia est exclusa. De cele. missa. In quadā. xj. q. iij. Absit. De peni. di. ij. Si enim inquit nō est hominis consuetudinem oportet sequi sed dei veritatem. viij. di. c. fi.

¶ Item no. secundum pe. de ancha. in. ca. Ad nostram. De empti. ⁊ vendi. vt refert Barba. ī c. Ut vnusquisq₃. De pe de. qđ si aliquis exercuit mutum nec fecit aliquod aliud exerciciū nec probatur vsurarius. ⁊ est factus locuples ⁊ opulentus qđ presumitur ex vsuris quisiuisse. dicit tamen qđ debet concurrere fama vicine facit. c. Quanq̄. De vsuris li. vj. ⁊ tex. in. c. Cum in dictosi. eo ti. qđ est bene notandū cōtra milites: qui hodiernis temporibus nō exercent se in armorum vsu. ⁊ mutuando locupletantur. ⁊ sunt de gente solita facere vsuras. qr tunc credit Barba. vbi supra qđ etiamsi nō cōcurrat fama vicine sufficit suspicio sinistra. qr de gente nō sancta ⁊ bona ⁊ solita huiusmodi vsuras facere. ⁊ hoc dicit propter elegantem doctrinā Ange. in l. Fugitiui. C. De seruis fugi. vbi arguit contra eum qui natus ex parentibus minima status quem viue. ⁊ facit. l. Qđ si nolit. § Quia opinio ff. De edilic. edic. vt Barba. vbi supra. Eius tamen opinio damnatur i hac parte per. c. l. Cum sequentibus. lvj. di. et latius scripsi foro legum. li. iiij. ti. iij. l. ij.

¶ Item rex Hen. iij. in curijs burgis approbauit ⁊ confirmauit leges supra proximas que de vsuris disponunt contra iudeos: ⁊ prohibuit ne iudeis per se nec per alios obligationes seu contractus sup xpianos: nec supra cōsilia seu communitates faciant. ⁊ eos annullāt irritos ⁊ cassos declarauit ⁊ prohibuit: nec iudices eos exequantur: nec iudicent per scripturam publicam nec per testes. ⁊ hoc idem statuit cōtra sarracenos. Et addit quod hoc etiam intelligatur de quibuscunq₃ cōtractibus ⁊ obligationibus quas iudei seu sarraceni siue de pane siue de pecunia ⁊ de vino: nec alias faciūt vel habēt cōtra xpianos cōsilia siue cōitates. siue sint cōtractus mutui: siue emptiōis vel vēditiōis cōmodati vel depositi ⁊ alterius cuiuscunq₃ qualita

[illegible]is. Contractus tamen emptionis nō aliter permittitur inter eos nisi incontinenti emptor dat precium venditori: ꝛ venditor rem tradat emptori: nō tamen aliqua fiat obligatio super talis venditionis contractu. Et si iudeus vel maurus aliter fecerit: ipso facto contractus seu obligatiões sūt nulle ꝛ casse: iudices autem nullatenus eas exequi presumant. tabelliones vero dictas nō presumant scribere seu facere obligationes seu contractus: nec de eis fidem faciāt: alias ipso facto officio tabelliōatus priuētur. Littera tamen testimonialis vere venditionis rei: cuius precium statim soluitur ꝛ res traditur in qua nulla fiat obligatio alicuius rei dandi vel soluendi: licite potest per tabellionem confici. Iudei tamen ꝛ mauri bene possunt facere ꝛ obligationes christianorum recipere sup redditibus regis: ꝛ sint eius arrendatores vt hactenus vsi sunt facere.

¶ Item statuit idem rex i curijs de Madrid qḋ nō solum scripture obligationum nec testes faciunt fidem ꝛ prohibentur cōtra christianos: sed nec etiam confessio facta per christianum in iudicio qḋ debet aliquam quantitatem iudeo seu mauro panis vini pecunie vel alterius cuiuscūq₃ rei valeat: ꝛ illam rex annullat ꝛ prohibet ne iudex pretextu talis confessionis christianū audeat condemnare: nec aliquam executionis litteram dare: ꝛ que contrafacta annullat ꝛ cassat. Insuper statuit qḋ quicūq₃ christianus talem confessionem faciēs etiam si iuramentum siue homagium sup ea faciat: soluat tantūdem de proprijs bonis vt fuerit res confessata. Iudeus vel maurus qui tale iuramentum homagiū siue confessionem petierit soluat duplum quantitatis supradicte. cuius pena in locis dominij tertia pars accusatori. ꝛ tertia domino loci. residua vero regis camere applicatur. In alijs autem regis locis tertia pars accusatori. tertia vero regis camere. residua autem pro reparatione murorum loci applicatur. Et si in loco non sint muri: illa tertia proprijs consilij illius loci tribuatur. ¶ Rex tamē Hen. iiij. in curijs Toleti. anno domini mill. cccc. lxij. petiti. xxij. dictas leges interpretādo moderādo atq₃ declarando: quia dicti iudei nisi per tractus emendi ꝛ vendendi viuere seu sustentari nō possunt merces ꝛ bona tractare: vt experientia docet: ꝛ in talibus requirūtur fideiussiones contractus iuramenta sententie, ꝛ confessiones. Statuit ꝙ in confessionibus licitis ꝛ honestis: nō tamen in fraudem vsurarum celebratis qui nō sint ficti ꝛ simulati: sed a iure permissi dicti iudei licite contrahere possunt per scripturā vel sine ea tam in vendendo ꝙ in emendo. pignorando. permutando. pasciscendo. conueniendo ꝛ quomodocūq₃ alias: ꝛ possūt sententias seu confessiones verbaliter vel per scripturam in casibus licitis ꝛ permissis recipere. Et tales contractus sententie ꝛ confessiones efficaciam atq₃ robur habeant firmitatis a iure: nisi in iuridica forma probatū fuerit dictos contractus sententias atq₃ confessiones vsurarios fictos esse atq₃ simulatos: vel in fraudē vsurarū celebratos. ꝛ circa hoc leges cōtra hoc cōditas a predecessoribus suis ꝑcepit nō valere. Precepit tñ dictus dñs rex Hen. qḋ in cōtractibus q̄ de mutuo sonāt: creditor intra bienniū teneatur ꝓbare id qḋ i mutui cōtractu cōtinetur esse verū sicut in dicto cōtractu cōtinetur. ꝛ hoc si debitor exceptionē posuerit non numerate pecunie. qḋ quidē lex seu exceptio ꝑ debitorē : etiā cū iuramento nō pōt renūciari. ꝛ hoc precipit obseruari tam in contractibus sentētijs ꝛ confessionibus hactenus factis sup quibus adhuc nulla fuit in iudicio facta contentio quā in his qui post hoc celebrati nō fuerit nō obstātibus legibus. rescriptis ordinatōibus vsq₃ nūc cōcessis seu cōcedēdis. ꝛ hec q̄ dicta sūt inuiolabiliter ꝑcipit obseruari. Sz si tales iudei fuerit publici vsurarij atq₃ tertio qḋ vsurā dederūt qḋ

tales contractus mutui executioni nõ tradantur. & qd in talibus habeant locum leges ordinate per regem Henri. suum suum: & leges per alios suos condite predecessores & iuris presumptiones per eos introducte & cetera. Ordi. Hen. iiij. vt supra Hanc legẽ domini regis Henri. iiij. reuocauerunt serenissimi principes rex Fernãdus & regina Ysabel vxor sua domina nostra in curijs de Madrigal. anno domini mill. cccc. lxxvj. ad petitionem procuratorum regni statuerunt & ordinarunt qd deinceps in contractibus qui fient a christianis iudeis vel mauris. Si xpianus opposuerit in quocunqz tempore etiam post biennium exceptionẽ nõ numerate pecunie vel contra alium quemcunqz contractum qui caret veritate. in tali casu Iudeus vel maurus probare tenetur qd est verum sic vt sonat contractus: fuit celebratus sine aliqua fictione: & nisi realiter & plene hoc probauerit talis contractus seu etiam sententia vel alia scriptura minime executioni tradatur. Et in tali casu leges per predecessores reges condicte vendicant sibi locum: si tamen iudeus vel maurus realiter probauerint mutuum vel alterius cuiusqz cõtractus veritatem sine cautela fictione seu simulatione hoc firmando suo iuramento vltra veritatis probationem: talis contractus debito tradatur effectui.

¶ Item ad euitandas fraudes vsurarum statuerunt dicti domini Rex & regina qd deinceps nullus iudeus seu maurus recipiat iuramentum a christiano nec sententiam a iudice ecclesiastico propter mutuũ vel alium quemcunqz contractum: nec aliquis tabelio tale iuramentum seu sentẽtiam conficiat: nec fidem faciat: nec etiam christianus consentiat vt creditor apponatur pro debito iudeo vel mauro debitor: alias iudeus iuramentum a christiano recipiens perdat debitũ vna cum bonorũ medietate camere regũ applicãda: & tabellio perdat officiũ: & inhabilis ad aliud officium efficitur: & soluat decẽ mille morõ. pro regia camera. & christianus consentiens creditorem se facere pro iudeo efficitur infamis: & perdit bonorum medietatẽ regis camere applicandam.

¶ Usurarius est quodammodo hereticus ideoqz quicquid dat ad vsuras cum bonorum medietate pertinet ad regem. Ordin. regis Al. de penis Segobie. l. iiij. & regis Hen. ij. de penis. l. iiij.

¶ Uxor pro mariti debitis seu pro eius fideiussione: etiam si debita sint redditinum vel iurium regalium incarceranda nõ est. Ordi. regis Hen. i. Tauri. peti. iij. Et regis Ioan. i. Biruiesca. l. xxiij. vide supra. Mulier. a.

¶ Uxor. Immo de iure pupillus & mulier non possunt pro debito incarcerari. vt notat Bar. in. l. Neqz ff. De in ius. vocan. Nec mulier potest capi pro debito priuato seu fiscali. vt l. a. cum sua auctẽ. C. De offi. diuer. iudi. An & qñdo bona vxoris sunt obligata pro debito viri scripsi foro legũ. li. iij. ti. Delas deudas. l. xiij.

¶ Uxorem alienam extrahens: & publice in concubinam tenens: si requisitus p iudicem vel per maritum vt illã iustitie tradat facere renuerit hoc probato vltra alias penas iuris medietatem perdit bonorum que regis camere applicatur. Ordi. Hen. ij. de penis. l. xxj. Cõfirmatur ista lex per regem Io. ij. in madrid. anno mill cccc. xxxv. peti. vij.

¶ Extrahens. Qualiter punitur vxorem alterius violenter rapiens. scripsi foro legum. li. iiij ti. Delos que fuerçan las mugeres. l. iij. Uxor an potest pro debito viri obligari. scripsi foro legum. li. iij. ti. Delos fiadores. l. v.

¶ Uxor generosi de quo supra. Generosus. Post viri mortem castitatem obseruans nisi secũdo cum viro innobili seu generoso contrahat priuilegio gaudeat viri. Mulier autem generosa que cũ viro non generoso contrahit matrimonio durante libertate nõ gaudebit. eo aũt mortuo gaudebit. Si vero generosa bis cum innobili contrahat post mortem secundi innobilis viri nõ gaudebit. Pragma. sancti. re

gis [illegible] ri.ij. Tordesillis. Anno domini mill.cccc.xij. vide supra. Officialis.i. Jdé rer. Tauri. anno mill.ccc.xcviij.

¶ Uxor generosi. Gaudebit. Contrarium determinat Bar.in.l.Femine.ff. De senato. dicés q ista mulier mortuo viro innobili in viduitate permanendo non recuperat priuilegium vel dignitatem semel amissam per.l. Domo liber. ff. De statu homi vbi de priuatione ad habitum non est dare regressio.nisi principis auctoritate vt ibi no. Et est ratio: quia remanent adhuc reliquie prioris impedimenti scilicet matrimonij post mortem viri vt.l. Omnem.C.de bonisqz libe. Fortior ergo et durabilior est dignitas proueniens ex parte que contingit iure nature seu sanguinis q mariti.no. glo.in al legu.l.Femine.

¶ Item est notandum q si priuilegium competit viro ratione dignitatis: vt qi Comes vel Dux et similis: aut iure nature vt quia genero sus vt hac.l. Tunc habet locum qd hic dicit: secus si competat ratiõe officij qd gerit uel ratione laboris, ut medicus uel doctor dum legit quia tunc eo mortuo uxor non gaudet uiri priuilegio.ut notabiliter per Bar in alle l. Femie.

¶ Cum innobili contrahat. Et sic no. q sicut mulier propter uiri conditionem coruscat ita reprehenditur ut.l.i.C. De dignitatibus li xij Concor cum hac l.C. De incolis.l si.li.x. cuz sibi alle.in glo.fi.Et.l.Femine.ff. De senatoribus.et ibi glo notabilis.et.l.Cum te.C. de em pti.et ff. De iudiciis.l.Exhigere.C.De incolis l.i.et fi.et l.Filij §.Uidua ff.Ad municipa an sijuxor regis sit relicta pregnans debeantur sibi homagia et fidelitates. scripsi foro legum li. i.n. De la guarda de los fijos del rey.l.i.

¶ Item uxor gaudet priuilegio fori uiri.l. Principis.ff. De legibus.et ibi glo et tex.in.l Cubicularios.C de prepositis sacris cubi li.xij. Fa cit.l Ne a diocesa.C.de silenciarijs. li xij et in l Sacris §.C de prepositis sacrorum scrineo. li.xij.Et.l. Mulieres.C. de digni.li.xij. Et ibi glo.et.C.de incolis l.fi.

¶ Uxores militum seu scutiferorum seu aliorum quorumcunqz possunt ad libitum deauratum tradere. Ordi. regis Joan.i. Burgis.l.i. vide supra. Miles.a.

Xpianus nullus i domo sua iudeum seu maurum nõ seruum vel capitiuum tenere psumat:nec talis officium habeat a xpiano: vt dominum possit in aliquem habere xpianum. Nec christianus cum eis nisi ut iura permittunt conuersetur:nisi iudeus fuerit medicus. Et tunc tempore necessitatis conuersatio permittunt. Xpianus vero contrafaciens ser mille soluat moro. regis camere applicandos. Quorum tertia pars accusatori est danda: prohibetur etiam ne iudeus vel maurus cum xpiano viuat: nec officium a xpiano habeat alias port bona:et corpus ad libitum sit regia. Insup prohibetur ne iudeus vel maurus xpianũ vel xpianam in domo teneat: nec cum eo sub dicta pena viuat. accusatori vero horum penarum tertia pars applicatur. Ordi.regis Jo.i. Briuiesca.l.xvij.

¶ Xpianus. Conuersetur. Et hoc ideo quia sepe malorum consortia etiam bonos corrumpunt ut in c. Sepe.xxviij q.i. Obstat tamẽ q infideles nõ possumus xpo lucrari si eorũ conuersationem uitamus, exemplo domini qui cũ peccatoribus conuersabatur ut ca. Infideles. xxiij. q.iiij. Quod habet locum in paganos qui non discernunt cibos ut.c. Ad mensam.xi q.iij. Cum iudeis tamen prohibetur talis conuersatio ut est expressum in alle c.Sepe et in c Omnes.xxviij. q.i. Et est ratio differẽtie quia iudei difficiliores sunt ad conuertendum et periciosies ad subuertendum q gentiles: Quia legem habent et prophetias ut no glo. in §. Uerum xxviij.q.i.et glo.in c. Quam sit de iudeis. Necessitatis scilicet ineuitabilis ne sit contra.c. Nullus xxviij q.i. Uiuat. nota ergo q cum Judeis christianus non debet morari. Concor.xxviij. que pri. Judei.et ca. Sepe et.c. Nullus. In agro tamen bene potest xpianus iudeo seruire.et potest iudeus eum astriptitium habere ut c.ij. de iudeis. et supra.e c.

¶ Xpianus captiuus si redimatur pro permutatiõe mauri captiui potest retrahi vẽditio talis mauri pro eodem precio. Uide supra. Captiui.

¶ Xpianus siue sit rex siue regina vel infantes.siue alij quicunqz xpiani tenentur eucharistiam cum obuiauerint per vicos vsqz ad ecclesiam sociare genuaqz flectere:nec trãseant:nec valet xpianus se ad hoc excusare pretextu luti vel pulueris seu alterius cause. contrafaciens.lx. soluat moro.

Quorum due partes clericis cum dominicorpore euntibus, tertia vero pars loci iustitie applicatur. Iudei autem et mauri xii. annorum maiores in calle dum eucharistia transit existentes a calle discedant vel lateant seu genua donec transierit flectantur. Et si contrafecerint quicunque christianus eos coram iustitia trahat et eos si voluerit accuset. Et si per duos testes etiam christianus hoc probauerit: vestis quas iudeus vel maurus desuper habuerit sit christiani accusantis. Ordi. regis Jo. Briuiesca. l. ii.

¶ Xpiana nutrire nõ permittatur filium iudei vel mauri sub pena. dc. moro. pro regis camera. permittitur tamẽ christianis vt cum iudeis vel mauris viuant ad laborandum hereditates suas: et ad sociandum eos ne occidantur vel iniurientur. Ordin. regis Jo. i. Sorie. Pet. ii. vidue tamen supra. c. a. Et vide infra. Proxima. l.

¶ Xpiana Nutrire. Excõmunicatur autẽ christiana et quilibet xpianus qui cum iudeis presumpserit habitare vt. c. ii Dilude. Et idem de sarracenis est dicendum vt ibi Et in. c. Ad hec eo. ti. Concor. vii. parti. ti. xxiiii. l. viii. et Foro legum li. iiii ti. ii l. iiii. Et vide qđ ibi scripsi.

¶ Xpiani cum iudeis vel mauris non viuant pro salario: nec aliter, nec etiam filios iudeorũ nutriant. Christianus autem contrafaciens: publice a loco cũ flagellis expellatur. ad accusationem vero istius facinoris: quilibet admittitur regnicola. Et licet accusator non interueniat Iudex inquisitione facta: penam vt premittitur exequatur. Ordi. regis Joã. i. Valladolid. Peticione tercia.

¶ Xpianus res suas quas dicit vi vel furto sibi esse ablatas: tenetur reperiẽs iudeus illas xpiano restituere si xpianus pbat suas esse. vel iudeus det actorẽ a quo res illas habuit. Ordi. Henrici Madrid. de Judeis. l. v.

¶ Xpianus pro debito iudei vel Mauri minime incarceretur. nec alicuius obligationis pretextu, vide supra. Judeus. g.

¶ Xpianus non conuersus nec conuersus moriens punitur. Vt supra. Renunciatus. a.

¶ Xpianum ad christi fidem nouiter conuersum iniurians punitur. vt supra. Judeus. b.

¶ Xpianus ad petitionem iudei sacramentum seu omagiũ in iudicio non faciat per quod confiteatur iudeo debitum debere: alias punitur. vt supra. Confessio. a.

¶ Xpianus si pbat contra iudeos per testimonium christianorum, vide supra testimonium.

¶ Yspalensis ciuitatis priuilegia. vide supra in alia littera. Yspalensis.

¶ Zelare debet preses prouintie seruiciũ regis. vide supra. Adelantatus.

¶Ad laudem et gloriam omnipotentis dei eiusque genitricis immaculate virginis Marie Explicit repertorium seu ordinatio legum et pragmaticarum sanctionum: Serenissimorum regum hyspanie vna cum glosis et additionibus vtriusque iuris eximij doctoris Alfonsi de montaluo Regis consiliarij. Impressum in ciuitate Hyspalensi. cura et diligentia Meynardi hungut alemani. et Stanislai polonij eius socij: bene emendatum iiij. nonas februarij. Anno salutis. millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto.

133